N. Inv. 1291.

Aaa. 1 4.

II

Zbigneus dei gra Epus Cracovien
tertis suus domus ii Prelatis Ca
thedre nre Cracovien et pntibus
et pbris in ipa nra Cracovien
per mortem et obitum bone rec
Canonicus decretorum doctoris ipsorum
apud Jacobo de Zaborow dec
prim providimus ipumqz ad p
dictare et ingrare dictum p
presentandi deoz Capitulo et p
decem supplicari vniversitati facte
suo capiti impositionem investim
in dei nomine presentes eundem
in eisdem comitatiis Cracovia
extra bene mandamus quatenus
eius nomine in Capitulo vobis
facialis stallum in choro et
choro assignare adm recepto
constituto de observandis statu
de omnibus et singulis fructibus
et obvencionibus deoz Capitulo et
integre ... In cuius rei
testimonium litteras per ...
scribi et publicari iussimus ap
in villa nra Swanzechow
... dict ... Sub anno d
primo Indiccione nona Pon
domini nri domini Martini
decimoquarto die decima
nona ... presentibus et d
... Bachario ...
... et Nicol
testibus ... ...

Incipit dyalogus ad scrupulosorum
sacri ymonus [?] exhortatorius

Multorum tam clericorum
quam laycorum querela
id non modica cotti-
diana grandis et questio dubia
sit quomodo se habere debeant in celebran-
do vel cantando quando oportet ac-
cedere quomodo accedentes motum vel
dispositi esse a quibus motiuis vel
disposicionibus abstinere debeant et
an melius sit continue sumere
corpus christi frequenter aut raro Petrum
nobilem et militem quondam necessa-
riam sepe interrogans plures in
terrogatus audiui varia et respon-
di nec tamen et adhuc quietus sum
quia sepe disceptacionem et litigacionem
in memetipso Iam volo acce-
dere iam nolo hinc attrahor
illinc retrahor Nunc spe diui-
ne inde amoris vt faciam
nunc timore miserie consciencie
aut districti iudicii terreor et
dimittam Et ita nesciens quid
deo magis placeat quid mihi
magis expediat vereor
me sepius accedere dum ab-
stinendum est et dum accedendum
obmittere presertim quia tamdiu
disputandi meum dubito quod ex
ipsa disputacione tempus transit vel
aliud impedimentum occurrit et
negligo sic cum huius dubiis et
tot ambiguitatibus consciencie
satisfacere non valeam et hec
lis non nunquam valde bona sit
quia ex ea consurgit discussio

consciencie vt probus sepius homo
quam tam quamuis consciencia erro-
nea vel nimis scrupulosa est
et monetur ad vnam partem
tamen motiuo vel vel ad op-
positam partem vel nichil omni-
mode debet Ideo visum est
in Iudicis qui [?] an
bene quod non est omnino
ociosum aut superfluum au-
dita lecta quoque cogitata
et que adhuc deus dare per-
prouenit ipse iuuare dignabitur
in vnum quasi duelli tenuleus [?]
comportare et versus partem mo-
tiua quasi quadam dispu-
tacionis lucta collidere vt
forte ex hac contracione magis
appareat que pars forciores
raciones habeat et per quas cui
homo magis debeat magis
debeat consentire Et quia
in duello vel lucta debet esse
persona inuadens persona defen-
dens et arbiter deffiniens sit
racio que semper desperat ad
optima aggrediens sit con-
sciencia vel remordens vel timi-
da se deffendens Illa est ei
que contere a ymone [?] ext-
ertur vel retrahit / Sit volun-
tas super arbiter iudicans que
earum triumphet vt ex hoc e-
ligens quid sit agendum

Egrediatur igitur racio sancte
vt potest in ius iustum agen-
tem vel nimis timidam

in h verba Racio Curare circa tam
nobili facto ac salubri opere ob
stines et fugis a facie domini
qui sic nobis appropinquare voluit
et per me michi assumptam et hanc
sanctam communionem pro nobis sic no
bis celebrari esse voluit ad consuetudinem
sibi se reprimisit quia non est na
cio tam grandis que habeat
deos appropinquantes ei sicut
adest nobis deus noster Consciencia
quare deberem attendere Racio
Nulla ne causam habes que te
ad attendendum inducat Consciencia
habeo quidem motiva que
me sepe inclinant multum
habeo et alia que me trahunt
et retardant Et quia non
dum video que magis racionabi
lia et que secunda sunt hinc et
in illo dubio constituta dimitto
Racio Curare in isto dubio absti
nes et non magis oppositam partem
eligis et attendis Consciencia ardua res
est corpus domini accipere et nullatenus
est attemptanda nisi per magna bo
na racione ad admissionem vero
videtur sufficere si quis non habeat pre
ponderantes raciones que magis
attendendum quam abstinendum esse
persuadeant quam quia non dum
habeo abstinendum melius esse de
crevi Racio dic raciones ad accen
dendum te inclinantes Consciencia
has audire a te experto exqui
rere cum tamen vis ingredi et me
non timeo recte agente respon

dentem quod abstineo motiva in
dubia et responsiones partis mee
quam velud irracionabile repu
tas ad dicta et tuas grosse ra
ciones elidam Racio placet quod
dicis quia nimis non potest ire sed id
quod racionis erit sequi volueris
et magis racionabilibus motivis
consentire Consciencia putas me
libenter et sine quam pene fere
huius ferre miseriam et quod non
magis quieta esse vellem et
certa quam sic in dubio constitu
tuare Certa igitur sis quod cum
gaudio et gratiarum actione accipi
am de quacumque eciam parte red
dideris me securam Racio Cer
titudinem non promitto sed hoc tibi
debet sufficere si racionabilius esse
quod attendas quam quod abstineas po
tero persuadere Consciencia optime
contentabor Racio dic igitur nunc
quid movet te satis tanta utili
tas et consolacio tocius ecclesie pro i
stitutum est misse officium Con
sciencia Que est illa Racio Quis hanc
ignorat nichil mirum est si minus
ad celebrandum afficitur Consciencia
Et si aliquid intelligo vel fi
de concipio minus utique est quam
scire velim quam debeam deside
ro autem ex collacione tua amplius
erudiri Racio Sacratum corpus
Christi est redempcionis mee et redemp
cionis memoriale dulcissimum
pignus hereditatis eterne future
iocunditatis amabile presidium
arra sponse iocale divinum

celicum et donatum ecclesie militanti
cum triumphanti suaue glutinum
et vnio fraternalis dum eandem
dulcedinem qua illa fruitur sine
velamento habet ista sub mirabili
sacramento tamen veritas ibi reuelata
hic habetur palliata sed autem dissi-
mode habeatur. Idem tamen indu-
bitanter est quod et de regno glorie
dum hic et illic habeatur utrobique
veraciter presens est. Sed illic in propria
specie feliciter videtur hic sub specie
visibili mirabiliter occupatur. Et
si illa celestis sed dum sui iocundior
ista militans in terra sed enim mira-
bilius. Illa sed omnino securior ista
multum proficue iter felicitatis in-
salubrius. Et si illa in hoc priuilegia-
ta est quod non potest sic ista de-
ficere nec vltra sponsum dimittere
sed et ista quae illa non sed quia
potest merite proficere et dilectum am-
plius possidere. Quis autem exti-
mare sufficiat quanta vtilitas et
consolacio ecclesie sic preueniat du-
tantum bonum quando eis de celo
mittitur et confidelem ministrum
ei presentatur. Quantas etiam quiete
dulcedinis et iocunditatis est
tante rei sacramentum verbo conficere
hunc potius contrectare manibus
ore sumere et aliis ministrare
cum michi tamen sit dilatus sponsum
et sponsam paranympha amoris
et mediatorem existere. Grata
omnino vota sponse quibus dilecta
sui presenciam vehementer affectat
sponso deferre simul et refle-

et mox reportare sponse plenam
sponsi graciam qua paratus est
ei desiderium cordis tribuere ex-
hibere presenciam et venire primo
ministro committere vt ipsum spon-
sum sponse presentet. Quomodo potest
sponsa non amare tam vti-
lem et ministrum qui eam sponso
cordialiter recommendet aut
quomodo sponsus non diligat eum in
tam grato et amabili sibi semi-
cio occupatum multum censet di-
ligendum cui tam secreta tam nobilia
committit. Vt autem cognoscas quan-
ta sit ad illum ministri beni-
uolencia vtriusque. Ecce sponsus
ita et sponsam amat vt ei-
te sua committit vt magnum
illud bonum quod sponse transmit-
titur ipse firmat presenciam et ipso
fruatur qui tanto placet amplius
quanto dulcius fruitur. Est et ali-
ud non minus allectiuum quod tamen
ex eadem radice consurgit. Quis e-
nim quem non multo delectare debe-
at occasionem prebere deuotis affecti-
bus suspiriis et compunctionibus et omnibus
fidelibus ad tot et tantas oblacio-
nibus spirituales quas habent misse
astando corpus christi videndo re-
uerenter adorando et memoriam
agendo sue sanctissime passionis
maxime cum ministri ordo spera-
re possit et debeat quod fideles deuo-
tionem quam eo ministrante percipiunt
non nisi in eum saltem optando
refundant. Sed si non sufficit
motiuum alliciens accedat aliud
cogens. Nonne ... sacerdotibus

9missum est tanti ministri offici-
um ut id offerant p vivis et
mortuis et in memoriam domini
passionis dicente domino hoc
facite in meam commemoratio
Et si officium eorum necessarium est vel
utile scientibus esse Cur illud vo-
lunt ei subtrahere et negligere sine
causa propter quod ipsa res eligit
et continuam continet dignitatem
Si non reputant illud necessarium
vel utile aut assumere voluerit
Nonne etiam quasi conducta vi-
dentur propter fideles qui ob hoc
sacerdotibus vite stipendia con-
ferunt et beneficia ut ab aliis
magis liberi propter suorum sa-
lute hoc acceptabile sacrificium
offerant alie aut orationes
eorum non plus et aliquando minus
valeant orationibus devotorum sim-
plicium nisi in quantum gerunt
officium ecclesie et representant p
sonam Et quomodo melius pro
benefactoribus oratoribus et amicis
satisfacere aut quod conveniens est exhi-
bere eis aut proprior vel propriis p
ccatis sacrificium maius potest offerre
hec sunt que nonsolum utilitatem in
ducere sed necessitatem quam ad frequen-
tem celebrationem compellere eos vi-
dentur presertim cum periculum sit in
mora et desubito infirmitas irre-
gularitas aut alius defectus vel
impedimentum possit occurrere Ita quod
diu non aut forte numquam contin-
gat celebrare. Conscientia multum

commovemur prescripto quantum est ex p
te beneficii vel officii celebrandum
esse suasisti Ratio Constat igitur
quod presbiter tota diligentia conari
debet ut celebret nec abstinere
nisi causam habeat abstrahentem
Conscientia nonsolum non video quod
illud negem sed ultra modum mira
ri incipio quod presbiteri talia non
considerant vel si ad vertunt quomodo
multi tam faciliter et levissime
se retrahi impediri permittunt.
Ratio Non irrationabiliter moveris
si tamen etiam movearis quod te ipsum
Nam cum te huius officii cura
angat quid tu habes ut
indices abstinendum Conscientia Re
vera quod quamvis me velles hec cau
sas retrahentes cum eo ad te
magis cupiam inducentes
audire Veritatem ne pro tanto
et contradictum violare aut non servare
re videar Respondeo quod sic
modo tria eadem qui presbiter
non est nulla esse videtur sicut
ad eum presbiterum qui non presbitero
vel layco eque indispositus
est nullam efficaciam habere
probatur Celebrare enim est et
continuum licet ipse sim .i. ec-
clesie proficuum et michi tamen
quam sacerdoti convenientissimum sit.
Ego tamen tantum indispositionem
huius propter quam layco non expe
diret communicare Nec licite pos
sum nec debeo eo quod sacerdos
sum accedere Sacerdotum quoque aucto
ritates celebrandi habuit non

stitutem Sacerdos qz peccator et
ad celebrandum mi9 dignus et
si coram hominibus celebrare
promittitur coram tamen deo id a
ye districte prohibetur Et si fe
cerit iudicium sibi manducat et
bibit Absit igitur vt tu duplici
mee periculo aliorum saluti pro
videam Cum nichil proficit ho-
si vniuersum mundi lucretur anime
vero sue detrimentum patiatur
Nisi igitur probaueris quod mi
chi vt sacro conveniat ad cele
brandum etiam racione officii non
competet Racio Bene agis in
laborem Consciencia Cur me pro
uocasti placz tibi vt cessem ·
Consciencia nequaquam Sz magis
vehementer placz audire si tam
magna et dulcia hz incitamenta
non vt psbri sz cumulita vt ps
bito addixisti qm si talia fue
rint me redarguta fateor
cuitam Racio non pt esse eq
le quia omnia que mone pnt
xanu competenter etiam psbitis
conveniunt sz vltra hec hz aliqd
dignitas sacerdotum hij autem
dz tibi sufficere si precipua et
inthxima motiua que habz
psbr hz et quibus carens vel
vel saltem sufficientia motiua qz
confirmata pro ista parte ergo du
Consciencia hijs contentabor Racio
Sicdeus in hoc sacramento panem
celestem dare committet in se oe
delectamentum et omnem suauitatez

odoris et saporis Consciencia Nos
de hoc dubitat nisi incredulus
tu hoc dicat sacra scriptura Racio
desideras ne illam delectacionem
percipe et gustare dulcedinem
Consciencia Nescio quid de hoc quis
nisi lugendo Racio nimme
ludo Non enim sumus in talibus ma-
teria sz quid sacre possum hon
confessiones tuas priores an he
ab motiua que te vestimunt
a tanto gustu dulcedinis Con-
sciencia intelligo quam occulte me
subsannando redarguis Sed
ne a proposito meo distraham
ad alia queso te adhuc de hoc
non queras Racio quamuis psbr
tatis et vicis meis alibi dul
ci consolatione sedundat ipsa
tamen est quam summo desiderio
quam in omnibus studiis exerciciis
meis desidero quero et obtinere
laboro Racio iuste moueris
et bonum est desiderium tuum et
sit mirandum esset si hoc deside
rium non haberes Sed non
minus mirabile videtur qz hunc
tale desiderium a susceptione
illius sacramenti te te remoues
in quo sis aut credit illaz
suauitatez quam queris verissi
me contineri Cui enim non mire
videatur Siquis vinum vehe
menter appetet et vas nollet
tangere in quo esset Consciencia
omo concludes si solum hic vel
melius quam alibi hauriretur
illa dulcedo Nunc aliquoties

aliis exercitiis et per alia media
melius videtur posse hauriri ista
dulcedo utpote in oratione secre-
ta quam in celebratione solempni.
Nam quisque genu flectentis
in angulo plus devotionis et
consolationis percipiunt quam presbyter
celebrans in altari. Racio. Licet
aliquis celebrans vel communicans
occasionem distractionis habe-
at. Ceteris tamen paribus esse vi-
detur quod cuius magis promoti-
vum habeat per alia media quam
per istud presentia enim corporis Christi
sub hoc sacramento que ad exer-
citandum devotionem ordinata est
si non est promotiva ad ipsam
nec quam est impeditiva exercitii
est excepte sive. Sed esto quod ergo
bene alibi sciret potius ista dulce-
do percipi et ita alibi et non hic
[illegible] querere quid affectas. Con-
sentia. Sed nescio an magis alibi
quam hic eque ignoro et magis
hic quam alibi sit querenda.
Racio. Quia hic est fons totius
dulcoris et qui hic ista quasi
in fonte suo bibitur ymmo
fons ipse presentialiter et inmediate sentitur
ac totius boni plenitudo. Nichil
autem rationis habet rivum querere et
fontem deserere dum potest haberi.
Esto ergo quod alibi tam bene
possit haberi quod quantum me-
lius tamen securius et securius
est arborem simul et fructum
quam solum fructum habere. Consentia.
Quam multi sunt qui hunc
fontem suscipiunt qui de eius
dulcedine nichil sentiunt sicut fons
iste sit dicitur potest et invite est non
tamen omnibus patens sed signatus
sicut scriptum est [illegible] conclusus.
Racio. Ista est sicut dixisti debitis quod
per exteriora efficit et intus non re-
spiciunt [illegible] similes eis dix-
erim qui nucleum naturaliter dulcis-
sime volentes dum testam non
comminuunt sed simul cum testa de-
gluciunt nichil nichil propter pre-
latentem intra dulcedinem. Sic
tenera et multo amplius in gustu
spirituali est ubi ipsa consideratio
masticationis locum habet. Ista quod
sine ipsa sapidum nichil est
de illis qui considerant illud quod
tractant et sumunt non estimo
quod loquaris. Consentia. Ymmo ut de
eis qui valde conantur ad interiora
et libentissime degustare et ut
delectentur peregrina testimonia que
rei nature est. Tu enim ipsa testis
es ut melius me nosti quoties
ad hunc fontem accessimus in-
[illegible] affectione conaba-
mur nichil tamen reportavimus
nisi cor tepidum durum et triste.
In hiis autem ego nullam agno-
sco dulcedinem. Tu si aliquid sa-
pias edicito. Racio. Non erat
in contentionis mee probare
dulcedinem tu si aliquid sapias
edicito. Racio. Non erat inten-
tionis mee probare dulcedinem
esse cordis tui sed sacramenti. Sic
ergo dulcis et verus est deus ymmo
ipsa dulcedo quod potest sumi sine

dulcedine Consciencia Sit quotu
libz dulcis in se eo si dulcedinez
non percipio quo dulcem ee
m vel ad esse dulcedine iudi
cibo Racio Audes dicere te nu
quam percepisse huius sacramenti
dulcedine Consciencia fateor ut
vera dicam et me ingratam iudi
cer nonnunquam dulcem affirm
me habuisse an vel post ul
tam ipsam susceptionem qualez quam
eciam alias domini nulla esse sacre
memoria sensi nescio utrum illi
fuit suavitas sacramenti sicut
scriptum est spiritus ubi vult spirat
et nescis unde veniat aut quo
vadat Racio Non dubitare
omnez huius dulcedine veram
omnem dulcedinem virtutum
aut graciam a cristo capite nostro
fluere tam quidem corpus nostro
lum est tecum hic sub speciebus con
tenta sed eciam sacrum. Si igitur
aliquam meditacionem vel alteri
pretacionis exercicio accioni per quod
pro ipsum homini delectacio spiritualis
pro veniat multomagis et
cercius dulcedo homini cum hoc
sacro occupato proveniet
cum virtuti per causaibi Cum hoc
non solum fuit opus per quod deus
voluit conferre graciam Sed eciam
meritum habetur per quod homo
excitatur ad devocionem et prius sit
omnis gracie fontis et dulcior et
imptum ad hoc occupari cum hoc
sacramento ministrando vel su
mendo omnibus exerciciis prestancius
est in tantum quod eciam si alicui

non indigno daretur et nulla gra
cia spiritualis infunderetur ad hunc
esset nimis delectabile utrumque in
cristo qui sine desiderio hoc pas
cha manducare cum discipulis suis
sic sine dubio corporis sui de
lectabilitas sacramentalis suscepit
nullam tamen graciam inde co
sequeretur Quid enim iocundius
dulcius aut delectabilius potest
esse quam habere personaliter et
corporaliter presentem dominum ihesum
cristum dominum utique excellen
tissimum ut tocius spiritualis
delectacionis obiectum seu materia
causam efficientem et finem et
hec est dulcedo que huic sacra
mento singularis est et ei mun
de est in qua ut transcendit omnia
alia sacramenta hec enim que so
lum scilicet accendere desiderium hu
militem ingerere compunccionem
inducere prebere fiduciam spem
erigere ad amorem inflammare
infundere graciam excitare ad
reverenciam totam mentem lique
facere et oblectare debet et ad effec
tus dulcissimos provocare per
hec enim in nobis excitanda tan
ti boni presencia indulta est in
quantum ad hoc obstat indigni
tas cuiuscumque Sed quanto quis
indignior est tanto magis fit ei
gracia et tanto magis monenda
est. Ob quam enim alciam causam
credendum est deum manifeste in
dignis tantam exhibere pieta
tem corporalem videlicet presencia
ihesu cristi Ad gratitudinem et conversionem

dum p(er)amicitate vor sua tam
largissima pietate q(uonia)m ad ver-
tentes erubescat reuitimte
Conscia Ex tonez attendite
nichil verius dici pt q(uam) ta-
li bonu(m) p(otes)ta esse dulcissi-
mam Sz si meipam (et) exp(er)i-
enciaz co(n)sidero nescio quid
loquar nec sup(er)miable (et) mi-
serabile esse videt(ur) q(uod) tante
dulcedinis p(ar)ticip(ium) cordi meo
nedum nichil delectac(i)o(n)is co(n)-
ferre sentio sz nec amaritudine
duricia (et) inhibices eius in
aliquo minui vel tolli p(er)ci-
pio Racio Et q(uo)d si aliq(ua)n(d)o
reddit magis amar(um) co(n)scia.
Cogitabam bene (et) hoc e(st) q(uod)
magis me monet q(ui)a in
amaritudine rep(er)io vn alii
solent (et) omnes quiez haurire
dulcedine(m) no(n) solum hoc atte-
dendi gratia(m) sz magis vt in-
dect abstinendi motiuu(m) Ra-
gaudeo me non penitus
laborasse in vacuu(m) q(uod) in hac
collacione tota saltem hac ac-
no(n) celebrandi ro(ne)m extorsi
et hac ro(ne) multos religiosos et
bilit(er) monu(m) existimo qui no(n)
nu(m)q(uam) ex elac(i)one vel pigricia
abstinentes dicu(n)t se no(n) h(abe)re
gratiam quibus co(n)uenientissime
videri pt v(er)bo b(ea)ti Bernardi dice(n)-
tis in quodam s(er)mone omnib(us)
cum nob(is) de esse gratiam sed
instinc(tus) forsitan ip(s)a co(n)quiescit
sibi g(rati)a ad tu(u)m instinctu(m) acce-
de Racio Q(uo)d intelligis p(er) g(rati)am

Inspiracione(m) dei (et) mentis affec-
cio habes ne inspiracionis divi-
ne ~~inspiracionis~~ noticia vt i(n)-
telligas q(uonia)m tibi deus co(m)municandi
inspiret Conscia No(n) aliaz
nisi q(uod) sencio me ad co(mmun)icandu(m)
dulc(ed)i(n)e vel ardenti affic(i) Cre-
do hoc opus esse divine inspira-
cionis Non enim puta q(uod) dya(bolus)
hoc immittat Racio Ergo ecciam
sicco signo cognosces q(uonia)m tibi
deus inspiret Non tamen debe-
res exspectare donec d(omi)n(u)s tibi da-
ret hoc signum vbi enim s(e)c(un)d(u)m scriptura(m)
(et) ro(ne)m habe(tur) quid agendu(m) s(i)t
ibi signu(m) expectare co(mmun)icac(i)onis
p(er)u(er)se est et deu(m) temptare.
Multo minus i(gitu)r expectanda est
inspiracio vbi signu(m) tam fal-
lax habet(ur) et nulla p(er)fectus
c(er)titudo Cum enim certu(m) sit dya-
bolum in reuerencia dei delecta-
ri quis dubitet q(uonia)m sepe co(n)ce(s)-
sit indignos instigaz ad co(mmun)io-
nem q(ua)tinus deu(m) inhonorent
(et) iudiciu(m) s(ibi) manducent et
bibant An credis q(uod) Iudas
inspirante deo recepit corp(us)
Cristi Conscia minime credidi(m)
hoc sz v(er)bis tuis sic me pon(is)
in dubiu(m) q(uod) penit(us) ignoro
quid dica(m) ac quid eligam
ceterum tamen pro signo p(ri)ncipuo
vt credidi(m) q(uonia)m in me sensi a-
liquid desideriu(m) vel feruor(em)
(et) q(uonia)m i(gitu)r non reperi abstine(o)
Racio v(er)o hoc michi videt(ur)
destruct(ur) valde crudeli desi-

dero quid in h' veritatis sit vel
erroris lateat Facio Aliud est
spe desiderium aliud sensibilem
desiderii preceptionem equidem
sine desiderio nemo debet ac
cedere Cum autem xpianus sic vi
vere doceatur ut semper moriatur ut semper
moriatur accipere nunquam debet es
se sine desiderio tunc ztotiens
sumendi quam z quociens eue
nient potius accedendi expedi
re In hoc vero multi errant qui
solent se restringere in anno non
nisi totiens in anno vel sep
timana celebrare Sed hoc est
ponere obicem gracie z amori cordi
dei z quasi tempus misericordie
domini in sua potestate constituere
Ita quod etiam si deus vellet veni
re per graciam ipsi sibi determina
re per consuetudinem Cum magis dignum
esset z iustum ut sic sint oculi ser
uorum in manibus dominorum quod sic essent
oculi nostri semper ad dominum habentes
tes de hoc diligentissimum respe
ctum Cum quamquam essent tempus be
neplaciti domini quod tunc quantum
in nobis est essemus dispositi
z parati Siquis autem primam dis
positionem in se iudicare voluit
ex sensibili cordis compunctione
profusione lacrimarum feruore
mentis z similibus seu tunctis
Ita quod tunc credit se dispositum
incautus valde ambulat et
sepissime decipitur Multociens
enim qui nichil talium habent sunt
in magno statu gracie z qui ha
bent omnia ex tali gracia tantum
facientes Conscientia Vellem de
claracionem huius habere Facio Primum
sic accipe Sepe extinguit ho
mines ab huiusmodi feruidis
affectibus impediri sine quam
culpa sua ymmo cum magno
merito non enim possunt homines
quandoque confecti senio langwen
tes corpore grauati magnis
curis z laboribus predicando et
confessiones audiendo curam
infirmorum aut aliorum necessaria
gerendo magnas in oracione perci
pere vel expectare dulcedines
Et quam impium esset homines pro
hiis operibus remouere a sacramento
pyetatis z illum priuare cibum
sacramentalis refeccione Qui autem
ex obediencia voluntaria cogitur aut
ex caritate eligit pro salute pro
ximorum a dulci oracionis studio
se abstrahere et laboriosas et
tediosas z amaras occupaciones
adde; quam tollerat vel eciam
qui non potest se adhuc ad
affectus excitare Conscientia Ego
ipsa non credem tales prohibe
dos quamuis sunt minus frequenter esse
ad mittendos Facio quare minus
frequenter Conscientia Quia videtur
utrumque minus esse disposita Facio
Dummodo quis non sit tantis
laboribus grauatus vel curis
quin adhuc possit vacare huic
officio z huius que ad hoc necessaria
sunt utpote discussioni consciencie
pure confessioni orationi ac oracionibus

debito dicendis quamquam tunc ex
terioris vel interioris occupacionis
et laboris minus de dulci affectu
senciat. Non video quia de causa
debeat abstinere cum illa compleat
ut premissum est et presupponit
ad que de iure tenetur et insuper
operibus piis intendat que uti
que eum magis ad graciam dei dis-
ponunt quam reddant indignum
Consciencia Ego intellexi Et
alterius credidi quod hoc sacramentum
esset cum devocione sumendum
Racio Ita est Sed quid putas esse
devocionem Consciencia non aliud
nisi sic describi solet promptitudinem
animi et fervorem bone
voluntatis ad illud sumendum quam
mens cohibere non valeret
etiam manifestat indiciis Racio
putas quod illa sola habeantur et
ondantur ad suspiriis et lacrimis et
non eciam in predicando confessio
nes audiendo ac aliis operibus
me tam corporalibus quam spiritualibus
Consciencia Sed credo quod et
in istis habeantur si ut communiter
magis ac dulcius in abstractiore
quam occupacione Racio Hoc consistit
in gracia dei Sed licet ut communiter
contemplativi magis devoti
sint et ferventi non propter hoc
activis bonis neganda est
Immo cum eciam vivis contem
plativorum magis devotus sit
alio nunc tamen propter hoc nimis de
votus abstinere tenere maxime

tum bonitas hominis mul-
to magis consistit in virtute
animi quam fervore Consciencia
Non habeo quid opponam quoniam
talibus piis operibus vacans presup
positis eis que premissa sunt
eciam frequenter possit accedere licet
eciam non notabilem in se dul
corem senciat vel favorem
Racio Et quid si quis in nul
lis aliis curis se gravatus
solum contemplacioni et oracioni
diligenter vacat ut tu parum vel
nichil tamen percipiat Consciencia
Certe eius non reputarem bonum
signum Racio Non credis quod mul-
tis suavitas illa ex magna di
gracia negatur ut ad maius bonum
ipsorum Consciencia Sepe istud sic
tamen audivi et recepi ideo ne
gare non audeo hoc tamen scio quod
quamvis omnes et valde probati in
vita doleret de subtraccione
huiusmodi gracie et eam preciosam
sed reputant ac penalem Racio Pe-
riculosa solet esse contemptio
carnis et penalis maxime hominis
spiritualis nichilominus tamen ex spiritua
li gracia et ad maius bonum sive
inmissa vel premissa fuit apostolus
Consciencia Scriptura testatur Au
ditis vellem autem si placet
audire aliquid si hominem ex
de qua loqueris gracie subtrac-
tio aliquid valet Racio valet
quidem ad considerandum humilitatis
ut enim ait beatus Bernardus super
cantica lvi sermone Augustinus

6

superbie puncto gratie est et ad contuen-
dam vanam gloriam eius ex tribus
gratijs magna sepe sumitur
occasio adeo quod qui tali semper con-
solatione gaudet difficillime
possit a vanitate spiritus et inani
gloria preservari nisi refrenaretur
per temptationes sic de paulo contra
illum inimicum legitur quod datus est
stimulus carnis ut eum magnitu-
do revelationis extolleret vel per
tribulationes exteriores quibus
nunquam caruit aliquis aliquis
sanctorum qui huiusmodi dulcedinibus
fovebantur ymmo nec virgo beatis-
sima est hoc ideo fit quia cordi-
bus non nisi virtute divini
auxilij et dono superne gratie
nobis celestia sapiant et ter-
rena vilescant et deus dum
possit per gratiam suam omnem
difficultatem amovere et facere
quod terrena nichil sapiant sed
sola celestia sic hominibus
solet contingere huiusmodi dulce-
dine debriatis non tamen volu-
it pure nobiscum supernaturaliter
agere sed etiam humano mo-
do salutem nostram operari ne tor-
peamus ocio sed exerciteremur
et quasi adiutores dei simus
ut ait apostolus Si vero talibus
gratijs deus semper hominem
visitaret et eum hoc a super-
bia et vana gloria preservaret
divino et non humano modo
secum agere videretur quia in nul-
lo appetitus hominis infirmi-

tas ut ita dicatur humano modo et
non penitus supernaturaliter agitur
cum homine quod veniret igitur dul-
cedinem aliquando negari
ut homo ex illo gratiam dei
agnoscens fiduciam accipi-
at Sunt vero in securitatum
defectum et infirmitatem suam
agnoscat vel si semper data fue-
rit optimum est ut temptacio-
ne vel tribulacione temperetur
gaudium et mens hominis in-
lasciviat refrenetur valet quod
subtractio huius gratie ut domini
timor incutiatur ne tam de-
lectabili bono tamen hic semper in
futuro privetur ac eo ardencius
tendat ad eternam vitam ubi
semper tenendum est atque ut per fide
ambulantes amplius mere-
amur plerique enim illa suavitate
dotati magis gustum experien-
cie student in vite quam fi-
dei et gratiam alias occupaciones
et opera fugiunt at oracioni vel con-
templacioni vacat plus de-
siderio illius consolacionis quam
pro gloria dei vel acquisicione
virtutum nonne ut tam desidera-
bile donum fruentius desiderium
acceptemus gratiam mine et cunctis
custodiamus acceptum non vult
enim deus parvipendi et vilescere
dona sua Deinde ut nos vi-
dentes quia privati illa gratia
mox inertes sumus ad bona et
pigri discamus grati esse et no-

nris viribus sed gratie dei ascri-
be. quotiens propterea et ylares i-
enis fructum recipimus ac propter hoc
tenemus indicare a nobis ex ap-
pente consequimur sed magis
superadditur eis ut pote a gra-
cia dei destinatis. Postremo sepe pro-
uidet in hoc diuina miseratio
indiscretionem nostram ut videlicet
illi dulcedine sectantes vi-
res meas ultra modum irreme-
diabiliter consumamus. Consciencia.
Apprehendo racione miror quod
dicis certamente vellem accipe-
re aliquando propter hoc abstinen-
ciam ex his tamen me non sen-
tirem affecta. Sed quia timeo
id ex meis peccatis accidere quod
sepius me abstinuisse me
recolo. Racio. Timorem non re-
probo si tamen nimis aut ir-
racionabilis non fuerit sed non habere
concessum et persuasum video
non propter hoc abstinendum esse
quod quis homini non ducitur.
Consciencia. Non habeo quid ap-
ponam. Sed quid est agendum
si credam aut credam hos
affectus expertis michi subtrahi.
Racio. Non desunt propter hec sci-
nec debes temere credulitatem
fingere nisi mota euidenti
racione. Siquis tamen hoc sci-
ret aut firmiter crederet ad

huc non oporteret ob hoc communionem
dimittere maxime si erunt
dimissa peccata pro quibus contricio
et confessio precesserunt et satisfac-
cio vel completa vel vel saltem
realiter est incepta. Non est
enim incredibile quum aliquam
propter peccata deleta plene quo
ad maculam deus subtrahat
graciam deuocionis. Cui quo-
nequaquam constat nec verisi-
mile est fidelissimi dei fa-
mulum tanto tempore sine
digno fructu penitencie sorduis-
se. Si vero crederet de hoc fa-
cere propter peccata recencia vel vetera
nondum emendata tunc absti-
nendum non tamen propter gracie sub-
tractionem quam scelere fedatus.
Consciencia. Satis vereor omnino
eos qui huiusmodi affectus
non habent ad extra non
propter hoc ex parte gracie esse iudi-
candos. Racio. Videamus igitur
de secundo. Siquis ergo sit qui
tales affectus nobiliter senciat
protinus nec eam ob hoc magis
securum et ad suscepcionem sacramenti
dispositum. Consciencia. Credo quod qui
si continue omnino ista senciat eo
sepius ex hoc consolacionem recc-
pit. Racio. Recolis te umquam
deceptam ita quod cum te compunge-
batur flebas estuabas et peccata
tua plangebas. Nec tamen re-
nunciabas nec eciam renunciare

volebas pompis et vanitatibus
mundi nec habuisti voluntatem
dimittendi peccata saltim mor
talia aut occasiones immedia
tas et media ad eadem indu
centes et omnino sic innuebas
quod iam sit vincens extra statum
gratie te esse reputares Con
sciam scio de me et de pluribus
credo viris quod nonnunquam
corde compungimur et lacrimas
fundimus dulciter afficimur
adorando et tamen retinen
tes aliena odientes proximum
vel vel admittimus mordinatis
amore aut cupiditate fi
nientes extra graciam dei sumus
et ideo mirabile videtur si tales
boni et suaves affectus ex gracia
dei sunt quod secum compatiuntur
peccata sive aut veniunt
Et quia certa devotissimis
pro magna gratia reputant et ad
eos obtinendos vehementer
insistunt Ideo affectus huiusmodi
aliquando veniunt omnino propter gratiam
aliquando tamen gratia Quia non est gra
tia ipsi vero ex gratia et spirituali
dono dei Nam cum gentiles
in ritibus suis fidei insacrifi
ciis heretici in erroribus
suis nonnunquam lacrimas fu
dant et cordialiter afficiantur
quid dubitat etiam preter gratiam
venire ipsi cooperante dyabolo
cum quadam demetacione

vel decepcione credunt ab in
fidelibus resuscitare mortuum
vel aliud facere quod miraculo
sum et divinum reputatur sine
gratia veniunt non tamen sunt ex
gratia domini quidam boni mitrice
simplices moventur et promove
tur ad dulces excitantur suavi
devoto et organis Ex gratia
vero sunt lacrime sed quo
rum exemplis scriptum est ple
Consciam video quod in cantum
est credere affectibus et sentime
tis huiusmodi facto multum mani
tur Memini enim quendam in
heresi natum qui postquam induc
tus ad fidem non inveniret
se tantum affectum in oracione nec
sic hundaret lacrimis ut ante
dum adhuc vere in errore con
sisteret cepit temptari de fi
de quia prius in meliori statu et
magis gratus deo fuisset quam
maiorem ut sibi videbatur gratiam
de sensit Similiter legitur in colla
cionibus patrum de quodam se
ne decepto errore antropo
morfitarum tenente divinam naturam
habere formam corporalem ad
cuius ymaginem et similitudinem
sit homo formatus et qua
adhuc forma sit consueverat
in oracionibus convertere postquam
fuisset informatus de errore et
iam nesciret quid et ad quid se
in oracione converteret exclamasse fer
tur. O me miserum abstulerunt

michi dom meum Q; adhuc de
illis affectibus qui proprie ex do
no et gra dei proveniunt nimia
est cautela quia plurimi sunt
errorum et occasio non tam dilatatis
accepta Consilia hec invariabiliter
sonat cuicumque gracia dei fit de
receptionis occasio Facio quia quod
dixi tam mirum tibi videtur quod
persuasioni mee forte non cre
deres Ideo recipe testimonium beati
Augustini in epistola ad fratres de monte
dei sic dicentis Nunquam prius
orationis affectus et bona illa af
fectionis suavitas non invenit
ur sed cum invenerit tum non
potentem non querentem non pl
santem et quasi nescientem
gratia prevenit et tamquam gre
mio suo suscipit filiolum et insu
per rudis adhuc et incipiens
animus in eum blandi assumitur
affectu qui pro premio sancti
tatis reddi solet mitis perfectum
quod tamen sic agitur ut vel sit in
iudicium sui non liceat nescire
negligenti quod negligat vel
ut provocetur amplius amorem
in eo gratie se vlco offensis at
tendat In quo proch dolor pluri
mi falluntur qui cum pascuntur pa
nibus filiorum iam se filios arbi
trantur et desinentes ut proficere
debeat ex visitatione gratia eva
nescunt a iusticia arbitrantes se
aliquid esse cum nichil sint et
de bonis non emendentur et sint

de quibus psalmista dicit Inimici domini
mentita sunt ei et erit tempus eorum
in secula Et cibavit eos ex adi
pe frumenti et de petra melle
saturavit eos pascuntur enim a
deo pre aliquibus de preciosiore
gratie substantia sui ut affectent Ipsi
vero gratia dei ab utentes efficiunt
inimici ut enim abutantur eas sp
iritualiter sentis in peccatis et concupiscenciis
suis Redeuntes ad eas postmo
dum dicunt contra illud prophetum
mane Si dominus voluisset nos
occidere non suscepisset sacrificium
de manibus nostris Consiencia
ut audio non timeri dulcitudinis
consolacionis prorsus tales affectus
sic multi credunt qui procul
ab remediis toto conatu desu
dant Facio Quicumque non est
testimonium conscientie quod est in gloria
nostra sic ait apostolus Tunc hu
iusmodi affectus de tanto consola
tur peccatores quod ex visitacione hu
iusmodi gratie habet homo signum evi
dens divine bonitatis per quod
deus homines ad amorem sui
volt elevare allicere ac abstrahere
a delectacionibus huius seculi et ad
hunc finem potest et debet homo quamvis
etiam peccator pro eo precibus et
desiderio tota laborare Quique
non vellet ex huius affectibus repu
tare se gratum deo et ad sacramenta
suscepcionis minus indignum ve
hementer erraret quia magis in
dignus fit si amonentes et pro

monentis gratie donum comparare se negligit. Cum autem ad eccl(esi)e testimonium conscientie et eam securitatis que hic potest haberi tunc maxime fit homo de talibus signis devotionis et operibus consolatur ac ad ea ad augmentum gratie promovetur. Et nichilominus propter multo melius esset insistere interioribus signis gratie quam istis corporalibus sentimus. Consequentia quero ut exprimas que sunt illa. Racio frequens disciplina et detestatio peccati tam proprii quam alieni zelus animarum odium iniustitie humiliatio continua et vilificatio sui ipsius desiderium celestium promptitudo animi ad carendum omnibus que in mundo sunt confidentia dei voluit ad sustinendum que supervenire promisit. Contemptus et fuga vanitatum et mundanarum consolationum vel si eis adesse contingit non ex electione vel deliberata complacentia immorari. Hec et hiis similia numquam possunt haberi constanter sine divina dulcedine quia sicut ait Augustinus 10 musice. Numquam expugnaretur amor temporalium nisi aliqua suavitate eternorum. Hec est reputanda pura dulcedo per quam reddunt amara et vilescat omnia delectabilia huius mundi et omnia penalia eius dulcia fiunt vel saltem levia et tollerabilia. Hec

est consolatio hec est dulcedo quam boni semper habent spiritualiter et quilibet secundum gradum gratie sibi datum. Si autem hec dulcedo spiritualis alicui effundatur que mentem reddit ferventem et hylarem ad spiritualia et divina tediosam vero et odiosam ad quevis dathe sibi aliquale signum eius continua tamen continentia et refrenatio sui in prosperis patientia in adversis et constans equanimitas inter utraque conservans quod voluntas adveniendum et placendum deo et submittendum se voluntati sue et alia que superius dicta sunt teneriora et efficaciora sunt signa illius spiritualis dulcedinis quam illa notabilis et quasi rara eius effusio ac preceptio sensibilis. Quam pro hac dulcedine utpote in tam instanter laborandum et expectandum est simpliciter et sine aliqua conditione pro illa autem actuali et actualiter perceptibili laborandum est non tamquam pro necessario sed pro quodam stimulo ad facilius vincendum adversa et delectabilia contempnendum et sub conditione ac quasi conditionaliter committendo se voluntati divine. Ideo quod non sicut ego volo sed sicut tu vis pater. Et si quidem data fuerit tunc devota gratiarum actione deo ea homo suscipere et se in ea rationabiliter gerere

no tam oculos excecando per
fletu vel vires alias enervando
aut de tali dono nimium confide-
do vel exultando sed trahitur
id in spem vite eterne Si vero
negata fuerit a deo vel a qua
que occasione impediatur homo non
ideo mente decidat vel absor-
beatur tristicia divino nec actu
affectu nec voluntate nec nimia dis-
simulacione et negligencia causa
sit ab illo desiderio spirituali quod se
alias habuisse cognoscat vt si
non desiderat tam ferventer saltem
velle saltem desiderare iustifica-
tiones tuas sufficienter non
neglectis operibus illis que fieri
debent spiritualis et radicata dul-
cedo tamquam summa capitalis
que sic extollitur dei dissipatur
et sapiat mundus si quid autem sic
erogatum fuerit pro lucro reputetur
Conscientia quomodo libenter lucrum su-
pererogacionis quod tam delec-
tabile est habere quam tamen
sine negligencia mea negatur
starem in ea quam capitalem di-
vine gracie et dulcedine spirituali
contenta Racio Cum ergo cer-
tum omnino sit in hoc sacramento
graciam illam conferri Cum non
sit defectus ex parte suscipien-
tis non sufficientem et multum
regentem communicandi causam
habes Racio si scires quod illa dulce-
do sensibilis magnum hinda esset
in hac vita sicut beato Bernardo testan-

te in sermone de circumcisione domini
Multi ad hoc tota vita sua
tendunt et magnum peruenerunt.
Conscientia Ita esse vt dicis appre-
hendo Sed nescio quomodo non
contentant homines tantum affec-
tas quomodo putas ne magis
ad illam promouit abstinencia
vel accessus Conscientia non bene
discerno inter ista nam post absti-
nenciam vidi me quandoque magis
quandoque minus affectum Item frequen-
tando aliquando tepidior aliquando
ferventior factus sum sed nescio
quid illorum ex qua causa acciderit
Racio quid bonum potest abstinencia
a tanto bono conferre Conscientia
non video quid boni conferat
Nisi quod communiter reputatur ra-
rius communicantes magis affici
et reuerencius accedere solent pu-
to autem quod ob hoc multi rarius
celebrant eciam iuuenes et magis
persone Racio hoc non potest esse
a sacramento de se cum communitum
est de esse sacramenti sed per ceterum
effectus Conscientia sic videtur Racio
nec ex eo quod ceteris paribus deus magis
diligat Raro quam frequenter
accedentes Conscientia non video
cur magis eos amaret Racio
quid igitur nec ex generali virtute
sacramenti nec ex speciali dei mu-
nere vel gracia Christi oportet quod sit vel ex
ipso sumente vel circumstancia
attendente Conscientia ita oportet Sed
vellem scire quomodo Racio Naturale

est quod varietas vel pauci sunt et
plus trahit affectum tunc homines
in locis ad que devotio vel novo
veniunt multum devotionis habere
videntur et quia tamen postea mora
temporis vel frequentia visitandi tepes-
cunt. Sunt nonnulli qui solempniter
cantant vel in pulcris ornatibus
vel in magna multitudine putant
se magis devotos. Alii vero qui
semper in multitudine sunt affec-
tuosius moventur si veniunt in
locum solitarium et abstractum.
Consilium quid est sentiendum de hu-
iusmodi affectibus. Ratio. Non omnino
refutande sunt maxime incipi-
entibus ut per hec assuescant in dei
servicio delectari nec non inquantum
mente vel corpore ut alienati
homines ad spiritualem iocunditatem pro-
moveantur et disponantur que
difficultatem habet in quantum natura.
Nam propter hoc sancta mater ecclesia or-
ganis et pulcris ornamentis
presertim in festivitatibus uti consuevit
quatenus per hec hominum animus excitetur
que etiam ut beatus Augustinus ait
in prologo super psalterium delecta-
bilibus modulis cantilene vim
doctrine sue permiscuit ut cum sua-
vitate divini sermonis pariter u-
tilitas inseratur. Nec debet ob hoc
reprobari quod opus est nature
et non gratie. Gratia enim utitur na-
tura quasi instrumento et in bene
disposita melius operatur. Sed aut
licitum et concessum sit quod homo pos-

sit per talia nec sufficiat ad erigendum
mentem onere laboris aut
tedii depressam vel ad susten-
tandum ne deprimatur. Multum
tamen intendere vel immorari ta-
libus intus et periculosum est
maxime hiis qui spirituales
sunt vel fieri cupiunt. Cum enim ex-
terna delectatio impedit quan-
cum foris est nesciat quid intus
agitur. Hinc senior filius de
agro veniens ad gaudium re-
versi fratris renuit introire. Tu
quia mentem sepius obnu-
bilat ut credatur esse devotio
vel curiositas mentis vero et si quis
surgat ex hoc vera devotio fa-
cile perditur quod non intus habetur.
Sed quid queritur per suffragia me-
diata ad perfectionem agitur. Dicendo
Si quis talium nec vitiis vel mentis
infirmitate laboraret quod ut consue-
ta ex frequentatione actuum veniret in
tedium aut in locis inconsuetis
multum distraheretur animo aut loca
vel ornamenta simplicia non
vilescerent non inconsulte ageret. Si
talibus causis occurrentibus aliquotiens
abstineret. Verum quia in hoc homo
suspectum se habere debet et curiosita-
tis vitio que pariter gaudet pul-
cris et novis vel male consuetu-
dinis que facile inconsueta
contempnit et horret. Ideo in du-
bitantibus melius est ut teneatur in
se mortificare hanc infirmitatem
colligendo mentem et diligentius

ad nim increpando et tracta-
do abiecta et humilia et talibus
exercitiis ista impedimenta re-
moveat vel remittat quam
vel quod minuat ipse vicium i[d]
vel defectum abstinendo vel
consentiendo illi inclinationem
naturali ne forte plus dyabolo
malicie quam infirmitati naturae
consentiat dyabolus enim in re consue-
tudinis vel nature viciis libe-
ter in adiutorium recipit tam
ut nos ad mala permoveret quam
ut a bonis avertat Consequenter
bernardus in principio abstinentia a Symone nichil
prodest spiritu est defectus. Sed quando
videtur prodesse hoc est valde per
attendens comportationem quasi in
precontinente vellem etiam scire
si aliquid noceat Ratio minus
non ex abstinentia longa a ci-
bis homo perdidit appetitum ede-
ndi Ita ut oporteat aliquando
contra appetitum et cum honore ci-
bum sumere quam possit ap-
petitu vivere Consequentia ita scias
esse in corporalibus Ratio plus
est in spiritualibus quam in illis.
Nam ut ait Gregorius in omelia
Corporales delitie cum non habentur
grave in se desiderium accen-
dunt cum vero habentur fastidio sunt
cum vero habentur desiderio et hoc est
quod per sapientem dicitur qui me e-
dunt adhuc esurient qui bibunt
adhuc sitient sic hoc sacramentum
ordinate sumentem nisi obicem
ponat augetur desiderium spiritua-
lium sic diu vel multum abstine-
ndo sapor intimus perditur sicut e
sic aut bernardus unde de adore
dei quod ante mediatoris adven-
tum omnes spiritus languebant
propter abstinentiam gustus spiritualis
quia videlicet sapientia nondum
fuit incarnata vel ut ita di-
cam panificata ut cibaret ho-
minem appeteret spiritus sic sicut
Christus post resurrectionem et sopa-
rem reddet quicquid sapor
prius perditus fuit peccatis
propter sacramenti reformatur quare
enim sacramenta nove legis ef-
ficiunt quod figurant quid enim
convenientius gustum reformare
et cordis palato potius sapere
sic corpus et sanguinis Christi que
sola sub forma gustabili propo-
nitur In legenda super prologum
angelice Ierarchie Sapientia
increata que se semper per invisi-
bilia manifestat volens onde
quod sit rerum amator tibus et
refectio preciosa carne assumptam
nobis in edulium proposuit ut per
cibum carnis nos ad gustum
invitaret deitatis Consequenter in hi[s]
hoc que predicta sunt electio quod sine
proportione melius convenit
quam nimie quam abstinentia Ratio mul-
tiplex melius est enim exigens
ferri quia melius est per se bonum
quam pattidens Nunc aut contra

cultus est de se non potest notum sed pro
desse si suscipiens capax fuerit
Abstinens vero nichil boni habet utpote
quodam privato ut homo ex virtute
eligit abstinere et tunc magis elevat
abstinentie quam ipsa abstinentia est
laudanda Cum ergo ex parte offerentis
quia duplex bonum promittitur sim
pliciter maxime ubi includitur in duo
bus Sicut vero ita est quod accidens
non indigne recipit offerentem sacramenti
et habet utilitatem ex opere operato cum
hoc habet meritum ex opere operato et
cum hoc habet meritum ex opere operante
videlicet ex desiderio desiderante stu
dio labore devotione reverentia
quam exhibere conatur Abstinentia autem
non habet meritum nisi de causis ex
veniat vel alia bona causa di
mittit Item melius est accedere ex
parte huius inclinatur et cause mo
ventis quis eum dubitet quam accedere
dei fiducia de pietate eius deside
rio percipiende gratie et dulcedinis ha
bendi memoriam dominice passio
nis et cetera que ad celebrandum incli
nant et movent ad meliora in
to sic illi qui solent a communione
retrahere et sunt timor, conscientie indig
nitas vite, ignorantia beneplaciti
dei pusillanimitas et huiusmodi
alia postremo accedere volens
habet causam et motivum dispone
di se per orationes et alia extendi
se in bonis et cavendi in multis
tum magis in superioribus quam post
et ad omnia illa habet adiutorium

ex virtute sacramenti Abstinens autem
licet quisque possit se ad bona co
aptare per hoc tamen quod abstinet ad
nichil boni disponitur sed contra
magis indispositus redditur Iuxta
id poetici quod non est hodie cras
minus aptus erit Conscientia pro my? poi
bus motivis consentire me facit
sed istud ultimum experientia me
docuit Racio video ne quid ex hiis
separatur Consciencia Expecto quid
inferas Racio quod cuique licet
accedere et habenti opportunitatem lon
ci temporis melius est frequenter acce
dere ymo quod nunquam debeat absti
nere nisi habeat specialem causam racio
nabilis retinentem Consciencia ista con
clusio multum videtur esse communis
Racio scis quod nullus racionabilis est
qui quotiens in uno bono sibi
delectabili vel utili cure vellet quod
comedere possit habere nisi videret
probum vel saltem verisimile indicaret
iret quia melius esset non habere
vel dimittere Et quare non haberet
idem iudicium de tam salubri
cibo et suavissimo sacramento Con
sciencia Credo si multi haberent com
advertent et quantum bonum est per
sumere vel habere negligunt raro
aut abstinent Racio ita est
Sed quia sub dissimulatione transeunt
transeunt non advertentes ut in
principio dixi quam prave ymo nulle
cause sunt ex quibus omittunt quia
ex quadam consuetudine pro
nichilo reputant quod abstinent

et in hac pliris videntur habere me-
ritum pondus et pondus quē sit
ab hominibus apud deum Nam qui
communicant reputant et gaudent
se bonum fecisse et qui abstinent
pro modico quiescunt nec dolent se
bonum obmisisse Consciencia non
habeo de questione tua plus du
bii nisi hoc quod conniter dicitur tamen
esse de consuetudine celebrandi
ne quis celebraret ex consuetu-
dine Nescio enim quomodo hoc vitare
cottidie vel frequenter Facta sit quod
consuevisset se omni die disponere et
mentem excitare ad desiderium
communionis ex qua consuetudine cot-
tidie affectu fervido celebraret
Nonne laudabilius esset si in ef-
fectu tali celebraret spiritualiter
radicatus quam de novo hodie
excitatus Consciencia puto quod sic
Facta quia recte iudicas Sicut enim mala
consueta peiora sunt hiis que
ex surrepcione veniunt Sic me-
liora sunt virtutum opera radica-
ta consuetudine Consciencia quomo-
do igitur communicare deum intelligam
Facio ergo accipio sub hoc sensu quod
cavendum est ne quis ex sola
consuetudine ex tali opus mo-
veatur ad celebrandum non adver-
tendo quando disponitur vel minus
indispositus sit seu an ex cele-
bracione proficiat vel tepescat
sive an habeat causam racionabilem
abstinendi hoc enim esset reprobabile
Consciencia video me provocatus ad hoc

deducam quod bona oportunitate
habita abstinere non debeo nisi ex
speciali et racionabili motivo Facta
gracias ago deo quod ad hoc devenis-
mus Nunc igitur dic quod est quod
te retrahet Consciencia indignacionem
me iudico et horreo rea fieri
corporis et sanguinis ihesu christi
Facta quamdiu stas in hac sen-
tencia numquam accedas quia enim hoc dif-
finitive iudicas quod indigna
sis eciam si alias indigna non
esses attendendo efficeris quia
facias contra consciencia et sic edificas
ad gehennam Consciencia quid igitur
possum ne aliquando me iudi-
care dignam Facta Certe non nam
hoc iudicans corpore eciam in
digna ex presumpcione efficeris
Si enim dixerimus quia peccatum
non habemus nosipsos seducimus
et veritas in nobis non est Con-
sciencia involvis me graviter Nam
secundum hanc racionacionem numquam ac-
cedam cum indigna non debeam
accedere nec numquam possum me
dignam iudicare Sed quaeso ut
me de hac involucione tua
evolvere Facta dignam in hac
in hac vita te iudicare non
debes quia licet homo de hoc cer-
tus esse integra possit signa et coniec-
turas habere tamen si sine speciali dei
revelacione Nunquid vero sanctae
personae amore vel odio dignus
vel indigna ipse te esse timere
quidem debes et potes Sed

nullatenus diffinitive iudicare nec
hoc scias. Consciencia. Nunquid homo potest
hoc scire. Racio. Nunquid quis de pecca-
tis que fecit satisfacere ~~non~~ vel ces-
sare non vult sed est in voluntate
peccandi. Qui vero vult realiter
peracta peccata emendare et futura
vitare magis debet sperare non esse
dignum quam indignum iudicare.
Consciencia. Multi volunt et nichil
faciunt et michi eciam meipsum
accuso. Racio. Non vult nec habet
voluntatem emendandi quousque
adhuc nichil facit quilibet enim
usum racionis habens semper quando
vult potest aliquid ad emendacionem
peccatorum facere quia potest dolere et
displicenciam habere de eis nolle
amplius peccare desiderare graciam
orare et humiliari coram deo et
similia. Qui autem in hiis facit quod
potest pro oportunitate loci temporis vel
virium nec dignum nec indignum
se iudicare debet. Licet enim solus
ille dignus sit hoc honore quem
rex voluerit honorare et ad hoc
tamquam dignum acceptare consiliis
quibuslibet istorum de se vel de alio in-
dicat voluntatem et secundum dominum cog-
noscere se ostendat. Sed quis cognovit
sensum domini aut quis consiliarius
eius fuit. Et licet utrumque sit periculo-
sum tali de quo supra dictum est
tamen videtur quod se dignum quam in-
dignum se iudicet periculosius
tamen stat confidens non sciens utrum

peccatum in se quod non velit libenter
emendare si se indignum iudi-
cat quam qui ex gracia dei dignum
se diffinit. Iste aliquam spem
videtur habere de gracia dei licet presump-
tuosam. Ille vero sibi aditum gracie
celestis obstruit et quodammodo
desperacioni dat vel prestat locum
dum iudicat se dignum non esse
precium vel placitum. O tu quis es
qui nedum iudicas alienum ser-
vum sed dominum tuum. Medium utique
spei potest habere de dei misericordia quia dum
stas fixus in hac ipsa sentencia.
Consciencia. Grata et multum iocun-
da est michi hec tua conclusio quod
non debeo me indignum iudi-
care. Sed quid est quod omnes se
indignos asserunt et illa verba
centurionis pro quibus eciam a sal-
vatore laudari meruit devotis-
sime dicunt Domine non sum dignus
ut intres etc. Racio. Ista verba et
similia non dicunt temeritate iu-
dicandi sed reputacionis humilitate
sicut eciam testante beato Bernhardo
in epistola ad fratres de monte dei
Beatus paulus dicit quorum scilicet pecca-
torum primus sed ego sum non
meciendi presumpcione sed esti-
mandi affeccione. Puto autem
quod sic intelligi valeant et hoc
quando intendant dicentes aut
intendere debeant Domine quantum est
ex me non sum dignus quia
peccator magnus nec debita contri-
cione confessione et satisfaccione

purgatus nisi vina tua dignet'
h' modicu q' ee acceptare et
me p'prium tua dignificare
7h' est q' subdit' tantu dic v'
bo 7 sanabit' 7c' Conscia Cu
igitur nc dignus nc indignus qs
iudicare se debeat dic queso
nonne in tali dubio melius est
dimitte Abstine enim videt'
humili' q' accede p'sumptuose Se
quis aut exhumilitate abstinet
no videt' errare Sz agere
v'tuose Ratio si bonu aut vir-
tuosum est ex humilitate dimit-
te multo v'tuosius 7 meli9
est tamen humilit' accede qui g'
ex humilite volt abstine purgat
celebracionem humiliacionem rex
clusa e p'sumpcio 7 duplex bo'
het' videlz v'tus humilitatis
7 gra sacramenti Conscia Ego ti-
mens accede 7 puto opus ee
valde tremendu Ratio nc va
let si sine timore accedes Si
p'pt' timore ess abstinendu
tuc maxime debent abstine
p'sbiteris magis sii quia illi pl'
timent Cum ergo non omnis
timor causam abstinendi
p'bcat dic quare times vt
pensata causa timoris videat'
q'm racionabilit' movearis Con
scia Ideo timeo quia magis
periculosum est accede quaz
abstine Siquidem in acces-
su periculosum e 7 homo in-

digne tractat corpus q8 sm
apli sniaz grave est In abstine
do vo nullu aliud periculu ee
esse videt' nisi q' homo caret
augmento gre quid qsequit'
si non indigne sumet ego
aut p'eligerem decies vel cen
ties care augmento gre q'm
semel indigne tractare Et io
securiorem p'tem reputo ab
stine Ratio quamvis semel in
digne sumenti accedes timeri m
debes abstine Sz si in dubio
sp abstinencia tamq'm securi
orem p'tem eligere vis Cum
illud dubiu in hac vita semp
tibi maneat q'm nunq'm ac
cedes Conscia tn moveas nes-
cio enim sm huc modu q'ndo
debem accede Rm tam mi
imputabile reputare si ho
accedet in tali dubio q'm ista
faceret cu ceteris ex qsuetudine
cotre vel statuto et si ess mi
imputabile b' nichilominus tn
ess in p'iculo Ratio si dic m
velis p'pt' cam insecuitate et
hui9modi periculum sp ext' t'pus
qmunionis cca gra di carere
Conscia Absit a me tanta
demencia Ratio ergo vis ha
be xpm 7 ip'm manducare
sp'ualit' Conscia p'pt' hoc insi-
sto qmunio audiet' Ratio cum
ergo mai9 vel saltem no mi9

sit xpm habe spiritualiter quam sa-
cramentaliter / tum quia sacramenta
liter sumere pnt eciam mali spiritua-
liter autem non nisi boni / tum quia
susceptio sacramentalis ad spiritualem
tamquam ad finem suum ordinata
est. quod est hoc quod propter indig-
nitatem insecutivam timore vel
humilitatis vel quamcumque aliam
causam vis sacramento carere
et sacramenti tamen habere effectum
Quid enim racionis est querere fi-
nem et nolle ire per medium fructum
desiderare et arborem fugere the-
zaurum petere et nolle eum vnica
via stricmo recipe Immo eciam
quamvis suscipitur et melius custoditur.
Consciencia non videtur omnino esse sine
racione si magis cupio xpm ha-
bere spiritualiter quam sacramentaliter Illud
est enim ~~esse sine racione si magis~~
~~cupio xpm habere~~ / simpliciter necessarium ad sa-
lutem istud non sit Item dum conor
eum ad tenendum eum spiritualiter credendo
vel alia via sive consequitur inten-
tum sive non / non est maius quam dam-
nosum periculum Nam si consequor
planum est quod ipsa gracia venies
eciam de indigno in dignum fiat
si autem non saltem ergo non fac-
iam irreverenciam deo et sacramento
quam ille exhibet qui sacramentaliter
suscipit corpus xpi et xpm spi-
ritualiter non habet Faciat qui non
libenter communicat facile invenit
occasionem abstinendi sic scriptum
Occasiones querit qui vult rece-

dere ab amico Sic ergo vis ex
peccare donec certa et omnino secu-
ra comites frustra .o. consciencia
recta attenius disputando labo
rarum nam imprimis nolui cautu-
dinem permittere Quia sub hoc pac
to convenimus quod illud agendum
esse ad quod racionabiliora mo-
tiva haberentur Nunc ergo vt
tendamus ad finem et appareat
possit quam racionabile sit hoc mo
tivum tuum sit constanter inmiteris
ponamus hominem qui ad
habita diligencia pro modulo
posse et opportunitate sic sit se
ad communionem disposuit quod nil
sit restare ex debito faciendi
et siquid agendum intelligeret
paratus esse nec vellet negligere
solum hoc obstat sed quia in
dubio vel vt tu dicis periculo
est quod forte indignus est vtrum
melius securius et racionabilius sit
item abstinere quam accedere in
hoc casu Consciencia hoc est quod que
ro Faciat Sed hinc est melius
abstinere male consolati essent
omnes devoti qui frequenter com-
municant ymmo omnes communicantes
magis periculosum pretz eligen-
rent solis illis exceptis qui se
in statu gracie cognoscerent ex re
velacione divina et sic omnino pe-
riculosum esset fieri sacerdotem
maxime qui sepe ad celebrandum
esse racione officii vel beneficii
obligatur Item cum humano modo
securitas haberi non possit et per communes

nec hoc quod dicis esse periculosum
evitari deus instituendo hoc sa-
cramentum eius et etiam statuendo
preceptum cottidianam quoque
missarum celebracionem preciperet vel
consuleret hominibus quod insecuritas
et per consequens in periculum poneret
quod dicere impium est et absurdum
propterea si vis quilibet opus omittere
nisi sis securus quod non peccabis in
eo pauca essent que faceres
et mirabile videtur si illud du-
bium et insecuritas ponderare
debes omnibus motivis que ad
accedendum inducere possunt. Sed ut
de omnibus aliis taceam hic volo
videas an non debeat homo
presertim talis de quo casum
posui magis sperare de misericordia
dei quam ex peccatis suis diffidere
vel timere. Consciencia Dico omnino et
incomparabiliter magis sperare sic
infinite maior est dei pie-
tas alias enim graviter peccat
et magnam divine pietati facit
iniuriam. Racio Et quoniam in hac
materia et casu de quibus conferi-
mus plus sperat de misericordia dei
quam de peccatis timeat vel dif-
fidat ille qui plus monetur
ad abstinendum solus timor pec-
cati quam consolacio et ad accedendum
moveat tota miseracionum
divinarum multitudo ubi enim de
clemencia maior esset fiducia
timor de indignitate in recedendo
mentem nequaquam prevaleret.

Consciencia Illud siquidem est quod me in-
duo me plus censetur trahere
quod plus sequar. Racio Attende in-
ne eam de qua dixisti deo irro-
gares iniuriam dum propter solum illum
timorem a communione te removes
et gravius peccares dimittendo
quam sumendo iuxta sentenciam beati
Ambrosii in quadam oracione
dicentis. Ira est quod ad mensam
tuam mundo corde et innocentibus
manibus non venimus. Sed gravius
est si de peccatis metuimus et
sacrificium non reddimus. Consciencia
mirabiliter agis mecum quia inde
mihi accedendi causam elicis. unde
ego traho abstinendi motivum
et ubi suadebam esse de ac-
cessu periculum tu michi de absti-
nendo equalis vel maioris peri-
culi et preter errorem indicis delec-
tabile est autem sic vinci ubi ex-
cluditur timor qui penam habet
et tamen consolatoria fiducia minis-
tratur. Racio Et si quo tibi pla-
cent persuasiones huiusmodi accipe
accipe et istam. Nonne periculo-
sius est eum abstinere quam accedere
qui plura habet signa secundum
magis deo placere quam primum Consciencia
fateor omnino. Racio Ille autem de quo
casum posui multa signa habet
celebrationis vel communionis deo
placere. Primum quia deus posuit
in potestate hominis quod si vult potest ac-
cipere dominum suum. quod dicit. Ecce coram
te sum et me non deficit tecum

eis si me hre volueris Scd° quia
dedit ei bonā voluntatē non
peccandi et cōmissa penitendi
Tercio quia dedit ei desideriū
cōmunionis et amabilis p̄sencie
ihū x̄ dulcedinis et gr̄e Quar-
to quia delicie ihū xp̄i sunt
esse cū filiis hominū vt p salo
mone dr̄ et cū dubiū quin
ex deliciis excessēdi cū filiis
hominū dei instituit hc̄ vena
bile sacramentū vt nedum spūa
lem sed etiam corporalē sui p̄
sencia exhibet Quanta aut
ingratitudo cōtra p̄ositus di
uinis deliciis nō dare locum
sed miserabilit̄ denegare Vide
mus si tot habeas signa quib̄
deo displicē cōmunionē cōgistas
Consciā Ego nullū scio n̄
scrupulum cōsciē de pctīs
nondum emendatis vel
ne mi̇ dispoitū accedam
vel aliquā negligenciam cō-
mittam vt nouū pctīm in
currrā Faco etiā si cū
pctā pctā habēs nōne ma
gis dignus ess vt dimittēs
pctā p̄pt sacramentū vt illud
posses accipe Quapropt̄ pctā
cōmunione obmittes Consciā
ess vtrū vtriq̄ nā cōpctā erunt
dimittenda erga si satim nō
ess institutū Faco optime
dicis cōtito ergo magis di
mittenda sunt p̄pt assecucōem
tanti boni Si vō habes scr̄-
plm vel dubiū hēs item quid
facies vt videlt deleas de
cōtito hc̄ est exculpa tua
Cōfitearis saltem ad caute
lam et ad satisfaciendum sub
mittas te pure iudicio boni
cōfessoris si copiam eius hēs
vel patrem ad hec quē p̄mo
possis ttem habē qui te diri-
gē valeat in hc̄ casu si aut-
credes ac timeas te indis-
positum iterū habes q̄ facere
vt videlt te cōtito eius dis-
ponē studiose coneris Si tres
de negligencia cōmittenda
adhibe diligenciā et cōmitte
te grē dei vt tu in omnib;
que te pnt retrahere habeas
quid agendum sit Et siquid
iā feras p̄posse tuo sufficit
nec est aliquod piculum
salutis Si enī quis crederet
se contritū de pctīs et ess solū
attritus quāuis ess indignus
in pctīs quia tamē facit q̄
in se est nc̄ indignus sume
ret nc̄ de nouo peccaret mor
tal̄r accedendo Igit̄ manifes-
tū ē q̄ quociēs huic officio
vel huic opi comode et opor
tune vacare potes nc̄ aliqua
tamen obstat nulla poteris
dimittendi causam habere
vel fingē nisi maliciam a
negligenciā aut pigriciam
tuā que sit causa renūa-

biles et dampnose Coscia
Quia dicis q̄ si sum indis
posita debeo me disponere
quero vt etiam quo ad istis
debeat exponas et p quod
mens se dispositam possit
agnoscere Dico non est vnus
omnium disponendi modus sed
alius incipientium alius p
ficiencium alius pfectorum Inci
piens et nouit conversus
ad deum prolixe scripsi an p
misse se doleat et confessus
sit peccata mortalia saltem
vel saltem quantum in ipso
est paratus sit confiteri penitenciam
subire et satisfacere votum ha
beat bonam voluntatem vitan
di peccata fugiendi fugiendi deo
et an faciat adhuc diligenciam
suam pro oportunitate lo
ci temporis et virium Quando enim
quis deficit in istis nunquam
debet accedere Deinde probet
an de primo fuit in aliquo
grandi peccato de quo licet
in racione doleat Adhuc tamen
affectus non sit bene purificatus
sed occupata sit fantasia et
memoria delectacionibus vel co
mocionibus pristinis et propter
nouitatem grauitatis magna
tus et caro adhuc nimis
impedit spiritum et ei nonsolum
ad deuocionem non famulatur sed re
bellet Quid enim ait Bonus

sup cum sermone tuo recenti
adhuc respersus pulvere ore sa
cra contingens heu tractus de
luto hodie volutus glie pinta
ris deinde probet si non
sit ex culpa vel negligencia
sua notabili deuocionis im
pedimentum vtpote pollucio
corporis vel magna distrac
tio animi Postremo si non
sit nimis indispositus ad
omnem deuocionem etiam p
ter culpam et negligenciam su
am vt potest si esset grauatus
in capite passio sompnolencia
aut nimium tediosus Hec ei
sunt pro quibus a comunione est
abstinendum quamuis non est
aliqua necessitas nam in ne
cessitatis articulo vt in periclo
mortis sufficit hec prima pars
descripta si ista in mediata
posita non pont haberi pro
ficienti vero qualis debet esse
omnis qui sepe aut frequenter
comunicare proponit non suffi
ciunt hec predicta Sed tota vi
ta sua debet esse ad suscepcionem
preparata tante rei precipue
in mortificando vicia fugi
endo vanitates et occasiones
peccatorum etiam leuium et venia
lium occupaciones quoque non ne
cessarias in quibus potest homo
auerti et seriosa custodia
cordis sui Alternon exercen
do se in virtutibus et excitando

se per meditacionem ad manesu
timorem profundam humi-
litatem amorem ardentem fer-
uens desiderium superno rum
inserendo se vulneribus xpi com-
paciendo passoribus emenda
do se reddendo sancte matri
ecclesie in nullo dese cuit
nitis sine se de deo piete
vehementer sitiendo Nam
tamen constat hoc sacramentum insti-
tutum esse in memoriam dominice
passionis et mortis impignus
amoris immensum amorosi
et incorporacionis et transforma
cionis in xpum quibus tanto
magis dispositus quanto ple-
nius in dei amore concupiscen-
ciis et delectacionibus carnalibus moritur
aut mori conatur et conformando
xpi passionibus eidem conse-
pelitur in mortem ut summe
desiderio unum esse cum xpo
sibi ipsi mori ut xpc viuat in
eo eiusque possit dicere cum
Apostolo viuo ego iam non ego
viuit uero in me xpc Per quod-
cumque igitur exercicium homo ad
istam amplius promo
uetur sic lectio meditacio oracio
predicacio opus nunc spirituale
vel corporale per illud magis
ad communionem disponitur et ex
hoc patet error plurimorum qui mul-
tum affligunt se ieiunant
orant vigilant et intantum
per se ipsos obruitur et ab omni de-

uocacione impeditur potius quam
promouetur et sunt aliqui vi-
cia in se vel affectiones car-
nales vel inordinatas ad di-
micias que non curant mor-
tificare corpore aliquam mul-
lam vel scandalosam consue-
tudinem amorem vel rancorem
ad homines vel concupiscenciam
ad diuicias vel ludo aut
alias consideracionis que et si dimit-
tit ad tempus nullatenus tamen
proponunt renunciare Sed promp-
tissime redeunt eciam quibus fer-
uencius est antea horum autem
contentus detestacio et mortificacio
plus valet eis et eos magis
disponeret quam istis retentis
decantacio psalmorum nullis
conuictis se volunt abstrahere
ut reuisent homines in alto po-
sitos eciam in necesse et salubri-
bus expedire ipse eum utique quam
sui iuris est et nouit ac potest
prodesse misero potius red-
dit indispositum quam disponit
Quam vero presentes sunt
Isti spiritum apprehendunt eum ad
ipsum tendunt proficiens pre
vehementi desiderio quod habent
ad eum non possunt sustinere
absencia et quia non possunt
eum reuelata facie contem-
plari in gloria saltem pro con-
solacione sua volunt eo modo
quo possunt eum sum pu-
ra aspirant ad amplexus

petiit os eius vide cupiunt
et experimentaliter gustare gesti-
unt quam suavis est dominus
ut in dulcore suavitatis et
in fortitudine cibi illius am-
bulem usque ad mortem domini
beatitudinem sempiternam ad quam conse-
quendam pro viatico datum
est nobis corpus domini nostri Ihesu
Christi Qui cum patre et spiritu
sancto vivit et regnat in secula
seculorum benedictus Amen

Explicit bonus tractatus
qui intitulatur de Sone et
Consciencia sumendi corpus Christi
Editus per venerabilem magistrum
Mathewm de Cracovia e-
gregium sacre theologie doc-
torem

Incipit tractatus domini Alberti
ordinis predicatorum super officium
misse.

Isay. lxvj. dicit dominus Ecce ego
inclinabo in vos sicut flu-
men pacis et quasi torrentem
inundantem gloriam quam sugetis
quam sugetis In quo verbo duo
promittit dominus in quibus ha-
bundancia sue bonitatis ostenditur
Quorum primum est perfectio sue
bonitatis secundum perfectas gracie
Secundum autem est gustus sue dul-
cedinis secundum perfusionem glorie
In primo quidem notantur scilicet sue per-
fectionis evidens certitudo

Secundum perceptio immensa veniens
addit per perfectio Tercium autem
in mense sue perfectionis admirabilis
incapacitatis condescensio Quartum
vero est affluencia sue bonitatis
in nos influxio Quintum autem
est omnis nostri desiderij in-
fluxio in quietacionem In primo ho-
rum notatur in adverbio demon-
strationis Cum dicit Ecce ac si
dicat In evidenti est et commonstra-
tionis ad oculum demonstratum
Ysai. lij. Oculo ad oculum videbit
cum converterit dominus syon Gen. xlv
En oculi vestri et oculi fratris mei Ben-
iamyn vident quod os meum lo-
quatur ad vos Item domini conspectum
gencium revelavit iusticiam suam
Oculis enim cordis in lumine
manifestavit consolationem patriar-
chis et prophetis ut viderent in claro
luce et Beniamyn hoc est filium
dextere dei testem habent qui
est candor lucis eterne In quo
omnia hec ab eterno predestinavit
Unde eciam eos qui hanc certitudi-
nem sue consolationis vide merue-
runt beatos habere oculos dicit
Luc. x. Beati oculi qui vident que
vos videtis dico enim vobis quia
multi reges et prophete voluerunt
videre que vos videtis et non
viderunt et audire que auditis
et non audierunt Vidit tamen
ista in spiritu senex Et iam
corpore et nostro spiritu tenens Sy-
meon Luce ij. Viderunt oculi
mei salutare tuum In adverbio

g° demonstracionis notatur sue
participacionis certitudo fidelibus
utiliter demonstrata In hoc autem
quod dicitur Ego quod significatiue et dis-
crecionis notatur Notatur illius participa
cionis inmensitas et cui nichil ad
di potest perfecto ac si dicat decre-
to non minus aliquid quam bonum
quod ego ipse sum influam vobis
quod et est omne bonum Vnde dicitur
Moysi Exo xxxiij Ego on-
dam tibi omne bonum ysa lij
propter hoc sciat populus meus nomen
meum in die illa quia ego
ipse qui loquebar ecce as-
sum ac si dicat Ja decreto
non loquar multipharia
sic locutus sum patribus et prophetis
quia forte imperfecta sunt
que homo dicit potest Eo
ergo ipse adero in vobis prout
quod vnus eorum in spiritu senci-
ens Christum dixit Audiam quid
loquatur in me dominus deus et
alibi ij Cor xiij An experimen-
tum queritis eius qui in me
loquitur Christus ysa lxvj Ego ipse
consolabor vos et in ierusalem con-
solamini videbitis et gaudebit
cor vestrum In hoc ergo quod dicit
Ego signatur et distincte inme-
sitatem sue bonitatis perfectam co-
piam nobis influendum
promittit Tercium autem est
inmense sue perfectionis ad nos-
tram capacitatem commensuracio
et hoc notatur in hoc quod dicit de-
clinabo in vos ac si dicat

Altitudinem mee diuinitatis quam
celi celorum capere non possunt i n°
deponens assumam inferiorem
naturam ipsam ad vos declinabo
ut mei possitis esse participes
sic petitur ps Domine inclina
celos tuos et descende Et ysa lxiiij
Vtinam disrumperes celos et de-
scenderes Sic enim nos condescendes
et nos tui facies esse participes
Sic enim secundum capacitatem dedit
vnicuique suorum suorum fidelium et
prudenciam secundum propriam virtutem mt
xxv dedit vnicuique secundum propriam
virtutem sic declinauit ad nos
mitis et miserator dominus com-
plens id quod dicitur ysa x Verbum
abreuiatum faciet dominus super
terram que consumatio abbreuia-
ta nos inundauit graciam et
iusticiam qua nos visitauit
et iustificauit xpc deus noster et plus
quam breuius factus est in sacramento
in quo totus in paruo percipitur ad
iusticie et gracie complementum Sic
ergo in nos declinans coaptauit
et commensurauit se dominus inmensus
in spiritu Quartum est affluen-
tissima sue bonitatis in nos in
fluxio Et sic notatur per hoc quod
dicit sic flumen quod affluen-
do iugiter dirivatur Et flumine dei
Dicunt enim dicitur ps flumen dei
repletum est aquis gracie et
non est fons arens sine aqua
sic sunt fluxus creaturarum
Sed ipse omni fluxu gracie vt dicitur
Eccli nec deficit sed proficit et
continue in non fluit et ad pa-

tris copie refluit hoc est flu-
uius de quo dicitur fluminis im-
petus letificat ciuitatem dei
hec est sanctam catholicam ecclesiam
per riuos eius inebrians mil-
ge. c. et in stil. c. le. ij. Nos
enim sancti uiri sunt huius fluuius
qui omnes a corpore inebriantur
imperiorum stillicidiis tota le-
tatur concurrens nec eccli.
xxiiij. Dixi rigabo ortum
plantationum et inebriabo par-
tus mei fructum et factus est m
trames enim habundans uere et
semper affluens. Et in hoc notatur
copia sue graciose bonitatis
Quantum est tandem omnis mei
desiderii in influxu illo quie-
tacio et hoc notatur phil. iiij dicit
pace pacificanti enim eum per
fectio illo bono percepto uel am-
plius extra ipsum requirentes
et hec tranquilla desiderii pax
nobis influxa notatur quia
sic dicit Augustinus pax cor-
dis non nisi in summo bono re-
peritur et hec est pax de qua dicitur
phil. iiij. pax dei que exsuperat
omnem sensum custodiat corda
uestra et intel. u. Vere enim hec
pax omnem sensum exsuperat
quia est in bono quod exsuperat
omnem sensum. Quia de illo bo-
no dicit apostolus j. Cor. ij. Quod
oculus non uidit nec auris au-
diuit nec in cor hominis ascen-
dit que preparauit deus diligentibus
se. Et quia tam altum et magnum
est id in quo desiderium quie-
tatur bonum. Ideo nulla pax est
cordis nisi cor ad ipsum deueni-
at et participet bonum id. Unde
Augustinus in libro confess. j. Fecisti nos
domine ad te et inquietum est cor nostrum
donec ad te perueniat. Unde psalmus
In pace factus est locus eius psalmo
lxxv. Dabis pacem nobis domine
ipsum mente sperauimus et de hoc bo-
no quod sic influitur nobis ad pa-
cis istius tranquillitatem dicit Augustinus
in libro confess. x. In omnibus que
mente percurro non inuenio tu-
tum et requietum locum anime mee
preter te in quo colligantur spar-
sa mea quia quicquid bonorum
increatum est sparsim in eterno
bono collectum inuenitur. In his
ergo tribus percipitur bonum diuini
gratia. Horum autem primum excitat
fidem que sicut dicit Augustinus
certitudo est inuisibilium. Secundum
accendit desiderium quia desi-
deratur id quod in bonitate est per-
fectum. Tercium subleuat ad
spem quia id speratur quod nobis
est commensuratum et proportiona-
tum quia spes ut dicit Augustinus
est ita expectatio boni ex meritis
et gracia prouemens. Quartum
adampliat mentem et totius
intencionis expandit sinum.
Quintum autem incitat ad clan-
dum et inuocandum. De primo hoc
dicitur hebr. xj. Fides est substancia rerum
sperandarum argumentum non ap-
parencium. Argumentum enim exe-

titudinem augmentat mentem
et commouet de fidei veritate et
certitudine. De secundo dicitur in ps. lxxviii
Concaluit cor meum intra me
et in meditacione mea exardescit
ignis. Ibi sit feruens desiderium
De tercio dicitur p. pe. i. Regenerauit
nos in spem viuam. Heb.
vi. Confugimus ad tenendam
propositam spem quam sicut anchoram
anchoram habemus tutam ac firmam
Et hec spes in expectando ex te
dio affligitur. Pro. xiii.
Spes que differtur affligit
animam lignum vite desiderium
veniens. De quarto dicitur ii. Cor.
vi. Cor nostrum dilatatum est dila
tamini ad vos ps. Viam man
datorum tuorum cucurri cum dilatasti
cor meum. Ysa. lx. Videbis et
affluens et mirabitur et dilatabitur
cor tuum. De quinto dicitur Jere. xxx
iii. Clama ad me et ego exau
diam te et annunciabo tibi gran
dia et firma que nescis. Cum ergo
in hiis stimulis incitata anima
clamat magnis clamoribus
ut bonum vel magnum percipiat in
plenius anima incitatur ex perscruta
cione dulcedinis et altitudinis
glorie diuine quod consequenti parte
auctor deuotus tamen dicit Cap.
torrente inundante gloriam
gencium quam suscepistis. In hiis
enim verbis tamen notantur s. firmitas
boni diuini et admirabilitas et
puritas quia enim firmum est et
potens in afficiendo. Ideo irrum
pit in affectum penetrando et affi
ciendo per delectacionem quia autem
admirabile est in altitudine. Ideo
dicit quod est gloria omnium gencium
et in quo gloriantur omnes gentes
et sine ipso nichil est gloriosum
quia vero purum est. Ideo su
scipitur ut nichil a masticacione vel
digestione eius impurum abiciatur quod
enim dentibus diuiditur. Ideo diui
ditur et atteritur ut quidquid id
quod purissimum est ab eo sugatur
quod eciam in stomacho digeritur
et inpuritate separatur vel in venis
eliquatur ut ad puritatem quandam
deducatur. Quia autem ultimo a
membris sugitur ita est purum
quod nichil abicitur. Est igitur firmitate
boni diuini in penetrando et afficien
endo vincens affectum admiracione
et altitudine mensuram tenens intel
lectum puritate autem totum delectans
hominem. De primo hoc dicit ps.
Inebriabuntur ab ubertate domus
tue et torrente voluptatis tue po
tabis eos. Torrens enim fortissime
irrumpit et affluit. De admira
cione et gloriositate dicitur Gloriosus
deus in sanctis suis mirabilis in ma
iestate. De puritate delectante dicitur
Ysai. ultimo ut sugatis et re
pleamini ab uberibus consolacionis
eius ut mulgeatis et delectemini
affluatis ab omnimoda gloria eius
et inde dicitur ps. Adimplebis me
leticia cum vultu tuo delectaciones in dex
tera tua usque in finem. Delectacio enim sicut dicit philosophus
in x Ethicorum est operacionem perfi

et naturalis situs non impedita
quia delectatio est non sic sop-
nus sed sic vigilia et cum po-
tencia vel virtus est in operacio-
ne secundum connaturalem situm tota
natura in hanc operacionem diffun-
ditur et cum est secundum proprium situm
tunc nulla iam singulariter in
eam diffundit et nichil habet
contrarie cum ea natura quibus igitur
vel speciei sue aliena cum autem
non impedita est tunc diffunditur
retracta ab aliquo et tunc tota
floret et diffundit sic oculus in vi-
dendo et intellectus contemplando
et delectando in bono divino hec cir-
cumstancientes aliqui patres et prophe-
tarum in gratia quam in gloria hoc est
gloriae pregustacione totum cor ele-
uantes in percepcionem boni divini
fide vera desiderio attento spe
alta corde dilatato clamores
magnos extulerunt ad adventum
ipsius id est boni divini cum sic per-
fecte perficitur in gratia et dulcis
sime et mirabiliter pregustatur
in gloriae pregustacione et clama-
bant omnes affectu dulcedine
boni illius Talis autem perfecta per-
cepcio boni et pregustacio gloriae
importatur in missa Et ideo prop-
ter patres multorum suscipimus ad trac-
tandum misteria misteria mis-
se que sunt inducta in tres par-
tes dividitur scilicet introitum in quo
de hoc bono perfecta ponitur illuminacio
et in oblacionem in qua est istius

boni adepcio et distribucio et in
communicacione Introitus in voce cla-
moris desiderium sistit primum ad
istius boni mutacionem et voca-
cionem qui ex hiis que dicta sunt
in participacione gloriae et gratiae adcla-
mandum sunt incitati Instruc-
cio autem ad perfectam huius boni
pertinet revelacionem Oblacio
autem pertinet ad percepcionem quan-
tum de eo possibile est percipi
Venit enim bonum id est expectabatur
et invocabatur in adventum in
mundum et veniens mundum illu-
minavit et illuminato ad sui congressum
mundo seipsum participandum
prebuit Sic ad ventus eius expec-
tatur in sacramento et de adventu ip-
sius populus sit illuminatus et post illuminacionem
perfecta gratia Ipsum est sua in sacramento
oblacio et communicacio et in hoc perfectum
est misse misterium Fiat igitur
fide attensi desiderio adventus
ipsius spe alta et protensa ad
ipsum corde dilatato clamore
valido clamamus Primo in
missa in desiderio primum Secundo
repentamus illuminacionem plorum
Et tercio oblacionem et communicacionem
omnium suarum gratiarum et hec sunt
que in missa repentat ecclesia
Deus usque quo invocamus ut
veniat cum illuminacionibus per-
fruimur ut sciamus quid sunt
veritate qualiter in ipso inveniuntur
et in eius oblacione percipimus quan-
tum in ipso fidelis populus habeat
sic excitet ad clamandum corde

tore qd in ipso mens nra ex
pectat omne qd desiderat ipso
prestante dno Ihu xpo qui cu
patre et spu sco vivit et regnat
in secla seclorum Amen

Isay xxvi Anima mea de
sideravit te in nocte sed et spu
meo in precordiis meis de
mane vigilabo ad te h verba
dixit ysay in desiderio patrum
suspirancium in aduentum xpi p
sentaui Omne enim tpus qd fuit
a tenebris primi patris peccati usque
ad lucem qua exortum est in
tenebris lumen rectis corde in
ortu salvatoris nri sicut dr
Mal iiii Timentibus nomen
dni ortus e sol iusticie xpus
deus nr Nox vocatur tam de
sarum tenebrarum qd lucem veritatis
exclusit non lux in sit umbris
figurarum legis et lumen gre libertatis
tatis in virtute caliginem peccati
fuit obnubilatum sed ut oms
sedent in tenebris et in umbra
prime mortis Et sic dr Sapien
xv Hac cathena tenebrarum
coclusi an vinclis longe noctis
terras umbras sustinentes
oms desiderio lucis cotidie
a pphis querebant in parad ducentes
tes id Ysa xxi Custos qd de noc
te custos quid de nocte rndet
custos venit mane et nox Si
queritis querite convertimini et
venite pphetam enim quelibet
custodem dni appellabant et
ab hoc querebant tedio affecti

quantum de nocte transierit et quantum
usque ad ortum vere lucis restaret
Rndit custos verba simul consola
tionis et desolacionis Consolacionis
quidem quia venit mane hoc
est invenienda est mane surgentibus
aurore et nove lucis exortum verba
ba aut desolacionis hoc e qd addit
custos et nox est adhuc longius
protelanda Ideo si lucem queri
tis vere eam querite corde et ore
et ope quia tunc citius orietur et hoc
ut facere congruent possitis co
uertimini ad ortum et venite per de
uocionem ad lucem abiectis operibus
tenebrarum et induamini arma lu
cis sic ut in die honeste am
bulemus In hac ergo nocte et
in desiderio spus dixit Ysaias
Anima mea desideravit te in noc
te non mirum quia noctis illius tenebras
nec lux que interdum in verbis et
exemplis scorum emicuit non fu
gare eius aliqua claritate scorum co
solari potuit Unde Sap xx dicitur
Ignis quidem nulla vis nec
siderum flamme lympide poterant
illuminare noctem illam horrendam
quia eciam illa scintilla scorum post
mortem tenebris sub lymbi infernalis
nalis absorpta fuit Et ideo
suspirans anima ysaye et scorum
xpm lucem verum qui tenebras
fugaret desideravit Et hoc est qd
dicit Anima mea desideravit te
in nocte sed et spu meo qui est
spus quo alloquitur in revelacione
spus intencionem et hic est spus qui
est anime pars purior et simplicior

et sup(er)ior i(n) qua ymago dei
depicta i(n) p(re)cordiis pectoris mei
de mane i(n)uenitis mee q(ua)n(d)o
lux intelligencie p(ri)me o(ri)t(ur) vigi-
labo ad te desiderans (et) clamans
ad te vt venias (et) nobis silu(m) t(ibi)
tuu(m) ondas ps deus deus meus
ad te de luce vigilo sitiuit in te
a(n)i(m)a mea Dic(it) en(im) sc(ilicet) Eccl(esiasticus) xx-
xviij. Iustus cor suu(m) tradet ad vi-
gila(n)dum diluculo ad d(omi)n(u)m q(ui) fec(it)
illu(m) et in (con)spectu altissimi
dep(re)cabit(ur) hor(um) ig(itur) patru(m) cla-
more(m) affirmante(m) x(risti) aduentu(m)
eccl(es)ia sp(iritu) s(an)c(t)o afflata repr(esen)tat
in eo cantu qui d(icitu)r introitus
misse q(ua)n(do) subito affectu interro-
ri incita vocem extollit a cla-
more inchoans missam in qua
celebrat(ur) x(rist)i aduentus in sac(ra)m(en)to
D(icitu)r aut(em) introitus non tam ab
introitu celebracionis misse q(ui)
in h(oc) cantu inchoat(ur) q(ua)m ab
introitu salutis (et) istic cuius
initiu(m) in clamore s(an)c(t)or(um) (con)ince-
pit (et) rep(rese)ntat(ur) vn(de) hebr(eorum) x(o) mo
d(icitu)r habentes itaq(ue) f(rat)res fiduciam
in introitu s(an)c(t)or(um) in sa(n)gui(n)e
(christi) q(uam) initiauit nobis viam no-
uam (et) viuente(m) p(er) velamen .i.
p(er) carne(m) sua(m) (et) sac(er)dote(m) magnu(m)
sup(er) domu(m) dei accedamus cu(m)
vero corde (et) plenitudi(n)e fidei
asp(er)si corda a (con)sc(ienti)a mala et
abluti corp(us) aqua munda d(icitu)r
eci(am) hic introitus ab antiquis an-
typhona q(uod) (est) v(er)bu(m) g(re)cu(m) (et) e(st)
id(em) q(uod) reciprocus sonus (et) (com)po(n)itur

ab an g(re)co q(uod) est sonus q(ui)a
est sonus iteruens geminatus ad v(er)-
sus psalmi (et) gl(or)ia p(at)ri (et) post
illu(m) cantat(ur) (et) fuit in antiq(ui)-
tatis aliq(ua)n(do) (con)suetu(m) q(uod) tot(us) ps
p(er) singulos v(er)sus cantabatur
(et) ad quel(ibet) v(er)sum ille sonus
geminabat(ur) q(ui) mo(do) p(ro)pt(er) p(ro)lixitatem
est dimissum s(ed) semel recipit(ur)
adhuc vt in geminac(i)o(n)e (et) rei-
terato sepius repiti clamoris
p(at)rum (con)memorat(ur) (et) rep(rese)ntetur
ab eccl(es)ia sicut dicit ps l(xxx)ij. Qui
reminiscimini d(omi)n(u)m ne taceatis et
ne detis silenciu(m) ei et q(ui)a
ardor suspirancium (con)pellit ad
clamore(m) pocius q(uam) ad sermo(nem)
ideo missa non incipit a p(re)-
cibus sic alie hore canonice
vt dicat(ur) D(omi)ne labia mea
vel Deus in adiutoriu(m) meu(m) i(n)-
tende vel (con)v(er)te nos deus s(alutaris) n(oster)
S(ed) s(ub)ito tot(us) chor(us) prorumpit i(n)
clamore(m) in desideriu(m) aduent(us)
d(omi)ni Excitancia aut(em) (et) incitancia
p(at)res ad sic clama(n)dum sex fue-
runt p(re)cipue Primu(m) quide(m)
est miseria h(uma)ne (con)dicionis .
S(ecundu)m aut(em) instancia hostis
Terciu(m) aut(em) c(er)titudo promis-
sionis Quartu(m) tediu(m) lon-
ge expectacionis Q(ui)ntu(m) in-
p(er)fecto medium (con)solantis Sex-
tum ardor suspirij ad p(re)sencia(m)
liberatoris Primum hor(um) pungit
S(ecundu)m stimulat Terciu(m) trahit
Quartu(m) angit Q(ui)ntu(m) ab
hiis que (con)solari vident(ur) aufert

Sextum ad clamandum fortiter ignem
incendit de primo dicit in psalmo
Pauper sum ego et in laboribus a iu-
ventute mea Exaltatus autem
humiliatus sum et conturbatus Pauper
quidem quia sibi homo ex se ipso
non sufficit in laboribus autem
huius vite non proficit sed deficit
Exaltatus autem fantastice mun-
di exaltacione statim cadens
humiliatus ut vile lutum colliditur
et a miseriis presentibus conturbatus
ps Cor meum conturbatum est in
me et in dolore dereliquit me
virtus mea et inde deficiendi ti-
mor Et huius cerebrorum incorru-
ptum non est meum Et ideo
veritatis terror Job xiiij Homo
natus de muliere et in plenus
veritatis brevi vivens tempore et
inde vite deficiencia repletur
multis miseriis et inde infe-
licitatis angustia qui quasi
flos egreditur et inde efficitur va-
na omnis eius gloria et conteri-
tur et inde luctuosa desiden-
cia Et numquam in eodem statu
permanet et inde misera in con-
stancia quis hec attendat et
non clamet et dicat Educ de
carcere animam meam ad confiten-
dum nomini tuo domine Suspi-
rans continue ad presenciam liber-
toris nostre nature et considerans hominem
monuit pres ad clamandum et
nos huius clamoris memores
presenti congrue clamare ad redemp-
torem sic enim dicit Apostolus phyl
Salvatorem expectamus dominum ihesum
xpistum qui reformabit corpus
humilitatis nostre configuratum corpori
claritatis et tunc finem habebit
omnis hyemis continuacionis miseria
de instancia hostis dicit Job xli De ore
eius lampades procedunt sicut tede
ignis accense de naribus eius pro
cedit fumus sic olle succense atque
fervientes alitus eius prunas
ardere facit et flamma de ore
eius egreditur In collo eius mora
bitur fortitudo et faciem eius
precedit egestas Membra car-
num eius coherencia sibi Os quidem
hostis verba sunt temptatoris im-
pugnantis et hec que de cupiditate
sunt mundi et concupiscencia succendunt
sicut lampades quia delectabilia
promittunt et caro corrupta
candet sic teda succensa Na-
res autem eius astuciam persua-
sionis significat que persua-
sio fomitem carnis tetrum fu-
mum facit emittere sic fumat olla
succensa id est fervens Que olla
corporis significat igne fomitis suc-
censum alitus autem eius sive suf-
flacio significat incendium quod in
mysteriis se suffocans excitat
Ille enim alitus colores nocivos
iam aliquando sopitos recalescere
facit ad illicita Dicit enim Beda
quod incentores sunt demones
malorum cogitacionum et concupiscen-
ciarum non immissores de ore at

aspiracionis ei9 dum inquo tep-
tat corda occulte suggerit Succe-
ditur flama libidinis & intollo
ncitose suꝑbie sue que fiunt
q nichil ẽ in malis meis
sufficit mouetur que magi-
stra sit formido quia hec ẽ valde
formidandum q non sufficiat ꝑ
swasio nisi ducat ad delacionem
et delacionem ꝑducat in moram
& morosam delectacionem prouchit
ad consensum & consensum ad volun-
tatem voluntate ad impetum & impe-
tum ad opus & opus ad consuetudines
et consuetudinem ad contemptum
religionem in peccato & contemptum
ad desperacionem & sic nudam et
ream animam eterna precipit
inferni pena facies aut est
noticia demonis in malis
quam semper omne bonum precedet
egestas et eciam contricia tollit et
naturalia corrumpit & ab eternis
avertit & tempalia ad immobiliter
convertit Membra aut hostis os
iniquitatis qui lege divisi sunt
voluntate & ope tamen interdum
nacendi fortiter coherent dum
omnium vna ẽ summa dei honorem
extingere & semen suum de terra
tollere ps Cogitauerunt vnanimiter
simul ad versum testamentum
disposuerunt tabernacula ydu-
meorum in concupiscencia carnis
& ysmahelite in tyrannide op-
pressionis Edom quippe sanguineus
carnis luxuriam ysmahel
aut ferus ferites significat

oppressor Abacuk .i. clamat pro-
pheta d. Quare non respicis
super inqua agentes & taces
conculcante impio iusciorem
se & facies homines quasi pis-
ces maris & quasi reptile non
habens principem totum in hamo
suo sublevabit & traxit id
in sagena sua congregavit in
rethi suo super hoc letabitur
& exultabit Ita instans est hos-
tis q sic dicitur sunt q insidiando
immolat q promittendo decipit
q suadendo blanditur q minan-
do terret q opprimendo rapit q
omnibus suis fuerunt lacrime sue
panes die ac nocte dum ab in-
sultante hoste dicitur eis cotti-
die vbi ẽ deus tuus Ita q quasi
desperantes dixerunt id Ysai. lii.
Numquid a forti tolletur preda et
q ablatum ẽ a robusto saluum
esse poterit ideo os vna vo-
ce clamabat ad fortiorem q
veniret & alligaret fortem & dripet
in patrem dei vasa que
ipse diu rapuerat & huic clamo-
rem patrum commemoramus in
introitu vocando fortiorem qui
nos a potestate tyranni redimat
& liberet dicendo id Ysa. xxvi
Domine deus possiderunt nos absque
te tamen in te recordamur no-
minis tui Pendens aut vocat
deles tyrannos deus qui nos i-
niuste culpis meis exigentibus
oppresserat Cristi ideo dominum in diuo
suo dominio mens dominio beni-
gnissimo deinde summum ee dicitur

dectitudine promissionis qua
promisit venire d. deut. xxxii.
Deus fidelis et absque vlla iniqui-
tate iustus et rectus. Prover. viii. Iusti
sunt omnes sermones mei et non est
in eis prauum quid atque peruersum
Nu. xxiii. Non est ut homo
mentiatur nec ut filius hominis
ut mutetur. In tot enim pecca-
hominis quod multi dixerunt quod propter
peccata deferret promissa qui-
dam enim fidem non habentes
dixerunt quod non esset nisi tempora-
libus intendendum quia adven-
tus redemptoris nullus esset ex-
pectandus quia prophete essent
locuti spiritu suo quod adventum
domini promiserunt et quod non erant
locuti spiritu sancto sicut et multi
dicent ubi est promissio adventus
de quibus dicitur ii. Pet. iii. Veni-
ent in nouissimis diebus in decep-
tione illusores iuxta proprias con-
cupiscencias ambulantes di-
centes non est promissio aut
adventus eius ex quo enim
patres dormierunt omnia sic per-
seuerant ab inicio creature. Contra
quos et propter quos omnes vno
ore patres clamaverunt ad dominum
dicentes in desiderio spiritus id
Eccli. xxxvi. Da mercedem do-
mine sustinentibus te ut prophete
tui fideles inveniantur. Hec
est veritas qui in spiritu tuo
tuum promiserunt adventum et
illud ps. Iustificeris domine in

sermonibus tuis et vincas cum
iudicaris. Hoc est domine verax in
promissionibus ostendaris quia tui ser-
mones tui iusti apparebunt
et iudicium humanum quod iudicat
propter peccata promissa non im-
pleri. Vincas cum te huma-
num iudicium iudicat promis-
sa dilatare implendo enim quod
promisisti vinces iudicium eorum
Ysa. ii. Super exaltat autem vnum
iudicium hec igitur dilatio fecit
ut clamabant patres ut pro-
missa sua compleret. Cuius dilatio
causa fuit tedium longissime
expectacionis. Unde ps. Heu mihi
quia incolatus meus prolon-
gatus est habitaui cum habitantibus
Cedar multum incola fuit ani-
ma mea. Cedar tenebre inter-
pretatur quia inter tenebrosos
in tenebris diu expectare val-
de tediosum. ps. Vsque quo
domine obliuisceris me in finem
vsquequo a. f. t. a me. Quam-
diu ponam consilia in anima dolorem
in corde meo per diem vsque-
quo exaltabitur inimicus meus super me. Respice et ex-
audi me domine deus meus. Illumina
oculos meos luce presencie tue
ne vnquam obdormiam in mor-
te. Hec igitur longa expectacio
fecit clamoribus interpellare dominum
ut accelleraret. Et si ipsi propheta
missus est ad consolandum
tedio affectos dicebat alii Eze-
xii. In longum differentur dies et

Manda remanda
expecta rexpecta

pibit omnis visio Alii aut id ir-
ridentes dicunt quod dicit ysa xx
viii Manda remanda expecta re-
reexpecta modicum ibi et mo-
dicum ibi ac si dicerent nichil est
quod dicunt prophete tota die in ge-
mentes expecte dum Manda
remanda hoc est hic mandat
deus et hic remandat et cum
non fit sic dicunt tunc prophete
dicunt expecta reexpecta ex-
pecta reexpecta sicut dicitur Abac
ii Adhuc visus procul si mo-
ram fecerit expecta eum quia veni-
ens veniet Vel tantum expec-
tavimus et reexpectavimus quod
tedio victi quasi desperavimus
Et ideo festina quesumus et ne tar-
daveris domine et magna nobis
virtute succurre ut per auxilium gra-
tie quod nostra peccata impendiunt in-
dulgentia tue propiciationis
accelleret Et iterum Expecta pon-
tum et venit Quinta causa
que est imperfectio consolatoris
qui medicum ad consolandum preclare
mittebat quorum nullius
efficacia consolari potuit Hic
verba dixit et consolationem in futuro
promisit Et ideo ipsi consola-
tores onerosi facti sunt populo
dei quia in eis quod querebatur
non est inventum Job xvi
Verbosi amici mei ad deum
stillat oculus meus quia non
solus consolari potest Et iterum Job
xvi Audivi frequenter talia

omnes onerosi vos estis con-
solatores Et paulopost
Utinam esset anima vestra pro
mea consolarer et ego vos ser-
monibus et moverem caput
meum super vos roborarem
vos ore meo et moverem la-
bia quasi parcens vobis Quid
enim in Abraham esse potu-
it consolationis qui sic ipse
dicit Gen xviii Pulvis est et
cinis Quid in Jacob qui
Gen xxxii dicit Minor sum
cunctis miserationibus tuis Moy-
ses impeditionis lingue et
non eloquens heri et nudius
tercius extitit Ysaias vir pol-
lutis labiis est in medio po-
puli polluta labia habentis
habitat Ysa vi Jeremias nescit
loqui quia puer est Jere primo
Et sic omnes subiacent de-
fectibus et perfecto consolationis
in eis non invenitur Sed si
consolari debeo dixit quilibet
consolationem expectans ipse ve-
niat in quo non est defectus
et nos consoletur quia sine ipso
et non nisi per ipsum consolationem
accipio et alia consolatio abscon-
dita est ab oculis meis sicut
dicitur Osee xiii Et ideo omnes
qui in spiritu erant dicebant
Si cura est illi de me non
amplius mittat nuncios
sed ipse veniat et salvet me
qui salvare potest Sic dixit

Iacob Gen xlix. Salutare
tuum expectabo domine. Inh' af-
fectu dicens. Osculetur me os-
culo oris sui. Ari' dicit
Qui amicicias querit reco-
nciliacionem sic dicit philosophus iam
non mittit nuncios sed osculum
imprimat per nature susceptio-
nem et spiritum suum meo spiritui
misceat per oris sui et mei
coniunctionem quia sicut dicit apostolus
Cor vi. Qui adheret deo
unus spiritus est cum eo. Hec
ergo fuit causa clamoris
Recepta autem fuit ardor du-
moris ad presentia Christi redemp-
toris illorum similem et in
carne patres desiderauerunt as-
pectum in quo affectu dicens est
Illud Cant viij. Quis mi-
det te fratrem meum sugentem
ubera matris mee ut inueni-
am te solum foris et deoscu-
ler te et iam me nemo despi-
ciat. Frater enim est eadem carne et
eiusdem. Eadem sunt verba ma-
tris sapie quia ipse ut dicit
Augustinus est sapia genita
de patre sapia ingenita. Foris
autem desiderat eum inuenire ec-
clesia ex occultam diuinitatis
in manifesto humanitatis. De
osculari ante petit ut os im-
primat ori per nature conformitatem
et spiritum misceat spiritui per
cordium consensionem. Opus ca-
ti et mercati. Quia extunc
fuit certa se esse susceptum
et numquam amplius despicien-
dam. Unde dicit beatus Bern' Ardo-
rem desiderii patrum inspiracio
Christi in carne presentiam sepe
recogitans confundor et compungor
sed mihi quidem vix lacrimas
contineo. Ita pudet tepidis et torpo-
ris miserabilium horum temporum.
Cui enim nostrum tantum ingerat
gaudium huius gratie exhibitio
quantum cordibus sanctis accendat desi-
derium sola promissio. Omnis
enim qui tunc in spiritu esse po-
terat dicebat putas video
putas audiam putas quod credo
conspectus. videam oculis me-
is. Arguebant enim omnes quod nec
in eloquio esset nec vir polluti
labiis nec puer nesciens loqui
sed gratia diffundenda erat in
labiis illis. Et quod mel et lac
sub lingua eius futura esset
Et vox sua futura dulcis et
facies sua foret decora prepo-
te speciosa pre filiis hominum. Et
eciam principibus angelorum in
quem ut dicit petrus i. pe. i.
desiderant angeli prospicere
Et ideo omnes eum desiderabant
videre faciem et audire vocem
dicentes Cant ij. Unde
in faciem tuam sonet vox
enim tua dulcis et facies tua
decora. Et illud ps. Speciosus
forma pre filiis hominum diffu-
sa est gratia in labiis tuis.

Et ideo nullus consolari potest in
situ. Nec in aliquo quiescit cor
meum nisi in te. Unde enim dixit
Sophonias ij. Veniet desideratus
cunctis gentibus et replebit gla
domum domini. Hec est fama domini
que modo repleta est mise
ria. In hoc ergo affectu clamans
ecclesia petit in adventu domini
per introitum per commemorationem
faciens desiderii patrum suspi
rantium ad Christum in eterne adven
tum. Clamor enim ille septem
temporibus et in nobis facit u
tilitates quarum prima est fa
cit intencionis intensionem. Secunda
quod facit devotionis fervorem.
Tercio facit anxietatis re
levacionem. Quarto delicti vel
veri de obligationem. Quinto cor
dis dulcedinem. Sexto proxi
mi edificationem. Septimo lau
dis celestis in terra ponit simi
1 tudinem. Primo ergo intentio que
sic dicitur Augustinus. Iudeum tendit
per cultum et sacrificium intenditur ut
velocius ad dominum perveniatur quia
dum ad dominum clamatur cordis de
siderium velocius tendit et hoc
clamor ondit et hoc est quod dicitur
Ysa. xl. Current et non labora
bunt volabunt et non deficient.
Ps. Quis dabit mihi pennas sicut
columbe et volabo et requiescam.
Hic ad dominum elevatis pennis de
sideriis volabo in quo quies est
secura sine labore. In huius rei
significationem animalia dei quorum
capitibus celum imminet alata
et volancia Ezechielis j. describun
tur dicitur dei quod ubi erat spiritus
impetus illuc gradiebantur.
Spiritus autem impetus in deum per
clamorem ondit. Facit eciam 2
devotionis fervorem quia
nunquam clamor ad dominum nisi de
fervore devotionis exurgit
et hoc significatum est Ysa. vj. ubi
dicitur quod Seraphym clama
bant alter ad alterum seraphyn
enim intendentes vel feruen
tes ardentes interpretatur. Hinc est
quod animalia Ezechielis j. in medio
ignis apparuerunt. Unde ibidem
dicitur. Erat autem visio dei cur
rens in medio quatuor anima
lium splendor ignis de igne
fulgur egrediens. Itaque ignis
devotionis indicet fervorem
et tonitruum clamorem designet
et ideo ibidem dicitur quod audivit so
num qui sonum sublimis dei
qui est sonus dominum laudancium
hinc est quod Actuum ij. dicitur quod subi
to factus sonus de celo et sequitur
quod in igne sedit spiritus sanctus su
pra singulos eorum. Facit e 3
anxietatis revelacionem quia
sepissime qui ad laudem an
xius pectus suum accedit in
ipsa dei laude concipit gau
dium et presumere incipit de venia
Unde ipsa iusticia que clare
fit revelatur quod attente ad
dominum clamat Bar. iiiº. Ria

in angustiis et spiritus anxius
clamat ad te Audi domine et
miserere quia deus es misericors
Dan. xiii. d. de Susanna An-
gustie m sunt undique et quid
eligam ignoro et post pauca
exclamavit voce magna su-
sanna/ Video dns eam ab ea
angustia liberavit. Unde etiam
de maccabeis cantatur in cantus
Exclamaverunt ad te domine
in tempore tribulationis sue et
tu de celo exaudisti eos et
sumitur de ii. Es. ix. Facit
etiam a debito de obligacione
quia omnis homo et maxime
clericus laudem debet ex debi-
to officii sui Unde Osee xiiii.
Sumite vobiscum verba conver-
timini ad dominum et dicite ei Omnem
aufer iniquitatem et accipe
bonum et reddemus vitulos labio-
rum nostrorum. Vituli autem labiorum
Iordanus significat laudes divine
soni qui ex altitudine neuma-
tis et deprimendo et acuendo et
gravando et modulis plenorum
imponit qui dat saltus vitulorum
Hebr. xiii. Per ipsum offeramus
hostiam laudis semper deo i.
fructum labiorum nostrorum confiten-
tium nomini eius Ps. Sacrificium lau-
dis honorificabit me et illic iter
quo ostendam illi salutare me-
um super quod verbum dicit Greg. Cum
devote psallentibus datur
in laude dei spiritus prophetie aut

quod utilius est spiritus compunctionis
Facit etiam magnam cordis dul-
cedinem Unde Aug. libro confess.
x. Nos saciabar dulcedine mi-
rabili considerare altitudinem
consilii divini super salute generis hu-
mani Auditu enim parvulo recipi
modulos tympanis et canticis
suave sonantis ecclesie Voces enim
ille influebant auribus meis et eli-
quabatur veritas in cor meum
et fluebant lacrime ab oculis meis
et bene mihi erat cum illis hinc est
quod dicit Ps. Cxviii. Dulcia faucibus
meis eloquia tua super mel ori
meo. Eccli. xlvii. Stare fecit can-
tores contra altare et in sono eorum
dulces fecit modulos et dedit in
celebracionibus decus. Facit etiam
proximi edificacionem quia per ipsos
hic edificatur ad omne bonum Unde
Ps. Circuibo et ymmolabo in taber-
naculo eius hostiam vociferacionis cantabo et psal-
lam domino Sentiunt enim omnes
qui eum audiunt inferre laudem
divinam Ysa. xii. Notas facite
in populis adinventiones eius
Mementote quoniam excelsum est
nomen eius Ps. Narrabo nomen
tuum fratribus meis in medio ec-
clesie laudabo te Sic enim
fratribus narratur qui in medio
ecclesie laudatur et ab omnibus
equaliter percipiatur. Facit etiam
memoriam celestis iocunditatis
similem Unde beatus Bernhardus dicit
Nichil est quod adeo repentet ce-
lestis curie pulcritudinem sic

alacritas laudantium deum ps.
Beati qui habitant in domo tua domine
in secula seculorum laudabunt te
Et ideo etiam angeli laudes
dei diligentes sepe leguntur se
manifestasse choris laudanci-
um ps. Preuenerunt principes
coniuncti psallentibus in medio
iuuencularum tympanistriarum
Principes sunt angeli qui se-
pe in locis sic in choro cum lau-
dantes deum presencialiter ut ibi
deum laudantibus ad deuocionem
excitandam misceantur Iuuen-
cule autem tympanistrie sunt
clerici aut layci mortificacio-
ne carnis et corpore modulacionis
angelis conformes Iuuencule autem
dicuntur in sexu propter bonorum affec-
tuum et operum fecunditatem et ieiu-
te dicuntur iuuencule propter etatis te-
neritudinem et amoris delicacionem
Unde eciam quidam arguuntur Mt
xi Ubi dominus dicit cecinimus vob-
is et non saltastis lamentauimus vobis
et non planxistis quia quidam
merentes homines non iubilant
addendi laudes non compunguntur ad
eccle planctum et lamentacionem
ps. Precinite domino in confessione
psallite deo in cythara Hec igitur
et multa plura bona clamor
ad deum operatur et hic est introitus
reputacionis et commemoracionis clamo-
ris primi. Hic introitus sicut
dictum est geminatur ut in geminac-
ione clamoris primum commemoretur
Versus autem ps. aliquis consonat
cum Gloria patri imponitur et ipse
quidem versus psalmum significat
virtutis in merito quia ps. bonorum
significat operacionem ut dicit Cassiodorus
Gloria patri autem quod imponitur
glorificacionem dando deo de profecti-
bus nostris significat et hec gloria
patri beatus Ieronimus fecit et Dama-
so pape misit ut singulis psal-
mis faceret cum ipsa ipse Dama-
sus addidit Sicut erat et cetera
ut eternitas in preterito et in futuro
illius glorie esse crederetur contra
Arrium qui filium ponebat
in gloria et contra Nestorium et Eutichen
et Paulum Samosathenum qui spiritum
sanctum dixerunt esse patris et filii seruum
et nullam habuisse gloriam in preterito
sed in futuro consecutum esse gloriam quam
seruiendo patri promeruerit Hic
autem forte obiciet aliquis quod
non omnis anime introitus in
vita primum desiderium reputatur
sed tamen ille introiuit qui sicut
adventu sic Adae leuam et
Ysaac Aaron et alii stant desiderium
primum In aliis autem missis tam de
tempore quam de festis sanctorum nullum
significatur primum ad Christi adventum
desiderium Sed ad hoc dicendum quod Christus
a patribus non expectabatur ut ho-
mo sed potius ut Christus omnibus
promissus in suo in scripto gentis in
fine veniens afferret ut rex in suo
curia et omni cetu sanctorum vallatus
veniret ut rex in tua curia ob-
sequentes facerent curie regalis frequencias
Unde dicit Iudas ab Adam septimus E-
noch prophetasse sic dicentem

Ecce venit dns in sanctis milib(us)
suis facere iudicium et arguere im-
pios et arguere omnes de operibus
impietatis eorum ysa v°. Dns ad
iudicium veniet cum senatoribus
populi sui Dan vij°. Milia milium
ministrabant ei et decies mili-
es centena milia assistebant
ei. Post hoc dicitur dns sabaoth
hoc est exercituum et hoc modo sus-
pirauerunt patres ad ipsum ut i-
terum veniret decore fretus pe-
renne regalis et ipse sic venit
suspirantibus ut veniat et gau-
deamus tamen in bonis et gratiis quod
patres nostri antiquitus celebrabant ve-
nisse. Sic in eo auctoritas re-
sultat apostolorum et cantamus
Quia nimis honorati sunt
amici tui deus sic coram
eo extollimus victorias martyrum
et cantamus In virtute tua le-
tabitur iustus sic in eo resil-
tat sanctitas confessorum et cantamus
Sacerdotes tui induant dne
iusticiam. Sic coram eo exultat cho-
rus virginum et cantamus Addu-
centur regi virgines. Sic ad sa-
lutem virginum insistit chorus
angelorum et cantamus Bndi-
cite dno omnes angeli eius
Sic in eo requiem accipiunt
anime post cruces et mitorum la-
borem et cantamus Requiem
eternam. Sic eciam rex venit in
decore suo ysa xxxv Regem
in decore suo videbant Sic

eciam assistit ei omni decore
varietatis sanctorum adornata ps°
Astitit regina in vestitu de
aurato circumdata varietate et
sic omnis de toto anno in istis
clamor est patrum ad suum adventum
¶ Diximus in precedentibus quod kyriele-
yson populi reputatur acclamacionem
tamen clerus desiderium patrum intimi
tamen reputatur Vnde eciam pater
beati Gregorij dyaconus in benedic-
cione cerei dicit letetur et mater ecclesia
tanti luminis adornata fulgoribus
et magnis populorum vocibus
hec aula resultet quia sicut
dicit Job p° Boues arabant
et asine pascebantur iuxta eos
quia dum clerici qui per bo-
ues significantur corda proscindunt
vomere predicacionis et laudis
statim laicus populus gemine
omnifex et simpliciter pascitur ad
obediendum Et ideo kyriele-
yson est introductum ad repre-
tandum quod populus simpliciter deo
per acclamacionem obediencie
fiat consonantium Vnde beatus leo
in quadam epistola de edicione
psalmorum dicit quod cum dauid ps°
faciebat quatuor cantores sic
chore ydithum asaph et eman
hos psalmos editos cantantibus qui
precinebant quibus quatuor
milia cantorum succinebant quos
totus populus in voce laudis sub-
sequebatur Et ideo in hoc ordine
Epus vel sacerdos est loco dauid

regis Quatuor autem can
tores duo scilicet in dextro choro
scilicet Cantor et succentor et duo
in sinistro Per hoc cantor et suc-
centor sunt loco quatuor cantorum
Quatuor autem milia sunt sic
chorus clericorum et hoc totum in
introitu repetitur pluries et
repetitur ut acclamans kyriel
adhuc ut in pluribus acclamat
deo non Romana ecclesia clamat
kyrieleyson Et ideo in sine
moracione boni et devoti propter
desiderio patrum acclamantis
kyriel. Secundo inducitur in missa
post introitum Hic autem nomi
es. dicitur ut quidam dicunt
propter novem choros angelorum
Novies autem significatum esse dicunt
quod ter ~~solempnibus diebus~~
~~quod non~~ ternis canticis fortem
quia primo ter dicitur kyrieleyso
et secundo ter dicitur xpeleyson Et
tercio iterum ter dicitur kyriel quod dicitur
fieri propter tres yerarchias an-
gelorum in quarum qualibet tres
sunt ordines angelorum Novies
etiam significatum esse dicunt quia
in solempnibus diebus cum non
cum non est tempus luctus stati
post acclamacionem kyriеley
son statim inducitur ympnus
angelorum qui est gloria in
excelsis deo Sed hoc valde mira
bile est quod dicitur quod in veritate
non fit ista acclamacio ad an
gelos sed ad dominum et quod novies

clametur addimus quia novem
sunt ordines angelorum non tamen
aliquem hic novem Rima simi
liter ... Septies canta
retur propter septem ordines beatorum
qui sunt patriarche prophete et domini
precursores sic Johannes baptista
et Zacharias et Elyzabeth et
beata virgo et pastores et reges
et alii qui nobis Christum exhibue
runt et demonstraverunt Preterea sunt
apostoli martires confessores et
virgines quare enim propter
istas beatorum distinctiones non
multo magis septies acclama
retur vel propter vii dona quibus
indiguimus ex domino nostro Vel can
taretur octies propter octo beatitudines
que Math. v. enumerat Vel ser
ies propter sex dierum operaciones
ut sic diceremus magnifice
deo nostro quia ista perfecta sunt
opera sua ad optaciones que
non nisi in numero concordant pro
certo parum valent et in multis
sunt derisibiles Nos igitur dica
mus beatos Dyonisium et Ambrosium
sequentes quod in ista acclama
cione que sunt nonaria propter
que etiam ista acclamacio instituta
ta demonstratur Primum quidem quare
primo kyrieleyson cantatur
Secundum quare autem ter subiungitur
Tercium autem quare iterum ter
kyrieleyson in fine subnectitur
Quartum quare in voce greca
et non in latina cantatur Ad
primum horum dicimus quod sic dicit
dyonisius dominus non est se

poris et ideo est in genere relationis
Ambrosius autem dicit quod est nomen
proprietatis et secundum hoc non in genere
relationis quia sic correlatiuum
ad quod dicatur non habet unde secundum
primum nomen intellectum est nomen
potestatis quia hoc nomen continens
potestatem est datiuum. Nomen enim
nomen ista duo considerantur et
ideo stat semper cum qualitate
Qualitas autem in eo est in quo
impositum est et quia quali-
tas sunt semper ideo primus in-
tellectus nominis est sumendus
a qualitate a quo est impositum
non est hoc expressius docetur
considerauit dyonisius qui dicit ipsum
esse nomen suppositionis Suppo
autem potestatem ut idem dicit ex tribus con-
sistit scilicet ut suppositum excedat in
feriora a nullo depressum et
ut potestatem in se habeat suppo
sitionis cum eo ut potestatem ha
beat in altis continentem se vir-
tutem ne ad infima possit
deflecti vel inclinari primum
horum est honoris et dignitatis
Secundum ditissime possessionis Tercium
autem fortitudinis virtutis et
ideo dignitate sua et honorem
ad potens suppositionis et donationis
verus dominus ut dicit dyonisius est in
cessanter appetitiuus et in dig-
est ei ut aliquid supponat sic
quod non dicetur secundum solus deus do-
minus est de quo dicitur hester xiii
Dominus vniuersorum tu es sic filius
dominus est de quo dicit apostolus heb.
ii. Cum pater omnia subiecerit sub
pedibus eius. Et in xxvi psalmus
dixit dominus domino meo sede a dextris
Gen. xxvii Dominum tuum illum consti-
tui et omnes fratres tuos seruituti
illius subiugaui Sic dicitur dominus
pater dominus filius dominus spiritus sanctus.
Et tamen non tres domini sed unus
est dominus Sic dicitur Exo. vi. Ego
apparui Abraham in deo omnipotente
et nomen magnum adonay non
indicaui eis quia verum dominum appa-
rens patribus non exhibuit sed no-
bis dominum dominorum exhibuit
quia sic dicitur heb. i. Multiphar-
iam multisque modis deus
loquens olim patribus in prophetis
nouissime diebus istis locutus
est nobis in filio quem ut dominum
omnibus propositum esse probaret
et ostenderet constituit enim heredem
vniuersorum per quem fecit et secula. Vbi
enim proponens eum et subiciens
huic exaltant omnes diuitie
pulcritudinis et honoris pulcra enim
ut dicit Tullius sunt omni no-
titie accedunt cum decora laude
bona aut vera sunt ut dicit Augustinus
que omnibus melius est esse.
Cumque igitur potestatem et comme-
dam pulcritudinis et honoris habeat
ditissima et splendidissima possessio
ad copiam ut ab ipso omnes
ditentur Ille potestatem habet tamen
sue suppositionis et tamen non habet
nisi filius de quo dicitur Joh. iii.
Non enim dat deus ad mensuram
spiritum supple filio ceteris autem diui-
dit spiritus patris dominus singulis
prout vult sic dicitur i. Cor. xii.

diuidens singulis pro ut vult
i Cor. xii. dedit unicuique secundum
propriam virtutem Ipse enim omnes
simul possedit pulcrior et bona
divicias de quo dicitur Joh. primo
vidimus gloriam eius gloriam quasi
unigeniti a patre plenum gratie et
veritate Ad Col. ii. In ipso sunt
omnes thesauri sapientie et scientie dei
absconditi Gen. xxiiii Genu-
it Sara uxor domini mei filium
et dedit ei dominus meus omnia que
habuit Sara uxor domini nostri
patris est ecclesia que significat beatam
virginem mariam que casta concepit et
virgo peperit non habens maculam
corruptionis in conceptu neque virginitatis
penam in partu Et huius filio omnia
data sunt in possessionem Hic ergo
vere est dominus sicut Gal. iiii. Quanto
tempore heres humanitatis susceptione par-
vulus sit nichil differens a
servo cum sit dominus omnium. Hic etiam
veram veritatem habens se in altis
contineat qui ad yma et vilia
nunquam deflexus Et ideo nun-
quam scabellaribus conculcandus
per appetitum vel opus approximavit
Unde dicitur Eccli. xxiiii. Ego in altissi-
mis habito et thronus meus in
columpna nubis Sedes in nube
assumpte carnis ut dominus quia
caro etiam columpna est non
inclinabilis ad aliquid conculcan-
dum peccatum quod Ysay. xlv. Ego
dominus et nemo est alter preter Quis

sicut dominus deus noster qui in altis ha-
bitat et humilia respicit in celo et
in terra Hec autem tamen in hoc nomine
dominus comprehendit beatus Dyonisius
his verbis dominus est non peior sive
inferior excessus tamen sed et omnis
pulcrior et bonorum potentiam omnimo-
da possessio vera et non cadere va-
lens fortitudo Nos autem per pec-
catum in triplicem incidimus mi-
seriam scilicet subiectionis servitutis
peccati etc unde sic dicitur Johannis viii
Qui facit peccatum servus est peccati
paupertatem bonorum gratuitorum su-
mus spoliati Unde dicitur Apoc.
iii. Miser es et miserabilis et
cecus et nudus et pauper Con-
culcacionem etiam incidimus a
demonibus vilissimis qui
potius erant conculcandi quam
ipsi sunt Tren. v. Ser-
vi dominati sunt nostri Non fuit
qui redimeret de manu eorum
De primo hoc dicitur Ysa. xlix. Hec
dicit dominus ad contemptibilem animam
et abhominatam gentem ad servum
dominorum Gen. ix. Servus servorum
sit fratribus suis De secundo hoc dicitur
Tren. iii. Ego vir videns pau-
pertatem meam in virga indig-
nacionis eius Eccl. v. Genuit
filium qui in extrema eges-
tate erit hic enim maxime dicitur
de adam qui dives creatus
fuit et in extrema paupertate
genuit filios Job. i. Nudus

egressus sum ex utero matris mee
nudus revertar illuc Ezech. xvi
Eras nuda et ignominia plena
Tertio dicit Ps. liii. Qui te hu-
miliaverunt et dixerunt anime tue in-
curva ut transeamus et posuisti
ut terram corpus tuum et quasi viam
transeuntibus Treny. i. vi. Clamabo
mirabam et lassus non dabatur
requies Ps. Conculcaverunt me
inimici mei tota die quoniam multi
bellantes adversum me. Ezech. ix.
Omnis mulier que est forni-
caria quasi stercus in via ab omnibus
pretereuntibus conculcabitur. Mulier
emollita anima fornicata a
deo suo data demonibus in con-
culcacionem Quando igitur iste si po-
pulus fidelis audiens cleri-
cum desiderio parum ad nos do-
minum sentiens nichilominus
suum propter hec defectum concla-
mat et acclamat deo invo-
cans vere suppositionis et
ditissime possessionis divine
virtute fortitudinis ut non
solum se contineat in altis ve-
rum sic dicitur i. Reg. ii. Suscitat
de pulvere conculcatum egenum
et de stercore erigens pauperem ut
sedeat in sede deorum cum princi-
pibus et solium glorie teneat. Quod
kyrieleyson tribus vicibus ut
ubi hec triplici defectu propter miseriam
ad se clamantes sublevet
Hec est igitur causa quare primo dicitur
ter kyrieleyson quod sonat domine

miserere Propter ordo beati Ambro-
sii hic quod in principio misse
dicitur kyriel. Constitutum autem
post istam divinam interpellacionem
sit ad mediatorem clamando
qui sanator sanctificator est
nunc ter clamando christeleyson
Christus enim unctus interpretatur
Unde sic est in Ps. Unxit
enim deus oleo leticie pre
consortibus suis Unctio enim
olivum sic dicitur Johannes et Ber-
hardus Ungit lucet et pascit
Ungit igitur sacramenti lucet
virtute intellectuali pascit quasi
cui virtutes morales ungit
quidem sic dicitur Ysa. lxi.
Spiritus domini super me eo quod
unxit me dominus ad evange-
lizandum pauperibus misit me
ut mederer contritos cor-
de lucet autem sic dicitur Ysa.
lxii. Propter Syon tacebo et
propter Jerusalem non requiescam
donec egrediatur ut splen-
dor iustus eius et salvator
eius velud lampas accen-
datur In lampade autem
oleum est lucis Pascit sic
dicitur Exo. xvi. Cum manna
saporem haberet panis o-
leati propter istud dicitur Cant.
primo Oleum effusum
nomen tuum Ungit autem
quasi defectum in fine vel ignaram
expertum incidimus lucet
contra tenebras ignorancie
in quibus per peccatum incidimus

Pascit contra defectum insipiditatis
boni celestis in quo insipiditatem
incidimus ex improbra libi-
dine commutabilis boni damp-
nati sumus. De primo dicitur Exodi
xxx° Unguentarius pig-
menta conficiet suavitatis
et unctiones perficiet sanitatis.
De secundo precipitur Exodi xxvi. ubi
precipitur quod oleum purissimum sem-
per infundatur in candelabro domini.
De tercio ps. Sicut adipe et
pinguedine repleatur anima
mea. Sic ergo populus suam sen-
tiens infirmitatem patiens te-
nebras insipiditatem abhor-
rens clamat ad unctum kyriel.
ut unctione sanet infirmitatem
ac si dicat unctione tua sa-
na me domine et sanabor. Sal-
vum me fac et salvus ero quoniam
laus mea tu es. Jeremie xvii. Cla-
mat iteratus ad illuminantem christum
lampade oleum non deficiat. Dominus
deus meus illumina tenebras
meas et illud Michee vii. Cum
sedero in tenebris dominus lux mea
est. Clamat tercio ad omnis pin-
guedinis saporem quia sicut
ipse dicit Ysaie lvi. Audite audientes
me et comedite bonum et delectabitur
in crassitudine anima vestra. Et
sic ter clamat christe eleyson. Non
autem clamat ihesu eleyson quia
ihesus unctionem non sonat sed
salvatorem ex potentia sue di-

vinitatis. Cum enim dicit kyriel.
ex dominio sublevat sicut
diximus. Christe manet sancta-
ti quos ex confirmata sonat. Et
ideo statim kyriel. ter cantatur
christe eleyson. Deinde kyriel.
item ter repetitur. Quia sicut
diximus dominus est nomen potestatis.
Potestas autem ut dicit Dyonisius
in celesti yerarchia tria facere
habet. Ultrix enim est iniquitatis
punitive vindicacionis. Com-
pressiva est male voluntatis per
servitutem. Defensiva est vir-
tutis et boni per plenum equi-
tatem. De primo horum dicitur
Deus ultionum dominus deus ultio-
num libere egit. De secundo dicitur in psalmo
Dissipa gentes que bella vo-
lunt. psalmus Molas leonum confringet
dominus. De tercio dicitur in psalmo liberasti
nos ex affligentibus nos et eos
qui nos oderunt confudisti. Hester
xiii. Si de manibus nos liberare
continuo liberabimur. populus igitur
sentiens se iniquitatis reum clamat
in manus domini ne senciat ultorem
gladium et fugit ad manus domini
ac si dicat illud Job xix. Fu-
gite a facie gladii quoniam ultor
iniquitatum gladius est. Sen-
tiens sua rebellione ab in-
quirum reatus fueris me recor-
daberis sentiens iperra que in
ipso sunt legi dei contraria non sunt
libera clamat tercio ut illa libe-
rentur. Job xiii. Libera me domine

ꝛ pone me iuxta te et cuiusuis
manus pugnet contra me · Ibi tangit
potestatis simul duo · Ro xiii · Ubi
dicit · Vis non timere potestatem bonum
fac ꝛ habebis laudem ex illa · Si aut
malum feceris time · Non enim sine
causa gladium portat · Vindex
enim in iram ei qui male agit
In hoc enim quod dicit bonum faciens
laudem ex potestate habebit tangit
honorem libertatis · Cum aut dicit
time non sine causa gladium
portat tangit servitutem per quam
concupiscentia comprimitur voluntas ne
procedat ad actum · In hoc aut quod
dicit quod iudex est in iram ei qui
malum agit tangit ultionem
iniquitatis · Sublevata enim mi-
seria ꝛ sanata nulla adhuc
indigemus ut libera servitute non
vltis carnis scelus valide · Adhuc in-
digemus ut libera servitute non
infirmitate corripiat ut tamen re-
bellionem involuntate · Adhuc e-
digemus ut liberas non faciat in-
stare laudis confessione · Hec est
igitur vera causa quare ter primo
clamatur kyrieleyson ꝛ tunc ter sub-
iungitur · Xpisteleyson et tercio ter
subiungitur iterum kyrieleyson · Et sic tamen
prima que de hoc querebantur sunt
soluta · Quarto aut querebatur
quare in greco ꝛ non in latino
clamatur de quo quattuor raciones
a patribus assignantur · Quarum prima
est quia summa sapientia mundi in
greco floruit sicut dicitur · i · Cor · i ·
Iudei signa petunt ꝛ greci sapientiam
quesierunt · Ut ergo ostendatur quod ista
que ista invocatio summa sapientia
est et ex summa sapientia procedit
in greco cantatur · Sicut enim iu-
deus per scripturam cognovit · Ita ge-
tilis sapiens ꝛ plus per naturalem
sapientie racionem deum cognovit
Et ideo clamare ad deum do-
cuit · Et hoc est quod dicitur Ro · primo
Evangelium virtus dei est in salu-
tem omni credenti · Iudeo primo
ꝛ greco quia iudeus primum virtute
dei in evangelio cognovit quod co-
nuit per scripturam · Grecus aute ea-
dem virtutem per sapientiam acqui-
sitam ductu tamen in evangelio
cognovit quia inter omnes genti-
les grecus tali sapientia sapiens
fuit · Secundam causam assignant
observacionem legum que apud
grecos primo fuerunt sicut
ostendunt leges xii tabularum
ꝛ pandectarum sunt que usque hodie
perseverant · Agrestis enim mores observ-
are ꝛ hanc iusticia ecclesia iusticiam
legis cum cognoverit acceperunt
primum inter gentiles · Unde Ro primo
dicit apostolus · Quod iusticia iudeo
ꝛ greco revelatur ex fide in fidem
quia sic iudeus ex fide iusticie
legis moysaice iusticiam evangelii
cognovit · Ita grecus ex fide iu-
sticie naturalis cognovit iusticiam
evangelii · Unde etiam david eosdem
arguit hanc iusticiam nolentes
cognoscere ꝛ dicit · Multi dicunt · Quis

ondit nob bona ac si dicat h
qd supucacua est quia signatum
est sup nos lumen vultus tui dne
In iusticia naturali que est
exm lumen vultus tui domine
et ex hoc dedisti leticiam in cor
de meo quia existi cogsto
tuum iusticia que valde ppin-
qua est verbi vn de vt. xxx
et Ro. x. Prope est verbum in ore tuo
et in corde tuo et hoc est verbum
fidei quod et predicamus Grecus ac
p omnibus gentilibus istam studio
invenit et coluit iusticiam Racio
vero e quia ad leram grecus p(ri)us
hanc ab aplis accepit fidei in-
vocacionem sic patz in eplis pauli
que excepta prima et vltima
omnes grecis scripte sunt Sil(ite)r
omnia ewangelia excepto ew-
vangelio Math(ei) et similiter actus
aplorum et apoca(lipsis) qz prime ec-
clesie que signant ecclesie vniuersi
tatem fundate sunt in Asye parte
que grecia vocabatur Prima
et vltima est quod nobis latinis
a grecis deriuata est fides
quam petrus et paulus a grecis
et latinis venerunt et ita ipsi
fuerunt nobis fons et origo
salutis Proverbiorum v. Diriven-
tur fontes tui foras et in pla-
teis aquas tuas diuide Vt
ergo Reuerenciam exhibeamus sa-
piencie et vt honorem demus
cultui iusticie a grecis exorti
et cognoscimus quod a grecis salutem
hanc primo a paulo et barna-

ba Act. xvij Accepimus vt meo
res simus quam ista grecam a grecis
ad nos est deriuata precisis silla-
bis et vocibus quibus primo a pplo
invocatum est nunc conseruamus
ad huc verba clamoris illius
Hanc enim reuerenciam patribus debe-
mus et tradiciones eorum sic ipsi insti-
tuerunt obseruent i. Cor. xi
Laudo vos fratres mei quia per
omnia mei memores estis et sicut
tradidi vobis precepta mea tene-
tis In huius rei signum adhuc
in certis solempnibus leguntur
in grecis prophecie et ewangelia
in quibusdam festis. Huius eciam
signum quod solempnia concilia Con-
stantinopolitanum Nicenum Anthio-
cenum Effesinum celebrata sunt in
grecia in quibus ea que sunt
de missa maxime primitus sunt
sunt instituta quamuis a beato
Gregorio resecentur quibusdam super-
fluis postea sunt ordinata et
ad huc quemadmodum tenet eciam ro-
mani reducta Qui quando conclamat
bonus populus kyriel et xpel
leyson vnde eciam invocantibus
nunquam desunt vel de est vel de
erit diuina In diebus consola-
cionis quando consolandus est populus ab
altari tunc quam a consilio dei re-
spondet i. qui in altari stat loco
dei qui est magni consilii ange-
lus Episcopus vel sacerdos dicit Gloria
in excelsis deo ac si dicat illud

Ier. xxix dicit dns Ego cogito co-
gitaciones pacis et non afflictionis
invocabitis me et ego exaudiam
vos Unde est ac si dicat Ex quo
in desiderio pacis exclamat clerus
et ex quo ad nos conclamat populus
Ideo factum est gloria deo et pax ho-
minibus ac si dicat id Ier. xxxiii
Ascendat vox tua affectu et conti-
nua alacriter quia est meritis op-
time Exaudiam quippe clamores
istos et mittam vobis in sacramento
que in pueris et nudis ut per participa-
cionem sui decantatis malis eciam
in ab omnibus bonis impleatur
Unde sic qui celebrat missam
postulum altaris quod accedens
ad altare primo sumit ut ipso
possit veram pacem initiare
Ephe ii Veniens evangeliza-
vit pacem ei qui longe est
et pacem ei qui prope est et pacem
ei qui prope est In diebus profestis
et in diebus luctus sic in ieiunio non
sit ieiunium exultacionis in pen-
thecosten non cantatur quia ti-
mentes iram de peccatis satis-
facimus et pacem nondum ad hunc
donatam nobis commemoramus
Hic ergo predicitur et intimatur
et a missa Gloria in excelsis deo
hac de causa incipitur ab eo quod
loco dei stat in altari et loco est
qui nobis est angelus magni
consilii futurus sicut iam unus
angelus Gloria in excelsis can-
tavit cum nobis in sacrificium sal-
vator primo fuit exhibitus

Luce ii primo quia vero mox
cum angelo facta est multitudo
celestis exercitus laudancium deum
Ideo episcopo vel sacerdote incipien-
te Gloria in excelsis deo Et in
terra pax hominibus bone volunta-
tis usque huc enim ab angelo
est cantatum et secundum primam in-
stitucionem usque ad eundem locum
erat ab episcopo et sacerdote implendum
Et statim in memoriam illius
quod dicit Luce ii Factum est cum an-
gelo multitudo celestis lauda-
tium deum incipit chorus laudamus
te et cantat ea que secuntur alta
voce et solempniter cantica que secundum
rei veritatem composuit et ad-
didit beatus papa Thelesphorus qui
a beato petro fuit nonus et in-
stituit quod in nocte nativitatis domini
In prima missa decantaretur
ob memoriam eius quod tunc ab an-
gelo premente et angelis conme-
tibus in consolacionem humani generis
est primo cantatum Quidam autem
dicunt quod hoc quod dicitur laudamus te
et que secuntur a beato hylario picta-
viensi episcopo est compositum et ad-
ditum sed non est verum Postmodum autem
Symmachus papa instituit quod hymnus
gloria in excelsis in festis apostolorum
et martirum et virginum cum non esset
tempus penitencie et luctus vel in diebus
dominicis decantaretur ad augmentum
divine laudis que condicitur in glorio-
sis festis sanctorum Hic ergo et hac de
causa in missa inductum est Gloria
in excelsis deo et cetera De ant ympni

angelorum quia primam partem
eius laudando cantavit angelus
Residuum autem scilicet quidem est
ab homine sed in memoriam con
cinentium angelorum cum angelo pre
cinente Dan. iii. Benedicite an
geli domino laudate et super exal
tate eum in secula Ps. Benedicat
domino omnes angeli eius poten
tes facientes verbum illius ad
audiendam vocem sermonum eius
Igitur ympnus componitur ex duo
bus scilicet ex hoc quod est angeli pre
cinentis et ex hoc quod scilicet est in
memoriam concinentium angelorum
concinentium In hoc autem quod est an
geli precinentis duo habentur scilicet
gloriam deo cuius consilium huius
liberacionis invenit et continet
pacem que hominibus bone vo
luntatis in consilio illo est et presta
et reddita In primo dicit scilicet
gloriam et glorie causam et hanc esse
deo attribuendam Gloria autem est
mala ficta vana et vera Gloria
mala est de malis eorum de quibus
dicitur prov. ii. letantur cum ma
le fecerint et exultant in rebus
pessimis ibi habet translacio lxx
gloriantur cum faciunt mala et gau
dent in pessimis Ps. Quid
gloriaris in malicia Ficta gloria
est qua aliquis sibi attribuit quod
suum non est sicut i. Cor. iiii.
Quid habes quod non accepisti
Gloria autem vana est in cadu
cis et vanis Ys. xl. Vox dicentis
clama et dixi Quid clama
bo Omnis caro fenum et omnis
gloria eius quasi fenum flos et
siccatum est fenum et cecidit flos quia
spiritus domini sufflavit in eo Jer.
ix. Non glorietur dives in diviciis
nec sapiens in sapiencia sua nec
fortis in fortitudine sua Prov.
vl. Ubi nos habemus fallax gracia
et vana est pulcritudo habet translacio lxx
fallax gloria et vanus est pulcritudo
Gloria autem vera est de bono
ipso quod nullo indiget bono et
hoc duplex scilicet auctor omnis boni
et eius cui id bonum participat de
primo dicitur Joh. x. Ambrosius dixit Ysaias
quia vidit gloriam dei Eccli. xlv.
Ostendit illi gloriam suam Hec
enim gloria splendens est decoris
et magnificencie divine Gloria ut
scilicet communicata est Gloria in deo
communicato scilicet hic decore et magni
ficencia Jer. ix. In hoc glorietur qui
gloriatur scire et nosse me. i. Cor.
xi. Qui gloriatur in domino glorietur
ii. Cor. ii. Gloria nostra hec est
testimonium consciencie nostre Gloria ergo
vere accepta est quam diximus
divina Est autem in excelsis sicut in
celo Est autem hic in excelsis scilicet non
quidem locis scilicet decore et magni
ficencia que super omnia celsa sunt
celsiora In quibus solus deus
decore sue ostendit bonitatis et vir
tutis et magnificencia operum
mirabilium suorum Unde luc. ii. Gloria
in altissimis deo Hoc enim altissimum
consilio virtute et magnificencia sue

erat z sut q filiu z in carnem
misit z cottidie mittit in sire tu
de quib du parpi debent dixt
anglus luc j Virtus altissimi
obumbrabit t z hc significatu
est Job xl v' s ad homine dt
dns Si aut habes brachiu
ut deus z voce simili tonas cir-
da tibi decorem z insublime eri
gere z esto gloiosus z speciosus
indue vestib ac si dicas Si
gloiosus vera gloia es oportz
te brachiu fortitudinis invi-
cibilis vt deus hz hre z voce si
milis veritatis z auctoritatis in
tonare z decore virtutis circunda
tum esse z insublimib te os-
tende i e gloiosum ee et specio
sus p honestatem omnem ves-
tibus induaris in conversacione.
Hec igitur est vera causa glie
z ideo no nisi deo supple attri-
buenda qui solus hec possidz
z hz Et ideo hec gloia que e
i altissimis sit deo supple att
buta z inre laude data deo
qui solus e gliosus in se z in
scis suis Et io dt ysa. xlii
Gliam meam alti non dabo
z laudem meam sculptilibus
j thi vi Regi aut sclorum in
mortali invisibili soli deo glia et
honor hc significatu est Genesi
xxxix Ecce dns meus omnib in
traditis ignorat q habeat i do-
mo sua nc quidquam est q in
mea non sit ptate vel non

tradidit michi pter te que uxor
eius es Sciebat eni bonus Joseph
q dnm erat Aplus j Cor x
Uxor viri gloria eius e z ideo
lz eu gloia acceptavit tam
eum dm sui glia nichil egent
habe voluit q no est i hoie
q homo sit vir possit gliari
Sz in aliis bonis domus dm
nob conced ptate in glia aut
non vult hre consortem Sic nc
vir in uxore sit gl z anglus
deo soli attribuet gliam veris
sima cantat Glia in excelsis
deo Continue aut subiungit
hic q ex glia di excelsor fac
tum est nob dns Et in tra
pax homib bone voluntatis ca
dicens in vbo s pax necessite
pacis veritatem z pacis congrui-
tatem Pacis necessitis tangit i
nomine pacis veritas significat
Congruitas aut pacis in hoc
importat Cu dt homib bone
voluntatis Hys eni qui rone v
titur z intellectu sui dm veita
tis pficiunt z voluntatem forma
boni formant vt bonum velit ist
vera pax congruit z non aliis Sc
z ph q dr homib bone vo
luntatis congruitas pacis signi
ficatur in qua pax est nimias
dr Job ix Terra data est i ma
nus impii et ideo in pace
esse no pt nisi deus ipse pace
faciat Job vii Temptacio est
vel militia vita hois sup

tiam Ioh. xvi. In mundo pssurā
hebitis in me aut pace Dan.
vii. Prefiguratur hec ubi quatuor
venti pugnant in mari mag
no et egrediuntur bestie con
pugnantes Quatuor enim ve
ti sunt quatuor suggestiones
demoniace mare mundi hu
perturbantes hec est timor va
nus spes vanior gaudium ma
lum et tristicia que mortem
operatur Hec enim mundum quasi bestias
faciunt rixari Hic ergo pacis
prima est necessitas sic promittitur
Iob v. Bestie terre erunt paci
fice et scies quod pacem habebit
thabernaculum tuum Adhuc enim Christus
venit in corpore in quo nichil
erat pugne Sed omnia eius
erant consona sic dicitur quod omnia ani
malia parata erant in archa
noe que corpus domini significat
in qua omnia ad utilitatem
nostram pertinentia erant pa
ta quod pacem in terris faceret
et corda pacificaret sic dicitur Ysa.
xxvi. dabis pacem nobis
pace quam in te domine speravimus
Veritas aut pacis importatur
tamen dicitur pax unitas aut pacis
conficitur ex tribus Ex pace temporis
et pace pectoris et pace eternitatis
ut prima sit in confessione Secunda
in cordis dulcedine Et tercia
in eternitatis perfustratione Pax
aut temporis non ut quidam pu

tant tranquillitas est Quia illa
mundum fuit, sed data in hoc mun
do Ysa. ii. Thi. iii. dicitur Omnes qui
pie volunt vivere in Christo persecu
tionem pacientur et Apok. i. dicit
Iohannes particeps tribulacionis in Christo
Ihesu Math. x. Ecce ego mitto vos
sicut oves in medio luporum Oves autem
in medio luporum pacem non habent
Unde tranquillitas temporis non potest
dici pax temporis Sed pocius pax
temporis est communis susceptio emer
gencium in tempore ut quod vel tribula
cionis vel consolacionis in tempore emer
gat equanimiter suscipiatur in
pace tranquillitate animi nullatenus
violata sic dicit Ps. Cum hiis qui
oderunt pacem eram pacificus
cum loquebar illis impugnabant
me gratis Hec est una pars vere pacis
quam Christus cum inde haberet Secundo
eundem ad consulendum recepit Ro. xii.
Si fieri potest quod ex vobis est cum
omnibus hominibus pacem habentes
Secunda pars est in dulcedine cordis
pacati que conficitur ex quatuor scilicet
ex conscientia remissionis peccatorum et
ex reconciliatione ad deum ex con
cordia conscientie cum voluntate et ex
perfecta affectionum cordis tranquillitate
et hec in duobus locis dicitur glose super
aplm De primo modo pacis in
telligitur quod dicitur Ro. i. Gratia vobis
et pax etc. ibi pax est ex gratia
que est remissio peccatorum De secundo modo
pacis dicitur Ysa. xxvii. pacem faci
et mihi hec est se mecum reconcilia

bit De t[er]c[i]o parte d[icitu]r in ps. Fiat
pax in virtute tua quia pax illa
non fit inter [con]sciam et volutate
nisi magna virtute cor voluntate
contineat ne ad malum impetum
ferat Unde sequitur et habundancia
in turribus tuis que turres sunt
munitiones virium anime rationalis
insolubilis et incorruptibil[is] quibus si est
habundancia boni pax perficitur con-
sciencie imperantis et voluntatis obe-
dientis Si autem aliter fit statim con-
sciencia movet bellum et remordet
De quarto modo pacis d[icitu]r phy. iiii[o]
Pax dei exsuperat omnem omnem
sensum custodiat corda vestra et intel-
ligencias vestras Hec enim est tranquil-
litas cordis dulcis custodiens omne
ipsum sensus ingerunt ad cordis turbacionem
et tenens intelligencias vestras in con-
templacione et delectacione boni in-
terioris Ps. Inpace factus est locus
eius quia in tali pace habitat
deus Pax autem eternitatis ut d[icit]
Aug[ustinus] in libro de civitate dei xix
Est pax celestis civitatis que ut
idem dicit est concordia fruendi
deo et invicem in deo Nullo enim
debemus frui nisi deo et omnibus
bonis que in nobis habemus frui in-
vicem in deo tunc in dul-
cedine boni divini in nobis et
in proximo habiti eternitatis
pacem possidebimus Math. v[to]
Beati pacifici quoniam filii dei vocabuntur
De hac triplici pace temporis pec-
toris eternitatis d[icit] Xpc. ad suos.
Ioh. xiiii Pacem relinquo vobis
pacem meam do vobis non
quomodo mundus dat ego do
vobis Reliquit quippe nobis
pacem temporis dedit pa-
cem pectoris non admodum
mundi sed sue ipsius dulcedinis
inditum; dedit pacem eternitatis
Hec pax congruit hominibus
communibus vivientibus non furca-
libus semetipsos lacerantibus de quibus
dicitur Gal. v. Si invicem mor-
detis et comeditis videte ne
ab invicem consumamini Isti sunt
enim qui in bestias mutaue-
runt similitudine cordis sui
de quibus d[icitu]r in ps. Homo cum
in honore esset non intellexit
comparatus est iumentis insipientibus
hominibus id est intellectum iusticiam
et pietatem colentibus datur pax
ista quia illi vere sunt animal
mansuetum unde ipsum homo
dicitur etc. phy. hest. iii[o] Vole-
bam ut cunctis mortalibus
optata pace fruerentur Mansione
sunt bone voluntatis que bona
non est sicut d[icit] Aug[ustinus] nisi sit
preveniente gratia operante vel bonum
velit et sic subsequente gratia vultus
que gratia vocatur cooperans ut
bonum efficaciter et non frustra ve-
lit phy. ii. Deus est qui operatur
in vobis velle et perficere pro bona
voluntate Velle enim operatur gratia
cum ipse operatur qua voluntate
informat ut bonum velit et
a malo se avertat perficere autem

opat' gra cooperante que nobiscum opat' in opere virtutis et meriti ne frustra dicamus nos habere voluntatem cui nichil operam .ii. Cor. ix. Si voluntas prompta est secundum id quod habet accepta. Talis enim voluntas tranquillitati divine similis est et pax congruit ei. Sic benigne facit nobis deus in bona voluntate sua homines ad ymaginem suam reformans ut homines sint et divine gratie sue operantis et cooperantis bonam voluntatem efficiens ut tranquilla sit et hinc pati congrua. Similibus autem male voluntatis non est pax. Ysa. lix. Non est pax impiis dicit dominus. Cor enim impii quasi mare fervens quod quiescere non potest sed redundat in conculcacionem fluctuum. Hii sunt quibus non sufficit quod angeli deo in hoc ymnpno concinunt ut ipsi pacem habeant et gloriam deo attribuant. Sed gloriam deo volentes auferre pacem scindunt et ideo gloriam perdunt. Osee. iiii. Gloriam eorum in ignominiam commutabo. i. Mach. iii. Gloria eorum stercus et vermis est hodie extollitur et cras non invenietur quia conversus est in terram suam. Sic igitur dicitur Gloria in excelsis deo et in terra pax hominibus bone voluntatis. Et laudamus te etc. Hec sunt que a sancto papa Telesphoro sunt addita in consideracione continencium

cum angelis celestium creaturarum et intellectus eorum consistit in duobus scilicet contentu laudis et in laudis contentu. Autem iste in istis consistit. Bona enim nostra considerantur tripliciter scilicet prout sunt a deo et prout sunt a nobis et prout a nobis referuntur ad ipsum. Prout autem sunt a deo dupliciter considerantur scilicet in forma sive specie datorum et in modo quo dat ea deus. Prout igitur considerantur in specie datorum dicitur Laudamus et benedicimus te. Considerando autem modum quo dat ea deus dicitur adoramus te. Referendo autem bona dei in ipsum Gracias agimus. In prima consideracione duplicia dei dona in nos et ab ipso fluencia consideramus scilicet dona virtutum et graciarum et dona que sunt bona nature vel ad nature conservacionem ordinata. Pro virtutibus ergo gratiis dicimus laudamus te pro bonis autem naturalibus dicimus benedicimus te. Quod autem pro virtutibus et graciis laudamus probatur per philosophum in primo ethycorum dicentem quod virtus est laudabilium bonorum. Et idem dicit in libro de laudabilibus bonis laus enim ut dicit Tulius est premium virtutis proprium et ideo considerando collacionem virtutum suarum et graciarum dicimus laudamus. Hinc est quod dicitur Prov. xxxi. Date ei de fructu manuum suarum

et laudent eu in portis opa e9
Fruct9 em manuu dni opa st
vtutes quia dextra dni fecit vir-
tutem et opa in pdicant eum
in portis ciuitatu omni scorum
Ps Dns vtutu ipe est rex glo-
rie Et in ps Magnus dns et
laudabilis nimis Magnus
enim dns vtute laudabilis in
vtutu collacone in ciuitate scorum
quia laudat in memoriam scorum
nobilitate que tota est in splen
dore honestatis vtutis et gre
in monte sco eius in eminenti
honore qui debet opacionem vir
tutu omnes enim sui diuites sunt
in virtute sic dicit Eccl xliiij
homines diuites in vtute pul
critudinis studium habentes Sic et
laudamus te pro vtutes inte
riores et nobis exhibitas Vir
tus enim vt dicit Aug est bona
qualitas mentis qua recte viui
tur qua nemo male vtitur
qua deus opatur in nobis sine
nobis ¶ Benedicimus aut te in
bonis nre collatis nobis que sunt
intellectus et racio essencie vita sba
et huius et in hiis que ista in
nobis conseruat sic est sani-
tas et bona fortuna et honor et
fama et huius et de hiis duobus
bonis dicit Ja i Omne datum op-
timum et omne donum pfectum desur-
sum est a patre luminum Data
enim optima sunt ordinata ad

naturam dona aut pfecta sunt dona
vtutum et gratie Sed quid est quod dicit
Benedicimus te etc hebr vij dicit
absque vlla contradictione quod minus
est a meliore benedicitur videtur
ergo quod nos quod nobis deus bndi-
ccionem habeat et non ipum Idem con-
tinetur Num vi Invocabitis no
men suum sup filios isrl ego autem
benedicam eis Ad hoc dicendum est quod
duplex est benedictio vna quidem
est sacramentalis id quod benedicitur Alia
aut est laus et preconium dati
accepti Et de priori dicitur quod minus
est a meliori benedicitur Et ea be-
nedictione nobis deus benedicit
reges et sacerdotes Et hoc modo
benedicitur et ideo in inunctione
manuum sacerdotum dicit Epus con
secrare et sanctificare digneris
dne manus istas per istam
vnctionem et nram benediccionem
vt quodcumque benedixerint benedicatur
et quodcumque consecrauerint consecretur et
sanctificetur in nomine dni Alia est
benediccione qua dei bona lau
damus et pdicamus nos deo be
dicimus et non deus nobis Thob
xij Benedicite deum celi et coram
omnibus viuentibus confitemini illi
Ps Benedicite dno omnia opera
eius in omni loco dominacionis eius
benedicat anima mea domino ¶
Adoramus te tangit hic modi
tum collacionis quo deus confert
et laudabilia et benedicibilia Duo autem
sunt modi prout sed quia talia con-
ferendi sed facultatem et modum

magnificentiam quam in gloria con-
fitendo magnificam ostendit liberalitatem
Primum est maiestas quam adoramus
et magnificentiam liberalitatis glorificamus
In epistola [illegible] dicitur Dicite quia
te oportet adorare domine maies-
tas autem adoratur prostracione
totius corporis ut dicit Damascenus
ad significandum quod nichil sumus
nisi pulvis et cinis nisi per ip-
sam eternitatis maiestatis in qua
creati essemus Psalmus Adoravimus
in loco ubi steterunt pedes eius
Exodi iiii Audierunt hebrei
quod visitasset dominus filios israel et
non despexisset orationem eorum
et adoraverunt pronum super terram
Sic ergo adoramus te sic
veri tue maiestatis profes-
sores Iohannis iiii Veri adora-
tores adorabunt patrem in spiritu
et veritate nam et pater tales que-
rit qui adorent eum Spiritus
est deus et eos qui adorant
eum in spiritu et veritate oportet ado-
rare Propter autem magnificam
liberalitatem glorificamus te con-
fitentes sicut dicitur Iacobi i Dat omnibus
habundanter et non improperat
Hester iii Largitus est munera
iuxta magnificentiam principalem
Et hec est gloria et glorificatio dicitur
Ecclesiastici xliii In omnibus glorifican-
tes dominum ad valebimus Spe
eius opus est super omnia opera
sua Exodi xv Ille deus meus
Et glorificabo eum deus patris mei
et exaltabo eum Gratias agimus
tibi hec est mentis relacionem bono-
rum in ipsum Hec enim que ab ipso
fluunt primare Ecclesiastes i Ad locum
unde exeunt flumina revertuntur ut
iterum fluant Ingratitudo enim
ut dicit Bernardus est ventus urens
et exsiccans fontem pietatis
et rorem gratie et misericordie dicit enim beatus
Dionysius in celesti ierarchia
capitulo i Omne lumen gratie pro-
cedens a patre luminum venit
in nos et sui habundantia nos im-
plet et sui simplicitate nos con-
gregat et quia omnia ad suum
festinat reddere principium et
ideo convertit nos ad patris lu-
minum summi qui omnia in se
bona congregat que ab ipso
procedunt hoc autem dicit hiis verbis
Omnis a patre mota manifesta-
tionis luminis processio in nos
optime ac large proveniens
nos replet et ut unifica virtus
nos congregat et convertit ad dei-
ficam super simplicitatem et con-
gregantis patris unitatem et hoc
fit per gratiarum actionem in qua nos
gratis cum donis redimus ad patrem
omnium fontem gratie i Thess. v
In omnibus gratias agite ii Cor.
ix Gratias deo super inenarra-
bili dono eius sic ergo exple-
ta est laus que continenciam in
memoria eius quod dicitur Luc. ii
Facta est cum angelo multitudo
celestis exercitus laudancium et
dicencium Gloria in excelsis deo etc.

Causa aut huius tante laudis
exponit². Cum d² pro ma[g]
na gl[ori]a tua · r[espon]d[e]t. Hec autem
causa dupl[icite]r exponit² s[c]il[ice]t
in com[mun]i et in speciali p[er] singula[rum]
attributa p[er]sona[rum]. In g[e]n[er]ali q[ui]de[m]
cum d[icitu]r p[ro]p[ter] magna[m] gl[ori]am
tuam. In q[u]o s[er]mone tria d[icunt]ur
s[cilicet] causa laudis cause mag[ni]
tudo et q[uod] gl[ori]a est deo p[ro]p[ri]a
causa est gl[ori]a que q[ua]tuor mo
dis diffinit². Duas enim diffini
tiones dat Tulius in fine Re
thorice quarum una est q[uod] gl[ori]a
est ore multo[rum] p[re]dicata lau
dacio. S[ecund]a e[st] Gl[ori]a est late pa
tens p[re]coniu[m]. Terciam dat Am[brosius]
et ponit[ur] et ponit² in gloriosa
in fine ad Ro[manos] · vl[timo] · sup[er] i[ll]ud cui
est honor et gl[ori]a r[espon]d[e]t ubi dicit
sic Gl[ori]a e[st] clara cu[m] laude no
ticia. Quartus aut[em] d[icitu]r in Thopicis
q[uod] p[er] gl[ori]am fit q[uod] nullo [con]sa
ente cu[m] fortinaret [sic] in esse et
s[ecundu]m illu[d] Gl[ori]a est q[uod] su[m] no
bilitate et honestate [con]sciis homi[ni]
se manifestat. H[ec] igit² modo
gl[ori]a deo [con]venit quia ipse
solus ore multo[rum] p[re]dicabilis
est qui v[ir]tute vl[tr]e se o[mn]ib[us]
laudabile p[ro]b[at]. Vn[de] laudate
d[omi]n[u]m om[ne]s gentes. Ipse enim
est q[uod] p[ro] omnib[us] gl[ori]am in
qua gl[or]ient² exhibuit. Luc[e] s[ecund]o
Lume[n] ad revelacio[n]em gencium
et gl[ori]am plebis tue israhel.

Ipse ore multo[rum] p[re]dicat[ur]. Ysa[ie]
xii[º]. Clamate domino q[uonia]m mag[ni]
fice fecit annunciate h[oc] i[n] uni
u[er]sa t[er]ra. Ipse qui clara voce
laude om[n]i noticie exponit²
quia nichil nisi laudabile i[n] eo
invenit². Dan[iel] iii. laudabilis
et gl[ori]osus et sup[er] exaltatus r[espon]d[e]t
Hic nobilitate et honestate sua
om[n]i se [con]sciis maifestat [sic]. Ps[almus]
laudate d[omi]n[u]m in s[an]c[t]is ei[us] lauda
te eu[m] in s[an]c[t]is ei[us] laudate eu[m]
in firma[men]to v[ir]tutis ei[us]. Octo ubi
est nen[tum] [?] q[uod] hic [di]c[itu]r laudate
eum in s[an]c[t]is. H[oc] est que s[an]c[t]a
sint eius que omnia nobilia s[un]t
et honesta. H[ec] est ig[itu]r gl[ori]a. Hec
igit² magna et maxima q[uia]
sibi nich[il] p[otes]t [com]parari. Ps[almus] Q[ui]s
d[omi]n[u]s deus n[oste]r qui in altis habitat.
Vn[de] d[icitu]r Luc[e] i. Gl[ori]a in altissimis
deo. Eccl[esiastici] xliii. Glorificantes
d[omi]n[u]m exaltate eu[m] q[ua]ntu[m] po
testis et sup[er]valebit adhuc.
H[ec] aut[em] gl[ori]a magna tua e[st]
ipse quia alii no[n] debet² gl[ori]a
nisi soli d[e]o. Ys[aie] xlii[º]. Gl[ori]am me
am alteri no[n] dabo et laudem
mea[m] sculptilibus. I Th[imothei] vl[timo]. So
li deo ho[no]r et gl[ori]a. Hec est ig[itu]r
causa laudandi et b[e]n[e]dicendi
adorandi et gl[ori]ficandi et gr[aci]as
agendi. ¶ Domine deus pater.
Hic tangit in speciali attribu
ta p[er]sona[rum] et p[ri]mo tangit ea
que sunt patris s[ecund]o ea que sunt
filii et t[er]cio ea que s[un]t sp[iritu]s s[an]c[t]i

Et quarto subiungit id quod est
trinitatis essencie in tribus personis
Et aut que sit patris tangit
t(r)i(pliciter) scilicet secundum quod consideratur in ipso
et secundum ea que operatur in angelis
Et secundum ea que operatur in nobis
Et aut que sit in ipso tangit
dupliciter scilicet secundum auctem et secundum
gubernacionem Auctor enim est
quod dicitur dominus non est quod solus
pater sit dominus cum scriptum sit in
symbolo Atthanasij dominus
pater dominus filius dominus spiritus sanctus
et hij tres simul non tres dicuntur
sed unus est dominus Et quod
est per approbacionem auctoris quia
pater non est de alio pater attribu-
tus de quo dicitur Hest. xiij°
Domine universorum tu es Hinc
est quod eciam dominus filius vocat
eum dominum Mat. xi. d. Confite-
bor tibi pater domine celi et terre Act.
xvij Hic celi et terre cum sit do-
minus non in manufactis templis
habitat nec manibus humanis
colitur indigens aliquo quo non
indiget qui omnium pulcrorum
et bonorum primus est fons et
origo Deus aut nomen est gu-
bernacionis que eciam patri attri-
buitur quia eciam patres ab an-
tiquo dicebantur qui alios ut
reges gubernabant et eciam
patris est gubernare familiam
in domo Deus enim grece the-
os dicitur quod nomen si dirivatur
a verbo greco theoro theoras

quod est video vides scilicet est quod cunc-
ta videns oculo providencie
Eccl. xxiij Oculi domini lucidiores
sunt super solem intuentes ab-
sconditas partes Heb. iiij. Non est
aliqua creatura invisibilis in
conspectu eius Si aut theos diri-
vatur a greco theoste quod sonat
currere tunc significat deum qui omnia
currit cura sue providencie
Eccli. xxiiij° Gyrum celi circuivi
sola dicit patris sapiencia cuius est to-
ta providencia Si aut dirivatur
a greco thetim quod calore significat
sic dicitur in psalmo Non est qui se
abscondat a calore eius Luci
visionis luce cure velocita-
te et amoris calore omnibus
providet et omnia gubernat
Et ideo dicitur psalmo Jacta cogitatu(m)
tuum in domino et ipse te enu-
triet. j. Pet. iij. Omnem solli-
citudinem vestram proicientes in
eum quia ipsi cura est de
nobis Rex celestis Ecce quid
facit in angelis quia pro metho-
nomia Rex dicitur celestis quia
rex est angelorum invisibiliter ex
ministris et assistentibus regni
sui instaurant Rex aut est
quod finis intencionum et bona o-
peracionum et leges in preceptis iusti-
ciarum et ordines ministeriorum angelis
primo et per angelos hominibus distri-
buit dicit enim dyonisius quod regis
est omnium finis boni legis et
ordinis distribucio Ysa. xxxij°
Ecce in iusticia regnabit rex

et principes hoc est angeli in iudi-
cio perierunt. Ysa. xxxiii. Dominus le-
gifer noster, dominus rex noster, ipse ve-
niet et salvabit nos. Jere. x. Non
est similis tui domine, magn-
us tu et magnum nomen tuum
in fortitudine. Quis non ti-
mebit o rex gentium? tuum est enim
decus. Inter cunctos sapientes
gentium et universis regnis eorum
nullus est similis tibi. Fides
pro omnibus hoc dicitur secundum attributa
patris in nobis et dicitur deus noster
providens pater. Providencia hic quod
gaudens firmabo super te ocu-
los meos. Pater autem dicitur nos in
gratia ad operationes nos formans.
Ysa. lxiiii. Nunc domine pater noster
es tu. Nos vero lutum et fictor
noster, et opera manuum tuarum omnes
nos. Pater. Qui finxit sigillatim
corda eorum et intelligit omnia
opera eorum. Dicitur autem omnipotens
quia cum tria sint in nobis
reluctantia formationem ad
bonum scilicet inferioris nature in-
obediens contrarietas, infirmitatis
humane deprimens fragilitas,
spiritualis nequitie reluctans
iniquitas, nichil horum obstare
potest quin ipse nos in filios for-
met. Ro. ix. Voluntati eius quis
resistit. Luc. i. Non erit impos-
sibile apud deum omne verbum. Genes.
xviii. Numquid deo quicquam est dif-
ficile. Et domine fili unigenite hic
tangit ea que attribuuntur filio.

Hic autem tangit sub sex dictis.
Primo enim tangit ea que
sunt in Christo ex quibus est po-
tens salvare et debitor salutis.
Secundo tangit modum exhibitionis
quo gratia salutis exhibuit.
Tertio tangit gratiam redemptionis.
Quarto tangit gratiam iustifi-
cationis. Quinto tangit gratiam
glorificationis. Sexto et ultimo
horum singulorum sigillatim tan-
git causam. Dicit ergo Domine fili etc.
Primo tangit primum est unum salvare
poterat, secundum unum salvare de-
buerat debitum nostrum in se
suscipiens. De primo horum dicit
Domine fili. Tria dicit. Quorum primum
importat salutis facultatem,
secundum facultatum illarum hereditatem,
tertium facultatum salutis indi-
visam importat plenitudinem.
Per hoc enim quod dicit Domine. Cum domine
dicit omnimoda pulcrorum et bonorum
possessionem significat eorum unum salva-
re potest facultatem. Per hoc autem quod
dicit unigenite cum unigenitus
sit qui sit, dicit Basilius qui
cum solo genito gloriam paternam
non divisit, significat facultatum
illarum indivisam et possessam
plenitudinem. Et ex hiis habemus
unum salvare potuit plenam et per-
fectam facultatem. De primo dicitur
in psalmo: Domine dominus noster quam admi-
rabile est nomen tuum in universa terra. Hic enim mirabile
est in terra quod facultatem habet
omnes salvandi. Ipse enim est de

quo d'. Ro. x. Jdē dns omn di
ues in omnes qui invocant
illum. Vn paulus j. Cor. j.
dicit. In omnibus diuites facti
estis in illo et in omni vbo et
in omni sciencia sic testim xpi co
firmatum est in nob'. Ita vt
nichil desit nob' in vlla gra
Schylus ergo facultatibus omnes
saluat. Filii aut d' qui a he
ditate naturali omnia possidet
luc xv. Fili tu sp mecum
es et omnia mea tua sunt
hebr. j. qm constituit heredem
vniuersorum p quem fecit et secula
Joh. x. Omnia que hz pr mea
sunt. Vnigenitus aut qui i
diuisa possidet Joh. p°. Vidimus
gloriam eius quasi vnigeniti
a patre plenum gra et veritate. Sic
ergo Schylus que diuitis sunt
facultatem hz saluandi. Hic q
apud iustum iudicem non
satisfacit nisi qui debet. Jdo
ex me assumpsit vnum p nob'
satisfacere debet. Et hoc est qd
sequitur Jhū xi'. Quia ut
quidam addit altissime
no est desima a p suptoribus
e additum quia nichil adde
dum erat tanti auctoritati cui
fecit angelus reuerencius ihu
xpi / Dicit aut hic duo no
ihu xpe. Jhus siquidem vt d'
damas. dt dm humanatum et
xpus eius dt hominem deificatum
quia due nature in vna psona
filii se communicant quia diuinam
potentiam exercet in actibus
hominis dum humane tactu lep
sus sanatus mortuus tactus
resuscitatur cecus tactus illumina
tur et sic de aliis et humana
natura ppa sua humane impo
tencia se ondit dum sole
obscurante moritur dum pe
tras scindens crucifigitur dum
ptate ppa ponens animam et
iterum sumens eam sepelitur
Jhus aut dicit dm humanatum
et xpus ergo sic deum e d' hominem
deificatum et hoc e vnum p nob'
satisfacere debuit dt enim Amb°.
et pbat Ans. in libro. Cur deus
homo qm p nob' satisfacere no
potuit nisi qui debuit et po
tuit. Potuit aut in quantum deus
dns filius pris vnigenitus
debuit aut in quantum homo
fuit. debuit et potuit ipse
deus humanatus et ipse homo
deificatus. hoc aut sic probat
Ans. Adam enim in quo oēs
peccauimus et dampnati sumus
originale iusticiam omnium hominum
qui ex ipso nascitur potuerunt p
didit deo pnt aut infiniti
ex ipso qui omnes illam deo red
didissent iusticiam originalem
que infinitis erat infinitum
bonum qm restitutione nature po
tuit nisi qui infinite fuit
bonitatis et hic no erat nisi
deus. ergo nos saluare no po
tuit nisi dns deus filius vni

ygenitj infinite bonitatis Ex-
ge aut abeo qui nichil d3 no
est iusti iudicis Cum ergo
deus iustus iudex sit no ex
egit hc nisi ab homine qui
debuit et sic oportuit q salua
tor homo esset qui debuit
non ex debito culpe Sz ex
debito q volutarie suscep
Ergo oportuit q et homo
esset deus et deus in homine et
homo in deo et sic sic dr p
Th. ij. Mediator dei et hom
homo xpus ihus q qo debu
it et potuit importa p hoc
q dt Ihu xpe Et de ihu qd
dr Math. j. Vocabis nom
eius ihus Ipe eni saluu fa
et pplm suu a pctis eorum Eci
xl vij Fortis i bello ihc fortis
in salutem gentes sm nom
suu dex d aut ysa. xlv
Xpo meo Ciro cuius dextaz
apphendi vt subiciam illi gen
tes et dorsa regu vtam Por
tas ereas cteram et vectes
ferros confringam eo an te ibo
et gloriosos tre humiliabo Ciro
eni hes interpta qua hic x
nr hes e dei pris cui pr
dextram apphendit que vtute
salutis in nobis fecit tibi qua
gentes saluatas in fide erue sb
iecit dorsa regum mundi et
eis omnis suorz mandatorz im
posuit portas ereas inferni

ytruiit. Vectes in pti repagli
confregit cum eu miraclis mag
nis iuit omnia confirmando
et contestando que fecit et gloriaz
mudi strauit et gloriosos et
inclites in humilitate spiritus i
clinauit hc e qo q dt dne
fili vnigenite ihu x Et dne
deus agnus di filius pris
Hic tangit tot saluandi
modus Saluauit oipotent
mansuete et obedient Po
tent vt fuect ops salutis ef
ficaci Mansuete et laudabi
Obedient vt salus nra haret
auctoris in coditibilitate Pim
tangit p hc q dicit Dne deus
qui potens es ad saluadu
Agnus di qui mansuetus
ad patiendu Filius pris q
obediens es patri ad preiu
pro ade debito soluendu Dne
qui potes. deus qui sapies
cuncta providens et ht eni
potis saluare qm nc fortitudo
aliqua resistit dmo nc ver
sucia aliqua pt decipe vel
latere sapientis provisionez
De pmo petimus Exaltare do
mine i vtute tua vt salues
potent et tuc cantus agentes
cantabimus et psallemus vtu
tes tuas De sapia aut dicit
Ier. xxiij Regnabit rex et
sapiens erit Agnus aut dei
dr ppt paciendi masuetudie
di aut ideo quia di i passioe

fuit sacrificium de mansuetudine
dicitur Ier. xi. Ego quasi agnus
mansuetus qui portatur ad
victimam Ysa. liii. Sicut ovis
ad occisionem ducitur et non aperi-
et os suum. Deus autem sacrificium e-
ius sanguine tincti liberamur
ab angelo exterminatore. Iste ag-
nus est qui ymolatus est in
figura arietis abraham Gen.
xxii pro filio ysaac. Iste ag-
nus est qui occisus in omni-
bus electis ab origine mundi Apo-
kalipsis i. Iste est agnus qui
cotidie immane ymolatus est in
membris que possent ab adven-
tum eius et qui ymolari papre
leu. xxv. x. mathu vespe-
re in se et in suis qui offerentur do-
mino ad adventum eius ipsius. Iste est
agnus agni non mutuatum ac-
cipit quia agnos ab agnoscen-
do dicitur quia iste agnus dicit
Jo. x. Ego cognosco meas et
cognoscunt me mee. Iste est
agnus quia agnum de vellere
sentitur et de bonitate lane et
velleris et hoc significatum est Iu.
vi. ubi legitur quod signum de-
scensus roris quod apparuit
in vellere defluxit in terra et
diviciatum est ad aream. Terra enim
que in divinitate fuit et bonitas
thezaurus defluxit in humilitas
eius sic in terra et diffusa est
in area sic in ecclesia. Sic igitur
est agnus dei filius patris in

quo ostenditur quod obediens solvit
debitum pro nobis ut solus habet
auctoritatem et utilitatem que si exo-
bedientia patris autem non habu-
isset a patre refutari potuit.
Nunc autem qui ex obedientia pro-
cessit patri fuit acceptabilis
Phyl. ii. Factus obediens patri
usque ad mortem mortem autem
crucis propter quod et deus exal-
tavit illum. Unde vadens ad
satisfaciendum dixit Mt. xxvi.
Non sicut ego volo sed sicut tu. Hec
enim vox fuit cordis refervo
ut patris perficeret voluntatem. Jo.
iiii. Meus cibus est ut faciam
voluntatem patris mei et ut perfi-
ciam opus eius. Hec obediencia fuit
omnium operum necessitas Luc. ii.
Nesciebatis quia in hiis que
patris mei sunt oportet me esse.
In hiis igitur consistit in sanctifi-
catore nostre sanctificacionis per-
fectus modus ut perficeret sancti-
ficacionem potenter sapienter paci-
enter et utiliter. Qui tollis pec-
cata mundi miserere nobis. Hic
tangitur sanctificacionis opus quod
in tribus consistit opere scilicet redemp-
cionis gratificacionis et iustifi-
cacionis et hoc indicant tres
versus qui per ordinem hic sequuntur.
Tanguntur autem duo in primo
scilicet redempcionis perfectio et inne
imploracio. Redempcionis per-
fectio dupliciter describitur scilicet ex parte
te debito a quo redimimur de

Primo dicit quod ecce et hoc sum pistra
nus expono hoc est quia
tollis hoc est habes unde tol
las hoc est abstollas ut non
sit et hoc ex hoc habes sine quia
infinitum bonum pro debito in
finito habes facultatem solven
di Hoc est oleum unctionis de
quo solutum est totum debitum
iudee prophete hoc est ecclesie Ezechielis
xviij Thezaurum desiderabilis
et oleum in habitaculo iusti ex
quo thesauro absoluta est
iudea iiij Regum vi Peccata mundi
hoc signat unde absolvitur eciam
Peccatum autem mundi est peccatum ori
ginale quod totum mundum inficit
per privacionem iusticie originalis
quod hominis unum fuit in origine
tam multiplicatum est valde
et invetrosa propagine quod omnes
inficit et quilibet multis modis
et ideo pluraliter dicitur peccata mundi
Psalmus Ecce enim in iniquitatibus
conceptus sum et in peccatis concepit
me mater mea Sapiencie xviij Se
men erat maledictum ab inicio
et naturalis malicia eorum innata
non poterat hoc quod peccatum tollit
auferendo ipsum ad peccatum solvit
Genesis xxxi Quicquid furto peribat
a me exigebat Psalmus Copiosa
redempcio Osee xiij De manu
morte liberabo eos de morte
redimam eos Iohannis i Ecce ag
nus dei ecce qui tollis peccata mun
di Subiungitur imploracio ubi di
citur Miserere nobis ut sic nobis

valeat redempcio in hoc quod
nos de peccato mundi Inficit hoc
enim malos nascentes omnes
in gracia conscripsit sicut dicitur Ephesios
ij Omnes nascimur filii ire
quia ira conscripti essemus nisi
nova redemptoris pro nobis sol
visset Trenorum iiij Misericordie domini quod non su
mus consumpti quia non defecerunt
miseraciones eius Non enim
deficiunt miseraciones que
pro omnibus solvit Sapiencie vi
Non subtrahet personam cuius
cum sit omnium dominus quia pusil
lum et magnum ipse fecit et equa
liter cura est illi de omnibus
quia pro omnibus solvit Qui
tollis peccata mundi suscipe de
precacionem nostram Hic tangitur
opus glorificacionis et dicitur duo
scilicet facultas glorificacionis in
Christo et imploracio ut ad nos
beneficium glorificacionis derive
tur facultas tangitur cum dicitur
Qui tollis peccata mundi hoc
est ipsum habes tollere difficultatem
et gravamen infinitis divisis
Quidam aliqualiter hic aliter sunt
ipsum peccatum Primus enim dicebatur
collectiva universitas in origine
in ipsa vicinata fuit Hic autem
dicitur mundus ipsa hominum multi
plicatorum universitas et peccatum
istius mundi est peccatum actuale
Pro quo et satisfecit sanguis
agni et quia multa sunt ac
tualia tam in omnibus quam in

in singulis ideo dicit Qui tollis
peccata mundi Heb. ix Semel in
fine temporis per hostiam apparuit
ad multorum exhaurienda pec-
cata quia nisi sanguine christi
intercedente nullus de peccato
suo satisfacere potest Ysa-
liii. Ipse peccata multorum tulit et
pro transgressoribus orauit ut non
perirent. i. pet. ii. Qui pec-
cata nostra portauit in corpore
suo super lignum Non enim
portauit nisi penam patien-
do pro nobis / Sequitur in-
ploratio Suscipe depreca-
tionem De qua ut dicit Aug.
est oratio pro amouendis
malis et est sensus Suscipe
in passione tua qua penam
soluisti pro nobis oracionem de pre-
catione qua corde ore et ope-
petimus mala nostra amoueri
a nobis que aliter amoueri
non possunt Ps Exaudi deus
orationem meam cum deprecor a timo-
re inimici eripe animam meam Non
enim suscipitur nostra nisi in tuo
Dan. iii. Sicut in holocausto
arietum suscipiamur Quere alte
ut sic fiat sacrificium nostrum in
prima petitione ut alto suscipi-
atur et placeat tibi. Hoc enim
addidit Ambrosius ad verba da-
nielis Qui sedes ad dexteram
patris miserere nobis Hic tan-
gitur opus glorificacionis Sede
enim est quiescentis post labo-
rem redemptionis Sedere ad
ad dexteram summi patris est
regnantis hoc est in patris
regnare equaliter Sedet enim
in altissimis et potissimis
In altissimis ad conregnandum
In potissimis ad sustinendum
Col. iii. Ubi christus in dextera
dei sedens que sursum sunt
querite non que super terram.
Sed quia illuc ascendit ut
nobis pararet locum Et ubi
ipse est nos simus sicut dicitur
Joh. xvi. Ideo imploramus
misericordiam ut ab exilio liberemur
cum ipso in regno colloceremur
dicentes miserere nobis. Nam
tollentes omnem huius exilii
miseriam et in eterna felicitate
Heb. ix. Ingressus est in ipsum
celum ut appareat nunc vul-
tui dei pro nobis Gen. xl. Me-
mento mei cum bene tibi fuerit
ut suggeras illi magno pha-
raoni ut educat nos de isto
carcere Ps Educ de carcere animam
meam ut confitear nomini tuo
domine Job xvii. Pone me
iuxta te / Quoniam tu so-
lus sanctus Hic exprimitur dicta
sint de filio in redimendo glori-
ficando et glorificando tan-
gitur causa quia enim sanctus est
ideo redemit et quia dominus est

Ideo grās ꝯtulit Et quia al-
tissim⁹ est Ideo exaltatos ī
gl'iam ꝑponit Dicit igr̄ qm̄ ac
si dicat tu tollis pctā mundi
quia tu sol⁹ es sctūs ꝛ dicit
exclusiua que ibi ponitr̄ fit
exclusionem ī° eētie ꝛ nō ī°
ꝑsone et dicit eṁ scm̄ mūdi
firmatū ꝛ sāguine ūitū nō
dr̄ de illis equiuote ſꝫ ꝑ anā
logiam ad ūnū scm̄ eṁ scm̄
ꝑ̄cīs ꝛ ꝑncipale rōne dicitr̄
sāguine ūitū. Vn̄ leges
sc̄tificantr̄ sāguine ꝛ sanctintr̄
ꝛ ꝗ ē mūdum a tūsgressione
hore sc̄itate est mūdū ꝛ ꝗ ē
firmatū sāguinē effusione
est ꝯfirmatū Et ideo omnes
mod⁹ sc̄ificatōnis ꝑmo ori
tur a sāguinis effusione
lex scm̄ dcīnā a v̄bo ꝗ est
sc̄tificatis sāguinās hr̄ igitr̄
ideo solus nr̄ redeptor dicitr̄
sctūs quia solus sāguine
sāguine suo testamētū re-
demptionis sāguine suo ꝯ-
firmauit Vn̄ Heb. ix. Omē
sāguinis effusione nō fit re-
missio zach. ix. Tu autem
in sāguine testamēti tui e-
misisti vinctos de lacu in q°
non erat aqua Tam sctūs
etiā est qui solus ꝑ se fuit
mūd⁹ fuit ꝛ est ꝛ erit Dicit
eṁ dyonisi⁹ ꝗ sctūs est
ab omī inquinamēto libā et ꝑ-
mūdicia luce .i. Q° nascetr̄
ex te scm̄ vocabitr̄ filius di

Math. i. Q° eṁ in ea natū
est de spū sco est/ Est ꝛ sol⁹
fortis ꝛ firm⁹ qui nunq̄m
mutauit v̄tute nr̄ vnq̄ⁱ ces-
sit in temptacōe Exo. xv. Qs
tibi similis in fortib⁹ dn̄e mi-
rabilis in sc̄itate t̄ribilis atq̄
laudabil' ꝛ faciens mirabilia
Nūdam aut ꝑhs dicit qd̄ sc̄i-
tas est v̄tus sc̄ire faciens q̄
ad dm̄ sūt iusta sic aut ita
anthonomatice sol⁹ scs est
quia sic dr̄ Johis ꝑmo dm̄
nemo vidit vnq̄m vnige-
nitus qui est in sinu pris
ipse enarrauit quia sol⁹
sciuit scd̄m Sap. x. dedit
illi sciam scōꝝ honestauit
illum in laboribus ꝛ compleuit
labores illi⁹ Si ergo sol⁹ sctūs
sanguine potuit redimere
mūdicia sāguinis mūdare
ꝛ fortitudinē sāguinis mor-
tem ꝛ eū qui habebat mor-
tis impiū potuit superare
ꝛ quia solus scrutatr̄ sinū
secretoꝝ pris secreta dei po-
tuit docere ꝛ reuelare/ Tu so-
lus dn̄s Et ideo pt ꝯfūdo
grās gratificare Dicit eṁ ad
copiam grās ꝛ v̄tutes ꝛ diui-
cias pulcre ꝛ bonoꝝ possidet
ex quib⁹ nos in omī gratia
diuites fitr̄ Joh. i. de plenitudine
ei⁹ omēs accepi⁹ grās ꝑ grā
Zach. iiii°. Exequabitr̄ gram̄
grē ei⁹ Tu solus altissim⁹

z ido solus pt exaltare et gli
ficare ps Glia z honore coro-
nasti eum domine z exaltatum
ostituisti eum sup opa ma
nuu tuaz Eccl xv. Stola
glie induit eum z exaltauit
eu apud proximos suos Jhu
xpe Hec nomina sp subiugit
quia excell' sigficat nobis
ctu incessio natuaz in xpo
Ex quibus z pt et dz saluae
z de saluatore quidz huana
to dz Ab. iii. Ego aut in do
mino gaudebo z exaltabo in
do ihu meo De homine ante
deificato dz Can x. Odor vn
gentoz tuoz sup omnia aro
mata Cum sco spu h' tan
gitur primum spus scz et tangun
duo scz primum psone z idz qd
qvenit eis in vnitate eenc.
Primum psone tangit z tribz
in processione nominte associacoz
in actu psone qui notat spi
racom ez apparato psone q sa
ficacom Spus em scus ve
rus e et qfessio z dilco et
dilcoo pris z filij sic dicit Aug
Est aut verz qui tom qnec
tit corpus misticu cu capite
Eph. iiii. Et ex quo tom corz
compactu z qnexu z subminis
tracom vniuscuiusqz memb
augmentu corpis facit Co
sensio aut est vt dt dicit
hylarius In quo pr z filij co

sentiunt z nos qsencientes faci
unt z scismata exterminant.
i. Cor. i. Adipim dicatis oes
z non sint in nob' scismata
hnt qsensionis ipsm subminis
trat spus vnus omib inspi
rans / Est etia dilco pris et
filij quia nos e astringunt z
seinuicem diligunt Osee xi.
In funiclis adam trahan eos
in vincul' carit Est delectaco
pris z filij qua nos qsolan
tur in eis z non in alijs de
lectemur ps Delectare in dno
z dabit tibi peticones cordis
tui Hec igitur z huius socie
tate notat hic in do pprocionis
Spus aut qui spirat dz vita
scz z intelligentia vitatis
z ad celestia eleuacom in terris
de primo dz Joh. vi. Spus est
qui viuificat De sco dz Job
xxxii. Vt in deo spus est
in homibz z inspiraco altissi
dat intelligenciaz De tcio dz
Ezech. i. Cum eleuaret spc
de terra eleuabant z rote se
quentes eu Rote em sunt
volubilia in dei obsequio
corda sco quia scitatis est p
fectoz in omi mo quo aut
diximus Act ii. Sedet supra
singulos eoz spus scus In
symbolo Nicem Synodi Credo
in spm scm scam ecclia catho
licaz Et est in spm scm sci
ficante gnalit z vniuersaliter

ecclesiam in gloria dei patris Amen
Hic veritatem respicit essencie
in tribus personis dicit autem in gloria
quia tres persone sunt in una
eadem gloria que est claritas ful-
goris eterni que tamen dicitur
dei patris quia in patre est prin-
cipium totius divinitatis et a patre
est filius qui est in gloria et a
patre et a filio est spiritus sanctus qui
est in gloria Ro. xi. Ex ipso et
per ipsum et in ipso sunt omnia.
Ipsi honor et gloria in secula seculorum
ibi dicit glosa quod ex ipso dicitur propter
patrem qui est origo et principium
non de principio per ipsum autem
dicit propter filium quia proposito per
notatur tamquam media et sic convenit fi-
lio qui est principium de quo cum patre
est spiritus sanctus Et ipse hoc habet
a patre quod spiritus sanctus est. de ipso
In ipso dicit propter spiritum sanctum qui est
principium de utroque principio patre
scilicet et filio in quo omnium bonitate omnis
continetur creatura Quia autem sin-
gularitas subinfertur Ipsi honor et
gloria respicit ad essentie unitatem
dicit unus est honor trium et
unica est gloria trium phyl. ii.
Omnis lingua confiteatur quia
dominus Ihesus Christus in gloria est
dei patris Quia autem subinfertur
Amen Cuius aliquis imperativa fiat
sic impletum vel nos hemus et dicimus
omnibus pluribus fiat fiat Ymno
hebreus est amen amen Aliquis

nobis amen id est quod vere ad ubi
aliter Joh. vi. Amen amen dico
vobis .i. vere vere dico vobis
Aliquis idem est quod verum est vel
veritas Apoc. iii. Hec dicit Amen testis
fidelis et verus. Hic tamen idem
est quod verum est et consensio ydio-
te ad ea que cantata sunt et est
ac si dicat populus amen hoc est
que cantastis est verum. i. Cor. xiiii.
Quis supplet locum ydiote
quomodo dicit amen super tuam benedic-
tionem Ad istud ex ipso post prima
misse sequitur quod vocatur In-
troitus et populi acclamacio et
consolacio liberatoris in voce an-
gelica ¶ Dominus vobiscum etc.
Eccli. xlvii. dedit in celebrationibus
decus et ornavit tempus usque
ad consummationem vite Hoc enim
de beato Gregorio potest dici qui re-
secando superflua et apponens
necessaria et ordinans confusa dedit
decus ecclesiasticum in celebratione
officiis divini et tempora festiva et
profestorum dierum ordinavit
propriis venustatibus diei officiis
usque ad vitam ecclesiastice per finem
ornatum Et ideo post hymnum orna-
vit post hec partem misse in qua
invocatum dominus desiderio cleri
et acclamacio populi locutus est ver-
ba bona pacifica populo premit-
tens pacem per adventum ipsius
Statim secundam partem misse que

instruccōne ⁊ manifestacōe veri-
tatis. Hic enim incipit statim post
gl'ia in excelsis in festis ⁊ post
acclamacōnem kyrieleyson in
profestis diebus. Hec aut in-
structio durat usque ad offerto-
rium exclusive. habet enim duas
partes quia premittitur instructio
imperfectorum ⁊ sequitur perfectionis
instructio perfectorum. Incipit igitur i-
nicium leccōne Unde .i. Corin. iii.
Ego fratres non potui vobis loqui
tamquam spiritualibus sed tamquam
carnalibus tamquam paruulis in
xpo lac vobis potum non
escam nondum enim poteratis
De instructione aut perfectorum
⁊ perfectionis aliquibus in tempore
ibidem dicit Sapienciam aut loquimur
inter perfectos Sapienciam aut non
huius seculi que destruitur Et
loquimur dei sapienciam in misterio
absconditam Unde eciam Mat. xiii.
Xpus ihesus est hac forma doc-
trine quia ydiotis loquebatur in
corporalibus parabolis ⁊ apostolis ex-
posuit misteria perfecte veritatis
dicens ad perfectos Uobis datum
est nosse misterium regni dei
ceteris aut ydiotis sed in parabo-
lis Attendens enim breuis istam
ordinem apostoli Ro. i. Sapientibus
⁊ insipientibus debitor sum
Ita quod in me promptum est or-
dinauit Unde instruetur primo
imperfectus ⁊ adiungit Et unde

perfectus accipiet illuminacōnem .i. Cor.
xv. Et est animale est ⁊ spirituale Et
non prius quod spirituale est sed quod
animale Deinde quod est spirituale
Hunc eciam ordinem seruat ecclesia
dominus ipsi ordine sue sapiencie vo-
luit quod predicacōnem Johannis precederet
sua predicacōnem per quam sua pre-
dicacōnem facilius induceretur et
efficacius probaretur ⁊ hac
doctrina sicut lex eple Et in ma
Johannis predicacōne inducitur qui
fuit finis legis ⁊ prophete ⁊ xpo
digito discipulis demonstrauit So
leccio illius instruccōnis aliquando
fit de lege aliquando de prophetis ali-
quando de apostolorum verbis in quibus
xpus qui prius digno fide quod
Johannes inceptam recepit de mirōm
Math enim xvii. Xpus in mon-
te cum moyse ⁊ helya ⁊ disci-
pulis apparuit. vt sol refulsit per
quod significatur quod facies cognicionis
eius vt sol refulsisset in
oculis cordis per verba moysi
⁊ per verba prophetarum quorum eximius
fuit helyas ⁊ demonstratur In
enim veritas verbi discipulorum De
moyse enim dicit dominus Joh. v. Si
crederetis moysi crederetis forsi-
tan et mihi de me enim ille scripsit
De scriptura prophetarum dicit ibidem Scru-
tamini scripturas quia ipse sunt
in quibus vos putatis vitam habere
⁊ ille sunt que testimonium perhibent
de me De discipulis aut dicit
Act. i. Eritis mihi testes in omni
iudea ⁊ ierusalem ⁊ Samaria usque

ad vltimu tre In hijs g° tribus
consistit doctria introductoria et
instructor In doctrina aut vnita
doctrina pfcionis 2 pfctor Ad
doctrina aut eplarem que instr
tio impfcionis adiungitur quen
dam adeam aut disponentia
Et quedam subseruiunt ex pte
ppli instructi de profectu in
structionis respondentia et io
istu ps instructionis tres habz
ptes antecedentia 2 ipam doctrina
2 ipam subsequentia Antecedentia
sunt sic Dns vobiscu 2 collecte
Ipa doctina e in epla 2 subse
quentia sicut in graduali et
tractu 2 alla 2 sequentia Antece
dentia g° duo sunt Salutacio
instruendor 2 oro vt deus a
periat intellectum Ad instructos
pfcum In salutacione aut g° or
sunt nonda Quare hic qui lo
co di est in missa Epus vel
sacerdos g° vso voltu ad pplm sa
lutat quare dicunt Epus 2 sacer
dos salutant 2 quis sit modus
salutacionis 2 quis modus re
sponsionis Pe pmo nondu
est q sacerdos vel epus in dextro
cornu altaris stans g° vso voltu
ad pplm salutat 2 in dextro
quidem stat cornu quia p dex
teram spualia signantur 2 bona
qui in dextra dei locabuntur Et
ideo dr Luc xxi° mittite in
dexteram nauigij rethe quia
rethe pdicationis 2 instructionis
ad spualia conuti debet Conuitit

autem voltu is qui loco di est
vt opere ondat quia volt
sue noticie in scriptura legis 2
pphar refulget sic in speculo
2 apte demonstratur in bone
in scriptura legis discipulorum
Ps. lij. Videbunt oms fines tre
salutare dei nri Nm. vj. On
dat deus faciem suam tibi et mi
sereatur tibi Gn xxxij. Vidi
dnm facie ad faciem 2 salua
facta e anima mea Ps Illumet
voltu suu sup nos 2 misereatur
nri Num. vj° Conuitit do
mus voltu suu adte 2 det tibi
pacem Sic g° qui loco dei e
stet a dextris altaris sic zacha
rias pontifex Luc j. cui ap
paruit ei gabriel angelus
Apparuit enim ei angelus domini stans
a dextris altaris incensi in qua
pte etia stetit zacharias Sacer
dos 2 epus angelus dni i alta
ri appens Mal ij. labia sacer
dotis custodiunt sciam et legem
requirent ex ore eius quia
angelus dni exercituum est Conuer
tit aut ad instruendos qui do
due de se noticia fecit suis cla
ro voltu stetit int eos Jo xx.
Stetit ihus in medio discipu
lorum suorum Causa aut quare
dicunt epus 2 sacerdos salutant
est Prima epus qui superiori
fungitur officio loco xpi voce xpi
vtitur ad subditos pma enim

salutacio quam xpus habuit ad apostolos
sunt pax vobis et ideo eciam quia
loco dei est primam salutacionem
ad subditos habet pax vobis
Math. x In quamcumque domum in-
traveritis primum dicite pax huic
domui Et si ibi fuerit filius
pacis requiescet super eam pax
vestra Sacerdos qui est in inferio-
ri officio non audet eisdem
verbis uti Sed utitur verbis secun-
dum quam dixerit dominus vobis-
cum Booz dixit messoribus
suis Ruth ij. Modum autem
salutacionis quam sacerdos dicit
Dominus vobiscum et non deus vel
ihesus vel xpus vobiscum quia
hoc verbum dominus possessionem
significat unde omnis potest supplere
defectus ipsius quod non dicit deus vel
ihesus vel xpus et ideo dicit dominus Gen.
xxxviij. Si dominus deus fuerit me-
cum in via qua ego ambulo
et revocaverit me cum salute et
dederit michi panem ad edendum
et vestimentum quo operiar erit
michi dominus in deum Obicitur autem
contra modum loquendi quia
quandocumque unus cum alio esse
dicitur principalitas notatur esse
in re ablativi et ministerium
in nominativo sic miles dicitur
esse cum rege et non econverso
Rex esse dicitur cum milite Videtur
quod cum principalis sit deus ad

nos habens autem quod non debe-
at dici dominus vobiscum Sed potius
sic vos sitis cum domino max-
ime dicit Apostolus j. Cor. iij. di-
cens adiutores sumus Ad hoc
dicendum quod in veritate hec proposicio
cum associacionem dicit et hec societas
potest esse duplex scilicet simplex vel
associacione duorum ad tercium et
cum notat associacionem simpliciter
tunc re vera notat principaliter
in re ablativi Sicut obiectum est
Sicut quod dicitur miles est cum rege
quia in talibus ablativus supponit
personam principalem que mo-
vet et continet personas alias
sicut rex Si autem duorum notat
associacionem ad tercium tunc proposicio
cum notat proposicionem societatis sic
Dicitur rex cum milite in bello quia
tunc fortitudo Regis facit militem
pugnare et vincere Ps. Cum
ipso sum in tribulacione eri-
piam eum et glorificabo et sic su-
mitur hic Dominus enim vocatur fore
nobiscum ad expugnandum hos-
tem et perficiendum sacramentum Et
ut hoc clarius fiat dicimus quod a
sacerdote Dominus quinque modis op-
tatur esse nobiscum scilicet in voluntatis
sue conformitate in virtutis o-
pere in potestatis sue demonstracione
in gracie sacramentalis participacione
In hostium devictione De primo
horum modorum dicitur Math. xxvj.
Non sic ego volo sed sicut

ti cuius luc. xxii. Non mea vo
luntas sed tua fiat Est est enim
h conformitas quadruplex. s.
secundum materiam volitam quando nolumus
hoc quod deus vult Mar. xiiii. Non
quod ego volo sed quod tu. Secunda con
formitas est in forma volen
di ut ex eadem caritate velimus
hoc quod volumus ex qua caritate
deus vult hoc quod vult Math. vi.
fiat voluntas tua sicut in celo
et in terra Tercia conformitas est
in fine voluntatis ut scilicet ad eun
dem finem velimus quicquid velimus
ad quem deus vult hoc quod vult hoc
est ad gloriam suam et hoc innuitur
Mt. v. ubi dicitur Videant vestra
bona opera et glorificent patrem
vestrum qui in celis est. i. Thess. v.to
Sive manducatis sive bibitis
sive aliud quid facitis omnia
in gloriam dei facite Quarta est
conformitas est in causa efficiente
ut velim hoc quod deus vult me vel
le sequi consilium et quando fecit me
patrem voluit me velle pro
visionem filiorum Et sic est de aliis
i. Thess. iiii. Hec est voluntas
dei sanctificatio vestra ut sciat unus
quisque possidere suum vas in sancti
ficatione et honore non in passio
ne desiderii sicut et gentes que
ignorant deum Sic igitur dominus
optatur esse vobiscum in confor
mitate voluntatum quia volun
tas in deo errare non potest
Est sic vobiscum in virtutis opera

tione sicut Mt. vl. Ecce ego vobis
cum sum omnibus diebus usque
ad summationem seculi ysa. xxvi.o omnia
opera nostra operatus es in nobis
domine Est item vobiscum in
sue dignitatis et fortitudinis de
monstratione Judic. vi. dominus tecum
virorum fortissime et rudit Ge
deon Si deus nobiscum est cur
nos invenerunt mala Et dicit
angelus vade in hac fortitudine
tua et delebis castra madyan
et sic est fratres Est etiam dominus vo
biscum in gratie sacramentalis perceptione
sicut dicitur luc. i. dominus tecum benedicta
tu in mulieribus hoc enim dicitur de principali
domina quam deum in corde sentire
debat Est etiam vobiscum in
pugna ii. paralip. xx. O iuda
o iherusalem nolite timere neque pa
veatis eos cras egrediemini contra
eos et dominus erit vobiscum Ille ergo est
modus salutationis Consideran
dum autem est quare pluries dif
ferenti modo resultat Non enim
dicit et dominus sit tecum vel aliud
huius sed dicit et cum spiritu tuo huius
autem sunt tres cause Prima
prima quod sacerdos stans ad altare
totus debet esse in spiritu Secunda est
quia spiritus hominis creat suc
cessivus Tercia causa est quia in altari
totum demonstratur esse opus virtutis
spiritus Stans enim ad oram nihil
debet esse nisi spiritus et nihil
sentire de corpore de solicitudine
seculi Et hoc significatum est Gen.
xxii. ubi Abraham pervexit ymo

lare filiū dixit ad s̄uos Exp̄t
tate me hic cū asino ego et
puer illuc p̄perantes cum ado
rauimus reuertimur ad uos Sed
ni sunt soluciones 2 circa dene
cessariis spiritus vite Asinus
aut animal pigrum et indisipli
nabile onerifer 2 tam ē po
dus corporis quia pigrum est et
indisciplinabile Et tam portans
omnis laboris Puer aut est
spiritus purus Patriarcha aute
loco sacerdotis 2 ideo curis 2 soli
citudinibus 2 oneris corporis liman
dz dare sacerdos ymolaturus filiū
dei 2 cū solo spū ad altare ad
ymolandum procedē et ideo
dicit pplus 2 cum spū tuo De s̄o
aut scilicet quia nō careat spiritus sa
cerdotis in tanto sacramento s̄
dum heat se egentem pat
y Re' vij. ps quia cū nathan
pp̄ha suo humano spū dixisset
corde omē quod ē in spū tuo va
de 2 fac. quia dnūs tecū est
Statim correxit dnē dicens
non edificabis in domū Ope
homines sepe decipi Et ideo i
tanti sacramenti confectione dom
cū spiritu sacerdotis esse optatur
ne decipiatur Deut°. xxxij. dnūs
solus ductor eius fuit 2 non
erat cū eo deus alienus Tcia
causa est quia totum quod in alta
ri fit est virtute spiritus et ideo
cum spū esse optatur dnūs Joh
vj°. loquens de sacramento altaris
dicit dnūs Spiritus est qui viuificat
caro aut non prodest quicquam
Dicit aut dnūs vobiscū sumitur
Ruth ij°. vbi Booz dixit mes
soribus dnūs vobiscum sit 2 cū
spū tuo sumitur De s̄o Thy.
vlt° dnūs noster ihūs xpus cū spū
tuo Dicit igitur intelligendum est
de salutacione Sequitur cū
pt9 salutacionem oracio vt dnūs
aperiat corda audiencium ad in
structionem participanda 2 ad dig
nam suscipiendam oblacionem
sacramenti sm̄ dictum Apli ad the.
vj°. Orate vt s̄mo dei currat
Circa quā oracionem hanc cū sub
sunt nōmīnanda scilicet nomen ritum et
conclusio Nomen dicitur collecta Ro
aut nominis est vel quia
colligit petita ppliquē sacer
dos cons̄ius seruitorum colligit
2 offert dno Vel quia tūc sic
bant pplo dum colligetur
ad quandam diem celebrandam
De forma aut rōne dicitur Thob
xij. Qm̄ orabas cū lacrimis et
sepeliebas mortuos Ego oro
nem tuā obtuli dno hoc dixit
angelus Jam aut an audiuimus
quod sacerdos angelus domini exer
cituum est Ho aut modo quo
dicitur collecta quia pplus colligit
dum dicitur Nōmandum est quod tribus mo
dis pplus colligi habz ad oran
dum scilicet quia petita eorum col
ligit hoc ē in deum corda colligit

que in multa divisa sunt. Unde
Augustinus in libro confessionum: In omnibus
que mente percurro non invenio
tutum locum anime mee preterquam te
domine in quo colligantur sparsa
mea. Math. xii. Qui non colli
git mecum dispergit. Opus enim
dei spiritus in colligendo est et opus
diaboli in dispergendo. Secunda collecta
est quia populus ibi colligitur in
terra unum et unanimiter unum. Ps. In
conveniendo populos in unum et
reges ut serviant domino. Ps. Con
gregate illi sanctos eius qui ordina
verunt testamentum eius. Testamentum
enim est promissio dei suo sanguine
confirmata. Dicitur item collecta cor
poris mistici que sit in uno
conficitur sicut corpus Christi ex mul
tis granis et sanguis Christi ex mul
tis uvis. Ps. In consilio iustorum
et congregatione magna opera domini
exquisita in omnes voluntates eius.
Nulla enim maiora sunt opera domini
quam incorporari sanguine Christi
et corpori ipsi Christo. Hoc signatum
est Nee. ix. ubi dicitur quod congrega
tus est populus quasi vir unus ad
audiendam legem. Gen. xlix.
Congregamini filii Israel congre
gamini et audite Israel patrem vestrum.
Hiis igitur de causa vocatur col
lecta oratio que primo dicitur in missa.
Sciendum autem hanc collectarum est quod prius
erant collecte confuse et quilibet sacer
dos vel episcopus faciebat et dicebat
collectas quas volebat. Sed
postea in Concilio Affricano
cui beatus Augustinus interfuit quod nulla

in missa diceretur oratio nisi que
sacro approbata essent Concilio.
Postmodum autem Gelasius papa
videns quod multimode erant
et discrepantes collecte etiam que eadem
die in diversis ecclesiis dicerentur re
secavit superfluas. Et quasdam
mutavit in alias et ordinavit
ut essent in missis ubique con
formitas. Postremum veniens
beatus Gregorius videns quod in numero
collectarum sacerdotes modum exce
dent ordinavit officium multum
deserviens mutans et apponens.
Statuit et impares dicerentur numero
una vel tres vel quinque vel sep
vel ultra septenarium nulla di
ceretur. Cuius causas ipse assignat
Gregorius dicit enim quod divisio non
est multitudinis in omnibus.
Par autem numerus in duo equali(ter)e
divisibilis et multitudinis
et ideo binarius (c)a est multi
plicationis et divisionis quia
omnia que in multa vadunt primo
per duo dividuntur quia binarius
ab unitate ... que causa indivisio
nis est primus recedit. Et ideo etc.
ut dicit Augustinus deus opus secunde diei
cum mundum crearet non benedixit
cum omnium aliorum benediceret operi
bus dierum. Quia igitur dominus dixit
Math. vi. Orantes autem nolite
multum loqui sicut ethnici faciunt
qui putant in multiloquio ex
audiri. Ideo par numerus collectarum
esse non debet. Plurimum ideo esse

non dz quia Mt. xxiii. descri
bis z phariseis qui comedunt do
mos viduarum sub obtentu p
lixe orone z ideo precipit btus
bndictus in regula quod omnis oro
in conventu brevis sit ne te
diu audientibus generet z devo
tio impediat Impar aut nus
dr pittagoras est qui in duo
equalia dividi non pt statim
prima eius divisio in unitate
que fieri divisionem non permit
tit et ideo dr quod nus im
pare gaudet quia divisionem
deus in omnibus detestatur Osee
x. divisum e cor eorum nunc
interibunt Et ideo ad predictos
nmos collectos breves restringit
Breviter Quare aut statutum
sit quod sit vel una vel tres
vel quinque vel vii. multi mul
tas assignaverunt rones inu
tiles dicunt quidam quod una e
ppter fidem unitatis sbe dine
in tribus psonis Tres aute
ppter fidem trinitatis Quinque vero
ppter quinque vulnera ihu x. Septe
aut ppter vii. dona spus sancti
Si aut ro nulla est quia sic
etiam novem esse deberent ppter
novem ordines angelorum Et xi.
ppter xi. discipulos qui abierunt
in galileam z xiii. ppter xpm
cum aplis Et quindecim ppter
xv. gradus in quibus descri
bitur pfectus virtutum quo profi
cimus in orone Vn clerus vocem

petit mille sunt z derisibiles
Vera aut ro huius institucionis
est quod tria attendimus in orone
sz intencionem orantis z res in
orone petita z modus peticio
nis Respiciendo aut ad inte
tionem orantis qua una e ut
eternum bonum habeatur Institucio
dt unam sufficere collectam Luce
x. Unum e necessarium ps Unam
petii a dno hanc requiram
Respiciendo aut ad petita que
tria sunt Institucio tres statuit
dici collectas Secundum ordinem enim
petimus a malo liberari impedi
ente nos ad mitti sz ordinem ante
ad bonum petimus bonum gratie
z bonum glie Math vi. Primum
querite regnum dei duas hz
ptes s. declinare a malo
z facere bonum Considerando aut
aut modus petendi duo mo
di considerantur implicatus z explicatus
Considerando modum implicatum
statuit institucio quinque quinque
peticiones ponit dns Luce
xi. ubi sic dicit Pr nr sancti
ficetur nomen tuum adveniat regnum
tuum Panem nrm cottidia
num da nobis hodie z dimit
te nobis pcta nra Siquidem
z ipsi dimittimus omni debe
nti nobis z ne nos inducas in
temptacionem z non ponit plu
res peticiones quia in qua dr
Adveniat regnum tuum sim
pliciter continetur in ea fiat vo
luntas tua quia si voluntas di
pficitur regnum iusticie xpi iam

advenit et illa que fecit liba
no a malo implicite continetur
in illa et ne nos inducas in
temptacionem ab omni enim ma
lo liberatus est qui in temptacionem
non inducitur sic dicit glosa ibidem
Si autem consideratur modus explica
tus peticionum tunc statuitur co
stitucio septem fieri collectas quia
xpus Math vi septem docuit
peticiones explicite Prima quia
necessaria sunt petentes dicens pr
incipalis qui es in celis in quo nulla
peticio continetur Sed potius ora
ad quem oracio sit dirigenda Sancti
ficetur nomen tuum ecce prima Ad
veniat regnum ecce secunda Fiat
voluntas tua sicut in celo et in terra
ecce tercia Panem nostrum cotidianum
substancialem da nobis hodie
ecce quarta Et dimitte nobis
debita nostra sicut et nos dimit
timus debitoribus nostris ecce quinta
et ne nos inducas in temptacionem
ecce sexta Sed libera nos a malo
amen ecce septima Ultra istas non
est procedendum quia vergit in mul
tiloquium et generat tedium et mi
nuit devocionem Ex autem quidam
solventes volunt dicere sub una
conclusione nichil est quia col
lecte non numerantur a conclusione quia
in secundo loco aliquando due et ali
quando quatuor et aliquando
vel sub una terminantur conclusione
Et ideo hoc non est faciendum Sed
tenenda est ecce institucio quia

Unde i Cor xi Laudo vos autem
fratres mei quia per omnia mei
memores estis et sicut tradidi vobis
precepta mea tenetis Et post
pauca dicit de illis qui statuta
patrum contendunt Sic dicentes
Si quis autem videtur contenciosus
esse nos talem consuetudinem
non habemus Sed neque ecclesia dei
Si aliquando necessitas temporis id ex
poscat et non contemptus con
stituciones patrum tunc dici pares
sunt in festo Stephani dicitur
et in die Innocentium quatuor
propter commemoracionem octavarum
Conclusio autem in omnibus fere
exceptis valde paucis est per
dominum nostrum In qua conclusione
tria sunt notanda quorum unum
est Unde addita sit hec con
clusio Secundo qualiter sit facien
da Tercio quid in ea contineatur
Inventa est igitur conclusio et doc
ta ab apostolis considerando dominum xpum
Ioh xv Quodcumque petieritis
in nomine meo hoc faciam Oportet
enim nos in nomine eius petere
in cuius merito exaudimur
non enim in nostro sed in merito xpi
exaudimur et ideo nomen xpi concludit
concludere oracionem psalmus Non nobis
domine non nobis sed nomini tuo
da gloriam et hoc significatum
est Iob ultimo Iob servus meus
orabit pro nobis faciem eius
suscipiam Iob enim qui do
lens in temptacione significat xpum
dolentem pro nobis in cruce ora

Conclusio

tem Nom autem quod ponimus
nom e ihu x quia ista sunt
nomina mediatoris qui pot
nuncupari ambobus in deo sed
et in homine Sicut enim a sole qui
longe est ignem e mutua
re non possumus nisi medio
berillo vel cristallo vel ali
quo tali vitrum illa a patre ce
lesti a quo nos per peccatum e
longavimus haurire graciam
non possumus nisi per media
torem ipsum nobis et patri e ...
quius j. Thy. 1. Mediator
dei et hominum homo xpus ihus
Sic igitur patet quare tali conclu
sionibus collectis est necesse
ffacienda autem e in omnibus
omnibus que cum patre dirigitur
Si autem ad filium dirigitur tunc
aliquando talis fit aliquando sit
dicitur Qui iterum stare ascendis
ti et mundi tenebras illuminasti
tu quorum corda et corpora nunc
per victum illuminare dignare
Hec enim oracio non nisi ad filium
dirigitur quia ipse solus crucem
ascendit et ideo dicere non pos
sumus Per dominum nostrum filium
tuum quia sic filius sui ipsius
filius esse significare quod est
hereticum et ideo tunc dicimus
concludentes oracionem Qui cum
patre et spiritu sancto unus et regnas
deus Si autem oracio fit ad spiri
tum sanctum tunc oportet quod sic concludatur
Qui cum patre et filio co vivis et

Similiter etiam quando in oracione di
recta ad patrem fit mencio de
filio oportet quod tunc in conclusione
dicatur Per eundem dominum etc Si
autem in collecta ad patrem directa
fit mencio de spiritu sancto tunc sic
concludere Per dominum nostrum ihm xpm
qui tecum vivit et regnat in eadem spiritu
sancto Ea autem que in hac con
clusione posita sunt fere intel
ligibilia sunt per ea que iam
ante dicta sunt quod enim dicitur per dominum
dicitur propter facultates divicias que
dirimuntur in orantes per dominum nostrum xpm
quia talia facultatem copia
sonat hec nomina dominus Joelis
iii. dominus dives in omnes qui
invocant eum quod autem dicitur nostrum
dicitur quod in se suscepit xpm de
bitum quod dicitur ihm xpm de
quo meditacionem ex qua pot
et debet debito nostri subvenire
quod autem additur filium tuum no
tat quod facultatem habet subveni
endi pro ... divine hereditatis
per hoc quod dicitur qui vivit notat
quod non morte prohibetur Est semper
pietuus suum sacerdocium quo of
fert et orat pro nobis Heb. ix
Semper vivens ad interpellandum
pro nobis Per hoc quod dicitur et regnat
notatur confirmata potestas ad sub
veniendum Cum autem additur
in unitate spiritus sancti duplex
ut dicit Hylarius notatur uni
tas essencie scilicet et confessionis
et hec specialiter attribuitur spiritui sancto.

Unita aut essencie triu psonaz
Opus enim sctus eo q amorez
appriatum e' h3 vnione con-
sensionis · ij Corint xl · Gra do
mini nri ihu x et caritas dei
z comicacio spus sci sit sp cum
omnibus nobis amen Cum aut
additur viuit z regnat deus
additur ppt vnitatez essencie
in tribus psonis declinandaz
qd aut subinfertur Per omnia secula seculoru
te sm aplm referatur ad fi-
nem collecte que oratoria e
vel deprecatoria & tunc sonat idem
q fiat hoc est fiat hoc q petis a
deo ps Exaudiat te deus in
die tribulacionis protegat te
nom dei Jacob ij · Math · l · Ex-
audiat dns oraciones vras et
reconciliet vobis nec vos deserat
in tempe malo Si aut ref-
tur ad fine collecte tunc det
interptari verum est sic in ante-
hitis diximus hoc est trinitas
deus viuit p omnia secla seclo-
rum ecce dicit fiat quia hec
unccio est z no fit sed dr verum
est quia hoc e verum q sic de
trinitas viuit regnat Ad
aut sit dicit p omnia secla seclo-
rum supius docuimus Cum
exponitur gloria patri et hoc
idem signat q signat ibi // Nu-
merorum xl · Fac tibi duas tu-
bas ductiles argenteas q

possis conuocare multitudinem
in die qn mouendi sunt casti-
tra deum est moysi qui loco
dei est z sacerdotis ps Moyses
z aaron in sacerdotibus eius /
Due aut tube tubicinantes
an sititutis p fractorem sunt sb-
dyaconus et dyaconus Osee
xl · Angustie tua sit tuba vo-
lem · Exulta qsi tuba vocem
tua Hec sunt argentee ppter
tinnitum z delectacionem soni argen-
ti qui signt tinnitum z dulcem so-
instructionis verbi dei ps Ar-
gentum igne examinatum Hec
sunt ductibiles hoc est ictibus
malleorum producte q verbum
para tribulacionis z virtutis
dz esse probatum Eccli viij°
doctrina viri p paciam dinoscitur
et merito dicat ei ps Supra
dorsum meu fabricauerunt p-
catores prolongauerunt iniqui-
tatez s' Virtute enim paciencie p-
batur fides dum doctor profi-
ciendo mori est paratus His dua-
bus conuocatur multitudo ppli
omni tpe qn mouenda sunt
castra de virtute in virtutez
psinencia vnica i ex tubarum i
p fratribus conuenitus est subdya-
conus pronuncians nuncpsalmorum
doctrina Et quia i signatur
in predicacione Iohes qui xpc ad-
huc latuit ideo sub dyaconus
benedictionem a sacerdote vel epo
non accipit ad ambonem sine

Epla

luib; flamaꝝ vadit quia
apptā nō pponit Et si dicit
ꝙ appta sūt que legit de eplis
aplōꝝ dicendū ꝙ illa v̄ba ad ev̄ang
digūt in quo lucent ꝛ sine q
nichil lucis hnt Et ideo non
lucent luce ppa Cū vno a
colito vadit quia pauci sūt
qui pdicacones solius pphaꝝ
ꝛ legis sūt secuti ꝛ quia nō
pponit illa doctrina vt finis s;
vt introductio In legendo aūt
quatuor attenduntur scilicet locus co
uersio corporis legendi modus
ꝛ reditus ad epm vel sacdote
locus in solepnitate est altus
quia omis doctor in alto sta
re d; v̄tutis Et hoc signat Nee
viij. vbi dr Stetit aūt hesdras
scriba sup gradū ligneū que
fecerat ad loquendū Gradus
aūt iste eminenciā signat v̄tutis
Vertit aūt subdyaconus le
gendo ad oriente; quia ad
huc indiget ampliori luce
vt illustretur Zach xiiij Sta
bunt pedes eius sup montem
olyvaꝝ ad orientem Legendi
aūt modus est pmo quidem
ꝙ legat distincte ꝛ apte Se
cundo aūt ꝙ legat deuote
Tercio aūt legat cum ptate cla
re vocis Et pmo dr Nee viij
Legerunt in libro legis dei distinc
te ꝛ apte ad intelligendū ꝛ in
tellexerunt cū legeret Deuo aūt
dr Jeremie xx Factus e sermo dei

in corde meo q̄si ignis estuans
clausꝰ q; in ossib; meis et la
boraui ferre nō sustinens hoc
enim dixit ppter feruore deuoco
nis que ad sermone hnt De
claritate vocis psa. lj. Leuaue
runt voce simul laudabunt
quia oculo ad oculū videbunt
cū conuertit dns syon Hic ergo
legendū est Reditus aūt ad sa
cerdotem est ꝙ veniens ad sac
dotem manū sacdotis osculatur
vt non s; fructū tonat b; do
Osculū dextere eius qui est
loco sacdotis ac si dicat Dextra
dni fecit v̄tutē dextra dni
exaltauit me Epla aūt dr
supmissio quia sup erogacio
sup ev̄angm in quo ꝯtinetur
doctrina pfeccionis et quia et
lex ꝛ pphete adeo ad testioni
ev̄angelii sup erogata sūt ad doc
trinā impfectoꝝ Luc. x. Quicquid
sup erogaueris ego cū rediero
reddam tibi Dic igitur delectacone
eple que est instructio ev̄angelii
pambula Eple aūt adiungitur
vnsiones instructoꝝ per ꝛ
hoc sit diximus in anhalatis
est dupl. Comis enim respon
sio e p̄ gradale Illi aliquando at
ꝯiungunt tractus Aliquando at
ꝯiungitur Alla ꝛ sequencia Aliqui
enim tollitur gradale de medio ꝛ
cantant loco eius duo alla et
sequencia quamuis sequencia nō sit
de antiquo ritu ecclie Gradua
le aūt vocatur a gradib; quia sicut

instruunt sub dyacono. Item in eo
p(ro)gradus virtutum p(ro)ficiat studium
subditorum. Et hoc quidem modo p(ro)
ficiter chorus p(ro)pter quod et ipsum
graduale antiquitus responsorium
vocabatur. Cum autem omnis vir-
tus sit in qua p(ro)ficimus circa
difficile et bonum. Et difficile sit
cum labore et bonum fecerat
dulcedine in gustu et gaudium
in corde. Ideo in tempore primo p(ro)
fectum virtutis p(ro)pter laborem ad
iungitur tractus. In festis autem quando
gustatur spiritus ad bonum coniungitur
vox leticie in alleluia et sequentiam.
Graduale igitur dicitur a choro ut
significetur p(ro)fectus de virtute in
virtutem ab instructis a subdya-
cono. Versus autem gradualis p(er)ti-
nente choro significat p(ro)fectum in p(ro)x(im)o.
Et ideo cantant versum in no-
res. Dicitur autem graduale ad hanc
quia in gradibus cantitur qui
cantus p(ro)fectum virtutum p(er) gradus
significat de quibus dicitur in
ps(almo). Intrans equale distribui-
te gradus eius ut enarretis in
p(ro)genie altera. Et hoc significatur
in cantico graduum. Sed quod p(ro)fi-
tentur se ire de virtute in virtu-
tem. Ita quod videbitur in doctrina
eorum deus deorum in syon. Pro-
fectum enim in causa virtutis in
virtute in effectu virtutis et ad me-
tus ad virtutem et in forma vir-
tutis ad merendum. In causa quidem
p(ro)venit ex radicatione virtutis

sunt tres gradus. Primus scire sed
velle. Tercius autem in difficilibus
operibus p(er)severare et desistere. Qui-
dem de doctrina Cap. viii. So-
brietatem et prudenciam docet
iusticiam et virtutem. Hoc est fortitu-
dinem. Quibus in vita nichil
est utilius hominibus et philosophus ha-
betur scire. Velle autem dicitur phyl(ippenses)
ii. Deus qui operatur in nobis vel-
le et p(er)ficere pro bona voluntate. ii
Chor(inthios) ix. Si voluntas prompta
est secundum id quod habet accepta est. ii
Mach(abeorum) i. Firmet eius voluntatem
corde magno et animo volenti.
Dicitur enim Aug(ustinus) quod nemo invitus bo-
num facit et si bonum est quod facit.
De p(er)severancia autem dicitur Mt. xxiiii.
Qui p(er)severaverit usque in fine
hic salvus erit. Hic igitur p(ro)fectus
est in causa radicacionis virtu-
tis. In virtute autem sunt gradus quia
est virtus que est ordo passionum
in morali virtute et est virtus in-
tellectualis in racione recta virtute et
est virtus exemplaris sive divinalis in
mente racionis et mente mensura-
te et est virtus divina in dei con-
templacione et delectacione. Prima
est sic quod timet timenda et
concupiscit concupiscenda et red-
dit reddenda et non reddit red-
denda et non reddit non redde-
nda. Et hic est ordo passionis
et hec est prima virtus et virtutis
primus gradus medium tenens
et medium in passionibus non tris

ɔcedens Vn̄ ſcarius eſt
modus in rebꝫ ſunt cti dec̄i q̄
fines. Duos vlt̄o citraqꝫ ne
quid ɔſiſtere rcm̄ Deutro
xxi Si vederis in medio cap
tiuor mlierem pulchram et
adamatis eam voluiſſꝫ eam
habe͛ vxorem introduces ea
in domū tuam que radet ceſa
riem ꝛ circumcidet vngwes et
deponet veſtem in qua cap
ta eſt Sedensꝫ in domo tua
flebit prem ꝛ matre vno me
ſe ꝛ poſtea intrabis ad eam.
Uxor iſta ē ordo paſſionis
que a gentili vita pphoꝝ ge
tiliū in eccaꝫ captiua ducta
eſt vinculis fidei ꝛ obediētie
preceptoꝝ colligata eſt pulchri
ma autē eſt qꝛ in honeſtate
conuerſationis demonſtrat qꝛ
ordo paſſionū mirabiliter ex
ornat Radit aūt ceſariē que
de capite defluit qn̄ ſuper
fluas ɔcupiſcēcias de capite cor
dis deponit qn̄ ɔpoſicionē ſe
cularem mutat ꝛ circiam pul
critudine ſedet qn̄ a tumultu
coꝛſitacionū ſclariū quieſcit.
In domo ē qn̄ cū honore v
tutꝫ domū intrat ꝛ familia
ritate prem plangit ꝛ m̄rē
qn̄ de triſticia de abſencia n
toꝝ qꝛ nō in eadē cōſentit vni
tis regulam ꝛ ſic efficit͛ vxor
viri boni multa ferens gem
mina bonoꝝ operū. Tercius gradꝰ

eſt vtutū intellectualiū qn̄ homo
omnia ſua meſurat recta rōe
diuīa quidem ſcīa lecta ante
ꝛ audita intellcu vl'am pſcūꝫ
facienda partem agenda in
hijs que ɔfert homī p prude
ciam ad hūc pſcūꝫ vtutꝫ in
uitat dn̄s Johīs. iiij. d Vocā
virū tuū ꝛ veni huc Vir enī
eſt rā ꝛ vō ad qn̄ omnia pficī
enda ſunt vt ſic addūm veia
mus ſic dt Yſa. xlvi Redite
redite puaricatores ad cor
hoc ē ad racīam rcām ꝛ bis dicit
redite quia credendū adracīam
rcām eſt in diuinis ſic inſcīa
ꝛ intellcū diuinoꝝ ꝛ credendū
eſt ad racīam rcām in hūanis ſ.
in iſta vtoꝝ ꝛ aūt faciendoꝝ
ꝛ prudencia agendoꝝ Tercius
gradus eſt in vtute vt de mo
rali ꝛ intellcuali ad heroycā
ſiue diuialem vtutem proficia
mus hec aūt eſt qꝛ omnia
que aīmalia ꝛ brutalia et fe
ralia ꝛ vaga ſunt in nobis ſb
meta mētꝫ ɔſtringamꝰ vt ex
tra menſurā illius nichil e
uagetur Sic enī homo ſui hēs
ꝛ domīꝰ efficitur ꝛ hoc ſignatur
Gen. xxi. Eice ancillā agar qꝫ
aīalitatē brutalem ꝛ feralē
ꝛ vagam ſignificat Dr̄ agar ancil
le ſue reuertere ad dn̄am tuā
ꝛ humiliare ſub ipā hꝰ ē vtus
heroyca Fortis mulier eſt que
ɔſidat ſemitas domus ſue.

hec est cordis sui vias sicut
prov. ult. Nec permittit quod sen
sualitas vaga garrula esset
et partes vineam eruiget profe
ctus autem meritum virtutis est
quem definiunt plotinus plures
quod quedam est virtus purgans
et quedam purgatoria et quedam
animi purgati. Purgans quidem
sentit temptaciones et trahitur
ab eis sed expurgat eas de
die in diem. Purgatoria autem
sentit sed non trahitur ab eis
Animi autem purgati virtus non
sentit nec trahitur ab eis et de
hac quidem potest exponi quod dicit
Apostolus. i. Cor. v. Expurgate
vetus fermentum ut sitis nova
conspersio. In ea autem que est animi
purgati efficimur toti azymi
In adiunctis autem sunt profectus
gradus in dulcedine gustus do
norum beatitudines in perfectorum fru
ctuum dona vii ponuntur ysai
xi. Fructus xii. Gal. v. Beatitudines
viii Mt. v. Cum ergo de virtutibus
proficimus in donorum adiutoria
de donis ita gustus fructuum
de gustu dulcedinis in beatitu
dines perfectorum proficimus ascendi
mus. quod signatur. ii. Reg. v. ubi dicitur
quod domus david ibat profi
ciens et se semper melior fiebat
et robustior. Gradus etiam sunt
in forma virtutum que est caritas
que incipit et proficit de quo
profectu dicitur. i. Cor. xiii. Cum
essem parvulus meditabar ut
parvulus sapiebam ut parvulus
cum autem factus sum vir evacuavi
ea que erant parvuli. Caritas
enim incipiens dicit concupivit
anima mea desiderio. Proficiens
dicit caritas paciens et benigna
est non agit perperam omnia credit
omnia suffert omnia sustinet
i. Cor. xiii. Perfecta autem dicit illud
Phil. i. Cupio dissolvi et esse
cum Christo multo magis melius
et hoc signatum Gen. i. ubi dicitur Crevit
puer et ablactatus est. Puer enim
est qui incipit. Crescens autem
proficit. Ablactatus autem perfectus quia
iam capit solidum cibum et hic
est amplius lactis particeps. dicit
autem Heb. v. Perfectorum est solidus
cibus eorum qui per consuetudinem
exercitatos habent sensus ad discrecionem
boni et mali. Sic igitur profectus
est graduali et ideo difficiles
gradus et asperas habet notas quia
virtutis omnis profectus est circa
difficile et bonum. Versus autem
quia adhuc longiores habet notas
sonat imitacionem populi qui adhuc
tenuius proficit quam clerus. Ecci.
i. Perversi difficile corriguntur et
stultorum infinitus est numerus Mt. v.
Angusta est porta et arta est
via que ducit ad vitam et
pauci sunt qui inveniunt eam
Huic difficultati in laboribus
prime tribulacionis luctui deputatis
admiscetur tractus qui competit ex
hoc quod tractum est pondus iniquitatis
existentis nos peccati quod vix et
cum violencia trahitur peccatum ad

Ita sic dicit beatus Gregorius dona data sunt
in adiutorium virtutum fructus in dul

bonū r ido ꝯgemēdo clamat spon
sa in canticis j° Trahe me p°
te Et quia h° fit laboib' pnīe
ideo tractus tractas in longū
notas hn͞s cantat' que voce d'
luctuose r aspe r longe ꝯsuꝯ
vbi luctuosa cantare sic est
deme nō s'm pcti mi facias
nob' rē. et qui habitat in ad
iutorio altissimi. et sepe expug
nanerit me r hi'' vt vbis la
mentū doceat' luctuosi voce
in ducat' ꝯpunctōis dolor et
aspitate significat' pnīe la
bor r lōgitudine pseuerant'
doceat' pnīa. De pmo hoꝝ d'
Jeremie .vj. r dese° luctū vni
geniti fac tibi planctū amaꝝ
De ꝯo d' in ps Laboraui in gemitu meo
p sum e° r a laboib' a iuuen
tute mea De quarto aūt dici-
t' ab ambro. sp doleat et
non se doluisse doleat r dolo
re gaudeat ps fuerūt in lac'
mee panes die ac nocte Trac
tus ecā freqn͞t' plures h3 v'sꝯ
qꝛ pmulta op3 homine hi' in
pnīa an͞qui pctm destruat'
q3 eīn suspendi abactū pcti
r a uoluntate peccandi radi
ces pctoꝝ excidē r reliquias
longe ꝯsuetudinis pcti delere
Radices eīn vocant' libidines co
ncupiscibilis boni que cām pcti de
dert Reliquie vocant' tenebre
quas incurrit homo ex pctō r
difficultates ad bo'' r hui'mo
Et pp' ista qui° d' Jeremie pmo
Posui te vt euelles r destrues
dissipes r edifices r plantes E
uelles actum pcti p ꝯfessionē
Destrues voluntatē pcti p co
punctionis dolorē Dissipes tra
dices p deuotōm Dispendas re
liquias pcti qnto elongacōm ut
sit d' ab angelo loth Genesis
.xix° Egredē de loco isto r non
stes in omi circa regione Edifi
ces aūt p ꝯtinuā ꝯsuetudinē
plantes p opa bonoꝝ in satis
faciendo fundacōm p omes istos
vsus op3 q' in aspitate tham
r h° ipo cantu decꝯ doc3 pslm
h° ecā significat' ps .xiij. p dam
babylonis nomē r reliquias r
pgeniem r gme no'' ꝯformis
qꝛ babylon intptat' pdit' cu
actus pcti destruit' Reliquie
aūt qꝛ reliquie delent' Proge
nies aūt qm voluntas in dolore
ꝯtit' Germen aūt pdit' qn͞do
radices exciduntur d' eīn amb°
sunt qꝛ penite est radices pctoꝝ
excidē r eoꝝ suggestionib' vltius
aditum non indulgere Iste ē
tractus de quo d' Osee .xj.° In
firmaui' adam tham eos in vi
nculis caritatis hūs eīn fuun
culis adam a pctō retractus est
Et sic retrahendo condit ad nos
sua teutes Hac eciā de causa
canta' pt' ꝯdinale tract' i tpib'
pnīe sic tpe ieiunioꝝ xl.me
Remu'' tpm r vigiliaꝝ Ex
cepto solo mense qnti qꝛ i summo

et celebrat in septimana penthe-
costen quia tunc ad tandio ca
tatur Alleluia Ideo quod hoc ieiunium est
exultacionis et non afflictionis
quod sic dicit Gregorius causatur ex
hoc quod spiritum tunc ad ebrietatem
et repletionem acceperunt sicut ex quo
de cibo corporali venerat inte di
um melius inter satiati siti
spiritus dulcedine Unde Gregorius Gus-
tato spiritu desipit omnis caro et
carnalis delectatio Et ideo de ebrie
tate dicitur Actus ii quia musto ple
ni sunt isti Iob xxxii En venter
meus quasi mustum absque spiraculo
quod lagunculas novas dirumpit
De repletione autem dicitur Actus ii Re-
pleti sunt omnes spiritu sancto et cepe-
runt loqui prout spiritus sanctus da
bat eloqui illis psalmus Repleti su
mus mane misericordia tua et exultavi
mus et delectati sumus Repletio autem
sonat saturitatem petitus pimen-
tem adventum ideo tunc tollitur
tractus quia tempore illo non convenit
sicut dixit dominus Unde non possunt filii
sponsi lugere quam diu cum illis est
sponsus Dicimus autem infra
tempus quod profectus virtutis qui in
gradualis significatur sicut ex parte dif-
ficultatis hic luctus sicut ex parte gus-
tus dulcedinis virtutis hic iubilus
et ideo cum iubilus tempore iocunditatis
adiunguitur tunc non cantatur tractus
sed alleluia quod interpretatur laudate dominum
vel laudando et ideo statuit ec-
clesia quod in festis iocunditatis etiam
alleluia cantatur Thobie ultimo Per
omnes vicos eius alleluia cantabitur

et ideo in omnibus psalmis post dixit do-
minus usque ad ultimum graduum et
in omnibus psalmis post qui incipit
lauda anima mea dominum usque in
fine Alleluia semper in psalmis prenotatur
quia nichil aliud nisi laus dei
in illis psalmis exprimitur Et quia
triplex est laus dei scilicet quia bonum
dei laudamus quod in se habet et lau-
damus bonum dei in nobis inditum et
perfectum statum et laudamus bonum dei
in festo id est quod celebramus nobis
ostensum et exhibitum Ideo tantum
in termisso cantamus alleluia cum so
nida et longa nota valde in
commemoracionem infiniti boni
quod habemus in deo et ideo quod hoc
infinitum est diu et longis et so
nitudis vocis illud iubilamus
scientes quod superaffluens est mag-
nitudo bonitatis illius Ecclesiastici xliii
Magnificantes dominum quantumcumque
potestis supervalebit adhuc Et
hanc immensam magnitudinem
exprimimus magna et longa nota
Bonum autem dei participant in nobis
celebramus in versu quod habet quidem
longas notas sed non adeo lon-
gas et de istis duobus dicitur simul
Luce vi Mensuram bonam et con-
fertam et coagitatam et supereffluen-
tem dabunt in sinum vestrum Bonam
quidem quantum ad nostre capacitatis
confertam quantum ad nostram mensuram
Coagitatam quantum ad spei am-
plitudinem sed hec fit in nobis in versu
celebrata et superaffluentem in
dei immensitate que in alleluia celebratur

Reuitas auten di in festo qui celebrat ordinate et celebratur in
prosa que sequentia vocatur. Sed
hec non est generalis nec ab antiquo
ista est in usu ecclesie. Sed primus
qui hec diuino officio apposuit
Nothgerus abbas fuit sancti gal
li qui etiam fere omnes antiquas
sequencias fecit. Sed ad imitacionem
eius quidam de posteris dictam
sequentiam in finibus ecclesiis inuene
runt et apposuerunt sic ad hunc
faciunt multi. Iste autem sequentie
fere omnes primitus erant inuente
super notam longam alla et cantabantur
tabatur in organo fistularum vel
fidium vel cymbalorum sic dicitur
in psalmo Laudate eum in tympano
et choro laudate eum in cordis
et organo laudate eum in cymbalis
lis iubilacionis omnis spiritus lau
det dominum. Sic igitur studium dauid
imitari volen
tes hanc laudem que prosa vel
sequentia vocatur misse apposue
runt. Hec est ratio eorum que pos
terius ad missam sunt apposita
ad imitacionem dauid qui dedit
in celebracionibus diuinis et in multis
tis tam in numero cantorum et pon
tificum qui multis ad laudem
dei pertinentibus cultum dei sui am
pliauit. Post ista ante
sequitur euangelium sic doctrina per
fectorum iam ex gradibus virtutum et
tractu penitencie et concepta gaudio
in alla et versu et sequentia cui ut

videlicet consonans expte instructorum
sonat. Credo in unum deum et
in illo tota plebs que inde instruc
cione tenetur. In euangelium attamen
instruccione duo sunt attende
da scilicet virtutis et doctrine excellencia
perfectionis. Etiam autem consideratur in
quinque scilicet in libri accepcione in
benedictione postulacione in processionis
sionis disposicione et in modo quo
tenent in recitacione. Recipien
dus autem liber primo de altare
ipsum quia altare significat sanctuarium
et armarium scripture et significationis
de cuius sanctuario et armario omnis sume
da est docendi perfectio. Ysa. ii.
De syon exibit lex et verbum
domini de iherusalem. Ideo qui de syon
hoc est de visione sancte scripture non
accipit docere non debet. Verbum autem
de iherusalem quia doctor perfectionis
pacem annunciat instruendis. Ysa.
lii. Quam pulchri super montes annunciantis
nunciantis pacem annunciantis pre
dicantis salutem. Annunciacio
enim boni est euangelium. Et
hunc modum tenuit euangelista
angelus. Luce. i. Ecce euangeli
zo vobis gaudium magnum. Et postea
patum. Glia in excelsis deo et
in terra pax hominibus bone volun
tatis. Accepcio autem libri significata est
Apocalipsis v. ubi dicitur: Vidi in dextra
sedentis super thronum librum scriptum
intus et foris signatum sigillis
vii. Altare enim thronum dei significat
in quo eminencia deus rex et
sacerdos invisibilis xpistus sedens

est causa sufficiencie detere-
nens et ut rex proficiens ut sa-
cerdos. Deinde dextera accipit
dyaconus librum quia in virtute dex-
tere dei vadit ad evangelizandum
et officium accipit evangelium.
Unde post pauca Apocalypsis v. dicitur
Venit agnus et accepit de dex-
tera sedentis super thronum librum.
De agno et evangelium liber
et hic agnus in ministro accipit
quando officium ad actum evangelii
accipit sacerdos. Sic autem ac-
cepto libro benediccionem postu-
lat et obtinet dyaconus a sanc-
titatis persone episcopo vel sacerdote
ut verbum ad evangelizandi ac-
tum ministerium non sufficit nisi gracia
in ipsum a sanctitate perfectore deo
per benediccionem divinam descendit
in ipsum. ij Cor. iii. Non quod suf-
ficientes sumus cogitare aliquid
a nobis quasi ex nobis sed sufficiencia
nostra ex deo est. Eccli. xliii.
Multa diximus et deficimus in
verbis consummacio sermonum ipse
est sicut ysaac filio suo ia-
cob benedixit. Gen. xxvii. Sic
iacob filios singulos benedixit
Gen. xlix. Sic legislator singu-
lis tribubus benedixit Deut.
xxxiii. Sic unguentum gracie
descendente sufficiat a capite in
barbam et de barba in horam
vestimenti. Dicitur enim Hebr. xi.
absque ulla contradiccione quod minus
est a meliore benedicitur quod de be-
nediccione sanctitate intelligitur.

sic diximus in antiphona. Accep-
ta benediccione ad benediccionem eius
qui est perfector sanctitatis thus in-
ponitur pruinis ut significetur quod
omnis fragrans odor oracionum
et sanctificacionum a sacerdote Christo qui
invisibiliter omnem perficit sanctitatem.
Et ideo conclusio oracionum est.
Per dominum nostrum ihesum christum etc.
Gen. xxvii. Ecce odor filii mei
sic odor agri pleni quod benedixit
dominus. Cant. iiii. Odor vestimen-
torum tuorum sic odor thuris. Hunc
enim thurificandi ritum a veteri
testamento servavit ecclesia quamvis
non significat id quod factum est et
ulterius non est faciendum sic agnus
paschalis sed significat quod semper faciendum
est et faciendum est sic servavit de-
vocionis et oracione et sanctificacione. Ps.
Dirigatur oracio mea sicut incensum
in conspectu tuo. Apocalypsis viii. Et alius
angelus venit et stetit ante altare
aureum habens thuribulum et data sunt
ei incensa multa ut daret de
oracionibus sanctorum omnium super altare au-
reum quod est ante thronum dei et idem
et ascendit fumus incensorum
de oracionibus sanctorum de manu an-
geli coram domino. Hiis perfectis
processionaliter dyaconus ad legen-
dum vadit duabus flammis can-
delarum in quarum medio a tercio
portatur crux precedentibus que
flamme significant fratres ubi in luce
sancte conversacionis utuntur in opere quod
illuminat ad videndum ea que in evangelio
dicuntur. De prima quidem cande-
la dicitur ij Chor. iiii. Deus qui dixit

tenebris lumen splendescere
illuxit ad illuminationem scientie claritatis dei
in facie Christi. De secundo autem dicitur
Matth. v. Luceat lux vestra co-
ram hominibus ut videant
vestra bona opera et glorificent
patrem vestrum qui in celis est.
Crux autem alte erecta ante
portatur ut glorificetur gloria dya-
coni docentis et virtutis sue doc-
trine esse in cruce. Gal. vi. Mi-
chi absit gloriari nisi in cruce
domini mei ihesu christi. De secundo dicitur
i. Cor. i. Nos predicamus
christum crucifixum iudeis quidem scan-
dalum gentibus autem stultitiam
ipsis autem vocatis iudeis
atque grecis christum dei virtutem et
dei sapientiam. In hac processione
procedit post ceroferarios is
qui portat thuribulum fumans
ut significetur odor bone opi-
nionis et non fetor infamie
debere precedere evangelium. ii. Cor. ii.
Deo autem gratias qui triumphat et
odorem notitie sue spargit
per nos in omni loco quia christi bonus
odor sumus deo in hiis qui pere-
unt et in hiis qui salvi fiunt.
Statim autem post thuriferarium
procedit dyaconus super
leva habens librum evangeliorum et dex-
tera amplexans eundem quia
predicatio non est utilis nisi
dum sumus in leva hoc est in
vita temporali presenti et obscura.
Secundo autem transimus ad dexteram
hoc est ad vitam eternam erimus

in amplexu in vultu dei omnia
cognoscentes que beatitudines
proficiunt. Cant. viii. Leva eius
sub capite meo et dextera illius
amplexabitur me. Fulcivit enim le-
va mens ignorans dum in tem-
porali vita doctrina et verbo dei eius
regitur et confirmatur quia mens ca-
put est anime. Doctrina autem am-
plexatur cum visione et similitudine
in facie dei illuminatur et stringitur.
Prov. iii. In sinistra dei divitie
et gloria in dextera autem illius longi-
tudo dierum. Divitie enim gratie et
scientie gloria pertinet ad vitam pre-
sentem. Longitudo autem sereno-
rum dierum ad eternitatem lucis per-
tinet in vita futura. In ordine
autem istius processionis secundum
antiqua statuta. Sequitur
dyaconum subdyaconus sicut
ad doctrinam professionis instruen-
dus portat autem subdyaconus pul-
villum ante pectus ut significetur
quia non evangelista cogitare habet
de temporali subsidio. Set is qui
sequitur eum instruendus hanc
sollicitudinem debet suscipere pro eo.
vi. Gal. ult. Communicet autem is
qui cathezizatur verbo ei qui
se cathezizat in omnibus bonis.
Cathezizare est docere. Et ideo
doctus doctori debet ministrare et por-
tare temporalia que pulvillus significat
quasi spiritualium susceptor instruc-
tionum. i. Cor. ix. Si nos nobis

spualiu semidarz magnu est
si carnalia ministrantibus q̄
d no magnu est aut pul-
lillus posit̄ e ad tpalium
custodiam ortus legit xiii. m̄
ubi dns dum in pallis na-
taret dormivit sup cervical q̄
est pulull' in quo certum re-
quiescit dns em qui dum in
suis ministris gentibus pdicat
in procella mundi in eisdem na-
tat etsi cum labore aliquis
mente sit quiescit et reficitur
quiescit in pulullo solaciis te-
poralis de quibus pectora sb-
ditorum debent cogitare ne
evangelice studiu veritatis co-
gant̄ intermitte. Hic signatum
est Gen. xlvii. ubi dr̄ quod Jo-
seph terram egypti omnem i po-
testatem regis pvendicionem
frumenti preter terram sacdotum
que a rege tradita fuerat eis
quibus et statuta cibaria ex or-
reis publicis pbebant̄. Et id-
circo non sunt compulsi vende pos-
sessiones suas. Scribenda ei
est sapia in tpe vacuitatis ut
dr̄ Eccli xxxviii. Nec pt simul
animus in tpalia sollicitudine
intende et in sapie totepla-
stude. Et ideo ministrandus por-
tat pulullum. Dicit em phus
in tercio eligendorum q̄ tpe
necessitatis melius est ditari q̄
philosophari. Et ideo dr̄ alibi

Et omnibus ad utilitatem et ad vo-
luptates sacerdotu gens misera
lam nimis oppressa est. Ecclesia si
ad hoc cogitandu esset de sola
vel nimis tpalia non sufficeret
studiu spualia intendi posset.
Hic quoque de studiis pfectore q̄
iuxta aram stat procedentes
procedit ad ambone cum sit
antiquorum patrum tradicionem
duos debet hre accensus Unu
ad meridiem alterum aut ad aq-
lone quia excitant̄ et in pro-
speris et ad hoc per meridiem qui
qui est plaga lucis et caloris
signant̄ illuminacio et calefactio
spus sci lux em veritatis et ca-
lor caritatis duitur ad evange-
lisandu pcipue via Job xxxviii
Indica michi p qua via spargi-
tur lux dividitur estus sup tra
Job xxxvii Nonne vestimenta
tua calida sunt cum pflaverit ter-
ra austro. Phant igitur viam sine
ordinem ascendentes ministri ob-
tam subdyaconus q̄ ceroferarii
q̄ etiam thurificator post dya-
conu se ordinat. Et crux so-
la q̄ oculos ei' tenet̄ stante
baculo tenet̄ sup pavimentu
ut signficet̄ q̄ omnes sunt ab
ewangelista erudiendi tam
ministri ecclie q̄ ydiote sive lay-
ci Ysa. lv. Omnes sicientes veni-
te ad aquas et pcedit hec est here-
ditas suorum dni et iusticia eorum
apud me dicit dns quia ois
aque sapie evangelice sunt potandi

Thus tamē in inceptōe ewāg'i
super libꝝ ad faciem eius qui
legit ewāgelium dirigit' vt singula
cia virtutū ewāg'i a dyacono p
nunciari significet' Ys. xli. Primꝰ
ad syon dic ego assū ⁊ ad
ierlem ewangelista dabo Primꝰ
est sub dyacꝰ rudiū doctrina
promittens ⁊ in hac se q̄ as
sit audiens ewāngelista aut
est doctor pfectionis dyaconꝰ
autem ore sumat incensum
bom nom̄ Crux aut stans
sine pinnaculū in baculo crucis
significat q̄ accipienda a quolibet p
ewangelium tamē dicit dyaconꝰ illud
Mt xvi Qui vult venire post
me abneget semetipm ⁊ tollat
crucem suā ⁊ sequat' me Etiā
liber ab ōni manibus appodia
ta cū dyaconꝰ ponit' Et ac
baculꝰ crucis tantum tangit ac si
dyaconꝰ se in eam appodiet
manu significat q̄ virtꝰ crucis
eum in ewangelizando susten
tet ⁊ q̄ cunita virtute crucis tam
in clero quā in populo tamen in dua
bꝰ turmis pficiat Gen xxxii
In baculo meo transiui Jordane
istū ⁊ nūc cū duabꝰ turmis regre
dior Hic est etiā significaco q̄ ex
xii. baculos in manibꝰ tene
precepit' qui comederent agnū
paschale In alto aut stat vt
plori altitudine altitudo spē
⁊ vite designet' Unde sic
dr Greg Cuius vita despicit'

testat vt etiam eius predicacō
contempnet' Ysa. lii. Sup mō
tem excelsum ascende tuq'
ewāngelizas syon qui ewāge
lizas ierlem Hinc est q̄ Cant.
iiij. dr de stā ewāgelia q̄ est pu
teus aquarum viuencium que flu
unt impetu de libano Puteꝰ
us enim est ppt misteriorum profū
ditatē aquarum ppt veritatis lim
piditatem viuencium ppt spūs q̄
in lrā sonat viuificator que
fluunt ppt doctrine modū ⁊ pleta
tem qua habundant fluuius
Impetu aut fluunt ppt diuine
caritatis ad docendū promptus
Ro. i. Sapientibus ⁊ insipientibus
debitor sum Ista q̄ i ime prop
tū ē de libano aut fluunt pp
instructores candidacionem ps
petori dixit deꝰ Quare tu
enarras iusticias meas aut as
sumis testamentū meū p os
tuū Eccl xv. Non est specio
sa laus in ore petoris sic stās
⁊ legens ewāg' ad aquilonē
vt dr dyonisiꝰ Nam aquilo
plaga frigida ⁊ tenebrosa
indicat tenebrosum sigicat
dyaboli statum Ierem. i. Ab a
quilone pandetur omne ma
lum sup vniuersos habitatores
tre Eccli xliij. Frigus ventus
ab aquilo flauit ⁊ gelauit
cristallus ab aqua qua omne
corda infrigidat ⁊ algere sit
auꝰ scintillam ⁊ ob tenebras
qm pt lume vitatis q̄ illaz

96

sed plurimum doctor persectionis dis
ponit ut tenebras fuget lumine
veritatis Jo. j. Lux in tenebris
lucet et tenebre eam non com
prehenderunt. Perculorem autem
contra frigus aquilonis crea
at a cordibus auditorum. Ut si
dicit Cant. iiij°. Surge aquilo
et veni auster perfla ortum et flu
ent aromata illius. Ab ortu enim
cordium surgere debet aquilo hoc est
expelli et auster calidus et humi
dus vocari ut cuncta aromata
virtutum calore flagrent et humo
re gratie accipient incrementum.
Dic igitur in sermone et hac de
causa disponitur diaconus. Legens autem
debet signare etiam frontem os
et pectus et similiter audientes. Fron
tem quidem quia ibi est sedes
verecundie et glorie ut significet
se non erubescere evangelium sed gloria
ri in cruce quam evangelium predicat.
Ro. j°. Non enim erubesco evange
lium virtus enim dei est in salutem
omni credenti iudeo primum et greco.
Os autem ut ore confitentur vitam
in salutem. Ps. Domine labia
mea aperies et os meum annuncia
bit laudem tuam. Pectus autem
ut corde credat. Ad Ro. x. Cor
de quidem creditur ad iusticiam ore
autem confessio fit in salutem. Et ibi
dem si confitearis ore dominum Iesum
et corde tuo credideris salvus eris.
Ps. Credidi propter quod locutus sum.
Dic ergo signat se legens. Propterea
autem ad hanc dyaconi stacionem
stat revelatus capite et si induitur
tur veste manus detinere

illam vestem deponit usque
ad manum libationis et revelationem
stat quod significat erectione cordis
ut mentem dirigat ad celum. Ps.
Mane astabo tibi et videbo quoniam
non deus volens iniquitatem
tu es. Stant etiam adversus a
quilonis militia pugnaturi per
quam qui consurget in adversus ma
lignantes aut quis stabit mecum
adversus eos qui operantur
iniquitatem. Stant etiam exemplo
servi iij. Re. x. Beati viri tui et
servi tui hij qui stant coram te
semper et audiunt sapientiam tuam. Vela
mina et pilleos capitum deponunt
ut inter caput eorum et deum nichil
sit medium et aures habeant rese
ratas. Luc. x. Beati oculi qui vi
dent que vos videtis dico enim
vobis quod multi reges et prophete vo
luerunt videre que videtis et audi
re que auditis et non audierunt.
Prover. xx. Oculum videntem et au
rem audientem utrumque fecit deus.
Manum autem libationis significat
expeditionem ad opus. Exo. xx.
Omnia que locutus est dominus facie
mus et erimus obedientes. Hic gene
raliter et dispositis omnibus le
gitur. Ergo enim quod genuem in vi
penitencium licet ad septem. ¶
Omnium quidem ex nomine ipsum
est bonum nuncium. Bonum in quo
quod est omnis boni bonum et
non particulare bonum et hoc est bonum

solum deum. Mt xix. Nemo bonus
nisi solus deus. ps. Bonus es tu et
in bonitate tua doce me iustificationes
2 tuas. Secundum est quod est verbum ver-
borum et sermo sermonum quod expo-
sicio ethymologica ex themate omne verbum
ps. lucerna pedibus meis verbum
tuum et lumen semitis meis.
3 Tercium autem est quia fidei est
principium et fundamentum quia ex
ipso omnia probantur. i. Chor.
iii. Fundamentum id est nemo potest po-
nere preter id quod positum est quod
est Christus Ihesus. Christus Ihesus autem
est verbum dei et in quantum est verbum
4 dei veritatis est fundamentum. Quar-
ta preeminencia est quia est spiritus
omnium verborum et alia verba legis
et prophetarum et apostolorum sunt sicut cho-
rus. Joh. vi. Verba que locu-
tus sum vobis spiritus et vita sunt.
5 Quinta preeminencia est in auc-
toritate quia hoc est verbum
ipso ore domini promulgatum. Mt.
v. Celum et terra transibunt verba autem
mea non transibunt. ps. In eternum
6 domine permanet verbum tuum. Sexta
preeminencia est quia verbum eius est
qui solus est conscius secretorum.
Joh. vi. Deum nemo vidit um-
quam nisi unigenitus qui est
in sinu patris ipse enarravit.
Mt. xi. Nemo novit patrem nisi
filius et cui voluit filius reve-
lare. Hoc requiritur in omni vite
et auctoritate preeminens. Sequitur

et audit. Cum autem iam
lectum est evangelium dyaconus li-
brum claudit et dat subdyacono
portandum quia iam dyaconus
per susceptionem libri instructus
esse ostenditur ac si dicat id est Joh.
xvi. Ecce nunc palam loqueris
et proverbium nullum dicis. Scimus
quia scis omnia et non opus
est tibi ut quis te interroget.
Descendens autem descendit dya-
conus primum [illegible] aquilonis
ut iam significet se contra aquilonis
milicia triumphasse ac si di-
cat id est Luce xi. Domine in nomine
tuo eciam demonia subiciuntur
nobis. Et tunc in processione illa
procedunt acoliti cerothecarii
ferentes sicut prius. Sed dyaconum
precedit subdyaconus qui prius
non fecit ut ostendat omnibus quod
iam instructus est ad predicationem
ps. Venite et audite et narra-
bo vobis quanta fecit dominus anime
mee. ps. Venite filii audite
me timorem domini docebo vos.
Hac autem processione ad sanctas
predicationes [illegible] ut ostendant
omnia bona in deum esse referen-
da. Job xxxviii. Numquid mittes
tonitrua fulgura et ibunt et revertentia
dicent tibi assumus. Ful-
gura enim micancia exempla
et tonitrua sunt verba ewangeliste
que tribuunt ad deum regenerationem
de profectibus eorum. Aur.

iiii° Stelle dederunt lumen in cus
todiis suis et letate sunt vocate
et dixerunt assumus et luxerunt ei
cum iocunditate q̄ fecit ī illis librum
osculatur sc̄itatis prestitor primo r
demum dyaconus ut dicat illud
Ro. viii° Consentio legi dei secundum
interiorem hominem et in hoc est si
mita evangelii lectio que nobis e
silentium et protectio contra dyabolum
Deinde aut acclamacio chori ex
parte omnium per credo in deum Vel cre
do in unum quia iam instructi per
evangelium audiunt dicentem pe
trum in prima canonica iii. Parati ad
satisfactionem omni poscenti vos
racionem de ea que in vobis est
spe Spes enim est de dicta
res sperata Et hec non est nobis
nisi per fidem quia fides ad spe
randa oculos aperit spes erigit
caritas perficit He. xi. fides e
substancia rerum sperandarum argumentum
non apparencium Et hoc iam clarius
perplus instructus cum toto corde
credit Sed obicitur quare hoc quia
secundum hec non sacrificans presbiter
sacerdos vel episcopus debet incipere
symbolum Sed aliquis de populo
vel saltem de choro Sed ad hoc
dicendum quod sacrificans presbiter ideo incipit
ut ostendat quod fides dei donum est
et quod a deo per sacrificantes presbiteros bona
procedunt in populum ordinate per
gradus ecclesie Sic dicitur psalmo Sicut
unguentum in capite quod descendit
in barbam Aaron descendit in ora
vestimenti i. Cor. xiiii° Omnia
secundum ordinem fiant in nobis
ridea dicit dyonisius in libro celestis
ierarchie c. v lex divinitatis est
per prima media ultima reduci
te Incipiente sacrificante presbitero
Symbolum concinit statim chorus
ut ostendat quod omnem fidem in
operante predicationem recipiunt et
receperunt per eum qui est perfec
tionis instructor Ac si quilibet
dicat de se iudicum v. Ego
qui domino psallam domino deo israel
Hic autem circa symbolum tria sunt
notanda scilicet quid dicatur per nomen
et que divisio symboli et quare
re plura facta sunt symbola Ad
primum autem dicimus quod symbolum
idem est in greco quod latine col
lacio id est pro posicionum a sin quod
est con et bolon quod est pars masti
catam semel more sine cibum
eum quilibet apostolorum in eo sym
bolum hoc est articulum per diu mas
ticatum meditacionis prestitum
articulum posuit Apostoli enim quod
dividendi erant in tota terra
ad predicandum convenerunt in ierusalem
et ibi contulerunt articulos fidei
quia predicaturi erant ut
uniformiter predicaret et non essent
in eis scismata i. Cor. i. Ob
secro fratres ut idipsum dicatis
omnes et non sint in vobis scisma
ta Gal. i. Ascendi iterum et con
tuli cum illis hoc est petro et iacobo
evangelium quod predico in gentibus ne

forte in vanum crederet credidisse(t)
H(oc) igitur est ro(mano)s nominis Dicitur autem
ratio hoc symbolum fidei Et fides
dicitur tripliciter quia creditur in deum et
est forma que est lumine a deo
infusum per quod aliquis assen-
tit primo veritati propter se et super
omnia quia tamen veritatem ratione
non comprehendit Hebr. xi. Fides
est substantia rerum sperandarum argumentum
non apparentium Exposita ibi ab apostolo
dicitur fundamentum quia fundit in nobis
res sperandas in gratia et gloria et
premia que aliter non erant fun-
date in nobis assensu inmobili nisi
deus lumine suo nobis vel prioribus
revelante has res fundaret in
nobis quia nisi ipse lumine suum
quod hoc infunderet dubitaremus de
talibus vel omnino ea negaremus prima
Cor. iii. Fundamentum aliud nemo potest
ponere preter id quod positum est quod est
Christus Jhesus Glosa Ambro. Hec est
fides Christi Jhesu et quia per fidem ho-
minibus que supra rationem sunt consenti-
mus et inmobili et indubitato
assensu Ideo dicitur fides argumentum
hoc est ratio rerum non apparentium convincens mentem
de non apparentibus ratione Ricardus de Sancto
Victore et ... Hilarius Fides est supra
rationem et infra intelligentiam rationis
quia apta contemplatione de deo
habebimus in patria Unde Dyonisius dicit
in libro de divinis nominibus capitulo
vii. Fides est lumine collocans
per assensum mentis credentis in
veritate que de deo est et veritas
collocatur in credentibus H(ec) igitur est
fides habitualis Veritas quam credit in
deum Est item fides id quod creditur
sicut quod deus est trinus et unus et quod
unigenitus dei conceptus et natus
est ex maria virgine et quod passus
est et cetera alia huiusmodi que credit
sancta ecclesia Et secundum hoc dicitur fides articulis Ar-
ticulus autem ut dicit sanctus Richardus
de sancto victore est unum credibile
artans nos ad credendum Sicut
enim corpus humanum ex articulis
componitur Ita quod in qualibet iunc-
tura duo coniunguntur quorum utrumque
est articulus sicut apparet in digi-
to minimo per duas iuncturas tres
articuli iunguntur Ita in katholica
fide sunt membra articulatim
composita ex quibus fides componitur
catholica et hec compositio symbolum
vocatur et sic in corpore ubicumque
est flexus et iunctura duorum non
est articulus unus sed plures Ita in
symbolo ubi res una est et
ad unum pertinens unus est ar-
ticulus Et ubi res diversa flec-
titur et ex pluribus componitur non est
unus articulus sed plures Dicit(ur)
quod dicit unigenitum filium qui
conceptus est ex maria virgine
Ibi enim alia res credenda est
qua Christus unigenitus dei est
generatione eterna et alia qua con-
ceptus est secundum carnem Et ideo hi
duo sunt articuli Cum autem ar-
ticulus dicitur unum credibile non dicitur

simplr̃ intelligi numina Sed
ita numinu q̄ vl'ti non dividit
in symboli resolucione z divisio
ne sic z in corpore homīs org[a]
nu quidem est coxa vel cruս
z tibi quia in divisione corpis
non dividit in duo membra
Ideo dr̃ articulus corpis q̄ aute
dr̃ artans ad credendum Ideo dr̃
q̄ ad salute cuilibet q̄ credat z
nisi credat homo salutari no
potit marti vl. Qui crediderit
z baptizatus fuit salvus erit
Qui vero non crediderit condempna
bit[ur] Hoc modo dicta fides hz an
tecedencia que sunt pncipia per
que probant[ur] z hz credita que sunt
quasi conclusiones ex illis ance
dentibus pncipiis illicita et hēt
in scriptura que sunt quasi con
clusiones vltiores ex istis con
clusionibus habite que a phis
torelaia vocantur Antecedencia
aut sunt sic q̄ ds sit z verax
sit in dictis z quod revelatum
sit ab ipso Et ideo maior sit auctas
scripture sit credendum in omnibus
in quibus eciam aliqui pt i. om
hunni dicere videtur. Heb. xi. Ac
cedentem aut ad deum oportet credere quia
est. z q̄ inquirentibus se remunera
tor sit Hic enim in phia do primo
relinquit[ur] z supponit[ur] quia est
Ita eciam de istis non inquirit sed
supponit[ur] q̄ sub ista hoc est q̄
certissime vera sint Conclusio
nes aut per scripturam z revelatores
probata sunt articuli fidei quos

q̄ oīa humani ingenii perspicuitas ad scripture

de scriptura illicitos z revelatorum
acceptos non credendos apli
posuerunt de quibus in exposicione
symboli dicemus Consequen
sunt sic ea que ptinent ad de
terminacionem articulorum z explanatorum
natorum Sicut si articulus est
xpm esse incarnatum consequens
est vtr de aliqua matre incar
natus sit. z aliquo. z aliquo o.
perante z sic creditur q̄ de ma
ria virgine tpe certo z Christi
operante spu sancto et sicut si
credo vitam eternam Consequens
est q̄ vita eterna pripiatur a
digne vita Et q̄ qui mortuus
est in pctō no est dignus
vita Et q̄ quedam pctā
sunt morte i. s. in sentencia Et
sic quis est q̄ fornicacio et
adulterium et furtum z alia que
deus morte condempnat z vita
eternam impedit sic mor
talia pctā Et sic finale est
vide in omnibus hic igit[ur] fides
que creditur sic q̄ creditur in
antecedentibus pncipiis et con
clusionibus z in scriptis ex ill'
Et qui sic credit iste fidel'
dr̃ z catholicus Qui aut ita
vel aliquod horum no credit
dr̃ infidel' z hereticus. infidel'
quidem quia fidem no hz
hereticus aut qui certe late sec
te sue assertor z defensor e
Quia suas sequit[ur] fanta
sias z eorum z ias pfert aucti

diuine Hec fides katholica dici-
tur aplica Catholica vt dicit Boe-
cius in libro de duabus naturis
in vna psona xpi duabus
exceptis quia sz principia
eius no particulariter in toto
mudo est timenda quod non
fuit lex veyus quia ad ea
non tenebantur nisi illi q
qui fuerunt in domibus patriar-
char et qui a domo patriarche
illi qui inter erant sepaba-
tur ex tunc ad legis obser-
uancia no tenebantur Vt
dicit glosa Apli sup Eplam
ad Roma. Aplica aut dicitur quod
collone aplorum p articulos
est edita quolz aplorum aliquis
in ea conferente Est tercia fides
qua in diuinum p fidei deuo-
tonez bonorum meritorum perfectum
Et ista est que opatur p dilec-
tonem Gal v. Fides que p di-
lectonem opatur quod sz ex fide
veritati credendorum assencio
et p deuotonem in ea corde oe
et ope tendo vt veniam ad
ea que credo Ex hijs que
dicta sunt pz quod qui credit
et male opatur hz fidem p-
modo dicam Et qui credit et
opatur hz fidem tercio dcaz
Et hic est quod quidam nomine
fidelium sunt et in eternum solo
nomine Alij erunt nomine et nomine
re .i. Confitentur se nosse de-
um factis aut abnegant
Ex dictis eciam pz quod fides q
credendorum valde ampla est ex
quo in se antecedencia Et
conclusiones fidei et consequencia
comphendit pz eciam quod aliud
est articulus qui est credibile
quodam sit conclusio Et aliud de-
terminato articuli que est de con-
sequentibus Hijs itaque perlibatis Diuisio sym-
incipiatis symboli aplorum boli et ex-
et diuisionem illius et expla- planacio
nacionem ordiamus Diuiden- articulorum
do igitur dicimus quod Petrus
aplorum princeps in concilio aplo-
rum primum articulum posuit dicens .1.
Credo in deum patrem omnipo-
tente creatorem celi et ter-
re ibi tacuit Et ille est articulus
primus et quod dicit Credo id est
ac si diceret corde assencio
et deuocione tendo in deum
qui patrem se sua principium to-
cius diuinitatis quia ab ipso est
filius per generacionem et spiritus sanctus
p processionem Et quod ad-
dit omnipotentem Intelligitur
quod sibi posse sit pro volun-
tate libitum no lege alicuius in-
ferioris vel ignorabilis nec re-
tractu sic no possumus Sic
nos multa no possumus po-
derose nature nostre retracti
Sed quod posse suum nulla in-
firmitate sit depressum Et
tercium quod nulla re in contrarium
operante sit vmquam impedi-
tum. Oz ad voluntate omino li-
berum nec retractum nec depressum
nec impeditum Cap. xvi. [illegible]

nim volũs posse ps Omnia
quecunq voluit fecit Hester
xiii Domine deus rex omnipotens
indicione tua cuncta sunt posi
ta et non est qui possit re-
sistere voluntati tue Ro. ix. vo
luntati eius quis resistit Hec.
ii° di. opus dei Quod autem
d. creatorem celi et terre ad
eundem ptinet articulum sicut
effectus ptinet ad suam causam
Quia sic artifex qui facit
domum vel archam necesse est
quod prius gignet suo intellectu
verbum interius quia forma
et mo faciendi opis ita ne
cesse fuit ex quo deus ipsa
pciam sua fecit mundum quod
prius de suo intellectu sbali
gignet vbum quod est forma
ydealis Et ars. vo faciendi
opis quia aliter nesciret quod
operaretur et sic quod deus est pr
vbi Hec est causa formalis
et ydealis faciendi mundi Et
in artifice qui operatur pm
tellectum necesse est quod ab ipso
fluat Opus qui verbum quod est
ydea et ars et forma opis
vehit in id quod facit sicut in
tendit Ita necesse fuit quod a su
mo patre procedat spus vbi
sine quo vbum vehat infitie
da sine faciat in ope crea
tionis sue in ope iustificationis
sive in ope glificationis Et
sic pz quod processio psonarum

a patre causa est processus crea
tionis et glorificationis et iustifica
tionis a tribus psonis et hoc est
dcm anshel' in monologio
et probat sic hoc pbatum est
hinc sumptum est quod in pmordio
mundi statim ut creature for
mande sunt antea sp̄ primitus
dixit deus fiat hoc vel et dicit
glosa hoc est vbum genuit in
quo erat quod fieret de spiritu
aut dicit simul et vbo. Verbo
dm celi firmati sunt et spu
oris eius omnis virtus eorum
Dic gº Ps quod ad idem ptinz
pr filij et creatorem esse celi
et terre Ideo dicit apostolus Col' j.
de filio qui est ymago dei
invisibilis pmogenitus omnis
creature quia in ipso condita
universa Mt xi. Confiteor
tibi dne pr celi et terre Unde
igitur quia hec ad idem pti
nent et non hnt flexum et
divisionem in diversa dicimus
quod hic est articulus primus quod
statuenda posuit petrus
Ordus aut in gallo fuit 2
andreas fr symonis petri
qui bolum suum posuit dicen
do Et in ihm xpm filium
eius unicum dnm nrm Et
hoc dicto siluit Qui enim dixit
et in ihm xpm Notat me
diatoris psonam Que constat
ex duabus Quod aut dixit
filium eius unicum In filio eius

notat eternacionem processionis
et naturalitatem diuinitatis que inter
omnem generantem est et genitum
Qui ab ipso generaliter et equaliter
generatur Et cum diuinitas nec
secundum esse nec secundum naturam possit
multiplicari oportet quod inter generan-
tem et genitum equalitas esse
credatur Cum autem dicit unicum
notatur quod totam gloriam patris pos-
sedit et eam cum alio sub
genito non diuisit ut in
intellectibus ex verbis Bn filii hi-
tum et quod dicit dominum notat quod
omni diuinitati sit possessor
et largitor Et quod dicit nostrum no-
tatur quod nostri debitor ex sua
caritate quia nostra in se sus-
cepit sic effectus Hec autem
omnia manifesta sunt ex
3 posita Post hunc posuit
Jacobus minor et dixit Qui con-
ceptus est de spiritu sancto natus ex
maria virgine Hec enim duo con-
ceptus et natiuitas ad idem
pertinent scilicet incarnacionis
Cuius confirmacio concepcionis
est natiuitas quod autem dicit
de spiritu sancto Posito quid notat
potestatem et operacionem ut sit
sic sensus qui conceptus est de
potestate et operacione spiritus sancti
non autem notat substanciam vel
materiam quia tunc christus de
substancia alicuius conceptus est fi-
lius eius est spiritus autem non

est filius spiritus sancti secundum temporalem
generacionem non est factus ex substancia
spiritus sancti Cum autem dicit natus
intelligit duas natiuitates
unam in utero qua christus naturam
humanam assumpsit et sibi uni-
uit Et aliam ex utero qua
de utero in lucem processit non
reseratis claustris virginei pu-
doris Et ideo dicitur de maria virgi-
ne que sicut ante partum fuit
illibata ita in conceptu fuit
sine concupiscencia et in grauidacione
sine pondere et in partu sine
dolore De conceptu autem
dicit Luce .1. Spiritus sanctus superue-
niet in te et virtus altissimi
obumbrabit tibi De natiuitate
autem in utero dicit Mat .1. Quod
enim in ea natum est de spiritu sancto
est De natiuitate autem ex utero
dicit ps In sole posuit tabna-
culum suum et ipse tamquam sponsus 7
procedens de thalamo suo
sic sol radium ita virgo mater
filium de talamo uteri sui pro-
tulit incorrupta De hoc autem
quod virgo mansit ante et in partu
et post partum dicit Ezechiel .xliiij.
porta hec quam vidistis clau-
sa est et non aperietur quia do-
minus deus israel ingressus est
per eam Eritque clausa principi
hoc est ad honorem principis
Hic vero est articulus tercius
Johannes autem quarto loco po- 4
suit dicens Volumus Passus
sub poncio pylato crucifixus

mortuus et sepultus Articulus
enim est passio xpi Decimus
autem articulus est Qui sub pon
cio pylato est passus qui qui
dem poncius dicitur quia devicit
ponti insulam Sicut Scipio
dicitur affricanus quia devicit
affricam Quod autem addit cruci
fixus modum explanat pas
sionis et quod dicit mortuus dicit
illate passionis quantitatem
et similiter phyl. ii. ubi dicitur factus
obediens patri usque ad mor
tem mortem autem crucis
Quod autem sepultus non aliud
dicit Sed cum morte addit of
ficium funeris Thob. iiii Cum
mortuus fuero corpus
meum sepeli et ideo sepultura
nichil addit nisi quod ad mor
tem pertinet Ut quod totum
id ad unum et eundem pertinet ar
ticulum ysa. xi Et sepulcrum eius
7 gloriosum Quinto loco sim
bolum posuit phylippus Des
cendit ad inferna Tercia die
resurrexit a mortuis In quo
quidem multi dubitaverunt
utrum descensus ad inferos et
resurrectio mortuorum ad unum
et idem credibile quod vocatur ar
ticulus pertineat Sed salvo me
liori sentencia videtur
quod racio duplex est anime sine
corpore et descensus ad in
fernum ut dicit Damascenus Anima
xpi deificata sicut in suo
utriusque fecit beatitudinis et visione
ditatis quietem tenuit anima xpi
Et ibi implevit quod dicitur Osee
xiii O mors ero mors tua
morsus tuus ero inferne.
Vincere autem mortem et mor
dere infernum sunt actus vite et
non mortis Ibi enim completur
quod dicit Mt. xii et luc. xi
Cum fortis armatus intrat in domum
unius fortis dyaboli et illius fuerat
fortis Et omnia vasa illius
distribuit Et hec omnia pertine
sunt actus vite et ad resurrectionem
relata Et ideo cum racione in
eodem credibili ab apostolo con
iuncta Eccli. xxiiii Penetra
bo inferiores partes terre et in
spiciam omnes dormientes et
illuminabo omnes sperantes in
domino De racione autem dicitur in
ps. Resurrexi et adhuc tecum
sum Non enim in toto perii
per mortem sicut michi iudei ar
bitrati sunt ps. Ego dormi
vi et sompnum cepi Et ex
surrexi quoniam dominus suscepit
me Post posuit Bar 6
tholomeus Ascendit ad celos
sedet ad dexteram dei patris
omnipotentis Sedere enim ad dex
teram patris terminus est ascen
sionis Et ideo ad idem pertinet
credibile quia autem xpus
verus deus fuit Ideo propria
virtute non angelorum mani
bus subvectus sicut lazarus
ascendit Mich. ii Ascen
dit pandens iter ante eos.

Joh. xx°. Ascendo ad patrem meum
et patrem vestrum deum meum et deum vestrum.
Et sm dimittes quidem sedere
ad dexteram patris est sedere in
equalitate patris sm humanitatem
autem sedere in dextera est potis
simis bonis uti omnem crea
turam perfrui Col. iii. Que
sursum sunt querite ubi christus est
in dextera dei sedens. Que
sursum sunt sapite non que
super terram. Et Thomas post
illum adiunxit bolum dicens
Inde venturus est iudicare vi
vos et mortuos. Actuum. Sic
veniet quemadmodum vidistis eum
ascendentem in celum. In forma
autem humana veniet quia in
forma divina nusquam defuit
Et ideo in forma humana
veniet ad iudicium in qua
et a bonis et a malis videbitur
Jo. xix. Videbunt in quem
transfixerunt a malis enim forma
divina videri non potest quia
sicut dicit Augustinus hanc videre
nemo potest nisi gaudeat
et glorietur in ea. Ysa. xxvi.
Tollatur impius ne videat
gloriam dei et est textus lxx^{ta}
Act. xix. Constituit tem
pus in quo iudicaturus est
orbem terre in viro in quo
statuit fidem prebens om
nibus suscitans eum a mor
tuis ii. Cor. v. Omnes
nos manifestari oportet ante
tribunal christi ut referat unus
quisque propria corporis prout gessit
sive bonum sive malum. Et hunc
modum iudicii Mat. xxv°.
describit ubi dicitur Cum venerit
in christus statuet oves a dex
tris edos autem a sinistris. Et
bonis dicet Venite patris mei
percipite regnum etc. Malis autem
dicet Ite maledicti in ignem
eternum etc. Et Matheus ante 8
dixit post hunc bolum posu
it dicens Credo in spiritum
sanctum quia post sententiam que facta
de filii deitate et humanitate
conscripta est ponendum De spiritu
sancto qui procedit ex utroque pa
tre scilicet et filio dicitur autem hic credo
do quia a primo articulo usque
huc intermissum fuerat. Et
ideo consequens erat iterare
quia de alia persona articuli
erant ponendi. Spiritus autem
dicitur quia spirat vitam gratie
et intelligentie. Et sic dicitur Joh.
vi. de primo spiritus est qui vi
vificat de secundo autem dicitur Job xxx
iii. ut video spiritus est in ho
minibus. Et inspiracio altis
simi dat intelligentiam. Et
primo hic quod dicitur spiritus bonitatis
et bonus Ps. Spiritus tuus
bonus deducet me in terram
rectam. Ex secundo hic quod dicitur
Spiritus veritatis Jo. xv. Cum
autem venerit ille spiritus veritatis
docebit vos omnem veritatem
et que ventura sunt annunciabit

bit vobis Experimentum probat
se esse spiritum xpi quia sicut
dicitur Joh. j. Gratia et veritas per ihesum
xpm facta est Dicitur autem dicitur
quia est omnis sanctitatis perfec
Sanctus enim ut dicit dyo[nisius] est ab
omni inquinamento libera mundi
cia liberat autem nos ab omni
inmundicia peccati venialis de inmun
dicia fictionis intellectum ab
inmundicia erroris Et opus
ab inmundicia negligentie et
obmissionis De primo habetur
dicitur j. Chor. j. Nescitis quia
corpora vestra templum spiritus sancti
qui in vobis est quem habetis
a deo Ac si dicat Spiritus sanctus
sanctificavit sive mundavit nos
ab inmundicia carnis sua sancti
tate Et ideo iterum non estis in
quinandi De secundo dicitur Sapie. ix.
Est enim in illa spiritus intelligen
ciatus hoc est qui intellectum sancti
ficat ab inmundicia erroris
perimsinmita veritatem De tercio
simul et duobus primis dicitur
Sapie. j. Spiritus sanctus effugiet
fictum et sic mundat veritatem a
fictione et subtrahit se a cogi
tacionibus que sunt sine intel
lectu Et sic liberat intellectum
ab errore Et paulo post dicit
Spiritus in malivolam animam
non introibit sapiencia hoc est
sapie spiritus nec habitabit in cor
de subdito peccati et sic mundat
cor et corpus a peccato antiquam

introeat In illa deliberacione
autem opus a negligentia ob
missionis dicitur j. Chor. xij.
Hec omnia operatur unus atque
idem spiritus dividens singulis
prout vult Spiritus enim sanctus
omnia operatur et nichil negligit
Sic ergo credendum est in spiritum
sanctum De inde sunt volumus
posuit Jacobus minor dicens
Sanctam ecclesiam catholicam
sanctorum communionem Respiciens ei
ad hoc quod spiritus sanctus datur et mit
titur ad sanctificandum creaturam
que sanctius nunquam fallit in
errat Sed non nunquam fallitur
in persona dicit dixit sanctam
ecclesiam Et quia omnes articuli
fundantur in divina et eterna veri
tate non super creatam veritatem quia
omnis creatura vana est et
non habet solidam veritatem Ideo
iste articulus sic resolvendus
est ad proprium opus spiritus sancti
Hoc est Credo in spiritum sanctum
Non enim secundum se sic dixit
precedens articulus sed eciam ideo
in eum secundum proprium opus eius quod est
quod sanctificat ecclesiam quam sanctitatem
profundit et sacris et virtutibus
et donis que dat ad sanctitatis
perfectionem et eandem in maculis
et donis gratis datis sic sapiencia
sancta fides discrecio spirituum opera
co sanitatum et prophetia et huiusmodi
que dat spiritus ad sanctitatis ec
clesie demonstracionem Hanc

ceciam d̄r esse katholicaz hoc
est vtem duabꝫ d̄tenus sic
diximus manchitꝫ quia scꝫ
ꝛ pn̄cipia eius vniu̇salit
vīa sunt Et quia ꝑ totum
orbem vniu̇saliꝫ dilatan
da Cv aut̄ addit scor̄ cōioz
nō factulā articlīm ꝫ de
clarat eīdꝫ quia ad scitutꝫ
ecclīe ꝑfcām ꝑtinet scōrum
qnimio sic em̄ in ho ine vno
spūs homīs qui ē in ipo
bona ipius membri vchit
ad proſtīm altius sic ex ceb°
senſū ꝛ motū ꝛ ex corde vi
talem ꝛpulsante spm̄ Et
ex stomacho ꝛ epate cibū
ꝛ n̄alem spm̄ Ita spūs xp̄i
in corpe mistico a capite
xp̄o ꝛ alyꝫ mēbꝫ nobilibꝫ
sic apli ꝛ bt̄a v̄go ꝛ sancti
mr̄es ꝛ alij sc̄i excellentes
sūt ꝛ fuerūt vchit bona
etiam oīa membra ꝛ sic
efficit̄ qmune q̄ ē vniuꝰ
q̄ zprim ꝛ sic scītas ꝑficit̄
in ecclīa Nū̇ xi· Cum
qmarre velꝫ dn̄s bō moysi
alyꝫ de ꝑplo dixit Tollam
de spū tuo ꝛ dabo lxxᵐ
viris ꝛ hac qmonis satisfac
tōm ondit dn̄s Joh· xx· Cū
insflauit in discipłos ꝛ dix̄t
Accipite spm̄ scm̄ Hᶜ etiā
signatū est· iiij· R· ij· Vbi
spūs helye requieuit sup
helyzeū Iste ḡo articlꝫ

que sic intelligendꝫ posuit mi
nor Jacobꝫ Symon aut̄ ca x
naneꝰ inspirat̄ pꝰ Jacobum
frēm suū carnalem posuit
bolū detulit em̄ sibi p̄matū
eo q̄ Jacobꝰ iᵉ epus erat Jero
solimoꝝ dixit igit̄ Remis
sionꝫ pctōꝝ Hᶜ aut̄ dixit
respitiens ad scdꝫ opꝰ spūs
sc̄i Et est sēnsꝰ in spitu scō
qui fac̄ remissionꝫ pctōrū
Quia sic dixim̄ oīs ar
ticulꝰ hꝫ subsistentū ꝫ diui
nitatem vel in essencia diuina
vel in pē vel in ꝑprys ꝑsōꝝ
opacōibꝫ vel passionibꝫ Nō
em̄ fit remissio pcti nisi in
spū scō q̄ ondic̄ Joh xx vᵗ
dᶻ Accipite spm̄ scm̄ quoꝝ
remiseritis pcta remittūt̄
eis Et sic oīs baptismꝰ
qui ē pcti ablucio dᶻ fieri
spū scō Act· j· Vos baptisa
mini in spū scō non post mulꝰ
tos hos dies Post hunc xi·
Judas thadeus ꝑtius fr̄ dūo
vīi que thadeū hᶜ ē cordim
eo q̄ custos eē̄ cordis voca
bant apli sui bolū posuit
dicens Carnis r̄ōem qui ar
ticulus fundat̄ tū in opiᵒᶜ
filij qm̄ in opacōne spūs sc̄i
In opacōne quidem filij ꝑ ea
sic dicit Aug° Xpi resurrec
tum ē nr̄ r̄ōnis Vn̄ Apłꝰ
j· Chor· xv· Si mortui nō
resurgūt neq̄ xp̄us res̄
rexit Nunc aut̄ resurrexit

xpus primitie dormientium Quo-
niam quidem sicut per hominem mors
ita et per hominem resurrectio mortuo-
rum. Et in Apokalipsi .j. dicitur primo
genitus mortuorum et princeps re-
gum terre. Super opus autem spiritus
sancti fundatur quia spiritus ygne [?] et in
corruptionis in spiritualibus corpora
resurgentium tamquam donacio
approbatur spiritui sancto. Spiritus mor-
tuum quamquam in complexione quam in
compositione membrorum resur-
gent in corrupti et non inmu-
tabimur. De isto spiritu mortu-
os vivificante dicitur Ezechielis
xxxvij. A quatuor ventis veni
spiritus et insuffla super interfectos et
reviviscant. Ultimum prefecit
xij Mathias qui adierat ad unum
apostolorum complens bolo [?] suo sym-
bolum et dicens Et vitam eternam.
Et hic articulus fundatur super tri-
bus personarum opere in gloria vel
primum ministrat posse et nosse
Eterna enim vita est que inmu-
tabilis habebit durationis terminum
que est actus fluens divinos
a deo in beatos ut totum quod in
ipsis est feliciter innat omnibus
infirmitatibus que sunt mortis
pluvia [?] fugatis .j. Chorinthiorum
xv. Absorpta est mors in
victoria. Bibitur autem hec vita
in fonte vite deo trinitate sicut
dicit psalmus Domine aput te est
fons vite et in lumine tuo vi-
debimus lumen. Hoc igitur
in grosso expositum est sym-
bolum apostolorum quod fuit primum.
Multiplicatis autem heresibus
convenerunt CCCxviij patres in
Niceno Synodo et symbolum
non aliud quam ab ipso quod dictum
est. Et eosdem articulos magis
ad errorum exclusionem expla-
naverunt. Et primum quidem arti-
culum expresserunt dicentes Cre-
do in unum deum patrem omnipotentem
factorem celi et terre visibilium om-
nium et invisibilium et ille totus
ita est expressus contra errorem
paganorum et hereticorum quorum ma-
nichei aquidam mane he-
resiarcha eorum dicuntur. Pagani
enim multos deos essencialem
divinitatem habentes et ab in-
vicem differentes esse dixerunt.
Manes autem docuit duos esse
deos et duo principia scilicet deum
lucis et deum tenebrarum unum
deum bonorum principium et alium
principium malorum. Et ideo fuerunt
qui errantes putaverunt ma-
lum esse eternum et ideo habere effi-
cientem causam que cum non
possit esse bonus deus dixerunt
malum deum esse principium ma-
lorum. Contra quod dixerunt patres
Credo in unum deum quia Exodi
xx dicitur Dominus deus tuus deus
unus est. Non erunt tibi dii
alieni [?] me. Psalmus Non erit in te
deus recens neque adorabis
deum alienum. Ergo enim dominus Cu-
ius [?] autem deus unus deus non est h

vnitas que in aliquo cadit
tum vel spe create vnitatis
Omnis enim vnitas creata
multiplicatur in pluribus sius
suis suppositis in quibus
est. Petrus enim enim et marti-
nus non sunt vnum animal nec
vnus homo secundum esse ani-
malis vel hominis Hec autem
vnitas nature vel essencie
diuine cauta est quod in suis
suppositis que sunt tres per-
sone non multiplicatur quia
pater et filius et spiritus sanctus non
sunt tres dii secundum esse deitatis
sed vnus deus et sic sunt vna
substancia et vna essencia et vna
sapiencia et sic de omnibus aliis
que absolute et relatiue
dicuntur de personis Et si alii sunt
dii non essencialiter sed participa-
tiue sicut sancti vel nuncupatiue
sunt sicut ydola dii dicuntur Et
quamuis tales dii plures sint in sup-
positis tamen multiplicatur
vox deitatis in ipsis et de par-
ticipatiue quidem dicitur dicitur in
ps. Ego dixi dii estis et
filii excelsi omnes de aliis
autem in ps. Omnes dii gen-
cium demonia dominus autem
celos fecit De omnibus autem
simul dicitur .i. Cor. viii. Sci-
mus quod ydolum nichil est in
mundo et quod nullus deus nisi vnus
Nam et si sunt qui dicantur

dii siue siue in celo siue
in terra nobis tamen vnus
deus pater ex quo omnia et nos
in illo et vnus dominus ihesus christus
per quem omnia et nos per illum
Contra autem secta manichei
diuisa est in tres partes quia
enim vna pars dicit duos deos
sicut apparet in epistola fundamenti
quam fecit manes et destruxit
Augustinus in libro quem fecit contra
epistolam fundamenti Alia autem
secta ex ista diuidens dixit v-
num quidem esse deum Sed duos
factores qui materiam formam ab
vno deo in diuersa forma-
uerunt et illi dixerunt quod vnus
factor fecit incorruptibilia sicut
celum et celestia corpora Alter
alius fecit vt dicunt corruptibilia
pugnancia et se inuicem de-
struencia Alii et ex mani-
cheis dixerunt quod christus factor fecit
inuisibilia sicut animas et
angelos Alius autem visibi-
lia sicut hec inferiora Sed pa-
tres vtrorumque horum errorem
excludentes dixerunt patrem
omnipotentem factorem celi et ter-
re visibilium omnium et inui-
sibilium fundantes de plana
cum sua contra obiectum apostoli Col.
i. Quoniam in ipso condita sunt
vniuersa in celo et in terra visibili-
um visibilia hoc igitur est quod
addiderunt explanando articu-
lum ¶ De filio autem dixerunt

2 Et in vnu dnm ihm xpm
filiu dei vnigenitu et ex pre
natu an omnia scla deu de
deo lume de lumie dm vm
de deo vo genitu no fcm
consubstanciale pri p que oia
fca sut Et hec totum expla
natu e contra errore arij qz
enim arrius dixit vnu esse
dnm dm xpm no esse dm
omnib suppositu s potius
esse suppositu et depssium sic
creaturam que non est ppo
sita omnibus Ideo dixert et i
vnu dnm meum ihm xpm q
in eod domimo et supposito
est cum pre attendes q
dt aplus j. Chor. viij. vnus
est nob dns ihus xc p quez
omia et nos in illo quia ita arri
dixit q et si dicat xpus fi
tam no est solus filius quia
est pre ad optimus filius sicut
multi sut et hec eciam postea dixit
Sabellius Et ido vlterius ex
pssert pres dicetes filiu dei
vnigenitu quia vo dixit ar
rius filiu quidez est fcm
an h tpalia scla s no an
omnia scla quia sclm vnu
est spaciu vnius tin qz dura
cionis quo durat creatura
vna et dix q filius no est fcm
an sclm sue duracionis Ideo
ad excludendu hec dixert ex
pre natu an omnia secula

Dixit enim arrius q cu deus
vellz creare mundu creauit
vtute quadam et sapiam qd
vbum vocat et filius p que
mudus istu ffiles crearet.
Deceptus aut fuit arrius
et putabat penitus esse sile de
do faciente mudu et de artifice
faciente artificiatu q artifex
enim pmo format in corde suo
ronem et sapiam que est ro
artificiati et vtutez p qua illa
mo procedat in artificiatu
Et h sapia et vtus sut diuse es
sencie abipa sba artificis et
aliquis formant in artifice et
an non essent formate et
ita in do fieri putabat vt dt
Aug carnalibus cogitacionibus
plenus in deo putans fieri
q vidit in homie fieri Et io
addidert pres deu de deo et
non virtute vel racom crea
tam lum de lume quia si ita
formaretur lume quo pr fecit
mudus in deo sic in artifice
tunc sicut an informacom
lumis q est raco artificiati
no est lum in artifice Sed
car enis e tenebrosum et lu
men hz a sapia que e artifi
ciati raco Sic omis homo
illumiat a sciencia sua Ita se
quitur q pr lum habet a fi
lio facto et formato qd impie
tate plenu est quia pr n
hz a filio s omia filius habz
a pre Et ido dixert lum de

lumine Quia vero arrius dixit sic formatam sapientiam a deo et virtutem non esse verum deum sed ad optime deum dici ideo addidevit deum verum de deo vero Quin deum volentes qui essencialem habet deitatem Arrius autem in hoc suo errore iudaizabat sicut hebion hereticus qui ante eum fuit quia iudei sic sapientiam que est racio creacionis mundi sic cum mundo factum esse dicebant et quod deus nisi istam prius fecisset sapientiam mundum creare nesciret quem non haberet ad quod inspiceret in creando Sicut artifex qui nescit operis sui racionem Quia autem arrius dixit istam virtutem et sapientiam factam et formatam et non de substantia genitam eo quod factum est opus voluntatis et generacio est opus nature in fusione substancie attenentiate in eum qua nascitur Ideo dixerit genitum non factum consubstancialem patri ex quo per generacionem naturam substanciam suam accepit Quia autem iterum dixit arrius quod quidem hic mundus sensibilis per verbum suum sapientiam factus est sed non omnia quia ipsum verbum quod factum est non est factum per se ipsum Ideo addiderit per quem omnia facta sunt totum errorem arrii excludentes Joh. i. Omnia per ipsum

3

facta sunt et sine ipso factum est nichil quod factum est De tercio autem articulo dixerunt qui propter nos homines et propter nostram salutem descendit de celis et incarnatus est de spiritu sancto ex maria virgine et homo factus est Ista tota expressio articuli incarnacionis facta est contra manicheum Ille dixit quod non propter homines nec propter salutem hominum descendit sed potius descendit ab ipso expulsus et quod lucifer adhuc reascensus sit in celum ad sedem suam in ascensione christi expulsus est confingit enim quod plura magna facta est in celo sicut dicitur Apok. xii. Et quod in primo prelio expulsus sit christus et in secundo expulsus sit lucifer et hoc plura dicitur fuisse inter duos deos deum scilicet lucis et deum tenebrarum sive deum boni et mali Hec ergo excludentes patres dixerunt quod nulla necessitate et nulla violencia detrusus sed misericordia hominum et amore salutis eorum descendit de celis non celos relinquendo secundum deitatem sed in nobis que assumpsit visibilis in hoc mundo apparendo Eph. iiii. Christus qui descendit ipse est et qui ascendit super omnes celos ut impleret omnia Joh. iii. Nemo ascendit in celum nisi qui descendit de celo filius hominis qui est in celo Joh. iii. Sic deus dilexit

mundi ut filium suum unigeni-
tum daret quia autem idem ma-
nes dixit non esse veram car-
nem christi sed fantasma fuisse
eo quod sic asseruit malus deus vir-
tute carnem viciosam fecit et hanc
carnem non posse esse de bo-
no deo. Ideo addiderunt Et incar-
natus est de spiritu sancto qui non
nisi bonus deus esse potest Et
per hoc quod dicitur de spiritu sancto notatur
potentiam et operacionem et non notat
materiam quia si de materia substancie spiritus
sancti fuisset christus tunc sequere-
tur quod spiritus sanctus esset pater
filii secundum humanam generacionem
et hoc est impium quia christus
non habet patrem nisi secundum eternam
generacionem. Dicit enim Augustinus quod
in terris est sine patre et in celis
sine matre. Ex Maria virgine
vero additur ut vera caro com-
munis matre esse credatur
et non fantastica sic dixit
Matheus. Virgine autem additur
contra Hebronitas qui Mariam
virginem in partu non esse
dixerunt et post partum quia dixe-
runt quod tamen christum hominem
in matris visceribus protulit et
non deum et quia homo pu-
rus de utero virginali non
exit nisi ruptis claustris
pudoris. Ideo dixerunt Mariam
in partu christi esse devirginatam.
Hii eciam dixerunt quod Maria
esset christotocos hoc est christi
hominis mater et non esset theo-
tocos hoc est ubi dei mater. Ideo
eadem synodus statuit quod
beata virgo theotocos et non
christotocos deinceps diceretur.
Et quia Manes dixit quod christus
esset humanatus sicut habitu aliquis
dicitur tunicatus vel cappatus
vel palliatus et non esset homo
verus eo quod non substancialiter et
essencialiter univisset hominis naturam
sed extrinsece tamen et intrinsece
habitualiter assumpsisset hominis naturam.
Ideo ad excludendum hunc erro-
rem addidit sancta synodus et ho-
mo factus est. Scriptum enim erat Joh. 1.
Verbum caro factum est et habitavit
Et Gal. iiii. Misit deus filium
suum natum ex muliere factum sub
lege ut eos qui sub lege erant
redimeret ut adopcionem filiorum
reciperemus. Deinde sumen-
tes quartum articulum dixerunt
Crucifixus est pro nobis sub
Poncio Pylato passus et se-
pultus est. Et hunc nichil addi-
derunt ad explanacionem et ex-
pressionem nisi quod dicitur cruci-
fixus eciam pro nobis quod est
contra Manicheos est additum
qui dixerunt non pro nobis
crucifixum esse sed totum fan-
tastice fuisse actum quod dicitur de christi
passione. Additum eciam est contra
Sabellianos hereticos qui dixe-
runt nos in nullo indigere
christo quia eciam nos filii dei esse

possumus qui volunt ecce qui dicunt Christum secundum carnem purum hominem fuisse. Et ideo synodus posuit pro nobis ut sciamus nos nichil posse nisi per Christum sufficienter. Joh. xvii. Ego pro eis sanctifico me ipsum hoc est in sacrificium me offero. Sine quo redimi non poteramus. Ergo hunc modum redemptionis per mortem Christi summa sapientia ordinavit et elegit. Alia hic dicta in symbolo apostolorum sunt dicta. Post hunc sequitur consequentur et illum tribus verbis declaravit dicentes et resurrexit tertia die secundum scripturas et de descensu quidem ad inferos dimisit quia cum non erat nullus fuit. Sed erat contentio de resurrectione quibusdam dicentibus quod non tertia die Christus resurrexit quia non tribus diebus in sepulcro iacuit.

Pasceue enim in vespere noctis sepultus non iacuit nisi per sabbatum et ante lucem dominice diei surrexit. Et ideo ut hanc determinaret contentionem dixerunt quod surrexit tertia die secundum scripturas hoc est sicut illos tres dies scriptura docet computare. Hic enim ut dicit Augustinus per synodochen partem computat pro toto. Ita quod parasceue quando sepultus est et mortuus cum precedenti parte diei et tota precedente nocte computetur pro una die naturali et nox que est inter parasceuen et sabbatum cum ipso sabbato pro uno die computetur et vespera sabbati cum nocte sequenti pro una die dominica computentur quia sicut vespera precedens cum die sequenti ad unam diem pertinebat. Gen. i. factum est vespere et mane dies unus. Quare autem artificialibus noctibus duabus et uno die artificiali Christus in sepulcro iacuit hanc causam assignat Augustinus quia scilicet in Christo non fuit tenebre dies clara sua claram mortem significavit. In nobis autem qui tenebrosi sumus duo mortes patet scilicet et pene significant per duas noctes quas Christus sua lucida morte ad lucem gratie redemptionis peregit. Nox illuminatio mea in deliciis meis. Mich. vii. Cum sedero in tenebris dominus lux mea est. Math. xii. dixit hoc esse signum principium qui a duplici nocte per mortem Christi quierunt liberari. Augustinus non dabitur signum nisi signum Jone prophete sicut fuit Jonas in ventre ceti tribus diebus et tribus

noctibus Ita erit filius hominis in
corde terre tribus diebus et tribus noc
tibus ¶ Deinde super sextum septimum
sic dicentes sicut apostolus dixe
rat Et ascendit in celum sedet
ad dexteram patris Et hic ar
ticulus non habebat necessariam
explanationem quia nullam
heresim contra hunc articulum illi
audierant ¶ Septimum autem
tractantes dixerunt Et iterum ven
turus est cum gloria iudicare vi
vos et mortuos cuius regni
non erit finis Hunc autem ar
ticulo ex parte antiori ad ex
clusionem deliramenti origenis
addiderunt Et iterum venturus est
iudicare cum gloria Quia origenes
dixerat quod adhuc
venturus esset passibilis in aereo
corpore passurus pro demonibus
in aere sicut passus fuerat pro
hominibus in terra. fundatur autem
erat auctoritate xpisti Io. xix dice
tis Amodo videbitis filium
hominis venientem in nube
cum potestate magna et maiesta
te Ex parte autem posteriori addi
derunt cuius regni non erit
finis contra iudaizantes here
ticos dicentes quod xpistus ve
turus sit et regnaturus mil
le annis in aurea civitate et
tunc regnum eius finiretur et ali
ud inciperet fundaverunt autem
dicta super illud luce i° potestas

eius potestas eterna que non auffe
retur et regnum eius quod non cor
rumpetur Luce j. Dabit illi deus
sedem david patris eius et regna
bit in domo iacob in eternum et
regni eius non erit finis ¶ 8
Deinde tractantes articulum
octavum dixerunt et in spiritum sanctum
dominum et vivificantem qui ex
patre et filio simul adoratur et
conglorificatur qui locutus est per
prophetas Multe enim hereses in
surrexerunt de processione spiritus
sancti quas in expressione pro
cessionis eius necesse fuit ex
cludere quod enim addunt in spiritum
sanctum dominum contra nestorium et
eutitem constantinopolitanos
patriarchas addiderunt qui spiritum
sanctum dixerunt finem patris et filii
Et causa erroris fuit quod spiritum
in deo sicut in homine recepe
runt In homine enim spiritus est lu
cidus aer qui ex humido
radicali resolvitur et defertur ad
operationes animales et
vitales et naturales et movetur
in omnem partem corporis sicut
radii solis et stellarum in mun
do vehentes virtutes ce
lestes a stellis ad inferiora
ut ex illis generentur et auge
antur et convalescant Et ita
spiritus hominis in membra
vehit virtutes anime et cordis

Et adhuc similiter dixerit spm
creatu a deo procede 2 sic ve
here virtutes potentie pris 2
sapie filij omnibus creaturis et
ideo sunt pri 2 filio 2 esse
sum eorum 2 non quidem p se
vivificare sed vehiculu esse
vite pris 2 filij Unde
Joh. v. Sicut pr habet vitam
in semetipso sic dedit 2 filio
vitam habere in semetipso
2 non dr hoc de spu sco Hunc
ergo errore extimantes di
cunt 2 vivificantem 2 ut
melius notaret ipsi pres
dixerunt vivificatore Sed
enim transferret symbolu
in p sco translatum fuit et
translator dixit vivificante
pro vivificatorem Syno
dus enim intendit qd ex
natura vivifica est vivifi
cator sicut 2 pr 2 filius. Fu
dauint aut se in hoc qd dr
Joh. vi. Spus est qui vivifi
cat Et Ezech. i. dr spus vi
te erat in rothis Cum aut
dr 2 addit qui ex pre filioque
pcedit Synodus non dixit
nisi qui ex pre pcedit 2
latini suscipientes de greco
in latinu translatu symbo
lum auctoritate leonis pape
addiderunt filioque. Et qd sy
nodus non dixit filioque
no dimisit ideo qd a filio n
procedat spus scus sed ideo
nullus error ad huc contra hoc
surrexerat 2 quia in euangelio
Joh xvi° non ponitur plus
nisi de pre ubi dixit xpc
spm veritatis qui a pre pro
cedit 2 noluerit adde aliud
euangelio tu ad hunc no esset
necesse. Latini aut attenden
tes qd dicit Apostolus spm esse
filij dicens Si quis spm x
non habet hic non est eius Et Ro
viij. Misit deus spm filij sui
in corda nra clamante ab
ba pr Et qd xc dicit Joh.
xvj. Quem ego mittam
vob a pre que expresse sig
nificant spm scm a filio p
cede addiderunt auctoritate leo
nis pape qui ex pre filioque
procedit Et hac de causa
etiam athanasius grecorum
doctor illustrissimus allexa
drie epus i symbolo quod
interim edidit ad explana
tionem synodi qd in Niceno
volt re continetur spus sco
dixit a pre 2 filio non factus
nec genitus sed procedens
Dicit tamen greci latinos
esse excommunicatos quia sca
synodus dixit non permit
timus aliam cuique ptatem
neque nosmetipsis ptatem
aliquid addendi vel minu-

credi et spu addidit vel mi
nuerit excōmunicatus sit Sed
latini ad hec dicunt quod qui ex
planat non aliquid extri
secus addit sed quod intus la
tuit ondit aliter ex ipsa sy
nodus excōmunicata fuisset
que multa ad explanacionem
symbolo addiderunt aplorum
unitate pro errore grecorum ad
ditum est filioque Qui autem
sequitur qui cum patre et filio si
mul adoratur et conglorificatur
hoc contra nestorium additum est
vt ondatur spiritus sanctus deus
esse adorandus et sic dominus
omnibus supponitur esse cum patre
et filio conglorificandus Ille ei
non esset vbique deus non
esset vbique Dicit autem propheta
Quo ibo a spiritu tuo significans
spiritum sanctum esse vbique
Et si non esset in throno ma
iestatis non esset conglorificandus
Nunc autem Joh in Apoka.
xxi dixit qui sedebat in
throno Ecce noua facio
omnia secundum exposiciones pa
trum sanctorum hoc intelligens
de spiritu sancto Qui autem additur
Qui locutus est per prophetas
additum est contra heresim por
phirij philosophi heretici qui dixit
prophetas non spiritu sancto sed spiritu
phanatico esse locutos quod vidit
quedam in eis que continue
re nesciuit et non intellexit
vidit etiam quedam que fla
putauit et ideo non a spiritu sancto
inspiratos esse dixit Contra
quod dicit sancta synodus qui locu
tus est per prophetas Secunda ad
finem Synodus autem auctoritate petri
canonica .i. Non voluntate hu
mana allata est aliquando prophe
cia sed spiritu sancto inspirati locu
ti sunt sancti dei homines Dein ix
in tractantes articulum nonum
dixerunt sic et in vna sanctam
katholicam et apostolicam etiam
nichil huic addentes articulo
nisi quod dixerunt in vna hoc
ad explanacionem addentes contra
scismaticos tenentes dominum incon
sutilem scindere intentes fulti
sunt auctoritate canonica. primo
Vna est columba mea et de hoc
in libro corporis christi satis dictum
est. Deinde tractantes de x
cimum articulum dixerunt Con
fiteor vnum baptisma in remis
sionem peccatorum Apostolus autem
dixerat remissionem peccatorum et ad
didit ad expressionem sancta Syno
dus Confiteor vnum baptis
ma quia non remittuntur pec
cata nisi per cristi sacramenta que
sunt ianua et fundamentum in
omnibus alijs remissionem operatur

Joh. iii. Nisi quis renatus fuerit
ex aqua et spiritu sancto non potest
intrare in regnum dei. Dicunt
autem unum baptisma ut in-
nuant unum esse baptisma christi
et non secundum numerum baptisancium
baptisma quidam enim dixe-
runt quod ab uno melior est
quam ab alio. Contra quod dicit
sancta synodus Confiteor unum
et eiusdem valoris baptisma quod
christi est baptisma in forma
ecclesie celebratum. Hoc enim est
unum baptisma et equale sive
detur a bono sive a malo quia
baptizatus est sic minister. Dominus
autem christus qui equaliter datur per
bonum et malum baptistam. vii.
Augustinus. Quid facit tibi minister
malus vel bonus cum dominus quasi dicat
nichil. Christus enim est qui bap-
tizat interius etiam quicumque bap-
tizet exterius. Joh. i. Ille qui
me misit baptizare in aqua
ille dixit mihi Super quem videris
spiritum descendentem et manentem
super eum hic est qui baptisat.
Et sic baptismus est unus
unitate forme et unitate
interius baptizantis. Quod autem
dicitur in remissionem peccatorum. Act.
i. Johannes quidem baptizavit
aqua vos autem baptizabimini
spiritu sancto non post multos hos
dies. Act. xix. Johannes baptiza-
vit aqua in eum qui venturus
erat post se ut crederent hoc
est in ihesum christum et tunc bapti-
ti in nomine ihesu et acceperunt
spiritum sanctum. Deinde tracta- xi.
tes xi. articulum dixerunt Et
expecto resurrectionem mortuorum mihi non
addiderunt nisi hoc quod dicitur expecto
propter quosdam hereticos qui dixe-
runt resurrectionem mortuorum
iam factam esse et non ulterius
expectandam. Dixerunt enim quod resurrectio
non est nisi anime que cot-
tidie fit cum anima resurgit
a peccatis. ii. Thy. ii. Ex quibus
est est phyletus et hymmeneus
qui a veritate exciderunt dicen-
tes resurrectionem iam factam
esse et subverterunt quorumdam fi-
dem contra istos auctoritate
apostoli dixerunt et expecto resurrectionem
mortuorum. Ultimo tracta- xii.
tes ultimum articulum dixerunt Et
vitam venturi seculi quod apostoli
dixerunt vitam eternam. Syno-
dus autem ut exprimeret spem
et non putetur esse beatitudo in
hoc seculo sicut Stoyci philosophi dixe-
runt determinaverunt esse addendum et
vitam venturi seculi ne in hac
vita beatitudo esse putetur. Secun-
dum dixerunt auctoritate apostoli ii.
Chor. iiii. dicentis Id enim quod
in presenti est momentaneum et
leve tribulacionis nostre synodus
in sublimitate eternum glorie

pondus operatur in nobis non con-
templantibus nobis que videntur
sed que non videntur. Que enim
videntur temporalia sunt que autem
non videntur eterna. Amen est in ul-
timo symbolo confirmatio predictorum. Et
debet interpretari verum est et non dubium. Et
tertia fiat sic patet ex prehabitis
que iam in auditis exposuimus.
¶ Est autem dubitatio apud qui-
dam in istis symbolis utrum
res sit articulus vel enunciabile.
Res quidem est sicut Christi incar-
natio et passio et resurrectio et
huiusmodi. Enunciabile autem sicut
Christum esse incarnatum vel in-
carnandum Christum esse passum
vel passurum et huiusmodi. Illi ergo
qui enunciabile dicunt esse ar-
ticulum inducunt rationem dicentes
quod articulus est propter quod iudicatur
homo fidelis si credit et iudi-
catur infidelis si non credit.
Iudicaretur infidelis autem si cre-
deret incarnationem et non crederet
Christum incarnatum esse. Est arti-
culus et non incarnatio. Ergo
enunciabile est articulus et non
res. Idem autem et eadem ratione
dicitur de aliis. Econtra dicunt
alii quia Joh. xii. Qui preibant
et qui comitabantur et qui sequ-
ebantur clamabant concorditer
dicentes Benedictus qui venit in
nomine domini ubi dicit Glo. quod qui
preibant significant patres precede-
tes adventum Christi comitantes
autem significant eos qui futuri
erant post adventum. Et hii
omnes unam fidem habentes cla-
mabant non autem poterant
veram habere fidem si enunciabile
esset articulus quia non est u-
num enunciabile Christum fore incar-
nandum et Christum iam fore in
carne et Christum incarnatum fuis-
se. Ergo si una est fides oportet
quod id sit articulus quod idem
est in tribus temporibus. Hoc autem non
est nisi res. ergo res est arti-
culus et hoc ego credo super primum
dico verum esse et quod obicitur de
enunciabili quod tempore variato dicimus
quod hoc est de expressione et determi-
natione articuli et non de articulo
et hoc iam ante diximus esse de con-
sequentibus fidem et non in con-
clusionibus. Hoc ergo modo de
symbolo grosso sit determinatum.
Articuli enim sunt rudimenta fi-
dei et rudibus in grosso sunt ex-
ponendi. Effectus autem symbo-
li est in duobus quorum unum est
quod symbolum synodi pocius
cantatur in ecclesia publice quam a-
postolorum quia publice est factum
et expressum cum explanatione
continet fidem symbolum autem a-
postolorum in silencio dicitur quia non
publice predicata ad hoc fide est

factum et continet fidem implicitam
et non explicitam a singulis in
telligi possit. Tercium autem est quia
non cantatur symbolum synodi
nisi in solempnitatibus in quibus
aliqua mencio fit de symbo
lo sic in omnibus dominicis diebus
que de trinitate sunt et nativitate
et resurreccione in festo spiritus
sancti et octavis istorum preter octavam
resurreccionis et in festis beate
virginis quia de ipsa etiam fit
mencio et in festis apostolorum quia
credimus in sanctam ecclesiam ka
tholicam et apostolicam et in festo
dedicacionis quia credimus in
sanctam ecclesiam. Quidam etiam
addunt festum Marie Magdalene
quia ipsa fuit apostolorum apostola.
Et in festo crucis quia credimus
in crucifixum. Et sic planum est
videre in quibus festis cantan
dum est vel non cantandum.
Hec ergo de duobus symbolis in
grosso dicta sufficiant. Capitulum xlviii
Tercio de david dedit in celebra
cionibus decus et ornavit tempora
usque ad consummacionem vite. Et
ita fecit beatus Gregorius in ordina
cione misse. Jam autem habitum
est quomodo dedit in celebrationibus
decus per invitacionem dei adveni
endi in sacrificium per introitum et
kyrieleyson et gloria in excelsis
et per instruccionem tam perfectorum quam
imperfectorum et incipiencium instruccio

Tercia pars misse

rum. Sequitur tercio ad tria partem
misse in qua ordinatur totius
vite consummacio hec est perfeccio
et hec in totius societatis perfeccione
per unionem ad christum in incorporacione. In
hac ergo quatuor fiunt secundo
in quibus tota completur oblatio
sive consummacio sive perfeccio scilicet
obligacio sanctificacio sanctificati dis
tribucio et distributi communio. Per
primum offeratur munera que sunt per
idonea efficiuntur deo oblata. Per
tercium distribuuntur pro universis
et mensura. Per quartum omnia
ad deum mittuntur christo iam incor
porata. Primum facit sanctitatis per
fectio in offertorio et primo silencio
quod concluditur prefacione. Secundum facit
in secundo silencio quod concluditur in
dominica oratione. Tercium facit
in tercio silencio quod concluditur in
agnus dei. Quartum fit in quarto
silencio quod concluditur communione.
In primo autem quia ecclesia orat nondum
data salutacio quia consecratis per
feccione salutatur populus offerto
rium prefacio secreta communio
que est perfeccio. Circa primum
attendendum est quod sic sanctitatis
perfector primum salutat populum ad
consolandum de desidio quo ad
vocatum est dominus. Et secundo salu
tat ut cum eis sit dominus ad in
struccionem perficiendi. Tercio modo
salutat ut dominus assit qui

offendam recipiat Iste enim e
ordo conueniens vt instructio
exhibeatur que sic dicitur Roma x
fides est ex auditu auditus
aut per verbum dei et quod post hoc
quisque fidem perceptam ore
confiteatur quia sic dicitur ibidem
Ro x Corde creditur ad iusticiam
ore autem confessio fit ad salutem
ps Credidi propter quod locutus
sum et tercio fructus totus est
vt credens plus deo offeratur
hebr xiii per ipsum ergo offeramus
sacrificium laudis semper deo id est
fructum labiorum nostrorum confiten
tencium nomini eius Sicut ergo
inter nouum scientes personam sci
taris per sacerdotem dicit dominus vobiscum
contendens se adplicare Dominus in
quam vobiscum vt in sac
rificium deo offeramus Dominus
vobiscum vt tam sancte oblacionis
offeramus Dominus vobiscum vt
oblato sacrificio in corpore in
Dominus enim nobiscum quam nos et
oblatas suscipit quam nos tamen
suum sacrificium efficit facit quam
nos et unum facit et vnit de
primo dicitur ii paralipomenon xx dominus
vobiscum quia fuistis cum eo
Iam enim confessione fidei fuis
tis cum deo et ideo dominus vob
iscum est Et ibidem dominus vobiscum
erit Deso d Gen xxviii Si
dominus deus meus mecum fuit in
via in qua ego ambulo

et dedit michi ad edendum hoc est
ad gustum suum in specie panis
est michi dominus in deum ps
Gustate et videte quoniam suauis
est dominus i petri ii Si tamen
gustastis quam dulcis est do
minus Deciio dicitur Num xiiii terram
quam circuiuimus valde bona
est si propicius fuit nobis dominus
inducet nos in eam et postea pau
ca Dominus vobiscum quia no
lite timere illos metuere Hec
enim terra est terra nostre benediccionis
fructus qui est dominus in quod
nos ducit per vnionem suam et
ad hoc optatur esse nobiscum Ideo
ergo dicit hoc loco dominus vob
iscum Videtur autem ex parte offe
rencium Et cum spiritu tuo quia
hoc sacrificium quod in spiritu offertur
acceptatur a domino Daniel
iii Sed in anima contrita ~~et spu~~
et spiritu humilitatis suscipiamur
ps Sacrificium deo spiritus contri
bulatus cor contritum et humiliatum
deus non despicies hac ergo
de causa hic dicitur et cum spiritu
tuo Et in hac parte est of
fertorium tercia quod duo non continu
ant quod sacerdos premittit se ad
altare conuertens Oremus et tamen
oracionem non statim dicit sed offer
torium cantatur Dicit autem
oremus ideo vt magna et
efficax et pura oracio exigitur
ad hoc quod plus deo incorpo
randum offeratur Oracio enim

est prius affectus mentis in
deum dirrectus et plus offendit
deum prius affectu voto debet
elevari in ipsum ut dignum dono
de ipso fiat sacrificium Luc. xviii.
Oportet semper orare et non defi-
cere. i. Thess. v. Orationi instate
vigilantes in ea. Et tali amo-
rationem sancta adorandi voce lau-
dis et iocunda cantu offerto
virum ~~cantat~~ in quo non tantum
offert munus vel intrinsecum re-
cognicio est essencialis quod ipse
qui offert munus seipsum of-
fert pro fiore sanitatis deo of-
fendit. Unde ad Caym qui
munus deo obtulit et seipsum
dyabolo mancipavit dominus dixit
Gen. iiii. Nonne si bene offeras
male autem non dividas pec-
casti. q. d. Si sic peccasti pec-
casti. Et dicit ibi glo. quod bene
obtulit dyabolo. Est ergo ob-
latio exterior signum oblacionis
interioris. Sic homo per censum
quem deo suo offert recog-
noscit quod dominus in ipsum habet
dominium. Et hoc habetur a Deut.
xxvi. dicit Tolles de cunctis fruc-
tibus frugibus tuis primicias et
pones in cartallo pergesque
ad locum quem dominus deus tuus
elegerit ut ibi invocetur nomen
eius. Accedesque ad sacerdotem
qui fuerit in diebus illis et di-
ces ad eum Profiteor hodie coram
domino tuo quod ingressus sum in
terram pro qua iuravit pa-
tribus meis ut daret nobis
suscipiensque sacerdos cartal-
lum de manu tua ponat
coram altari domini dei tui et
aliquibus interpositis dicit sic
Ideo qui minime obtulit id-
circo nunc offero tibi primicias
frugum terre quam dominus dedit
mihi et dimittis eas in conspectu
domini dei tui et adorato domino
deo tuo epulaberis in omnibus
bonis que dominus deus tuus de-
dit tibi. Hic enim per oblacionem
recognoscit se pertinere ad deum
et oblatum sibi servum epulabitur
in convivio corporis et sanguinis
domini. Hic ergo oblacio exterior
interioris oblacionis est signum.
Hec exterior oblacio debet esse
utilis valore preciosis devocione
oblata in caritatis dileccione et
munda acquisicione. Utilis in
quantum ut possit ministris
dei querere ad utilitatem. Unde
maledicitur qui debile offert
quod ad utilitatem convertit non potest.
Mal. i. Clauda et languidum
intulistis munus. Numquid
suscipiam id de manu vestra dicit
dominus. Maledictus dolosus qui
habet in grege suo masculum hoc
est perfectum et valens et votum
faciens offert domino debile
hoc est quod non potest converti in uti-

litem sic fecerunt qui falsam monetam et alia male valencia ad altare et pro decimis offerunt. Proprie autem debet de devocione ut plus de cordis devocione procedat quam de manu. Ps. holocausta medulla offeram tibi. Eccli. xxxv. Oblacio iusti impinguat altare et odor suavitatis est in conspectu domini. De tercio dicitur Math. vi. Si offeres munus tuum ante altare et recordatus fueris quia frater tuus habet aliquid adversum te relinque ibi munus tuum ante altare et vade prius reconciliari fratri tuo et tunc veniens offeres munus tuum quia alias dicetur tibi illud Mal. i. Non est mihi voluntas in vobis et munus non suscipiam de manu vestra. Quarto munda debet esse acquisitione acceptum. Prov. iii. ubi dicitur Honora dominum de tua substantia et de primiciis omnium frugum tuorum da pauperibus ac si diceret quod tuum et non alienum sit quod offeres domino. Eccli. xxxiiii. Immolantis ex iniquo oblacio est maculosa et non sunt beneplacite subsannaciones iniustorum. Subsannacio enim et non oblacio est quod offertur de furto vel rapina vel de usura vel aliter iniusto lucro

Eccli. xxxiiii. Dona iniquorum non probat altissimus nec respicit in oblacionibus iniquorum nec in multitudine sacrificiorum propiciabitur peccatis. Clamat enim rapina quam rapietis et ideo dominus ad oblacionem eorum non propiciatur. Ysa. iii. Rapina pauperis in domo vestra. Eccli. xxxiiii. Qui offert sacrificium ex substancia pauperum quasi qui victimat filium in conspectu patris sui. Gregorius. Talis debet fieri oblacio de exterioribus que signum est oblacionis interius. Hec autem fieri debet hylariter. Unde quia sic dicitur ii Cor. ix. Hylarem datorem diligit deus et hoc representat devocio que tantus est in sortem dei oblatam cantabo offertorium. Et ideo iocundo cantu et letis neumatibus cantari debet offertorium que ecclesie cantant per modum iubili cantantes versus offertorium et tractus. De primo Paralipomenon. Ubi tu offerret populus dona in edificium domus dei dixit David In simplicitate cordis mei letus obtuli universa hec et populum tuum qui hic repertus est vidi cum ingenti gaudio tibi offerre donaria. Domine deus abraham ysaac et israel patrum nostrorum custodi hanc voluntatem cordis eorum et semper in veneracionem tui mens

ista permaneat / hec est igitur quod de
offertorio dicendum videbatur. C
Nunc de preparatione qua interim
ad offerendum se preparat / se sacerdotis
prior est dicendum. Preparat autem
se tribus incenso lotione et
oratione. Incenso parat se deuo
tionis odore. lotione mundi
cie nitore. oratione cordis fer
uore. Circa primum attendendum
quod sicut erat in lege in sancta san
ctorum duo autem velum unum in
sancta sanctorum propiciatorium ut sunt
et thuribulum. in sanctis altare
aureum. Ad ista ergo sacer
dos se preparat mactatus carne
super altare ad quod procedit cum
thure implens cor quod procede
dit cum feruore orationis ac
cedens ad propiciatorium quod
iam ad locum ubi ad offerendum
peruenit. Thus ergo est in
thuribulo quia suauitatis odor
in devoto. Cap. xvi. Que est
ista que processit sicut virgu
la fumi ex aromatibus mirre
et thuris. De mactatione
corporis in altari. Dicit Ro. xii.
Obsecro vos fratres ut exhibe
atis corpora vestra hostiam viuen
tem sanctam deo placentem
rationabile obsequium vestrum.
Dextro dicit in psalmo. Introibo
in locum tabernaculi admira
bilis usque ad domum dei. Ad

altaris accedens inclinat hos
tiam sibi thurificat / et post
in ultimum thimiamatis configurat cum
propiciatorium hoc est cum clementia
dei stans se eleuat et manus
extendit quod inclinat ad alta
re significat reuerentiam quia
thurificat tamen sacrificium redolen
tiam scilicet panis vini et aque.
que in vinum est mixta quod
se eleuat extensionem sui
in deum per totum feruorem signat.
Thurificat ergo ter. tres in
sacrificio spiritualis esse designe
quarum prima reficimur. Cum
potamur et tertia uniti deo
unimur. Sic ergo parat se
ad altare accedens ordinando
oblata thurificando et se in
conspectu domini erigendo ac
si diceret introibo ad altare
dei ad deum qui letificat iuuen
tutem meam / Et secundum aliud dicit
Dirigatur oratio mea in conspectu tuo
sicut incensum. Et tertio dicit ele
uatio manuum mearum sacrificium
vespertinum hoc est totum ad deum
quorum propiciatorio extra velum
apte eleuabatur. Deinde va
dit ad lauandum quia cum prius
ad missam se parans lauit
ab iniquitate meo oblatus sa
crificium ampliori indiget ab
lutione etiam a venialibus et
peccatorum reliquiis dicens. lauabo

non int peccatores s; int inno
centes manus meas & circum
dabo altare tuu dne Hanc in
teriorem ablucoem petit david
dicens Amplius lava me dne
ab iniquitate mea q. d. lavisti
a mortalibus lava & a venialibus
me lava quia nemo a deo
lotus est qui indigeat ulteriori
locione in tanti oblacione sacri
ficii h' significavit dns Joh
xiii. quia cu loti essent apli
& sic accederent ad refectionem me
se dni paschali agni noluit
exhibere eis corpus suu nisi itera
to lavaret pedes eor per quos
significata est affectum ab
luenda dicens qui lotus est no
indiget nisi ut pedes lavet
& est mundus totus Sic eciam salo
mon in templo iii Re. vii. Fecit
mare eneu ad quandam ablucio
nem sacerdotu & fecit lucem
spiritualem ad lavaturam eor qui
sacrificio ingrederentur in templu
Hoc ergo modo paratus locione
procedit ad mediu altaris pa
rans se oracionis suffragio Et
hoc dupliciter s. prece & postulacione
adiuvantis oracionis applo per
se pronus inclinatur an al
tare dicens In conspectu domini
humiliter & animo contrito suscipia
mur dne ante vel fiat sacrifi
ciu meum ut ante suscipiatur hodie
& placeat tibi dne deus et si
mul ista verba Dan iii° ubi

ista verba tres pueri in camino
ignis ardentis dixerunt Sa
crificium enim offertur in recorda
cionem passionis dni Et sic qui
recordantes quod hoc sacrificium in
ara crucis pro nobis oblatu
est & propter peccata nra offeramus
nosmet humilitatis peccatum recognoscen
tes & in animo contrito pecti dolo
rem in corde sencientes psalmista
de primo dicit Quoniam iniquitatem
meam cognosco Deo dicit
Et peccatum meum contra me est semper
In hac ergo humilitate cordis et
contricione petentes suscipit of
fertorii sacrificii sacerdos sui ef
fectum est quod in hiis naufragii rei
cit quia de primo dicit Ps Sa
crificium deo spiritus contribula
tus Deo autem dicit similiter cu
rium primo Cor contritu et
humiliatu deus non despicies
Et sic placet deo sacrificium Ma
lach. iii. Placebit deo sacri
ficium Juda et Ierlm sicut dies se
culi & sic anni antiqui Ju
das enim confitens interpretatur et
sacerdos unus latus est ablucione
& confessionis oracione Ierlm at
est pacis & unitatis ecclesiastice
suffragii intercessione et ideo
se committit ad populum petens in
unitate ecclesie oracionis suffra
gium dicens Orate pro me
fratres & sorores ut meum pari
ter & vestrum sacrificium sit accep
tum apud dnm Appellacione enim

frem̄ ꝛ sororꝫ innuit ecclie ī
vnitate caritatis colligan̄cs et
vnio̅m̄ Sub h̄c aut̄ ꝙ cū sit loco
ei⁹ qui omnis est pastor scītatis
ꝛ tn̄ petitio͡e ꝯnis suffragiu̅m
innuit h̄c ꝙ dr̄ Aplus v. qm̄
ꝛ ipse circūdat̄ infirmitate et
ideo vt homo infirm⁹ indi
get ecclie adiutorio Jac̄ vᵗᵒ
Orate pro inuicē vt salue̅m̄
Multū eīn valꝫ dep̄cacō iusti
assidua In h̄c aut̄ ꝙ dr̄ vt me
um pariter ꝛ vr̄m sacrificiū ꝛc̄
Innuit q̄d dcm̄ est ꝙ tam
offerentes q̄m oblati in altari
offerunt eius oblacōis sig̅ᵉ
fiunt exterior̄ facultatū oblaꝯ
Vn̄ heb̄ᶜ v. debet q̄admo
dum p̄ p̄plo ita ꝛ pro seip̄o
offerre p̄ p̄ctis Ipse eīn ho
ē ꝛ hominib̄ʒ assūpt⁹ in locum
ei⁹ qui scītatis est pastor.
Et idō vt homo indiget
suffragio ꝛ vt in loco dī ex
istens impedit ꝛ p̄ficiat sacri
ficiū Heb̄ᶜ v. Omnis nāq̄
pontifex ex hominib̄ʒ assūpt⁹
pro hominib̄ʒ constituit̄ in hijs
sūt ad dm̄ vt offerat dona
et sacrificia p̄ p̄ctis qui cōdolē
possit hijs qui ignorant et
errant Sic ergo innuit⁹ scītatis
tis pastor ꝛ pat⁹ p̄fecit secreti
oronē in qua p̄ toto anni
in oīb̄ʒ missis nichil aliud
petit̄ nisi ꝙ p̄plus offerens

in suis donis ꝛ cū donis deo ī
vnitate xp̄i corporis in corpan
dus deo offerat̄. H̄c aut̄ in se
creta misse pat̄ꝫ p̄me que s
dr̄ Hec sacramenta nos domine po
tenti v̄tute mūdatos ad suū
faciant puriores venire principi
um Cum eīn hor̄ principiū quo
tum ad oblacō̄m est oblacio q̄
xp̄us obtulit seipm̄. H̄c aut̄ fa
cile est invenire ꝛ vidē in oī
b⁹ secretꝭ nisi ꝙ aliquā p̄ter
festū ꝙ agit̄ de xp̄o vel scīs
in secretis illi⁹ festi mencio
habet̄ vt quā festi plus offe
rens xº in corporet̄ H aut̄ orō
ideo secreta vōt̄ quia sub si
lencio ꝯsecrate dr̄ Cuius diuisi
diuisas assignat causas de q̄b̄ʒ
par est curandū Causa vna
est quia ea in ista orone a
scītatis pastore sacrissima postula
tur ꝛ offerunt̄ ꝛ hec a p̄plo con
celari debent vt amplius vene
rent̄ Conscia eīn p̄plo p̄ vsum
discunt̄ ꝛ vilipendunt̄ ꝛ forte ad
vsus alios adhibent̄ In sig̅
hui⁹ Nu̅ iiij. Omnib̄ʒ pater
sacerdotes aaron ꝛ filij eius sa
cerdotes dispon̄ꝫ onera singlor̄
ꝛ diuidet quid portare quis
debeat Alij nulla curiositate vi
deant que sūt in sanctuario p̄⁹
q̄m inuoluant̄ alioquin mori
ent̄ ꝙ multi vsu sacrissima con
temp̄nentes quando eis publice

ondunt accipiunt occasionem
mortis in eis qui si erunt
operta et involuti ab eis velata
venerarentur. Math. vii. Nolite
sanctum dare canibus et margaritas
nolite spargere ante porcos ne
forte conculcent ea pedibus suis
et conversi dilacerent vos quia in-
dicta ista vilescunt et sacerdotes
vobis eorum lacerant. Unde dyonisius
loquens in ecclesiastica yerarchia
de ritu sacramentorum. Greci hec viden-
tes late videbitur putantes tan-
humilibus verbis et rebus non posse
inesse sanctificationem. Hec ergo est va-
causa huius silencii et secretum si-
lencorum. Dicunt tamen quidam circa
aut passionem cum iudei quererent
ihesum interficere sic dicitur Joh. x. Se-
cessit ihesus ultra iordanem in lo-
cum qui dicitur effrem et ibi latebat
et quia publice tunc predicabat
dicunt quod hoc silencium suo primo si-
lencio hoc sacerdotes imitabat. Sed
hoc videtur mirabile quod illud in do-
minica tamen nulla mencio fit in
ipso. In isto autem secrete silen-
cio nulla penitus fit mencio
silencii illius vel similitudo quod
sacerdos fugiens ab altari non ab-
scondit se neque latet et ideo apud
me nichil valent eius ad oracio-
nes etc. Dic ergo perficiens secre-
tam concludit alta voce quia hoc
quod in conclusione est omnibus ex-
pedit scire tam clericis quam ydiotis.
Dicit ergo per dominum nostrum etc. Ut sciatur
quod quicquid petitur non nisi in nomine
xpi exauditur. De hoc autem satis
dictum est quod autem quidam dicunt
quod exultacione vocis iterata xpi
predicacio innuitur quod in septima-
na pasche ante decima quinta
luna iuxta montem regrediens clamat
docens in templo dico quod hoc meo
iudicio nichil valent ad propositum
et quod sciat aliquis hoc dicunt profecto
sunt quedam ex propria invencione
cum scripture ad oraciones. Clamat
ergo sacerdos ad populum hoc quod omnium
est fides et instructio ac si dicat
illud prov. viii. O viri ad vos
clamito et vox mea ad filios
hominum abscondatur autem ea que
non singulorum sed que sunt pastorum
tamen et paucorum intelligendi et
conclusione prefata ydiota vel se-
cum loco ydiote est dicitur amen
quod quia ad conclusionem tamen refer-
tur interpretandi est per verum et
non proficiat. Ac si dicat. Au-
ditis per dominum etc. Et qui vivit et
regnat etc. Nos corde ore et
opere confitemur et dicimus. Cuius hoc est
verum ac si dicat id prov. viii.
Isti sunt omnes sermones tui et
non est in eis pravum quid atque perver-
sum. Audiens autem sacerdos hanc
confessionem procedit ad prefacionem
que prolocucio interpretatur quia
iam sacerdos senciens populum ad
altiora paratur. Proloquitur eis pub-
lice de sacramenti altitudine et
reverencia et ab hac prolocucione
id quod cantat nomen prefacionis

accepit Ritus aut̄ bzeuis hoc
ordinauit ⁊ btus ppa Gelasius
hec conponens fundauit statu-
tum istud in vbo dm̄ qd dr̄
Exo xix vbi dixit ad moysen
descende ⁊ contestare pplm̄ ne
forte velint transcende terminos
ad videndum dm̄ ⁊ moriant̄
Et ideo sic moyses ita sacerdos
n̄re statuit̄ p̄fcōr intonanti
p̄facōis mo magnis et
altitudine sacramenti ange-
lici p̄fecōne tremendam no-
vitatis distuciant̄ s̄ humilitate
cordis a pplo suscipiat̄ ⁊ ve-
nerēt̄ ¶ Hec aut̄ p̄facō du-
as h̄z ptes .s. excitacōm ppli
ad attencōm ⁊ ipsam instruc-
cionem p̄facōm Excitacō ppli
ad attencōm est in th in eu-
logiōnis in commone videlz p-
fectōnis in exortacōne gratu-
lacōnis Eulogiū salutacōis
est in duobȝ .s. in salutacōe
p̄sbri ⁊ in deuota rnsione ppli
Salutacō est dn̄s vobiscū qd qu-
uis in p̄cedenti iam expositū
sit tam̄ istud eulogiū est op-
tacō adiutorij dm̄ adiuuantis
ad altissima quia sine dn̄o
ad ista ascende nō valem⁹
dn̄s enī suppo sicōnis nome
est eo qd sic dr̄ dyo⁹ dn̄s sup-
posicōnis ⁊ dominacōnis incess-
sant̄ est appetitus hoc enī im-
plet̄ qd dr̄ p̄zovb .ix. vocauit
ad arcem ⁊ ad menia ciuitatis

Ad arcem enī altitudinis p̄fcōis
p̄fcōr scandit vt suo dn̄o
nobiscū sit ita qd nich̄ cordi-
bus nris suppositū desp̄men-
do in s̄uitutē redigat s̄ dna-
cōnis sue incessant̄ appetitū
contineat ad menia ciuitatis qd
dnacō eius est ascendamus
Vn̄ dr̄ ps Exaltare dn̄e i
v̄tute tua cantabim⁹ ⁊ psal-
lem⁹ v̄tutes tuas Exaltat̄
enī in nobis qd s̄uitutis in-
go excusso ad suppoicōnis
sue nos erigit altitudine et
sue iocunditate sp̄us cantat ⁊
ope indeficiente da. x. cordarū
psaltio obs̄uacōne psallim⁹
mandator̄ Vn̄ mirabilis in
altis est dn̄s Hic v̄o diuinus
in hoc dn̄m transslate id Johis
viij Nemo s̄uiuit vnq̄m sic
impleť in nobis qd nr̄e est
prodigalitate cessim⁹ Gen .i.
Faciam⁹ hominē ad ymaginē
⁊ similitudinē nr̄am et p̄sit pisci-
bȝ maris ⁊ volatilibȝ celi et bes-
tijs t̄re In hec portam ymaginē
dn̄i dī qd suppoim⁹ concupis-
cencie dulcedini que an hucore
natat libidinoso ⁊ ambicōnis
⁊ sup̄bie que ad alta volat
huius seculi ⁊ bestialibȝ moti-
bus que racōne sūt priuata ⁊
sic nobiscū s̄ ee ondit Hinc
aut̄ vidēm⁹ sp̄u tuo mod p-
fcōis scandis optantes qd dn̄s
subvehat sp̄u in eadē alta

que nobis optaint vt sic ea
que nisi in spu sco agi pos-
sut ipse spm inspiret vt spc
sacerdotis sit cum spu pficiente
scitatem Joh iiii° Spiritus est
deus et eos qui oderant eum
in spu et veritate oportz adora
re et in hc maxime uctim i
sacrato in quo caro nichil pro
dest s3 spus pficit omnia Joh
vi. Spus est qui vivificat
caro aut non prodest quid
qm h3 enim verbum dixit do
minus dehinc sacti pficimus.
Hoc modo enim p fcor sciatis
accipiens ydiotus et chori re
sponsum initiat ad altiora p
vocare ppl qm ipm in sig
no obtulit in sacrificiu expres
se clamans Sursum corda. s.
elevate sursum in quid intel
lcu veritatis sursum affcu ca
ritatis sursum vite quo sacro
et sursum rectitudine intencois
De prima et supna elevacone
dr ps Accedit homo ad cor
altum et exaltabitur deus Ad
cor altum enim intellcu vitis
qui in sacramto nichil carnale
cogitat s3 omnia alta esse in
telligit sic qr in cibo sumptus
xpus dentibus non dissipit
nc dividit divisione sacti
s3 manz integer et sumptus nos
sibi incorporat et non dicit vt
peat in illatre descendens

manet in dextra patris vt in
corporatos s ad sedem patris
exaltat Et dehinc scda ele
vacone dr Coll iii° Sursum
sapite non que sut sup tra
Sapimus enim et querimus celestia
p veritatis nre secundum exal
tacom et hc in sacramento pficit
qm inmia dilecom dm pen
santes ad ultimus qr ipse nob
se dat in cibu qui nos sibi
incorporet et sic ad alta do
mus patris ubi omnes habundat
panibus etne vite nos elevan
do p ducat De tria elevatoe
phyl. iii. Nostra conversacio in
celis est Un et salvatore veni
entem ad nos in sacramento ex
pectamus dnm ihm xpm qui in
corporando nos s reformabit
corpus humilitatis nre configuratu
corpori claritatis sue De qr
ta sursum elevacone dr Job
xvi Ad dm stillat oculus meus
hc est oculus alte intencois
qui devocone et memoria dni
ce passionis stillat lacrimando
et non nisi i altu ad dm dirigit
tendendo pferendo et omnia ma
soli do attribuendo. Hoc aut
qr sacdos h3 dr oratu hunc ab
eo qr dns dt p sem Job xvi°
Terra ne operias sanguinem
meu neqz locu inte latendi
inveniat meus clamor et

gito ad gaudioz dei vocamus latenon dz sub assm terreno sz potius corde elevato ad celum ubi omnia veniunt. Ad hanc autem allocucionem videtur expte ppli hemus adhorari quia ad altius aliquod cor exaltari non pt nisi in aliquo tuci collocari potest vt spiritualia et altissima dei dona percipiant. Tren. iij. Levemus corda nostra cum manibus in celum. Totum enim cor in celestibus habitare debet cum tam celestia et sublimia dona expectat a domino. Ysa. ij. Venite ascendamus ad montem domini et ad domum dei iacob docebit nos de viis suis et ambulabimus in semitis eius. Hic hito a ppulo pstor sanitatis in tanto dono monet gratias agere dicens. Gratias agamus domino deo nostro se ppulo connumerans quia unius sunt doni participes tam pstor sanitatis quam pplus sanitatem dinoscuntur et in magna devocione in ipsum referuntur de percepcione quidem digna dicitur Palip. ultimo. Nunc ergo domine deus confitemur tibi et laudamus nomen tuum inclitum. Quis ego et quis pplus meus ut possimus tibi hec universa promittere tua sunt omnia et que de manu accepimus dedimus tibi. Sic enim digne a deo percipitur donum quod offertur deo et in ipso dono offertur offerens donum. De distancia autem doni communicacione dei dicitur i. Cor. ij. Nos non spiritum huius mundi accepimus sz spiritum qui ex deo est vt sciamus que a deo donata sunt. Nobis enim omnia dona dei dat in spiritu et in spiritu dato cognoscuntur in eodem spiritu et qualia sunt et quanta et quantum in nobis efficiunt virtutem precipue que in sacramento altaris nobis a deo dantur. De relacione autem donorum in deum dicitur Palip. ultimo. Gratia deo super inenarrabili dono eius. Non enim nisi gratia quam tamen nobis dat sancti i. Thess. v. In omnibus gratias agite. ij. Mach. i. Magnifice gratias agimus. Ad hanc autem communem invitacionem respondet populus sive chorus loco ppli dignum et iustum est. Dignum quidem pro magnifica liberalitate qua dona confert. Iustum autem pro debito recepcionis doni verum quia sic obligamur ad gratias agendum. De primo dicitur De vt. xxxij. Date magnificenciam deo vestro dei perfecta sunt opera. Magnificencia enim deo datur quando digne liberalitas eius qua quantus dona dat exprimitur. Sic enim dicitur Hester. ij. Largitus est munera iuxta magnificenciam principalem et hec est perfectum opus donacionis quando non maretracta sz liberaliter tota manu aperta magnum datur et confertur

sit imperatiue Jac. i. Dat
omnibus affluenter et non im-
properat Ex hoc enim ipse est gracia
cum accione dignissimum
Justum tamen sit ut gratias a-
gamus ex ipsa recepcione gracie
ex ipsa obligamur ut gratias aga-
mus manui que nobis elar-
gitur Ysa. i. Cognouit bos
possessorem suum et asinus pre-
sepe domini sui Et ideo dicit Aug.
Cum multas amicicias a-
prosygoria hoc est ne resalutatio
dissoluit quam dat unus et
ab altero qui accipit non me-
ri pt amicie verbum salutacionis
Hac autem habita visione stati
sitatis perfecte magnitudine
tam magnifici doni presen-
tor ut omnes excitet in ami-
racionem ipsius et laudem Et
ideo duo habet conseruatur scilicet
prefacio et laus thronum in laude
pro prefacionem expetit Circa pre-
facionem autem duo sunt at-
tendenda scilicet auctoritas a quo
ordinata habet et exposicio eorum
que in prefacione continetur Ro-
men enim prefacionis ita in
multis est expositum De
auctoritate quidem sit in gestis
paparum hoc est re gesta Pe-
lagius ympnos et tractus
composuit et sacramentorum prefa-
ciones tanto quidem et eli-
mato sermone dictauit Sixtus

autem ipsa ympnum Deus sanctus
sanctus cantari in missa ante con-
fectionem sacramenti post prefacionem
instituit Et ideo de istis potest in-
telligi quod dicitur Eccli. xlvij. Sta-
re fecit cantores contra altare
et in sono eorum dulces fecit mo-
dulos Ea que in prefacione
continentur in verbis comprehen-
duntur quo primum est responsio
nis accepte comprobatio sum-
sacramenti supereminens con-
sideracio magnitudo tercium vero ut
vocis laudantis ecclesie voti-
bus angelicis misceatur
deuota supplicatio In primo
horum quatuor continentur
scilicet visionis approbacio et
approbate visionis debitum
eorum tamen gratias referende sunt
in laude predicto et que
autem mediatore tanti boni
perficitur sanctificanda commemoratio
In approbacione dicitur vere dignum
iustum est equum et salutare
que sunt quinque supra et quinque
que sunt in sacramenti con-
sideracione Sic enim considerem
sacramentum ut veritatem umbr-
arum veteris testamenti Sic dicitur
sacramentum veritatis et hoc mo-
do dicitur vere Hebr. x. Umbram
habens lex futurorum bonorum
non ipsam ymaginem rerum
hoc est non ipsam rerum sacramenti
veritatem ymaginatur quia

bone gre fuerit signa z non
causas; h(oc) sacramentum aucto
rem virtute continet omnis
gre Sic enim d(icitur) Joh. 1. Quia
lex p(er) moysen in umbris
z figuris data est sed gratia et
veritas p(er) ihesum xpm facta est Sic
autem huius sacramenti considerat(ur) no
bilitas tunc est dignum deo
sacrificium Et sic d(icitur) dignum solum
z ideo cum voti lege quereret(ur)
quid digne quere offerre
tur non est inventum dice
te Mich. vi. Quid dignum
offeram dno Et ideo Johis
Apok. v. reputans gemitum
priorum antiquorum h(oc) sacrificio
carentium d(icit) Ego flebam mul
tum Multum quia nemo dig
nus inventus est aperire li
brum z videre illum Istud enim sa
cramentum omnia aperit secre
ta divina z celestia z ideo
quibusdam impositis ibidem
de laude dignitatis istius et
cum aperuisset librum iiij^{or} ani
malia z xxiiij^{or} seniores
ceciderunt coram agno habentes
singuli cytharas z phyalas
aureas plenas odoramen
torum que sunt orationes sanctorum
z cantabant canticum novum
dicentes Dignus es dne dig
ne aperire librum z signacula eius
solvere quoniam occisus es z rede-

misti nos deo in sanguine
tuo liber enim est secretum
consilii sapientie divine quo dis
ponit in sacramentis ornare
z ordinare ecclesiam Hunc nemo
aperire potuit nisi xpistus qui
sanguine suo de corde suo
sacramenta pro fluere fecit Et
ideo quatuor animalia quattuor
predicatoris in se figuram presentant
ut tamen sacerdotes intelligant
sit homo in sacrificium se exhi
beat ut vitulus fortis morte
vincat ut leo altissima con
templatione obviam apud deum
comprehendat ut aquila z ex xx
iiij^{or} seniores que significant
xii patres veteris testamenti z xii
Apostolos nove gre patres statim
cadunt in facies suas in una
fide precedentium z sequentium tam
dignum sacramentum venerantes et
iocunda laude cantizantes
in omni virtutum consonantia et
phyolas auro deitatis splen
dentes h(oc) est divinis cordibus
singularibus omni odoramento
pietatis z bonitatis statim in
veneratione tam digni exti
tentis sacramenti z deo clara
voce dicit pastor sanctitatis dignum
Considerat autem idem sacrame
tum ut nos obligamus nobis
donat quia sicut dicit Greg
Cum crescunt dona rationes et
donorum ex maximo ergo sa
cramentali dono maxime obli
gamur z h(oc) est eukaristie sac

mentu z hr ysidimus d' z iustu
Est aut ista iusticia ab isti
sacramenti institucione quia iu-
tum vt instituta di teneamus
precipue que ad tanta sunt
instituta vtilitatem ps vti
nam dirigantur vie mee ad
custodiendas iustificaciones
tuas dixit enim luc. xxij. h'
facite in meam commemoracionem
z quia in ea fuit intento ca
ritatis sue z nostre vtilitatis
affectu ideo iustu est. Ista ni
chil tam iustu vt cum devo
cione celebretur. Si aut co
sideretur sacramenti magnitudo z
eius q dedit ad nos quibus
dedit par vel equum est com
taxem dati et accepti vt
illud nos extollamus magni
ficam laude magnum enim omo
est z impar invenitur ad
dei dona magna z multa
a deo accipere z non ad pa-
ria grates valemus in laude
reddere z hec attendendo pfior
sitatis dt equm Sapie xj. Oia
in nuo z ponde z mensura
disposuisti luc vj. Eadem
quippe mensura qua mensi
fueritis remecietur vob. Si at
huius sacramenti attendimus
effectus qui omes salutares
sunt causa salutis eterne tunc
salutare est saluatori gras

rependere vt contine ab ipso in nob
in eum fluat z refluat in sa-
cramento effectus salutis z hc
luce ij. ysidimus in ipso syme
on senex dicens viderunt
oculi mei salutare tuu Gen
xlix hoc salutare erat i de
sidio patrum z ideo dixit Jacob
salutare tuu expectabo dne
Sic ergo h' quoque pfior sitatis
pfatt ad pplm Nos tibi zc
hic tangitur approbate vnsio-
nis determinacio hc aut est q
vbique z semp attinentur gre
de tanto sacramento vbique ide
quia p ipm instaurentur
que in celis sunt z in terra
et ideo tria genas agit ma
xima celu pro ruine angelice
lice reparacione terra pro eccle
militantis redempcione infer
nu qui ibi erant liberacione
z hc est vbique phyl. 2. vt
in nomine dni omne genu
flectatur celestiu terrestrium et
infernorum Et ideo eciam hc sacra-
mentu offertur pro celestibus ad
laudem pro terrestribus ad gra
cie percepcionem pro hiis qui
in infernalibus penis sunt ad
liberacionis supplicacionem ps
In omni loco dnacionis eius
bndic anima mea domino
Semp aut quia z in tpe
gre z medium gle quia
sic in tpe percipitur in sacrali
z figurali spe Ista relinqua bti

tudine percipit in ipsius veri
tate et manifestatione. Post
Benedicam dominum in omni tempore
semper laus eius in ore meo. Thob.
xiii. Omni tempore benedic dominum. Sic
ergo determinata est apparitio
visionis. Deinde secundo ibi. Hic
tangitur eius cui gratie referende
sunt in laude predicto. Predicatur
autem per tres conditiones quarum
prima est deinde. Deus enim sic
dignus iam dicitur eum qui facit
tantis pulcer bonis hanc potu
it ministrare oblationem quia
dives est et copiosus in omni
gratia. Et autem addit. Et ideo
fit ut has omnes impensas
et diuicias in rebus suis nobis
sanctificatis suavius esse accipi
endas. Sic dicitur Leui. ultimo
Sancti estote quoniam ego sanctus sum
dominus qui sanctifico vos. Luc. i.
primo In sanctitate et iusticia co
ram ipso omnibus diebus nostris.
Tales enim magnificentie sue di
uicias dominus manifestavit. Ostendit
tum nobis tam magnificum et omni
sanctitate plenum et gratia largitum
est sacramentum. Et ideo in eucharistia
non accepit de cuius plenitudine
omnes accepimus gratiam pro
gratia sicut dicitur Joh. i. Hoc est enim
illud gomor de quo dicitur Exo.
xvi. Imple gomor ex eo et
maneat et custodiat in futuras
retro generationes ut noverint
panem quo alui vos in solitu-
dine quando educti estis de terra e-
gypti. Gomor autem vas men-
surabile est quod significat cor-
pus domini in quo manna posuit
quia in ipso omnis refectio de-
liciarum domini monstratur. Et ideo
sanctitudo eius et usus in omnibus
retro generationes custoditur ut
cuncti fideles panem illum dulcis-
simum in omni sanctitate nove
rint per devotam veneracionem
quo alimur in via huius
solitudinis per quam tendimus
ad patriam ubi ista in veri
tate facie ad faciem percipie-
mus. Et hinc etiam de ipso dicitur
Filii qui nascuntur et exurgent
enarrabunt filiis et ideo in figura
etiam sacerdoti summo sanctum
est commissum. Exo. xvi. dixit
moyses ad aaron sacerdotem
Sume vas unum et mitte in
mari inspicium quod capere gomor
et repone coram domino ad
servandum in generationes vestras
sic precepit dominus hec quoniam de eo
dicitur. Deinde secundo Sicut primum
est per omnibus quem enim dominus
unum est suppositione posses
sionis pulcrorum et odorum bonorum
pro affectu digna esse patet
in quantum qui in sua inimica dul
cedine talem nobis refectionem pre
parat. Sap. xvi. Paratum pa
nem de celo prestitisti illis sine
labore habentem in se omne de

lectamentum et omnem saporem
suauitatis. Substantia enim
tua et dulcedinem tuam quam in
filios habes ostendebas et
voluntati vniuscuiusque eorum de
seruiens ad quod quisque volebat
conuertebatur. Panis enim in vno
cibo omnem contra saporem con
dit non dum tenentis intimo
ws h prius dulcescens manif
festum de nobis pietatem et be
nignitatem. Vnde ut dicitur per in
telligitur essencialiter sic totam
trinitatem pro eo vocatam in dul
cedine affectus sui de nobis
cogitantem. Ps. parasti in dul
cedine tua pauperi deus. Ps.
Pasti cibum illorum quem ita est
preparacio eius ipse quam etiam illis quam
sunt panis dicitur filiorum. Math.
xv. Non est bonum sumere
panem filiorum et mittere ca
nibus. Quia autem in hac benignitatis
preparacione transsubstanciatur panis in
corpus domini et vinum in sanguinem
domini exigitur. Et hec transsubstanciacio
non est nisi noti sine ab omnipo
tencia procedat. Secundo propter preparanti
exigitur omnipotencia quia tan
tum preparatorem potest perficere et dicit pro
omnipotens de omnipotencia qualiter
... sit supra in exposicione
Gloria in excelsis. Satis enim dictum
Dum enim beate marie virgini ...
que dixit incredibilia fieri id quod

de omnipotencia subiecit non erit
impossibile apud deum omne
verbum. Ita hoc in nobis pater in
affectu paterno tanta gratia
parat indubitatam fidem
facit omnipotencia. Vult enim ex
pre potest quia omnipotens sit intel
ex dilectione paratur quia sapiens.
Tercium premium eius cum offere
offeratur accomodum est et subiungitur
eterne dos. Eternitas enim est ut
dicit Boecius in quinto de consolacione
philosophie interminabilis vite tota simul
et perfecta possessio. Deus autem in
greco theos vocatur a theos quod
est unde derivatur eterne ergo
vite alimonie ut dicit Gregorius.
Non nisi ubertino vite fonte
qui in sacramento est presidentem
vegetat et mittit ad eternitatem. Nunc
a nobis est sed ex deo nimia cari
tate sua sustenso hoc nobis
presente. Et ideo dicitur eterne quia
nos ad eternitatem vegetanie est
in sacramento et dicitur dei quia hoc
factum est nimia caritate dei. De quo
dicitur Can. viii. lampades eius
lampades ignis atque flama
rum aque multe non pote
runt extinguere caritatem. Sic
igitur vere dignum est gratias age
re sancte qui ad omnes sacerdotes
copiatus quam in sacramento sit habens
omnes suppositas facultates pater
et dulcedine patris affectus inde
omnipotens quia hoc omnipotencia

paras etne de9 qui tante ca-
ritatis i mortalitr sacr̃tum
etnam in eo plantans virtu-
tem exhibes q nos vegetat
ad etnitas i mortalitz Sz p
xm dum nem tangit eius
p q tanta boni pfta est sa
tisfacõ sic p mediatore ioci
da qmemorac. Vn me-
diacõm notat fons nãe
aute quib mediat natue
tum dci xpm qui unctus
intpatr cui9 vncõ est diui-
nitas z vncta huanitas Et
sic carnal tangit fontez a
quo hauit z ortus eq rigat
Ita emanuel nuc p dualitz
tangat dum a quo sic a fon
te fluit grãz carismata z
phuanitz tangit nos in
quos profluut p ipm tanta
carismata grãz Gal iijo me-
diator vni9 non est deus at
vn9. j. Thy. pmo Media-
tor di z hom homo xpus
ihus Heb ix. xpus assis-
tens pontifex futuroz bonoz
ibi dt Glo assistens pri z
assistens nobis hc sti prec
an xpi in carne pncia de-
plorauit q tlem pontifi-
cem di z hom no habunt
et ideo sua sacrificia pfecta
no fuert Vn in psona xpi
dr Job ix. Nec em iuro q

suntis mei est vndebo nec
qui meu in iudicio ex equo
possit audiri no e qui vtr-
q valeat arguere z pone ma
nu in ambobus Et ideo
null9 ver9 pontifex fuit
nc alicui9 sacrificia omo
potat esse acceptu modo
aut p pontificez xpm ac-
ceptum est de quo dr ps
Tu es sacdos in etnu sedz
ordine melchisedech Et
p ipm magnifice grãs agi-
m9 quia sic grãe ad nos
ideo p xpm fluut Ita p
eudem mediatore ad deu
p grãz accõm redeunt et
reflectut z q tinue int nos
z deu redundant flua grãz
que totam letificant ciui-
tatem di hc est ecclam Sz
Vy aut addit dum nem
spale domin9 hz in nos. q
nos sagwie suo redemit
in sua possiom dicit em
Aug sup Ioh q sic homo
domin9 auro suos emit et
auro suo suos ornat et
decorat Ita xc nos suo sag-
wine suos emit z emptos
nos digno suo sagwinis
sacramento ornauit. j. Chor
vi Empti estis pcio mag-
glorificate z portate dum i
corde vro. j. Pet i. Non
corruptibilib auro vel ar-

gento redempti estis a vana
vra c̄ūsacionis paterne t̄ d̄icō
nis s̄ p̄cioso sanguine agⁱ
tamq̄ȝ in maculati xp̄i
Quam maiestatem tuam re-
ṽndit hic eius cui tm̄ re resen-
de in h̄c sacr̄to supeminens
magnitudo ⁊ h̄c ondit p̄como
vocis angelice ⁊ in h̄c impor-
tant ta s̄ȝ laudis altissi͞e
p̄conium Reuerencie ab hijs q̄b;
omnis reuerencia exhibenda
est impensum obsequiū
⁊ ab altissimus celebratum
gaudiū Sic primo hoȝ ta
nānt s̄ȝ mediatoȝ in lau-
de officiū laudatiuum
eximiū ⁊ laudem diuissi-
mū obsequiū De p̄mo ho-
rum d̄ p̄que. f. sic p̄me-
diatorem p̄ q̄ angelis data
laudis materia quia media
cōne sua p̄ficit̄ eoȝ custo-
die effectus ⁊ casus eoȝ repa͞r
defectus ⁊ in custodia p̄mo-
uet̄ profectus Custodiunt eni͞
angeli homines sic d̄ i ps̄
Angelis suis mandauit
de te vt custodiant te i om̄
vijs tuis Et io quia xp̄c
fec̄t redempcionis op̄e q̄d ef
fcm̄ h̄ custodia ideo lau-
dant angeli p̄ xp̄m quia p̄
xp̄m fit eis laudis materia
Hoc significatū est Apoc. xij.
vbi d̄ Joh Audiui vocem
magnam in celo dicentem
Nunc fcm̄ est salus ⁊ virtus ⁊
regnum dei nr̄i ⁊ p̄tas xp̄i eius
quia proiectus est accusa-
tor frm̄ nr̄oȝ qui accusa-
bat illos an͞ conspectum dei nr̄i
die ac nocte h̄c est accusa-
biles reddat̄ ⁊ ipi vicerunt
eū p̄p̄t sanguinem agni Et
p̄ȝ parum subiungit prop-
terea letamini celi ⁊ qui habita-
tis in eis Vox enim magna
h̄ vox ē laudatiua angeloȝ
vt d̄ Grego̅ in contemplacio-
tante tm̄ clauinum dei co-
silium quia p̄ xp̄m hoīes
a dyaboli captiuitate absoluit
⁊ angelicam custodiam ad
effcm̄ salutis prouexit.
Per h̄c enim ruine angeloȝ
reintegrat̄ defectus Eph̄ p̄o
s̄m bn̄ placitum ei q̄d
p̄posuit in eo in dispensacione
plenitudinis tp̄m instau-
rare omnia in xp̄o que in
celis ⁊ que in t̄ra sunt i ipo
Col. j. In ipo complacuit om̄
plenitudinem habitare et
p̄ eum reconciliari omnia
in ipm̄ pacificans p̄ san-
guinem crucis eius siue que
in celis sunt siue que in t̄ris
sunt Hec g̃o restauracio casus
angeli est causa ⁊ materia
laudis in officio isto me-

diatoris qui sit d[icitu]r Math[ei]
xiij dragma decima in-
venit et eam in loco caden-
tis angeli reposuit Amos
ix In die illo suscitabo
thabernaculum david quod ceci-
dit et reedificabo apertu[ra]s
murorum eius et ea que corrue-
rant instaurabo et reedifi-
cabo illud sicut in diebus an-
tiquis ¶ Thabernaculum est ho[c]
celum celestium excubiarum
thabernaculum quod dicitur
esse dei david qui manu
fortis et aspectu desiderabilis
interpretatur quia in eo propug-
natorem ad salvandum vt
manu fortis et in eum desi-
derant angeli prospicere et
aspectu est desiderabilis Hoc
est cecidit in ruina ange-
lorum et apertura in defectu
vacuarum mansionum stetit
et non poterat suppleri hoc est
ex homine in celum assu-
mendo Etiam corruit in primo
homine peccato et sic mediatio-
ne sua per id peccatum corpus
reedificavit quia hominem
a casu redemit angelorum
numerum ex hominibus reintegravit
hominem in celum in mansio-
nes patris introduxit Ex
mediatione etiam christi bene-
ficium perficit angelo ex vir-
tute suffragiis ad invicem ma-
nus angelica ut hominem
facilius provehat ad vic-
tum profectum et perfectum Et
ideo d[icitu]r in ps[almo] In manibus
portabunt te quia operibus
angelorum portamur ad profectum
remoto pondere resistantis
nos non peccati per ex suffragiorum
Hoc significatum est Math iiij
ubi postquam pro nobis vicit
tem temptatorem ut in
ducunt in ipsam temptatio-
nem accesserunt angeli et mini-
strabant Sic ergo triplex ange-
lica ~~~~ laus promovetur
per officium mediatoris Ma-
iestate tua tangitur hic
laudari celum eximia
Maiestas enim est magnitudo
supereminens status que nunquam
declinat ad paritatem Hanc
autem maxime ostendit deus
in hoc sacramento magno in
ipso mirabili maiestate ef-
ficit ut incomprehensus comprehen-
datur in tantum ipso super[iori] ma-
neat in seipso regnans et na-
tura manet et in misterio Ysa.
vi Omnis audiunt nunquam
taliter nec quis vidit huic simi-
le .ij Reg. viij Si celi et celi ce-
lorum capere non possunt quanto magis
domus hec quam edificavi et ipsi
to magis forma minima panis
et vini que est in altari Sed

hic est maiestas quia sicut dicitur
ysa. x. In consumptus et immen
sus deus verbum abreviatum
fecit super terram ut esset nobis
et hoc ipsum non in sua sed in sig
no toti deum et hominem continen
te secundum omnem suam virtutem
et magnitudinem fecit ut esset
in nobis corporaliter et spiritualiter
in perceptione sacramenti. iij. Regum viij.
Impleverat gloria domini domum
domini et naturae quam assumpsit
et substantiae speciei in qua totus
habitat. Sic ergo dicitur de eterna
Soph. ij. Magna est gloria do
mus huius novissime hoc est
ecclesie in cuius sacrificio deus di
vinitus et corporaliter habitat plus
quam prime hoc est synagoge
in qua non habitavit nisi in
figuris et umbris. hic solemnius
Christum in sacramento et integer
manet apud patrem meum
Sumimus insimul ut meo vi
vamus Nam ut ipsi vero
pergnemus de primo dicitur Joh.
.j. Qui manducat me vi
vit propter me et huius alimo
niam et virtute tendimus con
tinue ad huius sacramenti prin
cipium quod est Christus insigne
ipse integritate regnans in celo
apud patrem ut ibi congre
gemur et hoc significans dixit
luc. xxij. Ego dispono vobis

sicut disposuit mihi pater meus reg
num ut edatis et bibatis super
mensam meam in regno
meo Nemo enim secundum naturam
ascendit nisi natura superioris
efficiatur in ipso ita naturam reg
nantis influit nobis summa ma
iestas ut per ipsam mensam
ipsum sumimus ad locum regna
tis in celo tendamus Nam
in misterio et immortalis per
manet dicente ipso domino hoc
facite in meam commemorationem
luce xxij. j. chor. xj. Quotiens
cumque manducabitis panem
hunc et calicem domini bibetis
mortem domini annuntiabitis
donec veniat Sic calice uti
mur pro sepulcro patena pro
lapide ad os spelunce posito
pallis et corporalibus pro syndo
ne qua involutum fuit cor
pus domini a sancto Joseph pie
tatis officio Sciamus tamen et
firmiter credamus et simpliciter
confiteamur id quod dicitur Ro. vj.to
Scientes Christus resurgens a mor
tuis iam non moritur mors
illi ultra non dominabitur quod enim
mortuus est pro mortuus
est semel quod autem vivit deo
vivit hoc est ad similitudi
nem dei qui solus habet immor
talitatem et lucem habitat in
accessibilem sic dicitur j. Thy.

vel que umquam in celo vel
in terra concessa est maior ma-
iestas prorsus nulla. Et ideo
maiestatem in hoc sacramento
et sacerdocio [?] [?] maies-
tatis declaratur. ¶ Laudant an-
geli. Angeli hoc nomine indicio (?)
dicuntur specialiter infimus celes-
tium spirituum ordo. Sed potius sicut
beatus Dyonisius dicit Angeli hic
omnes celestes essencie vocantur
quorum ut dicit Damascenus
unum est commune opus, scilicet semper
laudare deum. In hiis enim ver-
bis non nomina ordinum an-
gelicorum nec distributio per ie-
rarchias describitur, sed omnis
laudis preconium celestium spi-
rituum in sacramento declaratur. In sacra-
mento enim [?] hic sunt
virtutem honorem prorsus ge-
neraliter. Virtuti autem debetur
laus quia laus est virtutis pre-
conium; honorem vero re-
verencia. Et honor est exhi-
bicio reverencie in testimonium
virtutis ut voluit philosophus. Gene-
ralem autem preconium (?) omnia
celestia terrestria et infernalia ha-
bent in sacramento videlicet con-
celebrando ut dicit Fulgencius.
Est conventus multorum laudes
dei solempnisancium et hec
tunc hic per ordinem indicantur
quia ergo omnie celestium

virtutum et essenciarum officium lau-
dare dei virtutes qua de hoste
de hoc triumphavit sacrificium. Et
ideo dicitur laudant angeli. Unde psal-
mista Laudabo te super omnibus
diebus vite mee quia te lau-
dat omnis virtus celorum. Psalmus
Laudate dominum omnes angeli
eius laudate eum omnes vir-
tutes eius. Psalmus Benedicite domino
omnes angeli eius potentes
virtute qui facitis verbum
eius ad audiendam vocem
sermonum eius. Est ergo et hec de
causa laudant angeli divi-
nam in sacramento maiestatem
quorum laus ut dicit Gregorius
ammirans est in stupido (?) et ma-
iestate [?] in sacramento vir-
tutem perficientis. ¶ Adorant
dominationes. Tangitur hic
secundum quod pertinet ad reverenciam
tantum honoris spiritus est in
sacramento. Est enim hoc sacramentum
plenum omni gracia propter hoc quod
sicut honor est premium gracie et virtu-
tis, est plenum deo propter quod
sicut honor occultus debetur divinus
qui theosebia grece vocatur.
Et ideo tibi hic cultum indu-
citur angelorum et reverenciam
quam deo patri per dominum nostrum ihesum
christum exhibent angeli ut
et homines ad similem cultum
et reverenciam provocent. In

ducit autem hic duos ordines
angelorum qui minus inclinati
videntur ad reverenciam ut signi-
ficetur quod illi voluntarie ad reve-
renciam inclinantur quod de om-
nibus non dubitetur sed eodem
modo inclinentur et quod nos cum
omni devotione similia facia-
mus Primus ordo est quod dicitur
in adorant dominaciones Domina-
cionum enim ut dicit dyonisius in libro
de celesti ierarchia est omnibus
inferioribus et primam humilibus
supponi et supponentibus domina-
ri incessanter esse appetitivos et
tius quem si in altum dominos sunt
semper fruuntur cum actu et cum desi-
derio non est adorare sed potius
adorari Secundo ergo ado-
rant sancti quod hic sanctitatis est al-
tissimum in omnibus sanctis crea-
turis cum dignitate et veneracione
suppositum utpote verbo deo et
omni creatura prelatum Unde Hebr. 1
Cum introducit primogenitum
in orbem terre dicit et adorent
eum omnes angeli dei Ado-
racio enim est prostracio super
terram et recognitio quod ipse qui
adorat est de nichilo et hic
quod est elevatus sic ab eo qui
adoratur Apok. v. Et vidi
et audivi vocem angelorum
multorum in circuitu throni et

animalium et seniorum et erat numerus
eorum milia milium dicentium
magna voce dignus est agnus
qui occisus est accipe-
re virtutem et divinitatem et sapienciam
et fortitudinem et honorem et
gloriam et benedictionem Tercio er-
go adorant dominaciones et
ideo dignum est ut omnis crea-
tura adoret id quod dominaciones
adorant Unde Apok. v. Et
omnem creaturam que in celo
est et que super terram et sub
terram et mare et que sunt
in eo omnes audivi dicentes
sedenti in throno et agno be-
nedictio et honor et potestas et glo-
ria in secula seculorum Reverencia autem
non est tantum adoracio honoris
et maiestatis in eo qui ado-
ratur sed est remissio quedam
et relapsus in cognicione proprie
parvitatis in eo quod adorat et
magnitudinis in eo qui ado-
ratur cognitione et quo ad hoc
inducitur id quod sequitur Tre-
munt potestates potestatum enim ut
dicit dyonisius libro sexto est
contrarium quod rectitudinem
legum divinarum non consentit
et inducere in omne quod legibus
obstando repugnat et ideo
potestatum non est tremere sed magis
potius alia terreat coram eis
Aliorum quo tremunt hic est coram vo-
signi eximie est potestatis et

tremuit tremore reverencie
et humilitatis cognoscentes
sua nichil esse potestate et spem
potestatis divine que in sacra-
mentis manifestatur et continetur
et ex quo sic tremunt et pavent
reverentia potestatis que numquam tre-
mere videbantur oportet ad sacramentum
ut omnis tremat et paveat
creatura Et hoc est quod dicitur Gen
xxv paveriensque ait quam terribilis
est locus iste non est hic ali
ud nisi domus dei et porta ce
li vere dominus est in loco isto
et ego nesciebam Cum enim
autem omnis locus pavendus
et terribilis sit in quo deus sua
ostendit sacramenta tamen locus
specialiter sacramentali spirituale est
omni veneratione tremendus
in quo omnia ea que in cruce
perfecit ubi et saxa scissa sunt
et monumenta aperta et ubi ter-
ra tremuit et ipse sol globos
lucis sue abscondit et hoc est
illud reverentie signum quod
dicitur Job xxvi Columpne celi
contremiscunt et pavent ad
nutum eius Si autem sit potestas
celi et columpne tremunt et
reverentur illius magestudinis
tunc omnis homo in se con
tritus inveniens ad sacramentum
debet tremiscere et pavere

Celi celorum id est virtutes Tangit
celebrationem totius celestis con-
ventus concentibus et induunt
tunc celos et celorum virtutes et
vera seraphyn celi autem per me
thonomiam hic dicuntur ange-
lice virtutes qui super se
eum qui in sacramento est vene-
rantur Sic dicitur in ps laudent
eum celi celorum Et item lau-
date dominum de celis laudate
eum in excelsis quia ipse
ostendit dignitate super omnes
celos ut adimpleret omnia
Celorum autem virtutes sunt ubi
virtus celestis sine obstaculo per-
ficitur quia sicut dicit philosophus virtus
in omni re est ultimum po-
tencie ultra quod agendo non
potest potentia et hec sunt
angeli mandata et decreta dei
et voluntatis eius inmutabiliter
perficientes ut dicit Dyonisius
ps Benedicite domino omnes virtu-
tes eius ministri eius qui fa-
citis voluntatem eius Hec
ergo celebrant eum qui per omni-
bus voluntatem dei perficit
Sic dicitur Joh iiii Meus cibus
ut faciam voluntatem patris
mei qui in celis est et ut
perficiam eius Et Joh xvii
dicit ad patrem opus consumma-
vi quod dedisti mihi ut faciam
Celi ergo celebrant in super se
contemplantur celorum virtutes ce-

lebrant eum agmo est omnis
virtus eorum ps. Verbo domini
celi firmati sunt et spiritu oris
eius omnis virtus eorum. Hos at
patris et filius agmo in ange
los fluit virtutis spiritus in eos
voluntates dei terribiles perfi
ciendas ita quod nec lex nature
inferioris retrahat nec inf
irmitas potentie deprimat nec
aliqua virtus contraria occurrens
impedire valeat quin pote
ter quod vult deus perficiat.
At beata seraphyn [illegible]
in fine [illegible] angelorum ag
men sive ordinem sufficiat
que tota [illegible] sive [illegible]
dencia [illegible] quia sicut
dicit dyonisius ignis qui deus
est pattrastura natiuum
[illegible] in ipso est intim hoc agmine
angelorum [illegible] attraxit [illegible] in
uisibilis decoris diuini [illegible]
[illegible] Hoc utique agmen
quod altissime in deum festinat
[illegible] dicitur beatum eo
[illegible] amabilibus et puissimus
et firmissimis dei theoriis
et delectationibus perfruitur
[illegible] beatum sit
et invisibilis dei collocati
tam super se contemplans al
titudinem sapientie et delectationis
huius sacramenti concelebrat so

lempniter et iocunde sacramenti ipsius
altitudinem quam super se veneratur
Et de hiis dicitur qui facit angelos
suos spiritus et ministros tuos flam
mam ignis Ysaie vi. Seraphyn
stabant super id sex ale uni et
sex ale alteri quia altiuolum in di
uinas est contemplationes quia si
illa altissima agmina celebrant
omnino irrationabile est si aliquis
hominum celebrans in veniatur
Job xxxviii Vbi eras cum me
laudarent astra matutina
et iubilarent omnes filii dei Cum
[illegible] et meas voces tangitur
hic devota supplicatio ut voces
humane concelebrationibus celesti
bus misceantur [illegible] est cum [illegible]
et meas voces si angelis et meas
similes rationabiles voces quia
vox est sonus cum intentione pro
latus Ut admitti in laude
sancti iubeas o deus omnis sta
tuis pro nostre deprecamur supplicat
quia sine tuo iussu uiuante
non potest fieri a nobis in inter
angelos mea vox audiatur Si
cut enim dicitur ps. [illegible] plus [illegible]
sit iubilationem supplici quam pro
[illegible] ad maiestatem tuam facimus
confessione laudis dicentes Sco
[illegible] ympnum angelorum quod ysaia
referente cantauit. Dicitur sic
[illegible] et ista est thoni visio [illegible]
[illegible] vox est angelorum opposita [illegible]

tribus ut omni firma auctoritate
Prima enim pars sumitur ysa.
vi. de nominibus angelorum sic cla
mantium Sanctus sanctus sanctus dominus
exercituum plena est omnis ter
ra gloria eius. Apoc. iiii. dicitur quod
quatuor animalia requiem non
habebant die ac nocte dicentia
Sanctus sanctus sanctus dominus deus omnipotens
qui erat et qui est et qui ven
turus est. Hoc autem quod dicitur Osanna
in excelsis sumitur Joh. xii. Et
fuerunt voces turbarum que pre-
ibant et que sequebantur et que
concitabantur dominum videlicet ad
locum oblationis sive precedentes.
Composita igitur a beato sixto papa ex
tribus. Ex laude ex oratione et
gratiarum actione. Ex laude autem
quod dicitur laudamus quia dicitur sanctus
et ex oratione quod dicitur osanna
et ex gratiarum actione quia dicitur
benedictus etc. Laus autem est duplex
scilicet laus et causa laudis. Laus
est quod dicitur sanctus etc. dicitur autem ter
sanctus ut multi dicunt propter trium
personarum distinctionem que omnes
in hoc sacramento sunt singulariter
operate. Virtus enim altissimi
ut dicit cassianus per appropriationem
est patris que obumbrauit
dum sui pectum et indifferentem
ymaginem et verbo virginis et sacra
mento sunt singulariter mere
depictionis impressit. Umbra enim

in speculo dicitur forma resultans
quod perfecte exprimit faciem in
spicientis. Et sic dicit Origenes
In hoc sensu sumitur umbra cum
dicitur virtus altissimi obumbra
bit tibi. Opus autem sancti spiritus su
perveniens tam in utero in quo
erat partus a muliere sapientia
eterna perfectus est quam et in sacra-
mento in quo substantia panis
in ipsum transsubstantiatur virtute et
operatione sua omnia perficit.
Filius autem est qui etiam a spiritu
sancto perfectus et in utero et in sacramento
sibi univit pellem enim unius
dicit Joh. vi. Caro mea vere est
cibus et sanguis meus vere est
potus. Hac ergo ratione ter sanctus
dicitur quia omnia hec sanguine
christi firmata et mundissima
sunt effecta. Pater enim ymaginem
carnis et sanguinis impressit. Spiritus
sanctus sanguinem mundatum formauit.
Filius sanguine se univit.
Quum autem secundum primam vocabuli
institutionem est quidam sensus dicitur
quidam sanguine et tactu sanguinis
est confirmatum et mundatum. Et
sic sancte sunt leges et sic sancta im
peria et regna et palacia leges
edentes et infirmitate tenentes
que mundantur et confirmantur omnia
sanguine quia ergo operatione tri-
nitatis in sanguine tota reli
gio nostra firmata et mundata
est. Ideo ter in ista celebra-

cone sens dicimus Vel quia
tribus sanctus efficitur sacrum scilicet
antiquo novo et eterno Antiquo
corpore ipsum de massa corporis adam
sumptum est hoc enim sanctum est quia
immune et ab omni peccato est assump
tum et hoc fecit sanctus spiritus per graciosam
preveniens beatam virginem puritatis
conpurificans sanguinem ex quo
sanctum est corpus Et ideo joh iii dicitur
Qui de celo venit super omnes est
quod in glo. exponit quia alti
tudine humane nature est assump
tum conpetit ad immunitate peccati
Secundum in sacramento est novum anima
humana que a principio creata statim
in ipso momento creacionis omni
sanctitate et omni gracia et sapiencia est re
pleta Et hoc fecit pater Coll. ii. Vos
thezauri sapiencie et sciencie sunt in ipso
reconditi Tercium est divinitas
filii que sibi corpus sanctum et animam
sanctitate plena assumpsit et in per
sona filii univit ut omni sanctitate
redundaret Ille homo ad totam
eterne sanctitatem et copia Joh. xvii.
Ego pro eis sanctifico meipsum.
Hac igitur racione trium ter sanctus sanctus
sanctus clamamus Post vero
aut centre in terris per scrinis h
perficiente singulariter addimus
ex ipno anglorum dominus deus saba-
oth sanctificantes operacionis istius
facultate et modum et virtutem; sancti
tulitatem in nomine domini designa
mus quia Johelis. iii. et dominus

dives est in omnes qui invocant
eum quod omni perenne pos
sessione pulcrorum et bonorum est
suppositus Modus autem condit
in hec quod dicimus Deus sapiens
enim perficiat quia omnia videt per
sapienciam pro nobis profuit uti
litas quia omnia fecit providen
cia et causa qua sollicitus est pro
nobis ps Dominus sollicitus est
pro nobis caritate maxima
fecit quia ardor est ignis De
utero. iiii. Deus noster ignis con
sumens est Et hec omnia in
nomine domini importantur sicut
iam dictum est in anthitis
Sabaoth autem virtutum virtuti
vel exercituum interpretatur eo quod
omnis virtus exercituum celestium
vel terrestrium est in manu eius
Sancta enim ecclesia in triumphantibus
et militantibus est ut castrorum
acies ordinata terribilis de
monibus sicut dicitur Can. vi. Et
totus iste exercitus vel assistit vel
ministrat in sacramento ministrat
enim ecclesia et assistit celestis ci
vitas ut demonum virtus exclu
datur ne impediat corporis misti
ci ad caput unionem et hec virtus
profluit ab eo de quo dicitur
in ps Dominus deus sabaoth Et
hec omnia dicuntur ut describe
batur in trinitate laudabili
tas in operacione describitur Quia
aut subiungitur pleni sunt

celi z tra glia tua vnisa est
laudis inducte et qz d' plei
pleni sut celi non est aban-
gelis dcm s3 a pribz h' est
bto Sixto appositu z abto Gre-
gorio ordinatu quia angeli
dixerunt plena est omis tra
glia tua Celi aut pleni sunt
glia pro btitudine sephatiu
in quor memoriam sacrificiu
istud offert' in laudem vt di-
cunt Gregori' Aug' z Ambrosius
Terra aut pro terrigenis po'
pro grea in qua offert' sacrifici-
um i adiutoriu militanciu
z in tribul z in tal opphedut'
qui sub tra sut i penis pro
quibz offert' in suffragiu
Vn em spus dcm qui opa'
in sacmeto replevit orbem
terrarz z h' qz gtinet omnia qz
nichil nisi celum quia sic
Damas' Celum est ctinetiua
visibiliu z invisibiliu crea-
turarz Vn d' sup i· phil'
·ii· Vn omne genu flectat'
celestiu terrestriu z infernoz
z omis lingwa gfitet' quia
dns nr ihus xpus obmaz
est pro nob in sacto i gloria
est dei patris Hec ergo est laus
istius resultacois qua ad
pfeciom sanitatis resultat corp'
in aula celie in qua fit re-
ssio sanitatis Osannam ex-
celsis hec est oro z sic so'

in quada epla Osanna vbu
hebreu est z gpomt' ex vbo qz
est osy z latine salua mi ps-
tat' Vn in ps cetesimo xvii
vbi lra nra scdm trsl lxx'
d' O dne saluu me fac He-
breus sermo habet adonay
osy· osy· anna aut qd addit' i
gpoicone est interiecio obsecran-
tis z obsecrantis vt exaudia-
tur sic in fiat affirm et ideo
affirm illa vt gceptam exp'-
mentes tn valz osanna q'
saluu obsecro z h' e vox tur-
be dm ad locum oblucionis
prosequet' Jo· xii Ac si dicat
ceu Salus no e nisi in sang-
wine tuo sic d' heb' ix Sy
sangwinis effusione no fit re-
missio z illd zach ix Tu aut
in sangwine testamti tu emi-
sisti victos de lacu in quo
non erat aqua ex quo sal-
uati sunt' p sangwine z sic
sangwine non est salus ob-
secrando vt saluet in cele-
bracone sacranti sangwinis
in quo reluxit torcius operato
trinitatis z p qz celi z tra ple-
na sut gra z glia tue ma-
iestatis z h peticio e vt sal-
uet gra sangwinis ab omi
inquinamento terne gtagiois
Benedict' aut Benedict' qui
venit in noie dm qz est
grarz accois vt sicut tu

pres procedetes adventum
vt abraham et alij et sicut
qui canites vt apli et seque
tes vt martires psecuti sunt
diuersis tpibus in vna ta
fide ad passionem ad venie
tem vbi semetipsum hostiam
pro omnibus obtulit Ita in ea
dem fide et gratie actione ierusa
lem ... et pro solym venientem
in altare offerendum pro nobis
omnibus in sacrificiu salutis Di
cimus in hac cum gratiarum ac
tione Benedictus qui venit quia nobis
benedixit sicut quia sicut d[icitur] eccl[esiastici]
xliiij. Benedictionem omnium gen
tium dedit illi et testamentum
nouem gratie tam magnum aliquid
sup confirmatum est in sacerdote
suo confirmauit sup caput
eius Sic enim secundum aplm bene
dictus est qui benedixit nobis
in omni benedictione spirituali.
Sic enim benedicendo gentium
et gentes in laude dicimus et
bona que ipse in nos pro
fluxit ps. Eructauit cor
meum verbum dico ego opa
mea regi Sic benedictum dici
mus qui venit hoc est ipse vet
ipse sic se offerendo Ita cotti
die oblacionem illius in sacro
representando ps. Benedictus
dns die cottidie prosperum
iter ad salutem psua obla-

faciet nobis salutarium nrorum
in nomine domini hoc est in no
mine domini qui dominus di
uini nostri fuit nos ab infirmis
exultando a principatu suis
copijs releuando et sua diuali
virtute continendo ne ad pe
destria stabellaria decli
nemus vt saluet scda salute
... qui a porta
missa que est porta salua
uit penitus vt sic d[icitur] j. Regum
ii. Suscitet de puluere egenum
et de stercore erigat pauperem vt se
deat cum principibus et solium glorie
teneat in celis Et ideo tunc
primus addit in excelsis qua
ista sunt excelsa gloriae siue sic
illa fuerit excelsa gratie siue qua
nullus attingere potuit nisi per
ipsum. Vnde angeli cantant luc.
ii. Gloria in excelsis deo etc.

Tergo clementissime
pater. Habitis omnibus
hijs que pertinent ad
oblacionem ea consequenter atten
denda sunt que pertinent ad
huius oblacionis sanctificacionem
Omnia enim que ad oblacionem
pertinent in perfectione conclusione
accipiunt que non recipit
incarnacionem nisi in aliquo prin
cipium illius festi quod agitur nunc
ponitur in quo festo etiam an
geli ad maiorem laudem atti
gunt Sic in festo natiuitatis Epi
phanie Cene Resurrectionis Ascen-

sionis et adventus spiritus sancti et
sic in festis beate virginis et
apostolorum et sic in tempore xlme
Ibi enim spalis ?re ascensio
spalem commonet ad laudem
et hoc vide in singulis non est
difficile. Et ideo hec singulorum
meditationibus et studiis re-
linquentes et huius oblationis sanc-
Canon tificationem peractam, quas supra quatuor
partes in canone esse diximus
iam una ?ta secundum in capi-
tulo que inchoat Te igitur clemen-
tissime. Restant tres partes ex quibus in
quibus integre continetur. Quarum
prima perfectionem ydo-
neitas efficitur in oblatis ut
transsubstantiatione sanctitas eorum complea-
tur. Secunda autem complenta transsubstantiatione
panis et vini et consecrationis sacramenti
perficientia plene ponitur. In
Qui pridie quam pateretur etc. Ter-
tia autem ut in altari perfecta
perfectum adeo que in conspectu dei
gloriosa sint ut in celum eleva-
ta supplicacio deus exorat ma-
nibus angelorum perferantur ibi
Unde et memores domine et nos
servi tui etc. Adhuc autem in
prima harum particularum duo conti-
nentur primum in quorum continetur omn[ium]
istud sacrificium offerentium com-
memoracio et secundum ipsam quam diximus
ad ydoneitatem numerum ob-
latorum continet sanctificacionem et in-
cipit ibi Hanc igitur oblationem

ppt unitatis enim hoc sacramentum quod
sine sacramentum communionis vocatur
qua nemo est participans
ad sacramentum qui aliquo scis-
mate vel heresi a communione
ecclesie est separatus. Sic enim dicitur
Ps. Passer invenit sibi nidum
ubi reponat sibi domum et tur-
tur nidum ubi reponat pul-
los suos altaria tua domine
virtutum. Passer enim mobile et
inquietum animal seculares
et in inquietudine seculi va-
gantes significat. Turtur
autem castum simplex et innocens
animal clericum significat. Et
et sive sit clericus sive laycus
extra altaria domini est qui in uni-
tate ecclesie sit offerre aliquid
de suo quantum deo non potest. Et
ideo sic Canon est ordinatus ut
in primo simplicos pro omnibus
deo fiat ut de unitate et com-
munione sint quam significant
sancta unio et tunc sit deo sacrifica-
tur oblati. Sicut enim unio in
panis substantia que convertitur in
corpus Christi conficitur ex multis gra-
nis frumenti purissimis ex
quibus panis conficitur et sanc-
ta unitas ecclesie ex multis fi-
delibus adunatur ut unum cor-
pus misticum efficiatur Jo. xij. Mul-
ti unus panis in Christo quot-
quot ex uno pane participamus.
Similiter etiam calix ex multis fit
unus unum calicem perficientibus

Et sic unitas ecclesie in unione in
ipsis elementis sacramenti designatur
Et ideo primo de perfectione huius
unionis incipiendum. Sunt enim in
corpore membra nobilia que
specialis officialia vocantur ex of
ficio suo bonitates suas in totum
influunt corpus sic est caput in
cerebro quod in ipso sensum
influit et motum in totum corpus
et omnia singula membra cor
poris et ideo caput quia omnia membra
ad caput habent colligationem
et uncula sic ligantur membra
ad caput ut sensum et motum
capiunt a capite vocantur nervi
a phisicis. Sic eciam epar est
membrum principale capiunt a ca
pite idem haustum a stomacho
cibum nutrimentalem omnibus minis
trat membris per vias quibus sibi
membra colligantur que vocan
tur vene. Sic enim principale
membrum est cor quod influit vi
tam et pulsum et ideo sibi omnia
colligantur membra et vie quibus
ligantur ad cor membra vocantur ar
terie per quas fluit vita et pul
2 sus ad omnia membra. Alia
connexio est membrorum simpli
cium ad invicem. Simplicia au
tem dico que simpliciter dico membra
et officia quibus influant super
alia membra non habent sicut est
pes et manus et oculus et huius
modi sed eciam eis communicant sibi
in corpore quia pes sibi non
ambulat soli sed omnibus aliis
membris nec oculus sibi soli sed

toti videt corpori et ita est de audi
de ore et omnibus aliis membris
quod quodlibet illorum toti sub se
vuit corpori. Tercia connexio in 3
corpore sunt virtutes corporis ce
lestibus virtutibus communicant sine qui
bus sua non possunt explere of
ficia. Sicut calor naturalis qui est
in epate non digeret cibum ad
formam membrorum nisi forte ce
lesti virtute adiuvaretur Sed po
tius incineraret cibum et totum
consumeret eum. Similiter calor cordis
non esset vivificus sed potius
consumptivus et substancie destruc
tivus nisi informaretur celes
ti virtute ad vitam. Similiter et
spiritus animalis in capite qui
virtutem et motum luis habet
non veheret formas cogitacionis
ad ymaginacionem et memoriam
et intellectum nisi connexionem et
convenienciam haberet cum celestibus
Iste ergo tres connexiones sunt
proprie in corpore humano et
ad modum istarum trium connexionum
sunt tres connexiones in corpo
re mistico quarum prima est
in connexione obediencie et auctoritatis 1
ipsius habemus in nobilibus me
bris ecclesie que sunt papa patriar
che et archiepiscopi et episcopi et alii per
ordinem descendendo inferiores
prelati quorum officio toti corpori
mistico gracia influitur ad sensum
spiritualem et motum amorum et
nutrimentum spiritualem quod est
in verbo doctrine et eucharistia
et huiusmodi aliis. Alia autem est 2

communicacio societatis et unitatis
qua fideles sibi invicem con-
iungit nulla platonum supra
se invicem uniter et mutuis
et iustis operibus et mente et humiles
Tercia autem communio est qua
militans ecclesia toti communicat tri-
umphanti in celo ecclesie cum
ad invicem mittitur et de suffragio
adiuvatur et in communi gaudio
hostia laudis offertur regi
celorum Dicit enim Cant. vi° Vna
una est columba hec est ecclesia
sive in celo sive intra co-
nexa scilicet Omnem hominem qui
ad corpus domini pertinet oportet
esse in hijs tribus communibus
sanctorum Et primam quidem scin-
dunt scismatici et heretici. Secundam
autem per malum exemplum violatum
falsi christiani. Ad terciam autem nullo
pertinet dampnati Et ideo tales non
pertinent ad oblacionem sacramenti istius
Istas ergo tres communiones in quibus
offertur sacrificium huius rex tangens
non offertur verbis Gregorius ordina-
tor canonis tangit in tribus pre-
capitulis per ordinem positis Primam
tangit ibi Te igitur Secundam in
capitulo quod incipit Memento do-
mine famulorum Tercia vero in illo
quod incipit Communicantes In prima
horum ita dicitur quorum primum est
quod hostiam oblatam deus accep-
tat simul exoratur Secunda quod in
communione offerant ipse per fratres satis
profitetur Tercio ipse modus istius

communionis describitur In primo horum
adhuc ita dicitur In quorum primo
hostia offertur et orationes porri-
guntur exprimuntur in secundo modus
supplicationis intuitur et in tercio
quid ab eo petitur exprimitur dicit
ergo Te igitur et continuatur ad sancta
quod est cantatum Ex quo sanctus est omnis
sanctitatis perfectio in unitate trinitas
et omnis terra et celum per hoc sacramentum im-
pleta est gloria tua ergo te ro-
gamus Racionem enim et causam
rogandi te dedisti per hoc quod celum
et terram gloria tua per sacramentum
implesti et hec est quia te igitur
oratur aut clementissime clemencia
est virtus que facit placabilem et
condonabilem super malicia que
commissa est contra ipsum et in sacramento
hoc fit quod pro condonacione
peccatorum offertur Luc. xxii qui
pro multis effunditur in remissionem
peccatorum Ioel. ii. Benignus et mi-
sericors est et placabilis super ma-
licia Pater qui virtute paterna
nos formans affectu paterno dul-
cedine de nobis cogitans pro-
videncia paterna nos heredes hor-
torum nos ordinans disciplina
paterna instituens utiliter tuos
sanctificans non enim nisi virtute pa-
terna nos format ad ymagi-
nem suam quia nullius virtus
vel in celo vel in terra est proprium
formare natum ad ymaginem
propriam nisi paterne virtutis Ysa. lxiii

Nunc domine pater noster es tu Nos
autem lutum et fictor noster et opus ma-
nuum tuarum omnes nos Genesis primo
Ad ymaginem suam fecit hominem
et ipsum vestivit illum vir-
tute formaliter aut deum invi-
sibilem ymaginem dei hoc est filio
in sacramento unitur et incorporatur
ymaginem eius portantes Col.
i. qui est ymago dei invisibilis
de formatione nostri ad deum dicitur
i. Chor. xv. Sicut portavimus
ymaginem terreni ita et portemus
ymaginem celestis qualis ter-
renus tales terreni et qualis celestis
tales celestes De dulcedine autem
affectus patris quam maxime fi-
liis exhibuit in sacramento dicitur
sapie. xvi. ubi sic dicitur de sacra-
mento isto Paratum pater panem pa-
nem de celo prestitisti illis sine
labore habentem in se omne delecta-
mentum et omnem saporem sua-
vitatis substantia enim tua
et dulcedinem tuam quam in filios
habes ostendebas et voluntati uni-
uscuiusque deserviens ad quod
quisque volebat convertebatur Un-
de etiam hic panis dicitur panis fi-
liorum qui non est proiciendus
canibus hoc est in mundis pectori-
bus Mt. xv. De ordinatione
nostri in heredes quod in sacramento
efficimur quam corpori eius incor-
poramur et veri heredes spiritu qui
incorporati de sufficiente eius pa-

tum sic dicit apostolus i Chor. xii
dicitur Ro. viii. quia estis filii dei
misit deus spiritum filii sui in cor-
da clamantem abba pater et
post pauca si autem filii et he-
redes heredes quidem coheredes autem
Christi hoc enim nullo convenien-
ti modo fieri potuit quam quod
per sacramentum vel incorporationem hoc
dicit de disciplina qua nos in-
stituendo instruit Dicitur Heb.
xii pater spiritum erudit nos ad
id quod utile in recipiendo
sanctitatem eius Hanc enim legem
multis recipimus modis
modo sacramenti maxime quo
illi per spiritum unimur qui numquam
recessit a disciplina patris Te
igitur clementissime pater per ihesum
christum ~~dominum~~ filium tuum dominum
nostrum sic per mediatorem et summi
sacerdotii pontificem quia ut
deus humanatus mediat et ideo
dicitur ihesus et ut homo deificatus
mediat et ideo dicitur christus et ma-
nui nostre ponit pro natura qua
ute per generationem accepit et propri-
tatem et ideo dicitur filius tuus et
manu mediante in nos po-
deitatem nobis debitam per me-
nie nature conformitatem et ideo dicitur
dominus noster ut sit velud verus
et pleno nomine pontifex sit
assistens tibi et assistens nobis
Sic dicitur Hebre. viii. Te igitur
sic petimus supplices modum

tangit oronis In orante q̄dez
quia d' supplicas in orone ac
quia d' Rogamus ac petimus
Supplicas q̄dem quia proni ad
pficulum tuā Ephe· iij· hui9
rei gra flecto genua mea ad
dm̄ prem ex quo omīs pa
ternitas in celo et in tra ideo sa
cdos in modo isto inclinat
quasi pronus an altare ps
·ij· Oculi sublimis homīs hu
miliati sunt et incuruabit' alti
tudo virorum exaltabit' autē
dns solus Rogamus Roga'
est inclina° ei9 qui rogat'
ab eo qui rogat ad exau
dicionis 9s̄s̄ms Peticio autem
ex pposito ei9 qd desidat' fi
ab eo qui exauditus rogat'
v°· palisp vlt' peto rogans
te dnē phylipp In nomī oroe
et obsecroe sua grarum accōne pe
ticiones vre innotescat apud
deū vti accepta Tangit' hic
quid clementissime pre d's
vti accepta habeas parte pte
quia ly dona ista de fructibus
tre sūt et in ipīs tibi tui fideles
offerunt' et ique ad h' indigni
videant' tue maiestati tum
quia psiliū tuū qui hec insti
tuit tibi offerr' petim9 vti
honore ei9 tibi sit acceptum
Ps Acceptabis sacfiitum iusti
cie oblacones et holocausta
lē gis eni oblata nuquā tibi
fuert accepta sic d' pp̄heta

Sacficiū et oblacōm noluisti cor
pus aūt aptasti m sic dicit'
tūs ysa quo michi multitu
dinez victimaz vraz dic dn9
plenus sum holocausta arie
tum et adype pinguncdinū et
sanguinez vitulorū et agnoz et hircoz
noluit ibi dicit glosa nuquā
volui Ex quo p°· illa rep'bat
accepta psiliū tuū h institu
ente Et bndicas bndicōne vir
tutis et grarie in ea diffūdendo
vt ydonea sint tanto sacficio
non eni nrm est bndicē s̄
tuū s̄ nrm est te invocare vt
bndicas Nu° vj In vocabut
nom tuū sup filios isrl' e°
ego bndicā eis que aūt sunt
que petimus bndici exprimit
cum d' h dona etc. p qd
offerim9 tēplr 9siderat' s. vt
ex libalit' dei in nob proflu
ens et sic d' donū quia sic
dicit phs donū ē donatio
irrēdiblis pt eciam 9sidari vt
a nob' acceptū e° d' mun9 qr
donū dantis est datū mun9
ac accipientis est Eph iiij de
dit dona homib9 Heb° iiij°
largit' ē muna iux magistre
tia pncipalem Sacficiū aūt
dicit' s'm q a nob deo est ob
latū et adeo sacratū Ps volū
tarie sacficabo tibi oblata autē
ad altare et dona d' sūt sic d'
dauid pmo palisp vi· que de
manu tua accepim9 obtuli9

tibi nec offerri possent nisi dona
dei quia iniuste acquisita et temporalia
liciter offerre non possunt ut manifestum
est. dem est nec offerre possent
nisi essent vera munera quia
munera sunt voluntaria et sic re-
periuntur in dei donaria et
non alia per sacrificia de quibus muneribus
bus vultum tuum deprecabuntur sacri-
ficii sunt anime in angustiis
huius seculi et in labore vel acqui-
rentes vel possidentes ea que
deo debent offerri Math. secundo
Venimus cum muneribus adorare
eum Dic ergo ex hoc quod dona
dei sunt bona ex hoc munera
sunt voluntaria et devota et ex hoc
quod sacrificia sunt sunt sancta Dic et
filius dei oratur venire in ipsa
dona et munera et sacrificia do-
num patris nobis donatus Ysa. ix
Filius datus est nobis Ro. viii
Qui etiam proprio filio suo non
pepercit deus sed pro omnibus nobis
tradidit illum Ex hoc autem quod sponte
obtulit est munus Ysa. liii. pro
eo quod tradidit in mortem animam
suam et cum iniquis deputatus est
ipse peccata multorum tulit et pro
transgressoribus oravit ut non peri-
rent et ibidem oblatus est quia
ipse voluit In eo autem quod a se et
pontificibus a iudeis oblatus
est sacrificium est et quod pilatus
confessus est dicens Johannis xviii

Gens tua et pontifices tui tradiderunt
te mihi super crucifigendum Dic igitur
et offerentes et oblata et ea que in
eis offeruntur per que significantur sunt
dona et munera et sacrificia Crux
autem sit super quolibet istorum quia in
tenere utriusque significationis proce-
dit intelligitur a parte sanctitatis que
loco dei stat ad aram in totum
oblatum sive sit signum ut panis
et vinum sive sit significatum
sic ex voto sunt offerentes ea ac-
cipiuntur sive sit is qui sacramentum
taliter ibi offerendum supplicatur Et
ille cruces tres sunt propter christi il-
lusiones quibus coram pontifi-
cibus et coram herode et coram
pylato illusus legitur est derisio
quia de hoc nulla fit mentio in
littera Sacrificia autem dicuntur sancta quia
sunt virtute propria sanctificantia non
a sanctitate vacua sic veteris testamenti
sacrificia nec sunt in mundi pecco-
rum cenore fedata et ideo omni
sanctitate nuda sic talia que de-
bent esse continentes sume vasa
domini tenentes continentia Ysa. lii.
Mundamini qui fertis vasa dei
Unde sacerdos abymelech i. Reg. xxi
dixit ad david de figura huius
sacrificii Non habeo panes laycos
ad manum sed tantum panem sanctum
laycus enim panis est panis com-
munis est qui sacerdotibus in of-
ficio non committitur Sed panis
deo sacrificatus et suis ministrandus
dicuntur etiam illibata hoc est non

de gustatu quia libare est idem
quod degustare et ideo illibata di
cit quia ad usum humanum non
sunt adhibita ne aliquam contagioz
contherent manibus vel gustu li
bancium ea hoc aut non vide
competere quia ex precium pepi-
nit fieri libatoria vascula quibus
liberent quedam sacrificia utrum
sint digna ad ea deo offenda
et ex hoc forte videtur aliter quod etiam
ista essent cum libanda in quibus
suspicio est corrupcionis et
contagionis / quod macule et precipue
contactu adam non in sacrificio
nove gratie / quia illa omni puri-
tate munda nullam habent sus-
picionem contagionis et macule
et precipue contactu adam qui o-
ratur venire ut in sacrificium of-
feratur. Et ideo libatoria essent
hic nociua quia suspicionem in-
ducerent alicuius contagionis
et ideo in veteri testamento de
sacrificio illibato nichil inuenitur
quia nullum fuit illibatum. Et
per simile dicitur de agno Exo. xij.
Erit masculus agniculus
absque macula. Et ideo dicit
petrus .j. Ca. j. Precioso san-
guine tanquam agni immacula-
ti christi de speciebus aut istis obla
tis hoc est frumento et vino dicitur
Zach. ix. Bibentes inebriabun-
tur vino et replebuntur ut phya
le et sicut cornua altaris et sal
uabit eos dominus deus eorum

in die illa ut gregem populi quia la
pides sancti eleuabuntur super terram
eius. Quid enim bonum eius
et quid pulcrum eius nisi frume
tum electorum et vinum germinans
virgines hoc est de sacramento al-
taris intelligitur quia bibentes
dominum calicem inebriabitur ad
obliuionem sui et terrenorum ipso
vino quod dominum letificat et hoc
et in calice replentur de vocione
ut quedam phyale spirituales
quarum intima sanguinis deo
infunduntur et sic omnia replet de
uocionis odoramento et hiis sa-
crificati et confortati sacramentis
efficiuntur cornua altaris ad ve
tilandum omne quod deo non mi
litat et sic salute sacramenti sal
uabit eos dominus eorum in die no
ue gratie quia tunc sol clare ful-
get ad tenebrarum purgationem
Saluabit aut sic peculiarem
gregem populi sui tum de se ipso pa
bulum prestant. Lapides enim
sancti hoc est ministri noui testamenti
solidi et veri et preciosi tunc ele-
uantur in dignitatem super terram
ecclesie quibus mito perpetuo stan
tes sacramenta committuntur et hanc
refectionem et illibato sacrificio de
terminat dicens. Quid est enim
bonum eius nisi quod omnibus bonis bonum
quod omnia beatificat sine quo nil
bonum est. Et quid pulcrum eius
nisi quod omnia mundat et omnia pul-
crificat nisi frumentum quo toto

amore fruendi est et cum soli
inherendi est clarum qui a mas
sa perditionis peccatorum vocando
et eligendo diuine separati sunt
qui electi sunt ante mundi con
stitutionem ut dicitur Ephe. i. In ipso
de quo dicitur Cant. v. Dilectus
meus candidus et rubicundus
electus ex milibus hec autem frumenti
illibatio satisfactum est quod
ad gustum vel usum alicui a
deo numquam libatum fuit Apoc.
ii. Dabo ei manna absconditum
quod nemo nouit nisi qui
accipit Sanguinis autem est vi
num germinans hoc est virgineas men
tes et huius tam virgineas non
germinaret nisi germine virtutis
nisi ipsum esset virgineum Et
ideo penitus illibatum ¶ In
primis que tibi offerimus Tangitur
hic unccione in qua offerendum
sacrificium Et hoc in dicitur in primis
notatur ordinis unccionis ad ali
as unctiones Prima enim inter
illas est sicut … qui distillat un
guentum in barba a capite et
per barbam in horam vestimen
ti et totius eius fibrias Hanc
autem unccionem tangit sibi plici
dicitur scilicet generaliter sublimis et
ordinaliter Dicitur ergo in primis quia
ista unctio est prima in corpore
mistico et ideo secundum ordinem …
in primis est pecca(?) et in ea offe
rendi Cant. iiii. Introduxit

me rex in cellam vinariam
ordinauit in me caritatem prima
Thy. ii. Obsecro ergo primo omnium
fieri obsecrationes orationes pos
tulationes gratiarum actiones pro
omnibus hominibus pro regibus
et pro omnibus qui in sublimitate
sunt constituti ut quietam et
tranquillam vitam agamus et
cum pietate et castitate hoc enim bonum
est et acceptum coram salutare deo
nostro qui vult omnes homines sal
uos fieri et ad agnicionem veritatis
venire ¶ Que tibi offerimus non ei
offerimus non tibi quia tibi soli
clementissimo patri est offerendum
Exo. xx. Non adorabis ea scilicet
ydola neque coles quia ego sum
dominus deus tuus Offerimus hoc
est ad te porrigentes et eleuan
tes ferimus ut sit dignius Sur
sum corda habemus ad dominum ita
nos ad te extendentes eleuamus
oblacionem cordium eleuacione et
manuum protensione ad te do
mine clementissime pater Leuit. ix.
Pectora eorum et armos dexteros
separauit aaron eleuans coram
domino pectora quidem pro cor
dis eleuacione armos autem dex
teros pro operis perfectione eleuans
per intencionem et deuocionem coram
domino Sicut enim et moyses ex
tensis in celum brachiis Exo.
xvii. Stabat coram domino cum
pugnaret israel contra amalech
sustentantibus brachia eius

aaron Et ut quia dt' ord
nis in bona pte vice aaron
eleuat & caitas in alta eleuat
vite vr & sic vnit i orone p
fectonib sanctitatis pplus dei
Pro ecclia tua rc hic gnalr
exprimit ista pmia gnio
quia nulla gnio est ext
ecctiam Greco eni nomine ec
clesia latine dicit' gvocatio
Et quia voces et gvocatones ro
nabilia tm animaliu & inter
homines ronabiles nd sut nisi fi
deles vbu ronabile fidei audi
entes & intell' pcipientes Ideo
dicit ecclia gregato fidelium
Alior eni dr synagoga que so
nat gduatom & quia ronabilia
alieno tractu ducut' ad seirui-
tem Ideo synagoga in hys est
qui ronabil' gueniut Apok'
iii Probasti eos qui se dicut
iudeos esse & no sut s sut sy
nagoga sathane Vn gventy
hereticor scismaticor & pctoru
in eccla no sut Eccli xx Stup
pa collecta synagoga pctoru
Ps Non gregabo gventi la
cor de sanguinib De ecclesia
aut dr Confitebor tibi i eccla
magna in pplo graui lauda
bo te, pplus eni ecclie dr esse
grauis maturitate vtutis et
illi sut qui solum vocem co
lunt & ronabiles di voces in
telligut & audiut vocatom h
eccla dr scta qz spm scm sctifi
cata Sic in anhitis in exposi
tone symboli dem e s pe ii

Gens sca pplus acquisicionis
vt vtutes ei annuncies qui
te de tenebris vocauit i amirab le
lumen suu / Dr katholica quia
gnalis pncipia ei sunt vba
absqz instancia Et quia tibi
qz terrar diffusa & diffundenda
sut in anhitis dem est Vnde
ipsa eccla clamat dicens a
finib tre ad te clamabo Et
Psa xxiii A finib tre laudes
audiuimus gliam iusti Inhuius
ergo ecctie gmone rogamus dice
tes Quam scam ecctiam pacificare
hec est triplex pace pone tempis
pccatis retinitis custodire a
malo incurrente & in bono ad
vtaqz vita gsente Ps Custo
di me dne vt pupillam oculi
sub vmbra alar tuar prote
ge me pupilla eni custodit
ne aliquid incidat qd turbet
& custodit in visus sui lympi
dite vt vtute ppriam no amit
tat Vmbra aut protecto dm
vitalis & vitalis est sbalis sine
vt vitate illuminem et vtute
ad bonu pficiam Adunare h
est ad vnu redige hec inqm
vnu q e gmuno p omem or
dine gradun eccte quo ad v
nu capud ordinat in celis qd
est deus & in tra quod est dei vi
cari Act v Multitudinis cde
ntu erat cor vnu & anima vna
Ps Confitebor tibi dne in to
to corde meo in consilio iusto
ru & gregacone hec enim

cogregacō z ordinac̄o in celo pre
fulg; in natīs ondit' in opīb;
xpī exemplificat' In diuinis
legib; ꝑcipit' z in toto xpī cor'
mistico obſuat' in celis enim
angeli ad archāglos archā'li
ad p̄ncipat; p̄ncipat; ad po
testates ꝑtātes ad v̄tutes et v̄
tutes ad dn̄acōnes z dn̄acōnes
ad thronos z thrōni ad cherubyn
z cherubin ad seraphyn scdm
obediē z illuīacōnis ordinem
ordinati ordinant' z ipā mul
titudo angelor; que in quol; est
agmine ad vnā ꝑsonā que in
quol; ordine pemiet ad vnā'
z iō ordo celi vocat' quia omīs
ordo ē religio multor; i ḡdib;
differētiū ad vnū Job xxxviii°
Nunquid nosti ordinē celi et
rōm eius pones in t'ra h' in
natīs ondit' vbi multi ramus
culi ad v̄gas vbi multe v̄ge
ad ramū vbi multi rami ad
stipite vnū vbi multi stipites
in vnā radicem insignūt' vt
omīa socia fiant z participia
sui qui ē in radice Ro. xi So
cius radicis oliue in pinguedis
factus ē sic multi gradus vnā
fecit' ordine literato Sic mł'
ta membra in corpis vnius ca
pitis ꝑcipiūt' beneficā .i. Cor
xii Sicut enī multa mēbra in
vno corpe hem9 omīa aute;
mēbra non eūd actū habēt
Ita multi vnū corp9 sum9 in
xpō in xpī opib; h' adunacō
exemplificat' quia xpī opus
semp in vnū collige' dispar
sa Dyab'li aūt opus est ad v
nata diuide' z disperge' hinc ē
q' d' Joh x. ffiet vnū ouile et
vnus pastor Mt' xii Qui non
colligit mecū dispgit z q' nō
est mecū c̄t' me est h' ꝑcipi'
in legib; diuinis quia sic dicit
Dyo9 lex diuinitatis est ꝑ pⁱma
media in vltima reducē Ta
lis aūt reductiō vltimor; ad
media z vltior; z medior; ad
pⁱma nō pt' esse nisi in ordīe
ad vnū pⁱm Sic ergo diuinitatis
sic descensus est illuīacōni z
ꝑfectiō ab vno sic reductiō
est ad pⁱm h' enī lex sic supio
ra mouet z ligat ad inferior; ꝑ
uidenti9 et curā Ita inferiora li
gat ad supior; obedientiā vt oīa
h' mō sint quexa Ros Distri
buite gradus ei9 vt enarretis
in progenie altera Dan x°
Sta in gradu tuo Sic enī in
ḡdib; ondit' ad dignitatis ecclie
z cultūm vt d' Ezech. xli. pa
pat9 .s. patriarchatu episcopatu abba
tuū reuerentia ꝑpositura decā
natu cura prochiali. Cura ei
archidiaconor; subꝑpositura cō
ꝑhendimus h' in toto mistico
xpī corpore q' est ecclia obſ
uat' in quo omīa ad vnū re
ducūt' que petro clauib; con
mittūt' Math xvi. Tibi dabo
claues regni celor; z q'cūq;
ligaueris sup t'ram erit ligatū et

in celis et quodcumque solueris super
terram erit solutum et in celis et
porte inferi non preualebunt
aduersus eam. Ecce celum innitet
clauibus quia claues celi dex-
tera clauibus subiciuntur quia quicquid
in terris ligant vel soluunt coram
deo ligatum vel solutum reputatur
Infernus comprehenditur in potestate
quia non preualet tenere quem cla-
uis vult de inferno. Hec clauis
uni committitur ut plenitudo po-
testatis in uno condatur et ali-
os ab alio secundum partem sollicitu-
dinis in quam vocentur recipiant
Ysa xxij David clauem domus
david super humerum eius et aperiet
et non erit qui claudat et claudet
et non erit qui aperiat et figam
illum paxillum in loco fideli et
erit in solium domus patris sui et
suspendam super eum omnem glori-
am domus patris sui paxillus
autem dicitur eo quod ei innitetur totum
ecclesie thabernaculum gloria autem
non est tota suspensa in eum nisi
in disposicione et prouidencia et re-
gimine habet omnem gloriam ecclesie
que est domus dei patris sui. Et quia
diu loquitur ciuitas ipsa hanc
custodit aduocacionem in qua pater
ordine nature principium est to-
cius diuinitatis filius a patre solo per
generacionem omnia accipit et accepit
et spiritus sanctus a patre et filio accipit
omnia per communionem patris et filii

spiracionem. Hanc ergo aduocacione pe-
timus o pater ut aduocare velis
celum in regem Rex est regulis
et principiis legalibus et canonicis
vniuersis in expletionem sui offi-
cij dirigens Psalmus Virga directionis
virga regni tui. In virga significa-
tur regis potestas. In virge autem
rectitudine significantur precepta
et principia legalia quibus est re-
gendum. Vnde Exo. iiij. dominus
mittens moysen ad regendum
populum dixit virgam quoque hanc
tolles in manu tua in qua factu-
rus es signa. Hec ergo quatuor
que oramus sic diuersificantur ut
duo sint secundum recessum a malo
et duo secundum ordinem ad bonum
Secundum recessum a malo duplex
est est enim malum ecclesie extrinse-
cus illatum impugnans et est ma-
lum intrinsecus surgens bonum
adimens. Contra malum quidem
est quod extrinsecus impugnat
ecclesie tranquillitatem petimus paci-
ficacionem Hest xiij. ut absque
ullo terrore vitam silencio tran-
sientes optata cunctis mortali-
bus pace fruerentur Contra
malum in nobis fiens bonum ecclesie
adimens petentes dicimus
custodire. Hoc autem malum est pec-
catum a quo nos custodiri per
graciam oramus quia nisi do-
minus custodierit ciuitatem frus-
tra vigilat qui custodit eam
Cap x. Custodiuit illum

ab vnitis et a se ductoribus tuta
in illum Alia aut duo sunt
in ordine ad bonum quod dupli-
citer percipitur scilicet in participacione
boni ecclesie vel per sectionem boni
persone et ut percipiamus bonum ec-
clesie non percipitur nisi ut dicitur ad vni-
tacione cum membris ecclesie
Psalmus Participem sancte deus omnium
timencium te et custodiencium mi-
data tua domine In perfectione
aut boni persone indigemus
diuino regimine vt gignere et
vere tedamus in bonum proprie vtique
persone et ideo dicimus regere Apok
vii. Agnus dei reget eos et addu-
cet ad vite fontes aquarum H
aut omnia secundum ordine a ca-
pite descendunt in corpus quia pa-
cificatio ecclesie est in prelatis sic
ab incessu malorum prelatis eccle-
siam et ideo murum se debent ponere pro
ecclesia et suscipere inse ictus et insultus
hostium Unde dicitur Joh x. Bonus pas-
tor animam suam dat pro ouibus suis
et ideo dominus improperat quibusdam Ezech
xiii. dicens non ascendistis ex
aduerso nec apposuistis vos murum
pro domo Israel Similiter ad pla-
tos refertur custodia quia ipsi sunt
custodes tota die et tota nocte
non tacebunt Ad vnitatem eciam
est in ipsis quia ab ipsis proflu-
unt carismata quibus adunamur
Vnde Eph. iiii. Solliciti seruare
vnitatem spiritus in vinculo pacis
Regimine autem totum est in manibus
vestrum Act xx. Attendite vobis et
vniuerso gregi quo posuit vos
spiritus sanctus episcopos regere ecclesiam dei
quam acquisiuit sanguine suo Sed
ergo premissorum commone sufficientes
dicimus quod pacificare custodire
adunare et regere digneris quia
sue dignacionis est quod faciat et non
nostri meriti Psalmus Non nobis domine
non nobis sed nomini tuo da gloriam
Toto orbe terrarum quia sic dicitur
ecclesia vel diffusa vel diffun-
denda est in toto orbe terrarum
sic vocata est de omnibus finibus
terrarum Et hoc significatur Actuum ii.
Cum omnibus linguis inci-
perent predicare apostoli Erant in
Iherusalem habitantes viri iudei ex
omni nacione que sub celo est
Ysa. xlix. Dedi te in lucem gen-
cium vt sis salus mea vsque ad
vltimum terre Act. i. Eritis michi tes-
tes in Iherusalem et in omni iudea et
samaria et vsque ad vltimum terre
Vna cum famulo tuo papa nostro E
Tangit membra officialia a
quibus principaliter hec profluit v-
nitas Et hoc quod dicitur vna est
ad vbium quod idem est quod simul et
notat associacionem capitis cum
corpore Dicitur autem famulo quod
ad ecclesiasticum huius sacrificii per-
tinet famulatum papa autem dicitur
quia per ipsum nobis hec influit
communio et ideo non valet oblacio
si ab vnione ordinis et obediencie sce-
datur vel separetur Vnde leo magn-
nus papa sic dicit diuine religionis
cultum que in omnes gentes desque

nacones dei voluit istu chorus-
care Ista dns n ihus xpc huam
gnie salvator instituit vt hu-
manis sacramentis in btissimo petr
aplorum omnium summa principaliter
collocaret atque ab ipso q̄si quodam
capite dona sua velut in corp
omne manare vt exortem se mis-
terii intelligeret esse divini qui au-
sus fuisset a petri soliditate rece-
dere hunc enim in consortium duvine v-
nitatis assumptum id quod erat vo-
luit nominare dicendo Tu es pe-
trus et super hanc petram edificabo
ecclesiam meam Et ideo pape non
sic ab eo a quo h profluit ec-
clesie vnitatis communio est hic
exprimendum Vnde pelagius papa
dicit ab vniversi orbis communione
communione separati sunt qui qualibet
distensione inter sacratissima apli-
ca pontificis non sermo consuetudines
non frequentant Et antistite
nostro N. Gregorius quia antistes
noster est qui carnalis pertinet in
nos a primo capite papa ista
communio descendit vnitas sicut
vngentum primo descendit a capite
in barbam que capiti adheret
Et a barba stillat in superiora
et a superioribus in media confluit
vsque ad oram in fimbria ves-
timenti Papa enim et episcopi communis
super sunt constituti et inhere sunt
loco prioris sanctitatis tamen et ipsi
homines sunt et fragiles Et ideo
indiget vt oretur pro ipsis et
magis etiam indigent quam alii quia
quantoplus innititur eis ecclesia
tanto indigent maiori adiu-
torio gratie quia plus eis quam
aliis dyabolus insidiatur Unde
Tre. i. Facti sunt hostes eius in capi-
te et inimici eius locupletati sunt
Et rege nostro N. hic etiam mex-
tioribus defendendis et regendis
vnitati pacis et communionis ecclesie
subministrat et fluit ab eo in nos
rectitudo iusticie et pacis Unde
secundum Ieremiam invenimus scripsisse
per manum baruch notarii sui
sic dicens Bar. i. Orate pro
vita nabuch. regis babylo-
nie et pro vita balthasar filii
eius sic dies ipsorum sic dies celi
Inde enim dixit dns Luc. xxii
Cum diceret Ecce duo gladii
hic Satis est qui feritas quo-
rundam sevientes in ecclesiam comprimen-
da est gladio materiali et aliorum
contumacia se vnitati ecclesie obi-
ciens gladio spirituali est ferien-
da et ideo propositionis illis quibus
vsus gladiorum dei commissus est
quia continent ecclesie vnitatem
spiritualiter est orandum sic supra
in auctoritate Apli ad Thy. est oc-
sum Hys autem sic membra
simplicia adiungunt omnes
tu dicit Et omnibus orthodoxis
Ortodoxum dicitur a greco orthos
quod est rectum et doxos quod est
doctrina vel regula hoc est qui
rectam et sanam tenet fidei doc-
trinam sic dicit Gal. vlt. Quicumque

hunc regulam secuti fuerint
pax sup illos et misericordia et super
isrl' dei catholice et aplice fidei
hec est vniusal' et ab aplis fun
date fidei cuius symbolum expo
suimus cultus aut est seruitus
deo et tali debita fidei que ser
uitus theosebia vel eusebia voca
tur hec est dei seruitus vel bona
seruitus qui cultus sacrificiis et ora
ne et bonis exhibetur operibus
vt in anthitis diximus Omnes
eciam tales fidei cultores in vni
tate eccle hec est ecclasticorum ci
uium vnitate et ideo oracio est in
oblacione sacramenti pro ipsis
Iereme xxix. Querite pacem ciui
tatis ad quam transmigrare vos fe
ci et orate pro ea dominum quia in
pace illius erit pax vestra hanc
autem exposuimus oracionem quidam
dicunt a pelagio papa statutam quod
aliquam soli et nulla alia confec
tioni sacramenti permittebatur quia
btus petrus antyochie primam
dicens missam dicitur non nisi tres
in missa oraciones dixisse ante
confectionem vnam et eam quam dixit
in confectione et deinceps oracionem
post confectionem quidam autem dicunt
quod eam fecit Greg' Memento d'
etc. Tangitur hic sm quod in eo cor
pus mistici qua quodlibet membrum
cuilibet membro suas communicat ac
oraciones et vtilitates Tangitur ante
hic tria quorum primum est pro quibus
et qualibus oratur secundum quid pro

eis patitur Tercium quid ad exaudi
endum allegatur In primo autem horum
duo ponuntur s. pro quibus oratur
et pro quibus In primo autem duo fa
s. memoriam spalem et memoriam
communem Dicit ergo memento do
mine quod deus numquam alicuius obli
uiscitur Sed quod in nobis est per
passionem attribuimus deo per ef
fectum In nobis quidem memoria
est reflexiua potencia que prius
preditam noticie ad ipsum stra
te facit cum oculos cordis at
si esset quasi ymaginem preteriti
reducit ad noticiam Et hoc modo
deus non meminit quia non ha
bet nullam oppositam abhinc
illuc reflexam et ab inde huc
cum sibi sint omnia presencia
Sed postquam aliquem effectum gratie a
licui non apponit videtur deus
illius esse oblitus et cum postea iterum
gratiam dat videtur noticiam beneplaciti
contulisse ad ipsum et dicimus quod
memoretur Ysa xxxix Obsecro
domine memento quomodo ambulauerim
coram te in veritate et in corde per
fecto et quod bonum est in oculis tuis
fecerim Ps Memento mei in benepla
cito populi tui visita nos in salu
tari tuo Aliquando dicimus deus
non meminit Iob x Licet
hec celes in corde tuo scio tamen
quod vniuersorum memineris hoc ergo
modo per appositionem gratie Memento
domine qui diues es in omnia et omnes
gratie locuples possessor famulorum

de quibus propter dignitatem sacerdotis pro-
ut memoria famulorum tuarum
quia aliter nisi per famulam cul-
tus divini ad ecclesie unitatem non
referuntur. N. hic nominandi sunt
maxime vivi et primo loco qui
oblationes suas ad altare tu-
lerunt et michi concessi se famulos
esse cognoscunt. Unde cum peteret
sapientiam Salomonis sibi mit-
ti supplicans a sede magnitudinis
divine ut secum esset et secum labo-
raret per quam sciret quid ac-
ceptum esset coram deo omni tempore
statim subiunxit famulatum
Sap. viii. dicens Ego sum servus tuus
sum ego et filius ancille tue. S.
ecclesie per quam natus sum ad tua
obsequia. Et david in psalmo
O domine quia ego servus tuus
et filius ancille tue. Postea in
genere maioris vivorum subiun-
gitur. Et omnium circumstantium ut iam
semper sacrificio exhibentium
ut ipsi sacrificio immixti tibi
offerant. Ro. xii. Obsecro vos
fratres per misericordiam dei ut exhiben-
tis corpora vestra hostiam viventem
sanctam deo placentem rationabile ob-
sequium vestrum. Quales autem
sint qui in memoria oblationis
huius subiunguntur dicens quorum
tibi fides cognita est per quam in
unitate sacramenti recipiuntur quia
fides operans per dilectionem puri-
ficat eos ut tibi in oblatione
ista que in puritate sua puri-

tatem mistici corporis importat
offerantur. Act. xv. fide purificans
corda eorum fides enim que unitati
inniti unit eos unitatis sacramento.
Cognitus autem per quam fides operatur
perficit eos ad sanctitatem virtutem ut
sic unitate et virtute sint uniti
per intellectum et affectum. Hec enim fi-
des tibi cognita est per approba-
tionem. ii. Thy. ii. Novit dominus qui
sunt eius Joh. x. Cognosco meas
et cognoscunt me mee. Et nota de-
votio quam devotorum ondere ut se
et sua offerendo. Ps. Reddam vota
mea que distinxerunt labia. De-
voto est sermo cordis ut dicit
Ambrosius quo homo propria voluntate
se vel sua promittit. Et ex hoc
patet quod specialiter pro illis qui offe-
runt oratur ut sequitur pro quibus
tibi offerimus. Hoc videtur illi qui
dixerat quorum tibi fides cognita
quia illi non nisi fide refe-
runtur ad unum quod offertur a sacer-
dote. Sacerdos enim ut prior sanctis
offert pro populo et pro se sicut dicitur
Hebr. vii. Preterea quod sicut
pro populo. Cum autem dicit offerimus
notat unitatem corporis mis-
tici que in tota multitudine
fidelium et cleri totius servitute
offert hostiam salutarem. Cum
autem sequitur vel qui offerunt.
Unde adhuc quod dixit nota de-
voto specialiter enim voto offerunt
illi qui se et sua deferunt ad al-
tare. Et ideo etiam illi specialiter

in altaris oblacione continentur et
offeruntur quia sicut offert sacer-
dos ministerio ita et illi offerunt
speciali voto Et ideo illorum est
recordacio specialis Unde Innocencius
iii in quadam sua decretali Epistola
ad sacerdotem quendam missa qui
consultacionem faciebat pro quibus
esset memoria in oblacione faci-
enda Dicit autem sic Superfluum est
ut cuius hostiam nomine domino offeras
eius autem nomen insinuas quamvis
illi ingratum nichil sit Prius
ergo oblaciones ut commendande sunt
ut tunc eorum nomina quorum ipse
sunt oblaciones ut edicenda et mini-
stris nostra nomen non inter
alia que premittuntur ut ipsis
misteriis viam futuris precibus
aperiamus ffit ergo hec oracio
specialiter pro offerentibus et pro
aliis et ideo monendus est populus
ut offerat quia per oblacionem
speciali voto coniungitur cui offert
et ipse hostia offert voto quam
sacerdos offert ministerio hoc est quod
qui dicit vel qui tibi offerunt
hoc sacrificium laudis Sacrificium
autem dicitur quia sacerdos facit lau-
dis aut quia nichil est in eo
nisi quod est laudis et pulchritudi-
nis et honoris Psalmus Sacrificium
laudis honorificabit me et illic
iter quo ostendam illi salutare
dei Item enim ad salutem per nul-
lum unquam fuit sacrificium in
pristinum Quid autem hiis et sacrifi-
cio pro nomina recitatus oratur

aliquid tamen subditur dicit autem tamen sic
personas cum personis adherentibus
et quod pertinet ad partem persone que
est anima et quod pertinet ad par-
tem persone que est corpus de primo
dicit pro se quia offerentes ipsi
offert pro se quia unicuique in
ordine dilectionis principaliter
credit in Ecclesiastici xxxiii Stat in primo
de ipsa pharmacula tua et
filio tuo facies postea Deinde
omnibus suis persone adherencia
scilicet amicis quieti sanguine
et beneficio et bona corporalia que
in ammiculum vite sunt necessaria
quamvis enim dominus dicat primum querite
regnum dei et iusticiam eius et hec omnia
adicientur vobis tamen temporalia tamen
sunt in dei servicio sustentacula et
ammicula ad necessitatem quam re-
quirunt Et sic dicit Salomon proverbiorum
xxx Tribue victui meo ne-
cessaria Orat igitur oracionem pro
amicis et rebus ad servicium dei
necessariis Sic centurio rogavit
pro servo Math. ix et commen-
datus est Sic patriarcha Jacob
Gen. xxviii rogavit pro ne-
cessariis cum dixit Si dominus de-
us meus fuerit mecum in via ista
in qua ego ambulo et custodie-
rit me et dederit in pane ad
edendum et vestimentum quo operiar
et revertar me cum salute erit
in dominus deus Sic dominus domini

orate Math. vi°. dicens panem
nostrum cottidianum da nobis hodie
pro redempcione autem sua
hec est quo indigemus secundum aug.
Redempcio enim anime est per
graciam et virtutes per sanguinem
autem xpi ab originali de-
bito et per corporis ergastulo
De prima redempcione dicitur in ps.
Ab usuris et iniquitate redimet
animas eorum. Usure enim ex-
crescentes sunt peccata cumulata
post primam dyaboli decepcionem
a quibus usuris et ab iniquitate
deus redemit per gracie et virtutum
collacionem. Hic enim secundum sapien-
tem redempcio anime viri est
proprie divicie virtutum. Hic redemit se
uxor prophete a creditoribus per oleum
per vasa vacua infusionem et mul-
tiplicacionem. iiii R. iiii. De secunda
redempcione dicitur in ps. Apud dominum
misericordia et copiosa apud eum redemp-
cio. Osee xiii. De morte redi-
mam eos. ps. Verumtamen deus re-
dimet animam de inferno cum
acceperit me. De tercia redempcione
dicitur Ysa. xxxv. Ambulabunt qui
liberati fuerint et redempti a domino
convertentur et venient in syon cum
laude et leticia sempiterna super
capita eorum. Gaudium et leticiam
obtinebunt fugiet dolor et
gemitus. Pro spe salutis hoc
pertinet ad corpus et duo petit

pro infirmis enim offertur pro spe
salutis et pro sanis offertur
pro se incolumitatis sue/sanitatem
enim infirmis petimus ut forcio-
res sint in dei servicio sic et do-
minus multos in corpore sanavit
Sanitas autem ista proprie salus vocatur
quia ex infirmitate et anime et corporis
sperat salutem. Hic dicitur Johannis
v. Ecce sanus factus es iam amplius
noli peccare ne deterius aliquid
tibi contingat. ps. Qui sanat
infirmitates tuas qui propiciatur
omnibus iniquitatibus tuis qui re-
demit de interitu vitam tuam
est etiam spes salutis spes eva-
dendi machinaciones inimicorum
sic dicitur in ps. Salvatus est sagittis
minoribus in die illa. De hiis
simul dicitur dominus conservet eum et vivifi-
cet eum et beatum faciet eum in terra et in
inimicorum eius dominus opem fe-
rat illi super lectum doloris et inco-
lumitatis sue. Incolumitas dicitur
proprie sanitatis esse integritas
et hanc petimus sanis in sacrificio
oblacionis quia nisi deus conservet
securitas non stabit quia super fun-
damentum debile est edificata quia
est continua pugna calidi fri-
gidi humidi et sicci et levis et
gravis et duri et mollis et aliarum
contrarietatum que sunt in corpore
Et hec petitur in ps. Confirma
me domine quoniam intra spacium. Statim
Ne proicias me in tempore senectutis

tu deserit virtus mea ne deli-
quis nos Sap. xv. Non herba
neque malagma sanavit eos
sed sermo tuus qui sanat omnia
Tibi reddetur votum suum tangit
rationem exauditionis quia tibi red-
dunt vota sua que voto proprio
et non obligatione alicuius ne-
cessitatis ipse et ipsius intulerunt
ad altare Ps. vovete et reddite
domino deo vestro omnes qui in circui-
tu eius offertis munera quia sicut dicitur
Prov. xx. Ruina est hominis de-
vorare sanctos et post vota retrac-
tare Unde dicit Augustinus quod vovere est
voluntatis reddere necessitatis vo-
ta ergo quibus se devoverunt
ad sanctum reddunt altare eterno deo
vivo et vero / Sunt enim dii di-
vine participatione potestatis dic-
ti sicut moysi dictum est Exo. x.
Constitui te deum pharaonis Et in
Ps. Ego dixi dii estis et filii ex-
celsi omnes et isti sunt vivi et
veri sed non eterni Unde de hiis in
Ps. dicitur vos autem sicut homines mo-
riemini et sicut unus de principibus
cadetis Joh. viii. Illos dixit deos
ad quos sermo dei factus est Sunt
etiam dii qui divinitatis nomen u-
surpant sicut demones Et ideo
dixit Math. iiii. Hec omnia tibi
dabo si cadens adoraveris me
scilicet ut deum Unde ibidem vindicat do-
minus dominum deum tuum adorabis
et illi soli servies Ps. Omnes dii
gentium demonia et illi sunt eterni

quo ad finis carentiam et sunt
vivi sed non veri Sunt etiam dii
sola nuncupatione ut ydola li-
gnea lapidea et metallica Osee
xiiii. Non dicemus ultra dii nostri
opera manuum nostrarum Et isti dii
nec eterni nec vivi nec veri sunt
Ad exclusionem igitur omnium istorum
dicitur eterno deo vivo et vero de
cuius eternitate dicitur i. Thy. vi. Qui
solus habet inmortalitatem quod sic
ibidem dicit Glo. Vera inmortalitas
est vera eternitas et incommutabilitas
de vita in Reg. ii. Vivit dominus
in cuius conspectu sto de veritate Ro.
iii. Est autem deus verax Omnis
autem homo mendax Hec est ergo
secunda communio ¶ Communicantes etc.
Hic tangitur tercia communio et dir-
rectam modus scilicet communicantis et ad
quos est ipsa communio et qualiter
hec communio descendit a beatis in ecclesiam
militantem dicit ergo Communicantes
Occultior est ista communio quam
due precedentes et ideo in voce
in voce premittitur quelibet sibi
precia in sacramento altaris communi-
cemus quia quod illi percipiunt in
rei veritate non frequentamus in
sacramentali specie Communio enim
est perpetua unius et eiusdem in quo
conveniunt illi qui communicant qua-
mvis diversi diversimode illud u-
num percipiant Sic enim in sym-
bolo dicimus credo sanctorum communionem
Hebr. xii. Sufficientie autem

et commemorationis nolite obliuisci talibus
enim hostiis promeretur deus Act
ii dicitur de sanctis Erant perseue
rantes in doctrina apostolorum et in com
municatione fractionis panis et
orationibus Non enim est communio
tre cum hiis sed etiam celo communicamus
in ea Et ideo addimus et me
moriam venerantes Veneranda
est hic memoria sanctorum a quibus dum
viuerent istam accepimus commemo
rationem proximo stamus in ea
hoc enim non nouum est quia moy
ses Exo xxxiii primum memo
ria coram deo allegauit ut
auerteret iram ipsius dicens Memento
abraham ysaac et iacob seruorum tuorum
pauca sequuntur et placatus factus
est dominus de malignitate quam
dixit facere populo suo Similiter iii
Reg xi Dixit dominus ad sa
lomonem In diebus tuis non
faciam propter dauid patrem tuum
de manu filii tui scindam regnum
tuum Nec totum regnum auferam
sed tribum unam dabo filio tuo propter
dauid seruum meum et ierusalem quam
elegit Hac ergo facta auctoritate
certissimos dei martires
et apostolos ponit in sue commemorationis
supplicatione Dicit enim Apostolus Ro
xi Et secundum promissionem dilec
tissimi sunt filii propter patres In parte
que nunc sequitur prima ponitur quam
secundum comparationem designat Exo
xxvi in quo deus carnaliter
apparuit ut comparetur cum quo
omnes angeli visibus multis respi
ciunt ut ab ipsa accipiant
splendoris illuminationem que
duas habet excellencias propter quas
potest comparari quarum unam
tangit dicens Gloriose semper
virginis marie Gloriosa autem
est quia sit tota mente et
corpore virgo fuit ut sola illiba
ta et concupiscentia ut pro eo di
citur Tho iii Nunquam cum ludenti
bus me miscui neque cum hiis qui
in leuitate ambulant partici
pem me prebui Nunquam
concupiui virum et mundam serua
ui animam meam ab omni con
cupiscentia Gloriosa quia pri
ma celibat deo denouit angelorum
munditiam terris inserens et vi
te iam carnis et sanguinis
vilitatem iam agens super primi
castitatis vincula triumphans
Et quo ad secundum In Can ii
dicitur Fulcite me floribus stipa
te me malis quia amore
langueo Primum enim desiderio
sponsi celestis amoris te
neritudine elanguiat quod nullo
carnis amore potuit ysolari
sed floribus celestis munditie fulta
virginibus incelibatam viam et
exemplum dedit malis odoribus
munditie paradysi stipatum propter
incorruptionis qua virgines

a deo facta sit emula integritatis
angelice que nubia et lenocinia car-
nalis coniugii fastidiuit quam multi
ti virginum chori sunt secuti pos-
tea etiam alia innuit translatio
lxx in eodem loco sic vidi spe-
ciosam sicut columbam ascende-
tem de super riuos aquarum
cuius inestimabilis odor erat
nimis in vestimentis eius et
sicut dies veris circumdabat eam
flores rosarum et lilia conuallium
Speciosa enim virginitate fuit
sicut columba simplicitate decora-
ta / Cuius sic dicitur Iudit ix. Des-
sponsatio non exhibuit me sed
ex virtute pendebat super ri-
uos aquarum ascendit ad
virginitatis fastigium calcando con-
cupiscentie fluxum omni virtute
pertingens in vestitu quo sunt
eius inestimabilis odor fruc-
tuum paradisi flagrabat quia
nichil nisi integritatem di-
uinam et angelica meditabatur
et reddit hanc circumdant flores
rosarum in rubore martirum qui
ad eius imitationem potius eli-
gerent pati quam virginitatem amittere vel-
lent Circa ipsam lilia conuel-
lium virginitatis lilium in humili-
tate sine gladio persecutoris
persuasionum hec super castitatis tri-
umphat inimicum in se et
suis quia visitatur in ea quod

in honorem sue matris ut dixit deus
Ipsa conteret caput tuum de cauda enim
inflexione et corporis tortuosi et
ventris nocumento secuta fuit que
statim in principio contra omnes libi-
dinis voluptas caput draconis con-
triuit et exclusit Gloriosa itaque
virgo fuit que solo filio dei fuit
satis munda parata hac enim puritate
qua sub deo maior esse non po-
tuit unde dignum fuit inquam
tota diuinitas se infudit Sapientie
vii. propter suam munditiam nichil
inquinatum incurrit in illa Ysaie vii.
Ecce virgo vel alma ab omni
macula custodita concipiet et pariet
et filium hec scilicet virgo ante partum
et in partu et post partum sic dicitur
Ezechielis xliiii porta hec quam vidis-
ti clausa est et non aperietur quia
dominus deus israel ingressus est per eam
Genitrix dei veri Et ideo secundum
concilium theotocos et non christotocos
dicenda Filius enim suus ideo E-
manuel Ysaie vii vocatur quia
verus deus est et verus homo et
ipsa persone filii unius est quasi in
duabus naturis est verus deus pa-
tris eternus filius que sic patrem secundum
diuinitatem sine corruptione genuit
ab eterno Ita eundem verum deum in-
virgo sine virginitatis diminutione
aliqua secundum humanitatem genuit
in tempore presenti quod genitum matris
vnicum et speciale exemplum est
genitrice eternum patris pretium quod cla-
mat ps. vlt. Antiquum parturiet
pepit antiquum veniret tempus

quo alie pariunt mulieres peperit
masculum Quis audivit un-
quam tale aut quis vidit huic
simile Tempus enim quo alie mu-
lieres pariunt ut post corrupcionem
semen conceptum in eis formetur
et post pondus et angustias vel
cum magnis doloribus portant filium
miseria matris infasciatum propter
hoc dei genitrix dei et domini nostri ihesu christi
hec est mediatrix dei et hominum que
dulcis est nobis in gratia et nobis
perconformitatem nature et de hiis se-
peratim dictum est Octavo chorus a-
postolorum quia fidei nostre funda-
tores fuerunt sicut dicitur in psalmo fun-
damenta eius in montibus sanctis
Apoc. xxi. Fundamenta civitatis
xii. hii sunt xii lapides electi de
yordanis medio Josue v. propter
fidei sue soliditatem hii sunt xii
boves sub mari eneo iii Regum vii
propter sui laboris in messibus spiritua-
libus in figura boni perseverantie.
hii xii fontes propter uberrimum
fluxum sue doctrine vocati hii
sunt xii porte doctores quia per
eos ad eternum introitus hos
elegit dominus Math. xii hiis dixit
Elegi vos ut eatis et fructum
afferatis et fructum afferatis et
fructus vester maneat hii sunt
principes nostri in hac commone
congregati cum deo abraham me-
rito ante omnes ponendi Ac mar-
tirum chorus qui fuerunt testes nostre
fidei quia martir in greco testis est
latine de hiis enim dicitur Hebr. ii.
Ab hiis qui audierunt solus in
nos confirmata est contestante
deo signis et portentis et
variis virtutibus et spiritus sancti
distribucionibus secundum suam vo-
luntatem patriarche et prophete
non ponuntur quia ad lym-
bum descenderunt in spe fe-
lici consolacionem redempcionis
expectantes nec ponuntur con-
fessores quia de multo illorum
non adeo certa est eccia ut dicit
leander in oracione sui tamen
mus que eccia reliquit si-
bi licet fecit officium protoconfes-
soribus non invenimus in oracione
confessorum Petri qui summus et
caput fuit apostolorum cui collata
sunt claves regni celorum qui con-
firmator fuit aliorum post suam
a negacione resumptum domini resurrexit
de quo dixit christus luc. xxii°
Tu aliquando conversus confirma fratres tu-
os tamen adhuc successor totam
habet confirmare eccam et ideo petrus
a petra vocatur quia syra lingwa
petros rupes interpretatur Pauli
qui non ab hominibus nec ab homine
electus est secundum P. ad hebreos xiii misto et
gradui apostolorum est additus ut sit
vas eleccionis ut portet nomen
domini coram gentibus et regibus et
filiis israel Act. ix. hic in tercium celum
et in paradysum rapitur ut audiat
secreta verbi que non licet hominibus

loqui loquit[ur] tam ea inter
sapientes z p[er]fectos z post tam
fastigium c[on]templacionis disposi
it cubile mentis victor. j. Cor. vij.
h[ic] c[on]gloriat[ur] in tribulacionibus ij. Chor.
xj h[ic] non ignorat cogitaciones
sathane hic habundancius omnibus
laborauit hic omnia grē attri
buit j. Chor. xv. z tandem pro
fide ense triumphat post morte;
testimonium ferens fidei sicut le
git[ur] in hystoria passionis eius
Andree qui voce iohannis ad xp[istu]m
veniens fratrem suum petrum ad xp[istu]m
adduxit Jacobi maioris qui in
t[er] aplos p[ri]mum p[ri]matum tenuit q[uia]
p[ri]mus int[er] eos martirio esst laurea
tus Vnde dicit Act. xij de herode
Occidit aut[em] iacobum fratrem iohannis
gladio Johannis qui dilectus discipulus
fuit qui transfiguracioni interfuit
qui in cena sup[er] pectus d[omi]ni recu
bens fluenta ewangelij vt beda d[icit]
ab ipso sacro d[omi]nici pectoris fonte
potauit Et ideo ceteris altius de
verbi scripsit diuinitate cui virgini xp[istu]s
virgo matrem virginem in cruce
commendauit Thome qui tactu
xpi post re[surrectionem] sic in fide xpi
est roboratus q[uod] amplius nullo
dubitauit Jacobi minoris qui ep[iscop]us
p[ri]mus fuit iorosolimorum tamquam filius
xpo c[on]figuracione corporis z imita
cione religionis vt ab alijs
aplis fr[ater] d[omi]ni vocari mereret[ur] Phy
lippi qui de diuinitate patris z filij
instructus Johannis xvj panis illius
quo xpus voluit pascere turbas
meruit audire erudicionem Joh. vj.

Bartholomei qui nobilis z phy
sol[ophus] d[icitur] fuisse int[er] aplos vnum et
ewangelium scripsit de quo dyonisius me
minit dicens eum in prohemio
sui ewangelij dixisse ewangelium
breue z longum Mathei qui ex
theloneario z amplius distributor
z c[on]uiuiorum dei preparator. Luc. xj.
Symonis qui fuit frater Jacobi
minoris qui cananeus d[icitur] a zelo q[uo]
fuit christiane religionis Thadei
qui Judas thadeus q[uo]d interpreta
tur corculus p[ro]pter diligentem cor
dis custodiam ab Aplis dice
batur Fuit aut[em] tercius fr[ater] Jacobi
fratris d[omi]ni z symonis thananei
hos duodecem elegit d[omi]nus x[pistu]s
in terra z xp[istu]s[?] paulum in celo
hijs eciam martires quosdam adiungit
de quorum fide z causa martirij in
dubitanter extitit certitudo multos
aut[em] eciam non ponit q[uia] ecclesia
legit[ur] hystoria q[uod] h[ec] tempus
cum martiribus passi fuerunt eo q[uod]
tunc eciam synodis z visitaciones
z examinaciones habere non potu
it p[ro]pter p[er]secuciones tyrannorum posuit
aut[em] in principio eximios martires
quos eciam romana in ecclesia d[omi]nus
huic z habet Lini qui papa fuit
plurima genera tormentorum p[ro] xpo
triumphans Cleti qui z ipse papa
fuit multis passionibus z signis
clarissimus Clementis qui et
ipse papa petri fuit discipulus z
pedissequus Duodecim libros oeu
actus petri describens Sixti pa
pe z martiris qui in tempore missarum
solempnijs Deus fons z agnus

dei cantari ordinauit Corneli
anus indubitatum apud sanctos pa
tres Aug(ustinum) et Ambrosium fuit martirium
Cyprianum Cuius tanta fuit fides
vt lecta a thabellione eius sen
tencia deportacione in consistorio romani do
minatus publice clamarent in cuius
corde in testimonium fidei figura
crucis in ipso inuenta dicitur fuisse de
picta Laurencij qui ecclesie roma
ne archidyaconus existens tanta et
indubitata fide refertus sustinuit
vt viuus in cratem imperatoris precio
assaretur. Hic enim facultates lar
ga manus dispergit dedit pau
peribus ideo iusticia eius manet in
seculum seculi Crisogoni cuius mira
fides fuit Ita vt sponte gaudens
subiret mortis supplicia Iohannis et
Pauli qui fuerunt primicerij aule
imperialis et se gloriosos milites sub
magistris probauerunt et publica con
fessione contra Iulianum apostatam
Cosme et damiani qui ambo me
dici gratis exhibuerunt medicinam
plus virtute crucis et fidei quam her
bis vel malagmate homines cu
rantes Et omnium sanctorum tuorum inno
minum quorum nomina deo sunt nota
quorum meritis precibusque concedas quod
merita supererogacionis eorum eciam
aliis possunt subuenire preces et
suffragantur. Hic enim decens dici
potest quod de Jeremia legitur ij° Mach
xv. hic est fratrum amator et populi dei
israhel hic est qui multum orat pro
populo et pro vniuersa sancta ciuitate vt verbis

intelligendis videndis tangendis
et appetendis Protectionis siue
defensionis tue domine munia
mur contra omnes inimicorum visibilium
et inuisibilium machinaciones auxi
lio Auxilium enim tuum et tuorum san
ctorum securi stabimus dicentes
auxilium meum a domino qui fecit
celum et terram Hic est terra commu
nis quia terra cum celo communicat Hanc
igitur oblacionem etc. In hac commemo
racione templi cristo et omnibus bonis
communicantes petimus oblacionem
nostram acceptari duo intenden
dentes scilicet quod acceptemur et modo
quo omnes acceptamur et hunc
modum exprimimus ibi Hanc igitur oblacionem
seruitutis nostre etc. In prima autem oracione
tamen dicimus scilicet qualiter hec oblacio
ad nos refertur et quod in ea pe
timus accepta et quod petimus
nobis fieri a deo nos in obla
cione acceptante. Hanc igitur
quia in sanctorum omnium offertur co
mmunione quam nunquam possunt
acceptari Igitur hanc et hic
inclinacione capitis a sacerdote
fieri nutu ad hostiam demonstra
tam. Seruitutis nostre hic dicitur pro
clero quoniam sicut est seruitus regis
in cubicularijs et dapiferis et
pincernis et marscalcis et ducibus
et aliis ministris curie regalis
Ita est seruitus dei in templo ad
oblaciones consecratos Et hic
seruitus est ianitorum cesariorum
exorcistarum acolitorum siue lectorum

sub dyaconorum presbiterorum episcoporum q
seruitus theosebia sine dei cul-
tus vocat Et sic victoria non e
regum tm̄ s; omnium eorum qui in
seruicio regis ad victoriam aliqd
contulerunt Ita oblacio non est solius
sacerdotis s; omnium illorum qui in s
nicitute templi dei aliquid confe
runt z faciunt ad oblacionem In ex
ercitu enim regis vnus exercitum co
gregat alter parat arma tercius
sellat equos quartus parat mi
lites quintus ordinat acies sextus
pugnat septimus precedentes
refrenat octauus posteros ad
adiutorium priorum reuertit et
victoria est per modum diuisum
omnium illorum quorumcumque eorum defue
rit rex victoriam non consequitur
Ita in oblacione famitor templi
in quo fit oblacio mundum
conseruat ceroferarius tenebras vi
sibiles z invisibiles propellit
Exorcista vim demonis ex
cludit ne comitantes a perpecione
communionis impedire possit A
colitus veritatem fidei exponit
Subdyaconus materiam hostiarum
ymolandarum quam Subdyaconus suggerit
dyacono oblacionem z pallas
corporales in altari disponit
Sacerdos autem vt perfector sanc
titatis oblacionem perficit z ideo
omnium clericorum est aliquo oblacio
Et hoc attendens beatus Gregorius dicit

Hanc igitur oblacionem seruitutis
nostre hoc est ad cuius personam to
ma ordinatur seruitus s; z cuncte
familie tue hoc prolaico populo
est adiunctum qui sic sepius
deum est in oblacione altaris
z totus e in oblacione eccle
siastica propter quod dicitur Cant. v.
M] ettiam terribilis est vt castro-
rum acies ordinata Genesis
xxxij. Castra dei sunt hec
j. Chor. v. Venit deus in
castra z omnium istorum differenti
ma est oblacio hec aut sic hi
to cuius e oblacio predictor seruitutis
petit g oblacionis huius in
omnibus hijs acceptacionem sicut
dicit Gregorius nullius sit irritum
votum nullius vacua pos
tulacio Et hoc est quod domine
vt placatus accipias placatus
inquam seruitute cleri et voto
tocius populi accipias hoc est ac
ceptas pro omnibus pro quibus
offertur Mal. iij. placabit domino
sacrificium iuda z ierusalem Sicut
dies seculi z sicut anni antiqui Iu
da enim qui interpretatur confitens
z glorificans significat clerum
confitentem confessione vita
tis z predicacione et glorificantem
tem in laude ierusalem aut populum
significat cuius sacrificium placans parcep-

tacbm deo sic dies scti hoc
est sic sacrificiu a diebz sectis
a scis oblatu 2 placz sic imn
cpu sut iam etni qui no de
ficient h' est sic acceptum
est ab etno impdestinacone di
Diesq nros hoc e qd petit
ab acceptante dd pstari pe
tunt aut duo vnu ptines
ad tpus 2 alteru ptinens ad
etnitatem Ad tempus quide
ptinet q d' diesq nros huic
vite gressos. in quibz 2 banna
cunt Eph v. Redimentes tps
qm dies mali sut Gn. xlvij.
Dies pegrinaconu vite mee
parui 2 mali In tua pace quia
illa sola secura est Et est tpr
tpis pectoris 2 etnitatis Dispo
nas quia tue solius sapie est.
2 mala cituum puide 2 nos in
eis ad tua pacem dispone Sap
viij. Attingit a fine vsq ad fine
fortit 2 disponit omnia suauit
Deinde tangit q est etnitas
dupr sm etm mali deuitacoes
2 sm etm boni adepcone De
mali deuitacone d' atq abe
tna dapnacone nos eripi p
indulgeciam mortal' pcti Ps
Paciencia pauperu no pibit i
eternu De scd' d' in electoru qui
pgram finalis elctonis a mas
sa pctoru sepati sut Iubeas gre
ge numerari quia i' nus est etn
in pdestinacom patris Ps Qui

numerat multitudinem stellaru et
omnibz eis nomina vocat h' est
declis d' quoru nomina i libro
vite sut desipta No em scribut
ibi p ponitem iustia s p gram
eleccionis finalis h' significatu
est j. Esdre vlt vbi illi qui po
tuert inuenire geneologia sua
sepati sut a pplo dni qui no
erat in nuo scoru desipti a q
aut sequit p xpm dnm Est
qclusio ad qua nullus respo
det amen sic in alijs secretaru
qclusionibz nisi angeli quis
ministro ee dicit Oru oblac
re Tangit hic modu quo ob
lacio petit acceptari Tangit
aut duo. s. modu qutiplice
2 in quo mo ille qplcatur.
Dicit ergo Quod oblacone
di i ppli tu deus cui soli offe
rendu est quia dixisti Exo. xx.
Non erut tibi dij alieni pt' re
In omnibz gradibz dei 2 ppli que
sumus h' e rogamus nullum
ab orone excipientes Sap
v. Pusillu 2 magnu ipe fecit
2 equal' est illi cura de omnibz
Benedictam Cuncq fuerut in a
tiquis oblacionibz ad exclusio
nem quoru hic primo dicit An
tique em oblacones fuerut
vacue gra 2 ideo nulla ex ip
sis proflueret bndicco Antiq
em oblacones ob medium etnu
no fuert accepte s poci' ab
hominibz inuente 2 adeo ne ydo
lis fieret ordinate Antique em

oblaciones non fuerunt rate quia
multa racione improbate et repulse
fuerunt, eciam irracionabiles et nunquam
sint coram deo accepte. Ideo contraria
dicit de benedicta ista que hoc est
benediccione gracie plena. Deutronomii
xxxiii. plenus benediccionibus domini.
Ecclesiastici xxxix. Benediccio eius sicut
cathaclismus inundavit. Accep-
tam. In acceptissimum munera
Et admittente eciam memoriam
Abacuc ii. Scribe visum et expla-
na eum super tabulas ut percurrat
qui legerit. Apocalipsis iii. Non de-
lebo nomina eorum de libro vite
Ratam. Eius namque est firmum quod
nulla racione potest esse convulsum.
Nunquam enim illa oblacio patie-
tur repulsam et nunquam erit
convulsa quia sicut psalmista: Iuravit
dominus et non penitebit eum
tu es sacerdos secundum ordinem
melchisedech. Ita enim rata est
oblacio quod propter eam sacerdocium
eius sit diuturnum est firmitus eius
manens in eternum. Cui nunquam ali-
ud succedit sacerdocium. Hebreos vii.
Hic autem eo quod maneat in eternum
sempiternum habet sacerdocium acce-
dens per semetipsum ad deum sem-
per vivens ad interpellandum pro nobis.
Tres sunt cruces fiunt ut sig-
nificent ista procedere in hostia
a primo pastore sanctitatis cuius vi-
carius stat ad altare. Racionabilem quia omni racione plenum
est quod Christi sanguis emundet
inquinatos penitus. Ac fuit ir-
racionabile quod sanguis hircorum aut
taurorum aut agnorum aliquem
emundaret. Unde Hebreos viii. Si enim
sanguis hircorum aut vitulorum in-
quinatos sanctificat ad emunda-
cionem carnis quanto magis san-
guis Christi emundavit conscienciam nostram
ab operibus mortuis ad serviendum
deo viventi. Acceptabilem quia sa-
cerdos dignus quod in illis nichil fuit
acceptum sicut in ante habitis ostensum
est. Ista autem racionem habet ac-
ceptacionis ex unione cum eo cui
offertur et ex unione cum eo qui
offert. In istis autem duobus cru-
ces non fiunt quia racionabilis
et acceptabilis est hec oblacio
ex se ipsa. Quia benediccionem et as-
scripcionem et ratitudinem habet
a patre qui est primus pastor sanc-
titatis. Et hanc in eius sacerdos
significat procedere per crucem quam
facit triplicem. Ut nobis fiat hic
est ordinacio constructio. Quam
oblacionem benedictam etc. hoc est quod
est benedicta et ascripta etc. Tu deus
in omnibus quesumus facere digneris
clemens. Ut nobis hoc est ad uti-
litatem nostre incorporacionis ut
incorporemur tibi. Efficiatur corpus
ad incorporacionem et sanguis ex
quo spirat spiritus tuus spiritum
sanctum nobis influens quo inma-
neamus intercipiam tibi incorporati
unicum spiritum tuo. Et ipse hoc
fiunt iterum due cruces. Et ut
virtus incorporacionis et virtus
nostre unificacionis procedere a deo

notatur in sacramento Joh. vi. Qui
manducat carnem meam et bibit
sanguinem meum in me manet
vt in corpore, vt in spiritu meo
sociatus et ego in eo vt capud
in membris et vita in viuen
tibus. Dilectissimum filii tui quod
nimie dilectionis fuit quod eum sic nobis
in sacramento dedisti propter quod etiam
sacramentum caritatis sacramentum
vocatur. Dicit enim sic apostolus Coll. i.
Transtulit nos in regnum filii di
lectionis sue. Dominum nostrum qui
omnium facultatum bonum et pulcri
bus perfectam possessionem ihesu christi
qui verus mediator est in nobis
et inter vos mediacionis mittens
manum. Hic autem quidam absur
da dicunt, dicentes quod quia christus
venditus fuit xxx argenteis
qui sunt ter decem ideo sunt
tres cruces prime. Et quia ibi
fuit vendicio et empcio ideo
fiunt due cruces secundo loco. Secundum ad
dunt alii quod ideo quia christus venditus
fuit tribus generibus hominum sacerdoti
bus et scribis et phariseis et ideo
fiunt tres cruces prime et propter
empcionem et vendicionem fiunt
due cruces secunde. Dicunt alii
quod quia iudas proditor accepit
buccellam postquam introiuit
in eum dyabolus et maledictus
fuit et ideo per oppositum oblacio
ecclesie dicitur benedicta et quia pro
scriptus fuit a cetu fidelium
Ideo per oppositum ista oblacio

dicitur ascripta. Et quia sancti fuerunt
non fuit ratum sed irritum ideo
per oppositum ista oblacio dicitur ra
ta et quia omni racione caruit
ideo per oppositum dicitur oracio ro
nabilis et quia inde filium con
dempnatum fuit iterum in laqueo
se suspendit. Ideo per oppositum
ista oblacio dicitur acceptabilis. Hec
et huiusmodi nos reputamus
deliramenta et hominum illiteratorum
qui se doctores profitentur
insanias et nugas et suis doc
trinis detestabilem faciunt theo
logiam. Tercia pars etc. Hec pars
sanctificacionem hostie in qua con
fertur ydoneitas tangitur de
sacramenti perfeccione perfeccione
habet autem duas partes in
quarum prima tangitur de perfeccio
ne sacramenti. Secunda ibi si
militudo etc. Circa primum octo
hic inducuntur per ordinem. In
quorum primo tangitur tempus quo
christus hoc sacramentum celebrauit
In secundo qualiter ad tactum
sacrarum manuum ma
terie sacramenti sub transsubstancialiter
contulit. In tercia qualiter pater
hoc sacramentum offerendum ostendit
In quarta qualiter de tanto do
no et beneficio gracias egit. In
quinta qualiter benediccionem di
uine gracie in hoc sacramentum profluxit
In sexta qualiter ad men
suram vini et aque hoc fra
gendum significauit. In sep[tima]

qualit a discipulis hec sacramenti
frequentandi esse instituit /
In cena qualem formam sacrifi
cationis expressit dicit vgo[2] Cum
prdie .i. pori die qm pate[r]
hec est feria quinta in nocte qua
tradebatur (postquam in pasceue
hec est .xiiij. feria quinta in
nocte qua pascebat[r] In illa autem
nocte luna fuit .xiiij. et nondum erat
fermentatum in domibus iudeorum
ideo conuenit celebrasse in azy
mo Exo .xij. Septem diebus
comedetis azyma et non erit fer
mentum in domibus vestris hec est
etiam conueniens sacrificio .j. Chor.
v. Pascha nostrum immolatus
est xpus Itaque epulemur non
in fermento veteri neque in fermen
to malicie et nequicie sed in
azymis sinceritatis et veritatis /
De hoc tempore dicit Apostolus .j. Chor.
xj. Dominus ihesus in ipsa nocte
in qua tradebatur accepit panem
describendo panem azymum In
sanctas hec est sanctificantes ac ve
nerabiles propter vnitatem nu
minis diuinitatem Manus suas vt
tactu suarum sanctarum et diuinarum ma
nuum talis materie sacramentali conferretur
quod in omni tempore in corpus xpi
substantiam posset sic ipse
tactu sue mundissime carnis
virtutem regeneratiuam conferebat a
quis Talem enim virtutem
creatura accipit ad tactum crea

toris Et hoc significatum est Johis
vj. Vbi ihesus ad manum accepit
panes de quibus turbas pascere
voluit Sicut est quod dicitur Can. v.
Manus eius tornatiles aureae ple
ne iacinctis Tornatiles dicuntur
in omnem volubilitatem operacionis
Aureae autem quia in omnibus
earum operacionibus splendet vite
diuinitatis virtus diuinitatis omne
quod tangit manus plene
autem dicuntur iacinctis qui celestis
est virtutis et coloris quia in omnibus
operibus celestem induunt vitam
et intencionem Et eleuatis ocu
lis suis in celum Celum est in
quo oblacionem istam semper in celum
eleuandam esse significat quia et
ipse sacerdos et hostia sit pro nobis
ad patrem in celum ascendit
Hebre ix Non enim in mani
factis sanctis introiuit ihesus ex
emplaria verorum sed in ipsum
celum et appareat nunc vultui
dei pro nobis et hec est ad te deum
secundum humanitatem patrem suum secundum
diuinitatem Omnipotentem ante
propter transsubstanciacionis potenciam
que in omni potencia dei radi
catur quia sic dicit Luc. primo Non
erit impossibile aput deum omne
verbum Et ideo dixit Johis. xx.
Ascendo ad patrem meum et pa
trem vestrum deum meum et deum
vestrum tibi gracias agens constitutum
est gracias enim dignum fuit agere
de tanto dono et tam excellenti

gra de tanto efficacia verbo de
tam digno sacramento Joh. xi. pa
ter gratias ago tibi quia exaudisti
me. vnde aut sciebam quia sem
per me exaudis Phil. vlt.
Gratias deo super inenarrabili dono
eius. Benedixit quantum est quia
in sacramentum omnis gratie pleni
tudinem profudit vt sic verum
de sacramento quod dicitur Eccli. xliiii.
Benedictionem omnium gentium dedit
illi. Dicunt aut hic quidam
quod signo quodam manus
benedixit. Quidam aut quod vo
cabulo quo etiam panem in
corpus suum transsubstanciavit eadem
autem quod virtute divinitatis
sue sine signo et verbo transsubstan
ciavit quia christus corporalibus
signis et verbis vti opus non
habuit potestate excellencie
et non sicut minister cum vte
batur. Et quia nullum istorum
probatur aliqua auctoritate et
prima exposicio dubium non habet
igitur primum placet michi ista. De
enim benedicere dicitur Num. vi. Invo
cabitis nomen meum super filios
israel. Ego aut benedicam eis
Ps. Benedicti vos a domino qui
fecit celum et terram. Fregit post
quam panem in corpus suum
transsubstanciavit et hec fractio est
in formis sacramentalibus et non
in corpore christi. hec enim specialis
est fractio in qua virtus consis
tit deitatis vt forma panis
frangatur et corpus integre re
maneat Luc. xxiiii. Cogno
verunt dominum in fractione pa
nis. hoc super petiverunt christum
esurientes sicut dicitur Tren. iiii.
Parvuli petierunt panem et non
erat qui frangeret eis. par
vuli dicuntur omnes qui ad istam
fractionem ante christum inventi
sunt infirmi. Quare aute
fregit postquam vnde dicitur. Dedit
discipulis suis dono dedit vt
x. Gratis accepistis gratis date
Bar. iii. Dabitur illi fidei do
num electum et sors in templo dei
acceptissima non aut dedit
nisi discipulis suis significans
quod indignus accedere non debet
i. Chor. xi. Qui manducat
et bibit indigne iudicium sibi
manducat et bibit. Et ibidem
Qui manducat et bibit in
dignus reus erit corporis et
sanguinis domini. Et ideo indigno
in confessione mediata debet
sed si publice inter alios accedit
sacerdos illi porrigit quia nullus
hic et tunc recipit sicut Judam
dominus inter alios accedentem
non prohibuit dicens Ac
cipite in officium Luc. xxii.
Hoc facite in meam commemoracionem.
Et manducate ex hoc omnes
discipuli vt omnes michi in
corporemini et spiritui meo socie

86

um quia aliter non potestis deo patri offerri hoc est enim corpus meum forma est enim sacramenti qua omnis sacerdos de precepto debuit uti et committere Math xxvi marci xiiii et luce xxii Inhac enim forma verbum incarnatum descendit in verbum creatum in sua invisibili potentia operatur transsubstanciacionem panis in corpus christi sicut etiam in principio in verbo institutum est sicut est omnis creatura Joh i omnia per ipsum facta sunt et sine ipso factum est nichil. Simili modo postquam cenatum est hic post consecrationem sacramenti corporis tangit consecrationem sacramenti sanguinis et cetera hic tangit unum procedimentum temporis scilicet institutionis tamen virtutis transsubstanciacionis gratitudinem gratiarum actionis perfectionem benedictionis officium institutionis formam sanguinis et effectum sanctificacionis de primo hoc dicit Calix quia fructu bonitate et cetera ... vinitur bonitas enim fecit sanguine comunicare unde sic dicit dyonisius bonum est bonum adducere caritas fecit sanguinem nos redimere sic dicit Jere xii Tradidi dilectam animam meam in manibus inimicorum eius virtus autem divina fecit in mari sanguine ... sic dicit Joh vi

Caro mea vere est cibus et sanguis meus vere est potus. Postea quam cenatum est videlicet cena scilicet agni typici et corporis sui ultimo enim post omnes cibos hoc sacramentum tradidit ut arcius imprimeret memorie discipulorum j Chor xi. Quociens manducabitis panem hunc et calicem domini bibetis mortem domini annunctiabitis donec veniat. Communiter sic fecit christus dicta de causa tamen propter sacramenti reverenciam institutum est ab apostolis ut hoc sacramentum ieiuno ore a fidelibus accipiatur nisi necessitas infirmitatis aliud exposcit sic reprehendit quosdam Apostolus .j. Cor xi qui non ieiunum christi sacramentum acceperunt dicens convenientibus vobis in eccclesia iam non est dominicam cenam manducare. Unusquisque enim suam cenam presumpsit ad manducandum et alius quidem esurit alius vero ebrius est. Accipiens et hunc preclarum calicem preclarum dicit quia pre aliis clarus et ideo de calice veteris testamenti tamquam non sacramentis claro dicit luce xxii Non bibam amodo de hoc genimine vitis de isto enim dicit usque dum impleatur in regno dei hoc est in ecclesia confirmata per fide. Et ideo mt xxvi dicit usque dum bibam

illud nonū vobiscum in reg°
meo hīc enī pc̄lare calicem
cottidie bibit ⁊ sibi inbibit
in membris ps̄ Calix tuus
inebrians quā pc̄larꝰ est Ca-
lix aūt dr̄ calida potio quia
caritatis calore accendit ps̄ Ca-
licem salutaris accipiam et
nomen dn̄i invocabo Jn suas
ac venerabiles manus suas
hec exponit sic pns sic px
quia tactu sue manus eū
contulit vt semꝑ possit in sui
sanguinem cōūti Jtem quia
gn̄is debuimus cōīs ꝑ sanguī-
nem cōūti Jtem quia grās
debuimus cōīs ꝑ sanguinē
redemptione habet enī itm
desiderant ip̄e etiā sanguinē
in passione tenens gaudens
fudit Vn̄ aplus heb̄ x. pro-
posito sibi gaudio sustinuit cru-
cem effusione contempta Be-
nedixit omī bndictione quā
a quo omnibꝫ nobis profluet
bndiccō salutis Gn̄ xxvij°
Domum bndixit domino deo
meo valde magnificatꝰ es ē
Hec aūt fit tenex vt signifi-
caretur hec bndicco a p̄mo pfo-
re sanitat̄ pr̄e celesti proflue
in sacramētū Vtrū aūt signo be-
nedixit vel v̄bo vel v̄tute
sue deitatis h̄ v̄bo v̄mū insi-
nui sanguinē transsbaint vt
quidam dicunt nō est pro-
batū ⁊ ideo p̄mꝰ modus ex-
positionis melior esse videtur
Dedit non reddidit non ven-
didit sꝫ dono hec est grās de-
dit Vn̄ j° Chor xj. Ego ac-
cepi a dn̄o quod ⁊ tradidi vob̄
Discipulis suis qui soli digni
fuerūt Math vij. Nolite sanc-
tum dare canibꝫ ⁊ margaritas
nolite spargē an porcos d̄s
officiū sacramti instituens.
Accipite in officiū. j. Chor iiij°
Sic vos exīstimet vt ministros xp̄i ⁊
dispensatores misterioꝝ dī Et
bibite ad memoriam mei Ecci.
xxiiij Qui edunt me adhuc
esurient ⁊ qui bibent me ad-
huc sicient Ex eo calice san-
guinis omnes sn̄ distinccōne
Act. x. Jnvitate xp̄i quia
non est ꝑsonaꝝ acceptor
deꝰ hic est enī calix sanguinis
mei Jn transitiue legitur hic est
calix qui est sanguis meꝰ
qui vere potus est in redēp-
cōem pctōꝝ heb̄e ix. Sine
sanguinis effusione nō fit
Apok. j. dilexit nos ⁊ lauit
nos a pctīs nr̄is in sanguine
suo Et quia nullꝰ lauatur
a pctīs nisi intꝰ lauetur cꝑ
pctm intꝰ incaluit ideo
necesse est vt sanguis bibatur
vt intꝰ lauet ⁊ vsqꝫ hic mō
indico forma sacramēti t̄minatur
quia intꝰ etiā forma cor-
poris ⁊ non amplius extendr̄
De effcū aūt sanguinis in

sup. vij loco posuim(us) q(ua)r(tu)m
dicit(ur) quor(um) p(ri)m(u)m est quia
testat(ur) nob(is) h(er)editatem Sc(ilice)t(?) q(ue)
declarat(ur) in misterio fidem ter
tiu(m) q(ue) remissio(n)em p(e)cc(at)or(um) Q(ua)r-
tum aut(em) quia ad memoria(m)
reducit x(risti) mortem De p(ri)mo
dicit Noui et(er)ni testam(en)ti
Noui aut(em) dicit(ur) quia ritu et
effectu est nouu(m) Apok. xxj.
dixit qui sedebat in throno
Ecce noua facio o(mn)ia ysai
lxv Ecce ego facio noua et
non i(n) memoria p(ri)ora neq(ue)
ascendat sup(er) cor Iere(mie) xxx
Nouis sup(er)uenientib(us) vetera
p(ro)icies Et(er)nu(m) aut(em) d(icitu)r quia
nu(m)q(ua)m alti(us) testamentu(m) vel sa
cramentu(m) recipiet sup(er) ordinatu(m)
sic sup(er) ordinatu(m) est sacr(a)mentis
veteris legis Ie(re)(mie) xxxj Semen
domi(ni) no(n) euelletur et no(n) destrue
tur imp(er)petuu(m) ysa(ie) lv feria(m)
vobiscum pactu(m) sempit(er)n(u)m heb.
ix vna oblacione (con)sumauit
i(n) et(er)nu(m) s(an)c(t)ificatos Et ideo dicit(ur)
testam(en)tu(m) qui in sa(n)guine co(n)
firmauit o(mn)es testat(i)o(n)is p(ro)mis
siones heb(re)e ix Testamentu(m)
in mortuis (con)firmatu(m) est alio
q(ui)n nondum valet donec viuit
qui testat(us) est Ideo zach. ix
d(icitu)r Tu aut(em) in sa(n)guine testa
menti tui emisisti vinctos
de lacu in quo non erat aq(u)a
h(ic) e(ni)m p(ro)mittebat (christ)us vinctos

de lacu miseri(e) educeret per
sa(n)guine(m) misteriu(m) fidei mis-
teriu(m) d(icitu)r a(n)tiq(u)o misteriu(m) q(uo)d e(st)
secretu(m) quia secretu(m) fuit q(uo)d illi
morte vitam et(er)na(m) et sa(n)guine
p(er)ficeret sanctitatem Et ideo mult(is)
h(uius) mundi sapientib(us) stulticia
videbatur Unde d(icitu)r ysa xxxiij(o)
p(ro)funda fluuior(um) scrutat(us)
est et p(ro)duxit abscondita i(n) luce(m)
flu(m)i(n)a e(ni)m sunt flumina vulner(um)
quor(um) est p(ro)funda sap(ient)ia q(ui)a illo
sa(n)guine xpi redempt(us) est mu(n)d(us)
et in h(oc) p(ro)fundo o(mn)ia misteria
fidei sunt reuelata Vn(de) (christus) e(st)
sa(n)g(uin)is testam(en)ti et(er)ni et misterium
fidei heb(re)e vlt(imo) de(us) aut(em) qui
eduxit demortuis pastorem
mag(nu)m ouiu(m) in sa(n)guine testa
menti et(er)ni Q(ua)rtu(m) s(cilicet) sa(n)g(ui)nis p(ro)
nob(is) discip(u)lis qui tu(n)c estis p(ro)
fu(tu)res s(an)c(t)itatis quia sic dix(i)t
Ep(iscop)us et sacerdos eciam indiffet sa(n)g-
uine redempcio(n)is et p(ro) multis
bonis s(cilicet) efficacit(er) pro o(mn)ib(us)
tu(m) effusus e(st) sufficient(er) et hec
v(er)ba luc. xxij (con)tinent(ur) In
remissio(n)em p(e)cc(at)or(um) quia sedes
a(n)i(m)e in sa(n)guine est que e(st)
p(re)ciu(m) redempcio(n)is j pe(tri) i(º)
Non corruptib(i)lib(us) auro vel
argento redempti estis s(ed) pre
cioso sa(n)guine tamq(ua)m imma
culati xpi. Q(ua)ndocu(m)q(ue) feceritis
ad a(liqua)m de nondo in mei ab
e(u)nt(es) ad passio(n)em m(em)oriam

fatietis Tren. iij. Recordare
paupertatis mee transgressionis
absinthij et fellis Et vndet
propheta memoria memor ero et
tabescet in me anima mea. Hec bre
uiter de consecratione sacramenti tran
seamus quia post officium mis
se specialem de hoc tractatum
longum faciemus in quo ipsum
sacramentum in sex generibus po
nemus scilicet in genere gratie intelli
gere dom In genere cibi intelli
gere in genere nature sacrificij
et in genere sacramenti Et sin
singulorum genera species et diuisiones et
ipsa et effectus subtiliter inuesti
gabimus et ille tractatus sup
plebit prolixe quidquid hic
breuius est transcursum. Et cum
hic ille tractatus positus fu
isset multa dici oportet que
ad officium misse non multum
videntur pertinere. Unde et me
mores domine etc. hic ponitur
pars canonis ista in qua post
hostie sanctificationem et post
sacramenti consecrationem tangitur
de passione cum omnibus suis con
tentis in celum ad conspectum
dei eleuatione et presentatione.
Hec autem tres partes in continet
prima tangitur de sacramento
hanc eleuationem perficientibus
In secunda de ipso modo eleuationis
ibi Supplices te rogamus etc
In tertia fit supplicatio pro hijs

qui in sacramento sunt eleuandi
ibi Memento etiam domine fa
mulorum etc. Ad huc autem prima ha
rum partium diuiditur in duas
diuiditur in duas partes Quia
in prima sacerdos eleuanda
hostiam ponit que perfecit
Christus in seipso In secunda autem po
nuntur ea que facta sunt in sacramenti
figura et typo ibi Supra que
proposito vero tres orationes que
per ordinem hic dicuntur ponuntur scilicet
ordinantur. vero In prima tangitur
oblatio hominum virtute sacerdotum hos
tiam eleuantium In secunda ade
leuationem supplicatio intercessionis
petitur. In tertia tamen oblatione mi
sterium angelorum In prima hor
ta innuitur cum sit oblatio
memoria eleuantium hostiam
et ipsa oblatio eleuationis ad
deum de primo dicitur. Unde et memores
etc. Constructio sic est ordina
Unde o domine nos sacerdotes et e
tiam plebs tua qui nostrorum ordinum
seruitute ad hec offenda ante
ponimus Ysa. lxi. Vos autem sacerdo
tes dei vocabimini ministri dei.
Unde et dicimus nos sed et plebs tua
sancta que sacramentum est tuis im
buta et consecrata katholicam katho
licam fidem credens et ore con
fitens et opere ondens de partibus
duobus dicitur Ro. x. Corde creditur
ad iustitiam ore autem confessio fit

in salute Dextra aut confessione
dicitur Luc. ij. Siquis factor est verbi et
non auditor tantum hic beatus in
facto suo erit. Et ideo dicitur primo Chorin. xij
quod nemo potest dicere dominus ihesus xpistus
nisi in spiritu sancto. Ubi dicit crisostomus
Ambrosius quod qui dicit dominus in spiritu sancto
dicit id corde ore et opere. Nos mi-
nistri tui et plebs memores tam bea-
te passionis eiusdem xpisti filii tui
domini nostri tui corporis et sanguinis offe-
rimus. Hec ergo ordinanda est co-
stitutio. Memores tui nunquam
tradenda est oblivio. Psalmus Sic memor
fui tui super stratum meum in ma-
tutinis meditabor in te quoniam
fuisti adiutor meus. Psalmus Adhereat
lingua mea faucibus meis si non
meminero tui eiusdem xpisti me-
diatoris dei et hominis cuius corpori
et sanguini participamus. Ita quod in
xpisto incorporati maneamus
Sicut ipse dicit Joh. vj. Qui man-
ducat carnem meam et bibit sangui-
nem meum in me manet et
ego in eo. Et Joh. xiiij. Sicut pal-
mes non potest facere fructum nisi
permanserit in vite ita nec vos
nisi in me manseritis. Filii tui
tam consubstantialis et proprii ad te
habeamus accessum. Per fidem
in graciam istam in qua stamus
et gloriamur in spe filiorum dei. Et
quod enim ut dicit Augustinus veni-
unt satisfacere ad offendentem cum pa-
tre ut per satisfactionem et offendentem
ardentes non sisteremus sed ac-
cederemus usque ad patrem. Iste enim
verus cubicularius et verus hostia-
rius qui ad secreta patris intro-
ducit. Cant. j. Introduxit me rex in cellaria. Introduxit
nos domine quum meum sunt
commessure in meridie hoc est in
plena luce et fervore caritatis
reficiendi sub dulcedine divinitatis
mee. Joh. x. Ego sum hostium
per me si quis introierit salua-
bitur et ingredietur et egredietur et pascua in-
veniet. Et ibidem hinc hostiarius
aperit. Ubi dicit Augustinus quod xpistus
mediator est hostium et hostia-
rius fideles ducens ad patrem
domini nostri. Cum facultatibus diversis
in omnes. Jo. x. Idem dominus in
omnes qui invocant illum dei
nostri quia nisi deus esset nos
usque ad te per hostium suum non
induceret. Joh. primo Deum ne-
mo vidit unquam. Unigenitus
qui est in sinu patris ipse
enarravit. Tam beate passio-
nis. Hec enim sacramenta xpisti per
nos elevat quorum primum ab
infirmis absolvit secundum ad
beatitudinis levat gloriam tercium
nunc extollit ad beatorum locum
et hec est tam beata hoc est tam ex-
cellentis beneficiis passionis
que mortuos a vinculis mor-
mortis absolvit. Math. xx-
vij. xpisto in passione moriente
monumenta aperta sunt et multa

corpa scorum qui dormierunt sur-
rexerunt et mysteria sunt inanites
sanam et visa sunt multis Sic ergo
mors xpi mortuos in primis sol
vit elevari possint ps dns
solvit compeditos Unde gratula
tes unum dicunt Dirupisti vin-
cula mea tibi sacrificabo hostia
laudis hoc non ab inferis qui
multos tenuerat absorptos
in anima et multo plures in cul
pa per malum mitia quo descende
meruerat ad inferos ps Eruisti
deus ab inferno vedimeti anima
meam cum acceperit me Resur
rectionis qua resurrexit et alios
secum surgere fecit quosdam mre et
quosdam mita et felici spe psa
xxix Vivent mortui tui interfecti
mei resurgent. i. Cor xv mor
tui resurgent unusquisque in or-
dine suo primicie xpus deinde
qui sunt xpi qui adventum eius
crediderunt Et sic in ipso resur-
gimus a morte anime ad insti-
ficacionem a morte corporis ad
gloriam. Ro. v. Mortuus est
propter delicta nostra et resurrexit
propter nostram iustificacionem Sed
in celis Tangitur tamen nos ele-
vans et ducit celos pluraliter quia
quaciens xpus ad dexteram patris
ascendit super omnes celos sicut
dicitur Ephe. iiij. cum in omnes celos
omnium per ordines singulos asce-
dit quia omnibus et singulis il
luminaciones suas invehit et

invehit et invexit meritum Et
ideo decem sunt dies quibus cele
bratur ascensio quia novem an
gelorum celos conscendit et sic in dex-
tera patris resedit ps a summo
celo egressio eius et occursus eius
usque ad summum eius nec est qui
se abscondat a calore eius
gloriose quia omnia quecumque
fecit et dixit credibilia fecit ps
mirabilis in altis dne testimo
nia tua credibilia facta sunt
nimis Ascensionis que nos
in hostia xpo incorporatos in
celum ascendere facit Mich. ii.
Ascendet pandens iter ante
eos Joh xvi. Expedit dixisse
vobis quia vado parare vobis
locum differimus Tangit tamen
quod est hostie in celum ascen-
dere cum clero et populo oblacio
Et ideo dicitur pluraliter offerimus
He. xiij Per ipsum offerimus hos
tiam laudis semper deo perclare
maiestati tue quia licet in omnibus
perclara sit tamen perclara est pre
aliis clara est in celis in glia
beatorum ubi nichil licet obscurita
tis admixtum ubi indispari
claritate scorum est par gaudium
ut dicit Augustinus Math. xiij Fulgebunt iusti sicut sol in regno
patris eorum Dectam donis que
ante accepimus donum autem
sit donatum incredibilius positi
pro gratuitis donis nostris que

potissime donu sacramenti eu
karistie De datis que omnium
nomine data dicuntur que sunt nu
ha data ut species sacramentales
frugum frumenti et vini cum
omni clero et populo qui in ipsis
offerri significantur Luc p° De
dictum optimum et omne donum
perfectum desursum est descendens
a patre luminum Hec enim acceptat
que ipse donavit quia illa sunt
bona et spiritu gratie plena Luc xi
Si vos cum sitis mali nostis
bona data dare filiis vestris
quanto magis pater vester celestis
dabit spiritum bonum petentibus
se hostia pura hec quoque que
sic dicitur in duo dividitur
Ita quod tamen prima sint per sci
entiam quomodam hostie ad
elevationem in celum ydoneitas
Alia duo sunt significancia po
puli cum christo in hoc sacrificio
communionem Dicitur ergo hostiam que
iam ad hostium celi elevata
offertur puram hoc est a forum
te originali peccati nos purificante
Sic dicitur j thy. j. Caritas
est de corde puro et consciencia
pura et fide non ficta Sic
enim fons puritatis christus in
hostia purificat hostiam sanctam
hoc est omnis sanctitatis virtutem
tribuentem in qua sanctus sanctorum
continetur Joh. xvij° Ego pro
eis ~~in~~ sanctifico meipsum. hostiam
in maculatam hoc est maculam ac
tualem a nobis abstergentem eo
quod in maculatus dominus in ea contine
netur qui est agnus sine macula
Eph v° ut sibi exhiberet gloriosam
ecclesiam non habentem maculam
neque rugam aut aliquid huiusmodi
In hiis autem cruces tres fiunt
sacerdos ut hoc ondat a primo per
fectore sanctitatis in corpus mis
ticum quod in vero corpore ut in signo
ibi affertur procedens pane sanctum
Tangit ea que sunt unionis
Dicit enim j Chor. x° Quoniam unus
panis multi sumus in christo omnes
qui uno pane communicamus Et sic
hic dicitur panis per similitudinem quia
substantia panis que ibi fuit
iam in corpus christi est transsubstantiata
et non est ibi hic panis dicitur
sanctus quia sanctus et non immundis
communicandus j Reg xxj Non
habeo ego panes laycos sed
tantum panem sanctum si mundi sunt
pueri maxime a mulieribus
manducent et vendit david.
Sed de mulieribus agitur quia timuimus
nos ab heri et nudius tercius
hoc est a principio legis et a preterito
naturalis racionis et fuerunt vasa pue
rorum sancta hoc est ~~puerorum~~ corpora
in quibus sanctus panis est repo
nendus et addidit porro via hec
polluta est sed et ipsa sanctificabitur
in vasis meis via enim huius vi
te pollucionibus que continuis

remedijs sacramentorum est sancti-
ficanda vt digne communicemus
sancte hostie hic panis dicitur vite eterne
quia vegetat ad vitam eternam Joh.
vi. hic est panis verus qui
de celo descendit vt det vitam
mundo Et ibidem Si quis man-
ducauit ex hoc pane viuet
in eternum Eccl. xv Cibauit eum
pane vite et intellectus et salu-
tem aque sapientie potauit Spiritus enim per
sanguinem xpi communicamus
Et quia sanguis lauando sa-
nat a peccato et poculo quod addit
salutis protectionem .j. Chor. xii.
Et enim in vno spiritu omnes nos
in vnum corpus baptizati sumus
siue iudei siue gentiles siue
serui siue liberi et omnes vno
spiritu potati sumus .j. Cor. x.
Omnes eandem escam spiritualem
manducauerunt et omnes eundem
potum spiritualem biberunt. biberunt
autem de spirituali consequente eos
petra autem erat xpus Et aut
quidam dicunt hic quasi cruces
fieri propter quinque vulnera xpi re-
putant deuisiones Sed hic
attendendum est quod quinque sacer-
dos presbiter secundum omnes orationes
dicat cruciformiter extensis
brachijs vt per illo det signum
crucis xpi et vt veritas figure re-
spondeat quia moyses sic
orabat Exo. xvij. et tunc omnes

sic patris accipe et amplexu
mutuatis sic dixit ysa. lxv.
Tota die expandi manus
ad populum non credentem in
eum Hanc orationem dicat mal-
tum porrectis manibus suis
brachijs et plus quam in alijs oratio-
nibus extensis vt sanctificet
eleuationem hostie quam diximus
pertinentem in celum esse ele-
uandum vt dicat Eleuatio
manuum mearum sacrificium vesper-
tinum quod a xpo in vespera
mundi in celum est eleuatum
Hanc autem faciat manuum ex-
tensionem et eleuationem vsque ad
signum que hic fiunt tunc enim
recipit vt cruces faciat a deorum
que diximus de significationem.
Hoc ergo est eleuatio prime hos-
tie Supra que propicio et cetera
Hic autem signum in quo eleuatio
istius hostie petitur per memoriam
acceptionis de celo sancte figura
Continentur autem hic duo in quorum
primo id quod petitur exprimitur
In secundo figure de celo accepte
commemorantur In prima quatuor
innuuntur In quorum primo respec-
tus de celo super eleuanda hos-
tium hinc significatur Secundo mo-
dus desuper respicientis descri-
bitur Tercio respectus petitur
et Quarto respicientis acceptio
hostie respecte dicitur ergo Supra
que scilicet dona vel data tibi
oblata Et per hec quod dicit Supra

notum celestem de sup venim respectu ps. Respice de celo vide et visita vineam istam sacrificiis tui tibi oblatam ysa. lxvi. celum m sedes est et terra scabellum pedum meorum. Et post pauca adiungit aut respiciam nisi ad pauperculum contritum spiritu et trementem sermones meos. Pauperculus enim xpus fuit cum inundus offerebatur contritus spiritu cum spiritu voluntatis totus contritus plagis et livoribus vulneribus propter nos offerebatur ysay. liii. Attritus est propter scelera nostra tremebat aut sermones patris cum offerens dixit sed non mea sed tua voluntas fiat et hanc offerimus hostiam et nos in hostia et ideo petimus te respicere super illa propicio ac sereno vultu propicius quidem in facilitate remissionis peccati pro quo offertur hostia Ierem. xxxi. propicius ero peccatis eorum et iniquitatum eorum non recordabor amplius. Sereno autem quia benignitas et hylaritas sereniorem faciunt vultum et hoc dicit propter bonos qui in hostiam offerentur. Vel xpus duo dixit oblatus pro nobis luc. xxiii. primum pater ignosce illis quia nesciunt quid faciunt ecce propiciacio. dixit etiam pater in manus tuas commendo spiritum meum hoc est spiritum sanctorum ecce vultus serenitas de hoc dicitur in ps. illumet vultum suum super

nos. ecce serenitas et faciem suam tibi et misereatur tui. Frontes enim dei semper serena est et una enim sit propicium Ite ibidem Convertat vultum suum ad te et det tibi pacem. respice dignetur oculo amoris quia ubi amor ibi oculus Eccli. xxxvi. Miserere nostri omnium deus et respice in nos et ostende nobis lucem miseracionum tuarum et accepta habere pro omnibus qui in ipsa offerentur hostiam ps. Tunc acceptabis sacrificium iusticie hoc est quod per oblacionem fecit iustam satisfaccionis Dicunt accepta Ecce commemorat figuram quarum sunt plus manifestat de veritate sacramenti quam alia prima enim manifestat oblati passionem Dicitur vigesima distinctione Etiam sacrificium ritum et veritate dicit ergo Dicitur sicut non dicit equalitatem quia verum multo acceptius est illo et illud non fuit acceptum nisi in fide istius et ideo ad sicut notat velamen respectus ad typum non respectum ad veritatem Et notat non equalitatem sed sed tamen similitudinem qualis potest esse typi ad veritatem accepta habere per respectum de celo sunt dignatus eo est quod typi fuerunt istius misterii sacrificium quia munera quae de tuis donis accepta offerens de adipibus gregis sui Gen. d. iiii. pueri tui obediencia et puritate et non sicut p.

Et miserearis mei ecce propicia eo sunt ad illo deus vis ubi sit d. Ordinat deus

Chor. xiiii. Nolite pueri effici
sensibus sed malicia parvuli es-
tote sensibus autem perfecti sitis iusti
per fidem istius sacramenti iustificati
ti Ro. v. Iustificati ex fide pa-
cem habeamus ad deum Abel in
quo primo iste agnus occisus
est Apoc. v. Agnus qui occi-
sus est ab origine mundi et sa-
crificium patriarche qui est prin-
ceps patrum in hoc quod ipse pa-
vit tradi est in quo ad op-
timus gratia est sufficiencia Abra-
he patris nostri gentium quod
tibi in sacrificio offerunt Gen.
xxii. Qui tibi primogenitum
obtulit sed pro unigenito oc-
cidit arietem quia in hoc sacri-
ficio non unigeniti tui dicas
que tibi offertur mactari signi-
ficatur sed humanitas per arietem sig-
nificata occiditur et ymolatur. Et
sic scriptum est Gen. iiii. Respexit
deus ad abel et ad munera
eius ita scriptum est quod de celo vo-
cavit abraham dicens Gen.
xxii. principium vita dicit dominus
quia fecisti rem hanc et non
pepercisti unigenito tuo propter
me nisi benedicens benedi-
cam te. Et quod tibi obtulit
summus tuus et summus sacerdos
suus dans et sacra dos tua
melchisedech quod interpretatur rex
iusticie et rex pacis de quo dicitur

Gen. xiiii. At vero melchisedech
rex salem proferens panem et
vinum erat enim sacerdos dei su-
mmus benedixit eum Hebr. vii. Mel-
chisedech rex salem sine patre
sine matre sine genealogia
assimilatus autem filio dei ma-
net sacerdos meus in sempiternum sacrificia
num quo ad plenitudinem gra-
tie et virtutum capiam Ioh. iii. Non
enim dat deus ad mensuram spiritum
supple filio qui in sacrificio con-
tinetur et immaculatam hostiam
que ad innocentiam et peccati im-
munitatem i Pet. ii. Qui
peccatum non fecit neque dolus est
in lingua eius et attende quod
tres illi typi de naturali lege sunt
adducti quia illi in fide primi
semper fuerunt accepti Sed ad tempus
celebrantur adeo ut potius
deo quam ydolis ymolarent-
tur eo quod carnales populus pronus
fuit ut hic ydolis ymolaret
et hoc dicit petrus apostolus in libro
qui dicitur clemens in contrariis
Ps. Numquid manducabo car-
nes thaurorum aut sanguinem
hircorum potabo ymola deo sa-
crificium laudis et redde altissimo
vota tua et hec in ante habitis
facta dicta est et multa de hoc
in ultimo tractatu scribentur
Supplices te rogamus etc. Hic
post sacramenta virtute quorum ad

dm elenat hostia tangit
de primis sublenacionis modo
qui cu omnibus ad hostiam p
tinentibus ad dm in celu sb
lenat Tangit aut hic qu
is p ordine quorum pmu est
supplicacio ut iussu dei suble
uet Sm ut elenet ministro
anglorum Scdm ut i altare di
pferat Tercium ut cu ipso et
in ipso communicantes sacramento
ad celum pferant Quartum
ut sic plati in celu bndictone
gre repleant Hec aut ora
nes pronus et inclinatus an
altare dt p hoc scilicet ut cor
pe oriant mentis p humilitatis
puritate et inclinacionem atten
dens hoc qd dt Eccl xxxv Ora
co humiliantis se penetrat nu
bes et donec ppinquat non co
solabitur et discedet donec altis
simus aspiciat hoc ergo e qd dt
Supplices te rogamus ops ds
quia omnipotentie est placio
oblacionis ad celu Iube hec
pferri quia sine iussu dei
nihil fieri de hoc fet potencius
sue di omnia pficit ps ipse
dixit et fca sunt ipse man
dauit et creata sunt Pferi
iube dt ut loco ad celestia p
ficiat quia multi incipiunt
et non pficiunt Pficit aut
loco ista p presenciacia math.

xxviii Cum psenauit usque
ad fine hic saluus erit P er
manus h est p operacionis
sci angli tui non dt hic an
geli pro uno angelo vel uno
choro anglorum s pro omnibus
omnes cum celestes eo ire
ut btus dt dyo angeli va
cant dicit aut dan. vii. An
lia milium ministrabant ei et
decies milies centena milia as
sistebant ei h aut maxime
intelligendum est fieri in sacramen
to altaris vn btus dt Greg
Quis fidelium dubium habe pt
i ipius ymolacionis hora ad
sacerdotis vocem celos apiri i
illo ihu xpi ministerio anglorum
choros adesse summis yma socia
ri terrena celestibus iungi Vnde
quod ex visibilibus et invisibilibus
fieri Sic ergo pstat p manus
sci angeli dei in sublime al
tare tuu hic alludit ei quod p
ceptu est Exo xxvii ubi p
cipitur altare totu aureu fieri
in templo an scorum scm ad qd
pontifex intrauit tum ince
su tymiamatis et adolebant illud
in cspectu diuine maiestatis q
de ppiciatorio qd erat scm scorum
ad illum incensu aspexit.
Vn altare i radians amo di
uinitatis splendentis btitudo
est filius hominis ad qd sociatur
nem sacrificiu et sibi sociatum

Cornu eppe

est in altare aureu quod sup
est an oculos dni platu Vn
Greg tractans illu ps. vsq ad cor
nu alt. aquile gstituite diem
solepnem in frequentacionib; vsq ad
cor altaris dr sic Dies solep
nis est dno gpuncto cordis nostri
ḡ tunc in frequentacione dies solepnis
gstituit tum in lacrimis p amore
eius qui dni in tribulacione af
ficiem illico bim quousq
fieri debeat subiunxit dicens
vsq ad cornu altaris est ex
altacio sacrificii interioris vbi cu
venim iam nulla necessitas est
vt solepne diem dno de mu
lamentacione faciamus Et hec
sut vba greg. Constat aute
qd sacrificiu internus spus gtribulati
no exaltat nisi incorporatu al
taris sacrificio de hoc Aug sup
psaltiu Est qdda altare invi
sibile ad quod non accedit in
iustus Ille solus accedit qui i
isto altari visibili distinat tum
sua no ergo sufficiat i tua di
es i solepnis qui agunt i
versus est ḡ gstituite illum
in gdens septuax alta z secreta
primates quousq pvenmatis
exaltati a deo mentibus ad ei
deitate z quid illud aliud n
laudes cantabimus quid aliud
dicemus nisi deus meus es tu z
gfitebor tibi deus meus es tu z
exaltabo te non strepitu vbor
ista dicemus Sz dilectō inhe

rens illi psalpam clamat i tus
vocem Silcio en nra vox est
Dic ergo hic pfert in sublime
altare dei qui omnes in sacrificio
ad herent deitati x in gspcu ma
iestatis pris existentis ps Intr
bo ad altare dei ad eu qui letifi
cat iuventutem mea z quotquot
de di suitute vel voto pplo sb
hac altaris pti p methonima hr
est sacrificiu altaris gmone tcr
hic osculat sacdos altare vt
se pticipem eu omnib offeren
sacrificiu altaris ondat ps parti
cipem me fac deus om time
tiu te z custodientiu madata
tua domine Sacrificiu filii tui
tibi gsbalis z ideo in sublimi
altari tuo oblatu corpus nos
b in corpans z sigmine i vno
spu nos ptatez suspserimus gr
tando sibi incorpe z spu om
bndictione nos tuis bndictionibus
replente celesti hc e celestium
bonor z gra que gtu fit habe
tem eam z opus eius gtinu
reddit Repleam z bndictione
quidem dr Deut xxxiii Nep
talym habudacia pfruet plenus
bndictionibus domini Neptali aute
latitudo interptat z signat eum
qui dilatatus e in gmone caritis
De gra aut dr Ioh i De pleni
tudine eius omnes accepimus g
tia p gra. Item hic qui dicimus
corpus fit crux sup corpus vt
significet bndictionis plenitudo
a pmo p sacre sanctitatis i corpus

misterium procede crucem d' sig
nantem alia fit crux vt sig
ficet' in ide corpus misticu pro
cede cruentum et cu d' omni bndic
tione fit crux cum faciem sacer
dotis vt sigficat' q et in sacer
dotem vt in hominem insinu
qui pro se et pro ppl'o offert. Et
eadem gra emanare a deo
Cum aut' hic quidam dicit' q'
p osculat altaris q hic fit' sac
dos significet' osculu Inde q
tradidit dnm et p duas cruces
que fiu't sup corpus et sugstionem
sigficant' vincula et tractoes
quibus trahebat' dns ad annam
pontificem et p crucem qua fit
suam signat sacdos signifi
cant' sputa quibus conspuit' est
dns omo profanu est omnibus
fidelibus abhominandu Quod
aut' sequit' pendem xpm do
minum nrm conclusio sepius est
exposita tibi nemo respondit
cum loco p deote quia hic hic
sic in aliis secretis conclusionibus
angel relinquit' qui assistit
sacramento Vn' d' beatus grego'
in tho xii. Ego sum qui obtu
li orom tua domino Et dan
x. dixit Gabriel archangelus
Ab initio pri tuaz egressus
est sermo et ego veni pp' sermo
nes tuos Et in hiis omnibus
nemo est adiutor meus nisi
michael princeps vr Vnde
Greg' In ipa ymolacionis hora
celi aperientibus sibi misteriis celesti
bus xpus vt proposita conferret ad
esse credendu est hec enim non e
mirz q in isto sacramento an
geli ministrant qui sic d' heb'
ii. Omnes sunt administratorii spc
in ministeriu missi Vn' enim dicit
Aug's Ista sunt munia ista sunt
dona sup omnem ecclam consti
tuta quibus fideles suos omnis
deus refitiens glorioso filii sui
corpore vivificat sanctificat et
separat etiam p hec corda filium
omni bndictone replet et gratia
honens corporibus castimoniam
mentibus fidem cogitacionibus
puritate p hoc tuet' suos mia
spe confirmat munit caritate et
tanta donu pticipatone qui
nis se dm suscipiunt templu
di effici mereant' de hoc eodem
sacramento ita dicit Ambros' xpus
vere tibi est xpus est potus
cuo dei tibi et seiuncto dei est
potus xpus nob' cottidie mi
strat' Cibus i' non corpus impig
wat s' confirmat cor hominis hic
est panis vite Qui ergo vi
tam manducat mori no pt
accedite ad eu' qui sacram
quia panis e Accedite ad eu'
et potate quia fons est Acce
dite ad eum et libamini quia
ubi spus dni ibi libtas Acce
dite ad eu' et absoluemini quia
remissio pctorum est corpus dni
ihu postulacio e dine recti
ficacionis et protectionis etc

Accipe tibi munimentū suscipe
tibi dn̄s ihūs xp̄us tue mis
hospicio ubi enī corp̄ est
ibi ē xp̄s. Memento et famlor
rc̄ hic tangit͛ spualit͛ de hijs
qui de hostia ad celū oblati do
offerunt͛ r quia mortuis citius
subueniendū ē. Ideo tangit p̄o
de mortuis r postea de viuis.
Nobis quoqz peccatorū rc̄ De mor
tuis aut͛ tangit dup̄r. s. in spa
li r in cōi ibi ipsis dn̄e r oībz
rc̄. In spali inuenit͛ tria s. sup
plicaciom̄ memorie mortuoꝝ
pietatem r p̄fectōm r mortuo
rum p̄ nomina designacōm
Dr̄ ergo Memento eciā do̅ine
h̄ est non sit de hijs de quibz
nullam vis h̄ere memoriā
r nullam noticiā de quibz
dicis in p̄s Non coꝝ non
recordabor p labia mea Et
Math vij. Ergo iurabo eis q̄
ergo nunqm̄ noui vos Illi enī
in dei memoria non sūt qui de
leti sunt de libro vite de q̄bz
dicit͛ Memēte tua p magnē
ipsoꝝ ad nichilū redigens no
sic ergo illos s; sic in noticia
tua sit dicis Exo. xxxiiij.
Cognouī ex nomine tuo
inuenisti enī grām coram
me qualis aut͛ sit dei meo
ria in p̄missis dcm̄ est Fa
muloꝝ famlarumqz tuarum. q̄
tibi in obediā mādatoꝝ fa
mulati sunt quia de hijs q̄
numqm̄ famulari voluerit nulla
ē apud dm̄ recordacō ij. Thy.
ij. Cognouit dn̄s qui sunt eius
Iohīs x. Cognosco meas r
cognoscunt me. Qui nos pre
cesserunt cū signo fidei tangit
mortuoꝝ pietatē r p̄fectōm
p̄cesserunt añ nos decedendo c̄
signo aut͛ fidei h̄ est sacramto
fidei venerabiliter r reuerent͛ sus
cipiendo de illis enī spes est
apud ecclīam r pro illis mit
redit vū u. Mach xiij. Vir
fortissim̄ iudas collacōne
facta xij milia dragmas argenti
misit ierosolimā offerri ea ibi pro
peccatis mortuoꝝ iuste r religio
se de resurreccōne cogitans nisi enī
eos qui ceciderant resurrectos
a penis speraret in quibz erat
superfluum videbat͛ r vanū
orare pro mortuis h̄ est enī
resurreccō p̄ma q̄ anima re
surgat a penis in quibz deti
net͛ Et sc̄a r p̄o est corporum de
sepulcris Et in hac eadē fide
suffragij mortuoꝝ dr̄ Apok
xx h̄ est resurreccō p̄ma beatus et
sanctus est qui h̄z partem in re
surreccōne p̄ma In hijs sc̄a
mors p̄tatē non h̄z ~~ptem~~
q̄ illi caritaliter no dampnabitur
r dormiunt in sompno pacis.
Mors enī p̄poꝝ sompnus est
q̄ in dormiente magis q̄m in
in vigilante aut͛ vita occulta
s; in eo tm̄ ligata ē vita ma
nifesta r ita in hijs qui mor

tui sut cum signo fidei In
hijs agit plus vita gre quam
qui in viuus Si vita manifes
ta opans in corpore ligata
est in eis vsque ad tempus re
surreccionis Vnde Joh xi lazarus
amicus meus dormit Luc ix
Non est puella mortua sed
dormit ps Cum dedit dilectis
suis sompnum ecce hereditas domini
filii merces hii ergo dormiunt
in sompno pacis quia si sunt
in regno pfectam pacem ac
ceperunt dicentes In pace in id
ipsum dormiam et requiescam
Apoc xiiii Amodo iam dicit
spiritus vt requiescant a labo
ribus suis Si aut sunt in pur
gatorio tunc tamen expectacione
in pace cordis expectant sue
purgacionis terminum et liberacionem
a penis et locis penarum Ex hoc
verbo videtur mihi quod anime
in purgatorio non affliguntur mi
nisterio demonum quia tunc deomi
bus sompnum pacis non haberent
sed purgantur per se ipsas sic
aurum puritati et rutilat in
igne .i. Cor iii Vniuscuiusque
opus quale sit opus ignis proba
bit si cuius opus arserit de
trimentum patietur ipse autem
salvus erit sic tamen quasi per ignem
Vnde etiam non opinor quod deo
nes animas purgandas de
ferant ad loca penarum quia
sancte sunt anime ille et dicit David
in ps Et non tradas bestiis

animas confitentes tibi hoc est
non tradas eas ptatem demonum
affligendas qui sunt bestie
que rapacie dicte et animarum
pauperum tuorum ne obliuiscar
is in finem quia purgatos
educes de locis penarum sed po
tius anime pondere venialium
que secum portat exeuntes
tendunt profundius et minus
profunde ad loca penarum
pro diuersitate venialium que
secum deferunt sic diuersi pon
deris quia tendunt deorsum
et ideo zach iii dicit Iniquitas
sedet super talentum plumbi Et ita
ps dicit de peccatis Et sic onus
graue grauate sunt super me
Istis ergo valent suffra
gia N et N fit hic mencio
specialis quorum defunctorum et p
ncipue pro quibus oblaciones
facte sunt ad altare quia vota
illorum sunt in sacrificio sic dixi
in ambitis et post spiritualiter
quos sola cogitacione non
verbo recolit Ceteris ad atque
pfitor societatis prosequitur in
qua dicens Ipse domine quos
speciali designauimus recorda
cione et omnibus in xpo hoc est
in signis fidei xpi quiescentibus
a laboribus vite exterioris Job
iii Requieuerunt fessi robore
et ibidem Nunc enim dormiens si
lerem et sompno meo requies
cerem locum refrigerii quia iam
non sunt in locis refrigerii

in quo diuina foueantur con-
solacione et alludit ei quod dicitur
Zach. ix. Tu in sanguine tes-
tamenti tui emisisti vinctos
de lacu in quo non erat aqua
hoc est refrigerium diuine
consolacionis et hoc dictum est quo
ad ignis afflictionem non quod
sint de illis quibus nullum sub-
uenit refrigerium. Luce xvi.
Pater abraham miserere mei
et mitte lazarum vt intingat
extremum digiti sui in aquam
vt refrigeret linguam me-
am quia crucior in hac fla-
ma. Et dixit abraham post
aliqua Chaos magnum firma-
tum est inter nos et vos vt
hij qui sunt illuc transire non
possunt neque inde huc transmea-
re. Chaos enim illud profun-
dissimum immobilitas est sen-
tencie diuine que nullum
sanctorum in penam pro compassionis
suffragiis permittit transire
ad subuencionem in inferno dampna-
torum, nec aliquem dampnato-
rum propter recepcionem refrigerij per-
mittit transire liberatum ad locum
bonorum. Hic est ergo locus re-
frigerij. Hic locus est lucis
contra id quod in tenebris sunt
qui in purgatorio purgantur
que lux maxime est in ca-
pere dei visione de qua dicitur
prima Thim. vlt. lucem habitat
inaccessibilem. De tenebris
autem dicitur Sap. xvii. Ipsi sunt fue-
runt grauiores tenebre quam

tu interiorem habentem ardentem
fidei lucem vnito illius lu-
cis aliqui purgati ad fru-
cionem eterne lucis exibunt. Mich.
vij. Si sedero in tenebris do-
minus lux mea est iram domini
portabo quoniam peccaui ei donec
causam meam iudicet et faciat iudi-
cium meum educet me in lucem
et videbo iusticiam eius. Hic lo-
cus eciam dicitur pacis quia etsi
in locis penarum patiantur ab
extrinseco affligente non habent
sic dicitur Bar. iij. Si in via
dei ambulasses habitasses vtique
in pace in terra tua hoc
est in loco beatorum vbi sicut
ibidem dicitur est lumen ocu-
lorum et pax quam inveniunt illi
qui perfecte custodiunt manda-
ta quia sic dicit Ps. In custo-
diendis illis est pax in vita
diligentibus legem tuam. Hec
autem pax que post tribulacionem
purgacionis oratur animabus est
pax iherusalem celestis de qua
dicit August. in libro de ciui. dei
xix. Pax celestis ciuitatis est
concordia fruendi deo et in-
uicem in deo vt indulgeas
hoc est ex bonitate tue indulgen-
cia tribuas. Deprecamur omnes
qui sacrificium tibi offerimus
sine seruitute siue voto di-
gnemur eam cum Ps. Non intres
in iudicium cum seruo tuo domine
quia sic non iustificabitur
omnis viuens. Et illud dan.

nr̄e. Non enim in iustificacionibus tu-
is prosternimus preces ante faciem
tuam sed in miseracionibus tuis
multis. Et ideo oramus ut ex
indulgencia dones locum
refrigerii lucis et pacis defunc-
tis. Per eundem dominum nostrum qui
defunctos in fide sua libera-
vit a locis penarum. Est autem
hic annotandum quibus et ad quid
prosint suffragia et qualiter
facienda. Circa primum quidem
quatuor ordines defunctorum
distinguit Augustinus scilicet valde
malos et valde bonos et me-
diocriter malos et mediocriter
bonos. Valde mali sunt qui in
vita desperata finem finie-
runt dicentes dicto vel perfi-
dia cordis vel facto operis illud
Job xxi dixerunt domino deo
recede a nobis scienciam viarum tuarum
nolumus quia si etiam dicto oris
vel fide cordis non dixerunt tamen
omni facto clamaverunt id est Tyt.
primo Confitentur se nosse deum
factis abnegant. Iudei ergo et
pagani et heretici dicunt id est perfidia
cordis blasphemi dicunt id est dic-
to oris falsi christiani dicunt illud
facto operis. Illis ergo non prosunt
suffragia ecclesie quia ut dicit Au-
gustinus dum viverent non se
dignos sed pocius indignos fe-
cerunt ut eis talia salutis ad-
minicula prodesse possent. Val-
de boni autem sunt statum puritatis
tenentes et nullis mundi sordi-
bus inquinati. Dicitur sunt qui

cum apostolo dicunt Phil. i Michi
vivere Christus est et mori lucrum
me autem gloriari oportet. Et post
paulum cupio dissolvi et esse
cum Christo multo magis melius
hic autem dici debet devocione
cordis in veritate oris et integri-
tatis in facto operis quia si etiam
illis aliquid adheret parum ex
terrena ista et contagiosa in ha-
bitacione dicit Augustinus quia id est ip-
sa fit consumitur in camino hoc fit ille
parvum veniale in tali viro is-
to. Consumitur enim calore ferven-
tissime caritatis. Hii ergo ut dicit
Augustinus tam boni sunt quod talibus
remediis non indigent. Medio-
criter autem boni sunt qui sine
mortali sunt sive innocentes
aut mortalia sua per contricionem
et confessionem et operis satisfactionem
venialia fecerunt et bonis operibus
inherendo in obediendo mandato-
rum et decretorum ecclesie vixerunt
tamen perfectam consiliorum vitam non
tenuerunt et ideo multa de terrena
conversacione eius venialia adhese-
runt que tamen levia sunt vtro-
ciosa et neglecta et non satis de-
vote bona et perfecta et isti quidem
in purgatorio cremabilia habent
sed magna et notabilia ad ignem
non habent resistencia et ligna et fe-
num et stipula non vehunt. Medio-
criter autem mali vocantur qui man-
datorum quidem habent custodiam
et mortalia sua per penitentiam in mor-
talia commutaverunt sed tamen nore

et sollicitudine circa sedat pro
dampnis uxoribus et filiis multa
non mortalia sed assumpto deo et
sollicitudine et fervore caritatis et
devotionis mixtum recthencia et
fortiter ad deum tenentia et
illa quecumque concupiscencia carnis et
cupiditate rerum circa dominum et
divinum preceptum commiserunt et
committunt cottidie que nobiliorem
ad ignem habent resistenciam usque
crementum Et ideo illi ligna fe
num stipulam superedificant super
fidei fundamentum ligna in ma
ioribus diutius ardent fenum in
mediocribus et stipula in mini
mis tamen ad ignem ordinatis
et illis duobus defunctorum generibus
prosunt suffragia ecclesie Et sic
patet primum quibus scilicet prosunt suf
fragia Unde Augustinus dicit Qui scit
patrem esse in inferno non plus
rogarem pro ipso quam diabo
lo illi enim sunt sicut diximus ultra
chaos divine misericordie et ideo eorum
non erit recordacio ad bonum Ad
quid autem prosint item dicit
Augustinus dicens vel adeo pro
sunt pro quibus prosunt ut ve
locior sit eorum liberatio vel ut
tollerabilior sit eorum dampnacio
Mediocriter enim bonis et medio
criter malis prosunt ut velocior
sit eorum liberatio Et ideo tot possunt
fieri suffragia pro uno aliquo
quod statim in momento liberatur
Et ideo in hoc solo casu melior
est condicio divitis quam pauperis
quia habet unum suffragia fiunt

pro ipso Unde Proverbiorum xiii dicitur
Redemptio anime viri proprie di
vicie Quod autem dicit Augustinus
quod ad hoc prosunt ut tollerabi
lior sit eorum dampnacio diversi
mode intelligitur a doctoribus
magnis Prepositivus enim
dixit quod propter hoc verbum suffragia
prosunt valde malis in infer
no dampnatis sed non ad li
bertatem dicebat enim quod secundum quod
quod fit pro tali aliquota tol
lit penam vel partem pene
adampnatis semper autem suffra
gium non tollit ut sint inme
sura quantitatis sed tollit tantum
in proporcione et quia pena eorum
extensive accepta huiusmodi
continui divisibilis est in infi
nitum Ideo illa pena nunquam fi
nitur per suffragium et tamen per
omne suffragium tollerabilior
efficitur Huius autem exemplum dabat
in continua linea que si di
vidatur per aliqualia in quanti
tate mensure sicut per duo vel
tria equa vel quattuor vel quin
que et sic deinceps equa in
mensura tunc procul dubio sta
bit divisio et finietur linea quia
tales partes non infinite finite
sunt in ipsa Si autem sic di
vidatur ut primo dividatur per
duo vel tria et sic deinceps et re
siduum iterum dividatur per duo vel
tria sunt dimidia vel tertie re
sidui non equalia primis
in sic proporcione residui nunquam
stabit divisio sed procedet in in

finitum quia diffinicio continui
est in infinitum divisibile esse
Tali ergo divisione dicebat in
dampnatis penam divisionem
per suffragium eciam fieri. Sed
queratur a ppositivo que sit
causa quod sicut suffragium minus
in quantitate pene tollit quam
primum cum in eius natura duo equa-
liter agencia equaliter tollant
et abiciant de passivo et non
potest causam racionabilem assignare
Ad hoc sicut autem plus debet tollere
secundum primum quod pena iam dimi-
nuta per primum minus potest resistere
secundo quam primo et ideo dicimus
hanc opinionem ficticiam esse.
Ideo dixerunt Cantor parisiensis
et Stephanus cantuariensis episcopus
in veritate sicut tantum in mensura
sua quantitate pene tollit quantum
primum et quod pena tollitur potest tollere
suspensa item in infinitum rela-
bitur quia non liberatur nec
partem tamen eius dampnatus non
est susceptibilis. Hoc autem con-
firmant isti per dictum Johannis
Crisostomi qui distinguit quod
duplex est misericordia dei s. liberans
et relaxans. Liberans est que ex
toto indulgens liberat et hec
ut dicit non est super omnia dei
opera quia non est super dap-
natos. Est autem misericordia relaxans
que citra condignum puniens
morem iudicio partem pene
relaxat et numquam totam et

hanc dicit esse super omnia opera
dei et super dampnatos. Et sic debet
intelligi illud psalmi Miseraciones
domini super omnia opera eius
Et idem omnes vie domini misericordia
et veritas. Et illud Jacobi secundo Super-
exaltat autem misericordia iudicium
Queramus autem ab hiis que
sit causa quod iam liberatus re-
labitur in penam quia apud
iustum iudicem si aliquis satis-
fecit pro eo et iudex acceptavit
satisfaccionem omnino iniustum
est item reum in penam
revocare. Et isti de hoc nullam
convenientem possunt assignare
racionem. Adhuc autem auctori-
tates canonis sunt contra istam
opinionem dicit enim Job xv de
dampnato Non recedet de
tenebris ramos eius arefaciet
et flamma et auferetur spiritu
oris sui non credat frustra
errore deceptus quod aliquo
precio redimendus sit. Proverbiorum
vi. Zelus et furor viri
non parcet in die vindicte
nec recipiet pro redempcione
dona plurima. Ideo per
istos venit magnus doc-
tor Gwillelmus altissiodorensis
et dixit quod profecto pena ig-
nis non diminuitur nec sus-
penditur a dampnatis per ecclesie
suffragium tamen prodest ut
tollerabilior sit eorum dap-
nacio quia confortat pacienciam

vt confortatus ingerere leuius fe-
rat ignis incendium tamen aut
dicatur exemplum vt quando aliquis pon-
dere magno grauatus lassitudine
debilitatur si quis in fronte illi
fundat aquam frigidam in nullo
quidem pondus alleuiat et tamen
illum ad leuius sustinendum confor-
tat et refrigerat et in hoc sen-
su dixit diuites suffragium
gutte aque petere vt refrigere-
tur sed hoc valde instabile est
quamuis etiam fingi posset hec quod
dicit iste Cum abraham dicat
tamen esse chaos quod etiam nimium
compassionis suffragium a sanctis
ad dampnatos non possit de-
riuari Adhuc constat quod non
potest reuelare penam dampnati
nisi peccati diminucio vel remis-
sio quia nichil facit animam ab
igne passibilem nisi peccatum
Peccatum autem non dimittitur nec
diminuitur nisi per graciam Gra-
cie autem secundum fidem katholicam
non sunt susceptibiles dampnati
quia dicit damascenus quod oportet
scire quod quod in angelis est casus
hoc in hominibus est mors Et
sic angeli post casum non
sunt gracie reparabiles vel suscep-
tibiles Ita nec homines post
mortem et ideo temporibus meis in
doctrina florentes theologi os
istas opiniones abhorrue-
runt et dixerunt quod si prosunt
dampnatis suffragia quod in
aliqua parte pene prosunt eis et
non in toto Qui enim condemp-
nati ad ignem et ad conscientie
vermem sic dicit ipsa veritas ignis
eorum non extinguetur et vermis
eorum non morietur et ideo ad
mitigacionem ignis nichil pro-
sunt Sed conscientie vermis re-
mordet de tribus scilicet de peccato co-
misso et de bono a seipso di-
misso et de bono cuius ipse po-
tuit esse causa vt fieret ab
altero. Dicunt ergo quod non miti-
gatur de duobus primis quia hec
duo sunt de preterito et necessaria
sed de tercio et crescit et mitigatur
Si enim per malum suum causa est ma-
li in alio totiens crescit vermis
quotiens crescit et dilatatur malum
illud in alios quos inuoluit Et
in hoc sequitur dictum Ambrosii quod ignorantia
pena Arrii quia nescitur quot erro-
re eius sunt subuertendi Si autem
causa fuit vt bonum fieret per alium
totiens decrescit vermis quo-
tiens bonum illud multiplicatur et
quo ad hoc solum prodest damp-
natis ecclesie suffragium et hoc
quia verum licet catholicam puto
esse tenendam Et ideo dicit Eccl.
ix Quodcumque valet manus
tua instanter operare quia nec o-
pus nec racio nec sciencia nec sapiencia
erunt apud inferos quo tu pro-
peras Queritur autem que sunt
suffragia maxime tam de-
functi apparentes viuis requirunt
scilicet oblacionem fieri sicut hostie et

missa quia i[a] libarunt i infe-
na detentos qui intus altari
offerebat[ur] sic in anhitis dixi
Et quit[ur] a quibus sit facien-
de quia scriptum est Ioh. ix[o] pec-
catores deus non audit dicendum
quod ob omnibus tam istis quam pec-
catoribus fieri debent quia non
recipiunt a deo in caritate defunctorum
quin sint causa quod isti sint a
vivus Sed eum contingit iustus q
fiat cum nemo sciat utrum odio
vel amore dignus sit reuocet
in dubium totum quod facit ecclesia
de suffragiis defunctorum Dic ergo
etiam et tali fide etiam offertur pro
defunctis omnibus quia de qualibet
presumitur quod sit in loco purgatorii
cum sibi non constare possit de
in pena finali alicuius quia
solus deus novit corda decre-
tum Dicit ergo etiam i[d] Ezech.
xviii dicit dominus quacumque hora
ingemuerit peccator omnium iniqui-
tatum eius non recordabor am-
plius Et pie credit ecclesia quod
multi etiam post privationem lo-
quele de peccatis suis ingemis-
cunt in penam salutare pro-
ximi [illegible] tu et publice desp-
natis non nisi silentio et corde
et non publice orare conveniens
etiam hec ergo breviter de memo-
ria defunctorum sint dicta ¶
Nobis quoque peccatoribus etc. Con-
gruit hic vmor elevatio in
hostia ad deum dicitur ante

hic tamen scilicet qui et qualis deo in
hostia offerunt et ad quid Sed in
incipit ibi Cum tuis sanctis.
Ceterum ibi Intra quorum nos
consortium etc. In primo horum tria
dicuntur scilicet qui qualis et qualiter
dicitur ergo nobis quoque qui pro
aliis intercedimus cum tamen nos
magis hac gratia indigemus.
Hebre. vii. quod ad modum pro
aliis ita pro ipso offerre debet
propter peccatis Dicit enim Iacob Gen.
xxx. Iustum est ut aliquando et do-
mui mee provideam dicitur ait
peccatoribus quia sicut dicitur prov.
xviii Iustus autem a principio
orationis accusator est sui Unde
et sacerdos in hac oratione aliquan-
tulum elevat vocem et tundit
pectus quia tunsio pectoris quod ictus
est inferens afflictionem significat
satisfactionis laborem per hoc
autem quod sonus est cum sono
vocis significat satisfactionem
per hoc quod autem cum gemitu est significat
contricionis compunctionem Quod
autem quidam dicunt quod hec
elevatio vocis significat xpi-
cium clamorem in cruce mor-
tem reputo derisionem quia
submisse clamat sacerdos et
xpistus clamat alte et ... [illegible]
fit in hoc mentio de cristi cla-
more. famulis tuis et quales
sint quia famuli per obedientiam
et de multitudine miseracionum
tuarum sperantibus per spem quam

ly ad veniam Tales enim in cor
pati xpo cu ipso pri in celu
sublime altare offeruntur sicut
diximus vnum xi dixit Joh xij.
vt. vbi sum ego illic et minister
meus sit meum Minister
aut est verus famulus. de
misericordia aut dicitur Tren iii
Mie dni quia no sumus
consumpti quia no defecerunt
miseraciones eius Multitudo
aut dicitur miseracionum ipsius etiam
multis est et ad multa quibus
indigemus ysa. lxiij. vbi ze-
lus tuus et fortitudo tua mul-
titudo viscerum tuorum et misera-
cionum tuarum ps Misericordia do-
mini plena est terra ptem ali-
quam Ecce qualiter aliquam mi-
tis et tue largitia condignam
Coll. j. Transtulit nos de pta-
te tenebrarum et dedit ptem
sortis scorum in lumine Et i
ps dicitur ps hereditatis mee Et
dicitur ps funes preclara ceciderunt
mihi in beatitudine mensura-
tes ceciderunt nobis in preclaris
ptibus hereditatis eterne et
societatem quia ex societate scorum
bona vni conuictus efficiuntur omnium
in beatitudine communia ps Par-
ticipem me fac omnium timencium te
Donare dignus quia omnia di-
uina sunt et de suo nemo id
in bonis instituit vnum vi. Quia
habes mitte preventum gratia dot
Nel ds in nob pret sua dona
donat j. Chor iiij. Quid ha-

bes quod non accepisti si aute
accepisti quid gloriaris quasi no
acceperis Cum tuis sanctis Ecce cu
quibus Et tangit etiam tum eos
de quorum fide et beatitudine suf-
ficienter est certificata et alios no
tangit nisi in quantum aplis no
in donis electis sed pocius sorte
vel alio signo spus sci electus
Et inter hos fidei testibus cum
iohanne istum opinor esse
iohannem baptistam qui martir
est vt habetur Math xiiij et
sic inter martires ponitur de quo
dicit xpus Math. xi. Inter natos
mulierum non surrexit ma-
ior iohe baptista hic finis
est legis et prophie et inicium Ewangelii
vnde Math xi. lex et prophete vsque
ad Johem a quo regnum celorum vi
patitur et violenti rapiunt
illud Stephano qui post pri-
uilegium virginitatis primus pre-
latus est ab aplis viduis v-
irginibus sicut legitur Act vi Con-
stitutus sed prothomartir vnde Act vij
Stephanus plenus gratia et forti-
tudine faciebat prodigia et
signa magna in populo et iudicavi-
tur esse Stephanus plenus
spiritu sancto intendens in celum
vidit gloriam dei qui post suspiriz
confutator fuit errorum et virtutis
defensor invictus Actuum vij
Non poterant resistere sapie
et spui qui loquebatur qui pro
mortem lapidum testis fuit fi-
dei et se suscipiente in celo pa-

cu vidit ihm Act. vii. Ecce vi-
deo celos apertos et ihesum stante(m)
a dextris virtutis dei qui p(ro)p(ter)
nimia(m) car(ita)te(m) p(ro) se lapidantibus
orauit d(omi)n(u)m. Ipse lapidatez co(n)-
necti impetrauit paulum
Act. vii. Positis aut(em) genibus
orauit dicens D(omi)ne suscipe
sp(iritu)m meu(m) et ne statuas illis
h(oc) p(ec)c(a)tum quia nesciunt etc.
Mathia qui sic d(icitu)r Act. p(ri)mo.
Sorte electus est in ap(osto)l(u)m ab-
iecit in locum de quo p(re)uari-
catus est iudas vt esset testis re-
surrectionis d(omi)ni. Sors autem
ut d(icit) beatus dyonisius non
fuit imp(er)fecto signum quo sp(iritu)s
s(an)c(t)us illum assumendum ond(it)
et non aliud. Act. p(ri)mo. Cecidit
sors sup(er) mathiam et annumeratus
est cum xi ap(osto)lis. Barnaba
qui etia(m) signo q(uo)d dedit sp(iritu)s
s(an)c(tu)s segregatus est in apostolatus
officiu(m) cum paulo Act. xiii.
Dixit sp(iritu)s s(an)c(tu)s Segregate
m(ihi) paulum et barnabam in
opus ad quod assumpsi
eos. hic p(ri)mum cu(m) paulo fuit
ap(osto)l(u)s gentiu(m) et eius reliquie
reliquijs sp(eci)al(ite)r honoran-
dus Act. xiii. Tunc constanter
paulus et barnabas dixerunt
ad iudeos vobis oportebat
p(ri)mum loqui verbum dei s(ed) q(uonia)m
repellitis illud et indignos vos
iudicatis eterne vite. Ecce con-
uertimur ad gentes. Sic enim pre-

cepit nobis d(omi)n(u)s d(icit) ysaie
xlix. dedi te in lucem gentium
vt sis salus mea vsque ad
vltimum terre. Ignatius qui fuit ille
vicissimus(?) ... contemporaneus
apostolorum pedissequus beati Joh(ann)-
is qui condempnatus ad besti-
as Roma delatus rogauit vt
sibi in passione eius non de-
ficerent sicut p(ro)pte(r) stat(im) intra-
tro est sed non vt malefactor pu-
niret(ur) s(ed) sic(ut) x(risti) discipulus q(uod)
bestias que s(unt) dei virtute ma-
suetebant(ur) se vt deuorarent
prouocauit qui publice h(oc) v(er)bu(m)
dixit ignis crux bestie ossi-
um confractio membrorum diui-
sio tormenta dyaboli in me
veniant ut x(risto) fruar. Et hec ora-
tio se ignatius in ep(isto)la q(ua)m ro-
manis direxit scribit qui cum
esset in dentibus leonis alta vo-
ce dixit frumentu(m) x(risti) sum
dentibus molaris vt panis
mundus inueniar qui vt scri-
bit dyonisius deo ad more(m)
non habuit nisi amor meus
crucifixus est qui multas lau-
des in ep(isto)lis d(i)u(i)n(i)s de matre
d(e)i eius capellanus fuit consp(er)-
sus Rome aut passus a dis-
cipulis suis delatus anthyo-
chiam requiescit in basilica
no(m)i(n)i suo consecrata in sub-
urbio ciuitatis alexandrie
qui ipsa fuit vrb(s) et cu(m) euen-
cio et theodolo passus Rome q(ui)
escit ad s(an)c(t)am Sabinam in

altari minori marcellino petro qui comites fuerunt in diuidue passionis et fidei quos eadem fides et passio fratres effecit felicitate cuius tanta fides mirabilis fuit ut vii filios more machabeorum offerret passionem pro christo perpetua qui privilegio castitatis et fidei meruit martiris nomen conmari. Agatha tanta muliebris abstinentia ipse merito consolatus est apostolorum princeps petrus et exhibuit beneficium plene curationis. Lucia prius districto et contempto thoro pro fide et religione christiana pugnat et per martirium triumphavit Agna vel agnethe cuius tanta est auctoritas quod ipse doctor veritatis ambrosius scribit passionem eius et in die passionis eius missa et sermone solempnizasse eam legitur Item Cecilia que evangelium christi semper gerebat in pectore et non diebus neque noctibus a colloquiis divinis et oratione vacabat que cilicio membra virginea domabat que tyburtium et valerianum suum sponsum ad coronam martirii vocabat que flammis tandem balneatibus superatis martirio detruncato capite primum et patris sanctis suis martirii nomen consessum esse perdixit Anastasia elemosine ipsi martirii palmam promeruerunt Et cum omnibus generaliter sanctis tuis quorum

fides et nota deo sunt nota de quibus Job xv. Nunquid est numerus militum eius et super quem non surgit lumen eius Intra quorum Legit qualiter sublime altare petit recipi quos offert quia in consortio sanctorum quorum indubitata est ad gloriam receptio dominus Intra quorum sanctorum nos qui in hostia offerimus consortium ut eorundem sortes beatitudinis obtineamus. Eph. iii. ut possitis comprehendere cum omnibus sanctis que sit longitudo latitudo et sublimitas et profundum in hiis dimensionibus consistit sors hereditatis mee. Non estimator meriti quia sicut dicit Ysa lix Omnes iusticie nostre sunt sicut pannus menstruate et ideo non possumus aliquid presumere de estimatione meritorum Sed venie quesumus domine largitor quia totum est in indigentia et liberalitate sua adulte admitte ut eorum consortio annumeretur et hoc est quod dicit david Benigne fac in bona voluntate tua domine ac si diceret nisi benigne facias de bona tua voluntate ut de vivis lapidibus te edificentur muri ierusalem hec sepius est expositum Hoc ergo est quod dicit vivi offendi sunt in oblacione et sic de mortuis et vivis in oblacione offendis est beatum uti diximus Per quem hec omnia domine hec est conclusio totius canonis et concluditur hic ea

que circa confessionem corporis do
mini super opera trinitatis et dividun
tur in duas partes ita quod in prima
parte sunt ea que sunt ex parte sacri
ficii autem continentur ea que
sunt ex parte operantium in sacramento
personarum ibi propicium etc. Ex parte
autem eorum que sunt in sacramento
quare dicitur que per ordinem
manifesta sunt in litera dicitur ergo
per quem sic mediatorem qui
se rem fecit tanti sacramenti
Hec omnia tam de fructibus
oblata quam de eis que in sa
cramento offeruntur oblacione
Semper ut omni tempore offerri
possint Bona quia creata
sunt a bono bona sunt Gen.
primo vidit deus omnia que fe
cerat et erant valde bona cu
ras per naturam quam instituisti
et ideo culpa caret dicit enim
Augustinus quia bonus est sumus
et in quantum sumus boni sumus
Nunc est sicut dicit dyonisius boni
est optima adducere et quamvis ita
bonitas creature indita est
non creature Ideo nulla ex
sit super hec unum hic autem que
ad fructum omnium a deo optimo
creata sunt creata sunt in sac
mento Sanctificas dum ydonea
facis ad sanctitatem sacramenti id est thy
mi. Sanctificatur autem per verbum
dei et oracionem vivificas quia
transsubstancias in corpus vivum et
gloriosum et divinum Ezech. xlvii

Omnia ad que venit torrens
vivet Sicut enim dicit filius
dei qui habet vitam in semet
ipso Johannis xv°. Ego vivo et
vos vivetis et Johannis x. Ego
vitam eternam do eis et non peri
bunt igitur quo ad speciem sa
cramenti sanctificas quo ad rem
autem contentam que est sacramenti
res vivificat ipse est corpus
Christi verum et vivum quod de virgine
traxit quo ad rem autem sacra
menti benedicis quia hic est
res contenta et significata omnibus
prestans gratiam ps. Benedixi
mus super nos benediximus vobis
in nomine domini Quo ad libera
litatem autem dantis hoc sacrifi
cium dicit. ac prestans nobis Ipse
enim paratus est dare omnia super
habundanter quam petimus aut
intelligimus quia ipse ex libera
litate sua largitur est omnium
bonorum hic igitur sunt ex parte
sacramenti In omnibus autem hiis per
tergum in primo quod facit deus
per se sine nobis et propter ultimum
quod idem sit deus propria bonitate
sit crux ut virtus crucis hoc intel
ligitur facere et hec virtus a
primo per totum sanctitatis intelligitur
procedere in sacramentum ps.
Aperis tu manum tuam et im
ples omne animal benediccione
libera enim manu largitur suas
benedicciones per ipsum hic tangit
trinitates in sacramento in diversis
et tamen apparatas operaciones Aug.

aut primo operacionem que est fi-
lii qui dicitur principium cum notitiam
mediam. Mediator autem v-
nus est dominus ihesus xpistus. j. Thy.
ij. Vnus mediator dei et hominum
ihesus xpistus per quem hec omnia sicut
per se ipsum mediante hec perfecta
sunt cum ipso hec attribuitur pre-
cise filio scilicet operatur redempcionis
opera vt consulens vocetur inter
patrem et filium sicut ipse dicit
Johannis vi. Quecumque pater
facit hec et filius similiter facit. Vnde
dicit pater autem in me manens
ipse facit opera. In ipso dicit propter
spiritum sanctum quia in illius bonitate
omnia perficiuntur. Et de ipso
propter complementum vnde Ro. xi. Ex
ex ipso et per ipsum et in ipso facta sunt
omnia. Ipsi honor et gloria in secula
seculorum. Est in deo patri in equa
prolacione fit cum calice crux
vt significetur auctoritas quam ipse
est auctoritas totius diuinitatis
omnipotenti autem dicitur quia omnia
habet vt in corpore mistico per-
ficiantur omnipotentia est dei patris
patri enim attribuitur omnipotentia
per se ab alio non vult esse sed a
se ipsa. In vnitate spiritus sancti et
fit crux per totum calicem vt
continentia spiritus sancti significetur.
ij. Cor. vlt. Communicacio spiritus sancti
sit semper cum omnibus vobis. Omnis
honor qui virtuti vt sepe dixi-
mus debetur et gloria que debetur

toti preconio trinitatis quia sicut
dicit Augustinus. Gloria est clara cum
laude notitia que sola clara est
in notitia sancte trinitatis. j. Thy.
vlt. Soli deo gloria et honor in
secula seculorum. Hoc autem dicit deus
vt dicit sanctus Augustinus est deus trinitas
per omnia secula seculorum laudabunt te
Amen autem hic chorus respondet
quia hec sacerdos propter sequencia pu-
blice dicit. Hec autem secunda est se-
creta que vt diximus ideo sub
silencio dicitur ne propter populum viam occa-
sionem ruine accipiat pandatur.
Quod autem quidam dicunt quod istud
secretum silencium significet quod dominus
cum discipulis habuit cum sermone
finito orauit tercio tercio non cre-
dimus et derisionem reputamus
quia nulla de hoc fit mencio
penitus in littera et ideo tales ex-
posiciones penitus dimisimus. Sed quia
sacerdos in deuocione permane-
at ideo silencium est et vt secre-
ta tamen id est illecebris non pandan-
tur ideo putamus quod silencium
illud et alia sunt ordinata. Cum
autem hic finita sit tota conclu-
sio canonis patet per hoc quod omnia
ad sacramentum pertinent scilicet quo
ad preparacionem materie quo
ad consecracionem sacramenti quo ad
eleuacionem oblatorum in mysterio rite
sunt perfecta que autem sequuntur ad
distribucionem pertinent et ad com-
munionem sacramenti sicut diximus
a principio cum canonem in par-
tes diuisimus.

Oremus preceptis salu. te
In hac conclusione presbiter sta-
stans ad aram cum confecto iam
pane celesti alta voce pmo
net omnes petere hunc panem
attendere quod in desidio prin
dui est cum desideratus cuius
nullus esset qui eundem esurientibus
dare posset Dicitur Tren. iiii.
Paruuli petierunt panem et non
erat qui frangeret eis Hoc
autem modo spirituale abenignit-
te
dum quod fuus quidem vobis si sacer
dotis manibus frangatur et dis-
tribuatur vnicuique secundum quod ipsum
oportet Et ideo ad excitandum
hoc desiderium sacerdos exaltat
vocem in hac oratione Et ideo
hic duo sunt excitat enim de
siderium ad petendum panem ce-
lestem Et dicit in communi Oremus
quod dicitur Iac. vlt. Multum valet
deprecacio iusti assidua atten-
dit benignitatis largitatis di
uine que defacili inclinatur ad
assensum orancium quia promisit
Exo. xvi. Mane saciabimini
panibus scietis quod ego sum
sum dominus deus vester Mane
enim exaudit ad vocem qui
sepe preuenit exaudiendo ipsos
petentes et orantes hac ergo
de causa clamat Oremus In
oracione autem duo facit primum
tangit orantis institucionem diuinam
ne temerarius iudicetur ita

te in peticione et conceptu diuinitatis
inducit oracionem In premissione in-
stitucionis duo facit alligat enim
alligacionem precepti et doctrine con
dit institucionem diuine de precepto
Preceptis salutaribus moniti precep-
ptum enim necessarie est obligacio-
nis hoc autem preceptum est Mat. vi. v-
sic dicit dominus Vos autem sic orabitis
Luc. xviii. Oportet semper ora-
re et non deficere Est etiam preceptum
apostolicum apostolicum i. thess. vi. Oraci-
instate vigilantes in ea Hec autem
precepta sunt salutaria quia oracio est
salutaris hominum ab omnibus ma-
lis Iac. v. Oracio fidei saluabit
infirmum et si in peccatis sit di-
mittentur ei Ysi Cap xviii°.
Cum pontifex oraret pro populo
dicitur sic de eo properans homo sine
sola deprecari pro populis profe-
rens seruitutis sue scutum oraci-
onem et per incensum deprecacionem
allegans restitit ire et finem
imposuit necessitati ondens
quoniam tuus est famulus Hoc sa-
lutari adorandum precepto moni-
ti et premoniti a domino benignis-
simo qui semper monet nos de sa-
lutaribus Hebre xii° Erudit nos
ad id quod vtile est in recipien
do et in sanctificacionem eius Ysa.
xxx°. Erunt oculi tui videntes
preceptorem tuum et audies verba
post tergum monentis Et diuina
institucione Tangit instruc-
cionem illius oracionis de pane ce-
lesti que diuine est auctoritatis
rest ipsius et nos formam hec

?formati diuina institucione hec
e instruccione que instituit nos
ut sciamus pete que conueniunt
ad salutem quia sicut d^r. Ro. viii.
Quid oremus sicut oportet nes-
cimus Ipse autem spiritus postu-
lat pro nobis gemitibus inenar-
rabilibus hec est docet nos postu-
lare et ideo Christus spiritu dei plenus
Sciens quid orare oportet ad has
orationis peticiones nos institu-
it et informauit et in hoc affectu
dixerunt discipuli ad dominum luc. xi.
Domine doce orare sicut Johannes
docuit discipulos suos et tunc
in discipulis omnes nos institu-
it ad hec oranda Sic ergo in-
stitute tam autentica disci-
plina audemus dicere vtique ne
sciencientes quid et a quo pete
debeamus ne nobis dicetur id quod
Math. xx. dicebatur filiis zebe-
dei Nescitis quid petatis ne
repulsam patiemur cum paulo
nesciente quid peteret. ii Corinth
xii. Et quia dignificati sumus
procedente huius officii sacrificacione
et sacrificii in quo deo oblati su-
mus oblacione non dicitur nobis
id ii. Math. v. Quod dictum est
de anthyocho in pessimo ora-
bat autem scelestus dominum a quo
non erat misericordiam consecutu-
rus. Sic ergo patri precepto et
institucione audemus dicere Pater
noster Inchoatur oratione duo dicuntur
scilicet captatio beniuolencie ad eum
a quo petitur id quod petitur et
ipse peticiones Peticiones ibi
incipiunt ubi dicitur Sanctificetur nomen
tuum Captacio beniuolencie duo-
bus Captamus enim beniuolenciam
allegando dulcedinem affectus eius
a quo petimus et allegando ho-
nestatem eo quod nichil nisi celes-
tia pete proponimus et bona que
bonus pater ex sua honestate
libenter a se peti desiderat et
hoc facimus dicendo Qui es
in celis primum igitur est quod di-
cimus captando beniuolenciam
a persona a qua petimus pater
noster. dicimus enim pater noster ut prin-
cipium orationis dulcescat In
nomine patris Sapie xvi. Sub-
stanciam enim tuam et dulcedinem
tuam quam in filios habes osten-
debas dulcissimum enim nomen est in
ore filii nomen patris Sed filius
in spiritu qui a patre procedit
filium nominet et inuocet pa-
trem Ro. viii quia estis fi-
lii dei misit deus spiritum filii sui
in corda clamantem abba pater Sic
in ore filii nomen patris mel
est sub lingua melos in aure
et in corde iubilus Sic filius
nominauit patrem. Marc. xiiii.
Abba pater omnia tibi possibilia
sunt Sic filius inuocans patrem
in spiritu dileccionis qui in filium
procedit a patre unius cum spiritu
dileccionis efficitur. i. Cor. vi.
Qui adheret deo unus est cum
eo spiritus Est autem pater nomen tam
nomen dulcedinis et dileccionis

s3 etiam formatiue virtutis
Virtus enim patris etiam naturalis
que ad dulcedinem nature distillat
in matricem que recipit guttam
dulcissimam et concipit habet in se
virtutem fortificatiuam que format
sanguinem matris in partum
et filium patris in hominem perfi
cit ad patris similitudinem per
fectam nisi obstet inequali
tas et inobedientia materie in
qua confirmacionem operatur Cu
ius autem hec virtutem ducit nomi
patris et ab hac virtute sit impo
situm constat quod nullus naturalis
pater hanc virtutem habet a se et per se
nisi ipse est primus istius tam no
bilis virtutis principium Et vir
tus hec est ymago quedam et
exemplum in hominibus et exem
plar primum et causa et arche
tipus est in primo patre sic
omne secundum virtutem suam accipit
a priori in ordine suo quod est
eius pater Secundum namque apostolum
ad Ephe. iij. Huius rei gratia
flecto genua mea ad dominum
patrem ex quo omnis paterni
tas in celo et in terra nominatur
quod verbum tractans beatus
Dyonisius dicit quod omnis pa
ternitas ex qua sunt dii et
homines patres et filii et patriarchia
est et filiarchia super omnes
patres eleuata Considerauit hoc
sapiens et pya mater vij fratrum
super modum laudabilis et bo=

norum memoria digna .ij. mach.
vij. dicens ad filios Nescio qua
liter in vtero meo apparuistis ne
que enim spiritum ego et animam do
naui vobis et vitam et sin
gulorum membra non ego
ipsa compegi Sed mundi cre
ator qui formauit hominis
natiuitatem quique omnium in
uenit originem et spiritum vobis
iterum cum misericordia reddet et vitam
Igitur secundum hoc primus pater deus
huius virtutis immaterialem
diuinam in omnibus et super omnes
immaterialiter nos ad suam yma
ginem formans et similitudinem
neque enim virtus perfecta est nisi
figuratam ymaginem perfectam
producat patris similitudinem
Sicut enim ymago optime lineis
congruis protractura sit ad
vultum per coniunctionem et ine
squalens et discolor colore de
bito carens et vita et spiritu non
dicitur esse perfecta virtus forma
tiua perfecta autem est quando congru
it et instituit impletione
proportionis decentis et colo
ris pulchritudine et inspiratus
hylaritate et vigore virtutum
et actibus et motibus et pulsibus
vite Hinc est quod non dicitur
faciamus hominem ad ymagi
nem nostram tantum s3 additur ad
similitudinem ut sic gerit y
maginem illius memorie in
telligentia et voluntate sit perfe
ctus similitudinem et hoc quod

memoria sit sine oblivione
noticiam dei retinens quidi
quedam immutabilitas eter-
nitatis et intelligencie plena luce
veritatis divine ignescentis et
candescentis Sicut dicitur de ea
Sap. vii. Ipsa est candor
lucis eterne et speculum sine
macula dei maiestatis et e-
manatio virtutis dei sincera et
ymago bonitatis illius et volun-
tas tota ardens desiderio ca-
ritatis paterne Ita quod cum apostolo
ii Chor. v dicimus urget nos
Et illud Ro. v. Caritas dei
diffusa est in cordibus nostris per
spiritum sanctum qui datus est nobis
et in corde nichil pulset nisi
vita dei patris ut dicitur Deutro-
nij. Vos qui adheretis vivi-
tis universi Verendum est enim
si tanta virtus patris degustata
dulcedinis sui cordis mor-
tuam formet ymaginem hoc
enim tamquam inutile aborti-
vum proicitur ne aspectibus hominum
proiciatur hoc intendit unicus
et naturalis filius qui omnibus
filiis indisciplinis dixit Joh.
xv Vos videbitis me quia
ego vivo et vos vivetis Joh.
v Sicut enim pater vitam in
semetipso sic dedit et filio habere
vitam in semetipso Congruen-
tas autem et venustas coloris est
in pulcritudine virtutis ut co-
lores sint angelis et illi de

quo dicitur Can. ii Ecce tu pulcher
es dilecte mi et decorus Vis
enim gloria mea et decor hym ps
est ab initio Judith x Cui
dominus contulit dominus splendorem
quia omnis ista compositio non
ex libidine sed ex virtute pen-
debat Spiritus autem spirans
in nobis sanctus spiritus est a patre
nostro in nos procedens sic in
omni in omni natura spiritus
naturalis filii procedit in ipsum
a patre unde Gen. ii Inspira-
vit in faciem eius spiraculum vi-
te Sic tota trinitas dicitur pater noster
Ysa. lxiiii Nunc domine pater
noster es tu nos vero lutum et fic-
tor noster et opera manuum tuarum
omnes nos sic et ps. Finxit
singillatim corda eorum et
intelligit omnia opera eorum
sic dicitur Eccli. xvii Quod deus de
terra fecit illum et secundum se vesti-
vit illum virtute hec ergo dicimus
cum dicimus pater noster. Noster enim
est si ymaginem eius premedi-
um qui dictus est perfimus
Unde de quibusdam qui ymagi-
nem eius non perfert dicitur in
ps. Filii alieni mentiti sunt
michi filii alieni inveterati
sunt et claudicaverunt a semitis
suis Alienus enim est in vul-
tu alieno quem carnis concupis-
centia formavit in voltum
meretricium carnalis feditatis
et corruptionis Bar. v. Non

qui filii carnis sunt estimantur
in semine divine suppleo Gen
xxi Ancillam et filium eius Non
enim heres erit tibi filius an-
cille tue cum filio meo ysaac
hunc est ut dicitur Gal iiii Non
sumus ancille filii sed libere con
cupiscencia enim ancille et pe
tulancia carnis semen dei de
formant in vultum alienum et igno
bilem Aliem etiam sunt qui cu-
piditate seculi transformantur in vul
tum mundi et dicuntur filii huius
seculi prudenciores filiis lucis
in generacione sua sunt sic fit
ut deplorat Jeremias in tren
ii Filii syon incliti amicti au
ro primo quomodo reputati sunt
in vasa testea opus manuum
figuli Splendor enim dei au
ri lucebat in vultibus filiorum
dei Nunc autem ex cupiditate
et ex ambicione horum conformantur
terrenis nichil proficere nisi
ut sint vasa testea et lutea
et opus manuum figuli qui
calcat lutum in luto et vasa fa
terrene cupiditatis Naum ii
facies omnium sic nigredo olle
Sunt iterum qui preferunt vultum
dyaboli de quibus dicit veritas Joh
viii Vos ex patre dyabolo estis
et opera illius vultis perficere hii
enim ipsa crudelitate ire et invidie
et accidie hoc est pigricie ad omne
bonum formam dyaboli assumpserunt

et sunt horribiles Job xli fa-
ciem eius precedit egestas de
omnibus hiis alienis faciebus
que deformaverunt faciem
celestis patris una est disima
Job xl ubi loquitur pater ad
unum et naturalem filium dicens
contere impios in loco suo
et absconde in pulvere et faci-
es eorum demerge in foveam
hoc est in baratrum perdicionis
eterne Omnes enim hii alieni
sunt de veris autem dicitur
filiis i Chor xv Qualis est
pater celestis tales sunt et celestes
sui filii Ergo sic portavimus
ymaginem terreni ita et porte-
mus ymaginem celestis Dic
igitur et tali virtute dicit pater in
de trinitas si ex virtute patris
formatur et vero filio eius
conformamur et in spiritu sanc
to inspiramur Qui es in
celis Captiva violencie est
ab honestate ex petite Ideo
enim dicimus qui es in celis
cum tamen sciamus quod ipse u-
bique est quia ubi est pater
ibi sunt bona que petuntur
ab ipso Significamus ergo
quod celestia bona in quibus
ipse refulget in celis pete-
re intendimus ab ipso hec omnia
libenter dat quia decet eum talia
dare et ita sunt conveniencia pe-
tentibus filiis et sunt mensura
bona nobis et sunt ditissima

facienda ⁊ exaltanciā filios.
Qꝛ enī hoc celi munus hoc
dare doceat pȝ ex hoc qꝛ
de paruis cogitare non est
magnifice sue libertatis quin
ꝯ ad filios h̅c significauit fili⁹
eius dixit terrena petentibus
Johannis xvj°. Vsqꝫ modo non
petestis quitquam in nomine
meo. Ac si dicat sic terrem
terrena vsqꝫ huc petistis q̄
in ꝯparacione celestiū non sunt
quitquā. Ꝟ est enī rex bea-
tus qꝛ assweru⁹ inscribitur
de quo dr̄ Hest. iij°. qꝛ largit⁹
est munera iuxta magnifi-
cenciā principalem hoc ē que
decebant magnificenciam
tanti ⁊ tam gloriosi prin-
cipis. Hec sunt ꝯferentia pete-
tibus ⁊ vtilia. Vn̄ dr̄ j. Cor.
xij. Vnicuiqꝫ datur manifes-
tacō. aut̄ spūs dr̄ donū qꝛ
patris spm̄ in ipsa dom ma-
nifestat vtilite hoc est qđ
Luc. xj. Si vos cū sitis ma-
li nostis bona data dare
filijs vr̄is quāto magis
pr̄ celestis sic dabit spiritū
bonū h̅c est donū spūs vti-
le petentibus se. Hec sunt ma-
nifesta ⁊ eterna bona quia ce-
lum est incorruptibilis
locus dei vt dicit philozophus
etiā s̄m om̄ opinione et
assercionē. Vn̄ pa. petri. j. Bn̄-

dictus deus ⁊ pr̄ dn̄i nr̄i ihū xp̄i
qui s̄m magnā miāz suaz
regenerauit nos in spē viuā
in hereditatē incorruptibilem
⁊ immarcescibilem ⁊ incontami-
nattam ꝯseruatā in celis. Hic
est qꝛ spe dns̄ dr̄ Math. v°.
Thezaurisate vobis thezauros
in celis vbi nc̄ erugo nc̄ thy-
nea demolitur vbi fures no
effodiunt necqꝫ furantur. Ꝟ di-
tissimos faciunt filios sic dr̄
j. Cor. j°. In omnibus diuites
facti estis in illo in omni v̄bo
in omni sciā ita vt nichil de-
sit vobis in vlla gra. Sic dr̄
ij. Palip. ix°. Qꝛ magnifica-
tus salomo diuicijs ⁊ gloria sup
omnes reges vniuerse terre. Sic
dr̄ de sirus ecci. xliiij. Omnes di-
uites in v̄tute pulcritudinis
studiū hītes h̅c sunt filij tan-
ti patris ad om̄em honorē pro-
mouencia ⁊ exaltancia. Gen.
xx. Tulit iacob s̄bam patris
sui ⁊ de illis facultatibus dita-
tus factus est inclitus. Ipi enī
infelices terrena pro celestibus
ꝯmutantes hanc s̄bam in
domo sui patris neglexerit
quam spūalis ⁊ sapiens pro-
meruit iacob et tollens eā
de manu patris inclitus honor
factus est. Sic enī gloria ⁊ honore
coronat filios ⁊ ꝯstituit eos sup
opa manuū suaꝝ sicut pr̄

Gloria enim et divitie sunt in do-
mo celesti et non in terrena
Ps. cxi. Merito sunt divitie
et opes superbe hoc est suprme
hoc est excellentes et omnes qui-
bus dantur in honore exulta-
tes. Basilicet nomen tuum hic prima
inti. vii. pretiosum. Nomen autem
quod hic signa sanctificari petimus
hoc est quod generat in nobis tantus
pater. Sicut enim homo generat
hominem et ipsa generatione sua
dat ei hoc nomen quod homo vo-
catur in veritate sic et homo est.
Ita pater deus generat deum et ipse
sua generatione dat nato quod
deus vocatur et est. Generat enim
nos parturiendo in nobis formam-
do suam deitatem et huius genera-
tionis semen est verbum
intellectui et gratia in affectu quod ut
sic generet ipse dicit Ysa. lxvi. Si
ergo qui generationem aliis tribuo
sterilis ero ipse dicit dominus quin-
que non ero sterilis. Sic autem a
deo patre formatur partus secundum
participationem divine ymaginis
et virtutis vere dicitur. Unde Johannes
x. Illos dixit deos ad quos
sermo dei factus est et est similiter
verbi quod sic est in generatione ho-
minis secundum naturam. Licet enim se-
men hominis receptum in ute-
ro factum est per effectum et operacionem
boni et efficacis seminis tunc id
quod factum est est et dicitur homo

Cum igitur sermo dei sit semen
dei quo verbum in effectu et opera-
cionem factum et perfectum est in opera-
cione verbi seminalis dei. Tunc
deo quod tali effectu et operacione fac-
tum et perfectum et constitutum est
dicatur deus secundum divine virtutis
participacionem. Vere enim deus est
qui participacione dei dicitur
sicut in ante habitis meminimus
nos dixisse. Sic ergo intel-
ligitur quod dicit illos dixi deos
ad quos sermo dei factus est
et non per solum scriptura ps.
Ego dixi dii estis et filii ex-
celsi omnes sic dicit moysi
Exo. vii. Constitui te deum
pharaonis. Sic etiam arguens
iudeos dixit. Quem pater
sanctificavit et misit in mundum
vos dicitis quia blasphemas
quia dixi filius dei sum quid
dicitis error et mendacium hoc dic-
tis. Per talem enim generacionem
conformamur filio quem pater sancti-
ficatum misit in mundum et filio-
rum dei nomen habemus in par-
ticipacionem deitatis et veri fi-
lii conformitatem. Unde dicit Ro. xiii.
Quos prescivit conformes fieri
ymagini filii sui hos et voca-
vit et quos vocavit illos et ius-
tificavit et quos iustificavit
illos et magnificavit et pau-

lo an dixit quos prescivit conformes
mes fieri ymaginis filij sui
vt sit ipse primogenitus in mul
tis fratribus hoc est quod dicit Ioh primo
canonica iii. Videte caritatem
dedit nobis deus vt filij dei no
minemur et simus hoc ergo nomen
quod domini et dei filij nominemur et
simus sanctificatur dominum et cum datur
et confirmatur et hic itum accipit
ad similitudinem nominis in na
ti nobis pro natum hoc est nomen
quod innascitur nobis propter hominem ho
minem primo influida natura
ex vtero profusum primo in mun
dum est et debile In mundum
quidem quia humorem vteri
in mundum sibi habet imbibitum et in
fusum vnde fedo humore hu
ment corpora natorum et stolido
si efficiuntur et molles valde propter
quod precipit sapiens medicus
quod corpora natorum sale aspergantur
vel aqua salsa vel sulfurea
nervo lavent propter exsiccationem
debilis etiam est in infantibus
humanitas et ideo paulatim cibo
solidiori de die in diem in dierum
continuum congruum est etati pri
pium confortari proprie donec
perfectis exsiccatione membris
et quantitate proficiunt homines et sui
prius accipiant virtutem digesti
to et exercitato fedi vteri humido

et membris per nutrimentum in so
lidum reductis adveniente per
omnem eundem modum mundatur
et confortatur in nomine nomen
dei adiuncta generacione nobis
ingenitum oportet enim in nobis
fedum exsiccari humorem concupis
centie quem ab vtero fedo con
traximus de quo dicit psalmista Ecce
enim in iniquitatibus conceptus sum
et in peccatis concepit me mater mea
Vnde dominus imperat quibusdam
non sic emundatis Ezechiel xvi.
Radix tua et generacio tua de ter
ra chanaan pater tuus amor
reus et mater tua chetea et cum
nata es in die ortus tui non
est precisus vmbilicus tuus et
in aqua non es lota in salu
tem neque sale sallita neque in
voluta pannis fedum enim se
men et humore concupiscentie flu
ens est de chanaan Vnde dan
xiii Semen chanaan et non iu
da species decepit te et concupiscentia
subvertit cor tuum et vterus pes
simus insania plenus est vte
rus chethee que insanies
iniquitatis et qui ab ipso profunditur
vterus ille continuam influit in
saniam si non gladio sencissime
districtionis prescidatur hic nec
die partus nec aqua bal
nei salutaris est lotus nec
sale sapientie sallitus nec pannis

sine flestus discipline involu
tus Et ideo quod sic natum est
totum est maledictum et immun
dum et nullo modo sanctificatum vel
emundatum Si autem lavatur aqua
salutari sacramentorum et lacrimarum
et salitur sale discretionis et spar
ditur ab utero gentilie per gladi
um severissime discretionis tunc
procul dubio excitatur et emundatur et
ideo sanctificatur quia sanctum idem
est quod mundum unde in figura huius
dicitur de maria Luce i. quod ex te
nascetur sanctum vocabitur filius dei
Et sic sanctificatur nomen dei quando
ab immundiciis id quod nobis de deo
innatum est emundatur sicut dicitur
Ezechielis xxxvi. Effundam super vos
aquam mundam et mundabimini ab
omnibus inquinamentis vestris psalmus La
vabis me et super nivem dealba
bor Confirmatur etiam de die
in diem donec perficiatur in motibus
et operationibus quod innatum est
in nobis de forma et nomine
divino quia non statim forma perficitur
quia a forma principiis nova
tur et ideo primo lac solidiori ci
bus ministratur et iterum post cibum
solidiorem et cetera deinceps donec
membra ad perfectas operationes
confortantur Et sic est in divina ge
neratione unde prima Io. iii. Ca
rissimi nunc filii dei sumus
nondum apparuit quod erimus ex
ipsa filiationis genitura quam
nondum perfecti sumus et sequitur
Scimus autem quoniam cum apparue

rit s. hoc quod ex dei genitura et filia
tione dei est in nobis similes
ei erimus in perfectione virtutis et
operationis et tunc videbimus
patrem in nobis sicut est per speculum
speciem tuam cum iocunditate di
cimus vel Deutro. xxxii. Da
te magnificentiam deo nostro dei per
fecta sunt opera tunc enim perficitur
ablactatus ad mensam patris
adducitur Gen. xxi. Capiens
solidum cibum sicut perfecta Hebre
orum v. Perfectorum est solidus cibus eorum
qui pro consuetudine exercitatos
habent sensus ad discretionem boni
ac mali Sic significatur nomen
dei in nobis quia sanctum est idem
in forte vel firmum Ys. xxviii.
Quem docebit scientiam et quem intel
ligere faciet auditum ablactatos
a lacte avulsos ab uberibus Et
dicit paulus i. Cor. xiii Cum
essem parvulus meditabar ut
parvulus sapiebam ut parvulus
quando autem factus sum vir evacuavi
que erant parvuli Sic ergo nomen
dei innatum nobis emundatur a pol
luentibus sanctificatur Et dum id quod
innatum est nobis ex dei genitura
confortatur nomen dei sanctificatur De
primo dicitur Ioh. xvii. Pater clarifica
nomen tuum invocatum est super nos
Ezechiel. xxxvi. Sanctificabo nomen me
um quod polluisti inter gentes et
hec est expositio litteralis quia dicitur sanctifi
cetur nomen tuum quod s. ingenitum
est nobis ex tua operatione generationis
sicut prius dictum nobis Levi. ultimo Sancti
estote quoniam ego sanctus sum deus

vt qui sanctificavit nos sic in
sancti sanctorum dicitur Luce i fecit michi
dominus magna qui potens est
et sanctum nomen eius Hec igitur est
literaliter exponendo petitio prima
Adveniat regnum tuum Regnum
dei sicut in aliis operibus sepe dixi
mus nichil aliud est quam per
fecta et consummata potestas ius
ticie divine in qua in nobis et
in tota ecclesia regnat deus quia
sic regnum a tullio et platone
et aristotile exponitur dicentibus
quod regnum est omnis finis legis
et ordinis distributiua pro perso
nis ad regnum pertinentibus hec enim
cum regno perficiuntur et consistunt
urbanitates animi et omnia regi
mina quod bonum civium et fines
intenti a legis latoribus et obser
vaciones legum et officiorum con
gruis personis distribuuntur
hec autem regnum tribus perficiuntur scilicet
essencialibus sive substancialibus vir
tutibus et operacionibus essencialia
regno et regi sunt ea que regem
faciunt et regem decorem perfici
unt in ipso et sunt tamen quorum
unum est ut iusticiam habeant per
animam ut sicut ipsa est princi
pium omnium motuum et operacionum
corporis Ita in anima iusticia
sit principium omnium motuum et
operacionum anime et nullas alias
in se senciat operaciones et insig
num huius datur regi corona Sap
v Accipient regnum decoris et
dyadema speciei de manu domini
Secundum est quod totis viribus iuris

et iusticie redeat intellectus regis
Ideo dicitur Hest iii Assuwe
rus qui imperat hebreus rex
secundum hunc sapientes scientes
leges et iura maiorum quorum
consilio omnia faciebat et insignum
regi datur purpura Unde de se
dixit rex optimus Job xxix
Justicia indutus sum et vestivi
me sicut vestimento Tercium
quod perficit reges est tranquillitas
iudicij recti et in signum huius
datur regi thronus et sceptrum
Thronus quidem pro tranquillitate
qua exequitur omne iudicium
Sceptrum autem quia cum iudici
um nichil aliud sit nisi exe
cucio iusticie omnia dirigat
datur sceptrum insignum huius dicitur
Ps Thronus tuus deus in se
culum seculi virga directionis vir
ga regni tui Primum horum regum
est in regis affectu Secundum est
regum in intellectu Tercium est
regum in effectu hec est igitur in
rege regum summa et perfecta Vt
autem regnum consistit in tribus scilicet ut
sit virtus et potestas supposita non
inclinabilis ad scabellaria
et conculcanda et in perfectiones
illorum et signum datur et ordina
tur regi pro ceteris omnibus sup
positis ad similia non
inclinabiles sed super in alto dig
nitatis iusticie consistens lex
autem prorsus ponitur ysa xxxiii
Qui ambulat in iusticijs
et loquitur veritatem qui proicit

iniquitate et calumpnia et excu-
tit manus suas ab omni munere
ne obturat aures suas ne
audiat sanguinem qui claudit
oculos suos ne videat malum
ille in excelsis habitabit. Proverbiorum
xx. Rex qui sedet in solio iudicii
in altis sedibus circa regem se-
dentes ex quorum scitu et iudicio
omnia discernuntur. Secundum quod per-
ficitur virtutis regis est inviolabili-
tas et incontradicibilitas implen-
di decreta et ad hoc dantur regi le-
giones et duces sicut dicitur ii. Regum xx.
Egressi sunt de Ierusalem cum Ioab viri
sui et Cerethi et Phelethi legiones
et omnes robusti ad persequendum
Syba. Cerethi enim interpretantur iu-
stificantes qui latrones et ma-
los regnum invadentes occide-
bant scuta protectionis et regnum.
Tertium quod totam virtutem regni
regit pietas potestatum qui ex of-
ficio suo libera servitute absque fictio-
ne contra malos intra regnum
existentes puniendum ne turba-
bantur cives in regnum ori-
untur. Ro. xiii. vis non timere po-
testatem bonum fac et habebis
laudem ex illo. Si autem malum
feceris time non enim sine
causa gladium portat vindex
enim est qui malum agit. Perfec-
tio autem operis regum consistit i-
bi quorum primum ut opus omne
publicum lege regulet et ad hoc
constituti sunt principes qui iuris
consulti esse dicebantur. Ysa. xxxii.

Princeps ea que digna sunt
principe cogitabit et non erit am-
plius is qui insipiens est prin-
ceps. Secundum est ut omne emer-
gens dubium consilio sapientum
determinetur et ad hoc dantur con-
siliarii sicut Cusi fuit apud
David. ii. Regum xv. preterea hoc impro-
perando dicitur Ysa. xix. Sapien-
tes consiliarii Pharaonis dederunt
consilium insipiens. Tercium autem
est ut omnem in plebe in populo o-
pera virtute formentur et sit ad
bonum vitam quilibet pro suo
modo vivendi ordinetur. Ysa.
lx. Populus tuus omnes iusti in
perpetuum hereditabunt terram. Germa
plantationis mee opus manus
mee ad glorificandum. Hoc est regnum
dei perfectum et talis distributio or-
dinata iustitie et virtutis et
operis sit sicut omnes qui in ur-
banitatibus eius studuerunt. Si
ergo iustitia nobis adveniet si vo-
iustitie divine illuxerit. Si tran-
quille in nobis iustitia dei re-
sideant. Si virtus dei altum
inclinabilis sit nobis. si invinci-
bilis et incontradicibilis a nobis
volitus sit. Ysa. Si altitudo dei
alta non inclinabilis sit nobis
si libera servitute absque terrore et timo-
re quicquid volitum dei non co-
gnovit sit recepissimum conpunctam
et id quod congruit legi dei libere
sit expeditum ad actus. Si omnia
nostra opera lege dei mensurata sit
et licitam si omnia ad consilium terminata

di dubita nra Et omnia nri
vtute sint informata ad bti
tudinem diuinaz ordinata tuc
pito adveniet nob regnum di p
quod i nob pferte regnat Et hc
est qd d Luc xvii Regnum dei
intra vos est Math xii Si i
digito di eicio demonia pfecto
dum in hominibus impedimenta
profecto pro venit in nos regnum
di Math iiii Agite penitenciam
apropinquavit regnum in vobis primo
do appropinquavit enim regnum ce
lorum xvi Non regnum celorum
xvi Non regnum di esca et potus
sz iusticia et pax et gaudium in
spu sco Apoc iiii Fecisti nos
deo nro regnum Fiat voluntas
tua sic in celo et in terra volun
tas di est voluntas beneplaciti
et voluntas signi Beneplaciti
aut voluntas e quam hz in se
ipso que cum potens est et im
pedire non pt quin semp vol
tum consequatur Ps Omnia q
cumq voluit dns fecit in celo i
terra in mari et in omnibus abys
sis Ro ix Voluntati eius quis
resistit Est aut voluntas sig
qua aliquo signo expressit
et hc e quinqz modis s precepti co
silii prohibicionis operacionis
et permissionis vbi impat et
prohibz pmittit consulit impl
Nam aut precipit vel consulit
vel prohibz vel pficit opere
exempli significat quid velit
quod aut pmittit illud non vult s
ordinat id et quamvis no velit
peccatum qd pmittit tn vult bonum
quod ex ordine illius mali elicit
Sicut non voluit crudelitatem
Decii et aliorum tyrannorum tamen
voluit ex hc eorum et eluceseere
cunctis in exemplum pacienciam laure
cii et aliorum martirum de hiis vo
luntatibus dr in ps Magna opa
domini exquisita in omnes vo
luntates eius dum preceptum imple
mus prohibicionem cavemus Co
silium amplectimur operacionem
sequimur tamquam exemplum
et in pmissione pmittimus stu
demus bonum i nobis pficere
pt quod pmittitur malum ma
lum fieri Sic enim faciamus
ut d Ro xii probantes que sit
voluntas di bona et beneplacens
et pfecta Bona quidem in pre
ceptis et prohibicionibus benepla
cens in consiliis et operacionibus
exemplaribus pfecta aut in
bono qd in nobis de pmissis
et alio malis elicitur Hec est
voluntas di de qua dr i tes iiii
H est voluntas di sanctificatio vra
hac voluntate benigne fecit
nobiscum quia mentem voluntate
confirmat voluntati sue vt e
dificarentur muri irlm qui de
ruunt et voluntatem di fractis
lapidibus instaurant Hanc
voluntatem dei petimus fieri
in terra sic et in celo dedit enim
nobis deus vt d Aug in
xii sup Gen ad litteram duas

ptes rõnis Vna quidem que
fide illuminata et sapiã dei et intel
lectu et sciã ad vitã contemplacõis
celestibus et etnis et diuinis racõibus
inheresscit que est caput et
anime mẽ viribus Aliam autem
dedit que inferiora sunt quibus
hec vita non agitur prudẽter
disponit ad vitam prudẽtia
et arte et consilio humano et humano
Iste autem ptes se sic hnt ad in
vicem qm prima regit et scda re
gitur quia inferiora ad superiorum
et intellcm et sciam superiorum sunt
disponenda Exo xxxviij vi
de omnia facito scdm exemplar
quod tibi in mente monstra
tum est / Petimus ergo vt vo
luntas quintuplex sit sicut tua
hc est terrestri vita nr̃a disposicõe
sic disponatur sicut ipa fiẽda
ordinata est in celo in dei sa
pia et intellcu et scia quia tunc
terrena descendunt a celestium or
dine et nullus error et nulla
confusio nulla inordinatio nulla
puersitas fiet in omnibus terrenis
in quibus nr̃a vita agitur et nul
la vanitas se nobis pt ingere
re que efficere possit vt opus
nrm mercede careret hoc
significatur Gen xv vbi dr qd
deus eduxit foras abraham
et ait illi Suscipe celum et numera
stellas si potes et dixit ei sic erit
semen tuum qm eum eduxit
sicut qm a visibilibus cum remouit
vt libere aliqua celestia valeret
contemplari Qm autem dixit Suscipe
volunt vt totam mentis
aciem conuerteret ad sublimitates di
uinorum Et qm dixit numera stel
las voluit qm stabilitates eterne
contemplaret luces quantum pos
sit Et qd subiunxit Sic erit
semen tuum intelligi dedit
qm luces eternarum racõnum sal
ua sp habet ad disposicõm tem
poralium opum / Hic dt dns ad
Job xxxviij Numquid ordinem
nosti celi et racõne eius pones
in terra Hic dixit paulus phy
iij° qm nr̃a conuersacio in celis
est quia in tota vita nr̃a no
nisi celum aspicitur qm tota
vita celi racõnibus expressa for
matur Et Panem nrm cottidia
nu da nobis hodie hec peticio
quamuis multipliciter in aliis opi
bus sic a nobis exposita sup
Math et sup lucam Tu quia
ppter hanc peticionem hic alte
sacerdos clamans pmonet ppls
ad panis eukaristie desideriu
hic no exponemus ea nisi
de illo pane de quo dt dns
Johnis vj° Hic est panis
verus qui de celo descendit
vt det vitam mundo Hic enim
panis est quia vere resi
ciendo confortat ps panis
cor hominis confirmat Hic est
nobilis de celo descendens ps
Panem angelorum manducauit
homo Hic est vtilis omnium des

uiens desidio Sap. xvi. Paratum
panem de celo prestitisti illis sine
labore habentem in se omne de-
lectamentum et omnem saporem
suauitatis Substancia enim tua
et dulcedinem quam in filios habes
ostendebas et voluntati vniuscuiusque
eorum deseruiens ad quod quisque
volebat conuertebatur hic est delecta-
bilis conditus pinguedine deita-
tis Gen. xlix. Aser panis eius
pinguis et prebebit delicias re-
gibus hic est fortissimus prebens vir-
tutem et viaticum ut viam nitens quis
itur ad dominum perficiat in Reg. xix.
Comedit helias et bibit et am-
bulauit in fortitudine cibi illius
xl diebus et xl noctibus vsque ad
montem dei oreb hic est minu-
sapientie dei filius subcinericius humili-
tatis humane carnis intra vir-
ginis decoctus Gen. xviii. Ac-
celera tria sata farine simile
conmisce hic est puritatem corporis
anime et deitatis et fac subcine-
ricios panes azymos hic est
azymus sine omni peccati corrup-
cione. j. Chor. v. Epulemur
non in fermento veteri neque in
fermento veteri neque in fermento
malicie et nequicie sed in azymis
sinceritatis et veritatis hic est copio-
sus ad omnem benediccionem Ysa.
xxx. Panis frugum terre tue
erit vberrimus et pinguis hic
est fructus quem non licet nisi sanctis in
loco sancto comedere. j. Reg. xxi.

Non habeo vero panes laycos
sed tantum panem sanctum si mundi sunt
sunt pueri maxime a mulieri-
bus manducent panem ergo nimis qui
nobis est paratus dilectis et specialibus
tuis filiis Math. v. Non est
bonum sumere panem filiorum et
mittere canibus ad manducandum
Da nobis quia vendi non potest
eo quod nullo precio potest estimare
Ys. lv. Quare appenditis
argentum vestrum non in panibus
et in labore vestrum non in saturitate
audite audientes me et come-
dite bonum et delectabitur in cras-
situdine anima vestra Hodie hic
est cottidianus tua indigemus in cottidiana
refectione Dan. j. Constituit eis
rex annonam per singulos dies
de cibis suis et de vino vnde ipse
bibebat Et quia infinita es-
sent hic dicenda de hoc pene
in fine post officium misse per
positionem resumentes tractabimus
de ipso in subtilitate Hec ergo
sunt quatuor peticiones per me que
sunt pro adepcione boni Bonum
enim hoc aut est secundum esse diuinum
in nobis aut secundum posse diuinum
aut secundum perfectum diuinum opus et
secundum restauracionem de perditi in
esse diuino quam de perdicionem ne-
cesse est fieri ex natura continua temp-
tacionum et huius vite miserie ne-
cessitatum et quo ad esse diuinum
in nobis datur peticio prima quo ad
posse autem datur peticio secunda que
ad perfectum opus datur tercia quo ad re-

stans de pditu dat petitio qrta
Et sic satis istarum peticonum et
mis ordo quia in adeptone
boni plurib ad petendu no indi-
gem' que aut sciat sunt de
precacones pro malis amouendis
Et dimitte nob debita nra sic
et nos dimittimus debitorib
nris Debita sut que redde
debemus p satisfaccom deo tu
ex malo omisso tu ex bono
ad qd tenemr omisso tu ex ta-
lento nob credito Omnia em
h sm num et pondus et men-
suram redde hem' Et qa
fragiles sum' ad pfcm red-
de no valem' De malo em
omisso d. ij. Chor. v. Os
astabim' an tribunal xpi vt re-
ferat vnusqsq pro ut tunc
redde ppa corpis hc est que
in corpore gmisit pro ut
gessit De debito aut quod
est ex bono omisso d. luc
xvi. Ho quidam habebat
villicu et hic diffamatu est a
pud eum quasi dissipasset
bona sua et dixit ei domin'
redde racom villicacomis
tue Jam em non potis vil-
licare de talento credito siue
in naturalib siue gratuitis siue
in bonis fortune dicit Mat
xxv. qd vocauit suos suos
et posuit racom cu eis Omnis
aut seruitate dni eu de-

bem' dicentis no exies in-
de donec .i. donec reddas vsq
ad nouissimu quadrante Mt
v. et illud Math xij. De omi
vbo ocioso qd locuti sunt
homines reddent racom i nouis-
simo. Omnis eciam pietatem
dni in nos et miaz Math xviij.
Misertus e dns suo qui pro-
ciderat an eum rogans ipm
pacienciam habere in eum et di-
misit ei vniuersum debitum
Simile luc vij. Non habentib
illis vn redderent donauit v-
triusq Et procedentes oram'
in eadem spe dimissionis dice-
tes dimitte nobis debita nra
nichil habentib redde n eu p-
cetue affcm dilecconis luc vij
Dimissa sunt ei pcca multa qm
mium dilexit multu que di-
leccio ad offensum prem elicit la-
crimas et dolorem in gpuncione tri-
bulacone hoc em et in publi-
cano meruit gdonacom qui
et humilitate gfessus de pssit
oculos et in oracone de se vitate
gfitebatr et in sfluxione satis-
faccionis tutudit pect' luc
xvi. H ecia manassen resti-
tuerit. ij. palip. vlt. In hac
ergo fiducia hns qui dicti sit
simile dispositi in cordis con-
tricione et dileccone et oris va
gfessione et in satisfaccone la-
bore accedimus ad thronu gre

pris nr. dicentes dimitte nobis
debita nra et non intres in iu
dicium seuere districcionis quia
nullus aput te iustificabitur
homo nisi per te omnium peccator
et debitorum fiat remissio Orien
tes aut peni no dimitti nisi in
commone sanctorum sciens omnibus in
caritate communicantes addimus
Sicut et nos dimittimus debi
toribus nris ex intencione et af
fectu quia ipse dns dicit Math
vi Si non dimisitis i corde
vnusquisque vrm proximo suo
nec pr celestis dimittet vobis
peccata vra Vn Math xviii super
eum qui noluit dimittere suo
conseruo reuocauit dns vniuer
sum debitum Vn eccci9 dicit
homo homini seruat iram et
a deo querit medelam in ho
minem similem sibi non habet miam et
a deo veniam q. d. nunquam
consequitur veniam qui non re
mittit in se peccanti distinguit
tamen hic quidam quod aliud est
debitum hominis et aliud debitum
iusticie et hominis debitum a
liud priuatum vnius solius hominis
et aliud est debitum priuilegii
communis. Debitum hominis est
quod debetur homini fragili cor
rupto qui cum prouocatur in
iuriis vel dampnis lacessi
tur ad similia erogandas vel
maiora quia secundum huiusmodi
dicitur a quibusdam philosophis sicut
a socrate platone et aristotile quod
de natura hominis est amicis
benefacere et inimicis malefacere Et
dicitur quod de perfectione vite xpi
hoc debitum dimittere Debitum
aut iusticie est id quod pro dam
no aut irrogato vel illato de
terminauit lex sic oculum pro oculo
et dentem pro dente et huiusmodi
Exodi xxi. et similiter in dampnis
quod reddat quod subtraxit quod
vel quantum occasionem dampni
dedit. et hoc debitum dicitur potest
quis sine peccato exigere tamen
secundum leges humanas quam secundum leges
diuinas dummodo in iniuriis et dap
nis vltra legem preter nocumentum
illatum sibi non procedat. Debitum
aut priuatum dicitur quod cuilibet
persone secundum leges debetur et quia
cuilibet homo ei iure quod pro
se solo inductum est est potest
renunciare Ideo quilibet hoc
debitum potest dimittere Debitum
aut priuilegii communis est sicut
quod percuciens clericum incidit in
excommunicacionem maiorem et quia
hoc pro parte communis clericorum
inductum est Ideo vnus solus
illud non potest dimittere Q
quid aut sit de hoc quia pro
certo verum est quod isti dicunt
in ista distinctione tamen consolen
dum cuilibet vt tamen vnum quod
aliud debitum in quantum in se est
peccanti dimittat Si aut nullus
horum facit et resuat rancorem
et malefaciendi non adhuc cessat

suelendum est ei ut pr. n. non
dicat sed potius ut in persona
ecclesie sepe dicat que omnibus
dimittit debita et dicit cum
gemitu ut cor eius ad dimis
sionem debiti emolliat et alia verba
que deus pacitus est dare oratibus
enim frequenter fit quod in ipsa oratione
peccator convertitur et tunc dimittit
et sibi dimittitur. Et ne nos in
ducas in temptationem hec est peti
tio de cautela futuri mali quia
sicut dicit magister hugo de sancto victore
Temptatio est pulsus tempta
toris ad illicitum quamvis enim deus
temptet aliquem sed temptatio est
eius non est dicenda ad istam de qua hic
loquimur temptat enim deus ut
probatum ostendat Sic temptavit
Abraham Gen. xxij. Sap. iij. Deus
temptavit illos et invenit eos dig
nos se dyabolus autem ipse etiam
mundus et incarnis illecebra temp
tat ut deceptum ad illicitum ali
quid appellat Jac. i. Unusquisque temp
tatur a concupiscentia sua abstrac
tus et intentione boni incommuta
bilis hec autem temptatio habet
gradus ut dicit Gregorius quia
aliquando ab intrinseco hoste aliquando
est ab extrinseco libidinosa vo
luntate vel promptitate aliquando
ab utroque ab extrinseco autem
fuit in adam et eva antequam
peccarent quia dyabolus eos de
illicito temptavit et vicit ab
extrinseco etiam ut fuit in christo

quando Math. iiij. dyabolus eum
de illicito alloquens temptavit
uit et vicit est ab extrinseco
similiter est in nobis quia dum
nobis temptator illicitum aliquid
offert statim promptitas nostre
corruptionis titillat ad illud
faciendum Gradus ergo eius sunt
per quos mittitur in baratrum perdicio
nis sed illicite suggestus vel visio
et ex visione tanta cogitatio
et ex cogitatione orta delectatio
et ex delectatione morosa persua
sio et ex persuasione illecebre
consensio et ex consensione volunta
impetus et ex impetu opus
adhibitio membrorum ut exhi
beantur arma iniquitatis pec
cato ex opere postea iteratio et
ex iteratione consuetudine pec
candi defensio et ex defensione de
speratio Non ergo petimus ut
non temptemur quia humanum
est temptari. j. Chor. x. Temp
tatio vos non apprehendat nisi
humana Et ibidem fidelis deus qui
non patietur vos temptari supra
id quod potestis sed faciet enim
temptatione proventum ut
possitis sustinere Sed ut non me
mus per gradus et hostia temp
tationis in petimus hoc in ista pe
titione apertius ut petimus de
quibus hostiis et gradibus dicitur
Job xxxviij. Numquid aperte
sunt tibi porte mortis et hostia
tenebrosa vidisti et cetera sequitur.
Et ne nos inducas hoc est induci

p mittas p grad9 pessiõs et
hostia in temptacoem que pau-
latim propellit in pditõnis
baratr. Hec em formã oõ-
nis a dõno accepim9 Mat
xxvi. Vigilate z orate vt n
intretis in temptacõem Spiritus
quidem prompt9 est caro aũt
infirma. Si aũt probandi
nos sum9 tu dñe ps Temp
ta z tene manu tua ne cada-
m9 Et sic dicim9 cũ ps proba
me dñe z tempta me v-
re renes meas z cor meum
z vide si via iniquitatis i me est
et ne nos inducas i tẽptac̃o
Sz libera nos amalo Est ma-
lum istud pene qd nõ pro-
monet ad bonũ hic zbat boos
aliqũdo erunt a nobis sic est
ignorancia sciendor z infirmi-
tas agendor Aliqũdo autem
ortũ a proximo vel a mũdo
bellũ nob mouente Sicut cõ-
queritur sponsa in Can. j. filij
matris mee pugnauerunt cõtra
me de quo dt dominus Math
xviij. Ve mũdo a scandalis z
quocũq3 modo malũ sit non
promouit ad bonũ s3 impe-
diens pacis tranquillitate3 bonor
docet nra infirmitas pete ab
hoc malo liberacõem formam
huius aũt accepim9 Joh xvij
vbi prosus orauit xpc No rogo
vt tollas vos de mũdo s3 vt ser-
ues vos a malo Sic rogauit
Aplus. Ro. xv. Obsecro vos
igitur fres p dñm nrm ihm xpm
z p caritatem sci spus vt ad
iuuetis in oracõnibus vris ad
dñm vt liberet ab infidelibus
qui sunt in Judea Hec ergo
tres petitõnes sunt de pcõnes
de amouend malis Malũ em
aut culpe aut pene ad bonũ
non promouentes quia pena
promouens ad bonũ nõ est
petenda amoueri Si aut est
malũ culpe aut est culpe p
petrate in pterito tunc est illud
malũ ordinatur petico posita
que dt Dimitte nob zc Si
aut e malũ qd peccandi ti-
metur in futuro tunc cõtra illud
ordinatur petico sexta que dt
z ne nos inducas Si autem
malũ pene nõ promouentis
admittitur tunc cõtra id ordinatur
petico septima que dt Sz libe-
ra nos amalo Hec aut pe-
ticõnes ordinantur quia prius
i intencõne est bonum qua mali
vitacõ z ideo quatuor priores sit
sunt an tres sequentes In vitacõe
aut mali ordo ordo est scdm
mai9 malũ culpe aut malũ
est mai9 quam pene malum
Et ideo vltima est de pena In
malo aut culpe mai9 est fcm
quam qd timetur faciendũ z ideo
quinta e an sexta peticõnem Hec
ergo in grosso de pñnte dicta
sunt Hec vltima peticõne
responsa a pplo tamquam cõfirmo

qui malū pene timet submis
se uidet, amen p̄stōi sitatis
h̄ est vim fiat in h̄ cōni deo
qui sol⁹ ꝯscius est sector os
tendens ꝯpassionis affcm̄ et
optans eis ꝯam libacōm Ac
si diceret cū Aplō. Ro. ix. Voluntas
cordis mei ⁊ obsecratio ad d̄m est
pro illis in salutē; testimoniū
em̄ p̄ illis phibeo ꝙ emu
lacōm di habent. Et ideo ad
dit sacerdos impeticōne que fa
ciat ad ppli tranquillitatē dicens
libera nos domine ab omibȝ ma
lis ad bonū mitti firmiterȝ
nram non promouentibȝ pre
titis in culpis q̄s petim⁹ nb'
dimitti p̄ntibȝ ipp̄e nis insur
gentibȝ a modo ⁊ futuris temp
tacōne adilliciti de qmbȝ ora
mim⁹ ⁊ ne nos inducas in tep
tacōm ⁊c. ij. mach. i. Concedat
nobis salutē ⁊ redimat nos a
mal' p̄s Redime deus isrl' ex
omibȝ angustiis suis. Et q
h̄ sine suffragio scōꝝ fieri
nō p̄sumit' ideo addit ⁊ int̄
cedente bta tu⁹ btus vent'
d' quia x̄m portauit et glo
sa q̄ue regis glīe est solium
in carne indutus sedit. Ps̄. xi.
Sol⁹ glīe tue recordare semp
um partu ⁊ in ptu ⁊ post vir
gine mente ⁊ corpore Gn̄ xx
vij. Virgo pulchrima ⁊ incognita
viro dei genitē ⁊ idō cuncti
filiū hnte cū. luc. i. Ex ex
te nascit' sem vocabit' filius
di maria illuiante celum et
terram Apok. xij. Mulier amic
ta sole ⁊ corona xij stellaꝝ i
capite ei⁹ quia maria inp̄re
tat' illuiatrix Maria domina mu
di quia figura ecclie est ⁊ mi
cistis visibȝ p̄ ꝯpassionis fi
lios ecclie ꝯcipiens inteclitr
formas ⁊ p̄ opcōm filios ec
clesie sumens fily sui p̄ficī
ens Dic em̄ om̄ mr est
⁊ domina Sapie. viij. Om
bonoꝝ mr est. Mach. vij. Su
pra modū mr laudabilis
⁊ bonoꝝ memoria digna
Maria stella maris dubioꝝ
om̄ dux. dux reoꝝ vnica
spes penitenciū via ⁊ mlier
exim Judith xv. Tu gl̄ia ieru
ti leticia tu honorificencia po
puli nri que fecisti viliter
⁊ ꝯfortatum est cor tuū eo q
castitatem amaueris. hic g̊
mito p̄mu ponit' in intercces
sione ⁊ btis aplis i p̄pucio ⁊
circūsione ex quibȝ collta est
eccia p̄ncipibȝ Gal. i. Qui o
patus ē pet° in aplatu cir
cisionis opat⁹ est ⁊ m̄ inter
gentes petro ⁊ paulo quoꝝ
alt' p̄nceps eccle alt' plus oibȝ
laborauit ⁊ vt d' i. Chor
xv. Atq Andrea quidō poit'
quia petr adxm adduxit Joh. i.
⁊ sic p̄ncipis aplor aplis ipe
fuit ⁊ benignissim⁹ ⁊ ideo can
tat' de eo q̄d de sēnia legit'
ij. Mach. xv. Hic est frm ama
tor ⁊ ppli dei israel hic ē qui

in altari orat pro populo et proximi-
tate sancti dei et omnibus sanctis ge-
neraliter ut desideratam nobis tue
propiciacionis habundanciam mul-
tiplicaret intercessionibus largiatur
Et hoc dicto sacerdos accipit pa-
tenam que a petendo dicta lati-
tudinem significat caritatis versus La-
tis mandatum tuum nimis Et oscu-
latur eam in signum caritatis
et postea da propicius pacem in die-
bus nostris ne perplus intanti
sacerdos communione pro mala con-
surgencia perturbetur psalmus xx
xix fiat pax in virtute tua in die-
bus ut ope que vere opem
copes ferre me tue adiuti versus
Misericordia domini adiuvabit
me omnibus diebus vite mee que
in propriis meritis confidere non au-
demus et a peccato preterito et futuro
simus semper liberi per hoc quod preteritum
dimittas et in futurum nos inducas
cas ab omni perturbacione que
est malum ad minimum non permo-
nens securi te favente et cris-
to dicente versus Ecce non dormi-
tabit neque dormiet qui custo-
dit israel hoc dicto sacerdos depo-
patenam et interdum conclusionem
orationis in tria dividit hostiam
dicens Per eundem dominum nostrum ihesum
christum etc per quem mediatorem
et pontificem et bona omnia a
deo percipimus et ab omnibus malis
liberamur et concludens non dicit
amen occulte sed exaltius
vocem dicit Per omnia secula se-

culorum consensum impetrata volens
habere a populo De fractione autem
corporis hic breviter aliqua di-
cemus quia in fine de ipsa in
tractatu de corpore domini cum studio
dio disseremus Dicimus ergo
quod fractio hec a papa sergione
instituta a quo eciam ter agnus dei
agnus dei more cantandum est
statutum Hec autem fractio non est
in corpore domini sed in speciebus solis
sacramentalibus Corpus autem
domini integrum sanum et perfectum est
sub qualibet parte Intra aut per
tes frangi est institutum quia cor-
pus misticum quod in ipso incor-
poratur est triforme quedam
enim pars ipsius cum capite suo
regnat et triumphat in celis et
quedam adhuc in labore mi-
litat in terris et quedam in
purgatoriis penis Instituit gl-
oriosus papa Sergius ut pars
una statim acciperetur a presbytere
scitatur qui loco christi in altari
que significat partem in celis tri-
umphantem que iam plene in
christum transivit Statuit eciam
ut secunda immitteretur in calicem que
tabus significat huius vite passionem
que significat partem in labori-
bus et penis huius vite ad-
huc laborantem et ideo immis-
sam in calicem versus Calicem
salutaris accipiam et nomen
domini invocabo Statuit et
ut tercia in altari remaneret
in fine post misteria sume-
nda que significat eos qui in

sepulcris sunt et in purgatorio in
fine tamen cum christo viuendos fore
per spiritualem incorporacionem Sed
modo diminuta deuocione fi-
delium et crescente circa altare in-
deuocione frequentancium sint
simul cum sacerdote corpus quod sunt
in celo regnantes et partes que
significant in sepulcro quiescen-
tes et in purgatorio et in penis
spe felicis liberacionis expectan-
tes de fractura aut alia commis-
ticione et sumpcione multa in se-
quentibus dicemus que usque huc
differimus quia non sine magno
dispendio huius tractatus dici non
possent. hec quantum de fractura do-
minici corporis dicta sufficiant
His dictis presbiter sacerdotis stans
ad altare alta voce pronunci-
at Pax domini sit semper vobiscum
Significans hic quod dicit Augustinus
in libro xix°. de ciuitate dei
quod pax celestis ciuitatis est con-
cordia fruendi deo et inuicem
in deo Et quia iam omnes ora
porrigunt fideles ad fruendum
corpore domini ideo pax dei
ista concordia publice omnibus
a perfectore sanctitatis pronuncia-
tur significans quod in pace factus
est locus eius qui sumit et
qui pacem christi non sumit Et
qui pacem christi non habet non habet
communionem cum christi corpore Joh.
v. In mundo pressuram habebitis in
me autem pacem sed confidite quia
ego vici mundum dicendo autem
pax domini etc. tunc fit crucis sig-
num super calicem autem fit quia sicut
diximus calix significat eos qui
adhuc in militia belli istius vi-
te sunt constituti qui maxime
pace indigent Ysa. xxvi. Da-
bis pacem nobis pacem quia
in te domine sperauimus Nichil
enim ita mortalibus desideratum
est sicut pax et ideo super calicem
significatur per crucem quod in
corpore a primo perfectore sanctitatis pax
procedat Respondet autem cho-
rus Et cum spiritu tuo quia optat
quod omnia que a perfectore sanctitatis
istius fiunt in spiritu et non in car-
ne perficiantur Sicut dicit Apostolus
Joh. vi. Verba que locutus sum
vobis spiritus et vita sunt caro autem
non prodest quicquam Sic ergo
sit que iam fractis hostie
perficit perfector sanctitatis pro omnia
hic sed chorus alte clamat
secundum sergij pape instituti Ag-
nus dei Et quamdiu primo in ec-
clesia tercio agnus non dicebatur
dona nobis pacem sed sicut in
aliis dicebatur dona nobis
pacem sed sicut in aliis dicebatur
miserere nobis que consuetudo ad-
huc tenetur in ecclesia sancti Johannis
in laterano sed postea multis un-
dique crebrescentibus multe ec-
clesie pro se sine certo statuto
assumpserunt et in tercio agnus
dei terminando dicentes dona
nobis pacem eo quod pax sit
bonum cunctis mortalibus ex op-

tate Dic̄ d hest̄ xv. Quat
ter d agnus dei no puto
esse aliam cam̄ nisi quia
tplex malū pronunctiatum
fuit a pfessore sctatis s. pec
catū qd dolebam⁹ esse
comissū ꝯtemptatū qd tīe
bam⁹ fore comittend̄ ⁊ sb
ortū admittī impediend̄
a quo petebam⁹ omnes
homines esse libānd̄ ⁊ ideo
ter diximus agnus ⁊ tmus
subortū ad turbacōm omē
bo'm impediente Ideo in
tcio diximus dona nobis
pacem In pmis aut̄ duob̄
diximus miserē nob' quan
culpa ppetrata dimittit n
culpa de qua temptam
euitatur nisi pmcẽ dei oī
potentis Vn ps d Miseri
cordia pueniet me a cane
do sz a culpa de qua tep
tat ⁊ mia ei⁹ subsequet
me libāndo a culpa qm
me doleo comisisse hec est
causa qd agnus dei canta
tur sic d ysa. liij Omēs
nos quasi oues errauimus
⁊ dns posuit in eo iniqtā
om̄ nrm̄ ¶ Verba aut̄
que cantant dixit Johes
baptista Joh q. Agnus aut̄
dicit vel ab agno greco
qd latine sonat piū vl
latine ab agnicōne quia
in multa grege quilz agn̄
cognouit matrē suā et ad

ditū balath ꝛo dorem vterī
Joh x Cognosco meas et
cognoscunt me mee De pieta
tate aut d Jerem. xj. Ego
quasi agnus mansuetus
qui portat ad victima d
aut tolle hoc est abstolle
pctā mundi triplicia sic dixi
quia sic dicit. j. pet. ij. pc
cata nra ipe in corpe sup
lignum tulit ysa. liij Ipse
pctā multoꝝ tulit ⁊ ptsgs
transgressoribus orauit vt no pi
rent Miserē nobis Dictū ia
est a nob' ia quare dicit
agnus dei Similē causa
dicta est quare in tcio Agnus
di dicit Dona nobis pacē
Ex aut̄ quidam hic dicūt
q quia agnus d ab agnsc
do ⁊ quia xpus in cr. nec ag
nouit pnem cū dixit luc xx
iij Pater in man⁹ tuas con
mendo spm meū Ergo xpo
in cruce agnouit mrēm cū
dixit ad discipulum Ecce mr
tua Et quia agnouit suos
qndo dixit ad mrēz Ecce filius
tuus Joh. xix. Et qm dixit
luc. xxiij. Filie iherusalem nolite
flē sup me sz sup uos ipsas
flete qz si in viridi hec faciūt
in arido quid fiet Bona
quidē ⁊ vera sūt vba sed ad
ppositū nichil facientia ⁊ ido
ueniam ea Et hc est qd dic
tum est de agn⁹ dei Inter
aut̄ dum h cantant sacdos

in silencio dicit hec sacrosancta co
mixtio et corporis domini in cali
cem mittit commixtionem autem
dicit triplicem propter formam sacramentalium
commixtione. Et dicitur sacrosancta quia
spiritualis sancta et sanctificans omnes
communicantes. Hec enim aspersio san
guinis ~~aspersionem melius lo~~
~~quentem quam abel loquebatur~~
omnibus inducit sanctificationem sicut
dicitur Heb. xii. Accessistis ad san
guinis aspersionem melius loquentem
quam abel loquebatur vindictam
Gen. iiii. Ecce vox sanguinis
fratris tui clamat ad me de ter
ra. Christi autem sanguis loquitur ex
miseracione peccati remissionem.
Et hoc est quod dicit hec sacrosancta
commixtio corporis et sanguinis do
mini nostri ihesu christi qui remis
sionem omnibus in sumpcione sua
impetravit. Fiat in Canone supra
diximus. Per istorum sanctitatis sive
sit sacerdos sive pontifex of
fert pro sua et populi ignora
ncia sicut dicitur Heb. viii. Et
ideo addit omnibus sumentibus sine
fictione sumat ut clerus sic
noto vel plus sive spirituali sive
sacramentali manducacione su
mentis salus eterna mentis
preservationem et corporis ut pos
sit esse instrumentum anime
ad salutem promerendam. Ps.
Cor meum et caro mea ex
ultaverunt in deum vivum. Ps.
Sitivit anima mea in te quam

multipliciter tibi caro mea. Et hoc est
in corpore et anima secundum presentem
iusticiam et graciam in presenti et
ad vitam eternam secundum graciam spe
cialem in futuro que vocatur
perseverancie donum promeren
dam ex operibus gracie et virtutum
et ad capescendam perfectum
preparacio salutis eterne quia hoc
sacramentum per hoc quod significat qua
liter in presenti eterna percipimus donum
misericordie veritatem preparat ad vitam
eternam. Ioh. vi. Si quis manduca
verit ex hoc pane vivet in
eternum. Et panis quem ego dabo ca
ro mea est pro mundi vita.
Per eundem dominum christum nostrum.
Hec est sepius exposita. Hic dicto
sacerdos sive presbiter saltem ad
aram stans dat pacem osculatur
prius altare vel calicem vel
ut melius aliqui dicunt corpus
domini quia sit primo. Hec
pax significat omnium consensum
ad ea que acta sunt in misterio
totius consecrationis. Primum enim in
stitutum fuit sicut quod omnes
in ecclesia convenientes omni die
communicarent. Eo autem hic crescen
te multitudine fidelium non
satis ydonea fieri posset con
stitutum est ut communicarent in
diebus dominicis. Cum autem ad
huc vite non sufficeret constitu
tum est ut communicaret ter omnibus
in anno iuxta legem domini Exo.
xxiii. que dicit quod omne mas
culinum ter vobis videbitur coram domino.

co spiritu dominum appareat in pascha
in penthecosten et loco eius
que dixit in cena ophertia co-
stituit ecclesia quod comunicaret in
natiuitate Cum autem non hic rite
seruaretur nunc in concilio latta-
nensi constituit ecclesia quod semel
in anno in pascha scilicet quilibet
peccatis suis apud proprium sacerdote
confessis comunicaret et loco eius quod
comunicare debent pax datur in
qua significatur quod in eadem co-
muniones quiuis agmone ab-
stineant propter indignitatem et
humilitatem Dicit enim dicit Apostolus
Cor. vlt. Salutate inuicem in
osculo. sed et sponsa in Cant. Os-
culetur me osculo oris sui Da-
do autem pacem secundum quosdam
dicitur habete vinculum pacis et
veritatis quia pax ecclesie est cari-
tatis vinculo et sumitur ex illo Eph.
iiii. Solliciti seruare veritatem
spiritus in vinculo pacis Osee
xi. In funiculis adam tra-
ham eos in vinculis caritatis
vt apti sitis per caritatem sucepti-
onis sacramenti mistice quia
sacramentum est caritatis et nemo
est dignus sacramento nisi per
caritatem Cant. iiii. dicitur Co-
medite amici et bibite et
inebriamini karissimi Quidam autem
alii dicunt pax christi sic aucto-
ris pacis Eph. ii. ipse est
pax nostra qui fecit vtraque vnum
medium parietem inimicitie solues
in carne sua Et ecclesie sic ei
cui data est pax primitus Eph.
ii. Veniens euangelizauit pa-
cem hiis qui longe fuerunt et pa-
cem hiis qui prope habundet in
cordibus nostris similiter de pectore
vbi dicitur Fiat pax in virtute
tua et habundancia in turribus
tuis. Pax autem habundat quando
ecclesia vsque ad nunc perseverat scilicet
qui datus est nobis Ysa. ix. pa-
cis non erit finis Episcopus sacerdos
autem fert hanc pacem quam
ipsa est nexus amoris et ideo
in ipso non potest esse Vnde in
columba significatur Genes.
viii. vbi ramum pacis hoc est
ramo virentis oliue reuer-
sa est ad archam hoc est ad
ecclesiam Phyl. iiii. Pax dei que
exsuperat omnem sensum cu-
stodiat corda vestra et intellige-
ncias vestras hic fructus sacerdos per
fectionis sanctitatis in occultis te-
nes antiquum pro se pro omnibus
quod conuenit dicitur hanc oracionem no-
tans obediens que venit ad ob-
lacionem in ara crucis in qua
se pro omnibus obtulit dicens
qui ex voluntate patris Phy. ii.
factus obediens patri vsque ad
mortem mortem autem crucis co-
operante spiritu sancto qui hanc hos-
tiam in vtero virginis formauit
Luc. i. Spiritus sanctus superueniet
in te et ideo quod nascetur ex te
sanctum vocabitur filius dei Math.
i. Quod enim in eo natum est
de spiritu sancto est per mortem tuam potent-
tissimam quam sic dicitur Joh. x. Ne-
mo tollit a te animam tuam sed tu posui-

isti eam ribus suppsisti eam
medz petis mortuu viuificasti-
te ipe Nam disce dimus a te vi-
uificabis nos Osee vi Viui-
ficabis nos post duos dies
i. die tercia viuificabis nos li-
bera me primu et in me omnes
alios Joh x Si filios vos li-
berauit veri liberi eritis p hoc
sacrosanctum corpus et sanguinem tuu
de quo dixisti Joh vi Qui
manducat carnem meam et bibit
sanguinem meum habz vitaz
eternam et ego resuscitabo ipsum
in nouissimo die Auctis i-
niquitatibus meis que sunt mors
anime et ab omnibus malicis que
sunt mors corporis que aut qda
libera hic habent et cogitacio-
nibus prius non est delitta quia
puse cogitaciones separant
a deo vt dicit Sap i et sub-
iniquitatibus continentur et sanc
me et meos pro quibus offero
in omnibus tuis semper obedire
mandatis quia generalis debz
esse obediencia Jac ii Qui
offendit in vno factus est omnium
reus et non sinatis me per donum
perseuerancie unquam a te separari
Math xxiiii Qui perseuerauit
in finem hic saluus erit Omi-
nis et ceteras et cetera Deinde secundum
consuetudinem quarundam eccle-
siarum sacerdos dicit istam oracionem Corpus
tuum domine quod accepi per sumpcionem
sacramentalem pro me et omnibus

pro quibus id obtuli et calix san-
guinis quem potaui ex ipso spiri-
tus communionis sacramentalis
adhereat visceribus meis non
corporalibus sed spiritualibus vi-
cem vite anime dicitur hic vis-
cera que sunt et volutatis et
racionis et cogitacionum et affec-
cionum anime tibi enim et potus
anime est vt dicit Ambrosius
Et ideo in visceribus anime debet
permanere vt sit de corporali et
sacramentali sumpcione manducacio
fiat spiritualis quia illa proficit
ad salutem sacramentalem autem corpora-
lem sumpcionem multi accipiunt
ad dampnacionem vnde Joh vi Verba
que locutus sum vobis spiritus
et vita sunt et non fuerat locu-
tus nisi de sumpcione sacramenti
et ideo sequitur Et presta quia
hoc in nobis non est perfice nisi
tu dederis Joh xv Sine me
nichil potestis facere vt in interio-
ribus vitalibus anime non rema-
neat macula peccati tanta sicut
dicimus maculosum esse demo-
niacum vel monoculum vnde Ezech
xvi dicitur quod amatores demones
anime precidunt et nasum et aures
et effodiunt oculos quia priuat
visu luminis spiritualis et discre-
cionis diuine bonitatis et audi-
tu verborum sancti spiritus in allocucione
cordis hos autem maculas de

delet et reparat ad pulcritudinem tibi et potus spiritualis vinum acquiescit. Sic dicit Ambrosius Iam corporis eius corpori eius sociata est et sanguinis eius ornavit genas meas. Dic ergo nulla remaneat peccati macula. Ubi tua pura et sancta hec est ipse scilicet pura immunitate omnis macule et sancta cum virtute plenitudinem et puritatis et sanctitatis essencia Intereunt adiunctio penetrativum Sacramenta patet dicit ipse duas species elementales sacramenti. Hanc enim virtutem intima penetrandi habet sacramentum et hoc quod est virtutis verbi dei sacramentum de illo enim dicitur Hebr. iiij. Vivus est enim sermo dei et efficax et penetrabilior omni gladio ancipiti pertingens usque ad medullas et discretor cogitacionum et intencionum cordis et non est ulla creatura invisibilis in conspectu eius. Sap. vij. Est enim omnibus mobilis mobilior sapiencia et ideo in sacramento penetrat ad intima hoc autem dicit sacerdos pro fide sanctitatis prose et omnibus aliis qui sacramentaliter comunicant. Ut omnes adhuc assunt qua debent spiritualiter comunicare Qui vivis et regnas cum patre in unitate s. s. hoc est expositum. Deinde vero fractis ordinate omni

cuius dicit hanc oracionem quod ore sacramentali manducacione pre sumpsimus ego et omnis clerus et populus pro quibus eciam sumpsi pura hoc est de purata per fidem mente capiamus lingua et vasa gracie que sufficiat pro illud aureum vas in quo gomor mannatis reservatum est Exo. xvj. In illo enim ad perpetuam rei memoriam in urna cristo dicebatur et demum quod ex tuo dono accepimus temporali sumimus ad species visibiles et temporaliter mutables sacramenti fiat nobis ad utilitatem munus de gracie tue plenitudine Joh. primo et nos plenitudine eius omnes omnes accepimus graciam pro gracia. Ipsum eciam sacramentum vas gracie et eukaristia vocatur remedium est peccatorum et media spiritualem sempiternus qua vegetatur et nutrit ad graciam sempiternam Joh. vj. Si manducaverit hunc panem vivet in eternum. Deinde dicit presbyter hoc est compositum hoc sed cum leticia et voce nobili continetur communio que antiquitus antiphona dicebatur hoc est circularis quia sic intitulatur ita et communio sup psalmum iterabatur hec autem tantus est in signum leticie intra viscera

susцepti di z eo cu leticia can-
tabat i^m cantu vnus ad ali
um qui mittans equalis de^y
susceptus sit ab eo z h^r iste
cantus significabat aut^r ps
in voce exultacionis confessio
nis sonus epulantis z hoc
significatu est Luc xv. vbi cu
magnus pr occidet vitulum
saginatu fecit chor z sym-
phoniam in signu leticie qr
dulcedine diuine pinguedinis
infusa sunt intima ps Sicut
adype z pinguedine repleat^r
anima mea spi refectione sa-
cramenti z labijs exultacionis
laudabit os meu in cantu
Eccⁱ^ci In omni ore quasi mel
indulcabit^r memoria eius et
vt musica in conuiuio vini
Modo aut^r ic cantus no ita
tur ne ex prolixitate tedi
um generet^r z ideo n^c communio
z non antiphona nominari con-
sueuit Vel aut hic quidam
dicut q communio cantet^r i^n gau
diu z memoriam dominice re-
surreccionis z quod ita cio ipsi^y
significat gaudiu qd vnus aplo
rum vel discipulorum alij nun
ciabat Sicut ad duos qui
cognouerat in fractione panis
reuertentes in ierlm quia sur-
rexit dns vere z apparuit sy
moni petro z ipsi narraue-
runt ei que gesta erant i via

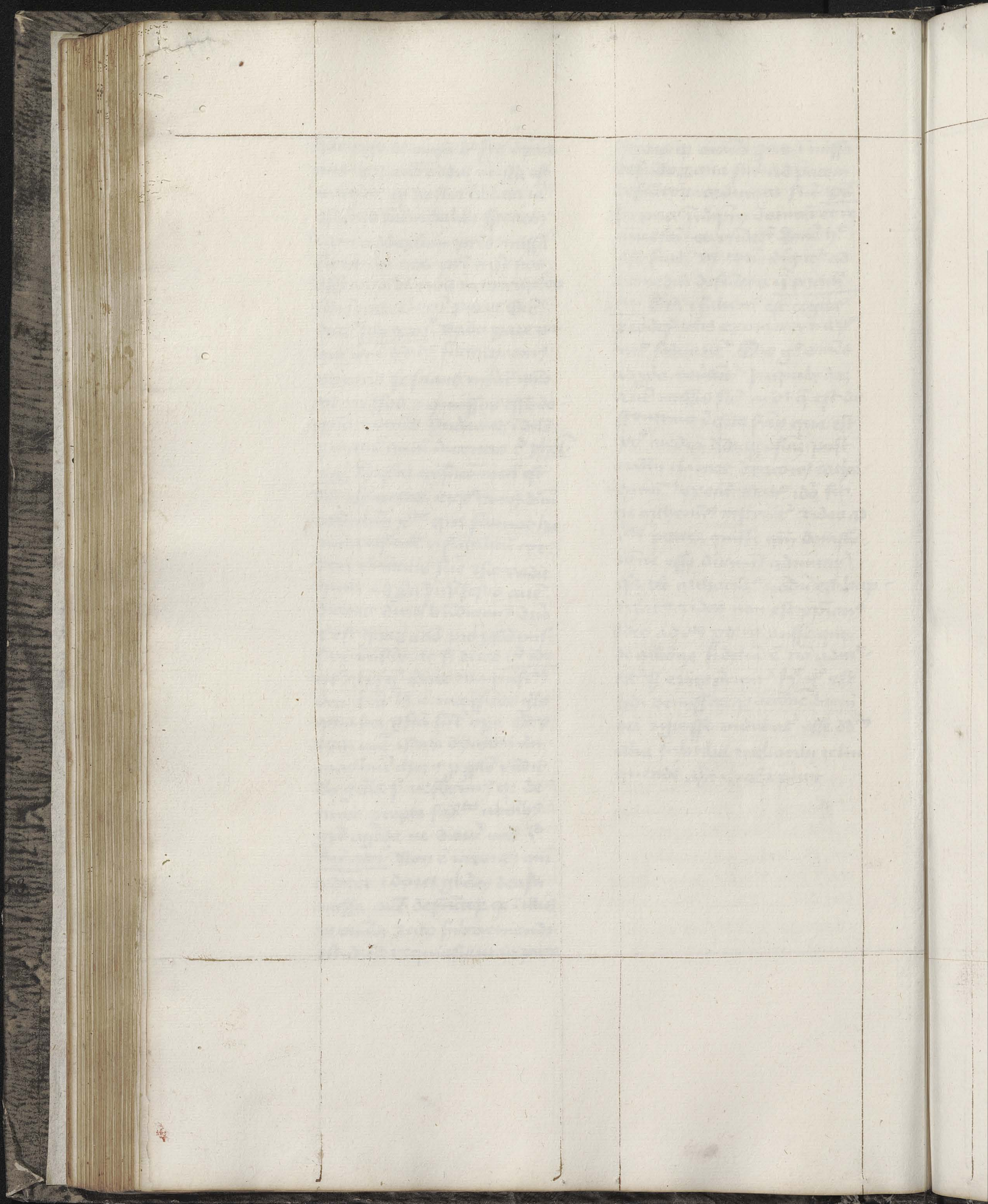
z quo eu cognouerat i^n fra-
ctione panis h^c ego no pu-
to esse veru quia n^c nome
hic ondit quo cant^us ille
communio voca^r quia in gau-
dio et spu infuse dulcedis
z communicando canta^r Et quia
nulla i^n plerisque missis i^n can
tu isto de r^one mencio
hetur verum tn e q antiqui
quidam monachi hic i^n duxe-
runt cum aliam causam no
puto esse nisi quia aliud
aliquid melius i^n dere nes-
ciuerunt Hac ergo de causa z
sic cantanda est communio
H^c aut gaudio ex parte spua-
lis communicantes ppls audito
letus z hylaris pstor sanitatis
ab altari se conuertit ad ppl^m
salutans eu z dicens dns
vobiscum z supplendum mane
at in eis eius visibilis virtus in-
fusus sit de^r Ioh xvj Aliu
paclitum dabit vobis vt ma
neat vobiscum in et^num Ioh
xvij Tu in me pr z ego
in eis vt sint in vnu con
summati Et i^n de ppls le
tant Et cu spu tuo inte-
dente q in spu sacerdotis re-
maneat q pro omnibus
accepit Orens q pax va
let sacramentu corporalis acci
pe nisi remaneat impene-
trabilibus cordis z intima spe

devocione Johis. iiij° Veri a-
doratores adorabunt patrem
in spiritu et veritate Nam et pa-
ter tales querit qui adorent eum
Spiritus est deus et eos qui a-
dorant eum in spiritu et veritate
oportet adorare j Chor
xiiij Orabo spiritu orabo et
mente Ysa xxvi Spiritu meo
in precordiis meis de mane
vigilabo ad te. Spirituales enim
tribus in spiritu et non in corpo-
re est conveniens hoc completo sacer-
dos lecto voltu ex parvis ma-
nibus se ad altare convertit et oracio-
nem que post communionem dicitur
Et hoc ideo quia in perfectione co-
munionis oratur perfectio autem
est duplex una quidem
gratie que perficit in anima
Alia autem glorie qua perficit
deus in beatitudine datur enim gra-
tiam refectionis in anima
in presenti ad gratiam sicut dicitur
Ps Manducaverunt et satu-
rati sunt nimis hoc est ef-
fluenter et desiderium eorum at-
tulit deus eis non sunt frau-
dati a desiderio suo Id autem
quod significat in celesti beati-
tudine est quod sic nunc per-
cipitur in specie panis et
vini sicut percipiatur in propria
perceptum indimitatis dulce-
dine et veritate Et sic hic in

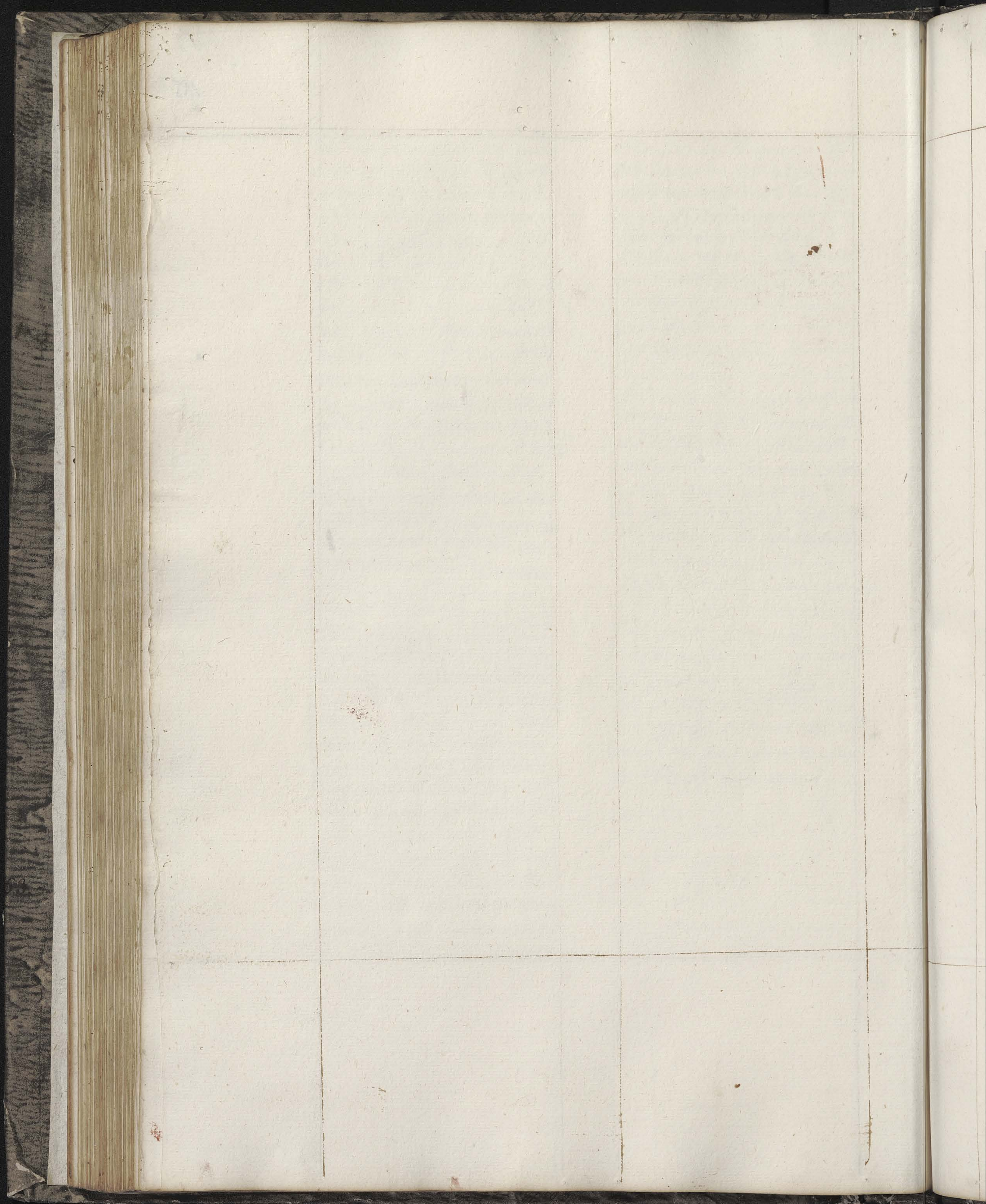
medio se cooperiente et abscon-
dente percipitur Ita sine medio
aperte in celo illam in beatitu-
dine percipiatur hoc autem percep-
cio que hic fit facit perfectio-
nem gratie Illa autem faciet glo-
rie perfectionem ut sic unum fit quod
dicit Ps Gratiam et gloriam dabit
dominus hoc autem planum est videre
in omnibus post communionibus
per totum annum si quis eas di-
ligenter inspiciat omnes enim
illas ordinavit Gregorius
ad orandum ea que dicta sunt
et hoc sepe expressit etiam in ipsa
verborum significacione sicut hic per-
ficiat in nobis domine tua sa-
cramenta quod continent ut quod
nunc in specie gerimus rerum
veritate capiamus per dominum nostrum
ihesum xristum fi. t. ij. t. vi. i reg-
nu. s. s. de perfectione autem
post communionem sacerdos iterum
quasi licentians populum se ad
populum convertit iterum dicens do-
minus vobiscum optans ut re-
cedentes a populo non recedant
a domo sed satagent ut do-
minus semper cum eis in omnibus
maneat et nusquam ab eis re-
cedat quod et fit si nos cum
ipso mentis devocione mane-
amus. j. Reg. x° Cum evenerit
tibi omnia hec signa fac quod-
cumque invenerit manus tua quia
dominus tecum est Populus autem hoc est

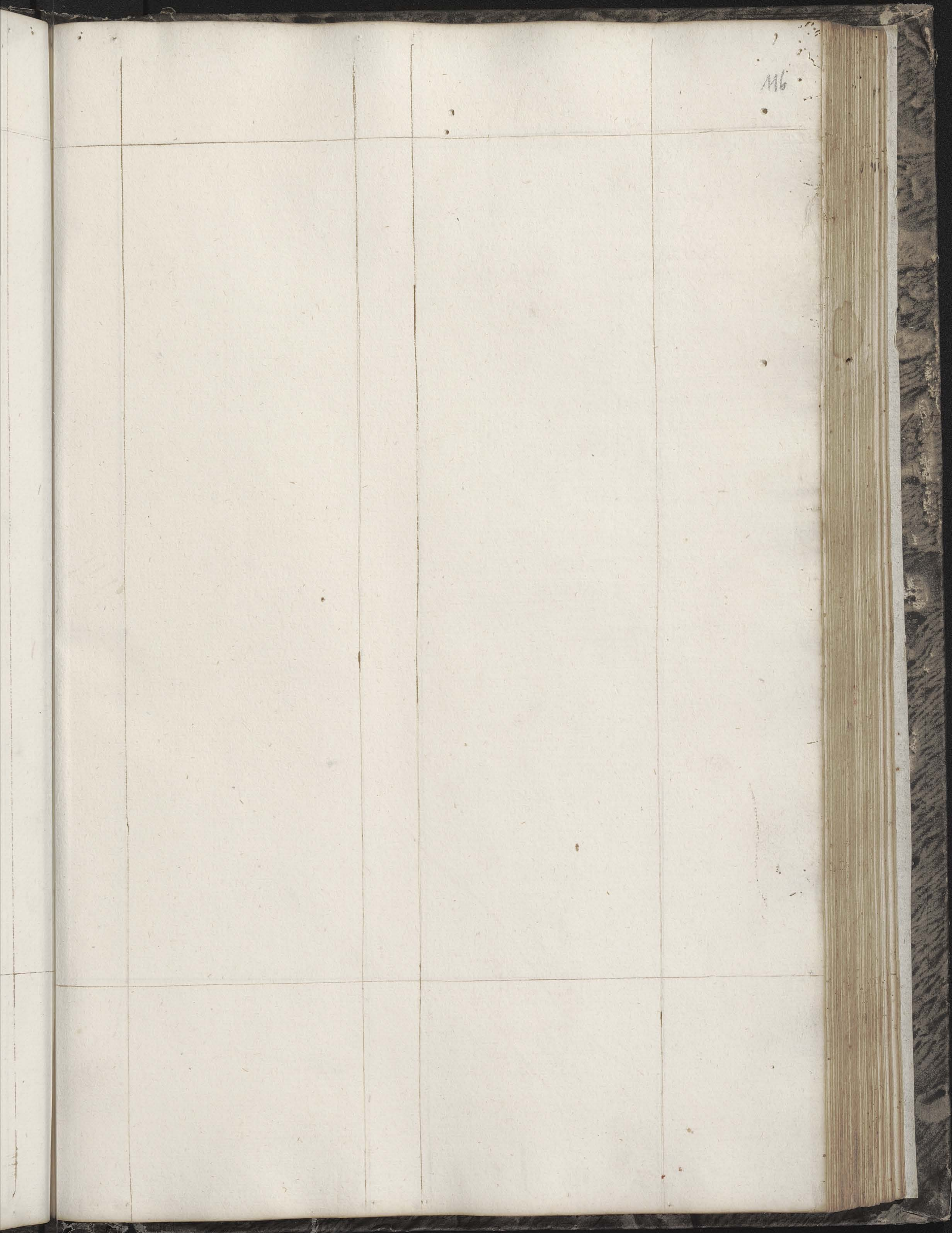
thez9 ipse z ppło itm rndet et
cum spu tuo quia nō nisi sps
intendit' in sacmēto z psttor
scitutis spualia semp z non
carnalia etiam post missā
opat' in ppło rideo orandū
est semp vt spu suo domi
minicat' vt opet'. Gall. v^to
Spu ambulate z desideria car-
nis non pficientes Ro. viij.
lex em̄ spus vite liberavit
me a lege pcti z mortis. ij
Chor. iij lra occidit spus aū
vivificat z sic imitari salutacōe
gruom dicentes missa pfta
est. Quo fco dyacon9 vel ali9
vice dyaconi clamat in dieb9
festis Ite missa est vel in pro
festis Benedicamus dno vel in
missa defunctoꝝ Requiescant
in sca pace. Ex aūt d' Ite h'
est ad ppa redire z de vtute in
virtutem videbit de9 deoꝝ in
syon. Sic em̄ dicit scūs Aug.
duo sunt que nos duobus
motib9 movent ꝯpellunt vnū
est caritas veritatis que abiect
vel deposita sollicitudine cure
rei famil' ian' facit nos ꝯcedē
a ppiis z ad templū z ad dm̄
ire. Ysa. ij. Ibūt ppli multi z di
cent venite ascendamus ad mon-
tem dm̄ z ad domū di iacob do-
cebit nos de viis suis z ambula
bim9 in semitis eius z ibidem
dns iacob venite z ambulem9
in lūie dei nri. Aliud est neces
sitas que non redire ad ppa z
curam rei familiaris ꝯpellit.
In hac em̄ necīt' ordo caritas q°
ad nos ppmo z postea proximū
scdm gradus sue ꝯiūctionis p
cessum opis z exhibicōm ne-
cessarioꝝ dilige' oportet etiā
vt 1^a parem9 que necīt' tali
exhibeam9 opꝫ sollicitari et
laborare. Luc. x. Martha satha-
gebat circa frequēs ministeriū. Et ibi
dem Martha marta sollicita
es et turbaris erga plurima. Illud
ire z redire ad dm̄ ad ppa sig-
ficat'. Gen. xxij. ubi fuis suis
dixit abraham prestolamini hic cū asino ego z
puer illuc vsqꝫ ꝓperantes cū
adoraui9 reūtemꝫ ad vos. Her
em̄ dom9 z cure familiaris
z necītis huius vite significat
ministros qui sunt sollicitudies
z cogitaciones z labores q̄liter
acquirant' huius vite miserie
amminicula. Asin9 aut asini se-
sum sigficat hui9 animalis cor
poris hec em̄ familia relinq̄n-
da est cum itur ad templū ad
missam z ad dm̄ p' ad oronē
aut z sacrificiū quod cū puero
hoc est puro spu faciendū est
promittit' ad familiam reūsio
quia ad ppa redire ꝯpꝫ ppt' vite
hui9 multiplicē necessitatem

hic ergo de missa dicit iste dyaco-
nus Ite missa est. Quantum addit missa est
intendit quod hostia oblata iam
consumptis sacramentalibus speciebus
iam ad dexteram patris missa
sit ut ibi nos patri missa se nos
afferat ibi nos incorruptos
sibi societ et locum paret. Sicut
dicitur Job xiv°. Vado parare vo-
bis locum. Et hoc facit dyaconus
ut omnes se sciant in sacramento commo-
ne missos et commissos esse do-
mino et omnes studeant in domino
permanere quasi dicentes ad Phil.
iii°. Nostra conversatio in celis est
unde et salvatorem expectamus dominum
nostrum Ihesum Christum qui formabit hu-
militatis nostre configuratum cor-
pori claritatis sue et sic vadit
quibus ad propria. In profestis autem
diebus dicit Benedicamus domino
et est generalis actio pro profestis mis-
sarum misterio. Ac si dicat illud de
vt°. xxxii°. Date magnificentiam
deo nostro. Hoc est magnificate graciis
quia dei perfecta sunt opera. Cui re-
spondet chorus istarum dyaconi cla-
mationi chorus pro populo reddit
deo gratias id est referimus quod de
tanto precepto sacramento ab omnibus
grates agende ne dicatur nobis illud
Luc. xvii°. Non est inventus qui
rediret et daret gloriam deo. In
missa autem defunctorum quia in illis
in omnibus ecito subveniendum
est dicit Requiescant in pace
docens quod omnia que in missa
defunctorum acta sunt ad pacem
defunctorum ordinata sunt. Ps.
In pace in idipsum dormiam et re-
quiescam. Et reddetur Amen hoc
est fiat ut totum dirigatur ad
remedium defunctorum. ii Mach.
xii. Sancta et salubris est cogitatio
pro defunctis exorare ut a pec-
catis solvantur. Sic ergo omnes
ad propria revertuntur. In quibusdam
autem missis sicut in illa que est de
scrutinio in quarta feria que est
post mediam quadragesimam post
evangelium clamat dyaconus cathe-
cumini exeant. Et hoc ideo fit
quia cathecuminus instruitur et ideo ad
illam partem misse quam de instruc-
tione esse diximus admittitur
quia vero cathecuminus nondum est bap-
tizatus et ideo non est christianus
ideo ad illam partem misse que
de communione fidelium est non admit-
titur sed exire precipitur. Hec ergo est
quedam de missarum peractione brevi-
ter et grosse videbatur esse dicendum
alia subtilia melioribus relin-
quendo. Amen. Explicit

Sc[illegible]
gin[illegible]
rim[illegible]
loca[illegible]
ad[illegible]
tota[illegible]
q̃m[illegible]
gm[illegible]
spia[illegible]
feu[illegible]
fetu[illegible]
mu[illegible]
ab[illegible]
bo[illegible]
et f[illegible]
sat[illegible]
effi[illegible]
om[illegible]
Ad[illegible]
bo[illegible]
sm[illegible]
pl[illegible]
en[illegible]
pl[illegible]
ieu[illegible]
Ing[illegible]
dn[illegible]
eb[illegible]
ps[illegible]
Iux[illegible]
mli[illegible]
g.[illegible]

Sequitur expositio cantici beate vir-
ginis quod in sua contemplatione
decantauit

Ad locum
vnde fluunt flumina
reuertuntur vt iterum flu-
ant etc. Ecclesiastici primo.
Sicut sunt flumina aqua-
rum que de quodam certo et fixo
loco locato terre effluunt et effundunt
ad irrigandum et fecundandum vel
totam terram generalem vel ali-
quam particularem vt puta beate vir-
ginis aut quamlibet sanctam animam
specialem ad irrigandum ipsam vt
fructificet in germine et pro-
fectu virtutum et bonorum operum locus
autem iste est altus puteus et
abyssus immensi pelagi diuine
bonitatis vbi est initialis origo
et fontalis plenitudo et vniuersalis
scaturigo omnium graciarum et virtutum bonorum
effundens diffunditur et infundit
omnibus diuina gracia in celo et in terra
Ad istum itaque locum videlicet diuine
bonitatis et largitatis abys-
sum vnde fluunt flumina graciarum
per liberalem collacionem psalmista Aperi-
ente te manum tuam omnia im-
plebuntur bonitate digne et iuste
reuertuntur per humilem graciarum actionem
iuxta illud psalmi Benedic anima mea
domino et noli obliuisci omnes re-
tribuciones eius vt iterum fluant
per sic effluentem graciam multiplicatam
Iuxta illud psalmi Sinus eius membra
multiplicata gracie eius et in sinu eius leta-
tur. Beata igitur virgo mater dei que plen-
itudine gracie et virtutis de illo al-
to puteo et profunda abysso
largitatis diuine bonitatis secundum
omnem plenam caritatem largius
hausit quam ab illo fonte in quo
hauriret accepit ne ei sic cete-
ris dici posset neque in quo hau-
rias habes et puteus altus est Johannis quarto
Ad congratulacionem elyzabeth exci-
tata sancti spiritus instinctu et im-
pulsu exclamantis ad ipsam Bene-
dicta tu inter mulieres et benedictus fructus
ventris tui etc. Et vnde hoc mihi vt ve-
niat mater domini mei ad me etc. canticum
magnificat quod sequitur mox tante
gracie collacionem et declaracionem sub-
secuta est per graciarum actionem in mente
anime et exultacione spiritus eleua-
ta in hec verba. Magnificat anima mea
dominum etc. vt recognoscens et
reuocans tanto gracie collacionem
per graciarum actionem et anime et spiritus
exultacionem mereretur iterum gra-
cie multiplicacionem et confirmacionem
Iuxta illud psalmi Multiplicabis
in anima mea virtutem vt sic
ad locum vnde in ipsam tam lar-
giter confluxerunt et influxerunt
tantarum flumina graciarum per tam li-
beralem collacionem reuerterentur per
humilem graciarum actionem et recog-
nicionem vt iterum refluerent et
superefluentes per graciam multiplicacionem
et confirmacionem iuxta illud psalmi
Confirma hoc deus quod operatus
es in nobis etc. Hanc igitur tam

profundam meditacionem et
altam contemplacionem beate vir-
ginis in huius cantici sui mo
dulacione et iubilacione quatinus
ipsa donante possimus atte-
damus si forte nobis circa illam
sue gracie et alicuius intelli
gencie sinum pandat Divisio
et distinctio ympni sive can-
Magnifi- tici beate virginis
cat anima mea dominum
etc. Canticum secundum distinctionem
tantus et versus eciam incantan
do hec duos quinarios versuum hoc
est .x. versus primi quinarii primo
duo versus continent ipsius vir-
ginis in contemplacione misterii
incarnacionis iubilacionem et
exultacionem cum incipit Magnificat
anima mea dominum et subiungit
et exultavit spiritus meus in deo
salutari meo. Eiusdem vero quinarii
tres sequentes versus exprimunt ipsius
iubilacionis et exultacionis cau
sam et racionem cum addit Quia re
spexit humilitatem an. s. etc. Et
item quia fecit in mag. qui po-
tens est etc. Et deinde Et misericordia
a progenie in progenie etc. Secundi qui-
narii primi tres versus declarant
et commendant circa bonos et ma
los subsecuta incarnacionis
beneficia cum dicit fecit potenciam
in brachio suo etc. deposuit po-
tentes etc. Esurientes imple-
vit bonis etc. Ultimi vero duo
versus annunciat per annunciaciones
ibi exhibitam et persolutam
divine promissionis graciam
cum concludit Suscepit israel
puerum suum etc. Sicut locutus
est etc. Primis itaque interro-
bus canonice in ipsa medi... b.
virginis videtur versal circa tria
cum gracia actione et summa
mentis exultacione insinuanda
et commendanda circa misterium in
carnacionis primo enim beata virgo
circa se ipsam insinuat et extollit
divine dignacionis graciam lar-
gibilem et hoc in primis v. versibus
Magnificat anima mea dominum et cetera
Et usque ibi fecit potenciam
etc. Secundo insinuat et commendat
circa synagoge deieccionem et ec-
clesie ereccionem divine dispensacionis
et sapiencie providenciam et hoc in eis
illis versibus subsequentibus fecit
potenciam in brachio etc. De
posuit etc. Esurientes etc. Tercio
insinuat et collaudat circa
patrum promissionis divine mise
ricordiam et nunc veritatem et hoc
involvitur duobus versibus Susce
pit israel etc. Sicut locutus etc. tercia
primit pars huius cantica secundum pre
dictas distinctiones exprimit et
incarnacionis graciam magnitu
dinem beneficii cum dicit Magnificat
anima mea dominum pro magni
ficencia gracie sanctitatis tue loquetur
et mirabilia tua narrabunt Quia
commisit circa divinam sapienciam alti-

tudinem consilii tum quia efficit potentiam in re. ysa. ix. Vocabitur nomen eius admirabilis consiliarius etc. Ibidem xxix. Consilia tua antiqua vera fiant. ps. Consilium domini in eternum cogitaciones cordis eius a generacione in generaciones. Tercia immit ita crematam magnitudinem et veritatem certitudinem promissi cum concludit. Suscepit israel puerum suum. ps. Fidelis dominus in omnibus verbis suis ad ro. iiij. Que cuique promisit deus potens est facere. Que sit causa et materia principalis huius cantici

Ad predicte vero distinctionis intelligentiam diligenter est notandum quod beata virgo ut apparet ex serie littere huius cantici prima fronte videtur precipue commendare et extollere in sue mentis iubilo magnitudinem divine potestatis et sapientie ac clementie in incarnationis misterii et consilium ac beneficium et respectum divine dignacionis ad ipsius virginis humilitatem in tantam et tantam gratiam et gloriam exaltatam ut per eam et per ipsam ea meruerit fieri mater dei et ad humilitate eorum exaltanda qui christum pauperem et humilem de paupere et humili matre natum recipiendo per fidem simplicitatem et humilitatem vere in dei filium meruerunt fieri filii dei iuxta illud Iohannis primo Quotquot autem receperunt eum dedit eis potestatem filios dei fi

eri et per eius vero virginem regem et dominum restauratum verum veri israel regnum tamen eo regnaturum in eternum super populum humilem credentium et electorum iuxta illud luce primo dabit illi dominus deus sedem david patris eius et regnabit in domo Iacob in eternum et regni eius non erit finis etc. Superbis et potentibus et divitibus humilitatem et infirmitatem et paupertatem humanitatis ipsius christi despicientibus et eum negantibus et ei contradicentibus imperium depositis et deiectis a sede superbie et potentie carnalis et aliis et habundantie temporalis in qua gloriando superbiunt et exultabant iuxta illud ps. Populum humilem tu saluum facies et oculos superborum humiliabis. Hoc autem patet per hanc rationem Prima tamen lex et prophete de christo salvatore ventuo et regnum israel restitutio et super iudeos imperaturo regnaturo premittent et comparerent ad litteram sub nomine magni et potentis alicuius regis et semine david nascituri iuxta illud Ieremie xxiij. Ecce dies veniet dicit dominus et suscitabo david germine iusti et regnabit rex et sapiens erit et faciet iudicium et iusticiam in terra etc. Ipsi iudei et precipue eorum principes et scribe et pharizei maxime circa tempus adventus

xpi conuenit iniustum et potestatem
quibus tunc fortius opprimebantur
non ferentes sed restitucionis tem-
poralis regni sui cupidi et vo
luptatum feruidi et novitatum
avidi regem aliquem nasciturum
et surrecturum de david semine ad
huc putabant et optabant
qui diviciarum et armorum potencia
et bellorum restitueret et restaura
ret illud temporale regnum israhel
de manu potestatis gentium re
cuperatum nescientes neque scire
volentes alium regem et aliud reg-
num spirituale et celeste ac eternum
esse prophetatum et promissum in
lege et prophetis qui rex huius
regni non per divicias et super-
bias et pompas huius mundi sed per paupertatem
et humilitatem et infirmitatem huma-
nitatis assumptam hostes veri
israel expugnaret et spirituale
eterni regnum celorum electis et
salvatis suis pararet et dona
ret iuxta illud Zach. ix. Ecce rex
tuus veniet tibi iustus et
salvator ipse pauper et ascendens
super asinam et super pullum asi-
ne et disperdet quadrigam
ex effraym et equum ex ierusalem et
dissipabitur arcus belli et loquetur
pacem gentibus et potestas eius
a mari usque ad mare et a flu-
minibus usque ad fines terre et cetera.
Tales igitur iudeorum principes et
scribe eorum pharisei et superbi in

lictera legis et potentes et avari
secundum sensum carnis talem etiam
regem liberatorem sibi sperabant
et obtabant ac expectabant
et proinde humanitatis xpi de
maria nati humilitatem et infir
mitatem ac paupertatem et
despicientes indignando et de
ridendo dixerunt Mt. xiii. Unde
huic ista sapiencia et hec virtutes
nonne hic est filius fabri et
mater eius dicitur maria et cetera. Ut
impleretur quod Symeon de
eo prophetavit Luc. ii. Ecce hic
positus est in ruinam et in
resurreccionem multorum in israel et in signum
cui contradicetur. Tristis quidem quia
de paupere virtus mea et hu-
militate humilitatis mee assumpsit pau-
pertatem iuxta illud ps. Infirmata
est in paupertate virtus mea
et humanitatis humilitatem iuxta illud Humi
liatus sum usquequaque. Ad phyl.
ii. Humiliavit semetipsum factus o
bediens usque ad mortem et cetera. Po
situs est in ruinam et in re
surreccionem multorum in israel. Nam
reprobi tamquam paupertatem et
infirmitatem et humilitatem despicien
tes propter infidelitatem corruerunt
et deiecti sunt indignacione. Electi
vero in dignati sed dignacione
divine ascribentes assumptam
a xpo paupertatem et infirmitatem ac
humilitatem nature humanitatis propter
nostram salutem per fidei credu
litatem erecti sunt et positi in salva
cionem iuxta illud ps. Ipsi obliga-

ti sunt et ceciderunt nos autem
surreximus et erecti sumus
etc. Hanc ruinam reproborum et
resurrectionem electorum beata vir
go ut contra demorum mis
tiorum commendando iudicia
divine iusticie in reprobis
et beneficia misericordie in elec
tis in sua meditatione et consi
deratione recognoscat dicens
fecit potentiam in brachio suo
etc. Deposuit potentes de
sede etc. Esurientes implevit
etc. Predicta vero causa ruine
et resurrectionis multorum in israel non
solum intelligenda de
iudeis tunc et de gentibus
Sed etiam de omnibus reprobis
et electis in suis actibus contradicentibus
christo quod Symeon addidit
dicens in signum cui contradicetur
Positus est enim christus in signum
assumpte voluntarie paupertatis
cui signo contradicunt hodie
avari et divites et in signum
assumpte voluntarie infir
mitatis cui signo contradicunt
potentes et in signum vo
luntarie humiliationis et humi
litatis cui signo contradicunt
superbi et arrogantes habentes
et procedentes sua signa
contraria signis christi videlicet signum
cupiditatis et avaricie et va
nitatis ac superbie et inique
potestatis et voluptatis que signum

in christo et in christum perfecte credentibus
non videntur nec inveniuntur psalmus
Signa nostra non vidimus
iam non est propheta et nos non
cognoscet amplius etc. et ideo
ut dicitur in alio psalmo Posue
runt signa sua signa et non
cognoverunt sicut in exitu super summum.
De sex speciebus superbie summum.
Magnificat anima mea dominum
etc. Ex predictis igitur
dicere possumus quod beata virgo
hic primo insinuat et congratula
do collaudat divine dignationis
gratiam circa respectum sue humilitatis
subiungens hic divine dignationis
magnificationis et sue exultationis
causam dicens Quia
respexit humilitatem ancille sue
etc. Unde ad sciendum de quo modo
et qua respectu in se humilitatis
beata virgo gratuletur. Notandum
est quod humilitas est multiplex
Est enim humilitas statu se hu
miliantis indebita et in dignitas
et pro tanto contrarissima ut cum
dominus humiliat se suo et magister
discipulo vel quilibet superior suo
inferiori de qua dicitur Eccli. iii.
Quanto maior es humilia
te in omnibus etc. Et est humili
tas illa cum se quis humiliat
debita et condigna ut cum ali
quis humiliat se suo superiori
se respectu illius recognoscens
ut inferiorem ut cum servus
humiliat se domino et discipulus magistro

de qua dicitur i. Pe. ii. Subiecti
estote omni humane creature
propter deum siue regi tamquam
precellenti siue ducibus tamquam
ab eo missis etc. Et hec consti-
tuit plus debita cum tamen grata
ut cum quis humiliat se suo pa-
tri et socio de qua dicitur ad Ro.
xii. Caritate fraternitatis dili-
gentes honorem invicem
prevenientes distinguitur et
aliter humilitas quo ad interio-
rem humiliationem et sic est alia
humilitas vera et sincera de
qua dicitur Eccli. vii. Humilia spiri-
tum tuum quoniam vindicta carnis im-
pii ignis et vermis et est humili-
tas falsa et simulata de qua
dicit Eccli. xix. Est qui se
nequiter humiliat et interiora
eius plena sunt dolo et est
humilitas fatua et nociva
ut cum quis inutiliter et in-
debite et indigne se alicui
humiliat et ignorancia de quo
dicitur Eccli. xiii. Attende ne se-
ductus in stulticiam humilieris
et noli esse humilis in sapiencia
tua ne humiliatus in stulticiam
seducaris sed humiliare deo
et expecta manus eius etc.
Nono quod cum opposita sint cir-
ca idem et superbia et humilitas oppo-
nantur. Sic ergo superbia est
humilitas circa bonum quod quis habet
vel vult vel vel aliis videri
habere. Ita et humilitas est respectu

boni quod quis habet et non
curat vel non vult sibi ipsi vel
aliis videri se habere. Superbus
enim conatum ad hec appetitus
intendit, quem humilis despicit
et fugit sive existencia sibi sub-
sit vel non subsit. Secundum
autem quociens dicitur unum oppo-
sitorum totiens et reliquum propter hoc
contrariorum pariter assignari species super-
bie tot contingit esse oppo-
sitas species humilitatis. Species
vero superbie sic sumitur quia
primo et principaliter est duplex
superbia videlicet exterior et inte-
rior. Exterior superbia est signum
et effectus superbie interioris
que extenditur exterius in
motu et gestu et habitu corporis
et in verbis et factis ad se ipsum
et ad alios sicut latius de talibus
habetur in auctoribus
et scriptis moralibus. Interior vero
superbia consistit in motu et
habitu mentis et hec duo vel in
intellectu vel in affectu. Sed in intel-
lectu. Cum ergo superbia sit
habitus et motus inordinate
mentis circa bonum quod quis
habet vel cupit videri habere
et inordinatus amor sui ipsius
sit causa omnis male af-
fectionis in mente racionabili
quia amor inimicus superbie
est amor proprie excellencie
ultra convenientem et condignam
excellenciam unde consistit in

eo quod aliquis ita sit superior
quod omnes alios habeat inferio-
res et nullum superiorem. Primo
ergo species superbie est bonum
quod quis habet per se excellenter
estimare non habere se ab ali-
quo superiore vel adeo habere
a seipo contra quos scribitur esti-
matorem dicitur i. Cor. iiii. Quid
habes quod non accepisti.
Si autem accepisti quid glori-
aris quasi non acceperis etc.
Secunda species superbia est bo-
num quod quis habet recognoscere
quidem adeo se habere sed suis
meritis collatum est et non ex
divine gratie liberalitate. Contra
quos dicitur Ad Rom. xi. Si ex
operibus iam non ex gratia
etc. Tertia species superbia est
bonum quod quis potest esse cum habe-
at a se ascribere etc. quod
dicit psalmus Mentita est iniquitas
sibi. Ysa. v. Ve qui sapientes
estis in oculis vestris et coram
vobis metipsis prudentes.
Prov. xxvi. Vidisti hominem
sapientem sibi videri magis
illo spem habebit insipiens.
Quarta species est superbie de
bono quod quis habet reputare
plus omnibus se pluribus.
pluribus se habere contra quos dicitur
Ad Roma. xiiii. Tu quis
es qui iudicas servum alienum
suo domino stat aut cadit de-
trahentem secreto proximo
suo hunc persequebar. superbo
oculo et insatiabili corde cum
hoc non edebam. Si vero est
superbia interior in affectu hoc erit
duplex aut quia bonum quod
non habet appetit se habere vel
videri habere excellenter et hec est
superbia ambitionis contra
quam dicitur Eccli. xviii°. Ffili ne
concupiscas tuus non esto a
quod non habet confidit se habere
et est superbia presumptionis contra
quam dicitur Ad Rom. xi. No-
li altum sapere sed time. Et
nondum quod tam superbus
quam humilis appetunt se bonum
habere sed differunt in fine et in-
tentione quia superbus ap-
petit propter apparentiam et vanitatem
sive habeat vel non habeat
sed humilis propter existentiam et virtu-
tem et superbus propter gloriam fa-
me humilis propter testimonium conscientie
iuxta illud ii. Cor. i. Gloria
nostra hec est testimonium conscientie nostre

De sex oppositis speciebus humilitatis

Ex opposito predictarum sex
specierum sumuntur sex species
humilitatis in hunc modum. Nam
sicut superbi infirmitatem aut
indignitatem propriam non re-
cognoscens omnia bona sua
non ascribit nisi proprie dignitati
et excellentie nostre id psalmus Lin-
guam nostram magnificabimus la-
bia nostra a nobis sunt quis
noster dominus est etc. Ita humilis

aut sua infirmitate aut in
dignitatem attendens michil vel si
bi ipsi sed totum bonum quod est
in ipso potest non nisi deo attribuit
Juxta illud ysa. xxvi. Omnia
opera mea operatus es in nobis
Juxta hec ergo prima species humilitatis
est bonum quod quis habet non a se
ipso sed a deo recognoscere sicut habetur
ps. quia tu es expectatio mea domi
ne domine et spes mea apud te est
i. paralipomenon xxix. Omnis copia
ista de manu tua est et tua sunt
omnia Secunda species humilitatis est
bonum quod quis habet non ex suis
meritis sed ex gratia dei propendere sic
habetur Juxta illud i. cor. xv. Gratia
dei sum id quod sum Tercia
species humilitatis est bonum quod quis
non habet sibi non arrogare sed bonum
quod habet potius vel non iactitare
Sed pro causa et tempore occultare ps.
Neque ambulavi in magnis
neque in mirabilibus super me prima
cor. ii. Non iudicavi me scire
aliquid inter vos etc. Quarta
species humilitatis est nulli se pre
ferre sed sed alicui submittere pro
causa et loco et tempore secundum illud i.
cor. xv. Ego sum minimus a
postolorum qui non sum dignus voca
ri apostolus etc. Beata virgo fuit estima
tione in se ipsa attendens ne
humane infirmitatis ps. homo sicut
fenum dies eius tamquam flos a
gri sic efflorebit in persone
humilitatis. iiiio. Reg. viii. Ne. dominus
mea domine deus meus quia quasi
adduxisti me usque ad hunc etc.
et suorum meritorum insupportabiliter
Thob. xii. Quid dignus poterit esse
beneficiis etc. gratia plenitudinis
quia redundat soli deo attribuit
Juxta illud iio. Reg. vii. Propter verbum
tuum domine deus meus et secundum cor
tuum fecisti in omnia magnalia
haec etc. Et nichil suis meritis sed
totum gratie dei ascripsit Juxta illud
Gala. io. Segregavit me ex
utero matris mee et vocavit per
gratiam suam et nichil quod non habuit
sibi arrogavit Sed totum quod habuit
gratie et virtutis virtutes non iactavit
sed potius occultavit Juxta illud
eccli. xio. In die honoris tue
ne extollaris Ibidem xx. Homo sa
piens tacebit usque ad tempus etc.
Unde preter omnium ewangelistarum textum nisi
septies legitur fuisse locuta
Juxta illud proverbio. xxvii. Labe
at os tuum laudat te os alie
num et nulli se pretulit sed se deo
humiliavit luc. i. Ecce ancilla
domini et angelo que tenerrime
audivit ibidem i. Que cum
audisset turbata est in sermone
eius etc. Et hominibus sic sup
posuit Ignatius Ita ipsa omnibus
humilitatis in gratia extitit Juxta
id quod dixit Abigail ad servos
david primo Reg. xxv. Ecce fa
mula sit in ancilla ut lavet
pedes servorum domini mei etc. Et
sic patet quod in quatuor predictis speci
ebus humilitatis beata virgo excellentissime

gratie et virtutis super omnes fuit.
Utrum humilitas beate virginis in summo
Sed in quarto gradu fuerit
aliciui forte posset videri
quod humilitas beate virginis in sum-
mo gradu humilitatis non possit
poni quia ut dicit Bernhardus non
est magnum esse humilem in statu
humili et abiecto sed magna et
rara est potius humilitas honora-
ta id est in honoribus constituta et certa
Sed beata virgo fuit in statu humili
quia sponsa et uxor fabri et
putati hominis pauperis et plebe-
ii ergo eius humilitas non poterat
esse summa et in summo gradu
Ad hoc dicendum est quod status humilis et
altus considerantur secundum duas vias
scilicet vel secundum bona spiritualia et in-
teriora que sunt virtutes et gratia super
illud psalmi Omnis gloria eius filie
regis ab intus etc. Vel secundum corpora-
lia et exteriora que sunt vel bona
corporis ut sanitas fortitudo
et pulcritudo et similia vel bona
fortune et que extra proveni-
unt ut divitie et potencia
et dignitates et honores se-
culares que bona in secularibus
commendantur juxta illud Luce
xvi° Filii huius seculi prudentiores
filiis lucis in generatione sua sunt
etc. Status igitur hominum secundum
predicta variantur et diversificantur
in hunc modum Quia aliquis
potest esse in alto statu quantum
ad bona spiritualia et interiora usque
altitudinem scilicet gratie et virtutis

et abiectus et despectus quantum
ad bona corporalia et exteriora
ut putati pauper in rebus et igno-
bilis et invalidus sicut quod David
sollicitatus ut fieret gener regis
Saul qui erat vir fortis et
bellicosus respondit humiliter.
Numquid parum vobis videtur esse ge-
nerum regis Ego vero sum vir
pauper et tenuis etc. ut legitur
I Regum xviii° vel econverso aliquis
potest esse in alto statu et repu-
tatione quantum ad bona ex-
teriora et abiectus et despectus
quo ad bona interiora sicut
legitur dominus dixisse ad Heliab
primogenito Ysai fratre David
I Regum xvi Ne despicias vultum
eius neque altitudinem sta-
ture illius quoniam abieci eum nec
secundum intuitum hominis iudico homo
enim videt ea que apparent deus
autem intuetur cor etc. Vel potest
esse aliquis in alto statu quo
ad bona interiora simul et ex-
teriora sicut fuisse Saul pro-
tempore ut legitur primo Regum x. quod
altior fuit universo populo ab humero
et sursum Unde Samuel dixit
de ipso/ Certe videtis quem ele-
git dominus quoniam non est similis
ei in omni populo Secundum predictam
itaque diversitatem statuum in-
teriorum et exteriorum in hominibus di-
versificantur in eis vicium super-
bie et virtus humilitatis Ita quod a-
liquis habundans bonis interioribus

gerunt se humiliter quod est virtus prudencie et discrecionis quia ut dicitur Eccli. Dominus odit pauperem superbum et divitem mendacem. Alii vero habundantes bonis exterioribus sed privati bonis interioribus gerunt se vane et superbe iuxta illud Iob xx. Vir vanus erigitur in superbia et pullum onagri se liberum natum putat. Quidam autem deficientes in utrisque scilicet in bonis interioribus et exterioribus gerunt se humiliter quod est in illis exigencia et indigencie et necessitatis quia sicut non habent unde sunt paupertas pascat amorem. Ita ergo non habet unde est paupertas poscat honorem vel gerunt se superbe et inaniter quod est opus stulticie et fatuitatis de qualibus dicitur Eccli. xxii. Luctus mortui septem dies fatui autem et impii omnes dies vite illorum etc. Et infra ibidem harenam et sales et massam ferri facilius est ferre quam hominem imprudentem et fatuum et impium etc. Habundantes bonis interioribus et exterioribus simpliciter et sic sunt humiles et humiliter se gerentes de qualibus dicit Bernardus In alto positum non alta sapere sed humilibus consentire nichil deo carius nichil in mundo rarius invenitur. Nec ista divisio habet locum quod aliquis habundans interioribus possit esse superbus si non habundaret bonis interioribus cum humilitas deficeret que in bonorum interiorum numero summa esse videndum est ergo in quo gradu predictarum divisionum sive distinctionum beate virginis humilitas recte valeat collocari.

Utrum humilitas stare possit cum nobilitate et potencia et divitiis.

Sciendum ergo quod cum beata virgo quantum ad bona interiora que sunt virtutes et gratia omnibus hominibus et angelis simpliciter in maiori et excellenciori statu fuit. Circa statum ipsius quantum ad bona potest addi duo videlicet vel secundum ipsius rei naturam et veritatem vel secundum vulgarem et communem estimacionem. Solent homines et nominari nobiles et divites et potentes qui sunt de genere divitum et potentium habentes multum et magnas rerum divitias et dignitates vel sibi a parentibus dimissas vel per se adiunctas vel acquisitas sive bene vel male utantur dignitatibus et divitiis suis. Secundum rei vero naturam et veritatem nullus est dives nisi cui satis vel quod habet quod secundum Senecam ut vere aliquis sit vere dives non est rebus addendum sed cupiditati plus habendi detrahendum. Nec aliquis est vere potens aliorum vel super alios nisi qui potencior fuerit sui ipsius iuxta illud Proverbiorum xvi. Vir qui dominatur animo suo for-

vulgare communem

cior est pugnatore urbium
nec vere est aliquis nobilis ex
habundancia bonorum exteriorum
sed pocius ex habitu et habun-
dancia bonorum interiorum quia no-
bilis est vere quem nobilitat sua
virtus etc. Cum itaque beata
virgo semper secundum rei naturam et
veritatem fuit nobilis tamquam
de regali et sacerdotali ac patriarcha-
li prosapia nata et imita-
cione virtutum illorum suorum pro-
genitorum excellentissime
dotata et ditata et decorata secundum
quem modum gens hebreorum
nobilitates olim consueverat
estimare et naturali ac mora-
li et gratuita virtute perfecta
proinde bonis exterioribus plus
habundavit superflua contempnendo
quam cupiendo vel habendo
et medio temporis continenter et
caste utendo potius quam in-
moderate aut illicite abu-
tendo. Unde cum virtute mentis
ipsa virgo vere nobilis et dives
et potens esset secundum estimacionem
virtutis potius quam secundum exterio-
rem reputacionem mundane vanitatis
proinde ipsius paupertas et im-
potencia aut infirmitas secundum
exteriorem reputacionem hominum
non potuit excludere summam
ipsius humilitatem, immo ipsam
fovebat et augmentabat habun-
dancia bonorum interiorum secundum [?] in-
modum et estimacionem que est
de veris virtutibus et bonis in-

terioribus potest aliquis esse superbus
plus reputans se de talibus
habere quam habeat aut a se ipso et
non a deo se habere et ascribere
virtuti et merito et non divine gracie
dono. Et proinde cum vere
nota maior sit virtus bona exteriora
sive ea habeat vel non habeat
~~aut a se ipso et non a deo se ha-~~
~~bere~~ maiori virtute animi utitur
vel recte habendo vel utendo
vel recte despiciendo et relin-
quendo quod fortiori et altiori vir-
tute attestatur, cum difficilius sit
a delectabilibus abstinere quam ipsis
recte uti. Beata virgo in eo quod tam
bona exteriora et interiora vera
et perfecta virtute animi super omnes
excellencius habundavit, cum
hec humiliter se habendo in omni-
bus et referendo pro tanto eius
humilitas in summo gradu super
omnes alios fuit. Qualiter beate
virginis humilitas in summo gradu
Quia igitur dicitur magna fuit
de necessitate beate virginis humilitas mag-
na immo maxima fuit quod
deus in tam magnis immo
maximis donis et bonis re-
spexit sic ipsa infra dixit.
Quia fecit mihi magna etc. Ta-
cendum quod ipsa magnitudo hu-
militatis beate virginis comprehendi potest ex
tribus. Primo ex eo quo re-
nunciata est. Primum magnitudo
de qua dicit Anshelmus quod tan-
tum graciam recepit quanta pura

creatã deo faciente capax fieri potuit Unde super illud infra Anima fecit michi magna etc. dicit Aug[ustinus] quod deus eam tanto magnam quanto ipsa se parvam et humilem fecit quia multo ipsius tam magna in ea et per eam perfecit Sexto ex gratiae et virtutum ipsius plenitudine Unde sciendum quod quia vanitas est receptiva plenitudinis quia plenam nichil potest capere sed solum vacuum est capax repletionis ergo ubi est maior plenitudo ibi precessit maior vacuitas quia maior capacitas humilitas autem est de natura evacuationis quia humilis evacuat et exinanivit seipsum iuxta id philipp. ii[o] Exinanivit semetipsum etc. Glo[ssa] i[d est] humiliavit ergo humilitas est illa vacuitas que receptiva est et capax plenitudinis Sed beata virgo gratia plena fuit ergo ad ipsius plenitudinis receptionem seipsam perfectissimam humilitatem exinanivit quia deus in tot et tantis donis et bonis collatis respexit sicut dicit ysaias [capitulo] [...] Ad quem respiciam nisi ad humilem et quietum etc. Tercio ex ipsius sui status altitudine quia sicut mons quanto est altior tanto vallis profundior requiritur Ita etiam quanto status altior tanto humilitas profundior Unde etiam tanto maior est humilitas quanto est in habente statum altiorem Ieronimus Rich[ardus]

quod hominibus ingratitudines et deo faciens acceptas quia ut quis vite merito sit magnus et humilitate sit infimus Sed b[eatae] virginis status potest dici excelsissimus iuxta id Eccl. xxiiii. Ego in altissimis habito et thronus meus in columpna nubis etc. Ergo humilitas ipsius fuit maxima quia infima apud se ipsam a se ipsa fuit reputata. Luc. xiiii[o] Omnis qui se humiliat exaltabitur. Unde b[eata] virgo inter tot gratias et virtutes sibi collatas semper se plus humiliando semper se plus amplificavit et dilatavit et semper maioris plenitudinis capacem se fecit et per hoc merito gratulatur de respectu sue humilitatis propter quam in se respectum gratie super gratiam et gratie per [...] capax fuit Anfiessi exposicionis primi versus magnificat

Sequitur

Merito igitur b[eata] virgo sue humilitatis domini et meritum ac premium contemplando in iubilo sui cordis in vocem et canticum erumpendo memoriam habundancie divine suavitatis gratia se exultavit dicens: Magnificat anima mea dominum etc. Et autem sine pondere est in verbis videndum est dei a verbo[rum] quid inter sit videlicet inter animam et spiritum inter magnificare et exultare et inter dominum et deum ac salutare quia dicit quod anima sua magnificat

dnm et quod spus suus ex
altauit in deo salutari suo
vt sm suam aptitudinem eciā co-
ncionē singla singlis red-
dant. Sciendū qz licz anima
et spus in homine dicant vnī
mie differunt quia anima
dr totm sbiectum ipius anime cū
omnibz potencijs et vibz suis
in vnam ipius anime sbiectum
tamqm in sui fontis vnitate
et plenitudine recollectum Spc
vo dr supiorem ptem racionis q
diuinis et eternis racionibz et legi-
bus contemplandis intendit et
inheret Magt vero aliud deq
smo fit in magno magnis
pendere et onde et admirari
et venerari sm qz dr phus ex-
tatus ē smo elucidans mag-
nitudinem virtutis in aliquo vt
magno Exultare vero est
motu gaudij vel extra se
ferri vel sup se eleuari ppt
quod dr Aug in libro de p-
sencia et templo dei qz mot
exultacionis non solū ē aie
racionalis sz anime sensitiue
eciā non vtentis racione ppt
quod Johes in vtero elyzabz
motum gaudij ad vocem ma-
rie cum sensit qz intellexit
vn dr exultare quasi extra
se saltare hoc est extra vi-
res et metas proprias moueri

et exhilaracione gaudij dns no
proprie ē nom ptatis Juxta illd .j.
Reg .iij. Dns ē qd bonū ē in
oculis eius faciat et est nome
timoris juxta id Mach .j. Si
ego dns vbi ē timor meus
Deus vo ē proprie nom diuine
sapie et sciencie Jux id ad Ro xj
O altitudo diuiciarum sapiencie
et sciencie dei et ē nom diuine boni-
tatis Juxta id Luc .xviij. Ne-
mo bonus nisi solus deus et
.j. Johis .iiij. Deus caritas est
etc Quatuor aut sut p ordinem
de quibz bta virgo in sue con-
templacionis iubilo dnm mag-
nificando et in deo exultando
gratulatur. Primo de respectu
sue humilitatis cum dr Quia re-
spexit humilitatem ancille sue Sc-
do de effectu diuine potestatis de
quo subdit Quia fecit m
magna qui potens ē Tercio
de profectu scitatis cum addit
Et sctm nomen eius Quarto
de fructu diuine bonitatis eciā
caritatis nobis collato in ope
et misterio incarnacionis cum
subiungit Et mia eius a p-
genie in progenies timentibz
eum Que fructū et pfectū
de incepe explicat et expoit
subiungendo fecit potenciam
in brachio suo etc vsqz ibi Sus-
cepit isrl etc Qualiter anima b.
virginis dnm magnificauit

Dominū igit͛ vt magnū
maiestate iuxta illud A-
bacuk operuit celos glia eius
et maiestate eius plena est
tra et magnū dignitate ps
Quis sic dominus deus nr qui
in altis habitat et humilia respi-
cit in celo et in tra et magnū
ptate ps Potens es domine
et veritas tua in circuitu tuo etc.
Bta virgo in sua contemplatione
magt et considerat vt magnū
existentem ps Magnus dns
et laudabilis nimis et magni-
tudinis eius non est finis
et vt magna potentem psalm
Potenciam tua et iusticia tua
deus vsqz in altissima que fe-
cisti magnalia deus quis similis
tibi etc. et vt magna facientem
ps Quam magnificata sunt o-
pera tua dne omnia in sapia
fecisti impleta est tra possessi-
one tua Baruc vltimo.
Quam magna est domus dni
et ingens locus possessionis
eius magnus et excelsus et
non habens consumacionem Anima
igitur bte virginis .i. omnes et
tota virtus ipsius anime in
sua iubilacione et contemplacione
in vnum recollecta magnificat dnm
.i. vt magnū considerat ad-
mirando amando et venerā-
do iuxta illud Hest xv. Co-
turbatum est cor meum
pre timore glorie tue valde

mirabilis es dne et facies tua
plena est graciarum etc. quia mag-
nitudo essencie excedit omnem
sensum et ymaginacionem ps Si
ascendero in celum tu illic es si
descendero ad infernū ades Job
xj. Excelsior celo est et pro-
fundior inferno et vt con-
cres magnitudo vero potencie ex-
cedit omnem intellectum et racionem
ps Quis deus magnus sicut de-
us nr tu es deus qui facis mira-
bilia Magnitudo autem effi-
ciencie excedit omnem veri-
tatem et estimacionem ysaie xl.
Leuate in excelsum oculos
vros et videte quis creauit hec
ps Quam magnificata sunt opa
tua dne nimis profunde facte
sunt cogitaciones tue et vir in-
sipiens non cognoscet et stultus
non intelliget hec ps. Quam
magnificata sunt opera tua dne
nimis profunde facte sunt co-
gitaciones tue et vir insipiens
non cognoscet et stultus non
intelliget hec etc. Magnū igitur
dnm et magnū in se existe-
tem vt magna potentem et
vt magna facientem et proficientem
entem in opibus creacionis
potuit anima bte virginis mag-
nificare .i. magnum considerare
et considerando admirari venerari
et amare quia sic consideratus
est vtiqz magnus dns et lau-
dabilis nimis Et multo emi-

ne͠cius ⁊ dulcius delectabilius p
ꝑe ⁊ spalit' in hc cantico mag
ficat. i. magnu͠m ꝯsidat ⁊ collau
dat dnm vt magn͠m se pnifi
cante ⁊ illa sua puitate mag
no ximo maxima facientem ⁊ pa
cientem ⁊ efficietem ⁊ ꝑficie-
tem ꝯsilium ad diuinam sapi͠a
⁊ iusticiā ⁊ gram ac miam os-
tendam in opiby huane cre-
acionis ⁊ repacon͠. In quiby
⁊ ꝑ quiby ic magnus dns et
laudabilis nimis fcus est nb
⁊ in nobis ⁊ pro nobis ꝑuus
dns ⁊ amablis nimis prop
puitate de se assupte huanitis
ꝑe ⁊ spalit' h exultauit spus
eius in do salutari suo sic. ipa
in sua pistam puitate ꝯtula
magificata ee sua huilite ai
dicit. Quia respexit huilite
ancille sue in eo sꝫ quia fecit
m magna quia potens est ⁊
scm nom eius Sequit' Ana
liter spus bte v'ginis exultauit
Subiungit v'o ad in deo ⁊c
Sancte sue magnificacom
qua ipa dnm magnificauit
etia sui spus exultacom q'
in deo salutari suo pcordialit'
exultauit dicens. Et exultauit
spiritus meus in do salutari
meo ⁊c. Spus v'o bte v'ginis
i. supior ps aīe sue qua scā
ipius aīa diuinis ⁊ eternis ra-
ciby intendebat ⁊ inhebat cū
ꝯsidacom ⁊ ꝯtemplacom ope
rum huane repacoīs que

no sine ipa ⁊ in ipa ⁊ ex ipa
fuerūt diuina magnificencia
ꝑpata ⁊ ꝑpatrata ⁊ ꝑfca ac co
summata mito exultauit i. do
salutari suo in ipis ⁊ ex ipsis
opiby salutem exhibente ⁊
ꝯferenti toti mūdo. Spus i.
ic bte v'ginis in ꝯsideracōe
bonitatis ⁊ caritatis ⁊ suauitatis
diuine exhibite ⁊ ōnse g ⁊ to
ti huano generi in opiby
huane repacoīs exulta
uit. i. extra se ⁊ sup se sal
tauit in saltu ꝯtemplacōis
vbi continue ꝯtemplacōe
ꝯsie ꝯdescensione ⁊ appcia
cone illuiacoīs diuine ip
suis ro sibi extra se cedes
eleuata fuit in admiracōem
⁊ admiraco in ꝯtemplacom
⁊ ꝯtemplaco in iubilacōem
de magnitudine diuine sapie
ꝯsiliū ad pdestinacōis co
siliū de quo dr ysa. xxv. Co
siliū tuū antiquum verum fiat
⁊ de magnitudine diuine iusti
ꝯsiliū ad eqitat' iudicium decl
dt ps In equitate tua vi
uifica me ⁊ de magnitudie
diuine mie ꝯsiliū ad salut'
⁊ saluacoīs bnficiū quia
sic dicit aplus i Thymo. 3o
Et magne pietatis sacrum
manifestum ē in carne. i. i
sibi incarnacōe Sup hor
itaqꝫ magnitudie ⁊ multitudie
ac pulcritudine ⁊ cor mō ꝑ
pondē ac mēsura ⁊ modo

et spus ac ordine quo per
sapiam et sciam di solam
fortiter: qntu ad poam et
suaviter qntum ad miam
diuinaru omia sut disposita
et ffata ac patrata vsqz ad
fine effcm saluacionis hu
mane ppa virgine et me
diante mito exultauit sps
eius in deo salutari suo etc
Iuxta id Judith xiij^o laudate
te dnm deu nrm quia no
deseruit ipse et in me ancil
la sua adimpleuit miam
qm promisit domui isrl

De distinctione huius nominis

Hoc vero nomine salutare
salutare h' in plurib'
locis sacre scripture tenetur sub-
stantiue et non adiectiue
et exprimit pprie et spalit non
et psona xpi quia xpc est n'
psone vbi vt in carnati
et executoris officij et bnficij
incarnationis qd e hmana
saluacio de qua nomine dr
Actuu iiij^o. qd non e aliud nom
sub celo in quo oporteat sal-
uos fieri etc Xpus igit' dr
salutare substatiue et non ad
iectiue quia ex ipo et pipm
et in ipo est tota sba salutis
mee ps Et substatia mea
apud te est. quia huane
saluacionis et salutis originalis
emanacio et fontalis plenitudo
ac vniusalis deriuacio et
diffusio d' ipi' latere quasi de
puteo diuine largitatis et de pro-

fundo sume pietatis et abisso
eterne caritatis in tota celi et terre
latitudinem effluxit et influxit
Vn mia dni plena sit e tra
et mia dni exaltata e super
celos et miseracones dni mag
nificate sup omnia opera eius
ps Videbunt omnes fines terre
salutare dei nri ps Et veniat
sup me mia tua dne salutare
tuu scdm eloquium tuu ps
Exspectabam salutare tuu
dne Concupiui salutare tuu
dne luc Quia viderunt ocli
mei salutare tuu .i. xpm qd
salutare parasti an faciem omm
pplor vt sit lumen ad reue-
lacionem gencium et gloriam ple-
bis tue: isrl In hoc ergo salu-
tari exultauit spus marie
gratulando in se et ex se ipm
oblatum et collatum esse modo
sue humilitatis vtute et mito
ac respectu vm subiungit Qa
respexit humilitatem ancille sue
et que gra et gle efficacia et
habundancia secuta sit illum
diuinu respectum declarat dicens
Ecce enim ex hoc sz respcu btam
me dicent omnes gnaciones
Et ideo btam Quia fecit mi
chi magna qui potens e
etc Cui' videlz nom e scm
et cui' mia e a pgenie in pro-
genies timentibus eum

Qualiter dns respexit humilitatem

Dicit ergo ancille sue.
valde conue ad predcam

reddens eam diuine maiestatis
et sue exultationis quia re
spexit etc. Nota quod respectus di
uinus effusus super eos quos
respicit est multiplex. Est
enim respectus diuine prudentie
ad gubernandum. Ps. De celo respexit
dominus vidit omnes filios hominum.
Ps. Quis sicut dominus deus noster
qui in altis habitat. Est enim
respectus complacentie ad ac
ceptandum. Gen. iiii. Respexit
deus in Abel et munera eius
etc. quia ei complacuerunt et ac
ceptauit ea. Est quoque respec
tus vindicte ad iudicandum.
Exo. xiiii. Factum est in vigi
lia matutina et respiciens
dominus super castra egyptiorum
subuertit rotas curruum ferebat
que eos egyptus in profundum.
Est etiam respectus misericordie ad
miserandum. Ps. Oculi eius
in pauperem respiciunt. Est
quoque respectus venie ad
indulgendum. Luc. xxii.
Conuersus dominus respexit pe
trum et egressus petrus foras
fleuit amare. Est etiam respectus
gratie ad gratiam dandam et
datam augendam. Sapie. iii.
Gratia dei et misericordia est in sanctos eius et
respectus in electos illius etc. Propter
dicit quod iste respectus dei et humi
litatem beate virginis fuit
respectus diuine prudentie ad

me salutis opus inchoandum.
Ps. Respice domine in seruos tu
os et in opera tua et dirige fi
lios eorum. Ps. Respexit in oratio
nem humilium et non spreuit precem eorum. Vt
audiret gemitus compeditorum
etc. Et respectus diuine gratie
ad gratiam super gratiam virgini
cumulandam. Ipsa vero non ad quod
respiciam nisi ad humilem et
contritum spiritu et trementem sermo
nes meos. i. Pe. v. Superbis
deus resistit humilibus autem
dat gratiam. Et respectus di
uine complacentie ad ipsam virgi
nem spiritualiter et corporaliter
inhabitandum. Ysaie lxii.
Complacuit domino in te et terra
tua inhabitabitur. i. corpus tu
um et terra tua. Vnde sequitur
habitabit enim iuuenis cum v
irgine. i. Christus in virgine misericordie p
turne de ipsa assumpta et cu
stodiue propter virgini in
fusum. Eccli. xxiiii. Qui crea
uit me requieuit in taberna
culo meo. Respexit igitur hu
militatem ancille sue etc. Ancil
le nomen accipitur tribus modis.
Est enim aliquando nomen similis
conditionis et secundum hoc priuat
libertatem. Ad galath. iiii. Abra
ham habuit duos filios
vnum de libera et alium de ancilla
etc. Aliquando vero est nomen officii et
secundum hoc indicat obsequiosam
seruitutem quia ancilla dicitur

familia a familiando hester
xv. dixit abigail ad servos da
uid petentes eam sibi david
uxorem Ecce inquit famula
tua sit in ancillam ut lavet
pedes servorum domini mei etc. Beata
itaque virgo vocavit se ancillam
domini non profundi condicione
nisi ista servitus intelligitur ser-
vitus iusticie de qua dicitur ad
Romanos vi. liberati autem a peccato
servi estis iusticie etc. Cui
servitus est regnum gratie quia ser-
vire deo est regnare Sed
vocavit se ancillam domini quo
ad obsequiosam servitutem
intellectus in credendo Luce
i° Et beata que credidit
quoniam perficientur ea que dicta
sunt ei a domino et quo ad
officiosam promptitudinem affectus
in obediendo Judith viii. Omne
quod erit ante oculis domini in
bonum et optimum et hoc factum est. Et
quo ad oppositam humilitatem co-
rporis corpus suum et animam ad
cultum et obsequium ubi de se
maternum divino dispositioni
et voluntati exhibendo Luce
primo Ecce ancilla domini fiat
michi secundum verbum tuum etc. De
singulari beatitudine virginis

Deinde cum sub gloriose
iungit virginis Ecce enim
ex hoc beatam me dicent omnes
generationes intelligendum est caute
i. propter hoc est potest referri vel ad
precedencia ut sit sensus Quia

magnificat anima mea dominum
recognoscendo magna in me
et ex me facientem et exulta
vit spiritus meus in deo salutari
meo illa magna ad salutem
omnium intendentem et dirigentem
ut non solum fuit magna
quantum ad iusticiam et potestatem
Ps. potentiam tuam et iusticiam
deus usque in altissima que
fecisti magnalia Sed etiam
quantum ad gloriam et magnificentiam domini
monstrantem et inducentem Ps.
Magnificentiam glorie sanctitatis
tue loquentur. Nam potenciam
sue maiestatis in verbi incar-
natione et iusticiam sue dignitatis
in hominis liberatione unde vo-
luit adimplere per obsequium
humilitatis mee quia ad hoc
in qua respexit et elegit hu-
militatem ancille sue ecce ex hoc
videlicet intuitu humilitatis beatam
me dicent omnes generationes
premio dignitatis et gaudio io
cunditatis etc. vel potest referri
ad sequentia ut sit sensus ex hoc
beatam me dicent omnes generationes
Quia fecit michi magna etc.
ut hoc quod subdit Quia fecit
michi magna qui potens est etc.
Hic quasi specificatio et declaratio
cause redditio quare eius anima
anima dominum magnificavit videlicet
ideo quia magna sibi fecit ea et cetera
et excea ut infra dicetur quia
uterque sensus est sibi invicem connexus

et continuus sic effectus et perfectus
mirantis et cause assignatio.
Beatam ergo me dicent etc. videlicet
primo omnis perfecte beatitudinis
totalis ad exceptione secundum in se con
cepto et ex se orto ipso fonte bea
titudinis est ad excepta ex gratie
repletione qua ei angelus
annunciavit dicens Ave gratia
plena etc. et ex dei inhabitatione cum
dixit dominus tecum et singularis et
excellenti benedictione cum addit
Benedicta tu in mulieribus hanc
beatitudinem commendat in ipsa
elyzabeth dicens et beata que
credidisti quoniam perficientur ea que
dicta sunt ei a domino. Secundo ipsius
fontis beatitudinis corporali pro
ductione quae nudo tamquam
vena viva et vera pariendo
produxit Gen. ii. fons egre
diebatur de loco voluptatis
ad irrigandum totam terram hanc
beatitudo commendatur in ea Luc.
xi. Beatus venter qui te por
tavit et ubera que suxisti. Tertio
ipsius fontis beatitudinis gratia
li diffusione et donatione Joh.
vii. Siquis sitit veniat ad me
et bibat Ysa. lv. Omnes siti
entes venite ad aquas scilicet
gratie productas de maria virgine
a Christo et cum ipso fonte omnis gratie
que in humilitate humanitatis as
sumpte abluit sordes nostre culpe
et extinxit in nobis sitim con

cupiscencie et sanavit infir
mitatem miserie et satiavit nos
delicijs glorie unde Psalmus id est Psalmus Inebria
buntur ab ubertate domus tue et
torrente voluptatis tue potabis
eos hanc beatitudinem ipsius virginis sig
nificat et commendat ubi dicitur Hest.
xi. Fons parvus crevit in
fluvium maximum et in aquas
plurimas redundavit et lux et
sol ortus est et humiles exaltati
sunt et devoraverunt inclitos etc.
Hec sunt illa sex magnalia et magni
fica que fecit dominus sua potentia
et misericordia cum ipsa et in ipsa et ex
ipsa virgine beata de quibus dominum
magnificavit in suo iubilo
dicens Magnificat anima mea
dominum etc. Fecit mihi magna etc. in istis insi
nuatur in fonte beatitudinis scilicet
Christo de matre virgine nascente
scilicet humane nature humiliatio ibi fons
parvus Psalmus Humiliatus sum usque
quaque etc. Secundo persone ipsius
Christi exaltatio ibi crevit in
fluvium maximum Ad philippenses
ii. propter quod et deus exaltavit
illum Psalmus Exaltata est usque
ad celos misericordia tua. Tertio gratia
rum multiplicatio et distributio
ibi et in aquas plurimas redu
davit Ad phylippenses ii. Unicui
que data est gratia secundum mensuram
donationis Christi. Quarto humanitatis
et deitatis ipsius Christi manifestatio
ibi et lux et sol ortus est etc. Psalmus

lux orta est iusto et rectis cor-
de leticia Malach. iiii° Vobis
timentibus nomen meum orietur sol
iusticie. Quinto fidelium exal-
tacio et saluacio i. et humiles ex-
altati sunt ps. et humiles spiritu
saluabit. Sexto infidelium deiec-
cio et dampnacio ibi et deuoraue-
runt inclitos i. superbos qui se
incliti videbantur. Treno. iiii°
filii incliti et amicti auro.
Primo quod reputati sunt in va-
sa testea etc. Secundo pro causa se constituens
et integritatem beatitudinis ipsius virginis
quibus in ipso et per ipsum fonte bea-
titudinis christum de se ortum cum beneficia
ipsa virgo beata in principio isto et
nubilo sui cordis recognoscat et
exprimit licet sub alio ordine ver-
borum eodem tamen sensu misterio-
rum primo ingratiarum eius actione
recognoscit et sumat initium sue
humiliacionis cum dicit. Qui re-
spexit humilitatem ancille sue.
Secundo primum sue exaltacionis
cum dicit. Ecce enim ex hoc beatam
me dicent omnes generaciones.
Tercio gaudium multiplicacionis
graciarum percepcionis cum dicit. Quia
fecit mihi magna qui potens
est etc. Quarto iudicium deiec-
cionis et dampnacionis superbo-
rum et infidelium cum dicit. Fecit
potenciam in brachio suo etc.
dispersit superbos mente cordis
sui. Deposuit potentes de sede
et exaltauit humiles. Quinto benefi-
cium exaltacionis et saluacionis

humilium et fidelium cum dicit. Et exal-
tauit humiles. Esurientes imple-
uit bonis. Sexto misterium in-
carnacionis christi et adimpleccionis di-
uine promissionis cum dicit.
Suscepit israhel puerum suum.
Expeditis igitur omnibus ven-
tre? et cum ea tamen adimple-
tis ... manifestam diuinam
potenciam et iusticiam in christi in-
carnacione et tota collata sibi gracia
in ipsius christi concepcione et generacione
et tota precepta christi ... in huma-
ni generis saluacione et in diuine
promissionis adimplecione
tunc cognoscit et tenet totum tam
beneficiacionis sue et epistula ...
tocius creature creature dicens
Ecce enim ex hoc beatam me dicent
omnes generaciones. Circa hoc quo-
que dicit omnes generaciones etc.
Notandum quod in isto septimum
aliquam generacio singulariter. Luc.
xi° Generacio hec generacio nequam
est. Aliquam pluraliter. Gen. ii° Iste
sunt generaciones celi et terre. Aliquando vero
vt hic. Beatam me dicent omnes
generaciones. Aliquando cum de reduplica-
cione ps. Generacio et generacio lau-
dabit opera tua ps. Inge-
neracionem et generacionem annunciabimus
laudem tuam ps. In generacione
et generacionem veritas tua etc. Quod quo-
que dicit. Omnes generaciones viden-
tur esse colligende ... ut exte-

ducitur ad omnem diversitatem generatio-
num cum que sit ducto sive
producto in esse qua finis et
terminus generationis est esse quia t
hic et ad hoc generantur generata et
per generationem sunt et existant /
Sicut ergo triplex est esse vz
esse nature gratie et glorie Ita potest
distingui triplex generatio vz
Prima in esse nature que est per
creationem de qua dicitur Gen ii°
Iste sunt generationes celi et terre
Secunda in esse gratie que est per iusti-
ficationem de qua dicitur Jacobi i°. Vo-
luntarie genuit nos verbo veritatis
sue ut simus initium aliquod
creature eius / Tercia in esse glorie
que est per glorificationem ut dicitur
ipse regeneratio que est secunda vel ista
ta generatio cum post corrupcionem
per mortem corruptibile hoc in-
duerit corrupcionem Matth xix°
In regeneratione cum sederit filius
hominis in sede maiestatis sue
etc. Respectu nostri status culpe
et pene etiam non potest proprie dici ge-
neratio cum prius status non
tendat nec perducat ad esse
sed potius a duo esse Omnes
igitur generationes i. omnia duc-
ta in esse nature et gratie et glorie
hic possunt intelligi Primo cetus
angelorum qui per divinam potentiam
sunt conditi in natura confirmati et
beatificati in gloria ut sic effecti fi-

lii dei per glorificationem Job i° primo
scriptum est quadam die cum as-
sistent filii dei coram domino etc.
Secundo plures salvandorum qui per di-
vinam animam sunt per baptismum
insuper regenerati et per gratiam re-
novati et ad gloriam destinati
ut sic filii dei effecti et per gratiam iusti-
ficatum Joh primo Quotquot
receperunt eum dedit eis po-
testatem filios dei fieri etc. Nec
universitas creatura que per-
bendum ventis signalis ferri
liberabitur a servitute corrupcionis
in libertatem glorie filiorum dei ut
dicitur ad Rom viii°. Omnes gene-
rationes i. angeli et sancti homines
in celis fideles et devoti in
terris et ipsa creatura liberanda
per christum a servitute corrupcionis
clamant et dicunt eam mito
beatam per quam et ex qua ut dicitur
Bernhardus Accepit peccator veniam
iustus gratiam angelus leticiam
filius dei humane carnis substanciam
et tota trinitas angelorum ruine
restauracionem celestis numinis
adimpletionem et corporalis mundus
renovationem Tertio gloriam Omnes
generationes intelliguntur prophete et
patres veteris testamenti qui in ministerio
et figura beate virginis et ipsius conceptui
et partui alludebant in spe et
gaudio de futuro et congaudent
et apostoli et eorum successores s. doctores

tulantes de pnti rptito in
carnacionis z pfte pipam
humane repacionis Ps. Inge-
nitorum zgnacione vitas eos
z videlz quia vitas pmis-
sionis de xpo pmansit in
gnacione patru pfidem fir-
mat z rata in gnacione apo z
zsuccessorum ipsorum per exhibicionem
p exhibicionem demrata et
declata quia vt dicitur ps. p
pribus nati sut filij videlz pro
pribus veteris testamenti xpm a
nunciantibus z expectantibus
defutur nati sut ex eiusdem
fidei pririm semie filij sz apl
xpm suscipientes z hntes in
pnti Luc x. Bti oculi qui vi
dent que vos videtis Que
magna fecit dns tu bta z in
uia fect in bta vgine
O magna qui potens e z
postqm bta vgo in sue mi-
rabilis in grarum actione recogi-
tauit z recognouit grossa
respectu sue hulit's. Ad' respex-
it humilitem ancille sue Nunc ex
dine gnti ex illo respectu consq-
tit in se fructuosum effectum di
ue ptatis subiungens Quia
fecit m magna z est ffus
de' qui potens est quia pos-
se equalit' consequit' ad esse.
Vn qui simplr determinatoe
z cohortatoe ad aliquod deta
tum gen' cuius sim alique
determinatum z restrictum modum

Iuxta illud Exo iij. Qui est misit
me ad vos z c. Ipso etia potes
est simplr potencia non co-
arctata neqz limitata ad aliqd
determinatu actum vel effectum sz
simplr z vlr omnia pt Ecci
xliij. Symo illius ptate ple-
est. Ille michi Ille potens eius
fecit michi magna z c. Deus
enim pr fecit opus incarnacionis
filium mittendi tamqm opis auctor
Ysaie vi Quem mittam z quis
ibit nobis tamqm z c et filius
Ecce ego mitto me. Ad Gal. iiij.
Ubi venit plenitudo tpis misit
deus filium suum z c. Sps sctus
vo effecit ipm opus tamqm
causa efficiens z psecutor opis
Luc i. Sps sctus supueniet
in te z c. Filius vo pfecit ipm
opus carnem induendo tamqm
ipm executor z minister p sctis
opis reparacionis Luc i. Et nas-
cet ex te sctm vocabit filius
dei Ille itaqz potens omnia. De-
fecit m magna michi. s. eri-
me z exime michi tamqm s
ad hoc electione z complacenti Cant
vi. Una est columba mea electa
matri sue dilecta genitrici sue
Michi inqm frigi in natura
pro sexu muliebri. Ps. Ipse cog-
nouit figmentum nrm z huic
in psona quia sponse fabri
qt vir Nonne hic est filius fa
bri z mr eius dicitur maria z c.
Et insufficienti animo z gratia

131

v̄spari digni vel indigni pe q̄
e homo q̄ memor es eius
aut filius hominis etc. Et fecit
magna in me tamquam in domo
et habitacione etc. Et ita ps. Di-
lexi decorem domus tue et locum
habitacionis glorie tue. Et ex me
i. ex mea carne et sanguine
tamquam ex materia puta per sa-
fecit et refecit ipse fecit magna
Ezech. xliiii. Maiestas domini ingres-
sa est in templum et repleta est
gloria domus domini etc. Fecit quod de
beata virgine magna primo inquam
magna potencie quantum ad virtute
operantis in qua relucet summa
potencia et hec triplex. Primo quia
coniunxit in ea summe distancia
s. divinitatem et deitatem in unam
xpi personam per quam deus factus est
homo. Luce i. Id sit anima racional
et caro unus est homo ita deus
et homo unus est xpus. Secundo
quia genitus ab eterno est in tempore
natus ex ea generacione nova et
eo quod ipsa rex ipso filius dei factus
est filius hominis in humana na-
tura manens in una et eadem persona
Luce i. Ecce concipies in utero
et paries filium et vocabis nomen eius
ihesum etc. Quod ihesus xpus filius dei
ipse idem et homo. Tercio quia
coniunxit in virtute et eadem persona
virginis summe dispaia et ita
ut eadem esset mater et virgo sed ma-
fecunditati sibi collata et virgo in-
tegritate servata ut eciam eius co-
ceptus esset sine pudore corrup-
cionis et partus sine fatigacione

laboris et partus sine dolore p-
turicionis. Exo. iii. Vadam
et videbo visionem hanc magnam
quare rubus ardeat et non combu-
ratur. Ysa. ultimo Antequam parturi-
ret peperit et antequam veniret
partus eius peperit masculum. Quis
audivit umquam tale et quis vi-
dit huic simile etc. Unde Bern. super
cantica sermone xxvi. Duo pre-
ulecta miracula in xpo et in matre.
Quia in malo concepit et
peperit conjunctus. In xpo virtut.
et divinitati humanitas. Secundo fecit
ei magna novitate et hec quantum
ad modum operacionis in quo
resultat summa sapiencia et hec tri-
plex. Primo quia divina corpus
separando a virgine sine omni
tactu et corrupcione. Dan. ii.
Abscisus est lapis de monte
sine manibus i. materia cor-
poris xpi de virgine sine humanis
seminibus. Secundo quia ipsam mon-
tem divinitus subito formando
supernaturali operacione. Jeremie xxxi.
Novum faciet dominus in terra femina
circumdabit virum s. perfectione
non magnitudine virtutibus corporis
Tercio divinitatem et humanitatem in xpo
admirando ad personalem unio-
nem sine nature confusione vel
conversione. Gen. xviii. Accelera mis-
ce tria sata farine etc. Tercio fecit
ei magna utilitate quo ad eam
ipsius operis s. incarnacionis
in quo fulget summa misericordia et hec
triplex primo quia summe dignitatis

sine detrimento / maiestatis dignitate
occultauit / et dignitatem diuinitatis ma-
nifestauit et in eo quod cum caro factum
est / Assumpsit deitas humanitatem
eternitas temporalitatem immortali-
tas mortalitatem Luce xviij Quic-
quid colonus factus es in terra et
quasi viator declinans ad ma-
nendum. Vel vir vagus et vir fortis
qui non potest saluare. Secundo via diuine
dilectionis / que quantum ad affectum
causantem effectum dilectio diuina
est tam mire et miseracionis ipsius
Ysa. lxiij. In dilectione sua et
indulgencia sua ipse redemit eos
et portauit eos et leuauit cunctis
diebus seculi. Osee xiiij. Diligam
eos spontanee quia auersus est
furor meus ab eis. Joh. iij. Sic
deus dilexit mundum ut filium suum
unigenitum daret pro mundo etc.
Tercio via humane saluacionis
quantum ad iusticia. Sed ex sola
diuina gracia sunt saluati alioquin
essent omnes in peccato hominis
condempnati. Ps. Saluum me fac
in via tua domine ne confundar
ipsum etc. et ita ubi incarnacionem
et humani generis redempcionem attri-
buit vie diuine dicens Et via
eius a progenie in progenies timentibus eum.
Et in fine Suscepit israel pue-
rum suum etc. Et mito in ipso
opere incarnacionis quantum ad
virtutem operantis commendabat
beata virgo ipsius operis magnificen-
ciam. Ps. Exaltata est magnificencia

tua super celos / quantum ad mo-
dum operacionis insinuet ipsius
operis misericordiam. Ps. Benigne
fac in bona voluntate tua domine.
Ps. Conuertere anima mea
in requiem tuam quia dominus
benefecit tibi. Et sanctum nomen
eius etc. Sensus et estimacio littere
secundum sanctos talis est. Qui potens
est et cuius nomen sanctum est. Quia
misericordia est a progenie in progenies
timentibus eum fecit in me magna
ista scilicet que predicta sunt. Ita videlicet
ut beata virgo misterium incarnacionis
sanctum ipsum factum circa ipsam et ex ipsa
non solum commendet et extol-
lat quantum ad operantis potestatem.
Quia fecit michi magna qui
potens est. Sed eciam quantum ad
operis sanctitatem et suauitatem cum addit
Et sanctum nomen eius. Et quantum
ad causam et finis bonitatem et
utilitatem cum subiungit Et via
eius a progenie in progenies ti-
mentibus eum etc. Et propter hoc dicit glosa super
Lucam Quod istud canticum in ...
predicta tria quibus titulatur beata vir-
go hic tres participaciones etc.
Nondum ergo circa hoc quod dicitur Et
sanctum nomen eius etc. Quid est sanctitas
loquendo proprie. Sanctitas ut dicit
Dyonisius de diuinis nominibus
capitulo xij. Est ab omni immundicia
est libera et perfecta et immaculata
mundicia etc. Ad cuius descripcionis
intelligenciam videndum est quid
sit mundicia. Mundicia est puri-

tas omnem excludens immu-
diciam abhorrens Erit autem
est duplex immundicia generaliter
distinguendo scilicet corporis et me-
ntis est etiam duplex mundicia
videlicet corporis et anime Immun-
dicia ergo corporis consistit in
eis que corpus viciant et
deturpant Ita ut aliemus sensus
ea advidendum abhorreat et
tractandum que sunt duo scilicet
vicium corporis et macula vel
defectus membrorum Immundicia
anime consistit in eis que spiritum
viciant et deturpant contra ad
intellectum que sunt duo scilicet con-
cupiscencia in virtute concupis-
cibili et malicia in virtute irasci-
bili. Mundicia vero corporis est
Mundicia ergo corporis est carere
macula et vicio vel defectu
in membris Mundicia vero anime
est esse purgatum in affectu a
concupiscencia et malicia et il-
luminatum in intellectu ab errore et
ignorancia ut affectum velud et
diffidet bonum vero repugnante
concupiscencia vel malicia et in-
tellectum videat intelligat verum
non obstante non obstante
errore vel ignorancia quia ut
in summa dicatur Turpitudo vel
feditas anime opposita mundi-
cie ipsius consistit in duobus scilicet
scilicet in viciis et errore et per consequens
mundicia ipsius consistit in duobus

error et ignorancia vel contra ad affectum
consistit duo scilicet concupiscencia in

videlicet in sapiencia et veritate Unde
ait dominus Glosa super illud Math
v° Beati mundo corde quoniam ipsum
deum videbunt etc. Mundi cor-
de sunt quos non arguit consciencia
peccatorum etc. Et hec vero est contra
ad mundiciam affectus a concupiscencia
et malicia et contra ad mundiciam
intellectus per fidem et cognicionem
dei ab errore et ignorancia Nam
ad videndum deum requiruntur
isti duo oculi videlicet oculus
affectus quem oportet esse purgatum
a sordibus et oculus intellectus
quem oportet esse illuminatum ab erro-
ribus Mundicia igitur que est
sanctitas secundum dyonisium nichil
aliud videtur importare in sua
significacione principali quam puri-
tatem ab impuritate elongatam
et separatam sicut est in sanctis angelis
et animabus beatificatis vel puritate
simpliciter ex se ipsa nulla impuri-
tate permixtam qualis est in
suo deo Et hec puritas sive mun-
dicia est illa sanctitas secundum quam ipse
deus dicitur sanctus sanctorum ut dicit dyonisius
de divinis nominibus capitulo xii. Nomen
autem eius de quo hic dicitur Et
sanctum nomen eius non est aliud nisi
hoc nomen dominus ysaie xlii. Ego
dominus hoc est nomen meum etc. de
quo primo premisit incipiendo
Magnificat anima mea dominum
Et hoc nomine de quo subiunxit
Et exultavit spiritus meus in deo
salutari meo Et hoc nomen salu-

tare in quo conclusit dicens
salutari meo etc. Haec autem tria
nomina dominus deus salvator licet sint
diversa quo ad vocem et modum
significandi sunt tamen unum nomen
quo ad rem significatam et propter hoc
textus dixit et sanctum nomen eius
et non dixit et sancta ~~nomina~~ nomina
eius sicut etiam dicitur In nomine
patris et filii et non in nominibus
trinitatis antiquorum nominum ex omni-
bus simul textus attribuit sancti-
tas ut dicitur scilicet dominus
scilicet deus scilicet salvator. Unde
sciendum quod secundum dictam diffinitionem
dyonisii que dicit quod sanctitas est
ab omni inmundicia et impudi-
tate libera et perfecta et inmacula-
ta mundicia etc. Tres sunt con-
dictiones sanctitatis quarum prima est
nullius servitutis subiectio que
innuitur in eo quod dicitur libera. Vere
enim sanctus est vere liber. Nulla
servitus. ij. Cor. iij. Ubi spiritus
domini ibi libertas quod proprie con-
venit deo domino divino. libe-
tas autem est esse sui iuris et sue
voluntatis quod summe est ipse
deus. j. Re. iij. dominus est quod bonum
est in oculis eius faciat. Ita
secundum philosophum libertas vivere ad se
ipsum non ad aliud. Secunda est
universalis dominatio que insinua-
tur in eo quod dicitur perfecta vere enim
sanctus perfecte dominatur sibi ipsi
et omnibus suis motibus et affecti-

onibus et per consequens aliis omnibus
Seneca. si vis omnibus aliis im-
perare primo impera tibi ipsi
Proverbiorum xvj. Vir qui domina-
tur animo suo melior est ex-
pugnatore urbium. Illis autem
dominatio summe convenit domino di-
vino atque dominatione nichil ex-
cipitur in mundo psalmus Domini est terra
et plenitudo eius etc. Hest. xiij.
Domine universorum tu es. Tercia
est irreprehensibilis regiminis
directio psalmus Virga directionis
virga regni tui etc. que di-
rectio innuitur in eo quod dicitur
Inmaculata hoc enim pertinet
ad sanctos irreprehensibiliter et si-
ne macula regere subiectos prima
Thess. ij. Vos testes estis
et deus quam sancte et iuste et sine
querela vobis fuimus etc.
Hoc autem summe invenitur in
regimine divine dominationis psalmus
lex domini inmaculata convertens
animas etc. quia alia translacio
expressius dicit lex domini
irreprehensibilis etc. Ergo
evidentiam est quod sanctum est nomen
domini quantum ad racionem divine
potestatis propter nullius servi-
tutis subiectionem et propter univer-
salem dominationem et propter irrep-
rehensibilis regiminis directionem.
Eodem modo textus dicit quod sanctum est
omnia videre et omnibus providere
et omnia se ipsa implere

rtiné etc. In quibus verbis tres
conditiones insinuat [illegible] deitatis
nostre que est deus verbi gratia primo ubis pro
uidencia in eo quod dicitur quod deitatis
est omnia videre iuxta illud ad hebre. v. Nonne quinque passeres
asse veneunt depondeo et unum
ex illis non est in oblivione
coram deo etc. Secundo generalis
influentia in eo quod dicitur quod di
uinitatis est omnia implere
ysaie xlix. Celum et terram
ego impleo. Tercio totalis con
tinencia in eo quod dicitur quod diui
tatis est omnia continere hester.
xiii. Tu fecisti celum et terram
et omnia que celi ambitu
continentur. Deitas igitur deitas
secundum quam nomen dei dicitur secundum attende
primo in eo quod omnibus liberaliter
sine defectione sive di
minucione psalmus Aperis tu ma
num tuam et imples omne animal benedictione.
Secundo in eo quod omnia implet
et replet condecenter sine su
peragnacione sap. vii. Nichil
inquinatum incurrit in illam
quia secundum philosophum causa prima
regit omnia preterquam quod commis
ceatur cum eis etc. Tercio in
eo quod omnia continet et sustentat
potenter sine sui fatigacione
sapie. xi. Quomodo posset
aliquid permanere nisi tu
voluisses aut quod a te
non esset conservaretur etc. Si
militer quoniam modo dici potest quod secundum
est nomen salvatoris quod innuit

rum dicitur salutari meo etc.
Nomen vero salutaris dei in
sacra scriptura ponitur in neutro
genere et substantive et sic personam
nam ihesu xpi sub racione sal
vatoris et salvacionis et sal
vacionis specialiter non accidentaliter
quoniam ipse est tota substantia salutis
nostre psalmus Et substancia mea
apud te est etc. Sic supius
dictum fuit et exemplificatum
ex multis locis sacre scripture
sic luc. ii. quoniam viderunt o
culi mei salutare tuum id est ihesum
xpm psalmus viderunt omnes terre
salutare dei nostri etc. Et hic
exultavit spiritus meus in deo
salutari meo id est in domino
deo meo ihesu xpo etc. Unde no
tandum quod secundum dyonisium de
divinis nominibus ca. viii.
Salus sive salvacio est di
uina bonitas omnia existencia
in propriis suis bonis salvans
et conservans et a casu ab ipsis
bonis liberans etc. Unde dyonisius
ibidem ponit differentiam inter
salvacionem et liberacionem in
eo quod salvacio proprie dicitur con
servacio in bonis habitis et exsisten
tibus liberacio vero dicitur erepcio
a malis bona diminuentibus
vel inficientibus. In deo igitur
nomen salvatoris est sanctum
quia ipsa divina salvacio et
liberacio est libera et pura et in
maculata que tria sunt con
diciones sanctitatis ut supra dictum

sunt. Est enim diuina salutacio
primo libera quia non depen-
det ab aliqua causa preter
quam a sola sua misericordia i pe. i.
Secundum magnam misericordiam suam
regenerauit nos in spem viuam
etc. Secundo est perfecta quia sal-
uat in corpore et anima et
liberat ab omnibus malis et de-
fectibus anime et corporis Johannis
vii. Totum hominem saluum
feci in sabbato. Tercio est incom-
prehensibilis et immaculata
quia non saluat neque liberat
ex meritis nostris vel iusticia sed
ex sola sua gracia et gloria ps.
Propter gloriam nominis tui libera
nos et propicius esto peccatis nostris propter
nomen tuum ps. Saluauit nos
propter nomen suum vt notum faceret
potenciam suam etc. Sta-
lla virgo in sua gratulacio-
ne de incarnacionis misterio
et de diuine dignacionis caritate
se beneficiis et de humane redempcionis
auxilio [illegible] dum
insinuando tali hoc. et lau-
dando in nomine domini dicit
potentem ps. potens es domine
et veritas tua in circuitu tuo
et in nomine dei sue necessitatis
prouidencia [illegible] Scit
enim pater vester celestis quid no-
bis necesse sit et in nomine salu-
taris huius salua[illegible] ps.
Saluasti nos de affligen-
tibus nos. Quarta diuina pro-

missa et exhibita patribus et filiis
Et misericordia eius a progenie
in progenies timentibus
eum etc. Sicut predictum est
construe vt sicut supra et continuacionem
vel potest referri ad precedencia
sub hoc sensu continuacio vel potest
referri ad precedencia sub hoc
sensu. Qui potens est ad
omnia facienda eciam sola
voluntate et cuius nomen sanctum
est ad confidendum in ipsius
bonitate et cuius misericordia est a
progenie in progenies ad
complendum de sue promissionis
veritate fecit michi magna
etc. Vel potest secundum glosam
referri ad sequencia sub hoc
sub hoc sensu Ille enim misericordia per-
manet ad saluandum elec-
tos a progenie patrum vsque
in progenies filiorum et a pro-
genie filiorum vsque in filios
filiorum fecit potenciam in brachio
suo etc. Et dispersit superbos
mente cordis sui etc. Depo-
suit potentes de sede et ex-
altauit humiles in progenie
patrum et filiorum secundum id ps. Misericordia
domini ab eterno vsque in eternum
super timentes eum Et ius-
ticia illius in filios filiorum
hiis qui seruant testamentum
eius etc. Ad intellectum horum [illegible]
versiculi secundum sensum et continuacionem
glose Notandum est quod triplex est
misericordia quorum distinguitur

nemt ad psentem intencionem
videlicet vnica proposuit humano
generi in primo Adam dampnato
ipsum reparare et saluare In secundo
adam i. xpo Ad Ephe. Iº p
destinauit nos in adopcionem
filiorum per ihesum xpum secundum proposi
tum voluntatis sue Et est
vnica complaciti et exhibicionis
vt qua complacuit deo vt ipse
proposuerat et promiserat tam
saluacionem humani generis suo
tempe exhibet Luc. xij Noli
te timere pusillus grex quia con
placuit patri vestro dare vo
bis regnum et est vnica beneplaciti
citi et adimplecionis quia
deus salutem quam in xpo omni
bus obtulit et exhibuit so
lis electis per spiritum sanctum contu
lit et confirmauit Ad Ephe. Iº
In xpo credentes signati es
tis spiritu promissionis in spiritu
sancto qui est pignus hereditatis
nostre in redempcionem acquisicio
nis nostre In laudem glorie gra
cie ipsius etc. Nondum et
quod est duplex progenies
scilicet secundum carnem solum sicut
ysmahel est de progenie
Abraham et esau de progenie
ysaac et abraham et est pro
genies secundum promissionem
et fidem promissionis sicut
ysaac est de progenie abraha
et iacob de progenie ysaac
et abraham Obmissa ergo pro

genie secundum carnem solum
quia vt dicitur Galath. iijº
Qui ex fide sunt hii sunt filij
Abrahe etc. Nondum quod distin
gui possunt tres progenies
secundum promissionem et fidem
promissionis de salute in xpo
iuxta tria tempora videlicet iuxta tempus
extra legem et sub lege et
sub gracia Vna itaque propo
sui et promissionis de salu
te in xpo permansit patribus
ante legem in sua veritate firma
et rata Iuxta id psalmista Insinuatorem
et cognicionem vitas tua etc. Quod autem
sub testificacionibus signis diuine in
spiracionis et allocucionis sicut
legitur de enos quod iste incce
pit inuocare nomen domini Gen.
iiij. et de Enoch qui ambula
uit cum deo et sustulit eum deus
vt legitur ibidem et de Noe quod
erat vir iustus et perfectus in
generacionibus suis et ambulauit cum
deo et apparuit ei deus et sibi
diluuium indicauit et de archa
facienda et de preceptis indicijs
et iusticie et sacrificijs et obla
cionibus et mandatis vt legitur
Gen. vj. et vij. et viij. et ix. et
de incepcione abrahe fuit ipsa
promissio sub fide circumcisionis
cum iuramento renouata vt
dicitur Gen. xxij. Eadem quoque vnica
proposicio et promissionis de sa
lute in xpo permansit in sua
veritate firma et rata patribus
sub lege et hoc sub signis et tes
tamento date legis Iuxta i

ad Ro. xv. Dico ihm xpm mi-
nistrum fuisse circumcisionis pro
veritate dei ad confirmandas
promissiones patrum et ceteram
ecclesiam vero complaciti et exhibitionis
de ipso xpo reservata est et
opere adimpleta in tempore gra-
cie aplis et credentibus in xpo
iam de virgine nato et illis qui
eum viderunt exhibito et ma-
nifestato de qua exhibitione
et adimpletione congratulatur beata
virgo in figura Judith xiii Lau-
date dominum deum nostrum qui non
deseruit sperantes in se et in
me ancilla sua adimple-
vit misericordiam suam quam promi-
sit domui israel etc. Circa autem
beneplaciti et impletionis sive
consummationis ad salutem in xpo
et per xpm finaliter obtinenda
est in electis et iustificatis effi-
cacie consumata per Memento nostri
domine in beneplacito populi tui vi-
sita nos in salutari tuo ad
videndum in bonitate electorum tuorum
etc. et quia ut predictum est
progenies antiquorum ante
legem et sub lege estimata
est et computata a generatione in
generationem dupliciter videlicet vel secundum
carnem tantum secundum quem modum
etiam illi qui declinaverunt
ad ritum gentilium et domui israel
nescivierunt neque voluerunt in
generatione abrahe computati sunt

et divisionem terre in sorte a domino
acceperunt ut legitur Deutro. 2o.
Non dabo vobis de terra filiorum
esau quantum potest unius pedis cal-
care vestigium quia in possessionem
esau dedi montem seyr etc.
vel secundum promissionem et fidem
promissionis cum de quo dicitur Gen.
xxi In ysaac vocabitur tibi
semen Et xxii In semine tuo
benedicentur omnes gentes scilicet
in semine ysaac et iacob et
filiorum eius qui permanserunt
in cultu et timore unius dei
celi et terre ante legem et circumci-
sione et in lege de quibus
intelligitur quod addit timentibus
eum quia illi soli de semine
abrahe viventes secundum pro-
missionem voluerunt et timue-
runt dominum iuxta illud deutro. x.o
Congrega ad me omnem populum
ut audiant sermones meos
et discant me timere omni tempore
etc. Timentes igitur dominum dicitur hic
generatione sive progenie illorum
qui sive ante sive sub lege
in spe et fide patrum de salva-
tore venturo in cultura et tio-
re dominum dei israel finaliter perma-
serunt qualis fuit Symeon
de quo dicitur Luc. ii. Et
erat homo iustus et timora-
tus expectans redemptionem
israel quibus promissio et
exhibitio et adimpletio eum

effcm reseruabat tamen effcar
exhibenda et adimplenda pa-
tribus in filiis scilicet in apostolis et
credentibus ps pro patribus tuis
nati sunt tibi filii scilicet prophe-
tis ante legem et sub lege
nati sunt .i. apostoli de primis ip-
sorum progenie secundum carnem
et secundum fidem quia patribus fac-
ta fuit promissio apostolis vero
exhibita et impleta Iuxta
illud act xiii Nos ad patres
nostros repromissio facta est hanc
deus adimplevit filiis nostris etc.

Qualiter xpo nato dispersa est
superbia synagoge

Fecit potentiam in brachio etc.
Quarto nota secundum versiculi precedentis
tis modi dominum proposita et promissio-
nes de xpo facte patribus dominum cole-
ntibus et timentibus ad impleta sunt
per xpm et in xpo Ita quod dominum ve-
re colentes et timentes sunt de sua
humilitate elevati et exaltati et de
paupertate sua ditati et saciati de
qua vera cultura dei dicit Iohannis
iiii Veri adoratores adorabunt
patrem in spiritu et veritate etc. et
econtrario dominum neque vere deum colen-
tes neque timentes pro sua su-
perbia sunt dispersi et a sua potestate
deiecti et vacui et inanes re-
licti Ista ergo ordine congruenti
spiritu prophetico et sensu mis-
tico declarat dicens fecit potentiam in
brachio suo Ubi videndum est
de quibus superbis et potentibus

et divitibus loquatur et de quibus
humilibus et esurientibus Notandum
ergo quod sicut supius dicebatur
beata virgo in hac parte huius
cantici sive cantica in suo
contemplationis iubilo spiritu
prophetico et sensu mistico ondit
subsecutam ad ubi maternam
synagoge deiectionem et ecclesie
erectionem et exaltationem de qua
dicit ps Confitebor tibi in ecclesia
magna in populo gravi laudabo
te Ubi sciendum quod iudei carnales
populus israheliticus de lege sibi
data et ab eis secundum solam
literam in sola iudea deus Iuxta
id ps Qui annunciant verbum
suum iacob iusticias et iudicia sua
israhel Non fecit taliter omni na-
tioni Spiritualem vero et misticam
secundum legis non sentiebant nec
senciant primo de perfectione
sua ad docendum quod ut lex
nichil restauret in legem
telligendum Iuxta id Deutero-
nomio Ecce populus sapiens et in-
telligens magna etc. Secundo
gloriabantur de perfectione potestatis
ad faciendum legem putantes
sine gratia omnia ex lege et per legem
literam se posse ad salutem perfi-
cere Deutro v Non est alia
natio tam grandis que habe-
at deos appropinquantes sibi sicut
adest nobis deus noster Tercio
exultant de sufficiencia iusticie
adimendum putantes sua legalia
lia et cerimonialia et iusta iudi-

nia et vniversam legem. Sed littera sola legis erat defectiva quantum ad intellectum veritatis. Unde dicitur ii. Corinth. iii. Usque in hodiernum diem cum legitur Moyses velamen est positum super cor eorum etc. Augustinus contra Faustum. Tolle Christum et legis intelligencia quantum tum stultum et insipidum sicut legitur littera. Similiter sola legis opera erant defectiva quantum ad profectum iusticie et virtutis, ut intelligitur de opere operato quod de legis opere operato intelligitur. i. ad Roma. iii. Ex operibus legis iustificabitur omnis ~~put deum. Eodem legalis iusticia erat defectiva quantum admi-~~ caro coram deo etc. de opere vero operante dicitur Ro. ii. Non auditores sed factores legis iustificabuntur apud deum. Eodem modo legalis iusticia erat defectiva quantum adiutorium salutis. Ro. iii. Arbitramur iustificari hominem per fidem sine operibus legis etc. Mt. v. Nisi habundaverit iusticia vestra plus quam scribarum et phariseorum non intrabitis in regnum celorum. Talis igitur erat superbia et tales erant illi superbi gloriantes in sola legis littera desufficiencia sue sciencie secundum litteram ad docendum que nulla erat sine spirituali sciencia intelligencia et sufficienti virtutis gracie ad opera perficiendum que erant infirma sine gracia

Et desufficiencia legalis iusticie ad merendum que non proficiebat nec sufficiebat ad premia celestia. Propterea deus legislator fecit potenciam i. opus potencie in brachio suo id est in christo filio suo in quo opere potencie in christo et per christum dispersit predictorum superborum superbiam. Notandum ergo quod id opus potencie fuit triplex. primo opus potencie dantis intelligenciam ad legem ad exponendum et supplendum. Unde dicitur Mt. viii. quod pharisei et legislatores mirabantur super doctrina christi que erat docens in synagogis sicut potestatem habens glosa. Non sicut doctores iudeorum ad solam litteram exponentes. Sed sic dominus legis habens potestatem interpretandi legem et supplendi addidit spiritualem intelligenciam. Luce ultimo. Et incipiens a Moyse et omnibus prophetis interpretabatur illis scripturas de omnibus que de christo erant etc. et supplendo addidit perfectionem et sufficienciam. Mt. v. Audistis quia dictum est antiquis. Non occides. Ego autem dico vobis etc. Secundo opus potencie dantis graciam ad perficiendum legis observanciam quia ut dicitur Ro. iiii. Lex iram operatur. Glosa. Quia lex sine gracia ad faciendum non constituit factores legis sed transgressores. Tercio opus potencie promittentis et dantis observatoribus legis mercedem

et addedi interpretationem

et vitam eternam Ro. viii. Nec
enim promisit deus potens
est et facere Isto triplici in ope
diuine potencie deus pater
in brachio i. filio suo domino
ihesu christo dispersit perditos su-
perbos perdicti triplici superbia
superbientes et gloriantes in
sola et nuda legis littera Filius
enim est brachium patris quia
sicut brachium est medium membrum
quod a virtute cordis mouetur
minimus ad operandum Ita filius
est brachium patris ad diuina opera
ad perficiendum quia omnia per
ipsum facta sunt Est autem filius
brachium patris triplex Primo
brachium virtutis ad dispergendum
et destruendum iniquos ps. In
brachio virtutis tue dispersisti in-
imicos tuos Secundo brachium
salutis ad eripiendum et saluandum
iustos ysaie xxxiii. Esto
brachium meum in mane et
salus mea in tempore tribulacionis
Tercio brachium inspiracionis ad
congregandum et conseruandum dis-
persiones ys. xl. In brachio
suo congregabit agnos et
in sinu suo leuabit etc. dispersit
superbos etc. De iusta dispersione
loquitur de qua dicit psalmista
Disperge illos in virtute tua
et depone eos protector me-
us domine etc. Et subiungit tamen
et modum dispersionis et de-
posicionis ipsorum dicens delic-
tum oris ipsorum etc. scilicet quo de-
liquerunt in ore suo dicentes

Iohannis ix. Nos moysi discipuli
sumus Et scimus quia moysi
locutus est deus hunc autem
nescimus vnde sit Sermonem
labiorum ipsorum etc. scilicet quo sermone
dixit id ps. linguam nostram
magnificabimus labia nostra
a nobis sunt quis noster dominus est
Et sequitur de ipsorum pena et
comprehendantur in superbia sua
scilicet quia virum legislatorem non
receperunt sed eius legi et sermo-
nibus contradixerunt Ioh. i. In pro-
pria venit et sui eum non re-
ceperunt etc. dispersit igitur super-
bos perditos scilicet Iudeos in sua
legis littera gloriantes et confiden-
tes et putantes neque locum
neque gentem neque sanctificacionem
legalem vmquam dispergen-
dam et abolendam contra illud
Ie. vii. Nolite confidere in verbis
mendacii dicentes templum
domini templum domini templum domini id est
locus ierusalem et gens iudaica
et sancta sua legalia domini sunt et
numquam dispergenda et abolen-
da quorum tamen mendacium erat quia
primo a nabuchodonosor
Secundo et vltimo a romanis lo-
cus et gens et sanctificacio templi
irreparabiliter sunt destructa iux-
ta Daniel. ix. Ciuitatem et sanctua-
rium dissipabit populus cum du-
ce venturo et finis eius vasti-
tas etc. Et ita factum est quia
populus romanus cum veniret
in ierusalem duce tyto et dissi-

pabit ciuitatem et templum po
suit desolatum usque hodie
et in semper(ite)rnum Et hoc est quod in
predicto psalmo subiungit dicens
et de execracione qua scilicet xpistum
execrati sunt dicentes Iohannis
xviii Si non esset hic male
factor tibi non tradidissemus eum
etc. Et mendacio quo dixerunt
Luce xxiii Hunc invenimus
subvertentem gentem nostram etc.
quod fuit mendacium quia non
gentem subvertit sed convertit
Ier. tocius bona ultro spiritu propheti(co)
premunitus Ita quod sic postmodum
factum fuit cum dicit dispersit super
bos etc. Et modum superbie eorum
exprimit dicens mente cordis
sui etc. Nam predicta eorum su
perbia non consistebat neque
apparebat in habitu exterio
ri ut in veste vel in actu aut
gestu quia in hiis simulabant
humilitatem et religionem Iuxta illud
Mathei xxiii Ve vobis scribe
et pharisei ypocrite quia foris appareti(s)
hominibus iusti intus autem plen(i)
estis ypocrisi et iniquitate etc.
Sed intus in mente cordis
id est in estimacione et voluntate per
versa ipsius mentis latebat
eorum superbia de excepcioni et
singulari legis observancia que
iam omnia sunt dispersa et de
structa quia nec locum nec gen
tem nec sanctificacionem suorum le
galium habent simul coadunata
Sed per totum mundum vilia et
debiles hinc inde dispersa.

Qualiter xpisto nato de potencie
De synagoge potencia

Deposuit potentes de
sede et exaltavit humiles etc.
Supra in versu precedenti propheta
criminando innuit dispersam
esse per verba incarnacionem et
manifestacionem synagoge
superbiam. Nunc consequenter innuit
depositam esse ipsius syna
goge potenciam et ecclesie humi
litate exaltatam dicens de
posuit potentes de sede etc.
Unde de hiis sermonibus primo vi
dendum est scilicet de synagoge
potencia et de sede potencie
et de deposicione a sede potencie
sue. Dicendum ergo quod nomine po
tentum hic potest intelligi po
testas et dignitas principatus
Iudaici qua olim florebat
Adhuc stante loco et gente
et sanctificacione suorum legalium
et ceremonialium etc. Haec potestas et
dignitas eorum erat triplex
scilicet regalis et sacerdotalis et
prophetalis Sed ergo instante eis
primo ex odio loci et gentis
dispersione et templi destruc
cione sub Nabuchodonosor
Reges et sacerdotes et falsi
prophete temporum quibusdam temporibus
et spiritualibus potentes suis metue
runt sui regimini et sacerdocii dis
persionem et destruccionem et
loci desolacionem de quibus

eorum propter dicitur Mich. iii°
Principes eius in muneribus iu-
dicabant et sacerdotes eius in
mercede docebant et prophete
eius in pecunia divinabant etc.
Vnde sequitur statim destruc-
cionis ipsius prophecia quia quo-
dam subdit propter hoc Syon
quasi ager arabitur et mons tem-
pli erit in excelsa silvarum
etc. Ita eciam imminente suo
excidio sub romanis princi-
pibus vespesiano et tyto princi-
pes iudeorum in muneribus iudi-
cabant quia ut legitur in hys-
toria scolastica principatum
sacerdotii emebant et conten-
debant armatim assidentibus
Romanis alter alterum suppla-
tantes et in mercede docebant
sacerdotes statuentes in tem-
plo suo ementes et venden-
tes nummulariorum et kathedras
vendencium columbas ut legitur
Luc. xx°. Item Mt. xxi. Et
Iohannis ii°. licet ante circa tempus
Christi imminente iam de pro-
ximo dissipacione gentis
et legis iudeorum prophete veri et
fideles prophetare cessaverunt
Iuxta illud Proverbiorum
xxix°. Cum defecerit prophe-
cia dissipabitur populus etc. Et
adveniente luce evangelii
cessavit umbra legis et per
tanto lex et prophete usque du-
raverunt nisi ad Iohannem Cum
iam non erat necessaria umbra

legis revelata ymagine
veritatis nec velamen prophecie
Iohanne iam digitto ad
oculum demonstrante illum
quem lex obumbravit et
prophecia velavit Nichilomi-
nus gens iudeorum recurrentes
et ad calamos conquassatos
loco scipionis se tenentes fal-
sos prophetas et insanias fal-
sas cum tunc imminencia pe-
ricula sue genti infelici et
in anxietate parturirent sicut
fuerunt Theodas et Iudas ga-
lileus ut legitur Actuum v.
Qui pretextu gentili et solucionis
tributorum in favorem liber-
tatis gentis et legis Iudayce quasi
divino oraculo et prophetaculo
contendebant Sed non proficie-
bant ymo usque ad extremum
exterminium cum suis sequaci-
bus deficiebant Est ergo secundum
predicta triplex sedes de qua hic
dicitur Deposuit potentes
de sede etc. videlicet prima sedes
que erat thronus Regalis
iii°. R. x°. dicitur quod helý sede-
bat super sellam contra viam
spectans Et primo R. vii. dicitur
de Samuele quod in Ramatha
erat erat domus prophete et ibi
iudicabat israel etc. Et iiii. R.
iiii°. Vir iste sanctus est faciamus
ei cenaculum et ponamus sibi
in eo lectulum et mensam et

sellam etc. Non aut sedis
pertinet tamen primo eminencia
dominantis iii° Re. ii°. Salomon
sedit super solium regis Et in
gressi servi regis benedixerunt
domino etc. Secundo presidencia iudi-
cantis Prov. xx°. Rex se-
dens in solio dissipat omne
malum intuitu suo Tercio pro
videncia gubernantis ps. Se-
des tua deus in seculum seculi
virga directionis virga regni
tui. De hac quoque triplici sede
iudeorum gens est deposita eo
quod non cognovit tempus visitationis
sue quia ut dicitur Dan. iii°
Non est in tempore hoc neque prin-
ceps neque propheta nec dux nec
sacrificium nec holocaustum populo
iudeorum et per consequens neque emi-
nencia principis dominantis ne-
que presidencia sacerdotis iudi-
cantis neque providencia pro-
phete gubernantis ipsum populum
Sed depositi sunt de sede thro-
ni regalis et de sede cathedre
pontificalis et de sella sive do-
mo cure prophetalis iuxta illud Osee
iii°. Sedebunt filii Israel multo
tempore sine rege sine princi-
pe sine sacrificio et sine altare
etc. Exaltavit humiles etc. Isti
humiles sunt de quibus dicit psalmista
Et humiles spiritu salvavit etc.
Vel intelligere de humilitate fi-
delium credencium in Christum de
quibus dicitur i Cor. i. Videte

vocationem nostram quia non
multi nobiles neque potentes
neque sapientes secundum carnem sed
infirma huius mundi elegit deus
ut confundat fortia etc. quia
deus voluit fidem christianam
in mundo seminare et crescere
ac fovere non per secularem po-
tenciam Sed elegit infirma
huius i Cor. ii. Ego fui in infirmitate
et timore et tremore multo fui
apud vos Neque prudenciam
sapienciam sed elegit stulta hu-
ius mundi i Cor. ii°. Non veni
ad vos per sublimitatem sermo-
nis aut sapiencie nec iudicavi
me aliquid scire inter vos
nisi ihesum christum et hunc crucifixum
neque preclarum rerum habundanciam
Sed elegit destituta et despec-
ta huius mundi i Cor. iiii°.
Tanquam purgamenta huius
mundi facti sumus omnium peripsima
usque adhuc Tales enim fuerunt
et talibus mediis et instrumentis
utebantur primi seminatores
et plantatores fidei christiane cre-
verunt et ad se traxerunt mun-
danam potenciam sua infirmitate
mundanam sapienciam vitalis
simplicitate Mundanam habun-
danciam spiritus paupertate hos
itaque et huiusmodi humiles deus
exaltavit quia fecit eos ut
dicitur i Petri ii. Genus electum
regale sacerdocium gentem
sanctam populum acquisitionis.

Apok. v. Fecisti nos deo nostro
regnum et sacerdotes et regnabimus
super terram etc. Tunc enim iudei de-
positi de sede sive potentie
et superbie et observantie legalis
et carnalis facti sunt gens non
sua Psalmus Disciplinam meam
de gente non sancta et gentibus
non reproba Malach. primo
Non est michi voluntas in vobis
dicit dominus quia destructum et con-
tritum est regnum iudaicum
Tren. ii. Polluit et contrivit
regem eius et principes eius et
pollutum est eorum sacerdotium
Malach. primo Polluistis nomen
meum dicentes Mensa domini
contaminata est et quod ei supponitur
contemptibile est cum igne qui
denotat etc. Qualiter christus ex-
pectatores preciperit sunt refecti et
Esurientes bonis repleti
Esurientes implevit bonis et
divites dimisit inanes Ad
sciendum qui sunt isti esurientes
de quibus hic loquitur Nota-
dum quod tunc esuries sit appe-
titus refectionis et restaura-
tionis deperditi a corpore vel
consumpti Sic ergo diversificatur
defectus et consumptio Ita refectio
et restauratio refectio vero sive
consumptio fit tribus de causis
videlicet a morbo a labore et
a senectute que est vitium de-
fectus ex tempore quia in tempore etc.

tempore omnia veterascunt et defici-
unt ut dicitur ad Hebr. viii. Quod
antiquatur et senescit prope interi-
tum est. Patres igitur ante legem
et sub lege dominum colentes et ti-
mentes cum sentirent et
viderent se in triplici defectu
vere salutis et sanitatis anime primo
ex morbo peccati a primis parentibus
contracto Eccli. xl. Grave iugum
super filios Adam a die nati-
vitatis eorum usque in diem exitus
eorum in matrem omnium etc. Secundo
ex labore et opere in lege natura-
li et mosaica frustra peracto
Ysaie primo Neomenias vestras
et sabbata et kalendas odit
anima mea Incensum abho-
minatio est michi etc. Tercio ex lon-
go tempore in naturali lege et moy-
saica inutiliter transacto Psalmus De-
fecerunt oculi mei in eloquium
tuum dicentes quando consolaberis
me etc. Ex predictis patet quod ex de-
fectione triplici patres esuriebant
id est desiderabant ad modum esuri-
entes appetentes et optantes
refectionem et restaurationem primo
contra morbum peccati a primis pa-
tribus contractum qui sub Christo herbe-
ras adhuc in vita existibus
lumen non dum revelate fi-
dei addiviam cogitationem iuxta
illud Amos viii. Mittam famem
in vobis non famem panis
aut sitim aque sed famem au-

dicendi verbum dei etc. Ad Gal. iij. Priusquam veniret fides sub lege custodiebamur conclusi in eam fidem que revelanda erat. Secundo contra laborem in operibus legis frustra pactum quia ex eis non consequebantur virtutem ad salutem. Roma. iij. Ex operibus legis non iustificatur omnis caro coram illo. Tercio contra tedium in longum tempus iam tractum et consummatum quod retardabant salutis adepcionem. Ps. Defecerunt oculi mei in eloquium tuum dicentes quando consolaberis me. Ista triplici fame patres adventum Christi laborabant esurientes id est admodum esurientes deficientes et refeccionem et restauracionem desiderantes cottidie et optantes. Ps. Numquid in eternum proiciet nos deus et non apponat ut complacitior sit adhuc aut in finem misericordiam suam abscindet a generacione in generacionem etc. E contrario vero alii cum legem et sub lege nondum scientes nec colentes nec timentes nec defectum misere humane in seipsis recognoscentes estimabant et credebant se tamquam sibi ipsis in omnibus sufficientes et nullam ad salutem veniam et perpetuam indigentes. Et isti sunt illi divites de quibus dicitur Luc. Et divites dimisit inanes. Ps. Qui confidunt in virtute sua

in multitudine diviciarum suarum gloriantur etc. Gloriabantur enim tales in operibus tamquam in suis diviciis. Primo in lege nature que tamen ad salutem eorum deficiebat. Ysaie. lxiiij. Omnes iusticie nostre sicut pannus menstruate coram te etc. Secundo in lege condicionis moysaice que tamen ad salutem sine gracia non perficiebat. Ad Galath. iij. Quia in lege nemo iustificatur apud deum manifestum est quia iustus ex fide vivit. Tercio in observancia legis utriusque quarum neutra sufficiebat. Ad Roma. iij. Causati sumus iudeos et grecos omnes sub peccato esse sicut scriptum est Non est iustus quisquam non est intelligens nec requirens deum. Omnes declinaverunt simul non est qui faciat bonum etc. Esurientes itaque predictos id est desiderantes et sperantes et expectantes in fide et spe primum refecit quia predictos defectiones suum incarnatum implevit. Primo bonis reficientibus eorum defectum culpe ac pene et hoc in graciis sacramentalibus. Ps. Aperiente te manum tuam omnia implebuntur bonitate etc. Ad Roma. vij. Infelix homo quis me liberabit de corpore mortis huius. Gracia per ihesum christum etc. Et ibidem viij. Nam quod impossibile erat legi in quo infirmabatur per carnem deus mittens filium suum in similitudinem

carnis peccati de peccato dampnavit
peccatum in carne ut iustificacio
legis impleretur in nobis etc.
Secundo replevit eos bonis profi-
cientibus et sufficientibus contra defec-
tum et iusticie et hoc in graciis
et donis spiritualibus Ad Ro. v. ubi
habundavit delictum superhabun-
davit et gracia ut sicut peccatum regn-
navit in morte ita et gracia
regnet per iusticiam in vitam
eternam per ihesum christum Tercio adim-
plevit eos bonis perficientibus
contra defectum miserie et hoc in graciis
finalibus et glorie dotibus ps. Animam
esurientem saciavit bonis ps.
Saciabor cum apparuerit gloria tua
ps. Repleti sumus in omnibus
diebus nostris letati sumus mane
misericordia tua in gloria in resurreccione
exultavimus et delectati in omnibus
diebus nostris letati sumus pro diebus
quibus nos humiliasti annis quibus
vidimus mala etc. ps. Notas michi
fecisti vias vite Adimplebis
me leticia cum vultu tuo delectaciones in dextera tua sunt
usque in finem Et divites dimisit
inanes etc. Non quod non dicit quod di-
vites exinanivit sed quod existentes
vere vacuos per se et ex se Ita dimi-
sit inanes id est non implevit
bonis sicut esurientes qui illi pro-
pter divites se esse estimando ex
se sufficientes ut ipsi fuerant in-
anes Erant autem inanes et

vacui tripliciter Primo vacui et ina-
nes quantum ad meritum iusticie ex-
ut dicitur ad Ro. x. Ignorantes
iusticiam dei et suam iusticiam con-
stituere volentes iusticie dei non
sunt subiecti Secundo vacui et in-
anes quantum ad beneficium gracie
Apoc. iii. dicis quia dives sum
et nullius egeo et nescis quia
tu es miser et miserabilis et pau-
per tamquam carens gracia ps.
Ego vero egenus et pauper sum
etc. Et cecus carens lumine virtutis
Math. xx. Cecus quidam sede-
bat secus viam mendicans
et nudus carens veste virtutis
Math. xxii. Quomodo huc intrasti
non habens vestem nupcialem
Tercio vacui et inanes quantum ad
spem et gaudium glorie Thob.
v. Quale gaudium michi esse potest
qui in tenebris sedeo et lumen
celi non video etc. In tenebris
spiritualis lumine fidei et gracie
et lumen celi id est spem celestis glorie
non video etc. quia solo lumine
fidei videmus quid in futuro
de premio et gaudio spectare
debeamus quo lumine carent infi-
deles ps. Obscurentur oculi eo-
rum ne videant etc. Quod in
fide expectantes susceperunt christum
expectatum et promissum
Suscepit puerum suum recor-
datus misericordie sue etc. Ultimo ver-
ba virgo concludit et infert ex

ad impletione veritatis divine pro
missionis de xpo cum de fine
deportationis et dispersionis syna
goge et profectum crescentis
et exaltationis ecclesie in eo et ex
eo quod inter dimatz permissorum
Suscepit israel puerum suum et c.
Nondum quod israel interpretatur vir vi
dens deum potest accipi pro gente
vel pro persona vt sit sensus
israel .i. populus israheliticus est
hic populus videns deum vel is
rahel .i. vir videns deum quod secundum
sensum misticum innuit populum
fidelium .i. christum credencium
qui in ipsa nocte et umbra
legis luce fidei illuminatus vi
dit xpm in lege promissum
et significatum. Iuxta id ysaie
.ix. populus qui ambulabat in
tenebris vidit lucem magnam
habitantibus in regione umbre
mortis lux orta est eis Iste
populus in ipsa nocte et umbra
legis recordatus misericordie promis
sionis divine vidit et suscepit
xpm primo per fidem credendo
quia vt dicitur ad Ro. primo
finis legis xpus est ad iusticiam
omni credenti primo iudeo primum
et greco. ps. Omnis consummationis
vidi finem glosa .i. xpm qui
est finis et consummatio legis Secundo
vidit et suscepit per spem ipsum
xpm sperando et exspectando
ps. Expectabo eum salutare tu
um domine glosa .i. xpm qui est
salutare dei Thob. ij. Filij sanc
torum sumus et vitam illam
speramus quam daturus est deus
hijs qui fidem suam nusquam
mutant ab eo. Tercio vidit et
suscepit per dilectionem xpm ve
nientem suscipiendo et amplec
tando ps. Suscepimus deus mi
sericordiam tuam in medio
templi tui Ita per fidem credendo
et spe desiderando et caritatis desiderio
amplectando suscepit Natha
nael xpm credendo et spe de
venientem de quo dicit ipse xpus
Johannis .i.o Ecce vere israhelita
in quo dolus non est et cetera
Qui viso xpo credidit ei et
desideravit perfecte et confessus
est dicens xpm in deitate et
humanitate venisse dicens Tu es
rex israel Tu es filius dei vivi
Johannis .i.o Israel ergo .i. populus fi
delium recordatus misericordie dudum propo
site et promissiones facte ad pa
tres Suscepit puerum suum et c.
Suscepit inquam primo tamquam
a deo patre promissum et datum
ysaie .xix. mittam eis salvato
rem et propugnatorem qui liberet
eos et c. Idem .ix.o Parvulus na
tus est nobis filius datus est nobis
et factus est principatus super humerum
eius Secundo tamquam de virgine
matre natum. iij. Regum .xvij.o Ecce
vivit dominum vidua filius tuus

Luc. i.° et ip nascet ex te sem
vocabit filius dei Tercio tam
qum in templo oblatum et a sy
meone susceptu et baiolatum
luc ii. Accepit puer symeon
in vlnas suas et benedixit dm
et dixit etc Symeon enim sigt
pplm credencium qui suscepit
xpm in vlnas fidei et deside
rii ac gaudii Aggei ii.° Et ve
veniet desideratus cunctis gentibus
et replebit domum dni etc ps
Innocens in manibus et mundo cor
de Ex.° puer in simplicitate vite
et doctrine Job primo petri ii.° Nec
est inventus dolus in ore eius
Malach ii. Lex veritatis fuit in
ore eius nec inventa est ini
quitas labiis eius Ysai. xlii.°
Ecce puer meus electus quem
elegi etc Tercio puer heredem
exprimit successione et hereditate
ysai ix.° Puer natus est nob
scilicet quantum ad innocentie pu
ritatem et vite et doctrine simpli
citatem et humilitatem Et filius
datus est nobis scilicet in primam
successionem et hereditatem ps
Postula a me et dabo tibi gen
tes hereditatem tuam Ad Ro.
viii. Et si filii heredes quidem dei
coheredes autem xpi Suscepit istum
puerum cuius innocentie puri
tas sine peccato existens pro nob
sufficeret et satisfaceret Ad Ro. viii.°
Pro nobis omnibus tradidit illum
Glosa Quia solus pro omnibus
suffecit et suffecit et cuius doctrine

simplicitas et veritas et vite hu
militas nos sine dolo instrueret
doceret Math. xi. Discite a me
quia mitis sum et humilis cor
de et cuius hereditaria successio nos
in regni heredes ascriberet et as
sumeret Luc. xxii. Dispono vo
bis sicut disposuit mihi pater meus
regnum ut edatis et bibatis super
mensam meam in regno meo
etc Videtur puerum sibi natum
primo in similitudine et consorci
um nature Cant. viii. Quis
det te mihi fratrem meum sugentem
ubera matris mee ut te in
veniam et deosculer Ex.° sibi da
tum in premium gratie Joh. iii.° Sic
deus dilexit mundum ut filium
suum unigenitum daret etc
Tercio pro se oblatum in dele
tionem culpe et redemptionem pene
Ad Ro. viii. Xpo filio suo non pe
percit deus sed pro nob omnibus
tradidit illum Suscepit itaque istum
puerum sibi scilicet non puerum angelo
rum qui non erant consortes
eiusdem nature quia ut dicitur ad hebr.
i.° Nusquam angelos apprehendit
sed semen abrahe Nec puerum
demonum qui non fuerunt
abilem ad gracciam gratie
sed puerum sibi nob simile in
natura auctorem in gracia et
heredem regni in gloria qui
indagabamus consorte naturam nec
qui nos capaces fueramus et parti
cipes sue gratie cuius angeli non
indigebant et demones capaces
non erant

Qualiter promissio de xpo facta
Patribus est impleta.
Sicut locutus est ad patres
nostros Abraham et semini eius
in secula. Exprimit hic beata virgo
modum et ordinem quo susceptus
xpus pro plebe fidelium esse dicatur. Ita
in quantum israel recordatus misericordie
divine propiciacionis et promis-
sionis et adimpleccionis. Sus-
cepit puerum suum in propiciacionem
et divine promissionis adim-
plecionem sicut ab inicio locutus est
deus et pronunciatus promisit pa-
tribus nostris abraham etc. Sus-
cepit igitur sicut deus locutus
est ad patres nostros triplici genere
locucionis. Primo in creaturis et
factis in quibus est xpus misterialiter
prefiguratus. Gen. primo. Planta-
verat dominus deus paradysum vo-
luptatis a principio in quo po-
suit hominem quem formaverat
etc. Ista paradysus virgo maria est
qua a principio id est ab eterno in
plenitudine et decore graciarum
et virtutum plantavit id est pla-
tare disposuit. Iuxta illud Eccl.
xxiiii°. Ab inicio et ante secula
creata sum. Prov. viii°. Dominus
possedit me in inicio viarum suarum.
In quo posuit hominem xpum
quem formaverat operacione spiritus sancti
in ipsa et ex ipsa virgine Maria.
Secundo in scripturis in quibus est
multipliciter prophetatus. Gen. xlix.
Non auferetur sceptrum de Iuda
Num. xxiiii. Orietur stella ex Ia-
cob et consurgit homo de israel.
Ysa. xi. Egredietur virga de radi-
ce yesse etc. Tercio in figuris
in quibus multipliciter ad-
umbratus ut in adam de terra
formato. Gen. primo. Et in ysaac
per repromissionem nato. Gen. xxi.
Et in salomone in eius loco regnante id est
dyabolo de bethsabe generato. ii
Reg. xii. De quibus modis locu-
cionum dicitur ad Hebr. 1°. Multiphari-
am multisque modis olim deus
loquens patribus in prophetis etc.
Suscepit israel id est pro plebe crede-
cium puerum suum scilicet est natum
et nobis datum et pro se oblatum sus-
ceptaculum prophetarum cum modo
angelorum et cum spectaculo popu-
lorum credencium suscepit in-
quam eo modo etc. Sic deus locu-
tus est ad patres in divinis ap-
paricionibus et significacionibus et allo-
cucionibus et propheciis et promissio-
nibus de xpo nobis nascituro
et nobis exhibendo et pro no-
bis offerendo ut in omnibus et sin-
gulis modis illis commendetur
plenitudo divine veritatis. Johis
primo. Vidimus gloriam eius gloriam
quasi unigeniti a patre plenum
gracia et veritate. Tercio multitudo summe
Johannis iii°. Sic deus dilexit
mundum ut filium suum unigenitum
daret et multitudo divine bon-
itatis et mee utilitatis. Ad Ro. viii°.
Qui eciam proprio filio suo non
pepercit sed pro nobis omnibus

tradidit ei. Uno non eciam
omnia donavit. Ps.
Quam magna multitudo dul-
cedinis tue quam abscondisti ti-
mentibus te etc. Pulcherrimo vero
ordine in uno beata virgo hunc
ympnum sui cantici continuum
ad ipsius intencionem in summa
colligendam concludit in mente
quod quantum ad plenitudinem virtu-
tis et rectitudinem talis multis
divine bonitatis et humane salutis
et utilitatis tam misterii incar-
divine predestinacionis de Christo eripue
rendit ipsius Christi promissio et
promissionis exhibicio quia
sit deus Christi incarnacionem in-
fallibiliter predestinavit ab eterno
mente quia ut dicitur ad Hebreos
ultimo Christus manet heri hodie
et in secula. Ita stabilitatem ipsum
Christum mittendum et exhibendum
suo tempore promisit et promis-
sionem ipsam efficaciter et utiliter
adimplevit. Sic locutus est ad
patres nostros de salute futura
per Christum in fide instituendos et
in spem erigendos et in desi-
derium accendendos. Unos patres
huius specificat dicens Abra-
ham et semini eius etc. Quia A-
brahe tamquam principio et initio
fidei quod de ysaac nascituro
ipso deo credidit et primitus ius-
ticie quia deum coluit et principaliter
obediencie quia deo de ymolando
filio obedivit facta est promissio
de Christo de ipsius semine nasci-

turo. Gen. xxii. In semine tuo
benedicentur omnes gentes scilicet
ysaac et de ipsius successione nas-
cituro Christo. Sic igitur Christi incar-
nacionem beata virgo commendando
et divine predestinacionis eternitate
et ex promissionis veritate
et exhibicionis integritate et
perpetuitate pulcre et recte sic con-
cludit quod populus fidelium suscepit
Christum ut ab eterno predestinatum
et in tempore promissum. Ps. Et per-
manebit cum sole et ante lunam
in generacione generacionum et hoc est quod ab-
rahe et semini eius non ad tempus
mille annorum sicut iudei et quidam
alii fabulantur. Unde in secula. Luc. i.
etc. Ps. Misericordia domini ab eterno
usque in eternum super timentes eum
et iusticia illius in filios filiorum
hiis qui servant testamentum eius
quia secundum prenunciacionem angeli
Luce primo. Dabit illi dominus deus
sedem david patris eius et regnabit
in domo iacob in eternum et regni
eius non erit finis. Quare et
qualia beata virgo consideravit circa
opera reparacionis ....
Quia igitur ut superius dictum
est beate virginis contemplacio pre-
cipue et principaliter videtur in sac-
ramentis nobilio versata fuisse ci-
rca tria secundum Bernhardum videlicet primo
circa opera creacionis in admirando
et laudando ex illis divinam potenciam
incarnando. Bernardi sermo illius
potentie plenius exprimere quod volue-
rit faciat et divinam sapienciam in-

ordinando ps Ordinacone tua
pseuerant dies quam omnia seruiunt
tibi et dominatur clemenciam in gub
nando et conseruando Sap. xi^mo
Rico quam arte factum non esset
conseruaret Secundo circa opera repa
racionis in illis et ex illis admiran
do et amando diuine admissa
pietatis ps Quam est dns vni
uersis et miseraciones eius super omnia
opera eius et adhuc dignacionis
humilitatem quia vt dicit philipp
ii^o Humiliauit seipsum factus
obediens vsque ad mortem autem
crucis ps Humiliatum sum vs
que quaque et diuine dileccionis lar
gitatem Ioh iii^o Et diuine dil
leccionis largitatem Iohis iii^o
Sic deus dilexit mundum vt fili
um suum vnigenitum daret Ad
Ro. viii^o Qui proprio filio non pe
percit Sed pro nobis omnibus tradidit
illum quomodo etiam non cum illo
omnia nobis donauit etc Ter
cio circa opera glorificacionis et ea
que ad contemplacionem et visionem
status glorie et statum glorificato
rum videntur pertinere Iuxta
constitucionem et ordinem celes
tis Ierarchie Sciendum ergo quod
contemplacio beate virginis circa opera
reparacionis recipit multiplicem
et destinctionem Iuxta numerum et diuer
sitatem que circa ipsum reparatorem
i. xpm desiderari pnt in sin
gulis operibus reparacionis Opera

aut reparacionis vsque hic considerans
in xii. articulis continentur qui sunt
videlicet in carnacio vite ipsius con
uersacio eius predicacio miracu
lorum operacio passio ipsius xpi
vi^o Ascensio spiritus sancti missio.
Ecclesie multiplicata gubernacio con
seruacio et confirmacio Circa quorum
omnium memoriam indefessam
et recordacionem continua beata virgo
in hac vita indesinenter se exer
cuit Iuxta illud ps Meditabor in om
nibus operibus tuis et in adinuencionibus
tuis exercebor Tren iii^o Memo
ria memor ero et tabescet in me
anima mea Considerauit itaque
in contemplacione expressiue ad
miracionis et diuini amoris me
ditacione incarnacionis xpi humilitatem
quia vt dicit ps Inclinauit ce
los et descendit Et conuersacionis ipsius
pietatem quia vt dicitur luc. ii^o.
descendit cum parentibus in Naza
reth et erat subditus illis Math
xi^o Discite a me quia mitis sum
et humilis corde et predicacionis ve
ritatem et vtilitatem Iohannis viii^o
Si veritatem dico vobis quare
vos non creditis mihi et miraculorum
potestatem Math viii Qualis est
hic quia ventis imperat et mari
et obediunt ei et laborum et pas
sionum et mortis acerbitatem Tren
i^o Attendite et videte si est do
lor similis sicut dolor meus Et
resurreccionis gloriam ps Exurge

psaltiū reythā exultatam dilucto
Et ascensionis potencia. ysa lxiij°.
Iste formosus est in stola
la sua gradiens in multitudine
fortitudinis sue. Et missi sci sps
gratie, quia vt dicit ad Roma. v°.
Caritas dei diffusa e in cordibus
nris per inhabitantem spm eius
in nobis. Et ecclie congregate vni
tatem vt habet Act. c°. Multitu
dinis credencium erat cor vnu
et anima vna. Et ecclie conseruate fir
mitatem. Math. xvj°. Sup hanc
petram edificabo ecclam meam.
Et ecclie conseruate eternitatem beatitudinis
et beatam eternitatem. Apoc. xxj°. Ipsi
populus eius erunt, et ipse deus cum eis
erit eorum deus et absterget deus
omnem lacrimam ab oculis eorum
etc. Hec omnia mente iugiter re
uoluebat et cum sanctis quasi conuene
tibus et aplis eam visitantibus
conferebat. Vn Jo. ad exemplum
humane vite conuersacio bte virginis
post ascensionem dni continue cu
aplis fuit vacando cum ipsis
in scola virtutum et meditatione
mandatorum diuinorum quorum istis fue
runt diffusi per mundum tanto
familiaris ipsis de xpo singula
intimando quanto plenius omnia
per spm sctm didicerat et oculis vni
uersa perspexerat. Vn b. virg. ad co
sideracionem incitabat visio locorum v.

Xpus operatus est salutem in
medio terre, quia vt supra

...

statum est consideracio et medi
tacio in contemplatione operum
redemptionis et eorum que in ipsis
sunt attendunt. Surgit et cres
cit ex ymaginacione locorum
et temporum personarum vbi et quando
et per quos et cum quibus et in quibus
ipsa opera sunt patrata. Proinde
vt dicit Jeronimus in sermone
Cogitis me etc. Quamuis
beata virgo in carne post carnem
viueret tamen quia cum car
nalibus et terrenis nichil coi
recebat sibi. Ideo cum sepe lo
corum recreabatur visitacionibus
et aspectibus vbi dns ihus xpus
operatus est salutem in medio
terre vt in illis viue que ge
nuerat delectaretur amplexibus.
Amor enim perurgebat desiderium
ipsum vero desiderium semper feruens
nouus reparabatur ardoribus
intimis. Nec credam quod non nunquam
omnia transcenderit et se ipsam ergo
Vnde de memoria et recordatione
diuinorum misteriorum et beneficiorum
beatorum mediorum b. virgo ex
celebat in sua contemplatione
in quibus redemptionis dicit
Jeronimus in predicto sermone. Desi
derijs et qualibus beata virgo afficie
batur doloribus et meroribus post
xpi ascensionem expletis cum
omnibus que de ipso erant prophe
tata. O quali afficiebatur amo
re, quo desiderio estuabat du
reuoluerat non cuncta que vide

ait et audiebat et cognovit quanto tam indeficienti quam indefessi fervent pii amoris et membra ardore. Civium celestium secretorum et sacratiorum a spiritu sancto movebatur mittentibus novis cottidie desideriorum affectibus inflammata quam ita totam divinus amor introduceret ut nichil in ea esset quod humanus vel mundanus violaret affectus sed totam superne perfudit ebrietas et implevit iuxta illud psalmi. Inebriabuntur ab ubertate domus tue et torrente voluptatis tue potabis eos etc. Et licet dictum sit de istis ut refertur imprimis tamen de beata virgine iuxta modum et mensuram sibi competentem. In statu vite convenientem accipi potest secundum hoc quod ipsa fuit in hac vita viator simpliciter et comprehensor secundum quid ut supra dictum fuit. ~~frequentius ad~~ De visitatione vero et aspectu locorum quorum monita et accessa fuit frequentius ad rememoracionem et affectionem tante redemptionis opera in ipsis patrata et consummata subiungit sic ibidem primo igitur amore in loco quo sepultus fuerat Christus. Iuxta dicunt ipsam habitasse se credimus ut etiam exterioris exterioribus internus pasceretur ad obtutibus ab invisendo omnia loca circum videlicet passionis et resurrectionis et ascensionis ipsius ut iam viventem quereret

tum mortuum. Sed ut exterioribus simul et interioribus consolaretur aspectibus etc. Hic aspectus et situs loci in quo fuit sepulcrum domini. Verum contraposita loca passionis Christi et resurrectionis ac ascensionis videri poterat tunc temporis domini qui in illis partibus habitabat et in bethleem se in cellam receperat ubi etiam est mortuus et sepultus. Hic se hec potuit edificiis vel turribus nondum impositis que ibi nunc consistunt ut illa loca a sepulcro domini tunc libere videri et resignari potuisset. Sed secundum descriptionem modernorum qui illa loca per situs suos et distancias ab invicem designaverunt videtur nunc multo aliter se habere quam civitas illa tamen per Titum destructa fuit post passionem domini anno xl. ut in cronicis et in hystoria ecclesiastica legitur. quia adhuc secundum suum primum statum manente sepulcrum domini fuit extra portam civitatis. Ipsa vero postmodum a persis et sarracenis multociens destructa ad aliam et aliam mensuram et situm diversum fuit restaurata et aspectus et respectus sepulchri domini per eius quo ad situm civitatis etiam sit mutatus de quo non multum refert ad presens. Et hec licet pauca dicta de vita et virtutibus beate virginis circa perfectionem actionis et contemplationis ipsius est post ascensionem domini usque ad beatum transitum ipsius de hoc

mundo sufficienter ista vita: quia
ex scriptis autenticis circa istam
materiam plura invenire et
per quos nec colligere potui fi-
de et relatu digna secundum circa hec
consonancia inmitendo quia ut
invenitur supius sive epistolis
ad Johem evangelistam scribens
dicit Ita preterea multi multa de
ipsa scilicet b. virgine referunt quae
tamen omnibus ponunt nec au-
dem [illegible] fidem concedere nec tibi de-
ferre etc. Et infra ibidem pro
multis illis et omnibus hec so-
lum ad laudem ipsius sub-
inferri dicens Et sic nobis in fide
virginis intratur in maria. hu-
manae nature natura scitatur an-
gelis sociatur etc. Quo dicto
mortalem adhuc vitam et
conversacionem b. virginis in hoc mundo
super omnes aliorum sanctorum perfectionem
elevatur et propinqua angelice statui.

De visione status tis consociat
glorie et angelorum et celestis ierar-
chie

Circa contemplacionem
vero btae virginis in hac vita
quo ad ista que pertinent ad
meditacionem et visionem status glorie
et glorificatorum secundum disposicionem et
ordinem triumphantis ecclesie et ce-
lestis ierarchie cuius contemplacionis
actus est totis desideriis appetere
angelorum choris interesse et ce-
lestibus civibus admisceri sed
glosa Bede supius positam
Sciendum quod cum inter vij. dona
spiritus sancti que enumerantur Ysa
xj. Supremum sit donum sapie-
ntie cuius actus et officium consistit circa
contemplacionem et visionem spiritualium et
eternorum sicut dicit Glo. Assignans
proprietates et actus uniuscuiusque dictorum vij.
donorum secundum modo videndi et sapiendi
est vere beata virgo in sua contem-
placione vidit sui principium animam
per speciem propriam et angelos per
species proprias et disposicionem et ordi-
nem totius ecclesie triumphantis per
suas singulas ierarchias Huius
autem contrarium queritur utrum possibile
sit anime in hac vita videre
sive cognoscere se ipsam per speciem
et videtur quod non dicit enim philosophus
in principio de anima quod omnino
et penitus difficillimorum est acci-
pere aliquam fidem de anima Que-
cumque non potencia sive virtus de-
ficit circa actum faciliorem defi-
ciet circa difficiliorem facilius non
est potentia ad anime virtutem cogn-
itiva aliquid apprehendere
fide quam racione quod patet quia fides
exigit simpliciter assensum
mentis qui est voluntarius Racio
habet in se vim argumentacionis
per quam mens cogit ad assen-
ciendum sive velit sive nolit ergo
si difficilior est accipere fidem
de anima impossibile quodam
est accipere aliquam cognicionem per
racionem sive per speciem propriam de
ipsa racio continue huius patet quod dicit
philosophus iij. Rethorice Quod difficil-
limo propter est id quod est impossibile

g° si difficilior e aliquid de
anima scire p oms impossile
est aliquid de anima scire
et intellige et ita videt q aia
in hac vita nequaquam possit cog
noscere sive intellige seipsam
eodem modo videtur quod nec angelum
in hac vita possit vide sive
intellige quod sit angelus d. cm
phus iiiº de anima quod nichil
contingit animam intellige sine
fantasmate sube vo separate
i. sbe insensibiles et incorporales
quales sunt angeli non habent
facere fantasmata ymagina-
cione vel fantasia cum non sint
sbe materiales g° non contingit eos
apprehendi vel intelligi ab aia
Similiter videtur quod impossibile
sit animam vide sive cognosce
deum in hac vita per essencia Na
si anima humana deficit in hac
vita circa apprehensionem et cogni-
cionem finitorum g° multo fortius
circa apprehensionem infiniti vel
infinitorum quia ut dicit Ambrosius
iiº libro de spiritu sancto Omnis sba
creata sue essencie et virtutis cer-
tis terminis et finibus continetur si g°
humana anima deficit in hac
vita circa apprehensionem sui ipsius
et angelorum qui sunt essencie et
virtutis finite multiformis de-
ficit circa apprehensionem ipsius di-
vine essencia virtus e infinita
quia immensus pater immensus
filius immensus spiritus sanctus Job
xi. Excelsior celo e et profundior
inferno et quomodo cognosces eum Iste
igitur rationes pro hac parte suf-
ficiant ad presens ad breviandum
processum huius materie et tol-
lendum fastidium legentibus q a
melius forte et plenius declara-
bitur hec materia in responsione ad
rationes solucionibus. Utrum possibile
sit animam in hac vita vide
seipsam et angelos
Sciendum ergo quod circa istam
materiam utrum sit possibile
animam in hac vita cognosce
vel vide seipsam per speciem pro
priam et provenire etiam ad
cognicionem vel visionem intel
ligenciarum secundum philosophos sive
angelorum secundum sacram scripturam
et theologos et ultimo ad vi-
sionem ipsius dei per sua essencia
distinguendum e. Utrum ista questio
quereat de possibilitate huiusmodi cog-
nicionis anime per naturam propriam
absque adiutorio gratie vel de
possibilitate per gratiam adiuvantem
et elevantem animam ad huiusmodi
visionem et cognicionem per diuinam
Si queritur de possibilitate huius
cognicionis sive contemplacionis
anime per sua naturam propriam Sciendum quod
circa hoc inquirere et inscruta est
diversi positio una que dicit
quod anima per naturam propriam nequaquam
potest in hac vita provenire ad
cognoscendam et videndam
seipsam vel intelligenciam an-
gelicam per speciem propriam cuius
racio videtur esse quia cum

in unaqueque rei Istud scilicet
consequitur videlicet essencia virtus
et operacio propter hoc unicuique
rei esse consequitur suum posse
secundum modum ipsius esse et ipsum
posse consequitur suum agere secundum
modum et mensuram ipsius posse
~~consequitur suum agere secundum modum~~
ipsius sicut nichil potest agendo trans-
cendere suum posse quia nichil agit
ultra suam potestatem Iterum et nulla potencia
vel virtus transcendit suum esse
et modum sui esse Cum igitur in
anima humana attendatur duplex
esse suum coniunctum et esse separatum
quod est suum esse post mortem cum
separata fuerit propter hoc duplex
potencia cognoscendi vel intel-
ligendi distinguitur in anima scilicet
potencia fantastica secundum absolutum
secundum id esse quod habet in corpore et
potencia non fantastica secundum ab-
soluta secundum illud esse quod habet
extra corpus separata a corpore
et propter hoc duplex ordo intel-
ligendo et cognoscendo unus
secundum esse coniunctum et alius secundum
suum esse separatum Ordo igitur
qui competit anime intelligendo
secundum suum esse coniunctum est iste
secundum quem processus fit primo assimilacione
ad ymaginacionem abstrahendo
formam ymaginativam a ma-
teria intelligibili accepta Tercio
abstrahendo speciem intelligibilem
a fantasmate et reponendo in
intellectum materiali sive possibili
et secundum hos tres gradus assimilacione [?] et

sensibilibus et terminantur in intellectu
et intelligibilibus In ordine cum
isto incipiendo ab accidentibus et pro-
veniendo ad apprehensionem et in-
tellectum substancie primo occurrunt
qualitates que sunt obiecta sen-
sus particularis est in tercia specie
qualitatis que est passio et passibilis
qualitas ut dicitur in predicamentis
Quarto deinde occurrunt et obi-
ciuntur sensui communi quia omne
obiectum sensus communis est in
genere quantitatis videlicet numerus magnitudo
figura motus et quies quantitas
motus et quies mediante numero
et magnitudine et figura apprehe-
ndit et discernit ut dicitur ii de
anima Quinto deinde quantitatem ad
suam apprehensionem et cognicionem
apprehendit intellectus Ad cuius apre-
hensionem in genere substanciarum sensibi-
lium viam dant accidencia que
sunt obiecta sensuum particularium et
communis propter quod dicit philosophus in
prohemio libri de anima quod
accidencia conferunt magnam
partem ad cognoscendum quod quid est
etc. Et in tercio de anima dicit quod
nequaquam contingit intelligere
sine fantasmate etc. Fantas-
mata vero in quantum sunt re-
cepta ab ymaginacione recep-
ta sunt cum hiis accidentibus
ad minus que sunt obiecta sensus co-
munis que omnia nequaquam abs-
trahit fantasia sicut dicit Boetius
in libro de trinitate Cum si a
duobus corporibus omnia accid

cogitatione superemus tamen utique
est diversus quem eius verum ce-
nere singere possumus. Cum
igitur secundum hunc ordinem inquire-
rendo et intelligendo nichil
sit in intellectu quod prius non
fuit in sensu sicut dicit Boecius
propter hoc dicitur quidam quod non
sit possibile in hac vita animam
cognoscere sive videre se ipsam
per speciem propriam et per consequens nec
aliquam substantiam separatam
sive intelligencias sive an-
gelos sive ipsum deum per es-
senciam cernere et hoc videtur etiam
Augustinus sentire libro xii°.
super Genesim ad litteram dicens
Nemo deum videns potest vivere
vita ista nisi huic vite ali-
quatenus moriatur sive omnino
exiens et corpore sive ita a sen-
sibus alienatus a sensibus cor-
poris ut merito nesciat sicut
Paulus utrum in corpore vel
extra corpus sit etc. Distinctio
solucionis rationis in contrarium

Quod dici solet in contrarium
quod intellectus seipsum
per reflexionem suam super se quia
dicitur esse differentia in hoc inter sensum
qui est virtus materialis quod sensus
non potest reflecti super se in
actu sentiendi quia oculus
non potest videre seipsum intel-
lectus vero potest se reflectere super
seipsum ratione sue immaterialitatis
unde intellectus potest intelligere
seipsum iuxta quod dicit philosophus in 3°
de anima quod intellectus intel-
ligit se sicut alia intelligibi-
lia etc. Protinus dicitur quod anima
possit etiam in hac vita in-
telligere et videre seipsam et plures
substantias separatas. Istud videtur
quod non bene neque sufficienter
dictum esse. Quia cognoscere
aliquid de re aliqua est duplex
videlicet vel cognoscat quod sit ipsa
res. Cum ergo intellectum dici-
mus intelligere seipsum sicut alia
intelligibilia hoc ita videtur
accipiendum quod intellectus hoc
modo cognoscit de seipso an
sit quia intellectus non intel-
ligit se nisi per operationem suam
intellectam. Sed hoc modo anima
intellectiva vero intelligit de
se quid sit. Sed quod sit intelli-
gens tamen sicut sensus omnis qui
dicit video me videre vel sencio
me sentire hoc actu videt vel
sentit tamen quod videns et senci-
ens sit. Sed non quid visus vel
sensus sit secundum suum esse vel
specificum et proprium. Unde sic con-
cludendo ex visis et modis qui-
bus vero dividendo et disting-
wendo apprehendit quod anima est
substantia ut forma corporis orga-
nici phisici potentia vitam habentis cogno-
scimus quod talis substantia anima sit non
dum tamen cognoscimus vel vi-
dere possumus animam intellec-
tivam secundum speciem propriam. Ita etiam

cognoscenda quod intelligere est speciem intelligibilem a fantasmate abstrahere et intellectum possibilem reponere non dum concessimus vel vide possimus quam intelligentiam per speciem propriam sed solum operationem eius intellectam per quam de ipsa sciamus quod intelligat et intelligens sit. Et huius ratio patet quod secundum ordinem illum et processum in cognoscendo et intelligendo quo utitur anima coniuncta secundum suum esse coniunctum non est possibile animam per naturam vide sive cognoscere seipsam per speciem propriam et per consequens nec aliquam substantiam separatam

Rationes ad hoc quod anima non possit intelligere et videre seipsam in

Quod autem hac vita intellectus hoc modo non possit intelligere seipsam per suam speciem propriam videtur ex eo quod species intelligibilis in intellectu possibili habet se sicut quo intelligit anima et non sicut quod intelligitur sicut species coloris habet se in visu ad oculum sicut quo videtur et non sicut quod intelligitur sicut species videtur. Quod enim videtur est ipse color sed quo videtur est species coloris. Si igitur intellectus intelligeret seipsam per speciem propriam ergo ipsa species esset quo intelligit anima. Nichil autem idem potest esse simul agens et passivum respectu eiusdem quia nichil educit seipsum de potentia in actum anima autem ut intelligens seipsum habet se ut activa et reflexiva super seipsam per ut intellecta vero a seipsa et hoc est quod alii dicunt quod anima intelligendo se habet se ad seipsam ut obiective et subiective cum dicto concordat Claudianus in libro suo de quantitate anime dicens quod anima nunc cognoscit res et subiecta rebus super obiectis nunc vero ut super abiecta rebus obiectis et cetera

Preterea ponentes quod anima intelligat seipsam sive cognoscat per speciem propriam dicunt quod abstrahendo se a se intelligit se per se et cetera. Queritur ergo utrum abstrahat se a se tamquam formam a materia vel universale a particulari. Sed non tamquam formam a materia quia non habet materiam tamquam partem sui tum quia sit substantia ut forma tamen ut dicitur secundo de anima. Si vero tamquam ~~partem sui tamquam ipsa sit substantia ut~~ universale a particulari abstrahit se a se. Cum ergo unicuique homini sit sua anima propria in suo corpore individuata unusquisque homo abstrahendo a singulis animabus vel a sua anima propria ut communem in communi per consequens non intelligit ut cognoscit animam nisi in communi et nequaquam suam animam vel alterius per speciem propriam sic abstrahendo ab individuis singulis hominem in communi non cognoscimus sortem vel platonem secundum speciem propriam sed hominis speciem in communi sicut dicit Augustinus de trinitate libro x capitulo iii. Ad hoc videtur quod nequaquam anima abstrahat

se non se tamquam vle aptitudin
quia omnis abstractio non fit
nisi a materia Unde in non habentibus
materiam quae sunt formae per se sub-
sistentes non est accipere aliquid
a quo fiat abstractio quia non
est ibi accipere rationem particularis a
quo fiat abstractio et per quam ratio-
nem universalis quod abstrahatur cum
tamen ipse formae sint se separatae licet
aliqui contrarium dicant ergo anima
non intelligit se abstrahendo
se a se. Ex istis ergo rationibus et multis
aliis videtur quod anima non pos-
sit in hac vita intelligere seipsam
secundum speciem propriam et per consequens nec
intelligentias Questio est in op-
positum quod possibile sit animam
intelligere et videre seipsam in hac
vita etc.

Alia vero positio est
satis communis et famosa Quod
intellectus speculativus hoc modo
sit sit intellectus adeptus quod
ex omnibus speculatis convertitur super
seipsum et ita adipiscitur seipsum
aspiciendo quanta sit virtus sua
et quid et quanta ipse sit et ex hoc
secundo gradu convertit se aspiciendo
ad intelligentias eodem modo et
deinde tertio gradu ad ipsum primum
in quo perficitur et terminatur aspectus
ipsius cum dicto videtur augustinus
concordare in libro x. de trinitate capitulo
x. dicens Quia anima sit
agit et per ymagines rerum corpo-
ralium quasi sui oblita perficitur
ei ut seipsam cognoscat et se
videmet sub eo cui est subdenda
ut a quo debent regi ut super ea
quibus est preponenda tamquam super

ea quae per se regere debent et ad hoc
videtur facere quod dicitur in libro de anima
et spiritu capitulo corporis dimittat et tractat
et inhabitator videt seipsum praesentem et per-
nectis ad hoc quaerit auxilium cor-
poralium sensuum Immo ab omnibus
sensibus corporis tamquam impedien-
tibus abstrahit se a se ut vide-
at se in se et novit se apud se etc.
Praeterea Augustinus in libro de quantitate
animae .xj. velle quod per recollectionem vir-
tutum animae in seipsam et abs-
tractionem ymaginabilium a sensibi-
libus et intelligibilium ab ymagina-
bilibus et separationem incorporalium et
spiritualium a materialibus et eorum con-
tinuationibus cum visionem et unionem
in rectio ipsorum possibile sit animae vi-
dere seipsam et angelos et ipsam es-
sentiam deitatis. Unde declarando
huiusmodi dicit Sensus iteretur in
ymaginationem. ymaginatio in
rationem. Ratio in intellectum Intellectus
in intelligentiam Intelligentia in
ipsum deum etc. Ad hoc ipse Augustinus
libro. ix.o de trinitate et libro .x.o qui
per totum laborat ad ostendendum
quod possibile sit animam videre seipsam
per seipsam et non solum an sit Sed
quid sit ipsa anima Unde eodem libro
x.o de trinitate capitulo x.o dicit Mens no-
vit se etiam dum quaerit se non
aut de aliqua re scire dicitur cuius
substantiam ignoratur propter quod dum mens
se novit substantiam suam novit et
cum de se certa est de substantia sua certa
est etc. ergo videtur quod intellectus
non solum intelligat se intel-

ligere. Sed cum intelligat seipsum
quod sit presentem sibi. Item Augustinus
eodem libro x° capitulo ix°. Cum dicitur
menti vel cognoscat seipsam
non illo modo hoc est intelligere
dum sic cum dicitur homini vide fa-
ciem tuam quod nisi in speculo
fieri non potest quia ipsa facies
absens est ab eo loco quo vi-
sus dirigi potest. Cum autem dicitur men-
ti cognosce teipsam eo ipso
quod sibi presens est et intelligit
quod ei dicitur intelligit seipsam
quia dicto hoc illud eis percipere
vt faciat cum ipso facit quod id pre-
ceptum est intelligit. Preterea
sicut sensus se habet ad sentiens
ita et intellectus ad intelligens
ergo sicut sentiens non sentit
nisi senciat se sentire aliquo
sensu qui dicitur sencio me sentire
aliquo sensu qui dicit sencio
me sentire sic sensu quo Ita in-
telligens non intelligit nisi
intelligat se intelligere aliquo
intellectu qui dicat intelligo me
intelligere Item idem Nichil scit qui
se scire nescit etc. Quod autem non
requiritur aliquis intellectus communis
ad hoc quod intellectus intelligat
se intelligere / Sic exigitur sensus
communis ad hoc quod sensus percipiat se
sentire inde est quod sensus particula-
ris reflectitur super seipsum vt di-
cere possit video me videre vel au-
dire vnde necesse fuit sensum communem
transsumi iudicem sensuum et sensibilium

particularium. Sed intellectus est vir-
tus separata et in materialis corporis
hoc potest reflecti vt idem super
seipsum vt cognitor et iudex sui
ipsius et non fuit necessarius alius
intellectus vt communis quo perciperet
se intelligere sed suum intelligere
percipit per seipsum hic autem
non potest nisi intelligendo sui-
ipsius speciem et naturam ergo intel-
lectus intelligit seipsum per suam
speciem et naturam. Vtrum anima in-
N ato autem digeat adiu-
n anima possit torio gratie
~~ngeat adiutorio~~ intelligenda
~~gratie ad intelligendam~~ seipsam
seipsam videre siue intelligere
in hac vita per speciem propriam et
communiter pervenire ad cognoscendum
videndum intelligendas i. angelos
per species proprias et quidam philosophi et
maxime arabes vt avicenna
et algazel huius posicionis quon-
dam et principii auctores dicuntur
dubitari potest vtrum anima in hac
vita per suam naturam precise abs-
que adiutorio gratie pervenire va-
leat ad hunc gradum alphonsus
et conrinnius sunt. Circa autem
et necessitas huius inquisicionis oo
surgit ex eo quod predicti philosophi et
etiam quidam doctores mutati
vias veritatis ipse exprimere in
suis summis et scriptis quibusdam
inveniuntur dicere quia omnia
humana per quandam disposicionem
et preparacionem vltiorum perficiatur

et in temporibus temperate complexionis cum abstinentia ciborum et exercitio virtutum et usu vacandi speculationi et contemplationi spiritualium et incorporalium possit adhuc secundum apprehensionis et visionis pertingere hunc modum dicunt quod ex naturali virtute propria bene regulata quosdam prophetas et sapientes fieri ac fuisse. Apparet enim ex scriptis et libris ipsorum et de operatione gratie ad adiuvandum et perducendum animam ad hunc gradum nullam fecerunt mentionem ita quod circa hanc materiam tractatum ab eis non incluserunt gratiam nec eciam excluserunt.

Quod sine adiutorio gratie nequaquam anima potest separatam intelligere in hac vita

Quod autem anima humana in hac vita adhuc secundum perfectionis sive ut potius huius rationibus quia in virtutibus habentibus se ad invicem secundum ordinem superioris actus virtutis superioris. Sed natura et gratia habent se ad invicem secundum ordinem superioris et inferioris quia gratia superior est natura ergo virtus nature non potest se per se extendere ad operationes et actus attributos gratie scilicet cognoscere sive apprehendere in se spiritualia et invisibilia ut animas et angelos pertinet ad perfectos et actus donum sapientie secundum gloriam ergo ad apprehendendum animas et angelos per species proprias virtus naturalis cognitionis non potest se extendere de se absque adiutorio gratie illius scilicet que donum sapientie. Propterea isti tres status habent se secundum ordinem ad invicem in apprehendendo et cognoscendo videlicet status nature et gratie et glorie secundum triplex lumen scilicet nature gratie et glorie proporcionatum visioni et statui unicuique. Sic ergo anima secundum naturalem statum gratie non potest se extendere lumen fidei per se ad apprehendendum et videndum illa que habent videri in glorie lumine quia ut dicitur .j. Cor. xiij. Videmus nunc per speculum in enigmate tunc autem facie ad faciem nisi nova illustratione adiuvetur et elevetur sicut fit in extasi et in raptu. Ita etiam secundum statum nature non potest se extendere lumine naturalis intelligencie per se ad apprehendendum illa que habent proprium proprie lumine fidei vel revelacionis et illuminationis consimilis glorie ut fit in extasi et in raptu. Sed videre animas vel angelos per species proprias excedit lumen fidei per se que ad hunc gradum visionis indiget superioris luminis illustratione videlicet donum sapientie vel luminis consimilis lumine glorie. Iuxta illud Ps. In lumine tuo videbimus lumen ergo multo forcius lumen naturalis intelligencie ad hunc modum sive gradum visionis et contemplacionis indiget superioris luminis illustratione et per consequens non potest de se

ptate ad hoc extende Item ois
cognicio vel est p speciem a rebus
abstractam et acceptam vel per
speciem ab intelligencia influxam
Si igitur anima apprehendit et cog
noscit separatam hic cit vel per
speciem extra a rebus abstractam
et acceptam vel p speciem mente me
te conceptam quam vtique vel
fantasticam Sed sube rerum spirituales
sive intellectuales non habent
fantasma et anima ergo anima
non pt cognoscere separatam nec
intelligenciam angelicam per
speciem influxam pz tali racione
quia dicit quod quis nouit vel
inveniens vel addiscens nouit
Si ergo anima naturali cognicione
ptate absque adiutorio gracie pt
apprehendere et cognoscere separatam vel
eciam intelligencias angelicam p
speciem vel ab intelligencia superiori
influxam sive impensam sicut
volt avicenna quod p hunc modum
anima possit cognoscere intelligencias
angelicam Relinquitur vtique anima
hoc modo apprehendat intelligencias
angelicam inveniendo vel a
discendo et pz quod non p viam
proprie inventionis quia in hac
via est processus a sensibilibus
et sensu ad memoriam et a memoria
ad experimentum et ab experimento
ad vle vt dicitur in principio methaphisice
apprehendere vero substancias intellectuales
ex sensibus non est possibile isto
modo cum iste modus sit p ab
stractionem a fantasmatibus ergo non
est possibile p viam inventionis
proprie pervenire ad apprehendendum
quiditatem anime et intelligencie
angelice Similiter pz quod neque a dis
cendo sive p viam doctrine pt
anima pervenire ad hunc gradum
apprehensionis et cognicionis quia
aut hoc fiet ordine nature aut
pt ordinem nature Si fiet ordine
nature i naturalis quia p illum mo
dum quod fiat abstractione seu se
paracione ab omnibus vmbris fan
tasmatum et specierum fantasticarum a
luce superioris intelligencie sicut
lux solis remotis vmbris et ne
bulis aeris continue imprimitur
aeri porigato ab ipsis quasi remoto
prohibente ergo vniciuique homini
ad hunc gradum abstractionis
et separacionis pervenienti de ne
cessitate imprimentur huiusmodi species
ad videndum et apprehendendum
intelligencias angelicas quo ad
suas quiditates et essencias et tunc
secundum dictum Augustini in libro de spiritu
in virginia Nulla esset racio quare
non pocius solis bonis et
mundis hominibus et non quibus
libet pravis et inmundis possibile
esset cognoscere et videre angelos
si vero fiet pt ordinem vel su
ptem ordinem nature tunc re
linquitur quod fieret ordine dis
pensacionis divine que pter
naturam et supra naturam anima pt
que voluit secundum cuius dispen
sacionem ~~secundum~~ huiusmodi gracie
gratis date non solum bonis da
tur sed etiam sed etiam malis ppter

bonos sit spiritus prophetie dedit Balaam et caypphe pontifici quod hic ipsius determinatum in medio relinquitur ad propositum revertamur ad quod plenius declaranda posita omnia sunt inducta.

Qualiter in beata virgine remota fuerint que impediunt perfectam contemplationem in hac vita

Sane igitur tacte dicta potest de contemplatione et visione beate virginis in hac vita quamvis ipsa fuit in summe perfectionis statu quo ad naturam et gratiam quantum ipsa fuit viator simpliciter et comprehensor secundum quid tempore hic transitus gratia plena impletatione largissima in nulla gratia ab aliquo illustrium superata et omnia scire et cognoscere et videre sit magna gratia contrarium ignorantia sit culpe primi hominis et omnium posterorum suorum non minima pena et quia culpa beata virgo fuit totaliter liberata et exempta et per consequens ab ignorantia plena de nimia quia hoc opus dicere et tenere quod nullius rei ignorantiam sed plenam scientiam et cognitionem habuit omnium scibilium et cognoscibilium quantum pure creature per summa et specialem gratiam conceptibilem fuit circa peccatum notitiam operum conditionis et reparationis et iustificationis et consummationis et glorificationis et divine trinitatis et unitatis in cuius cognitione consistit substantia totius beatitudinis

Iuxta illud Sapientie viiᵒ. Ipse deus dedit michi eorum que sunt scientiam veram ut sciam dispositionem orbis terrarum et virtutes elementorum initium et consummationem et medietatem temporum vicissitudinum permutationes et consummationes temporum annorum cursus et stellarum dispositiones naturas animalium et iras bestiarum vim ventorum et cogitationes hominum differentias virgultorum et virtutes radicum et quecumque abscondita et improvisa sunt dedici. Omnium enim artifex docuit me sapientia. Et tum cum beata virgo quantum ad naturam et gratiam fuerit sufficienter preparata et disposita prima tria quibus remota sunt impedientia perfecte contemplationis in hac vita videlicet primo a peccati infectione per originalem in utero sanctificationem et sacramentalis gratie plenam participationem et fomitis extinctionem et continue peccatorum emendationem. Iuxta illud Math. v. Beati mundo corde quoniam ipsi deum videbunt. Secundo a temporalium affectione per alienis castigationis et spiritualis exercitationis et mira vltime superelongationis que est omnia relinquere et seipsum superadere iuxta illud Luc. ix. Si quis vult venire post me abneget semetipsum. Tertio vero a virtutum anime extra se diffusione et dispersione non per ymaginabilium ad ymaginabilibus abstractionem et per actuum ipsius

divine unionem et inferiorum in
superiores reduccionem et conversionem
sed per passionum consopicionem
et cessacionem sine raptu vel
extasi et stupore cum libera
mentis meditacione. Iuxta
illud ps. Meditatus sum nocte
cum corde meo, i. in sopno
et quiete libere contemplacionis
et exercitabar et scopebam spiritum
meum, i. purgabam a vanis
et magis rerum corporalium yma-
ginibus a superfluis et noxiis
cogitacionibus et delectacionibus
et a fallaciis rerum dissilium pro
porcionibus et collacionibus. Cui
eciam fuit spiritum ad graciam
in contemplacione sua elevata
nullo retinente vel retrahen-
te sed adiuta deo condescenden-
te et attrahente et manu ducen-
te. Iuxta illud Cant. ii. Intro-
duxit me rex in cellam vi-
nariam etc. ubi fuit inebria-
ta ab ubertate domus dei et tor-
rente voluptatis divine pota-
ta. Preterea hoc quod in sua contemplacione
non vidit per speculum in enig-
mate sed per speciem in lumine
et lumine in lumine. Bernhardus. O
in summitatem mentis culmine
stetit, que tam mente devota
te se ad celi vestigia suble-
vavit, ut verbum quod erat
in principio apud deum de sinu
dei patris ad se et in se trahere po-
tuit. De octo modis quibus beata
virgo in sua contemplacione vidit spi-
ritualia et corporalia

Quia igitur beata virgo in hac
vita fuit in statu viato-
ris simpliciter et in statu com-
prehensoris secundum quid, consequenter
vidit in sua contemplacione partim
secundum statum supremi via-
toris simpliciter et partim secundum sta-
tum comprehensoris secundum quid.
Cum ita omnis cognicio de per-
tinentibus ad statum vie vel
patrie provenire habeat homini in
hac vita ex uno istorum novem
modorum, videlicet vel per naturam vel
per graciam vel per revelacionem vel
per inspiracionem divinam vel per
tam vel per experienciam propriam
vel ex speculo creaturarum vel
ex studio scripturarum. Beata virgo
in hac vita quantum ad ea que
pertinent ad statum patrie vidit
et cognovit in sua contemplacione
excellencius et compendiosius sine
sopore ac de super extasim
prophetarum super raptum Pauli
et super revelacionem Joh. in
Apok. io. Misterium trinitatis
et unitatis divine facie ad fa-
ciem et hoc per summam et spiritualem
graciam summe et proxime con-
iunctionis et familiaritatis cum deo et
ad deum. Per quam vero sopiebatur
in sua contemplacione sicut
Adam in statu innocencie
nec extasim paciebatur sicut
prophete nec trahebatur in
spiritu sicut Johannes in Apokalip.
Nec rapiebatur sicut Paulus tamen

esse nimis disposita et alleuia-
ta vel enata et purificata ad
inpoportunalitatem et excessum
luminis sue contemplacionis et
diuine revelacionis sed tamen
diuinitatis domestica et amica
manu ducebat in diuinitatis
archana Unde mire maria
soli prohibetur amicta que
profundissima diuine sapiencie
mercedem qua cerdi va-
leat intuitu et penetrat ut
quantum sine personali vnio-
ne pure creature concedo pa-
titur illi profunde abisso di-
uini luminis videatur immersa quia
non decuit ipso lumine con-
templacionis velud vestito
amiciri et velud vndique ipso
deitatis igne medio concludi
Quarto vidit contemplando sta-
tum glorie ecclesie triumphantis et
regni celestis et hoc in speculo
leccionis scripture et revelacionum
diuinarum Job xxviii. Omne
preciosum vidit oculus eius qui
profunda fluuiorum scrutatur est
et abscondita produxit in lucem
Tercio vidit in ipsa contemplacione
angelos et animarum suam perspexit
spiritum et omnem celestem yerar-
chiam et hic per naturam in summo
purificata et per graciam consumata
et hic subtilius quam ysayas vi-
derit ysa. vi. Vidi dominum sede-
tem super solium excelsum et
seraphyn stabant super tem-
plum et clamabat alter ad
alterum Sanctus sanctus sanctus dominus exercitu-
um plena est omnis terra gloria
eius Quarto quoque conspexit
post deum excellencius complemen-
misterium incarnacionis et hoc per
singularem graciam et personalem
experienciam que secundum Bernhardum
Soli sibi datum est plene
nosse cui soli datum fuit per-
sonaliter experiri Iuxta illud luce
ii. Maria autem conseruabat
omnia verba hec conferens in corde
suo Quinto eciam cognouit et
sciuit terminum sue predestinacio-
nis et hoc per eam revelacionem
diuinam quam sciebat se ma-
trem dei quam impossibile et in-
conueniens esset alibi nisi in
regno sui filii et ipsius dex-
teram perpetuo collocari secundum
illud iii. Regum ii. primo positus
est thronus matri regis iuxta
regem que sedit ad dexteram
eius etc. Sexto vidit et cognouit
et sciuit sue contemplacionis
omnia adstanti aut facienda
et preficiencia in hiis que cre-
denda sunt et agenda et hoc per mi-
sterium et sacre scripture sciam
et leccionem Iuxta illud Osee ii. Ego
lactabam eam et ducam eam
in solitudinem et ibi loquar
ad cor eius Septimo vidit
in sua contemplacione omnia
data se et electos futura et hoc per
specialem revelacionem Capitulo
amoris per abraham de quo dixit
dominus Gen. xviii. Non celare po-
tero abraham que facturus sit

ingentem magna et robustam
a benedicendo sic in illo omnes na-
tiones terre etc. Et ipsa fuit sic-
ut una mulier omnium et in ipsius ve-
tris fructu benedicendo erat
et benedicte fuit omnes generationes
electorum Juxta illud Luc. i. Beatam
me dicent omnes generationes
Quia fecit michi magna
qui potens est et sanctum nomen
eius Quarto beata virgo in sua conte-
platione omnia tam facta et etiam
futura vidit et presciuit. Octavo
vidit et cognovit in sua con-
templatione omnes creaturas
stantes et totius mundi et
ecclesie constitutionem et gubernationem
et finalem consumationem et hoc
per inspirationem et revelationem
et scripturarum cognitionem et lectionem
Ut patet a minori per danielem
cui dictum fuit Daniel. x. Do-
cebo te que ventura sunt
populo tuo in novissimis
diebus et annunciabo tibi quod
est expressum in scriptura veri-
tatis quia vir desideriorum es
Et ipsa fuit mulier desideriorum
desiderans et sollicitans pro
statu et salute totius milita-
tis ecclesie quia ipsa cottidie
subvenit vivine gratie mi-
nante domino et misericordiam in perpe-
tuum desinet subvenire iuxta
illud Eccli. xxiiii. Non desi-
nam in progeniem illorum
usque in evum sanctum etc. Quinto in
illa sua contemplatione vidit

et cognovit statum et guber-
nationem et consumationem omnis
creature stantis et totius ec-
clesie militantis que in fu-
damento mitorum mulieris ipsius
regime nunc imperpetuum sus-
tentatur apud deum Quali-
ter enim quibus beata virgo post
ascensionem domini conversata fuerit
Iste ergo secundum ordinem capitulo-
rum positum prelibatis et pro-
missis de vita activa et
contemplativa beate virginis
restat pertractare illas reli-
quas questiones in principio
sedem partis huius operis posi-
tas et promissas videlicet quali-
ter enim quibus beata virgo post
ascensionem domini fuit conversa-
ta et quanto tempore de mansione sub
cura Johannis evangeliste mansit
et utrum aliqua signa de mansione
in hac vita adhuc manens
fecit et quia vita ipsius et
miracula signa fecit pro illo
tempore aliqua scriptura aute-
ticam conscripta et dedicata non
fuerint. Ultimo vero quid
de ipsius transitu et de assumptione
in anima et in corpore secundum
sobria et piam fidem et doc-
trinam ecclesie sit sentiendum
et tenendum Qualiter vero et
cum quibus fuit conversata post
reditum et ascensionem domini post
spiritus sancti ~~missionem~~ adventum
et descensione super apostolos Le

invitacionis verbis Lucas Act. primo
dicit expresse quod cum ceteris
~~verbis~~ sanctis mulieribus et cognatis
tis suis que dominum a Galilea
secute fuerant conversata fuit
cum apostolis sub cura Johannis ewangeliste
cui a domino fuerat
commendata ut virgo virginem
conservaret et curam eius
subpeditaret, qui usque ad
suum ipsius transitum de hoc
mundo fideli et condigno ministerio
et obsequio ministravit
ut de hoc supius dictum fuit.
Quanto vero tempore usque
ad suum obitum sub cura Johannis
manserit ad huius
inquisitionem et inventionem
eius quod circa hoc magis probabiliter
dici potest. Duo sunt prius
premittenda tanquam huius investigationis
et inventionis
fundamenta. Primum est quod beata
virgo in Jerusalem obierit et in valle
Josaphat sepulta sit, sicut
Jeronimus plane dicit. Secundum vero
est quod sub cura Johannis ewangeliste
usque ad obitum semper
mansit. Necesse ergo est
quod sciamus hic an obierit ipse
Johannes de Jerusalem in Asiam ad
predicandum transmiserit, et an quando
Petrus de Anthyochia Romam
ibidem usque ad suam passionem
mansurus pervenit. Hoc autem
patet ex eo quod Dyonisius in libro
de divinis nominibus capitulo
Expresse dicit quod in transitu beate

virginis interfuerant Petrus et
Jacobus frater domini sic loquens
ad Thymotheum: Nos enim ut
nosti et ipse et multi sancti fratrum
nostrorum convenimus ad visionem
corporis vite principis
quod dominum suscepit. Aderat
autem et frater domini Jacobus et Petrus
summa et perfectissima
theologorum sublimitas etc.
Et addit quod magister suus Jerotheus
ibi fuit et quod singuli sermones
laudentes ibi fecerunt
et quod Jerotheus in extasim raptus
fuit. Petrus autem et Johannes
post passionem domini
~~ascendit ierosolimam videre~~
Anno xxviii adhuc Jerosolimis
erant quod patet quia dicit ad Galathas
capitulo principio quod Paulus
post suam conversionem anno tertio
post passionem domini ascendit
ierosolimam videre Petrum et
mansit cum eo diebus xv.
Et deinde post annos xiiii iterum
ascendit Jerosolimam et contulit
ewangelium cum Jacobo et
Petro et Johanne et una cum Barnaba
accepit ab eis societatem
et communionem et apostolatus.
Apostoli vero anno xiiii post
passionem domini fuerunt per orbem
divisi et Petrus postquam
post divisionem apostolorum per maiores
annos adhuc manserat in
Judea iam venerat Romam.
Johannes in Asiam ut scribit
in ecclesiastica hystoria quod ipse

cipies est Iux hac oputatio
vt bta virgo obierit ierlimis
anteq petrus vltimo veni
ret romam et Johes in asya
pdicaret pz q id intelligenda
de dormicione bte virginis
scribe q apli ad ipius bte
virginis obitum de omib
ptibus mundi ad quas diui
si fuerant sunt miraculose repo
situm est quantu ad auctori
tatem nescitur quis illam
legem scripsit et quantu ad veri
tatem quia repugnat ei
q dyonisius vt supra dcm
est scribit petru et iacobu
ibi interfuisse no faciendo
de aliis quibus aplis mencio
quia si aliqui eorum ibi etia
presentes fuissent vtiq similiter
expressissent Johanem vero
nominauit eo q ipm ibm
interfuisse tamq custodem
et procuratorem virginis dubiu
nullu esse potuit sic et
Jeronimus scribit ipm Johem
bte virginis curam semper
vsq ad ipius transitu habuisse
Consequens est secundum predic
tam racionem et oputacionem q
bta virgo post passionem dni
transiuit de hoc mundo infra
spaciu illorum xiiij annorum post
passionem dni cu petrus et
Johes ad huc erant vti
predcm est Jerlimis constituti
ex eo q petrus et Johes secundum
dyonisium adeunt transitum

et exequias interfuerunt licet enim
pium sit crede q omnes apli
de ptibus diuersis ibi virtute et
voluntate diuina potuerunt
congregari vt habetur in predic
ta legenda apocrifa vtrum tamen
ibi fuerunt congregati dubita
re non est ipm propter incertitudi
nem illius legende et auc
toris ipius Quoto anno post
ascensionem dni bta virgo transierit
Quo vero ex hoc mundo
anno illius temporis xviij
annorum post ascensionem dni
bta virgo transiuerit de hoc mu
do satis est incertum et difficile
inuenire et temerarium dif
finire ad huius autem dubii
inquisicionem secundum aliquam pro
babilem coniecturam q de hoc
hic non potest certa et determinata
vitas oportebit recurrere ad x
iiij annorum que bta virgo
circa post probabiliter attigisse
eam concepit et pepit xpm Illo
enim mino habito quacunq co
iectura vel probabili racione
et additis annis etatis xpi vsq
ad sua passionem de incepto
reliquum tempus vsq ad xviij
annum vel infra et nequaqua
vltra secundum predicta racionem oputa
cionem Et nondum q secundum
istam oputacionem sequendo id
q dicitur in Epla ad galathas q
paulus post xviij annos
a sua conuersione ad huc inve-

nerit petrus Jerosolimis cum Ja
cobo et Johanne nequaquam
potest stare id quod communiter dicitur
quod petrus postquam Anthio
chie sedit vij. annis Anno
iiij° Claudii Imperatoris ve-
nit Romam et ibi sedit. xxv.
quia annus quartus Claudii
fuit post passionem annis xv
Nisi dicatur quod petrus bis fue-
rit rome itaque prima vice
de roma rediens in iherusalem
et deinde iterum fuit reversus ro-
mam et ibi passus Quot
annorum fuit beata virgo dum
xpistum concepit et quot annorum
cum xpistus passus fuit

Supposito ergo secundum quod
dicit Anshelmus in sermo
ne de beata virgine qui inci
pit Omni die etc. Quod gratia
quam spiritus sanctus in beata virgine
incepit etiam incepta cre-
xit et auctam confirmavit
ut sic per tempus incrementa
corpore ita quoque mente
cresceret augmentata gratia
et virtute etc. Necesse est eidem
presupponere et tenere quod beata vir-
go plenitudinem gratie quam an-
gelo teste inesse sibi perfecta
habuit cum ei conceptionem et
partum filii dei nunciavit
Ecce concipies et paries
filium etc. non similiter et simul
Sed per gradus et augmenta virtu-
tis assecuta fuit secundum spiri-
cotidie de virtute in virtutem
pro monente et procedere sancte-
te videlicet primo in utero originali
sanctificatione Secundo ex utero gra-
tiarum infusione Tertio in vi-
ta et opere virtutum exercitatione
Quarto angelica salutatione
et allocutione et divini oracu-
li ac misterii incarnationis inun-
ciatione Quinto sui ipsius hu-
miliatione et fidei ac consensus
prestatione cum dixit Ecce an
cilla domini fiat mihi secundum verbum
tuum Septimo voluntario spiritus sancti
superventione et filii dei conceptione
per quam ipsa fuit plenitudo omnis
gratie consumata etc. Ergo consonum
est hoc credere et tenere quod tunc cum
filium dei angelo annunciante
concepit perfecta fuit etiam secundum
naturam corpore et etate quia sicut
gratia naturam supponit Ita per
fectio gratie presupponit perfectionem
nature cum igitur in mulieri-
bus tempus ultimum usque ad quod
potest concipere et parere determinatum
sit a physicis usque ad .l. annos
Tempus vero minimum usque ad xij
annos Inter hec autem duo tempora
temporis medium sit perfectissimum
quod est sumendum per additionem me-
dietatis. xxxviij°. que est xix
cum ad xij annos qui fuerunt
xxxi. annos ergo beata virgo
secundum predictam estimationem sup
posita perfectione media concepta

sui corporis et etatis ad conceptum et partum perfectissimum satis probabiliter credi potest tunc fuisse etatis xxx annorum cum baptizatus fuit a Johanne Et deinde secundum supputacionem extractam ab evangelio Johannis passus fuit antistite suo anno xxxij Et dicto anno tunc currente est a die passionis et ab incarnacione sua que facta fuit a die annunciacionis hora vj Anno xxxiiij completo Ita quod eadem die et hora conceptus et manifestatus fuit in virginis ventre et extentus et mortuus in cruce completis xxxiiij ... annis a die concepcionis et incarnacionis usque ad diem passionis Cum igitur beata virgo in concepcione tunc xxx annos fuit secundum predictam computacionem et ex alia parte die concepcionis sue usque ad diem passionis completi fuit xxxiiij annorum Relinquitur quod beata virgo in passione domini fuit etatis sue annorum lxiij

Et quot annorum etatis sue fuit beata virgo dum obiit

Quanto autem tempore deinceps vixit sub cura et custodia Johannis usque ad sui beati transitum de hoc mundo licet de hoc nulla scriptura autentica esse potest a simili sic potest accipi Quia cum sicut dicatur ex post his huius rei veritas nesciatur quod tamen debet verissimus ex post a simili sic potest accipi Quia tamen sic dicit Augustinus super epistolam Johannis respectu mortis expectande et suscipiendi alia et alia sunt attendenda in eis quia sunt imperfecti quia imperfecti mortem penitus non desiderant sed magis venire tempore patiendo tollerant perfecti vero vitam penitus non desiderant sed in paciencia et mortem in desiderio qualis fuit paulus qui dicebat Cupio dissolui et esse cum christo manere autem in carne necessarium propter vos Ad philippenses j Cum igitur beata virgo post ascensionem filii in sua meditacione et contemplacione desiderio amorem ipsius ineffabilibus urgeretur affectibus tamquam habens vitam penitus in paciencia et mortem in desiderio sic patet ex verbis Simonis supius positis in prima auctoritate Quibus et qualibus beata virgo afficiebatur doloribus et in tali quod incipit et quia ut supius habitum est tamen beata virgo desiderio et amore filii non pro dolore corporali mortua fuit Iuxta illud Canticorum v filie ierusalem nunciate dilecto quia amore langueo etc. Verisimile est quod filius suus ipsius votum ad te de hac vita post suam ascensionem nequaquam in longius distulit quia ut dicitur proverbiorum xiij Spes que

eius discipuli affligit animas satis convenientes potest ad sustinendum ut scribit Bartholomeus quod secundum quasdam revelaciones factas quibusdam sanctis et devotis temporibus recentioribus beata virgo post ascensionem domini xii annis vixit in domo Johannis ewangeliste sub eius cura constituta. Ita quod totum tempus quo in hoc mundo vixit lxiii annos fuit, ut eius vita et doctrina hoc misterio numero septiformis gratie esset credentibus et fidelibus primitive et nascentis ecclesie ad profectum et principaliter beate virginis tempus consummatum ad assequendum completo modo septenarie ultime perfectionis consummationis sive gradus.

Utrum beata virgo in hac manens miracula aliqua fecerit

Utrum vero beata virgo pro illo tempore in hac vita aliquas virtutes et miracula fecerit et si fecit quare de causa non fuit memorie per aliquam scripturam autenticam commendata. Super hoc sciendum est quod miracula non sunt tamquam signa sanctitatis et meritorum facientium ipsa miracula, sed tantum iudicia divine voluntatis et dispensationis cura utilitatis quorum fuit dicuntur ipsa miracula. Unde ut dicit Gregorius: Multi sunt non facientes miracula insignia quorum vita miracula facientibus non est dispar in meritis. Unde circa ista gratia facienda miracula et gratia prophetie communis est bonis et malis sicut de quibusdam reprobis legitur in fine dicentibus illud quod habetur Mathei vii: Nonne in nomine tuo demonia eiecimus et signa fecimus etc. et Balaam et Kayphas gratiam prophetie leguntur habuisse. Propter quod sciendum quod gratia miraculorum in primitiva ecclesia dabatur propter veritatem fidei confirmandam iuxta illud Marci ultimo: Illi autem scilicet apostoli profecti predicaverunt ubique domino cooperante et sermonem confirmante sequentibus signis. Unde super illud Luce ix: Convocatis Ihesus xii discipulis dedit eis potestatem et virtutem super omnia demonia et ut languores curarent etc. dicit Glosa: Recte gressa primum discipulis potestatem signorum misit eos predicare ut magnitudinem promissorum attestaretur magnitudo factorum et nova facerent qui nova predicarent etc. Et hoc ideo congruit quia necessarium tunc fuit ut virtute miraculi augeretur numerus credencium. Unde subiungit Glosa ibidem quod ideo nunc est postquam crevit in ecclesia multitudo fidelium multi sunt qui integram virtutum vitam tenent et signa virtutum non habent tamquam iam confortata fide et virtute signorum non necessaria existente. Unde patet quod predi-

cantibus eum tunc spiritualiter et in initio
credebatur propter miracula predicantibus ad fidem confirmandam
Ita etiam hodie ad memorias martirum
et sepulchra sanctorum fiunt miracula propter
duas causas videlicet propter fidem resistendam
et propter vitam sanctitatem aliquorum sanctorum declarandam. Cum
aliqua provincia vel regio populus incipit in fide devotione
addere et ad sanctos deficere
et tepescere deus misericors per istos
ad fidem et devotionem aliquibus
signis et miraculis resuscitat
et reaccendit ad minationem terrendo
malos et confortando et
consolando bonos unde super id
quod legitur Judicum vii. de Gedeone
quod complosis et confractis lagenis
diffusus est ignis qui latebat
in eis dicit Gregorius quod hic significat quod
signorum quod sanctorum corporibus in hac
vita per mortem resolutis apparent
mortem ipsorum vita in miraculis
etc. Hoc autem non solum ad memorias
et invocationem sanctorum qui
iam per mortem de hoc mundo
ad celum sunt translati sed etiam
factum est et iam fieri visum est
de multis sanctis ad huc manentibus
in hac vita ad fidem et
devotionem fidelium excitandam
et ipsorum sanctitatem declarandam.

Quare miracula si que fierent non sunt scripta sed
...? Pallium mutatores
tores.

ut dicit Augustinus libro x. de civitate
dei. miracula que divinam religionem
commendant sive per angelos fiunt sive per eos qui
deum vera pietate colunt et
diligunt ipso deo in illis operante
fieri credendum est etc. Et
tamen iam declarate sunt tres
causae propter quas deus facit
et concedit miracula fieri videlicet
propter confirmandam fidei veritatem
sic gestum fuit apud apostolos
et apostolos predicantibus fidem vel
propter iam credentium excitandam
et accendendum fidei tarditatem
et tepiditatem sic sepe fiunt
ad memorias et sepulcra sanctorum
vel propter invocata suffragia ipsorum
vel propter declarandam
post mortem miracula facientis
personae sanctitatem et dignitatem
sic factum est de Johanne baptista
Qui cum in vita sua nulla
miracula fecerit ne forte Christum
esse ab omnibus crederetur qui
cum sic prophetam habebant post
mortem claruit et hodie claret
maximis miraculis ad
confirmandum testimonium salvatoris
de ipso quod inter natos
mulierum nemo maior illo
surrexit. Quantum ad primum
et ad fidem causam predicatur
et non in ... dicitur
quod si beato Johanni in hac vi-

ta adhuc manens miracula a-
qua non fecit hoc protinus
miroemes aut incongruum
non fuit quia predicatio fi-
dei ad eius confirmationem con-
cedebatur. Sed potestas miraculorum
ad beatam virginem non per-
tinuit quia sexui muliebri
predicationis officium non co-
petit nec ipsam ad predican-
dum destinare decuit.
Nec etiam erat in causa filii
testis esse debuit. Si vero
fecit aliqua miracula que
filius suus per eam fieri con-
cessit ad ipsius sanctitatem decla-
randam et dignitatem veneran-
dam et ipsam matrem hono-
randam ut pie et condigne cre-
di potest et debet quamvis hui-
usmodi miracula non sint a-
liqua scripture autentice commen-
data. huius causa etiam mul-
tiplex esse potest. Prima ratio
est quia infinita etiam apostoli
minore fidem et confirmatores
fidei gestorum et dictorum mille
scripture de dictis et gestis sal-
vatoris et de hiis que ad ini-
cia fundamenta nascentis ec-
clesie pertinebant in auctoritate
admittebantur et recipiebantur
Nisi sancti spiritus instinctu conscrip-
ta et communiter essent laudata
et approbata. Unde et apostolus paulus

hoc innuens dicit evangelium luce dicit
cuius laus eius est in evangelio con-
scripta per omnes ecclesias et super illud
in prologo ipsius luce super
evangelium. Quoniam quidem multi
conati sunt ordinare nar-
rationem rerum etc. dicit Ambrosius
Multi conati fuerunt ex scriptis
non ex instinctu spiritus sancti scri-
bere voluerunt etc. propter quod etiam
ipsorum evangelia non sunt recepta
ab ecclesia sicut dicit Ieronimus in prologo
sui commenti super matheum
Secunda ratio quia ut dixi princi-
pio huius operis dixi evangeliste
in scribendis evangeliis in-
tendentes veritati et brevitati et
necessitati scribendorum attestandum
et confirmandum ihesum fuisse et es-
se christum dei filium in lege et prophetis
promissum secundum illud Iohannis
ultimo Hec autem scripta sunt
ut credatis quia ihesus est christus
filius dei etc. Sane et congrue si
hoc fuit intenti hoc solum scri-
bere et nimie de matre ihesu quod
ad veram incarnationem et virum
virginitatem ipsius contestandum
videbatur pertinere propter illum
articulum fidei ex evangelio
sumendum quod ihesus christus con-
ceptus est de spiritu sancto et na-
tus ex maria virgine. Ad hoc
aut attestandum mirabilia vel
alia dicta et gesta ab ipsa vel

cta ipam beatam virginem non vi-
debant de necessitate exigi vel
requiri. Tercia causa est quia quamvis
ihesum xpistum fuisse verum hominem
nulli dubium esset ipsum vero
simul verum deum et hominem fuis-
se mundo potius esset in dubio
propter hoc evangeliste et maxime inter
alios et post alios Johannes ad
hoc principaliter intendebat ut ita pre-
cipue scriberent ex quibus diuinitatis
xpisti et immortalitatis post resurrectionem
testimonium sufficiens perhiberent
et perhiberent. Propter de humanitate
xpisti quamvis hinc exemplaria contenti
erant illa sola ponere que ad
ihesu xpisti veram humanitatem et ma-
rie veram maternitatem et virgini-
tatem inveniendam sufficerent
et viderent humanitatem ihesu xpisti
iudicia que in carne appare-
bant non obmittere sed tamen
diuinitatis que sub carne late-
bat testimonia precipue inten-
tare et immortalitatem eius
post resurrectionem confirmare sicut dicit
glosa super illud ii° Cor. v^to
Et si cognovimus xpistum secundum car-
nem sed nunc iam non novimus.
Unde de vita et conversatione et ges-
tis beate virginis que mater xpisti
erat secundum carnem mortalem de
ipsa assumptam obmiserunt
plura scribere volentes ex principali
proposito ea que ad declaran-
dam xpisti diuinitatem et immorta-
litatem post resurrectionem pertinebant
scribendo testari et confirmare fu-
isse tamen aliquos qui gesta et mira-
cula beate virginis conscripserunt
nullatenus dubium sit sicut Bar-
tholomeus esse apud grecos
librum quendam quem Johannes evangelista
post transitum beate virginis de
ipsius vita conversatione et dormi-
tione scripsit de quo libro aliqui
latini viri eruditi aliqua
transtulerunt in linguam latinam
que non tamen propter dubitationem
de veritate quorundam propter incerti-
tudinem de auctoritate fuerunt
sunt inter apocrifa reputata.
Nichil vel parum tamen refert sicut
verbum apostoli ad Phylippenses i
Dum potum sive per veritatem
annunciato glosa virgo mater dei
laudetur et laudes eius am-
plificentur et in ipsa devotio eius
excitetur. ¶ Incipit tractatus
quartus de gratiis spiritualibus circa ortum
et nativitatem scorum

Predictis
peractis ad laudem et honorem
gloriose virginis in tribus pri-
mis huius opusculi tali per
tractatus restat in hac quarta
parte ex hiis que ad eius conver-
sationem et vitam et statum eius
in hac vita usque ad beatum tran-
situm eius ad gloriam regni ce-
lestis inclusive videntur pertinere
aliqua recapitulando breuiter

pro scripture et videre Illorum autem
quedam videntur pertinere ad
ipsius beate virginis ortum et
introitum in mundum Que-
dam vero ad ipsius progres-
sum in mundo Alia autem
ad ipsius exitum de hoc mundo
et statum ipsius in celesti regno
Si enim aliis sanctis testis dei
non defuerit ultra communes
gratias sanctorum aliquas gracie spirita-
les circa ortum suum et introitum
in hunc mundum et progressum
in mundo et exitum suum de hoc
mundo iuxta illud psalmus Dominus cus-
todiat introitum tuum et exitum
tuum ex hoc nunc et usque in seculum etc.
Multo dignius credendum
beate virgini gratias huiusmodi ex-
cellencius et cum omni pleni-
tudine affuisse iuxta verbum
Johannis damascenum qui dicit
quod ipsa beata virgo in nulla gratia
ab aliquo etiam illustrium sanctorum
vincitur que ei congrue et condigne
potuit convenire Gracie ita-
que speciales quibus aliqui sancti
ortu suo circa ortum fuerunt ho-
norati et privilegiati sunt iste
videlicet quod aliqui fuerunt pre-
figurati in figuris vel creaturis
vel factis sicut Johannes baptista
in helya fuit prefiguratus
iuxta illud luce primo et ipse precedet
ante illum in spiritu et virtute he-
lye Et matthei xvii Helias iam
venit et non cognoverunt eum

si fecerunt in eo quecumque voluerunt
Tunc intellexerunt discipuli
de Johanne baptista dixisset eis
Aliqui etiam fuerunt prophetati
et prenunciati ut ysaac Genesis xviii
Revertar veniam ad te tempore isto
et habebit Sara uxor tua filium
Et sampson Judicum xiii Con-
cipies et paries filium cuius caput
non tanget novacula erit
enim nazareus dei ab infancia
sua etc. Item Josias iii Regum
xiii Ecce filius nascetur do-
mui Juda Josias nomine et
ymolabit super te sacerdotes
excelsorum Item Johannes bap-
tista luce primo Ne timeas zacha-
ria exaudita est oratio tua
et elyzabeth uxor tua pariet
tibi filium et vocabis nomen eius
Johannes etc. Aliqui etiam fuerunt
miraculose concepti sicut ysaac
de quo dixit pater eius Genesis x
vii ~~miraculose concepti sicut~~
~~ysaac de quo dixit pater eius~~
Putas ne centenario nascetur
filius et sara nonagenaria
pariet etc. Similiter Johannes bap-
tista fuit miraculose conceptus
sicut dicitur luce i. Propter quod videns
zacharias dixit ad angelum
unde hoc sciam Ego enim sum
senex et uxor mea proces-
sit in diebus suis etc. Que
conceptiones licet non fuerunt super
naturam vel contra naturam fuerunt
tamen facte preter naturam et re pro
missionem operante natura su-
periore in inferiorem secundum voluntate

Quidam etiam fuerunt in
utero sanctificati. Ieremias fuit i
utero sanctificatus Ieremie primo.
Priusquam te formarem novi te
et antequam exires de vulva sancti-
ficavi te etc. Similiter Johannes
baptista fuit in utero sancti-
ficatus Luce primo Erit magnus
domino et spiritu sancto replebitur adhuc
ex utero matris sue etc. Hee autem
gratie videlicet presignationis
prophetationis premonitionis
et miraculose conceptionis in
isto. Ideo dicitur specialis gratie
quia quorundam sanctorum ortum
et nativitatem pre aliis sanctis spe-
ciali magnificant et decorant
et speciale etiam ipsos meriti
et officium insinuant et commen-
dant. **Qualiter beata virgo presignata**
Beata. **Fuit presignata**
Beata itaque virgo que secundum
damascenum a nullo illus-
trium in aliqua gratia superatur
predictis quoque gratiis etiam sua
conceptionem et ortum et nativitatem
fuit super omnes alios magnifi-
centius decorata. Primo enim
fuit miraculosius et prefiguratis ex-
cellencius presignata sicut patet
Nam secundum allegorias sanctorum
et expositorum in ipsa et ex ipsa et
per ipsam operibus creationis quibus
perfectus et ornatus est mundus unus
venitum ad esse nec prudent
creationis quibus completa et or-
nata est tota res publica et
continentia universalis ecclesie mi-
litantis et triumphantis secundum esse
gratie et glorie. Iuxta illud Ysaie lxv°.
Ecce ego creo celos novos et
terram novam et priora non erunt
in memoria et non ascendunt
super cor. Sed gaudebitis et exul-
tabitis usque in sempiternum in
hiis que ego creo. Ierusalem in
exultationem et populum eius in gau-
dium etc. Ipsa enim beata virgo in
operibus creationis est id ecclesie
militantis celum novum et terra
nova. Celum videlicet altissima
dignitate et terra profundissima
humilitate qua deum de celo in te-
rram traxit et in filio suo terra
super celum exultavit. Item
Item celum novum puritissima
et perfectissima virginitate qua
angelorum puritatem et mundiciam
superavit et terra nova castis-
sima fecunditate qua simul
virgo et mater fieri fuit pos. Bene-
dixisti terram tuam avertisti
Ibidem dominus dabit benignitatem
et terra nostra dabit fructum suum.
Et ipsa est firmamentum celi po-
situm in medio aquarum etc.
i. in medio gratiarum quod aquas
superiores ab inferioribus divi-
dit quia habent aliquid commune
utrisque quia cum superioribus
habuit in hac vita statum com-
prehensorum secundum quid cum inferio-
ribus i. cum sanctis militantis
ecclesie statum viatorum simpliciter
quia cum superioribus habuit continuum
profectum. Cum inferioribus

merendi condicionem. Cum superio-
ribus serenitatem contra casum.
Cum inferioribus possibilitatem
ad mutuum. Cum superioribus
contemplationis glorie exultationem
cum inferioribus miserorum miserie
compassionem. Et signatum est
Josue xv°. Et tunc Caleph de-
dit Axe filie sue terram aus-
tralem et arentem, id est virtutes
et gratias vie que adhuc labo-
rant in spe. Addidit et irri-
guam, ut haberet irriguum
superius et inferius, id est virtutes et
gratias per modum patrie secundum
perfectionem et per modum vie secundum
merendi condicionem. Item ipsa est
mare, id est magnum et spaciosum,
de quo dicitur Ecclesiastes primo: Omnia
flumina intrant mare, id est omnia
fluenta gratie in Mariam. Unde
ut dicitur Genesis primo: Congregationes
aquarum appellavit deus ma-
ria, et hoc hystorice. Sed mysti-
ce congregationes gratiarum ap-
pellavit deus Mariam. Ecclesiastici
xxiiii°: In me omnis gratia
vie et veritatis, in me omnis
spes vite et virtutis. Item in
firmamento ecclesie, de quo dicitur
in psalmo: Erit firmamentum in terra
in summis montium, id est in dig-
nitatibus sanctorum. Fecit deus et po-
suit deus magna duo lu-
minaria, videlicet Christum solem iusticie
et lunam, id est beatam virginem

Mariam, que sit luna facta
propter diei et noctis distinctionem
et propter noctis illuminationem et prop-
ter diurni laboris requiem
et consolationem et propter solaris lu-
minis et ardoris contemperationem,
quia ardorem et lucem eius
aliqui debilis visus ferre non
possunt. Ita beata virgo posita est in
ecclesia ut sit post Christum solem
iusticie lucidissima ab ipso
immediate super omne lucidum
excellentius illuminata, ut sit
in tenebris huius mundi lux
errantium, quies laborantium,
solacium operantium fatigatorum,
refrigerium infirmorum, obum-
braculum refrigerans obumbr-
ans quos suis radiis ar-
guit et reputavit sol iusticie.
Item ipsa est paradysus vo-
luptatis in oriente posita, que
deus ab initio sue predestina-
tionis et mirifice preparationis
plantavit ad florendum et
fructificandum suavitatem o-
doris et flores virtutis et hones-
tatis, in qua paradyso mysti-
co possunt delectari homines, Christum
que in ipsa et ex ipsa formavit
spiritu sancto operante. Ecclesiastici xxiiii:
Ego quasi fluvius dorix exivi
de paradyso, rigabo ortum
meum plantationis et inebria-
bo partus mei fructum. Item ipsa
est rubus ardens materia fe-
cunditate sed non consumptus

filius virginis. Exo. iii°. Item
mons de quo precisus est lapis
sine manibus, i. Christus conceptus
sine humanis seminibus. Daniel
ii. Item porta clausa prin
cipi ingredienti et egredienti
i. filio summi regis concepto et in
ipsa concepto et nascenti. Ezech.
xliiii. Item vellus gedeonis
sub ariditate virginitatis compluti
et infusum rore diuine instituti
materne fecunditatis. Judith vi.
It. fons paruus qui cre
uit in flumen maximum regali
et celesti dignitate et potestate. Hest.
xi°. Item porta templi spon
sa per qua est introitus clausus in
sancta sanctorum. Apoc. xii°. It. mulier
amicta sole diuine claritatis habens
lunam, i. naturam humane mu
tabilitatis et mortalitatis sub pe
dibus suis iam collocatam in gloria
incorruptibilitatis et coronam
stellarum xii in capite suo, i.
xii priuilegia gratiarum et donorum
que ita competunt ei quod nulli
alii. Item ipsa est arcus vi
ridis positus in nubibus
celi in signum propiciationis ne
aquis diluuij deinceps vlterius
deleat deus mundum propicius.
Gen. ix. It. ipsa est archa tes
tamenti federis continens
manna de celo datum, i. Christum
deum hominem verum et duas ta
bulas scilicet vnam veteris aliam
noue scriptas digito dei in corde

et virgam directionis vel sceptrum mee
et de qua potest virgam virtutis
tue emittet dominus ex syon do
minari in medio inimicorum tuorum.
Item ipsa est mensa candela
brum illuminationis propiciatorium
impetrationis templum sanctificationis
et oblationis thronus glorie
sedes regni mei corona to
tius celestis glorie sic hec omnia
patent in allegorijs suis.
Ipsa est etiam illa clara beata ste
rilis contra ad incorruptam
virginitatem et generosa contra
ad virginalem fecunditatem.
Juxta illud Eccli. xxiiii. Transite
ad me omnes qui concupiscitis
me et generationibus meis im
plemini etc. que nobis virum ysa
ac de risu luctu ade miseri
et gaudium hereditatis celestis
regem peperit. Juxta illud Gen.
xxi. Risum fecit michi deus
quicumque audierit corridebit michi
etc. It. ipsa est illa rebecca filio
abraham patris omnium per fidem
per nuncium Gabrielem archangelum
desponsata virgo pulcherrima
et viro incognita ut dicitur Gen.
xxiiii. Ipsa est Rachel illa de
cora facie et venusto aspectu
quam verus Jacob dilexit et pro
ea pro seruiuit vii annis hoc
est completis temporibus legis nature
et legis moysayce et videbatur
ei dies pauci pre amoris magni
tudine. Gen. xxix. Ipsa est illa

hester coniugata et copulata
vero assuero regi et ne btitu-
dinis Assuerus enim interpretatur
omnes mulieres vt d[icitu]r hester
ii[o] Ipsa ita e[st] Judith egregia
vidue que sue castitatis pr[opter] p[o]p[u]lo
p[o]p[u]lum dei liberauit ab i[nimic]o vero holo
ferne dyabolo qui p[er] infirmitatez
sua[m] primum hominez fecit desce[n]-
de[re] a paradyso / holofernes enim
interpretatur infirmitas discessionis
cui[us] caput ipsa contriuit dum
electorum principatum quem tenuerat
ab eo abstulit Gen iii[o]. Ipsa
conteret caput tuum Ceterum in
numerabile esset et p[er] omnes impos
sibile omnia enigmata et alle
gorias illas ex p[ri]me quibus
beata virgo est in figuris p[re]figurata

Rursum rectissime figurata

et p[ro]phetata quorum tot sunt mori
et gn[er]a quot celi sydera quia
quot stellas deus posuit in
firmamento huius mundane machi
ne tot gratias contulit in ornamentum
tum virginis gloriose Qualiter
beata virgo nascitura fuit annunciata

Quod enim tertia [con]clusio sexti Capitulum
beata virgo fuit annuncia
ta mundo nascitura et in luce
huius mundi proditura lucem
illum veram mundo paritura
que illuminat omnem hominez
venientem in hunc mundum
probatur r[ati]one et auctoritate primo quod
r[ati]one superius a minori potest
hoc videri Nulli si ipsa a
nullo illustrium vincitur Alii
aut quidam illustres sunt
annunciati in mundum nascituri
sicut ysaac et sampson et Jo
sias in veteri testamento et Johannes
baptista in nouo vt supra
est dictum ergo et beata virgo ill[is]
dignior etiam dignius ho
norata est ista gratia Item xpc
natus in mundo fuit Sol
iusticie cuius p[re]nuncia semper tenuz
fecit mundo die ergo Malach
iiii[o]. vobis timentibus nomen me
um orietur sol iusticie etc. So
lem vero orientem precedit lu
cifer et aurora diem p[re]nunci-
ans Johannes vero baptista fuit
lucifer precedens xpm solem
iusticie Juxta illud Johannis i[o].
Non erat ille lux sed vt testimo-
nium perhiberet de lumine Item Joh
v[to] xpus dixit de Johanne Ille
erat lucerna ardens et lucens
ps paraui lucernam xpo meo
Si ergo Johannes fuit lucifer quod
beata virgo fuit aurora xpm
solem iusticie p[re]nuncians Au
rora vero est luci solis p[ro]pin
quior et similior quam lucifer
p[re]veniens et p[re]nuncians xpm
solem iusticie ergo multo dig
nius beata virgo Item p[re]nun-
ciatio aurore est congrua et
necessaria et commoda quia ortus
aurore est noctis terminatio quam
desiderat infirmitates Job xxx[o]
Nocte os meum perforatur dolori
bus et lucas inchoatio quam de
siderant laborantes et luctantes
Gen. xxxii. Dimitte me Ja

em aurora ascendit et solis ap
pinquat quod gaudent operantes
ps ortus est sol etc. Et sequitur
exibit homo ad opus suum
etc. Ad ortum itaque aurore
tria beneficia conferuntur mundo
Primo tenebre irrorato unde dicitur
aurora quasi aurum rorans vel a
ere rorans Secundo aeris purificatio
quia noctis nebule fugantur
et consumuntur surgente auro
ra Unde dicitur aurora quasi aurea
hora Tercio omnium nocentium fu
gatio et omnium viventium letifi
catio sicut patet in fuga leporum
nocturnorum et incantuacionum
Unde dicitur aurora quasi aurea hora
Unde eciam canitur in principio.
Aurora lucis iam spargit po
lum terris dies illabitur lucis
resultat spiculum discedat de
lubricum frontisima noctis de
cidat etc. Ista autem tria benefi
hundanti conferuntur est mundus
in ortu istius aurore scilicet virginis
gloriose Primo quia simul
cum ea descendit ad nos
ros gracie et rore divine Unde dicitur
Num. xi. Cum tum descende
bat manna simul descendebat
ros Ysaie xlv. Rorate celi
desuper et nubes pluant iustum
etc. Secundo venit ad descensum
roris gracie et rore divine purgate
sunt peccatorum nebule et ob
scure tenebre Ysaie lviii. Orietur
in tenebris lux tua et tenebre

erunt sicut meridies etc. Quia
vita ipsius gloriosa cunctam il
lustravit ecclesiam. Tercio quia
ex sua ortu et nativitate to
tus mundus est letificatus
ps Lux orta est iustis et rectis
corde leticia Hest. viii. Iu
deis nova lux oriri visa est
gaudium et leticia omnes populos
aput etc. Et dyabolus serpens
venenosus et draco tortuosus
cum omnibus suis insidiis col
lucibus id est in infimi carceris
retrusi sunt demones cum
omnibus suis Cum igitur omnia
illa beneficia mundo sint col
lata in ortu et nativitate vir
ginis gloriose que ortum auro
re solet mundo conferre. Unde specialiter
sub eius ortui et nativitati ap
plaudit Cant. vi. Que est
ista que progreditur quasi au
rora consurgens etc. Merito gau
dium nativitatis et ortus ipsius in
do debuit pronunciari Secundo patet
hoc eciam auctoritate Damasceni
dicentis Ex Joachym beate v
irginis animal laude digna
in inicium duxit que cum
sicut Anna sterilis et Anna vetus
ipsa quoque sterilis erat et propter
repromissionem a deo gen
tricem dei protulit ut eam
in hoc nullo illustrium beati
dei genitrix superetur. Mulier

Q beata virgo miraculose fuit con
quod erat concepta et in utero
sanctificata

fuit inmaculose concepta et in
utero sanctificata patet Et primo de
inmaculose conceptione Quia
maiores et minus illustres fuit
inmaculose concepte sicut ysaac
de vetula et semili Et sanctus
iohannes de sterili et ipsa beata
virgo cum cancello Illustrium
in aliqua tantum superet Item
quantum ad causas agentes
aliquid sit inmaculose uno
trium modorum videlicet vel quia
sit contra naturam sicut ubi cause
sole superiores agunt in rebus
absque causis inferioribus ut cum
asina est locuta Numeri xxii vel
cum aliquid sit supra naturam ut
cum cause superiores agunt in
rebus mediantibus causis inferioribus
non per se agentibus sed motis ab
ipsis causis superioribus ut in
conceptu virginis de spiritu sancto vel
cum aliquid preter naturam sit ut
cum cause inferiores agunt in
rebus secundum modum nature sed non
secundum tempus naturale ut cum infan-
tes sunt locuti ante tempus naturale
vel aliqui concepti et nati preter
tempus naturale in quibus virtus
inferior operatur secundum naturam sed non
nisi adiuta a virtute superiori
ad quem modum reducitur ista
que fuit talis per preces sanctorum
et voluntatem divinam Unde quia
secundum damascenum beata virgo per
preces et vota et per repromissionem

et annunciacionem divinam est na-
ta patet quod inmaculose fuit concep-
ta Unde Anshelmus in sermone
de nativitate beate virginis Quis
digne valebit preconia lau-
dis huius ortus referre ad
cuius natalem omnis por-
ticus prospicit et assurgit et
usque in finem seculi laudes eius
cantare non cessabit Utrum vero
conceptio ipsius beate virginis dici
possit sive sine sanctificata et
utrum sit ab ecclesia publice ce-
lebranda et in die illa in qua
consueta est celebrari hic est
vi Idus decembris breviter
est videndum Sciendum ergo quod
solet distingui triplex conceptio
videlicet primo conceptio seminalis
materie Secundo conceptio anime
Tercio conceptio gracie Conceptio
seminalis materie sit in actu
et tempore commixtionis viri et fe-
mine Conceptio vero anime fit
in tempore vivificacionis
fetus et infusionis anime que
secundum glosam super illud Johannis
ii Quadraginta et sex an-
nis edificatum est hoc templum et
fit in xlvi die ab hora et
tempore conceptionis seminalis ma-
terie Conceptio vero gracie
fit post infusionem anime cum
anima sit subiectum gracie Subiectum
vero oportet accidenti preexistere

tpe vel natura vel utroque. Cum
ergo ista tria scilicet generatio per naturam
et vivificatio per animam et sanctificatio
per gratiam habeant se adinvicem
ordine quod sunt prius et pos-
terius quia sicut vivificationem per
animam precedit generatio per naturam
Ita sanctificationem per gratiam precedit
vivificatio per animam. Conceptio
beate virginis non festinet ec-
clesia nisi ratione sanctificationis
ipsius beate virginis per gratiam quibus
est quod ecclesia non festinet concep
seminalis materie quia tunc fe-
tus non dum est in utero vivi-
ficatus et per consequens nec sanctificatus.
Sed illa conceptio quam festinat
ecclesia est potius conceptio anime
et corporis quia sanctificatio non fit nisi
per infusionem anime. Ita quod in-
fusio gratie simul tempore fiat cum
infusione anime. Cum igitur
supposito quod b. virgo a die
conceptionis seminalis materie
in utero matris sue usque in diem
qua celebratur eius nativitas
ex utero stetit in ventre matris
novem mensibus et uno die et
tantum temporis est a die sue concep-
tionis usque ad diem sue na-
tivitatis videlicet a vi. Idus
decembris usque ad vi. Idus
septembris et quod conceptio anime
sive vivificatio fetus in utero fi-
at ut predictum est. xlvi. die post
conceptionem seminalis materie. Sequi-

tur quod tunc ipsa infusio anime
et sanctificatio gratie sit fiat xlvj.
die ab illa die ipsa conveniunt cum
festivitate eius conceptionis videlicet kalendas
febr. quod est in die sancti vincentii
martiris. Sed contra hoc est quod con-
suetudo ecclesie festinat ipsam
conceptionem gloriose virginis
vi° ydus decembris. Igitur secundum
predictam computationem beata
virgo concepta est in utero matris ex
conceptione seminalis materie et
quod illa dies preceduum di-
vina designata est eadem in
meditate abbate Elsino ut
legitur in gestis anglorum. Itaque
quod divina revelatio et ecclesie ap-
probata consuetudo statuit pro illa
die celebrationis istius conceptionis

Qua die celebranda sit concep

Ad istud dubium beate virginis
bium dissolvendum. Sciendum
quod conceptio seminalis
materie in qua fetus potest
considerari dupliciter. Uno modo pre-
cise et simpliciter secundum se quantum
ad illum actum qui est emissio sper-
matis in viro et ipsius suscep
in muliere non habito respectu
ad intentionem et destinationem
nature intendentes ex ipso
spermate sive prolem generare sive
et quantum ad hoc non potest dici
proprie et precise quod puer aliquis
vel persona illius cuius per illum
actum concipiatur. Tunc post illam
conceptionem. i. vilis seminis suscep-

i mulie nã ptr[us] sine indiui-
dualis possit adhuc deviare
nulla z nullius indiuidui gñõ-
ne ꝯnte Alio mõ pt ꝯsiderari
ipa concep[us] seminalis materie
p respectu ad unioem z destia-
tonem nãe intendentis generare
simile z illum actu adhuc des-
tinantis z dirigentis ꝯsitu est
sine deviatõne z errore et
hc mõ non inpprie nc incon-
grue pt dici aliquis homo
ꝯceptus tli vel tali die vel
hora sicut etiã Astrologi solet
obsuare diem z horam co-
ceptõnis in natis adiudicand
de tpis z eorum fortunis Cum
igr vt pdictum est bta vgo
mundo initiatam spem et gr-
ciam ac gloriam nasitura sit
diuit[us] pdestinata Iuxta illo
Eccli xxiiii[o] Ab initio z an
secla creata sum zc et insignis
psignata z in figuris pphata
z ab angelo annũciata z per
ꝯns ipius seminalis ꝯceptio
pncipalr z pmo dependeat
a diuia pdestinatõne z ppa[tur]
longe prambula z pphia pre-
destinatõnis impleat[ur] z sine
nrõ libero arbitrio opante
licz ipius ꝯsensus z coopa[o]
ad effcm ei[us] requirit[ur] vt dr
Glo sup mathm Sciendum q
in ipa diuina pdestinatone
duo attenduntur vnu e diuia p
ordinatõ que e imutabilis Ali[us]

vo ipius preordinatõnis actual
z effctual execuio z assecuio q
licz sit mutabilis inquantum
respicit liberum arbitrium ad a-
liquas causas inferiores qbus
mediantibus pvenit ad effcm
non tam mutatur ꝯsitum ac
tum z euentu deo dirigente
z quo intendit vnumqq p
ducente Et quia vtrumq pre-
dcõr e opus di sz tam ipa
actualis et effctualis execuio
qm ipa pdestinatõ In ipa
vo assecuio siue execucõne
pdestinatõnis bte vginis
fuit salutis huane pma i
choatõ p ipius corpalem con
ceptõem xpi hc etiã nõ in
congrue festinat huius modi
conceptõem bte vginis nõ tam
respiciendo ad ipm actu corpa-
lem Sz quantum ad diuinam
pdestinac[ionem] z pphice pnuntiac[ionem]
z angelice indicatõnis z huã-
ne saluatõnis actualem in
choatõem z longe expectatõnes
in spe z fide patrum determinatõ
z diuine pmissionis realem
exhibitõem que in videntur
pncipaliores cause esse cele-
bratõnis ipius ꝯceptõnis q
vt tli die in ipa seminali con
ceptõe sit sctificata in vtero q
fuit fiunt sctã postea in infusioc
anime nc tam poterat fieri qm

anima infundetur cum est maculatio et infectio originalis non est in semine sive in corpore nisi dispositive quo dispositio si esset tunc ablata potuit potuit esse aliqua purgatio ad anime sanctificationem post eius infusionem ¶ Qualiter et quando beata virgo sit in utero sanctificata et cetera.

Habito qualiter beata virgo huic mundo nascitura fuit insignibus prescripta inscriptis prophetica et per angelum annunciata videndum qualiter in utero fuit sanctificata. Hoc enim est summum et ultima illarum gratiarum que attenduntur circa sanctorum introitum sive ingressum in hunc mundum ad vitam nature terrene et primo dicendum quid sit status unde dicitur sancti et sanctificati. Sciendum ergo est quod secundum quod dicit dyonisius de divinis nominibus capitulo xii. Sanctitas est ab omni immundicia libera et perfecta et immaculata mundicia. Hec autem mundicia videtur esse puritas solius dei qui est fons omnis puritatis vel puritas ab impuritate quam huic vel hunc potuit separata et purificata qualis est in corporalibus puritas vel impuritas habitum plus de forma et minus de materia sicut aqua purior est quam terra et aer purior quam ~~terra et aer purior quam~~ aqua et ignis purior aere inquantum unius illorum corporum tenebrositati materie vel lucidi seu claritati forme magis appropinquat. Secundum quod corpus aliud dicitur operata clara alia lucida vel limosa et qualis est in spiritualibus et incorporalibus puritas et impuritas magis proprie dicta quam in corporalibus secundum lucem et splendorem sapientie et virtutum et secundum tenebrositatem ignorantie et errorum et viciorum ad videndum igitur de immundicia sive impuritate tam ex parte corporis et anime a qua sit purificatio et mundificatio et sanctificatio virtute. Notandum est quod in nobis quatuor sunt impuritates que conseruntur de nativitate nascentes in peccato et cum peccato originali primus feditas et displicentia propter ipsius culpe maculam Jeremie ii. Si laveris te nitro et multiplicaveris tibi herbam borich inde maculata es iniquitate tua. Secundo noxietas obligationis culpe ad penam ysaie l xix. Neque enim domus patris mei fuit nisi morti obnoxia et cetera. Tertio infirmitas ad resistendum peccato psalmus. Infirmata est a paupertate virtus mea. Quarto pronitas ad videndum in peccatum genesis viii. Omnis via viri ab adolescentia sua prona est in malum licet igitur sanctificatio per baptismi gratiam tollat in baptizatis reatum qui est obligatio culpe originalis ad penam etiam et maculae displicentiam quantum ad

deformitate; ymaginis in aia
reformatā remanet tamen ex
fomite non dum restricto nec
extincto infirmitas resistendi
et prompt9 cadendi in pctm ex
quibus causatur possibilitas et
facilitas et facilitas ad recidi-
uū post baptismū. De tripli-
ci sanctificatione bte virginis

Quia g° sctificato in utero
est grā specialis vltra
cōem grām sacramētalem bap
tismi per quā baptizati mū-
dantur ab originali scdm predic-
tum modū cōem baptisma-
lis sctificatois. Unde Aug9 in lib°
de pñia et templo dei loquens
de sctificatone in utero non
exprimit determinate que et quāte
efficacie sit ista grā spialis
sctificatois iuxta illud vnde Iere
et Iohis bapte. quos cōstat non
obstante sctificatone adhuc
adhuc venialr peccare potu-
isse. iuxta illud de Iohe bapta
Antra deserti teneris sub annis
ciuiū turmas fugiens petisti ne
leui saltē leuare maculare vi-
tam famine posses etc. Predic-
tum q scdm cōem sententiā
sctōz et doctoz. beata virgo succes-
siue tribus gradibus sctificatonis
vsque ad summū purificata et
mundata et sctificata fuit primo in
utero que sctificacio perfecta simul
sed fuit tpe cū infusione aie
et viuificatone conceptus et fuit abs-

originalem culpam et maculam
per infusionem grām. Sz fomitem
originalis restrinxit tn non ex-
tinxit in totum. Ita q tn tō
sopitus non possit moue'e ad pc-
candum. Sz tamen adhuc rema-
neat quantum ad essentiā et radi-
cem de hac scītate et sctificacōne dr
in ps. Sctitas et magnificencia in sc-
tificatone eius. Aug9 in libro de
nā et grā. Excepta hac sola v-
gine de qua cū de pctis agitur
Nullam volo fieri mentonem. Os
alij puri homines peccauerunt.
Scdo sctificata fuit vlterius in
spūs sctī superuētone et virtutis
altissimi obumbrante et filij di
cōceptione que sctificacio fuit
fomitis totalis extinctio et in bo°
cōfirmatio quia cōsequitur in
possibilitas peccandi et facilitas
ac facultas in quolibet opere meri-
di vnde Bñh. Ego puto q sctifica-
tonis benedicto copiosior in ipam
per sc̄m spūs superuēcom descendit
que non tm ipius ortu' et vitā
sctificauit sz et ab omi pctō dein-
ceps in munere sctificatone custodi-
ret q nemini alteri in natis mu-
lierū creditur esse donatū de hac
sctificatione dicit ps. Sctificauit tha-
bernaculum suū altissimus etc. Ter-
cio sctificata fuit in filij di cōcli-
husitatone qui in ipsa nouem
mensibus corporaliter habitauit et
sua habitacone templū gloie c

fecit, et consecrauit et dedicauit
Ecci. xxiiii. Qui creauit me re-
quieuit in thabernaculo meo etc.
Ezech. xliiii. Maiestas domini in-
gressa est in templum et repleta
est gloria domus. Domum hanc sanc-
tificacionis consecrauit sibi trinitas primo ad
summam puritatem purificacio de
qua dicit Anshelmus. Decebat
puritate niteret qua sub deo ma-
ior nequit intelligi. Secundo omnis
disposicionis in contrarium ablacio
Cant. iiii. Tota pulchra es amica mea et macula non est in te
... (line reading uncertain) Ezech. xlix. do tibi partem unam
extra fines tuos quam tulit de ma-
nu Amorrei in gladio et arcu meo
Tercio soli deo et diuinis inviolu-
bilis dedicacio. Ita ipsa non solum
in conveniens. Sed etiam impossibile
esset eam aliis quam soliusdei
et diuinis usibus applicari. Ezechiel
xliiii. Porta hec clausa erit et
vir non transibit per eam quoniam dominus ... veritate
veraciter consecrare possit et cotti-
die decantare in laudem pro-
ptitium virgo inviolata permansisti etc.

In multis sanctorum fuit sua mors
huius inter cetera revelata

Habitam virginem ex premissis
et breuiter pertractis graciis que
pertinent ad sanctificandum et decoran-
dum sanctorum ortum siue ingressum
in hunc mundum ad vitam nature
et gracie. Restat in superioribus tractatum
sit et actum de graciis et virtutibus per-
tinentibus ad dirigendum et complen-
dum sanctorum progressum et perfectum

in statu huius vite et vie. Et quia
beata virgo in illis quoque attigerit
summum excellencie gradum restat
tantum ut in ultimo videamus de graciis que
pertinent ad sanctorum exitum de hoc
mundo ad statum glorie qui pro-
prie status dicitur patrie cum in illo sit
beatitudinis consumacio et finis sine
fine. Primo consuetudinis vi-
de finem est. Huiusmodi autem gracie
legimus et invenimus v. modis sanctis
exhibite et adhibite quibus
circa exitum huius vite et mortem
suam fuerunt aliqui specialiter hono-
rati et consolati quarum prima est
mortem suam prescire. Secunda voluntate
dono venire. Tercia morte sine
dolore. Quarta mortem statim
evolare. Quinta in anima et corpore
ad gloriam resurgere cum generalem
omnium resurreccionem. De autem plu-
ribus sanctis sit sua mors reve-
lata et prescita ex speciali gra-
cia patet. Nam beatus petrus domino re-
uelante mortem suam prescivit.
ii. pe. i. Velox est deposicio
thabernaculi mei secundum quod et dominus
noster ihesus christus significavit michi
etc. Item paulus mortem suam
prescivit. ii. Thimoth. iiii.
Ego enim delibor et tempus
mee resolucionis instat.
Item Iohannes ewangelista mortem
suam domino volente prescivit ut
dicitur in prologo super ewangelium Iohannis

hic est Johes qui sciens su-
premisse diem recessus sui
convocatis discipulis descendit
in defossum sepulture sue lo-
cum et facta oratione positus est
ad patres suos tam a dolore
mortis extraneus quam a corrup-
tione carnis fuisse demonstratur
alienus Item beatus Martinus
mortem suam presciuit cum lon-
ge dixitque fratribus dissolucionem
sui corporis imminere Et beatus be-
nedictus in dyalogo Grego-
rii legitur mortem suam fratribus
predixisse etc. de multis aliis
Similiter patet de oratione Nam
sanctus Petrus vocatus fuit a domino
ut legitur de prima apparitione Ro-
me ad gradus petri vocatus
cum vidisset christum occurre et dixit
ei domine quo vadis et dominus dixit
ei venio romam iterum crucifigi
Item de sancto Johe ewangelista Item legitur
in sua legenda que ab ecclesia co-
muniter approbata habetur quod ei dominus
apparuit dicens dominica die mea
proxima venies ad me Et beatus
Gregorius in iiiio dyalogorum scribit
de pluribus sanctis et bonis viris qui
presciuerunt mortem suam domino
eos vocante et invitante Ecclesia
quoque cantat de sancto laurencio quod
invitatus ad eterna gaudia transi-
vit in anima venit desideratorum
bone veni desiderant te angeli
mei etc. Quod multi sancti post
mortem statim euolaverunt

Similiter patet de Johanne ewan-
gelista ut scribit Jeronimus
in prologo super Johem et Beda
super primo Joh ultimo Sic eum
volo manere donec veniam etc.
Qui a dolore mortis extraneus
obierit descendens per se in fossa
sue sepulture Item dicit Gregorius
in dyalogo Quod sepe sancti apostoli
vel martires vel eciam dominus ihesus
christus electos morientes sua visi-
tacione et apparicione contra dolorem
mortis consolantur Quod eciam aliquos
et plures sanctorum statim euolauerunt
post mortem in anima sic pro-
bari potest euolacionem enim
statim nichil impedit nisi
anima ipse adhuc aliquid purgabile
habuit Sed possibile est multas sanctorum
virorum animas continuo euolasse
Minor huius racionis patet quia secundum
beatum augustinum sanctas animas in mor-
te nequaquam mortale peccatum se-
cum habere quia sic non esset
sancte Aut ergo aliqua venialia
ad huc habent aut nulla Si nulla
ergo statim sine impedimento
euolant patet Quis dabit michi pen-
nas sicut columbe et euolabo et requi-
escam Si aliqua aut levia et
minora et illa secundum Gregorium in
dyalogo pena et dolore mortis
delentur non inquantum pena
est pro peccato originali debita
Sed inquantum desiderata et co-
lorata etc. euolant Aut si sint
graviora tunc pena purgatorii
tollitur sic refert Gregorius in
dyalogo de paschasio qui propterea

quedam post mortem etiam fecisse mira-
cula eidem Cuidam sancto episcopo
apparuit et indicauit se ad huc
stare in purgatorii pena contra iusti-
ciam Item etiam aliquibus sanctis
datum sit ante generalem resurrectionem in
corpore et anima resurrexisse
patet per eorum de illis sanctis quorum
corpora cum domino resurrexisse scri-
buntur et post resurrectionem multis ap-
paruisse de Johanne quoque eu-
uangelista multi tenent quod
in corpore et anima iam resur-
rexerit eo quod post eius obitum
apto sepulcro inuentum Et man-
na et vestes ipsius solum

**De gratiis precedentibus et abili-
tantibus ad gratias speciales**

Cum igitur ut supius dictum
fuit in suppositionibus sanctis
adprobandum et declarandum ex parte
septuplicis gratie et donorum consequentium
euidentia quod beata virgo ex eo quod
secundum verbum angeli gratia plena
defuit tunc gratiam personalis v-
nionis et quod etiam a nullo
etiam Illustrium sanctorum in aliqua
gratia sibi conueniente et condecenti
superatur Sciendum quod huiusmodi
gratias speciales quales iam sunt
assignate circa sanctorum exitum siue trans-
itum de hoc mundo precedunt quedam
gratie familiares habilitantes ip-
sos sanctos per amicitiam mitti ad
ipsas speciales gratias scilicet ille quibus
sancti merentur dici et esse amici dei
et familiares dei Amici enim per
alios merentur secretorum et occultorum
reuelationem Omnium autem occultorum

occultissimum est finis vite vniu-
cuiusque hominis Ecclesiastici ix. Nescit
homo finem suum sed cuncta reserua-
tur incerta in futurum Augustinus nichil
certius est morte nichil incertius
hora mortis Item Amici et fa-
miliares specialius inuitantur et
veniunt ad conuiuium et consolationem
Unde Johannis ii vocatus est ihesus
et discipuli eius ad nuptias scilicet
Johannis euangeliste Tamquam scilicet cogna-
tus sponsi et amicus Item ami-
ci dilecti solent supportari eis que
sunt laboriosa et dolorosa Unde ii
Regum xxi principes belli dauid
iurauerunt dicentes Iam non
egredieris nobiscum in bellum
ne extinguas lucernam israel
Item aliquem statim in altum tollere
et exaltare pertinet ad familiares
dilectos ut dominus dixit Josue iii
Hodie incipiam te exaltare co-
ram omni populo israel Et hic ideo quia
domino prius moysen magis fa-
miliaris fuit Juxta id Josue
i Sicut fui cum moyse ita
ero tecum Item aliqui sunt
proxima familiaritate dei et
viui translati Sic legitur de Enoch
Genesis v Et ipse placuit deo et
ambulauit cum deo et transtulit
eum dominus De helya iiii Regum
ii quod transtulit eum dominus per turbinem
in celum quia zelator solus et
maximus fuerat pro deo contra
iniquitates Achab et Jezabel
et sacerdotes Baal **Que et quot
sunt gratie que adultiorem**

gratiam prepararent etc.

Nunc autem sex virtutes quibus
alique sanctorum specialiter pre aliis
prediti leguntur reputati et dicti esse
familiares et amici dei et pro
inde predictis gratiis et donis fa
miliaritatis etiam specialiter pre aliis ho
norati quarum virtutum prima est fi
delitas sive credulitas propter
quam abraham deo et reputatum
est ei ad iustitiam unde meruit
revelationem a domino de futuro
iudicio et delectione sodomorum
Gen. xviii. Num celare potero
abraham que gesturus sum
cum futurus sit in gentem
magnam etc. Secunda est benig
nitas qua moyses legitur
fuisse preditus Num. xii. Erat
autem vir mitissimus super omnes
homines qui morabantur in terra
etc. Unde et familiaritatem dei do
tatus est ita quod ei loquebatur
sicut amicus ad amicum Exodi xxx
iii. Tercia est humilitas qua
david prectis eminebat unde
ipse de se dixit ii. Regum vi.
ludam et vilior fiam et ero
humilis in oculis meis super
ancillas de quibus locuta es
etc. propter quam humilitatem et ipse
divinam familiaritatem et complacen
tiam pre ceteris meruit Ita ut
dominus de ipso diceret Inveni vi
rum secundum cor meum Quarta est
hospitalitas propter quam etiam Mar
tha et lazarus a domino diligebantur
et familiariter amabantur Joh.
xi. Diligebat autem ihesus mar
tham et lazarum et mariam sororem
eius etc. Ad hebr. ultimo per hospi
talitatem quidam placuerunt
domino etiam angelis hospicio recep
tis Quinta est dilectio dei quia
qui diligit deum meretur etiam
specialiter diligi a deo prover
biorum Ego diligentes me di
ligo etc. Sexta est castitas prop
ter quam Johannes evangelista ce
teris familiarius fuit a christo
dilectus Unde et ipse frequenter nominat
se ipsum discipulum quem dilige
bat ihesus Johannis ultimo Qualiter
beata virgo in illis sex gratiis omnes
sanctos excellebat.

Beata autem virgo in predictis sex
gratiis omnes sanctos excel
lebat Primo enim excellebat
abraham et omnes alios in fi
de et credulitate Summa enim fides
et credulitas est quam consequitur
summus effectus ipsius fidei quem
dominus exprimit Mt. xvii. Si ha
bueris fidem et dixeritis huic
monti tolle et mittere in mare
et non hesitaverit in corde suo
sed crediderit ut quecumque dixerit fiat
fiet ei etc. Secundum hanc fidem et credu
litatem beate virginis Ille mons
maximus dei filius mons coagu
latus mons pinguis misit

se in mare .i. in ipam mariam
que est mare in quod intrant
omnia flumina graciarum ergo fides eius
et credulitas maxima fuit luce
xi Et beata que credidit quoniam
perficientur in ea que dicta sunt
ei a domino Secundo excellit moy-
sen et omnes in benignitate sive
mansuetudine Benignitas enim
est triplex videlicet cordis sap.
primo Benignus enim est spiritus
sapiencie Sed ipsa spiritu sancto plena fuit
Ergo benignissimi cordis ex-
titit et est benignitas sermonis
eccli xviii verbum bonum super
datum optimum Sed ipsa fuit
benignissima in sermone et sua
locucione proverbiorum ultimo lex cle-
mencie in lingua eius et est be-
nignitas operis psalmus Benigne fac
in bona voluntate tua syon
fructus vero et premium benignitatis
est possessio regni celestis math.
v. Beati mites quoniam ipsi possi-
debunt terram glosa non terram
huius mundi sed terram viven-
cium tamquam cives sanctorum et
domestici dei sed ipsa posside-
bit eam tamquam domina et re-
gina celi ergo super omnes
mitis et mansueta fuit
non mirum quia ergo singularis
inter omnes mites Tercio ex-
cellebat david et omnes humilitate
humilitas enim summa est illa
que est in summis et maioribus
hominibus dignitate et potestate quia
indigentis et impotentis esse humi-
lem non est magnum neque lau-

de dignum Sed ipsa cum esset
signa omni dignitate et potesta-
te tamquam mater regis celi et
terre fuit omnium hominum humillima
ergo regis eius humilitas fuit
maxima et inmense laudis
digna quoniam ipsa de sola sua
humilitate ob missis omnibus aliis
suis virtutibus et graciis gratulatur
domino luce i. Quia respexit humi-
litatem ancille sue Quarto
excellebat hospitalitate mar-
tham et zacheum et matheum
et omnes alios qui illi homini
ihesu christo refecit et exhibue-
runt commodum hospitacionis
in domibus suis et eos ciba-
verunt et paverunt de suis rebus
Ipsa autem filio dei de celis
in hunc mundum exulanti et pe-
regrinanti cessit et concessit se
ipsam et suam mentem et
ventrem de hospitandis
et habitandis et de se ipsa et depu-
rissimis carnibus et sanguinibus
ut dicit damascenus ipsum
pavit et cibavit et fovit et
aluit ergo summe hospitalis
mitorum et merito omnes vicit
Quinto excellit excellebat
omnes caritate et dileccione ad fi-
lium suum et hoc triplex videlicet ex ma-
iori et forciori et nobiliori ca-
ritate et efficacia dileccionis
quia aliorum caritas fuit gra-
tuita solum Ipsius vero cari-
tas fuit gratuita et naturalis
quia dilexit christum non solum

tamquam homo dei. Secundum quia tamquam matri filius Ecclesiastici xxiiij Ego mater pulcre dilectionis Proverbiorum xxxi quid dilecte mi et debeo gratie reuerende tamquam ancilla domino. Quid dilecte uteri mei tibi debeo dilectionis mutue tamquam sponsa sponso videlicet pro eo quia ancillam et matrem in sponsam et sotiam regni assumpsisti. Quo patet quod ex nobiliori causa et ex maiori gracia et fortiori ipsius gratie efficacia super omnes filium plus dilexit. Sexto excellebat castitate Johannem et omnes alios homines et angelos ut supra plus deum fuit. Castitatis enim proprium est esse deo proximum Sapientie vj. Incorrupcio proximum facit. Sed ipsa fuit super omnes sanctos et angelos omni castissima ergo summe deo propria

De excellentia fidei beate virginis.

Quia ergo crudelitas et benignitas et hospitalitas et caritas et castitas parit maiorem familiaritatem. Maior autem familiaritas maiorem complacentiam. Maior complacentia maiorem graciam. Maior vero gratia ad eum quem efficat et habet graciam causat secretorum reuelacionem spiritualem et vocacionem et invitacionem et exaltacionem et ad se assumpcionem. Ista autem virgo plus omnibus fuit ad filium dei concipiendum et pariendum deo fidelis et credula radicitus in se et in ipsius mente et ventre hospitando. Summa autem castitate et humilitate et benignitate placita et familiaris hospiti dei effecta multo superius fuit digna ut dei filius mundo transitum suum transiturum parari et vocata et invitata veniret et sine mora et medio perveniret et ad filium vivum qui resurrexerat a mortuis iam ultra non moriturus viua in corpore et in anima adveniret et viua cum vivo et vivente in eternum regnaret. Quomodo enim peruenisset ad plenum regni consorcium si non viua in corpore simul in anima perveniret. Nec enim positus esset thronus matris regis iuxta regem nec adextera eius sedisset in potoribus bonis ipsius si in anima sola sine corpore ibi esset.

De graciis merentibus reuelacionem

quod aut proprie mortis.

Quod ex reuelacione aliquis presciat mortem suam tres gratie maxime excitant et efficiunt. Primo gratie diuine familiaritatis quia ut in predictum est illi scilicet qui per dictas virtutibus videlicet credulitate humilitate benignitate hospitalitate et singularem caritate et castitate se deo et hac vita amicos et familiares efficerint hanc graciam specialiter consolati qui est eius mors sua reuelacionem propter tres causas secundum Gregorium in dyalogo

vt videlicet magis parati inito
et magis assecurati de premio
et magis consolati in gaudio
non obstante ipsius mortis
horrore et dolore ac timore iuxta
id Cant io iocunditate exibitis et
cum gaudio deducemini Secundo
desiderium dissolucionis et celes
tis associacionis iuxta id ad
philipp i cupio dissolui et esse
cum xpo quia vt dicit Aug
in libro ibidem Secundo spem ha
bencium vitam presentem in paciencia
et mortem in desiderio dominus consola
cione et visitacione sua non
frustrabat ps Sitiuit anima
mea ad deum fontem viuum quando
veniam et apparebo ante faciem dei
mei Tercio vinculum mutue
dileccionis quia sancti sine clara ex
celencie quando habent ad deum presentem
vita vt omnis quoddam sup
portant deus mutua dileccione
ipsos omnis alleniat in sumendo
eis finem sue fatigacionis in
cum sue exoneracionis ps du
dicitur michi per singulos dies
vbi est deus tuus quare
tristis etc Sed beata virgo pre omni
bus extitit deo familiarior
et calor ex predictis virtutibus vt
supra dictum est et pre omnibus habuit
vitam presentem in paciencia et
mortem in cottidiano desi
derio desiderans dissolui et
esse cum filio iuxta id Cant
v ffilie ierusalem nunciate dilecto

quia amore langueo Vita
quoque prius erat ei quidam o
mnis vrgens tedii et crescens
desiderii in amore et spe vide
di filii et assercione completi
gaudii iuxta verba dominum
supra posita Sed quantis
beata virgo afficiebatur meroribus
etc ergo filius nequaquam dimi
sit matrem absque consolacione
per specialem reuelacionem mor
tis sue per quam mitigaret eius
tedium et consolaretur ipsius desi
derium et certificaret appropinquans
ipsius gaudium Certum beata vir
go ex eo quod gracia plena fuit
ergo nequaquam ipsius scibilis ig
norauit ipse habuit quo eciam
nunc alia scibia ex plenitudine
gracie mortem suam presciuit quod
ipse mortis ignorancia sanctitati
ad ignoratum tempus et horam
adventus ipsius et humane
miserie mors certus maxima
pena per quam incerti viuimus
incaute ducimus et periculose se
ducimur huic vite iuxta illud
Eccl ix Nescit homo finem
suum et vtrum amore vel odio
sit dignus Sed omnia eius re
seruantur in futurum etc In
mortem suam prescie et specia
lis gracia solius familiaribus
dei concessa. ii. Quod beata virgo ad
suum transitum fuit vocata et
Quod eciam inuitata
vocata et inuitata et cum
gloria deducta fuit de mundo

ad celum de luctu ad gaudium
de merore ad convivium de labo-
re ad requiem de exilio ad
patriam de lacu miserie ad reg-
num et thronum glorie sic patere
potest vocari eam et invitari con-
veniebat beatam virginem cum fi-
lium in hoc mundo et hec triplici ratione.
Primo ut matrem ad filium et hoc ex of-
ficio pietatis quo filius tenetur
ex precepto matrem honorare
Exodi xx° Honora patrem et
matrem tuam etc. Iohannis v. Nullo
aliquo quod preceptum implevit nisi et
ipse matrem honoraret qui ali-
os patrem et matrem honorare
precepisset. Secundo ut sponsa ad spo-
sum et hoc ex vinculo caritatis
Cant. ii° Veni amica mea
columba mea veni coronaberis
Ibidem v° Veni in ortum meum
soror mea sponsa messui mir-
ram meam cum aromatibus
meis. Tercio ut regina ad reg-
num et hoc ex congruo dignitatis
Ezech. xvi Profecisti in regnum
et egressum est nomen tuum in gen-
tibus quia perfecta erat in decore
tuo. iii Regum i° Positus est thro-
nus matri regis iuxta regem
que sedit ad dexteram eius. Psalmus
Astitit regina a dextris tu-
is in vestitu deaurato circum-
data varietate etc. Cum leti-
cia et gloria deducta et conducta
fuit etc.

Non solum autem
vocata et invitata sed eciam
cum gloria et laude et leticia celesti
deducta et conducta et adducta
fuit mater a filio sponsa a sponso
regina a rege et collocata in
regni throno sub filii personali
et corporali presencia sub sanctorum fre-
quencia et totius celestis cu-
rie comitiva. Unde in figura
huius dicitur ii Regum vi° Abiit
David et omnis Israel cum eo et
adduxerunt archam dei de
domo Obededom in civitatem etc.
In quibus verbis insinuatur
primo filii adventus et presencia cum
eo quod dicitur Abiit David id est
filius dei descendit de celis
in hunc mundum de loco tuo
ad locum matris ad ducendum eam
in sceptrum ad finem eius obsequii.
Secundo insinuatur celestis curie co-
mitiva eam subsequitur et
omnis Israel cum eo. Iustum
enim et decens et condignum erat
ipsum regem celorum venire cum
toto comitatu angelorum et sanctorum
ad regis matrem suscipiendam
cum gaudio et conducendam cum
obsequio et collocandam in regio
solio etc. Tercio insinuatur ipsius
gloriosa adduccio cum dicitur
Et adduxerunt archam dei etc.
Ipsum vero gloriosum adduccionem
consistebat in laude precedencium
et sequencium videlicet patriarcharum
et prophetarum que eam ab antiquo
et ex longinquo desideraverant et
meruerunt cum certo cetu sanctorum

aniuz Ins ı ps pueneru
principes cuncti psallentibus
in medio iuuenculaz tympa-
nistriaz et in iubilo cordium
tricium viz apostoloz et aliorum
qui eam in hac vita iam
susceperant et viderunt vos et
filio israel populo appropinquanti et
et in leticia subsequenti videlicet
virginum et confessoz et ceterorum
qui suo modo ad ipsius ex-
secucionem fuerunt dum ps adduce-
tur regi virgines post eam pro-
xime eius offerentur tibi in leti-
cia et exultacione Quarto com-
mutatur proprius miserie felix co-
mutacio eo quod dicitur de domo
obededom Obededom in-
terpretatur domus huius que do-
mus est incolatus presentis mi-
serie In qua fuit primo huma-
ne necessitatis de quibus necessitatibus cor-
poris dicitur ps De necessitatibus meis e-
rue me Secundo mundane vanitatis
Vniuersa vanitas omnis ho-
mo viuens Tercio cottidiane mu-
tabilitatis ps In ymagine pertransi-
bit homo et frustra conturbatur
ps Mutabis eos et mutabuntur
Quarto in inuitatur regni glorie pa-
cifica possessio cum subditur in ietz
Ierusalem namque interpretatur visio pa-
cis Ipsam nondum quod pacificam
possessione regni celestis et tempora-
lis impedirent tamen ipsam est me-
tus superiorum et potenciaz quia
vt dicitur luc Oportet inferiore

et impotenciorem regem cum so-
litudine cogitare si possit cum
decem milibus occurrere ei qui
cum viginti milibus venit ad
se et legacionem mittere et rogare
ea que pacis sunt Secundo est im-
petus hostium Vnde Iosue xv.
Filii israel non potuerunt eice-
re Iebuseum sed habitauit inter eos
vsque ad hodiernum diem Tercium
est rebellio subditoz vnde
dixit dauid ii. R xix ad Io-
ab et abisay duces sui exerci-
tus Cur efficimini hodie in Sathan
Ista virgo in regnum filii
ad quod assumpta et locata
fuit nullum impediente vel
resistentem vel potenciorem
superiorem habuit quia super
omnes chorus angeloz exal-
tata fuit ps Dominacio tua in
omni generacione et generacionem
ps Vultum tuum deprecabuntur omnes
diuites plebis Impetus eciam
hostium timere minime potuit
quo ipsum caput serpentis
sub pedibus contriuit et in suo
progressu huic conuentui militis
et insignis huius angeloz ob-
sequiis stipitati et munita
ascendit Cant vi Que est
ista que progreditur quasi
aurora consurgens pulcra vt
luna electa vt sol terribilis vt
castroz acies ordinata Re-
bellione eciam subditoz sed

cuius corporalium affectionum
iam pati non potuit que eo
ipso facto penitus mortalitatis
eum impassibilis facta fuit
Ps. permaneat cum sole et
ante lunam in generationem et gene-
rationem id est in eternum per celes-
tis regni eternam durationem
Quod beata virgo sine dolore obiit
Cum igitur iuxta pre-
dicta per separationem et
constans sit quod beata
virgo tam corporea et incorrupta
eterna gloria deducta et duc-
ta et introducta in regnum filii
etiam statim immediate evo-
lavit quia nichil purgabi-
le in se habuit quod eam di-
lationem et mortem prestitit.
Iuxta illud Cant. 4. Surge prope-
ra amica mea de libano
veni coronaberis. Restat tamen
videre transitum eius commendanda
primo quod sine dolore obiit
Secundo quod in corpore et in anima
statim resurgens assumpta
fuit. Circa primum istorum nondum
quod non solum possibile est per
gratiam sed etiam per naturam aliquos
mori sine dolore quod sic pa-
tet primo. Dicit enim philosophus in libro
de anima et morte. Quod sicut
duplex est corruptio ignis
una que fit paulatim per
suum nutrimentum id est combustibilis
consumptionem que est ignis ipsius
extinctio ita naturalis corruptio
ipsius. Alia que fit subito
per ignis ignem suffo-
cationem que est quasi violenta

ipsius corruptio. Ita est dupliciter
mors una que naturalis que est
plantativa consumpto radicali
humore illo consumpto et simul
deficiente calor vitalis et talis
mors est sine dolore sicut
fit in senibus. Alia est mors
violenta que fit calore naturali
et vitali a suo contrario extinc-
to vel suffocato et talis mors
est cum tanto maiore do-
lore quanto maior violentia
fit nature per separationem princi-
pii vite id est spiritus anime a cor-
pore in qualis mors est in com-
bustis ad hec corporibus certa-
tibus. Naturalis igitur mors que
inducitur per paulatinam consump-
tionem humoris radicalis habet
causari dupliciter. Uno modo per
defectum senii sicud predictum
est. Alio modo per actum medi-
tandi et contemplandi quia
illis actibus frequentius exer-
citatis anima a corporis ministra-
tione torpescens et in se quies-
cens destituet vires naturales
et animales quibus corpus vivi-
ficatur. In extremo id est Eccl. frequens
meditatio est carnis afflictio.
Cum igitur per contemplationem
et maxime divinorum meditationes
fiat ab inferioribus viribus anime
abstractio secundum actum et operationem
ut supra dictum est de gradibus
contemplationis quod sicut vere
dicitur in contemplatione in qua consu-
matione fit anime elevatio ad

celestia et diuina quam consequitur
ipsius coniunctio et unitionem de
lectatio in celestibus et diuinis et
per consequens corporis et uirium ipsius
consopitio et motus et regiminis
ipsius anime circa corpus cessatio
Dicto quod motus superiores et for
tiores impediant inferiores uel
ad hoc tandem destruunt infe
riores motus et debiliores propter
hoc continuam et fortem ac longam
abstractionem anime secundum actum
et operationem secundum ipsius. Ultio
necesse est consequi separationem
anime a corpore secundum substantiam
et formalem coniunctionem sui cum
corpore Cum ergo beata uirgo
secundum verba domini predicta sepe duc
ta per profundissimam medita-
tionem et altissimam contemplationem
in desiderio et amore filii se coti
diana continua et confortata
excitatione affecerit usque ad
corporalium uirium et administrationum
eorum cessationem et consopitionem ita
ut non carnali dolore sed in a
more et dilectione filii langue
ret. Iuxta id Cant. v°. Nunc
tiate dilecto quia amore lan
gueo Glo per amoris magnitudinem
omnia carnalia et temporalia fasti
dio verum est et uere tenens quod
summo dolore et summo gaudio
et dilectione anima eius sanctissima
corpori se subtraxit et filio se
coniunxit Probatio adhoc quod beata
virgo sine dolore obiit
Hoc etiam patere potest pro
nes quia si simplex se

ad simplicitatem et magis ad ma
gis et maxime consequitur ad
maxime Ergo ad abstractionem
simplicem sequitur cessatio an
ime corporis administratione sicut
patet in moyse et helya qui in
monte cum domino propter abstrac-
tionem anime in contemplatione
secundum actum ab omnibus inferioribus
non senserunt defectum famis et
sitis xl. diebus et noctibus ergo quo
in altiori contemplatione fit ma
ior abstractio et in altissima
fiet abstractio ultima hec autem
est separatio anime secundum substantiam
Hec autem virginis contemplatio
fuit in ultimo altitudinis ergo
sua abstractio fuit ultima que
est separatio corporis ab anima
et sic in summo sue contemplationis
et dilectionis ipsam contingit fuit
eius anima per amore non per
dolore a corpore separata propter
hoc lector huius operis non mi
retur quod moram feci loquendo
de beate virginis vita contempla
tiua quam ipsa usque ad mortem
continuauit ipsius sanctissima ani
ma preterea mori sine dolore
est quedam specialis gratia
in quam in ratione causis et
multi tamen disponitur et perficitur
primo in corruptione scilicet virgi
nitatis inviolata conseruatio.
Unde Iohannes evangelista legitur hac
gratia specialiter honoratus Unde Be
da in omelia diligebat autem
ihesus Iohannem quia specialis
prerogatiua castitatis ampliori

cum dilectione dignum fecit
quia virgo electus ab ipso
virgo in evum permansit. Unde
in prologo super Johannem descendit in defossum quem sibi
fieri fecerat sepulture locum
tam a dolore mortis extraneus
quam a corruptione carnis extitit alienus. Quarto specialis
dilectio. Est enim quasi quedam
diligentis ad dilectum delicata
affectio nolle dilectum ad durum vel indignum pati. Sic
principes exercitus David dixerunt ad ipsum. II Reg. XXI. Iam
non egredieris nobiscum
in bellum ne extinguas
lucernam in Israel etc. Hanc delicationem michi Christus habuisse
ad Johannem videtur quasi volens
eum tamquam maiori gratia dignum
et delicatum ad durum pati cum
dixit Johanni ultimo: Sed
sic eum volo manere donec veniam quid ad te etc. Super
quo verbo dicit Beda in omelia:
Hoc ipso verbo innuit eum Johannem
placidum sua carnis absolutionem quam Dominus se visitare precepit. Tercio dissolutionis
desiderium et affectio. Sicut illud
ad Philipp. I. Cupio dissolvi et esse cum Christo. Unde refert Gregorius in dyalogorum de
pluribus sanctis qui pro summe pacis merito et dissolutionis desiderio meruerunt Domino veniente

sine mortis dolore in iubilo
et gaudio de hoc mundo transire ad celum. Cum igitur beata
virgo Johannem evangelistam et
omnes alios excellat indubitanter in summe incorruptionis
gratia et merito et in summe dilectionis privilegio qua dilexit
filium et dilecta est a filio et
in summo dissolutionis desiderio
qua desideravit hinc transire
et esse cum filio ut sufficienter
patet ex iam habitis verum est
et vere tenendum quod eius sanctissima
anima ex amore sine dolore
fuit a corpore separata. Unde
Anshelmus in sermone ...
domina etc. ... quod filius tuus
tibi in morte obdormienti
affuit. Ipse presens cum tuum conspectum mors fugit ad cuius
vocem mortui resurgunt.
Abiit ut eo presente tu tangi
posses volo mortis dolore
etc. et infra Bibisti ...
passionis calicem ut non
esset probas te amplius vel habere mortis timorem vel sentire mortis dolorem. Utrum
beata virgo in corpore et in anima assumpta sit.

De eius vero ... resurrectione et assumptione
in corpore et in anima de cetero
ad finem et consummationem presentis
operis est dicendum quod a nobis
dici potest ipsa favente et Domino
inspirante. Sciendum itaque quod
sunt de ista materia diversimode

z diuisa locuti sunt non tamen
adduisa si quis ea recte atten-
dat et cum sana intelligencia
hic nec diuisitas invenitur
in scriptis et dictis sanctorum in tri-
plici dicta quidam videtur
de assumpcione beate virginis in
corpore et in anima qui ex
professo dubitare ut Jeronimus
dicens ergo beata hoc humani
mendacium non debet dicere mani-
festum ergo deus voluit esse
occultum Sed debita virgine
et Johe ewangeliste utrum sunt as-
sumpti corpore et in anima deus
voluit esse occultum Iuxta
illud ysaie xxiiii Secretum
meum michi etc licet in ambobus
in monumentis eorum corpora post
mortem et sepulturam non
sunt inventa sed vacua relic-
ta ergo ex quo deus voluit
hoc esse occultum quid de
ipsis sit secundum humanum meda-
cium non debet quis hoc ponere
aliud et dicere tamen beata virgo in
corpore et in anima ad gloriam sit
assumpta ut Augustinus in sermone
de assumpcione Thronum dei tha-
lamum regis celi thabernaculum
christi ibi debet esse ubi est ipse
tam thesaurum dignamus esse celum
quam terram Idem in eodem
letare maria leticia in-
enarrabili in corpore et in
anima etc Et ipsa vivat in
eternaliter et integraliter in corpore
et in anima que eum integrum

vitium gemuit in utroque ut te-
stantur Nec in mundo dissol-
lutus virginali utero concepto
dei filium Maria suscepit nec in
celis regali eius solio in quo
maiorem matre filius subli-
mavit Idem tantam in
corrupcionem virginis matris non
sequitur ulla resolucio putre-
dinis etc et in huiusmodi sunt
plures sancte et dicta Augustini
precipue et Anshelmi Alii vero sanctorum
seu doctorum tenent istam materiam
videntur viam mediam incedere
et que sub dubio relinquere et
precipue Anshelmus in sermone
de omni domina etc qui dicit
Tui corporis dissolucionem o domina
non est dignum appellare mor-
tem sed dormicionem vel assump-
cionem vel exaltacionem Quando
autem vel quamdiu dormieris
vel si adhuc tamen dormien-
tibus dormias vel tu cum resur-
gentibus evigilas nos nec pos-
simus nec audemus negare
nec affirmare Idem idem
Assumptam te confiteor virgo
et super angelos exaltatam
credimus sed sive in corpore sive
extra corpus
deus scit nos nescimus etc
Cum igitur predicte auctori-
tates sanctorum et doctorum sibi videantur
ad invicem diverse qualiter
quomodo non sunt adverse temptandum

est convenientiori via qua
possimus aliqualiter investigare

Distinctio eorum que videntur ista questione repugnare

Sciendum itaque quod eorum que
nostrum assensum comportant
ex doctrina religionis christiane
Alia sunt que nobis ~~credenda~~
~~imponunt~~ suscipienda et te-
nenda prescribit sacre scripture
auctoritas Alia que nobis cre-
denda imponit salutis neces-
sitas et alia que docet cautela so-
brietas Et alia que persua-
det fidei pietas Que ergo
nobis prescribit scripture auc-
toritas simpliciter sunt credenda
de quibus dicit Damascenus
Omnia que nobis tradita sunt
per legem et prophetas et apostolos
et evangelistas suscipimus
et veneramur nichil ultra hoc
requirentes etc. Istis enim con-
tradicere vel ista non credere est
blasphemia in spiritum sanctum qui
est auctor et inspirator sacre scrip-
ture Que vero nobis impo-
nit salutis necessitas fideliter
sunt credenda Qualia sunt ar-
ticuli fidei et ipsis directe et im-
mediate connexa vel annexa
de quibus dicit Athanasius
in symbolo Hec est fides catho-
lica quam nisi quisque firmiter
crediderit salvus esse non
poterit Que autem docet cautela
sobrietas sunt caute credenda
ne variis opinionibus veritas fi-
dei periclitetur Que etiam sua-
det fidei pietas sunt caste
amplectenda ut adulterantibus
erroribus sinceritas fidei non vio-
letur Cum igitur de primis duo-
bus satis constet que sint et
qualiter suscipienda et tenenda
sint que nobis prescribit
scripture sacre auctoritas et etiam
que nobis imponit salutis
necessitas de aliis duobus videlicet
que et qualia sint illa que
docet cautela sobrietas que cau-
te sunt amplectenda brevi-
ter ad est videndum videlicet quid
sit sobrietas et quid pietas secundum
quam in theologicis questionibus
est procedendum et attendendum ut
caste et caute agitentur circa questio-
nes et determinationes dubiorum
et maxime propter verbum Johannis
qui dicit quod in ista dubitatione
et questione videlicet quid actum
sit in transitu corporis beate virginis
de suo sacratissimo corpore plus
elegit sobrietas caute cum
pietate nescire quam aliud inde
frivolum vel apocrifum es-
timare

De duplici veritate scilicet occulta et manifesta

Noscendum est quod circa in sacra scriptura
quedam sunt quorum veritas
manifesta ut quod legitur quod deus
creavit celum et terram et for-
mavit hominem ad ymagi-
nem et similitudinem suam et
quod positus est in paradyso

ut ibi transgressi preceptum divinum et similia. Credenda vero sunt quorum veritas est dubia vel occulta et utraque veritas simul sunt credenda et in sacre diversis operibus distincta et similia. Illa quorum veritas est manifesta simpliciter credenda sunt et tenenda ut in scriptura sunt expressa. Illa quorum veritas est dubia vel occulta sunt sobrie intelligenda et pie suscipienda et tenenda. Sed quo nomine est quod nomen sobrietatis pro una specie temperancie sumitur quomodo et mensura debita sumptionis et delectationis cibi et potus. Unde sobrietas quasi bria quod est simul et bria quod est quod est mensura. Inde sobrietas quasi simul mensura vel commensuratio cibi et potus ad virtutem et salutem sumitur ut ex sumptione superflua et inordinata nec motus impediatur nec sensus ledatur nec ratio perturbetur in sumente. Cui virtuti sobrietatis opponitur ebrietas dicta ab e quod est extra et bria mensura inde ebrietas quasi extra mensuram quia ebrius excedit mensuram debitam et naturam in sumendo cibum et potum usque adhoc quod impeditur in tali operatione sed motum et sensum et intellectum ut neque directe vadat neque senciat neque sane intelligat. Cum igitur verbum dei sit alimentum et nutrimentum spirituale ipsius anime iuxta illud Deuteronomium ix°. Non in solo pane vivit homo sed in omni verbo quod egreditur ex ore dei. Unde Ecclesiastici xxiiii. Cibavit illum pane vite et intellectus et aqua sapientie salutaris potavit eum et propterea tam tractatum et expositionem sacre scripture que sunt verba dei tam ea que expressa est traduntur et adiunguntur fundamenta reducuntur tamquam spirituale nutrimentum anime et consona et pie et salutaris ipsius exigitur sobrietas debita et condigna ne ex superflua vel inordinata sumptione ipsius nutrimenti motus recte intentionis distorqueatur et sensus vere interpretationis transgrediatur et intellectus periculo et errore fallente decipiatur sicut contingit ebriis et insanis qui nesciunt qui nesciunt quo vadant et intendant ut quid senciant vel intelligunt. Iuxta illud Ecclesiastici xxx. Divinatio erroris et auguria et mendacia et sompnia maleficiencium vanitas est. Sed sicut parturientis cor tuum fantasias patitur nisi ab altissimo emissa fuerit visitatio. Ita qui

vlt intellectum sanum et planum
in investigatione scripturarum et
motu dubiorum et questionum
se nimis profundant quasi
fantasias et vertigines capi-
tis patientes incipiunt er-
rare et titubare iuxta illud
Ysaie xxviii. Erraverunt pro
vino et in ebrietate sacerdos et
propheta nescierunt et ignora-
verunt iudicium. Ebrietas
igitur talis scripturarum expositorum
et dubiorum et questionum deter-
minatorum vitanda teneri potest
si intendatur et attendatur
ad illa investiganda et de-
terminanda que sunt deo de-
decencia et digna et ipse fi-
dei consona et saluti utilia
Unde Crisostomus super .i. Proverb.
ix°. Ornamentum scientie prudentis et c.
Vera sapientia et prudentia est
sentire deo digna et in se
vera et hominibus salutaria etc.

De modo sentiendi in scriptura secundum pietatem fidei. ij

Quantum ad pietatem vero
fidei per quam tamen ea que
de deo et credimus sunt du-
bia et occulta caste sentiendum
est et id amplectendum per quod
ad ultimum rationibus sinceritas
fidei non violetur. Non-
dum est quod tamen dicitur ad Heb.
xi. fides sit substantia rerum speran-
darum argumentum non appare-
ncium etc. Ex hoc patet quod simus sic
plurium argumentum est ratio
rei dubie faciens fidem. Et
quo nondum quod rationes sumun-
tur in theologicis diffinit-
ionibus que ex argumentis
constituuntur in philosophicis rationes in-
terim sunt ad propositum convi-
ncentes et congrue in quantum
sunt magis necesse. In theo-
logicis ergo in tantum sunt ad
propositum concludendum coge-
ntes et in tantum in quantum sunt
convenientes et congruentes
fidei et pietatem secundum fidem
Unde Anshelmus in libro
Cur deus homo et omne
inconveniens unde sequitur
impossibile et ad omne conve-
niens cum maior ratio non
repugnat sequitur necessarium
etc. Hic vero duo dona scilicet do-
num scientie et pietatis in suis
actibus et officiis respiciunt
informationem et illuminationem
intelligencie humane in ex-
positione et investigatione
sacre scripture donum scientie tamquam
dirigens et donum pietatis
tamquam exequens sicud
dicit Augustinus de trinitate libro
xiiii. Actus vero et officia do-
ni pietatis circa hoc inveniuntur
tres primus est movere expo-
sitorem et lectorem sacre scrip-
ture ad opera interne sibi ipsi primo
et deinde proximo imponenda
quia ex hoc actu et affectu cau-
satur totius fructus et profectus

lucume z erudicionis dne
Iux id Eccli xxix Misere aie
tue placens deo Math ix
Discite quid sit miaz no
lo z non intellec quia vt
dz ysa vij Nisi credideritis
non intelligetis Ceranus
item e sca honorare vn sup
id Math v Bti mites Glo
dicit mites sut qui pre q
erut z honorant sca adulci
ne ctiip rones in theolo
ytra quas fidei pietas sua
det caste sentire sut ille q
magis procedut z supponta
aliquu nai te qm ex inten
ta z ppoita vtilite q id ysaie
xlix Ego dns deus docens
te vtilia sz non subtilia
et que sine rone cogente
vel maiori aucte attesta
te plus respuit semtate
qm pietatem ytra illd
Math vij Nolite iudicare
vt non iudicemi Et que
sab honorandis sine pudi
cio vi plus dethnt quia
adduct com id ps laudate
dnm in scis eius Que sit
dra inti scie crede dubitare
et negare
Anum igit
Bta virgo assupta
sit in corpe z in aia no
heat ex scpte sue aucte
sit pz nc hc nobis credend
imponat p salute nre
sm pomim que dicit ita
simone Cogitetis me opu
la z c qz deo nichil e impos
sibi nos btam virginem
in corpe z aia resurrexis
se non ab inuim quamis
ppt cautelam salua fide h
qro desidio magis opinari
oporteat qm consulte dif
finire q sn piculo nescit
za Ex quo dicto videt
pomm velle q non sit pi
culum salut tenedo vel
non tenendo q bta virgo
in corpe z aia assupta
sit ppt hc videnda est di
ligenci que sit dra in
ter scie z inti nescire et no
crede z int opinari et
dubitare z inti negare z
non assere z p consequens
videri valent In qua pte
cca istam questiom sciedo
vel credendo z nesciendo
z opinando vel dubitado
z negando vel no assendo
salutis piculum possit vl
non possit esse Primo ergo
int scie z crede videt ee
dra in eo quia id q scitur
p rom apphendit Id vo
credit ad assenciendu huic
volutate inducimur et q
in mult ecia volutate vlti
rem vel cum ipa rone as
sentimus ei q scimus ppter
hc de eod [illegible] no sm idez

pt esse scita et fides ut dicit Aug. xiii. de trinitate. Unde quod tenemus et assentimus deum esse. Uno modo est articulus fidei. Alio modo est conclusio scientie methaphisice vel propositio per se nota secundum Damascenum qui dicit quod per se notum est omnibus deum esse. Inter nescire vero et non credere differentia est quia multa eorum que nescimus nichilominus credimus. Quecumque vero non credimus. Illa et nescimus. Inter opinari vero et dubitare differentia est quia opinio magis tenet se ad partem estimatam quam ad eius oppositum. Dubitatio vero eque fluctuat et distrahit inter utramque partem contradictionis. Unde opinari videtur esse quasi medium inter scire et credere Uno modo et alio modo inter credere et dubitare. Inter negare autem et non asserere est differentia quia quod negatur in totum aufertur. Quod vero non asseritur nec negatur nec affirmatur sed tam affirmationi quam negationi liberum relinquitur. Quod sobrietati ecclesie consonet credere beatam virginem in corpore et anima assumptam.

Quoniam igitur dato quod beatam virginem in corpore et anima sit veritas occulta non manifesta magis tamen non habetur ex scripture auctoritate et inquisitum ad hoc tenendum non obligamur ex salutis necessitate secundum [illegible] supra positum quod istud sine periculo salutis potest nesciri et fides salua ecclesie sobrietate et fidei pietate possit credi vel opinari aut dubitari et per consequens vel asseri et minime dubitari aut nec asseri nec negari. Quod igitur sobrietati ecclesie consonet et nequaquam discordet credi beatam virginem in corpore et anima esse assumptam Sic videtur posse ostendi. Sobrietatem enim et sobrie sentienda sunt id est ut predictum est que credita et recepta et assensu sunt deo digna et in re fidei consona et saluti utilia. Cum autem credi beatam virginem integre assumpta sit deo dignum probatur quia deo digna sunt. Ex quibus laudatur divina potentia et sapientia et bonitas et liberalitas et iustitia et gratia et misericordia et benignitas sicut patet in libro de divinis nominibus per totum de hiis in quibus laudatur deus. Unde cum preter dominum hominem ihesum christum non possit esse vel cogitari dignior persona gloriose virgine matre sua nec maior gratia dotata quam que fuit plena. Ista gratia que est ad gloriam resurgere post mortem in corpore

et in anima aut fuit ei co-
municabilis aut non. Et
aut fuit ei incomunicabilis pz
quia quibusdam alijs inferio-
ribus gradibus dignitate et gracie
plenitudine constitutis fuit con-
cessa sicut illis qui cum domino
resurrexerunt. Ergo ista gracia
beate virgini debita et conveniens
et nobis saluti utilis et necessaria.
Primo propter manifestandam
et laudandam in ipsius assump-
cione legalem in filio iusti-
ciam. Secundo propter commendandam
divinam circa nos miseriam. Tercio
propter confirmandam ergo be-
atam virginem plenitudinem
gracie. Quarto propter insinuandam
perfectorum magnificenciam celes-
tis regni et glorie. Quod assumpcio
beate virginis

Primo itaque
assumpcio gloriose virginis
in corpore et in anima
fuit deo decens
corporis et anime
fuit deo decens
et debita
et condigna

et condigna propter manifestandam
et laudandam in filio legalem
iusticiam. Exodi xx. Christum autem
dominum hominem factum decuit ad
implere omnem iusticiam
divinam et humanam iuxta
id Math. iij. Sic decet nos ad
implere omnem iusticiam et illud
sapientis. Patere legem quam
ipse tulisti etc. Ergo preceptum
honorandorum parentum quod
alijs tradidit ipsemet quoad paren-
tes suos observavit. Sed
plus erat deum subditum
esse homini quam filium honorem
impendere matri. Christus autem se
subdidit parentibus iuxta id Luc.
ij. Descendit cum eis in
nazareth et subditus erat illis
etc. Ergo multo magis honorem de-
bitum impendit. Ergo eam non
in anima tantum sed integraliter
in anima et corpore consortem regni
sui fecit. Psalmus. Astitit regina
a dextris tuis in vestitu de-
aurato scilicet corpore glorificato.
Secundo integralis assumpcio marie
in corpore et in anima fuit
filio condecens et condigna propter
commendandam circa nos sum-
mam dei miseriam. Miseria enim
culpe et pene in qua coti-
die laboramus indiget matre
sublevante confirmante et fina-
liter liberante iuxta id Psalmus. Misericordia
tua subsequetur me omnibus
diebus vite mee ut inhabitem
in domo tua domine in longi-
tudine dierum. Sed nemo dig-
nius et perfectius preter mariam huma-
no generi aput deum obtinere
ipsius misericordiam dei iuxta id Psalmus. Ps.
xxv. Exaudita tu undam
eloquia tua que prohibuisti
me ne vlasceret me manum
mea. Certe itaque audivi vo-
cem tuam etc. Nemo etiam
melius et efficacius potest hic
facere quam ista que est regina
mundi et potens super deum misericordiam
obtinendam et dispensandam
secundum singulorum indigentiam. Hec
autem indignius et perfectius sit
propius regine matre aput

regem iusticie corpalem et
psonalem pnciam go in cor
pore & anima debuit filio co
sede in thrŏno regni sui.
Vn gregorius in collacione de
M filius eam ideo de psenti
seculo transtulit vt apud eu
pro nobis fideliter intercedat.
Tercio condecens & condigna deo
fuit sua corporalis assumpcio
ppt consumacionem ita ipsam ple
nitudinem gracie ad plenitudinem
glorie. Sz ipsa fuit in summa
gra plena scdm statum vie
pñtem aut sine medio conse
quitur plenitudo glorie. Cum
ergo ipsa gloria detur ex gra iux
id Ro v. Gra regnat p ius
ticiam in vita eternam &c.
Sine dubio summa gra pri
uaret. Sz non ad plenitudinem
glorie in anima & in corpe
statim post statum vie as
sumeret. Preterea dilacio ple
ne glorificacionis in corpe &
in anima in aliis sanctis ca
ptr expectacionem impletionis
num electorum. Iux id Apoc. vi
Adhuc sustinete modicum
tempus donec impleatur nu
merus vestrorum &c. Et hec ptca
ne potest stare sine postio
ribus consumenti & glorificem
Iux id ad hebr. xi. Sz no
receperunt repromissionem deo
p nobis aliquid melius p
uidente ne consumaret sine
nob &c. Sz hec causa cessat
in bta virgine que est regina

No bn

& dna omnium & non vna sola
sup omnes iuxta id hester xv
Non p te est illa lex consti
tuta Sz pro omnibus q. d. Tu
no e vna ex omnibus sz vna
sup omnes ergo no debet ple
nitudinem sue glorificacionis
in corpore & in anima vsque
ad finem mundi expectare, cum
aliis. Quarto nimis plena
glorificacio fuit condecens et
condigna deo ppter integunda
complecionem magnificencie celestis
regni & glorie. Curia enim cuius
libet regni & ipsius magnificencia
tur celestis regni glorie est
completa ipr vbi simul & semel
sunt rex & regina mater & filius
& sponsa ac sponsus. In horum
cohitacione rpuncia consistit
ordinatius curie & in augetur
gaudium & gloria regis ministris
et fidelibus & maior fiducia
ad cunctum et gra petentibus
& impetrantibus iuxta id Ad
hebre. iiii. Adeamus cum
fiducia ad thronum glorie vt
miam consequamur & graciam
inveniamus in auxilio optuno
&c. Bnh. Accede ibi pctor se
cure mr enim ibi prote ondt
filio vbera filius pri vulnera.
Sponte stuis et ne caritatis vis
cera impossibile est te repelli v
ocetur tot caritatis insignia &c
& hec sigtur e in. R. ij. vbi in
grediente mre salomonis
ad ipsum regem ad petendum pro
adonia Surrexit rex in consu

muris et positus est thronus matri
regis Iuxta thronum regis qui
sedet ad dextram eius et dixit
ei filius pete mater mi neque
phas est ut auertam faciem tuam
Salomon vero significat Christum
et matrem eius matrem Christi.
Si ergo figura videt signo et
si verum est istud sicut ergo mater Christi
in die assumpcionis sue missa
est in corpore et in anima ad
filium et filius principaliter occurrit
ei et positus est thronus matri iuxta
thronum filii que sedet ad dexteram
eius .i. in pectoribus bonis ipsius
viuens et regnans cum filio vi-
uente et regnante in eternum
ut in ipsa et per ipsam consumma-
ta sit magnificencia curie celestis
regni et plena ipsius gloria
et gaudium ¶ Quod pietati fidei con-
sonet credi et teneri quod beata virgo
in corpore et assumptam in anima est

Quod eciam pietate fidei con-
sonet credi et teneri quod
beata virgo in corpore
et in anima sit assumpta dicit
pater pater Johannes victor et ressans
ac professus domini pietatis secundum
quantum procedendum et assentiendum
est intendendus et tenendus
est nomine ad opera inducit sicut su-
perius dictum fuit Cum igitur
omnis gracia et gloria incomparabilius
creature communicata sit ei ex so-
la anima mea Iuxta illud psalmus Mu-
nditiam et virtutem diligit deus
Ideo sic graciam et gloriam debitam
dans ipsum est credendum in beate
virginis ex sua anima ipsam quo

graciam contulisse et ad diuinam
nobis veniam impetrandam
ipsa regina mundi corporaliter
et principaliter in celis sic debeat
secum esse. Psalmus Tenuisti manu-
num dexteram meam et in volun-
tate tua deduxisti me et cum
et cum gloria suscepisti me
Quibus actus pietatis est sacre
scripture non contradicere intellectam
siue non intellectam quia intel-
lecta in ipsa sunt omni pietate
suscipienda et tenenda. Non in-
tellecta vero sunt sancto spiritu reseruan-
da per futurum Iuxta illud Exodi xij
Siquid residuum fuerit igne com-
bureretis In hiis autem concludimur
non solum in scriptura expresse con-
tenta Sed eciam illa que ex hiis
secundum congruam racionabilem et pietate
fidei congruentem extrahi possunt
Tale autem est istud quod beata vir-
go in corpore et in anima sit as-
sumpta cum nulla sacre scriptura
contradicit nec contrariatur Sed turba auc-
toritatum et doctorum solempniter
attestatur et pietate fidei conforma-
tur Cum patet precipue ex eo quod
oppositum probari sic quod in corpore
et in anima non sit assumpta nec
aliquod misterium scripture vel sig-
nificacione monstrat aut auctoritas
expressa aut racio verisimilis et sa-
na aliquatenus suffragatur propter
quod sane et secure dici potest
quod sic credere ipsam in corpore
et in anima esse assumptam est
pium Ita dato quod hoc non crede-

non sit impium sed verum sermonem
qui videtur dicere quod hic sine pi-
culo potest nesciri quod verbum
tamen postmodum melius expo-
netur tamen illud aliquatenus opi-
nari nequaquam est pia. Tercio
cuius actus pietatis est ho-
norare sancta. Sed beata virgo est
omnium sanctissima ergo summe pie-
tatis officium est ipsam summe
honorare et summis laudibus
et honoribus extollere quia ut
ipse dominus dicit: Totum redit
ad honorem dei quicquid in laudem
genitricis ipsius potest dici. Sed
summa laus est ultra quam
non restat materia laudis am-
plius. Talis autem summa laus
glorificatorum consistit in du-
plici stola ipsorum scilicet in gloria
anime et corporis. Ysaias 61 Ideo in
terra sua duplicia pos-
sidebunt leticia sempiterna
erit eis. Ergo beatam virginem
matrem dei ex ipsa dupplici
stola laudare est sanctissima
summe honorare quod dinos-
citur ad summam pietatem perti-
nere. Preterea ultima perfectio
gratie sequitur completa beati-
tudo glorie quod patet quia
sanctorum animarum nondum cum cor-
poribus glorificatorum beatitudo
non est completa propter manet
in eis adhuc desiderium naturalis
inclinacionis ad corpus. Sed
beata virgo fuit in suo transitu
gratia plena ergo debita fuit ei
completa beatitudo glorie in corpore
et in anima. Quod ipsi fuit debi-
tum et congruum beatam virginem
assumi mortuam in corpore et
anima.

Beatam itaque virginem in anima et
corpore esse assumptam credi et
teneri fideliter non solum videtur
sed iam dicta iam convenire
sobrietati ecclesie et pietati fidei
sed etiam ipsi virgini matri dei esse
debitum et congruum quod potest videri
pluribus rationibus et suaderi. Prima
ratio ergo ad hoc sumi potest ex
verbo gregorii in collecta que dicitur:
Quod beata dei genitrix virgo mor-
tem subiit temporalem nec tamen
mortis nexibus deprimi potuit.
Queritur itaque ad quid obligat
nexus mortis et certum est quod
hoc non est aliquod bonum quia
nexus ad bonum non deprimit
sed obligatum elevat. Si est
aliquod malum videtur quod hoc
non possit esse malum culpe
quia mors non obligat ad
culpam. Sed ad penam culpe
tamen post mortem non sit sta-
tus merendi vel demerendi
sed statim recipiendi nec
etiam potest esse malum pene tem-
poralis quod multi post mortem
hanc transeunt quia ad purga-
torium non veniunt. Nec ma-
lum pene eterne quia multi
moriuntur qui in perpetuum non
dampnantur sed solvuntur. Quod
etiam non dicat malum pene

tpalis huius vite pz quia ad
illam mortem non obligat
Sz eam firmat Non potest
etiam dici ipsam penam mor
tis corporalis quam beata virgo
vere mortua sit relinqui
quo quod non dicit aliud nisi pe
nam incineracionis corporis
post mortem ad quod peccatum origi
nale obligat corpus iuxta id
Gen. iii. Cinis es in cinerem
reverteris Corpus autem b.
virginis incineracioni non fuit
obnoxium sic videri potest quod in
omni peccato duo considerantur scilicet
aversio a bono incommutabili
et conversio ad bonum commuta
bile Aversioni autem a
bono incommutabili quod est deus
qui est vita anime respondit in
pena aversio anime a corpore
per mortem que est vita corporis
Conversioni autem ad bonum
commutabile i. ad peccatum quod est
nichilum respondet in pena con
versio corporis in cinerem quod
est prope nichilum Beata autem
virgo a vo sa fuit in eo quod in
originali concepta h statim mun
data extitit et pro tanto penam
mortis corporis subiit Sz quia
nunquam ad bonum commutabile
se convertit eo quod nunquam mortale
vel veniale peccatum perpetravit
corpus eius incineracioni nequaquam
obnoxium fuit Sz nisi
statim in corpore resurrexisset
incineracionem corpus eius tenderet
quo statim post mortem resur-

rexit quia corpus eius putrefac
tionem et incineracionem nichil de
buit Secundo hic idem ostenditur per lo
cum a maiori Beata enim virgo
secundum quod dicit Damascenus Nullo
illustrium sanctorum in aliqua gratia
superatur Sz unius dignitas le
sta gratie resurrectionis in corpore et
in anima iam concessa sicut
illis sanctis qui meruerunt leguntur
post resurrectionem Christi resurrexisse
Et dicatur adhuc quod propter bene
gaudium resurrectionis divine hic
fuit eis spiritalis congressum quo
multo dignius matri ipsius
Christi in cuius assumptione inp
portabile maius gaudium
[illegible] sanctis et angelis ex-
titit spatium Tertio pz hoc
ex conformitate mirum corporis
tum corpore filii Quia
tu corporibus matris et filii fuit
una caro tamen sicut corpus et de
fectum cum illo corpore a quo
sumitur et descendit non de
cuit negligi ut pars eiusdem
corporis esset in celo in filio eius
Ihesu Christo et pars in sepulcro
putresceret ab humo Quarto
pz idem ex omni regni et
reginis Regnum enim filii
est regnum matris quia ab
eodem regno denominatur
regina Francie et rex Fran-
cie sic rex et regina ce
lestis curie Regnum autem filii
est regnum mundi iuxta illud

psalme xvi. ppabitur in anima so
lii eius. Et psalmo. Exaltata est
super celos virgo tua. Quo rgm
regi[m] ume est etiam inuis
sue virgine ume equal ptici
pacone quo sic filius sedet in
celo in throno ume regin et
maria et corpe aliqui no
esset equalis participaco rega
lis glorie propter quod et alias mul
tas rones a scis et doctoribus
inductas firmiter et deuote cre
dendum est quod virgo beata statim
post mortem est in anima
et corpore glorificata Quod as
sumpco bte virginis in corpore et
anima non fuit diffenda.

Etsi obiciatur quod licet quod aliqui
bus deuotis et bonis ho
minibus de hoc facta sit aliqua
reuelaco quod beata virgo xl^mo
die post suum transitum res
repit, dicendum quod huiusmodi re
uelacionibus tamquam suffici
enti auctoritati et veritati non
est cautum neque congruum
assentire maxime cum contra
auctores et rones sanctorum et doc
torum sunt in contrarium et ardum
et magnum donum sic districcio
spirituum videlicet quidquo spiritu
reueletur vel propheter quia se
pe etiam ipse sathanas transfi
gurat se in angelum lucis. De re
surrectione namque Christi breuis
ro redditur quare ipso quieuit
cum te in sepulcro per triduum
detinui facta fuit quod Christus tamen inter
alia sic facta fuit ut ex ea verus
vitas ondetur tamen iam per tridu
um mortuus et sepultus re
surrexit nisi quia vere mortuus
fuisset neque vere resurrexisset.
Cum vero mortuum fuisse in
fideles dubitare potuerunt sic
et pylatus mirabatur si iam mor
tuus esset. Sed de beata virgine non
fuit dubitabile quod vera mortua
fuit cum exequiis solempnibus
patris in suo monumento in val
le Josaphat ut scribit Jeronimus
posita fuit et sepulta. Unde
ad probandum veritatem mortis
ipsius non fuit opus ratione et
assumpco diffenda. Nec etiam
ta ro reddi potest quia de ea
ipsius ratione et glorificatio fuit dif
fenda. Cum tamquam gratia
plena nichil habuit retardans
aut impediens sic non illi sancti
in limbo cum Christo surrexerunt
quos sola pressio et animos
retardauit quin cum omnes
post eos oportuit resurgere Christum.
Cum sic dicat apostolus post
resurrexit a mortuis primi
tie dormientium quia sic per primum
hominem Adam mors ita et
per secundum Adam Christum resurrectio mortuorum.
Solucio et responsio ad rones que
Rindendum est
ergo nunc ad
aliquas auctoritates
assumpcionem
beate virginis vi
dentur re
pugnare
sanctorum que nunc videntur aliquibus
esse in contrarium. Primo ergo
ad illud quod dicit Jeronimus. Ex
humanis mendacium non debet

hic ponere manifestum quod deus
voluit esse occultum Tale autem
est quod dicitur de corporali assumptione
beate virginis etc. Secundum quod Jeronimus
tamquam interpres biblie licet se ad
illud quod expresse habetur in biblia
quod utique est tenendum ut verum
manifestum Cuius oppositum
est videlicet quod in biblia non
est expressum non extendit nisi
duobus generibus quia autem contra
dicit vel repugnat ei quod
in biblia est expressum etc. est similiter
manifestum aut non repug
nat vel concordat etc. potest esse
falsum vel verum occultum et hoc
primo duorum modorum vel sine
probabili ratione sue falsitatis
et hoc est quod propositum vel cum
probabili ratione sue veritatis
et hoc salva veritate sobrietate et
fidei pietate et est simpliciter
credibile et tenendum Quod vero dicit
Jeronimus quod humanum mendacium
non debet hic ponere manifestum quod
deus voluit esse occultum /
Intelligendum est de manifesto
per expressionem in scriptura sacra
non est expressum Sed preter
expressionem in scriptura sacra
et de occulto quantum ad hoc quod
ipsum in scriptura non est expressum
Sed potest expressionem scripture credi
tum vel opinatum quia sicut
illud manifestum non est
tenendum vel occultum Ita nunc
istud occultum est tenendum et
manifestum Ad illud vero quod

dicit idem Jeronimus Nos beatam
virginem in corpore resurrex
isse non sentimus quomodo utique propter
cautelam propter cautelam
salva fide hoc pro desidio
magis opinari oportet
quam inconsulte diffinire
quod sine periculo nesciatur etc.
Secundum quod Jeronimus ut interpres
et custos biblie sacre scripture
vel voluit simpliciter asserere
vel affirmare eorum in quibus
in sacra scriptura certitudo non ha
betur et nichilominus cautelam ad
hibere ne contra pietatem fidei
negaret illa que possunt pro
babiliter opinari maxime
in hiis sine periculo salutis
possent etiam ignorari Intentio
igitur Jeronimus in verbis predictis
est quod assumptionem beate virginis
in corpore non negat tamquam
hoc sit falsum neque affirmat tamquam
verum ex scriptura sacra manifestum
Sed ponit in dubium Sed ma-
gis ad partem alteram se ten
dens reputat est probabile et
opinabile pro fidei pietate
Quod probat ratione ex eo
quod sine salutis periculo nescia-
retur sed non sine salutis peri
culo negaretur quia duo ei
mihi nescire et negare quia
nescire quidem posset esse sine peri
culo sed negare nequaquam
sine offensa Multa enim sine
salutis periculo nescirentur
que nequaquam sine periculo
negarentur ·

Solu° sp[ec]ia[lis] ad [m]otiues anshel[mi]

Ad v[er]ba quoq[ue] Anshel[mi]
q[ui]bus videt[ur] ita hanc
mat[er]iam ad viam [com]mi[tt]i se
tene[re] non affirmando nec
negando non videt[ur] tam
istud in dubiu[m] pone[re] Sed
dicit se nescire non t[ame]n ex h[oc]
[com]mi[ttit] se non opinari
n[ec] crede[re] quia aliud est nesci=
re aliud v[er]o opinari vel
non crede[re] Multa enim nes-
cimus que tamen opinamur
vel credimus ymo si illa sci-
remus n[on] opinioni n[ec] fidei
esset locus Q[ue]m aut[em] d[icit] vtru[m]
tu adhuc cum dormientibus
dormias vel cum resur-
gentibus vigilas nos nega-
re non affirmare n[ec] pos-
simus n[ec] audemus r[espondendum] In
telligendu[m] e[st] q[uod] negari debet
tamq[uam] falsum n[ec] affirmari
tamq[uam] manifestum Inter
que duo mediu[m] est crede[re]
tamq[uam] probabile et opina-
tum vel pocius fidedignu[m]
Ad alia[s] v[er]o o[mn]es huiusmodi aucto-
ritates et v[er]ba p[otes]t g[e]n[er]aliter
et breuit[er] r[espo]nderi quia si qui
vident[ur] assumpcionem b[ea]te v[ir]g[inis]
in corpore nescire vel in du-
bium pone[re] loqu[u]ntur tamq[uam] i[ll]i
nescientes vel indubium po-
nentes vt v[er]um ex sacra scriptura
non apparens et manifestum
O[mn]es vero assentes et cre-
dentes asserunt et credunt
istud vt ex assercionib[us] et racionib[us]

solu[m] c[on]uenient[ibus] et [com]pertam fidei [con]gruentib[us]
et [con]uenientib[us] credibile et ap-
probatum quorum fidi conc-
dare tene[tur] om[n]is homo b[ea]te
v[ir]ginis et ip[s]ius filio p[re]debi-
to et condigno deuotus Id[est] regi-
no et throno ad quem b[ea]ta
v[ir]go est assumpta · A[rticulus]

Habito itaq[ue] ex p[re]dictis
o[mn]ib[us] qualiter b[ea]ta
virgo gracias c[on]sistantes mor-
tem suam h[ab]uit ita se v[er]o asc[en]s[i]o
exhibitas et [con]sensas in s[u]mmo
quia morte suam paciens
victrix fuit et in virtute et
sine dolore mortua cum ani-
ma et in corpore resuscitata et
assumpta cum gl[or]ia et gaudio
totius celestis curie deducta
et conducta videndu[m] e[st] de regno
et throno ad que[m] fuit collo
cata Sed q[uod] in tota curia re-
gina et d[omi]na nunc condigne et
p[ro]prie vocat[ur] et inuocat[ur] Cum
aut[em] b[ea]ta v[ir]go tamq[uam] feli-
cissima sit omni laude dign[i]ssima
et pro tanto dign[i]ssimus regni
tytulus sit ei applicandus Vi-
dendu[m] e[st] v[er]um esse regina[m]
nunc sit dignissimus et sum[m]us
regni tytulus Sciendu[m] q[uod]
plures tytuli regni inveni-
untur ascripti et attributi ipso
su[m]mo regno d[omi]no n[ost]ro ihu x[risto]
Sed quo ipse in sacra scriptura d[icitu]r
rex glorie p[ro]p[ter]ea D[omi]n[u]s v[ir]tutum
ipse est rex glorie Item ipse
est rex iusticie cui[us] g[e]n[er]acionem

Ad q[uod] breuit[er] [et] fidel[iter] ac v[er]acit[er] r[espo]nde[tur]
q[uod] ad regnu[m] et tronu[m] nunc collocata

habet finem. Item rex sapie(n)tie
p(ro)v(er)bi(orum) xx[ix]. Regnabit rex et
sapiens erit. Item rex gencium
Ieremie x. Quis non timebit
te o rex gencium etc. Cum ergo
noster et filius denominetur ab
eodem regno. Ipsa s(ecundu)m hoc po-
tius dicetur regina glorie vel
regina glorie vel regina iu(s)-
ticie vel sapie(n)tie q(ua)m regina
m(isericordi)e. Ad hoc dicendum q(uod) b(ea)ta virgo
p(ro)p(ri)e dicitur regina m(isericordi)e tamq(uam) (pr)o (pr)o-
(pri)issimo et dig(n)issimo tytulo
regni et regnandi denomina-
ta. Unde nominandi q(uod) regnum m(isericordi)e est
maximum et dig(n)issimum. Primo
enim extollit amplitudine q(ui)a
in amplius se extendit m(isericordi)a
q(ua)m gr(aci)a vel iusticia vel gl(or)ia
Gr(aci)a enim p(ro)p(ri)e h(abe)t locum in t(er)-
ra tantum et circa bonos et malos
etc. Ps(almus) Iusticia tua sicut montes
dei iudicia tua abyssus multa.
M(isericordi)a vero h(abe)t locum in t(er)ra s(ecundu)m
illud m(isericordi)a domini plena est terra
et in celo. Ps(almus) Exultata est
sup(er) celos m(isericordi)a tua et in purga-
torio. Iob xix. Miseremini mei
miseremini mei saltem vos
amici mei. Et in inferno quia
ex m(isericordi)a eciam ipsi dampnati
minus debito puniuntur. Iob
multa minora exigeris q(ua)m me-
retur iniquitas tua. Secundo regnum m(isericordi)e
excellit magnitudinem

quia licet opera divine potencie
sit magna. Iuxta illud: Magna
magnificata sunt opera sapie(n)tie.
Unde sequitur omnia in sapiencia
fecisti. Similiter et opera glorie per
magnificencia glorie status tue
loquentur. Opera tamen m(isericordi)e super
excellunt omnia. Iuxta id Ps(almus): Mi-
serationes eius sup(er) omnia opera
eius. Tercio excellit app(ro)p(ri)atione
et p(ro)p(r)ietate quia summi regis p(ro)-
prium est misereri et parcere
secundum Ysidorum dicit. Unde Seneca in
libro de clemencia: dominum mundi
potentem totius imperii fe-
licem, inclitum et gloriosum
appellamus. Et quidquid po-
tentum laudabilium tytulorum
ambiciose maiestati congessi-
mus. Clementem vero principem
solum et maxime proprie appella-
mus etc. Unde concludit q(uod) clemen-
tia sive m(isericordi)a est virtus summa
soli summe potencie appropriata.
Quarto excellit pietate.
Seneca: Summa potencia sum-
me deus misereri. Unde dicitur
collecta: Deus omnipotens tuam
parcendo maxime et mise-
rando manifestas. Boethius: Po-
testati credit ad gloriam nolle
ulcisci iniurias cum quis
possit. Unde quia deus est po-
tentissimus, ideo maxime
mitoris et benignus et ideo
m(isericordi)a p(ro)p(ri)e est sedes et thronus sum-
mi regis. Unde sup(er) illud psalmi

xviii Ego vero considabo in
loco meo dicit Glosa Ibi locus
et sedes dei ipse est mia di-
uina Primo quia regina pro-
prie denominatur ab eadem
sede regni in quo et lex Beata
virgo in sede regni filii sue que
est mia diuina ipse vocatur
regina mie plenius pateat
in primis regni et regine digni-
tas et sanctitas et potestas et ex inde
nobis resultans spes et utili-
tas etc De multiplici mia et

Regnum igitur ut miseratio diuina
dicit dyonisius
de diuinis nominibus capitulo xii Est
omnibus finis et ornatus et
legis ac ordinis distribu-
tor Primo videndum primo de
fine Finis igitur regni ce-
lestis est ad quem tota
intencio diuina respicit in
in constitucione uniuersi quod
est corpus regni et regis di-
uini Iste autem finis est ex-
plicacio et communicacio diuine bo-
nitatis que imponit legem
uniuerso iuxta illud psalmi Statuit
ea in seculum seculi preceptum po-
suit et non preteribit Lex vero
imponit ordinem hiis que
sub lege sunt et agitur psalmi
Ordinacione tua perseuerat
dies quoniam omnia seruiunt tibi
etc Ordo vero causat orna-
tum et pulcritudinem uniuersi
Genesis primo Igitur perfecti sunt

celi et terra et omnis ornatus eorum
et vidit deus cuncta que fece-
rat et erant valde bona Mia
vero ut sumitur large et communiter
est compassio miserie Que at-
attenditur in duobus in diligencia
et in carencia eorum quibus quis
indiget Primo enim miseriam et
miseros considerantur in mise-
rando et in miserante scilicet
affectus compassionis et benigni-
tas subvencionis Misericordia
itaque est in deo non quantum
ad affectum compassionis quia
ubi non habet locum aliqua
passio ibi compassio Sed quantum
ad benignitatem subvencionis
que in deo scilicet est multi-
plex mia respectu uniuersitatis
creaturarum videlicet in mia in-
dignacionis cuius effectus est
rerum creacio que ex sola dig-
nacione diuina creatura cum
non esset accepit ut esset Non
enim res ex se esse incepit
secundum quorundam opinionem
sed a deo esse accepit Nichil
enim ex se incipit esse quia
sic esset antequam esset De hac
mia diuina dicitur sapiencie xi Mi-
sereris omnium domine et nichil
odisti eorum que fecisti Sapiencie
xi Diligis enim omnia que
fecisti huiusmodi effectus est
rerum creaturarum approbacio

Vn̄ primo vidit deus cuncta q̄
fecit et erant valde bona.
Vn̄ in Gen̄ post singula fac-
ta opa sex dierum dicitur et vidit deus
quod esset bonum Tercio est ibi
una distinctionis qua ex so-
la dei una fit rerum creatarum
multiplicatio que causatur
ex rerum varia distinctione super
illud Gen̄ Aucte que multi-
plicent super terram infra Crescite
et multiplicamini et replete terram
Quarto est una distributionis
qua rebus distribuitur quantitas
ratio divine bonitatis secundum mo-
dum capacitatis uniuscuiusque in
ordine et gradu suo / Cum non
unum et singulare possit fieri
capax omnis bonitatis que
erat in creatura Vn̄ sup
id vidit deus cuncta que fe-
cerat et erant valde bona dicitur
Grego Singula in se erant
bona itaque unum melius alio
Omnia vero simul erant
valde bona Quinto una re-
stauracionis qua res a sua con-
dicione et statu destitutus restau-
rat et repat ps Tu domine sinabis
nos et custodies nos a generatione hac in eternum
De regali veste et corona beate virginis
Cum igitur ad collocandam
reginam misericordie in
sua sede hec est in throno regni
nunc et ad potestatem dispensandi
et ad ministrandi divinam misericordiam
indigentibus requirantur insignia
regum et regalis decoris et glorie
que sunt duo videlicet corona et
vestis ps xliiii Astitit regina a
dextris tuis in veste deaurata
videndum est primo de veste regina
et deinde de regina corona ut cuique
videre reginam virginem in decore
sue et oculis mentis saltem de lon-
ge intueri et discernere a ceteris valeant
de qua videlicet veste et
corona dicitur Apok xii Signum
magnum apparuit in celo Mu-
lier amicta sole et luna sub
pedibus eius et in capite eius
corona stellarum xii. Mulier
ista est beata virgo maria
quam ipse dominus in evangelio
non appellavit nisi mulierem
propter causas et rationes in superio-
ribus declaratas quam Johannes
quantum ad sua glorificationem
in anima et in corpore exaltatam
super omnium et primum ordinem
ac gradum omnis creatura
describit triplicatur videlicet
primo quantum ad habitum
cum dicit Mulier amicta sole
et a situ cum addit et luna sub
pedibus eius et a suo regali
ornatum cum subiungit Et
in capite eius corona stellarum
xii tercio quantum ad statum
suo glorie maxime et in corpore
describit ab induta veste
claritatis et incorruptibilitatis
in eo quod sole est amicta quantum

ad situ et ordinem eminē-
n calcata et supplantata omnī
miseria mutabilis et mortalis
eo quod luna ē sub pedibus
eius/ signum adoratorem et or-
natum maiestatis regie ab
exaltatione sue glorie et dig-
nitatis meo quod corona stellarum
xii. est in capite eius vide-
licet vt insignie ipsius regia-
lis potestatis hoc itaque signum
diuine dignationis apparens
in celo in humane nature tan-
ta exaltatione et in virginis
matris dei tanta exaltatione
et in virginis matris dei tan-
ta honoratione et in celestis
regni adimpleta consumma-
tione est magnum itaque sig-
num diuine pietatis signum ad
naturam humanam taliter exal-
tatam ps. Quid est homo
quod memor es eius aut filius
hominis quoniam visitas eum etc.
Est signum magnum caritatis in
sua matris tanta honoratione
Cant. vii. Quam pulchra es
carissima in deliciis tuis sta-
tura tua assimilata est palme
et signum magnum diuine li-
beralitatis in celestis regni et
rei publice ipsius adimple-
ta consummatione quia in regno
glorie Jhesu xpo ad patris dexteram
posita in regni throno as-
tantibus et circumstantibus ange-
lorum et sanctorum agminibus deus
pater soli poli que patria vna
fecit rem publicam et pro regis

et regine persona et prouinciale
constitutionem vnam celestis re-
gni ciuitatem vbi inuenitur me
impetrat filium suum et patris assistens
vultui sui pro omnibus indige-
tibus et se inuocantibus Jeremie xix.
Recordare quod steterim in con-
spectu tuo vt loquerer pro eis bonum
De corona xii. stellarum beate virginis

Ad uidendum igitur que sint
ille stelle xii que suo
splendore et decore super omnem
lapidem preciosum ornant et
complent coronam regine nostre
Notandum quod inscrita scriptura stel-
larum nomine frequenter significatur
preclaritas meritorum et premiorum
sanctorum in celestibus iuxta id
Danielis xii. Qui docti fuerint
fulgebunt quasi stelle in per-
petuas eternitates et qui ad iusti-
ciam erudiunt multos quasi stellae
et in perpetuas eternitates Et quia
iuxta differentiam claritatis stellarum
differentia preclaritatis meritorum et premiorum
in sanctis glorificatis iuxta id j. Cor.
xv. Stella differt a stella in
claritate sic et resurrectio mor-
tuorum etc. Videndum ergo est
et preclaritatem meritorum ipsorum sanctorum
quam consequitur preclaritas premio-
rum celestium quo ad ipsorum
maiorem glorificationem et suf-
fragiorum quo ad nostrum suble-
uationem Differentia et distinctio xii.
stellarum in corona virginis.

Notandum ergo quod cum differentia me-
ritorum in sanctis beatis sit secundum
diuersitatem gratiarum et donorum ex
quibus causatur diuersitas operum

minutorum ad hyadas ergo xii
stellas preclarorum minutorum quibus
singuli leguntur in sacra scriptura
fulsisse ut insignes et preclari
ut excellorum qualitercumque comparatione
apparere possit excellencia digni-
tatis minutorum et primorum beate
virginis ut quorundam stella-
rum in corona glorie ipsius et
regine nostre. Sciendum ergo quod
xii secundum distinctiones et diver-
sitates tamen hic potuerunt assig-
nari. Nam secundum multa originalia
et radicaliter causantes excellencias ex
tis a deo gratiis et donis et
operibus minoribus surgentibus
et consequentibus excellens. Sunt gratie ac-
tive gratum facientes ut gratie sacra-
mentales et gratie virtutum et dono-
rum et beatitudinum et fructuum cu-
ius et officiis singulorum exercitio
usu et exercitio resultat in sanctis
diversitas et differentia minorum et pro quibus
primorum. Alie vero sunt gratie
gratis date que secundum statum
et ordinem ac secundum modum ma-
gistrat et magnificant ac decorant
quales sunt ille gratie que ponuntur
1 Cor. xii. Unicuique datur
manifestatio spiritus ad utilitatem.
Alii enim per spiritum datur sermo sapientie
alii sermo scientie alii fides in eodem
spiritu. Alii vero gratia sanitatum
in eodem spiritu. Alii operatio virtutum alii
prophetia alii discretio spirituum
alii genera linguarum alii interpretatio

sermonum. preclaris Excellencia
itaque minorum et primorum quibus primorum
in sanctis sumitur secundum quod alii sanctorum
pre aliis excellentiores fuerunt
in hiis gratiis atque donis et
in operibus consequentibus excellentibus. Quarum
quedam pertinent ad ipsorum electo-
rum sanctitatem quo ad se ipsos et
sunt quattuor excellencie videlicet
primo summa puritas. Secundo perfecta
immunitas. Tertio peccandi diffi-
cultas. Quarto bene merendi li-
bera facultas. Quedam vero
pertinent ad minorum operum u-
tilitatem quo ad alios et sunt
minores excellencie. Primo spiritua-
lium filiorum generatio per conversiones
beneficium. Secundo ipsorum instructio
per exemplum. Tertio ductio in
via [illegible]. Quarto intro-
ductio in patriam per suffragium.
Quedam autem pertinent ad
ipsorum sanctorum dignitatem et hec duplex
vel respectu dei vel respectu dei
vel respectu aliorum sive proximorum.
Si respectu dei hoc potest esse duplex
vel quo ad mentem conversionem ad
ultimam pro deo passionem vel
compassionem humanam et tollerantiam
et sic est tertia excellencia que at-
tenditur in sanctis ex summo zelo
pro dei contemptu et iniuria
vel quo ad primum conversionem ad
summam coniunctionem ad deum et
amicitiam. Et est illa excelle-
ncia que attenditur in sanctis in sum-
ma dei similitudine et complacentia

Et respectu alior hec potest esse dupl'
vel respectu quorundam singula-
ritate quantum ad meritum et
premium excellencie vel respectu
omnium ulterius quantum ad gloriam
et titulum supereminencie De ex-
cellenciis generalibus sanctorum aliorum

Quia ergo in sanctis quantum et
speciem attenditur differencia
excellencie aliorum ad alios
iuxta diversitatem et differentiam meri-
torum et premiorum consequentem
diversitatem et differentiam predicta-
rum graciarum et donorum et ac-
tuum corporum tempus gracijs et
donis pervenientium et hec secundum
mathis et miro(?) quod
aliorum sanctorum per quos sunt in pre-
mio et gloria excellentes a-
lios quidam alii excellenciores
alii excellentissimi Iuxta quod
eorum in domo patris celestis
mansiones multe sunt ut dicitur
Iohannis xiiij. Videndum est breviter
de excellencia sanctorum quorundam
respectu aliorum in productis omnibus
meritis et premiis ut per quos ap-
pareat de meritis et premiis ipsius
gloriose virginis regine mee et
ipsius excellencijs super omnes cum
sit indubitanter excellentis-
sima et productis xij excellencijs
in summo super omnes privilegiata
quasi xij stellarum splendoribus
coronata De originalis mundicie

Primo igitur puritate
excellencia earum que per-
tinet ad electorum sanctitatem quo
ad sexpos(?) est originalis mundi-
cie puritas qua excellunt ali-
os in primo gradu in utero sancti-
ficati ut Ieremias et Iohannes In secundo
gradu post primam emundacionem
deinde usque in finem sine ma-
cula conservati et qui virgines per-
manserunt ut Iohannes evangelista
et sanctus lucas et sanctus nicolaus
et multi alii horum omnium excel-
lentissimum privilegium et premium
habet beata virgo scilicet puritatem in
summo de qua dicit Anshelmus
Decens erat puritate niteba(t) qua
sub deo maior nequit intel-
ligi de qua superius dictum est
de prime sanctificatione in utero
Cantica iiijo. Veni sponsa mea
columba mea immaculata mea

Secunda excellencia De peccati
est peccati immuni- immunitate
tatis. Et quantum ad actum peccati
dicitur Iacobi iiij. licet peccatum impugnat
non tamen vincat vel in sanctis Et
sic vincat ut non Iuxta illo
Ro vi. Non regnet peccatum in
vestro mortali corpore ad obe-
diendum concupiscentijs eius
etc. ps. Qui ingreditur sine
macula et operatur iusticiam qui
loquitur etc. horum quoque excel-
lentissimum privilegium et premium
in summo habet beata virgo Sed
peccati immunitatem ad quam pec-
catum veniale saltem vel
mortale accessum habere potuit
quia contra peccatum undique munita
fuit ita ut nec ipsam temptacio

vel impugnare potuit. Cant.
iiii°. Mille clippei pendent
ex ea omnis armatura fortiu
Aug. de natiu et gra Eum
de peccatis agitur nulla de hac virgi-
ne volo fieri mentionem. De pec-
candi difficultate vel impossibi-
litate

Tercia est peccandi
difficultas que erat in
sanctificatis in utero licet mortale
non possent peccare tamen non
semper de se sed gratia prohibente
venialia tamen licet difficulter
poterant peccare sicut dicitur de Johanne
baptista. Antra deserta te-
neris sub annis civium turmas
fugiens petisti ne levi saltem
maculare vitam famine pos-
ses etc. Hanc ergo excellentis-
simam ymmo in medio privilegium
habuit beata virgo et habuit scilicet peccan-
di impossibilitatem quia consecra-
ta fuit ipsa spiritus superveniente
et virtute altissimi obumbrante
indicatur et innuitur totalem ex-
tinctionem fomitis. Gen. xlix. Da-
bo tibi partem unam extra fratres
tuos de manu Amorrei et
gladio et arcu meo etc. De
bene merendi libera facultate

Quarta excellencia est
bene merendi libera facul-
tas hanc excellenciam habuerunt
sancti qui de vita carne et mun-
do ac dyabolo omnes actiones
et passiones suas licet non semper
actualiter tamen habitualiter propter

deum facere et pati et in deum refer-
re potuerunt. Prima Cor. x.: Colos.
iii. Omne quodcumque facitis in verbo et
in opere omnia in nomine domini ihesu
christi facite. Item prima Cor.
x. Sive manducatis sive bibi-
tis vel aliud quidquam facitis
omnia in gloriam dei facite etc. Se-
cundum nullus hic implere posset
frustra moreretur vel saperetur
unde si actualiter non potest fieri suf-
ficit habitualiter impleri a quibus-
dam huius actus dona ac bonorum
operum ad quartum privilegium
suum fuit excellentissime in
beata virgine que ex eo quod fomes
fuit in ipsa extinctus nullo mo-
tu primo saltem potuit abduci
vel impediri quin omnia possibilia
in deum actualiter referret que age-
bat vel paciebatur et quod
motum mereri ita quod omnis
eius actio et passio continua et
meritoria fuit in summo. De
spiritualis generacionis fecunditate

Quinta deinde excellencia
omnium maxima quia convenit et
prima earum que pertinet ad socio-
rum utilitatem quo ad alios
est spiritualium filiorum generacio quo
ad conversionis ipsorum beneficium
Cum sit per predicacionem instanciam
et beneficium cuius summe arduum
est ratio et fervens zelus ani-
marum quia sicut dicit Glosa
super Gen. xlix. Zabulon in lit-
tore maris habitabit etc. Nichil

tm placz deo nichil tm pla-
cat/ dm sic rciis z feruens
zelus aiaz nec e maius
donu q possit/ sicut aliquis
hre a deo qm vt eius instio
pose in sanctis mitteret et
de filiis dya^li filij dei fierent
z efficiant Iuxta illud ad
Gall. iiij. filioli mei quos
iterz pturio donec formetur
xpus in nob huius aut bo-
ni z dominatus excellen^cia^m
gremit bte vgini Si enim
illi dnr z sut filij scoz qui
p eoz pdicacom z imitacom
qvtut ad dm Omni aut z
sumus om pdicatoz e xps
qui p fidem omes electos
filios di fieri fecit Ipa aute
est mr xpi ~~Vn ipius qntu~~
ergo p qns mr om qui p
fidem regnati esse sut filij
z fcti xpi Vn ipius qntum p-
uilegiu qd qnta stella i ipius
cona et e Si em mr filij est
mr no solum fructu fieri
s etiam filioz filij ipa aut
est mr xpi qui omnia p-
duxit in ee nē z gracie z glie
g ipa e mr om Vn ipsa
mito dr de se. Luc j^o. Btam
me dicent oms generacones
Bnh. Merito o dna respiciunt
in te ~~oculi~~ oculi oms creature
in qua z ex qua benignis-
sima manus di qcqd creau^t
recreauit z renouauit etc
De alioz doctria z instruccoe
Sexta excellencia est
alioz informacō et
instruccō p exempli Sic
em alienoz maloz pticipes
sut qui alios suo exemplo
corrupiut ut qd quod dauid
orat dicens Ab occultis me-
is munda me z ab alienis
parce suo tuo. Ita alienoru
bonoz qsortes sut qui alios
suo exemplo ad bonu pro
uocant z instruunt Huius
boni z domi actus excelle^ncia^m
qvemit. bti vgini que ad
summe cacumen boni z deo
placitu sz ad vgint^s z cas-
titatis obseruanciam z voti
omnes vgines suo exem-
plo instituit et prouoca-
uit in eo q ipa prima om
sine pcepto sine qsilio. sz
exemplo alieno mius accep-
tissimu sue vginit^s deo
obtulit in sua psona qse-
crauit quia vt dicit Sapie
vj^o. In corrupco proximu
deo facit Vn in Apok' xe
Vgines secunt agnu ipe
quod sextu puilegiu quam
sexta stella in ipius cona
est q ipa dr et est vgo v-
ginu sz p primam institu-
cone z reliquaz imitacoz
et instruccom De alioru
Septima ex illuiacone
cellen^a e ao directone

vum illuminatos Tercium direc-
tio in vita per auxilium Unde non-
dum quod cum presentis vite sit via
tam transitus ad patriam celi
et ipsa vita sit posita in multis
erroribus et timoribus et laboribus
in suo transitu ad patriam et vi-
antes in hac vita sic sunt in noc-
te navigantes ad celi patriam
ut ad quietem et portum propter hoc
indigerit signo lucente et
dirigente et ducente ad portum
patrie ut non deviant exer-
rore nec terreant ex timore
ut fatigentur ex labore que
ea visitata confert in nocte na-
vigantibus ita que dicitur maris
stella quem secundum quod dicit mar-
tinus posita est in suppremo celi
circa axem et polum mundi ver-
sus meridiem et est in arte filate mi-
nima de illis septem stellis et
magis lucens aliis et semper
mobilis Unde et ob missis
multis aliis proprietatibus suis
solum quod magis ad propositum
dicamus illam signum stellam tri-
plici ratione que esse utilior est
ad nocturnam directionem navigan-
tium videlicet primo ratione sue altitudinis
quia situ est in suppremo circa po-
lum mundi Unde ubicumque et ab
omnibus mundi partibus potest vi-
deri Secundo ratione sue luminositatis
quia inter illas vii est magis
lucens et luminosa Tercio ratione sue
immobilitatis quia est immobilis sem-
per apparet in eodem loco celi
fixa propter quod certior et infallibilior

est directio secundum illam quam secundum vero
aliam totius celi stellarum licet
quo aliis sit pluribus ut doc-
toribus et pastoribus esse multum
possit convenire directionis fluctu-
antium sub errore et timore ac
labore huius vie et vite ad pa-
triam Ista tamen actus excellens
huius domini et boni perfectissimo et
dignissime convenit beate virgini
sicut et proprietas predicte huius stel-
le proprie convenit Ipsa enim in
suppremo celi posita est tamquam
altissima dignitate Ecclesiastici xxiiii°
Ego in altissimis habito et
thronus meus in columpna nu-
bis Ipsa et fulget luce summe
puritatis clarissima Sapientie vii
Hec est speciosior sole et super omnem
stellarum dispositionem luci comparata
prior invenitur Ipsa quoque est
a suo loco in celo sinitate
immobiliter quia circa centrum eternitatis
celestis glorie in perpetuum collo-
cata et in throno regni inme-
confirmata semper in eodem loco ap-
paruit Filius magis invenitur fir-
ma et immobilis et immutabilis
a sua misericordia et benignitate Unde sep-
timum privilegium tytulus eius proprie
ascribitur quia est stella maris.
quia virtus regalis corone sue
stella dirigens nos in via etc.

De clavium imperium introducere

Octava excellencia est
altior ad patriam intro-
ducens per proximum et suffragi-
um Secundum quia introductus sit
per ostium et portam Secundum

ey icd introducend̄ ⁊ exclude-
dum et pcludendū ea exigi-
tur sꝫ clauis sera ⁊ porta
Ad introducendū itaqꝫ in celū
et excludendū a celo et pclu-
dendū celum claues date st
petro que sūt duo sꝫ potes-
tas ligandi ⁊ soluendi ⁊ista
ep sit ite ligandi vel solue-
dum omnibꝫ successoribꝫ petrꝰ
sunt sicut sibi sera vero
porte sunt mā opa ⁊ mi-
ta porta vō celi est xpi gra
que ite quentibꝫ ipam pꝫ
excmito passionis ⁊ mortꝭ
xpi mediante fide ⁊deuo-
cone ipius passionis Sti
itaqꝫ epi ⁊ ecclie plati et sa-
cdotes hnt pditas claues
cum ptate apiendi ⁊ claude-
di ipam sere porte celi dor
opum ⁊ mita approbando et
deo vt fidelia ⁊ salutiua co-
mendo Alioꝝ vero reproba-
do ⁊ detestando ac indicando
celi introitū in digna huiꝰ
vero actus offitiū excellen-
tissime quenit regine mre
que nobis genuit ⁊ mundo
ipam mam produxit Iux
illud ps Suscepimꝰ deus
miam i medio templi tui .i.
in vtero vginis mris tue
ꝰ ipa est ipe porta celi q
illum genuit xque solū
celi introitus nobis pate po-
tuit Iohis xo Ego sum osti-

um pme si quis introierit
saluabr Hoc octaui puilegii
titlus qm e porta celi et ipe
ɔuenit ei vm̄ stella come
ipius lꝫ etiam ipe posset dici
fenestra celi ppt inductom
celestis luis ad domū ecclie
militantis iuxta illd viitatis
lume ipm solem iusticie
indutū etne duas in orbe
Sicut dr porta celi ppt intro-
ductom p proximū et suffra-
giū ad domū ecclie triumphantꝭ
non p simplex mīsteriū sic
ecclie episcopi et plati De

Nona excelle diuina cu-
ria attenditur i ciaa·
sima ad dm ginacone caita-
tia ppt quam Iohes baptista
in vtero sctificatꝰ ⁊ pcursor
⁊ pdicator xpo pmissus ami-
cus xpi est appellatus Ioh
iiio Qui hꝫ sponsam sponsꝰ
est amicꝰ aut sponsi est q
constat et audit et gaudet
ppt voce sponsi et Et Iohes
ewanta xpo familiaris dilcs
ppt castitatꝭ prerogatiua est
vocatꝰ Iohis vltio Dixit
discipulus ille quē diligebat ihc
petro dns est et Istud domi
ipe ⁊ excellentissime fuit in
beata vgine maior eni et p
pinquior est quanto que caꝛ
ex ui ⁊ gra ⁊ que fit mente
⁊ corpore qua quo mente in
quanto aut ⁊ amor bte vgis
ad xpm facta e p nāꝫ et gram

et corpore et mente tamquam mater
ad filium et non solum tamquam
familiaris et amica ad familia-
rem et amicum. Ergo istud bonum
et donum conversationis et amicitie
ad deum beata virgo assecuta est in
ultimo propinquitatis et in summo
gradu. Nona et summa corporis prevale-
ntia que prima et principalis stella
corone eius habita et certa est summus
ille titulus quod ipsa est et dicitur mater de-
summa et immediata propinquitate
habita secundum carnem nativitatem et generationem
ad deum etc. **Decima excellentia christi compassione**

Decima excel-**passione**
lentia attenditur in eo quod
est secundum hec ad christum ultima pro
christo et cum christo passionem vel com-
passionem ipsa attenditur in sum-
mis zelo pro dei iniuria et contemp-
tu propter quem zelum phinees filius
eleazari meruit honorem perpe-
tuum sacerdotii sibi et suis filiis confir-
matum numeri xxv capitulo. Et stetit phi-
nees et placavit et cessavit quas-
satio et reputatum est ei ad iustitiam
in generationem usque in sempiternum.
Simulatur helyas propter zelum quo
zelavit pro domino deo contra transgres-
siones iudeorum et iniquitates a-
chab et iezabel et ydolatrias eorum
translatus est in paradisum ut le-
gitur. Huius doni et meriti actum
exercuit beata virgo in summo quia ipsa
sola in passione filii per quam
protulit a suis [illegible] deo in

debitum et indignam sumitur in
iuria et contemptum persistit cum
filio et omnibus aliis fugientibus
et quibusdam dubitantibus
aliis vero destitutis ipsa sola
plenam et ultimam fidem et
compassionem huic filio commortua
et compassa usque ad compolentiam
menti magis corporalis. Ut et supra
ordinibus dictum fuit. Undecimum decimum
privilegium principis celi decima stel-
la corone est quantitas passionis
ipsius qua per eius totius operis humane
reparationis. **Undecima excellentia in**
Undecima **celis possessione**
una excellentia atten-
ditur in statu in respectu ad se-
niores que aliqua unum re-
spectu aliorum magis meruit
in superiori conditione maiori glo-
ria collocatur sicut quod iohannes
baptista virgo et martir et predicator
primus et summus in primo conditu
medii et celestis status collocatur.
Unde matthei xi. Inter natos
mulierum non surrexit maior
iohanne baptista etc. Quia sicut se habet
in via meritum ad meritum ita se
habet premium ad premium in patria
et in gloria. Maiori enim merito
conferuntur maiorem perpetuam
gratiarum et donorum cum non sit
meritum nisi per gratiam. Sed beata vir-
go super omnes angelos et homines

recepit hic in via maiorem
et pleniorem graciam que sine
excepcione largissima collo-
cacione fuit, sanctis (semper) gracia plena
ergo habuit in via maiora
merita et gloriam in patria summi
gradum super omnia angelorum
et sanctorum merita ergo est super
omnes choros angelorum exal-
tata et hec est undecima stella
in ipsius corona iuxta unde-
cimum privilegium ipsius respectu
angelorum et hominum De supremo
gradu et ordine in quo est beata
virgo collocata.

Duodecima excellencia
attenditur in suis singularibus
quod est habere superiore aut sup-
premum ordinem et gradum in
aliqua yerarchia sic in ordine
seraphyn primum gradum habet
angelus primus et supremus or-
dinis ipsius et sic de singulis
Similiter in humana ubi primum
gradum illius ordinis tenet
Johannes baptista In yerarchia vero
divina non est ordo secundum gradus
nullus est ibi prior aut posterior
aut maior aut minor Sed est
ibi ordo secundum solam distinccionem
relacionum Cum igitur beata virgo
in nullo gradu sit alicuius or-
dinis angelorum in yerarchia an-
gelica que est super omnes choros
angelorum exaltata Nec in yerar-

chia humana quia simpliciter ibi
non est inter homines Sed super omnes
homines nec haberi possit locum
in yerarchia divina quia ibi sunt
nisi tres pater et filius et spiritus sanctus
Restat ut ipsa per se singulariter
singularem in quarta yerarchia
que non habet ordinem vel gradum
in se Sed respectu yerarchie divine
tamquam superioris et angelice et
humane tamquam inferioris et
hoc est quod dicit Johannes in sermone Con-
tentus me et cetera Quia ipsa provenit
ultra quantum hunc condicionis possibi-
litas sit ubi non natura humana
tollitur sed magnitudo glorie demons-
tratur Recapitulacio et recollectio
duodecim privilegiorum beate virginis

In summa ergo recolligendo dic-
imus quod duodecim stelle in co-
rona regine nostre sunt xij. privile-
gia graciarum et meritorum excellencium
ipsius Quorum quatuor prima per-
tinent ad propriam et personalem
ipsius virginis sanctitatem que sunt
post dominum summa puritas peccati
et immunitas peccandi impossibili-
tas et merendi libera et plena fa-
cultas Quatuor vero sequencia
pertinent ad nostram utilitatem
quam consequimur ex ipsius misericor-
dia Quorum primum est quod ipsa est
mater omnium quantum ad filio et finem
et coheredem xpi spiritualem generacionem
et corporalem omnium renovacionem
Secundum est quod ipsa est virgo virginum
prima instructrix et imitatrix

z ꝯsuacionem dignitatis in omnibus
suis sequacibus. Tercium est quod
ipsa est stella maris principaliter
dirigens z ꝯducens nos in hiis
vite via. Quartum est quod ipsa est
porta celi proximo z suffragio
singulari introducens nos in
patriam. Alia vero ultima privilegia
pertinent ad ipsius virginis
singularem z personalem dignitatem.
Duo scilicet primum super quo se ad
deum secundum naturam z graciam z
hoc est supremum ipsius privilegium
in eo quod ipsa est mater dei. Aliud
per summam dileccionem z ꝯmendacionem
ad filium z cum filio z hoc est
passionis Christi ꝯmendacio et per
ipsius tocius nature reparacionis. Duo
vero scilicet per respectum infra se ad
omnem creaturam quorum unum
est quod ipsa est super omnes choros
angelorum in celis exaltata. Aliud est quod ipsa non est in aliqua
Jerarchia divina videlicet vel angelicam vel humanam. Sed per se
singulariter et sola sedet et
regnat in quarta Jerarchia
inmediate infra deum z super
omnem creaturam exaltata.
Hee sunt ergo duodecim stelle
videlicet xii privilegia quibus
beata virgo excellit omnem creaturam
ipsis privilegiis generaliter z singulariter personalibus donata. Tercia
xii beneficiorum regine misericordie

Egredimini igitur filie
Syon id est quecumque anime et
devoti virginis gloriose z videte
reginam nostram in dyademate
quo fuerat ꝯplete coronavit
enim filius suus in die de-
sponsacionis id est assumpcionis sue
ad corporalem ꝯvencionem et collocavit
z ad dexteram suam ubi ipse rex
requiescit in accubitu suo in
synum patris z sedet ad dexteram
maiestatis in excelsis z vocat
z invocate graciam reginam nostram
qua dispensat z ministrat the-
sauros nostre dei quos filius
suos reposuit z locavit ipsius
utero z sinu z manu z distri-
buendis z dispensandis probi-
bus indigentibus z ipsius ope
z auxilium digne et devote
implorantibus. Sicut autem ipsius
regine nostre mira z p[illegible]
attenduntur in predictis suis xii
privilegiis. Ita nostre ipsius bona
z dona dispensanda ꝯsistunt
in xii beneficiis z auxiliis. Primo
enim ipsa intercedente z nostram
filii dispensante z thesaurum
eius ꝯmissum. Ipsa divina nostra
provenit nescientes Johannis 3°
Spiritus ubi vult spirat z vocem
eius audis z nescis unde veni-
at aut quo vadat. Secundo at-
trahit nolentes z renitentes
Johannis vi°. Nemo potest venire
ad me nisi pater qui misit me
traxerit eum. Tercio sequitur

non querentes Ezechiel xxxiiii°
Ut periat requiram et quod abi-
tum fuat reducam Quarto
percurrit fugientes Exo. xxiii°
Ecce ego mitto angelum meum
qui precedat te et custodiat a morte.
Reum an facie tua Quinto re-
vocat recedentes Ysa. xxx°
Convertimini filii israel sicut in
profundum recesseratis Sexto ex-
pectat tardantes Ysaie xxx°
Expectat dominus ut misereatur et ideo
exaltabitur parcens vobis Sep-
timo suscipit venientes ps
Suscepit eos de via iniquita-
tis eorum Octavo adiuvat defici-
entes Ad Ro. viii° Ipse spiritus
adiuvat infirmitatem nostram
Nono reficit et ditat indige-
tes Mt. v° Beati qui esuriunt
et sitiunt iusticiam quoniam ipsi satu-
rabuntur Luc. primo Remittuntur
tibi peccata. Undecimo confert
meritum i. Cor. iiii. Quid ha-
bes quod non accepisti etc. Duo-
decimo premiat ultra condignum
Ad Roma. viii. Existimo quod
non sunt condigne passiones
huius temporis ad futuram gloriam
que revelabitur in nobis

Conclusio istius operis

Sic itaque de vita et vir-
tutibus beate virginis secundum
ordinem evangelice hystorie aliqua
licet pauca ad laudem ipsius
gloriose regine mee et ad mi-
randam et instaurandam devo-
torum ipsius diligenciam et af-
fectionem paupere sensu et tenui
sermone sub iunctis aliquibus
dictis et sumptis sanctorum et doctorum in
unum opusculum continuum compo-
sui et collegi Si vero cum multi-
na legencium utilitate tamen cum
multo meo labore continuam
ipsi virgini gloriose et suo filio pla-
cito et accepto erit igitur o virgo
gloriosa solius tue misericordie ut
suscipere digneris clementer pre-
sentis operis et laboris mu-
nusculum qualecumque quamvis
insufficiens nec condignum
dignitati tue cuius virtutes
et merita atque laudes non suf-
ficiunt explicare dignitates
angelice Solummodo enim
ad hoc potest fibre humana devocio
intendere ut misericordias matrem tu-
am apicias ut impendas
quo te miserante et suffra-
gante consequamur graciam filii
tui in presentis misericordie pericu-
lis et gaudia eterne beatitudinis
in celis Quod nobis prestare
dignetur dominus noster ihesus
xpistus qui cum deo patre omnis
filius qui cum eodem spiritu
sancto vivit et regnat per omnia
secula unus deus Amen.

Incipit prologus Engelbti abba-
tis admontensis ad tractatum de
vita et moribus beate

Uirginis

Letetur anima virginis
vra in mna ei9 et
cofundemini i laude
ipius etc. Eam vl
gloiosissimam virginem dei geni-
tricem Mariam que summe dig-
nitatis et gloie tytulum accepit
et meruit apud dnm habere cu
deo filium gnem et p gnis reg-
nare in diuisum cum filio im
porum Uniuersalis eccia et vna
queq deuota et fidelis anima
digne et iuste vt regina nre
pcibus et laudibus inuocauit
et implorauit credas firmit
et speras fidelr nichil de me
conplacencie gracius nichil hue
indigencie vtilius nichil nre
sufficientie supplende efficacius
posse ad salutem puenire pre-
sertim cu filius s tamquam nichil
deneget petenti Et omnia q
pecierat impetrant Iuxta id
iii R ii Pete mr mi neq
phas est vt auertam faciem
tuam Et quociens ub insiste-
do et psistendo in laudibus ipius
gloiose virginis quosdam
tepidiet et retardat accidia tan-
quam attediatos quosdam nero
diffidencia tamquam spe frus-
tratos quosdam autem in-
sufficiencia tamquam viribus

defatigatos Spus sanctus oim
boni auctor et inspirator
In pbus ppositis hortatur nos
primo ad laudis diligenciam Sco
confortat nos ad psistendi co-
fidenciam remota diffidencia
cum addit in mna ei9 Tcio
pmittit nobis ipius laudis
fructu et efficacia no obsta
te nra insufficiencia cum
submittit Et non cofundemini
in laude ipius etc Igitur ad
digne et rite laudanda et v-
tilit ac efficacit inuendo virginem
gloiosam .i. leticia in desidio
et conatu nro ipius anime
Iuxta id ps proxime cuius
anisentur in leticia et exultacione
ipius spei nre anchora fi-
git nosse nob spus scus in
ipius virginis mna Cum
dicit letetur anima vra i mna
eius etc que est regina nre
Iuxta id ysaie xvi pparabitur
in mna soliu ei9 etc. Unde
cum regina dicatur ab eadem
ione q sit potens sup ea
quorum est regina g° ipsa
regina nre potens est sup
nnum ad dandum et impetran-
dum et augmentandum ac co-
suandum nram omnibus quibus
voluit misereri Opes vo
nre ei9 laudantes ipam
gliosam virginem cum sollicitudine
letificat vt laudat inmoderate.

Iuxta illud ps. Iocundum sit ei eloquium
meum etc. Et non solum confortat
ut laudet in bonitate ps. ad
videndum in bonitate electorum tuorum
in leticia gentis tue etc. Sed
eciam rectificat et informat ut lau-
daret in veritate ne confundatur
de falsitate propter quod subiungitur
etc. non confundemur in lau-
de ipsius etc. videlicet vel in lau-
dando virtute mea defatiga-
ta vel spe salutis frustrata
vel veritatem per falsitatem mutata
quorum veritas per quam laudantis spes
confunditur quia dignus et veris
et non falsis laudibus delectatur
ipse deus. Unde super illud .I. Cor.
xv. Invenimur falsi testes dei
etc. dicit Glosa Augustini. Pro honore
dum est aliquid falsi et deo
dicere etiam si ad laudem eius
videatur pertinere quia non
minori sed maiori fortassis
scelere in deum laudatur falsitas
quam vituperatur veritas. Cum
igitur per consequens gloriosa virgo
Maria omni laude dignissima
non solum castis laudibus in
mentis iocunditate et voluntatis
bonitate. Sed eciam tantis laudi-
bus non mixta nec mutata
veritate sit laudanda ut laus
ipsius in cunctum sincera et
vera in tantum eciam fiat placita
et nobis placatoria propter hoc

obmissis quibusdam que in
pluribus libris et scriptis reperiuntur
de miraculis et vita ipsius habe-
torum aliqua sicut credendum est pium
Ita non asserere non est impium
Ex illis solis que de vita et vir-
tutibus ipsius evangeliis et aliis
autenticis libris et tractatibus
seu epistolis sanctorum habentur vel ex
eis dicte per quandam extractionem et
hic ponuntur ad honorem ipsius
regine mee de pluribus pau-
ca que meis viribus et ingenio
ad apprehendendum occurrere poterunt
ipsius gratia adiuvante perscrip-
ti opusculi continencia studii
legencium noticie ac memorie
commendare. Et quia secundum philoso-
phum laus est sermo elucidans virtu-
tis magnitudinem in laudato. Sed
magnitudo nature ac premiis ac
gaudii esset ei qui hominum mag-
nitudinem contra laudes beate
virginis talis et tantus esse pos-
set utinam possibile esset ei
ipsum contra laudes beate virginis
talis hominum ingratitudine et
multitudinem gratie et glorie ipsius
elucidarent. Iuxta illud Gen.
xxiiii. Qui elucidant me vitam
eternam habebunt etc. Nobis autem
peccatoribus et iniustis ac indignis
ad ipsam laudandam sufficiat
et ipsius fructus et proficiat fidelis
et devotus conatus ipse non sper-
nens nec derelinquet in me ipsius

fructus et profectus si tamen
ipsius laudibus devote insistere
et ipsius studiose conspicere satha-
gunt. Presens itaque opus iuxta
predictam intencionem distinctum
est in quatuor partes. In prima parte
ponentur aliqua que pertinent In
secunda ponentur alia que ex
auctoritatibus et dictis sanctorum habentur de
virtutibus beate virginis circa ipsius
vitam actualem. In tercia agentur
de illis que habentur in ipsius vir-
tutibus et graciis circa ipsius vitam
contemplativam. In quarta parte a-
getur de hiis que habentur de ipsius
beate virginis transitu ex hac vi-
ta in glorificatione corpore
et anima. Certum solius mentis est
ipsius virginis gloriose si qua
lesurus laudes ipsius sue dig-
nitatis impares acceptare dig-
nabitur de ore peccatoris ipsum con-
digne laudare non sufficiunt
etiam longe angelorum ordina
ut dicit Ieronimus. In comparabilis enim
est a laude celi quod in lau-
dem ipsius humanis vocibus pertractetur.

Incipit expositio ewangelice hystorie dia-
toria de vita et virtutibus beate virginis

Monere solent Marie
aliquos spiritualiter de-
votos gloriose virginis
Marie quod de vita et virtutibus
ipsius tam in diebus carnis
domini nostri Ihesu Christi et conversacionis
ipsius in hoc mundo tam pau-
ca ut ipsis pro sue devotionis
affectu videtur inveniuntur in
ewangeliis et actibus ac epistolis apostolorum

aut aliqua scriptura autentica
sufficiencia mencionem de ipsius
conversacione et vita ac virtutibus
et maxime de ipsius transitu et
assumpcione in anima et corpore
de hoc mundo ipsam tamen ecclesia
communiter et publice solempnisat. Se-
cundum quia huius rei causa ro-
nabilis esse possit a nonnul-
lis rationabiliter dubitatur. Ex eo
quod ipsius matris dei sanctitati et dig-
nitati conveniens et condignum et
fidelium ac devotorum ipsius sa-
luti et utilitati congruum et necessarium
esse videri potuisset virtutes et
laudes vite et conversacionis
eius non tacere sed alicuius
autentice scripture testimonio
commendare ad fidem et memo-
riam veritatis et exemplum vir-
tutis ac profectum nostre salutis sic-
sicud dicitur ad Romanos xv. Que-
cumque scripta sunt ad nostram
doctrinam scripta sunt ut per pa-
cienciam et consolacionem spem
habeamus. Ad idem etiam virtutes
non et gesta beate virginis su-
mam nobis paciam et consolacionis
et spem salutis prebere
potuissent maxime dum
scripture autentice testimonio
publicata fuissent. Respondetur
illud modicum quod de hac re latet
tante mentis insufficiens et in-
dignum ex dictis et auctoritatibus
patrum et doctorum vel ex scriptu-
ris occurrentium de sacris scripturis

turis et eorum expositoribus
inquirere potui iuxta stilo p-
sentis opusculi studui et potui
explicare. Innovata primo gra-
cia spiritus sancti et patrocinio ac
favore ipsius virginis gloriose
cuius laudibus digne explican-
dis proximus gloria et meritis
gloriosus licet etiam non sufficiant
lingwe angelorum super quos
est ineffabiliter exaltata. Incep-
tum saltem balbuciendo insis-
tere et audeat conari et ipsius inno-
rare quantum per virtus humana
pergerim et vita valde expedit
et proficit necessitatibus peccatorum

Quod ewangeliste de vita et virtutibus
beate virginis non omnia obmi-
serunt nec omnia conscripserunt

Circa predictam itaque dubita-
cionem absolvendam primo
advertendum est et notandum quod sed
ewangeliste et apostoli non omnia que
a christo in diebus carnis sue
dicta et facta sunt vel dixit ipsum
totaliter conscripserunt. Sed ea tantum
que ad fidem incarnacionis
et divinitatis ac humanitatis christi
et doctrine ac predicacionis et
passionis ac resurreccionis
et ascensionis eius ad celos
et aliorum operum humane redemp-
cionis per christum facte exigebantur
et sufficere videbantur. Ut Jo-
hannes in fine sui ewangelii
testatur dicens. Multa quidem
et alia signa fecit Jhesus in conspectu
discipulorum suorum que non sunt

scripta hic. Hec autem scripta
sunt ut credamus. Quia Jhesus
marie filius est christus filius
dei. Et ut hec credentes vitam
habeamus in nomine ipsius etc.
Quia videlicet horum scriptorum fides
videbatur exigi et sufficere ad
salutem. Ita ipsi ewangeliste
et apostoli non omnia que circa vi-
tam et conversacionem beate virginis per
ipsum et cum ipsa et in ipsa divi-
nitus acta et facta sunt omnibus
conscripserunt. Nec etiam omnino
tacuerunt ut igitur ad solucionem
predicte dubitacionis magis con-
grua via valeat perveniri
fortassis est videndum. Primo que
fuit illa que de conversacione et
vita ac virtutibus beate virginis
in ewangeliis et epistolis ac ac-
tibus apostolorum inveniuntur expressa.
Secunda que videantur obmissa.
Tercia qua causa vel racione
illa videri possint fuisse ex-
pressa et ista obmissa. Istis enim
tribus diligenter pertinentibus
soluta esse videtur dubitacio
predicte questionis. Que Ma-
theus scripsit de virtutibus et vita

Quantum vero beate virginis
visitacio articulorum fidei
ex dictis ewangelii que credenda
fuit et sumenda. Quia ewangelium est sancte fidei
regula et mensura. Et unus
articulus fidei sit quod christus con-
ceptus sit de spiritu sancto et natus

ex maria virgine Proinde necesse
fuit ut ewangelium insinuaret
marie virginitatem et inventionem
etc. per que ipsius exprimeret i. a que
ad perfectam cognitionem virginitatis
et inventionis ipsius ostendende
exigebantur et sufficere videba
tur Primo igitur matheus qui
in ebrayco ewangelium primum scrip
sit tum de virginitate et mater
nitate beate marie enarrari
ne ewangelica prosecutus est ipsius
genealogiam et personarum
de patribus de quibus facta fuit
promissio de christo ex tempore se
mine nascituro in principio sui
ewangelii capitulo primo incipiens
ab abraham et descendens
secundum ordinem genealogie per
domini usque ad Joseph virum
Marie quem ex ipso ordine ge
nealogie usque ad Joseph
consequenter innuit de familia
et de domo david fuisse Ex
eo quod secundum legem viri non
ducebant uxores nisi de sua
tribu Dein capitulo i describit
consequenter modum generationis christi
de maria In summa quod cum
Joseph desponsata fuisset in
uxorem tamen ipsa virgo spon
sa sponso ante quam convenirent
i. antequam Joseph eam
in domum suam introduceret
ut futuram inventa est ut
dicit Johannes vel ubi ipso Joseph
ex maritali licentia oppor
tebat ea que ex sponsa
sua habebat percipere et cognosce
vel inventa est a matre sua
et proximis ipsius virginis in
pregnata esse etc. Et quod pro
tanto Joseph cum esset vir
iustus et semper volens
custodire non sponsam. ledere
cogitaverit non velle eam
in domum suam traducere Ne
videretur eam non expectatis
legittimis nuptiarum solemp
nitatibus impregnasse vel
ab alio impregnatam prodere
in virginis opprobrium vel dis
simulando celare aliorum
vicium ad quelibet istorum vitan
dum voluit eam occulte
dimittere Ne ipsa virgo ex
occulta dimissione infama
retur et nichilominus ipsius
virginis mundo et dyabolo
celaretur et ad occultandum
incarnationis misterium ihesus
Joseph esse filius putaretur
ipse Joseph monetur in somp
nis ab angelo ut postpo
sito predicte perplexitatis sue
timore virginem acciperet in
coniugem suam traduceret ut
coniugem Et ut Ambrosius super
lucam dominus magis voluit
aliquos de fide sui ortus
et Joseph filius putari quam
matrem suam virginem de ad
ulterio infamari Consequenter
matheus de scriptura prophetica

Marie secundum ordinem genelogie
a patribus insinuata breviter
singularem generatione christi de ma-
ria virgine et maternitate
ipsius et desponsatione fac-
tam Ioseph et traditione ipsius
in domum mariti obmissa
annunciatione ad virginem et ordine
et modo et loco ac tempore nativitatis
christi de maria describit adven-
tum magorum adorantem et
christi [illegible] inquisitionem et adora-
tionem a magis cum muneribus
a christo oblatis et ipsorum reversionem
ad patriam et herodis perturbationem
et christi persecutionem et puerorum oc-
cisionem et fugam Marie et
Ioseph cum puero in egyp-
tum Postmodum in ii capitulo de-
scribit mortem herodis et re-
vocationem et reditum Ioseph et
marie cum puero de egypto
in terra iuda in civitate Na-
zareth secundum angelicam admo-
nitionem Idem in xii capitulo descri-
bit inquisitionem matris ihesu et
fratrum eius ad loquendum ei cum
esset in predicatione ad populum oc-
cupatus et factum [illegible] debet
insinuationem alicuiusdam dicen-
te ad ihesum Ecce mater tua et
fratres foris stant querentes
tibi loqui et hec ipsius ihesu re-
sponsionem Que est inquit
mater mea et qui sunt fratres mei etc.
Ultimo vero sic habetur ibi Ma-
thei capitulo xiii Unde christo de-

therentes et ipsum propter humilitatem
et paupertatem parentum suorum scilicet
Marie et Ioseph et despicientes
leguntur dixisse Unde huic tanta
sapientia Nonne hic est filius
fabri scilicet Ioseph qui fuit fa-
ber carpentarius lignorum
Nonne mater eius maria Hec
itaque sunt que circa procreationem
marie de patribus et singularem
generationem christi de ipsa et circa tradi-
tionem ~~scripta et expressa a matheo~~
eius et vitam et actus et edu-
cationem et curam ipsius ihesu
a maria et ihesu habentur scripta et
expressa a Matheo in suo evangelio.

Que marcus scripsit de vita et
virtutibus beate virginis gloriose etc.

Marcus vero in suo evangelio
secundum quod dicit Augustinus
in libro contra faustum videtur
esse quasi quedam recapitu-
latio et breviatio eorum que
a matheo scripta erant nec de
procreatione Marie aliquid tribuens nec
de generatione christi de maria.
Nec de gestis aliquibus circa ip-
sam vel ab ipsa Nec de ipsius christi
educatione et curatione a parenti-
bus facta aliquam mentionem facit Sed
ista omnia supponendo a ma-
theo plenius scripta qui tamquam
primus conscriptor evangelice hystorie
ab origine humanitatis et huma-
nitatis christi altius incepit
suum evangelium nativitatem et
descriptionem Ipse marcus suum ev-

uangeliu incipit a predicacione
iohannis tamquam approprinquioribus
inchoanda Patet capitulo iiii° hec
quo solummodo de matre marie i°
tetigit quod quaerebat una cum fra-
tribus eius scilicet cognatis eius loqui
ihesu cum in templo predicaret
ut patet hitum e Math xii
Et quod iudei xpistum despicien-
tes dixerunt Nonne iste est
faber filius marie frater Iaco-
bi et Joseph et Symonis etc.

Nunc lucas scripsit de vita et
virtutibus Beate virginis

Lucas vero qui ut dicitur
fuit enim sicut de ore b.
virginis conscripsit quod patet ex
eo quod missione angeli ad
ipsam virginem et eius collocu-
tionem describit cum missionem et
allocutionem nullus preter ipsum
angelum et virginem interfuit ab
alcioribus incipiens capitulo primo videlicet
ab renunciacione nativitatis Johannis
et ipsa nativitate latius prosequitur
evangelicam hystoriam mox
describens angeli missionem
ad virginem et ipsius salutationem
et annunciationem conceptionis et
nativitatis xpisti de ipsa virgine et deinde
accessum illius ad elyzabeth cog-
natam suam et eciam mutuam sa-
lutacionem et congratulacionem et prophe-
ticam exultacionem ad invicem
Et moram et mansionem ip-
sius apud elyzabeth usque ad
nativitatem Johannis deinde capitulo ii°
describit ascensum Joseph et

marie de Nazareth in Beth-
leem ad professionem census
et ipsius Marie partum in beth-
leem Et materna tractacionem
et curacionem nati infantis
Quem enim ipse suis manibus
pannis involuit et reclinavit
in presepio sicut fenum et angelo-
lorum apparicionem et admiracionem
Nativitatis xpisti ad pastores
et pastorum inquisicionem et
invencionem infantis invo-
luti pannis impositi in prese-
pio et pastorum congratulaciones
et collaudacionem et conservacionem
omnium predictorum verborum et gestorum
in corde Marie et ipsorum collacionem
ad ea que legerat de nativitate
xpisti et humanitate prophetica
et sibi a sancto spiritu revelata et
ab angelo sensibiliter annun-
ciata Mox deinde narrando
describit pueri nati circumcisionem
et nominis ihesu imposicionem ac matris
ipsius purificacionem secundum legem
et presentacionem et oblacionem in tem-
plo et eius suscepcionem a Syme-
one in ulnas suas et ipsius
Symeonis exultacionem et prophe-
ticam congratulacionem Et super
omnibus predictis Joseph et
marie admiracionem et Symeonis
et Anne propheticam benedictionem
et manifestacionem xpisti nati ad eos
qui expectabant redempcionem
Israel deinde describit annuas

recessum parentum ihesu in iherusalem ad diem festum et pueri ihesu cocomitacionem cum eis usque ad annum xii. ascendens cum parentibus remansit post eos in urbem usque dum de cetero requisitus fuit a parentibus et inventus in templo in medio doctorum audiens et interrogans illos ita ut mirarentur super prudentiam et responsis eius ubi mater eius dixit ad eum fili quid fecisti nobis sic etc. et respondit Quid est quod me querebatis etc. Deinde reversionem et descensum ipsius cum parentibus in Nazareth ubi cum eis mansit et erat subditus illis proficiens etate et sapientia et gratia coram deo et hominibus Et quod mater eius omnia verba hec et gesta conservavit in corde suo et hoc ut dicit epyphanius ut oportuno tempore revelaret evangelistis ad scribendum et apostolis ad predicandum Deinde in sequentibus sui evangelii lucas non facit mentionem beate virginis vel aliorum doctorum vel gestorum ab ipsa vel circa ipsam nisi capitulo xi referens quod extollens vocem quedam mulier de turba dixit ad ihesum Beatus venter qui te portavit et ubera que suxisti Nam beatitudinis commendacionem matris sue christus mox approbavit dicens Quinymmo ipsa eciam est beata et solum ipsa Sed etiam beati sunt qui audiunt verbum dei .i. me qui sum verbum dei dei et custodiunt illud credendo et recipiendo et conservando

Que Johannes scripsit de beata virgine

Johannes vero qui ultimus in ordine temporis scripsit suum evangelium post tres alios potres evangelistas tamquam volens negocium principaliter circa divinitatem exprimens christi doctrinis et operibus et virtutibus ostendendam et probandam non facit mentionem matris christi nisi in duobus locis scilicet capitulo ii. Habens Quod nupcie facte sunt in chana galilee Et quod mater ihesu erat ibi et deficit vino in convivio nupciarum dixit ad ihesum vinum non habent Et ihesus respondit ei Quid michi et tibi est mulier Nondum venit hora mea Et quod deinde mater eius dixit ministris eius Quodcumque dixerit vobis facite Item capitulo xix. scribit Quod stabant iuxta crucem ihesu mater eius Et soror matris eius Et quod christus iam moriturus matrem tantamque sua cura et providencia desolandam vite sua commendavit Johanni tamquam matrem filio et Johannem marie tamquam filium matri dicens mulier ecce filius tuus Deinde discipulo Ecce mater tua et quod ex illa hora accepit eam discipulus in sua .i. in suam curam et custodiam Que in aliis scripturis autenticis habeantur de vita beate virginis

Hic solum scribit et refert lucas actuum
1° c° 2° de apostolis et discipulis post ascensionem

Hec itaque sunt que de con-
dicione et conversacione et vi-
ta et actibus beate virginis in die-
bus carnis domini nostri ihesu christi evangelis-te
inveniuntur conscripsisse. Ceterum de
vita et conversacione beate virginis
post christi ascensionem dicitur versi sunt
in ierusalem et ascenderunt in cenacu-
lum ubi manebant petrus
et iohannes et andreas et iacobus
et ceteri et erant omnes unanimiter
perseverantes in oracione cum
mulieribus et maria matre ihesu
et fratribus eius etc. Paulus vero
apostolus ad Gallathas iiii°. hic
solum tangit in tempore gracie
de beata virgine. Et ubi venit
plenitudo temporis misit ihesus fi-
lium suum factum ex muliere etc.
non faciendo mencionem de
nomine vel persona ipsius vir-
ginis tamquam ibi circa alia
rerum declarandam occupatus

Quod preter scripturas autenti-
cas alia quedam apocrifa
inveniuntur de vita et virtutibus

Que vero beata virgo Beate virginis
virgo post ascensionem ges-
serit sive virtutes et miracula
siqua fecit et de conversacione et
vita et actibus ipsius in apostolis pre-
dicantibus et provincias divi-
sas et regna in sortem predica-
cionis accipientibus et de beato
ipsius transitu et assumpcione in
anima et corpore nulla scriptura
autentica invenitur preter quod
eciam plures librorum de hac ma-

teria apocrifi reputantur
sicut qui cum ad auctoritatem
sui conscriptum ad gestorum fidem
et veritatem pretermittunt exemplar
quorundam sanctorum videlicet Dionisii
Dyonisii Epyphanii et Iohannis
damasceni quorum sanctitate in-
ter debet fidem tamquam nar-
ratoribus et amatoribus veritatis

Causa de causa quedam sunt
scripta et quedam obmissa in
ewangelijs de beata virgine

Qua vero racione illa
que de vita et actibus beate
virginis sunt per ewangelistas
expressa et conscripta. Et ista que-
dam precipue sunt obmis-
sa et per aliquam scripturam au-
tenticam non expressa ex sub-
sequentibus aliquatenus videri poterit
et haberi. Primo supponendum
est et diligenter attendendum
quod sicut dicit beatus Paulus Si non
solum de auctore cadit sine sacra-
mentu dei nequaquam putandum
est de ore ewangelistarum qui
sancto spiritu inspirati ewangelia
conscripserunt verbum superflue-
re dedisse vel ipsos aduncarum
ad ewangelice hystorie perfeccionem
obmisisse si tamen verba ipsorum
diligentem habeant inspecto-
rem qui noverit sugere mel
de petra et oleum de saxo durissimo
etc. Ad declaracionem itaque
predicte dubitacionis quare

videl3 vt dcm est circa vita
z ɔsuacom bte virginis in
diebꝰ carnis dni nri ihesu x
Illa pdicta sunt expssa z ista
obmissa Dicendū q scriptores
hystoiar ad scribendū lucide
z pfite dirigunt hac reglā z
mensurā vt illa pcipue ponat
z prosequant que ad eorū
pncipalem matiam z inte
tom exprimendam z mutanda
exigi z suffice videbant Ob
miss illis q ex latē vel a re
motis assūpta z inducta in
tentom scribentis frustrarent
vel min forsitan iuuaret
z rerz seriem z scribendi ordi
nem pturbarent Vn sit
dt Augꝰ ꝯ faustum Scriptura
sacr a qua omis ōtus simo
monis z flos rethorice eloqu
tōis surpsit ex ordine inue
nit diligent intuentibꝰ
ɔtexta hac eadē regla z men
sura ppt quod scripti libri Ge
nes et alior sacror libror
hystoie testamenti veteris la
cīuē de desptibꝰ pquor ge
neralz z successionem pnci
palit intendebant deveni
re ad xm de Abraham seie
et de familia z de domo dauid
sm promissiom nasciturū
no currunt tā vitam z actꝰ
prm alia prosequi nisi q

ptinebant ad seriem pgna
tōis filior a patribꝰ vsq
ad xpm z ad expssiom eor
q per ipos vel circa ipsos
diuinitꝰ dicta et circa z facta
sunt ad significatiom et mis
teria futur z ad correctiōe
z informatiom mor z vite
recipientiū z legentiū ipos
libros Iuxta illud I Cor
X. Hec omia in figura ɔtin
gebant illis scripta sunt aut
ad correctiom nram in quos
fines seclor devenerut.
Vn Augꝰ pdicto libro ɔtra
faustum dicit Quod si qua
non lucida misticis significa
tōm vel ad ɔtinencia vite
z mor ɔdicōm in sacris libris
posita videntur Non sunt hu
da nisi tamqm quedam in
terposita ad ɔtinuacōm tex
tus lre iuxt rerz gestar
ordinem et ɔsequentiā hys
toie ɔscribendam sit claui
z tenacula veniunt in ɔpo
sitom domus vel tamqm p
tes pncipales sz tamqm vincla
z colligamenta ear **Assignaco
tōis quare ista sunt scripta
ab ewangelistis et illa ob
missa de bta virgine**
Quoniam itaqz vt pdcm est
principalis intencio ewangelistar
in scribendo hystoriam ewan
gelicam fuit annūciare et
manifestare mundo saluatorem

et salute humani generis electis
a deo predestinatam et preparatam et
patribus in scripturis sanctis
predictam et promissam in
Ihesu Marie filio tamquam in
vero messia i. christo esse mun-
do exhibitam et collatam. Propterea
Christum deum et hominem factum
et eius predicationem et passionem
et resurrectionem et ascensionem
et cetera opera reparationis huma-
ne propter quod ipsa hystoria
dicitur evangelium i. bonum vel bona
annunciatio. Ipsi evangeliste
sunt cognomine sive narratione
et prosecutione imponere nominatum
necessarium casu quibus predicta
opera humane reparationis hu-
iusque in christo et per christum secundum evan-
geliorum continentiam credimus
et tenemus esse impleta. Ea
vero sine quibus penitus et per-
fectus incarnationis et passio-
nis et redemptionis opera fieri
non sunt esse credi et teneri
nichilominus potuerunt. Ita quod
posita vel obmissa nichil vel
non multum facerent propter vel tamen
hic obmitti potius secundum quod
exigebat evangelice hysto-
rie veritatis simplicitas
et breviter commoditas et com-
munis credulitas que tria
sunt prima et precipua lex re-

gula omnis historie conscribende
et maxime evangelice quod ex eo
quod scribenda et notescenda erat
que omni tempore homini sapientibus
et simplicibus magnis et humili-
bus divitibus et pauperibus mas-
culis et feminis liberis et servis
et propterea omnis invenire debuit sermo-
nis et verborum simplicitate que est
amica veritatis. Iuxta illud
Proverbiorum x. Qui am-
bulat simpliciter salvus erit. Proverbiorum
xi. Verbum consumatum et
abbreviatum faciet dominus in ter-
ra. et in credulitate que est
causa acceptabilis. Psalmus Cre-
dibilia tua facta sunt nimis

Quia necesse erat quod Christus describeretur
natus esse a patribus quibus de re promisso
nasciturus erat re promissio fuit

Primo igitur circa fuit
ordinem et modum in-
carnationis Christi secundum predictum
modum describendi exige-
batur ut quia per incarnationem
deus factus est homo assumens
omnia que ad humane nature proprie-
tates et actiones et passiones
indetractabiles i. non inconve-
nientes aut indecentes
ex parte humane anime et huma-
ni corporis pertinebant evangeliste sunt
exprimentes quantum ad de quo Christus
humanam naturam assumpsit
secundum prophetias a Christo predictas.

, 520

Cum igitur xpus promissus
et predictus esset de semine Abra-
ham et de domo et familia
david nasciturus et non secun-
dum modum quo ceteri nasci-
tur homines contrahendo ori-
ginale peccatum a parentibus sed sim-
ilem modum quo xpus homo
de homine natus tamquam
filius hominis. Nichilominus
summam innocenciam et ius-
ticiam ipse haberet. Et satis-
facere posset pro nobis deo patri
tamquam innocens pro reis
et iustus pro iniustis et summe con-
tus et dilectus pro ingratis et
iniquis. Consequenter exigebatur
ut xpus nasceretur de pluribus
scilicet de abraham semine et ex
progenie david quibus de
ipso certius nascituro promis-
so facta fuit. Nam non assump-
sit nisi naturam quam redimere
voluit nec redemit nisi naturam
quam assumpsit. Nam ut dicit
Damascenus quod erat inassump-
tibile [illegible]. Et ut ipsam naturam
assumeret de virgine puris-
sima et sanctificata ab originali
et omnis originalis fomitis
putredine ut sic de ipsa naturam
humanam humanitas assumeret
que nullam culpam vel ma-
culam ab ipsa contraheret. [illegible]
Nam ingreditur sine ma-
cula et operatur iusticiam etc.
Cur necesse erat ut mater xpi de
scriberetur nata esse de semine
illorum patrum et ut eorum mater virgo

Quantum ad predicta quo de-
necessitate exigebatur ut per
eorum describeretur matris
xpi progeniacio a predictis et
ipsius xpi generacio de matre
descendente de semine abra-
ham et stirpe david et ipsius
matris xpi virginitatis et vir-
ginalis concepcio et virginitas
occultaretur et ipsa incarnacio
usque ad tempus oportunum ce-
laretur mundo et dyabolo propter
quod dyabolus semper in dubius
et incertus mansit de xpo utrum
ipse esset purus homo vel
deus et homo tandem in ipso
dubio cepit ut patet in
hymno. Hoc autem totum
[illegible] in principio sui evangelii
sufficienter esse persecutus de-
scribens primo progeniacionem
matris a patribus patribus inci-
piens ab abraham et descen-
dens per tribum iuda usque ad
david et deinde ab david
usque ad Joseph virum marie
sicut tunc dicebatur ut generacio
marie insinuaretur fuisse de
domo et familia david. Na-
sci scriptura ut consuevit fe-
minas per se genealogizare sed
per viros suos quia secundum legem
exceptis solis regibus mulie-
rum quibus licebat propter

conventum bonum parentes contrahere
matrimonia cum certis viri-
nis. Alii iudei non ducebant
uxores nisi de sua tribu et
familia ne distinctiones tribu-
um et familiarum ad invicem
permixte confunderentur. Ut nes-
ciretur que de qua tribu iu-
da et progenie david processis-
sent et nascitur. Deinde ma-
theus nativitatem marie a pre-
dictis patribus subiungit et pro-
sequitur singularem generacionem
que de maria sic dicens. Christi
generacio sic erat etc. Generaliter
diceretur maria quidem est nata
patribus predictis secundum legem commu-
nem quo nascuntur filii a pa-
rentibus scilicet viro et muliere
et per ymo cum peccato et peccato origi-
nali. Christi autem aliter generacio
de maria sic erat id est aliter et
singulariter contra naturalem et
communem legem sic se habebat.
Cum esset inquit despon-
sata mater ihesu Maria Joseph
sed non dum tunc nec postea viro
suo ei carnaliter copulata.
Sed solummodo desponsata deo
sic providente ne postmodum
de spiritu sancto concipiens adultera
putaretur. Sed ut propter despo-
sationem fama marito fama
virginis illesa servaretur et in-
carnacionis misterium celaretur.
Sed contra opinionem publicam
ex desponsacione et tractacione

educcione in domum suam
Joseph filius putaretur. Et ut
non solum pro fide et veritate mater-
nitatis sed eciam servate puri-
tatis virginitatis testimonium nisi vir-
ginis non deesset. Angelus
ulterius describitur Joseph in
somnis apparuisse dicens
Joseph fili david noli timere
id est accipere mariam coniugem
tuam. Nec coniugem intro-
ducere et tene sine timore du-
bitacionis et suspicionis. Quod
enim in ea natum est de spiritu
sancto est scilicet Quod non est virgin-
itatis castitatis corruptor sed
ornator et conservator. Et michi
omnino virgo concipiens et virgo
manens mater vera et perfecta
erit et pariet filium non commu-
nem Sed ihesum qui interpretatur sal-
vator quia ipse salvum faciet
et populum suum a peccatis eorum. Sic
ergo originem humanitatis
christi et nativitatis marie matris eius
pulcherrimo et sufficienti ac
necessario ordine narracionis
evangelice. Matheus insinuat.
Ita tamen quod istis descriptis mox
festinans ad sequencia evangelice
hystorie obmissa angeli mis-
sione ad virginem et annunciacione
et modo ac ordine concepcionis
et nativitatis christi. Mox incipit de-
scribere ea que cum nato christo
subsecuta sunt de adventu scilicet

magorum ab oriente et natum xpi
inquisitione et inventione et
adoratione et de herodis tur-
batione et illusione magis ad eum
minime reversis et deinde de xpi
persecutione et infancium occisio-
ne et fuga ioseph et marie
cum puero in egyptum
et revocatione et reditu ipso-
rum in terram israel post mor-
tem herodis. Quod lucas expresse scribit vera
Lucas vero virginitate et ma-
lucius ternitatem marie xpi
et lucidius de scribendo ortum
nativitatis et infancie salva-
toris plenissime et pulchrius
premissa narratione annuncia-
tio et nativitatis iohannis baptis-
te prosequitur tempus et modum
et ordinem missionis an-
geli ad virginem et salutacio-
nis eius virginis et allocucionis
eius et annunciationis concep-
tus et partus virginalis et appari-
tionis et annunciationis an-
geli ad pastores et manifestationis
et inventionis pueri in presepio
a pastoribus. Et deinde obmisso
adventu magorum et herodis
persecutione et infancium occi-
sione et fuga ioseph et ma-
rie cum puero in egyptum
et ipsorum reditu in terram. Vel de-
scribit pueri circumcisionem et ipsius
in templo presentationem et susceptionem
pueri a Symeone in ulnas et
eius propheticam exultationem et
gratulationem et anne confessionem
et diversorum de puero ihesu opinio-
nem et admirationem et marie et
ioseph ad miraculum super omnibus
predictis et ascensum pueri
cum parentibus in ierusalem in tem-
plum ad diem festum et rema-
sionem in templo in medio doc-
torum et reversionem cum illis in
nazareth et subiectionem filia-
lem ad ipsos. Hec omnia predicta
de nativitate et infancia sal-
vatoris et cura et diligencia
parentum circa puerum xpm
natum ipsum quoque ad assumpte huma-
nitatis solacium in primo or-
tu sue nativitatis et ad officium
et obsequium pie matris per-
tinent erga filium describunt
evangeliste hystorico more sim-
pliciter absque laude et commen-
datione narrando ne secundum
quod dicit Ambrosius magis
viderentur virginis laudato-
res quam simplices hystorie
conscriptores nobis de tanto opere
relinquendo et nostre diligen-
cie et merito reservando ipsius
virtutes et virtutum laudes ad
honorem gloriose virginis
marie dei ex eorum narra-
tione hystorica eliciamus
et excerpamus. Quam dignum et ne-

ressitiuum est ex parte laudem
virtutum virginis matris Christi exhibere
Quum itaque et notare etc.
A ewangelistis dicta eius que
ad fidem pertinent virginitatis et vere
maternitatis beate marie virginis
matris dei et ad gloriam assump
te vultum pertinent videbantur
nota sicut predicta sunt descri
bentur et credimus et teneremus
christum conceptum esse de spiritu sancto
et natum de maria virgine sicut
articulus fidei tenet de christo
ergo nobis de Luca insinuat
virtutes et laudes ipsius virginis
ex hiis que ubi praeterita circa ip
sum dominum Iesum sunt acta et ges
ta sunt mente diligente et
devocione fervente quantum ipsa
nobis obtinere dignata est
sicut exhibere et ut potuimus tamen
conscripsimus pro sicco modulo et men
sura in modum devotionis et
devotionis ipsius virginis incul
care attendum est itaque ex puri
tate virginitatis ipsius quam insi
nuant evangeliste matheus et lucas
prout ipsam describunt resultat
omnis virtus virginalis pudoris
et discipline iuxta illud Ecclesiastici xxiv
Ego quasi vitis fructificavi
suavitatem odoris et flores
mei fructus honoris et honestatis
Secunda autem maternitatis ipsius
quam describunt similiter resultat
virtus mutue dilectionis et
diligencie ipsius virginis er
ga filium iuxta illud ibidem Ecclesiastici xxiv

Ego mater pulcre dilectionis
et diligencie ipsius virginis gratia
et timoris et agnicionis et
sancte spei etc. Pulchra dilectio
dicitur in qua servatur ordine
debito pulchritudo. Item in dilec
tione attenditur in quantum di
lectio magis ordinatur ad
causam et ad modum et fi
nem recte diligendi ex quibus
surgit dilectionis debitum
et instinctus et affectus qui in
stinctus et effectus est triplex
scilicet naturalis quo mater diligit
filium tamquam sibi naturalem si
militudinem quia ut pro
verbiorum xiii Omne animal
diligit sibi simile etc. ergo
magis simile magis diligit
et maxime simile maxime
diligit. Et naturalis dilectio
quo mater diligit filium tamquam
suum fructum et prolem iuxta
illud Ephesiorum v. Nemo umquam
carnem suam odio habuit et
nutrit et fovet et diligit.
Mater autem et filius sunt
una caro. Et dilectio spiritualis
quo mater diligit filium ad
vitam et bonam fidem sic illa
pia et sancta mater ii. Machabeorum vii
dixit Peto fili aspicias in
celum et terram et ad omnia
que in eis sunt et intelli
gas quia ex nichilo fecit illa

de9 Ita fit vt non timeas car
nifices istos etc. Pulcra ergo di
lectio tua d2 qn affectus nat
et carnalis in spualibus non re
pugnant sed concordant et constant
Et hec pulcritudinem dilectionis
Beata virgo in summo habuit erga
suum filium qui in passione
filii sui habuit summum dolo
rem et compassionem naturalem de
filii passione et morte et sum
gaudium et exultacionem spi
ritualem de humani generis re
dempcione habuit eciam summum
timorem reuerentie ad filii di
uinitatem qui non concludebat
summam dilectionem quam habuit
ad ipsius humanitatem et de opere
et mistio incarnacionis su
mam scientiam et cognicionem cer
tam non excludebat perfectam
fidem et certam spem eximiis
virtutibus congruenter includebat
certitudinem infallibilem.
Etiam ex cludebat ~~certitudinem~~
~~infallibilem~~ vnde propter quod
vel merito dicat Ego mater pul
cre dileccionis et timoris et
agnicionis et sancte spei etcetera
Nota ex descripcione ewangelista
tertia resultare in virginitate matris
Christi commendanda etcetera

Primo igitur dicamus de vir
ginalis disciplime vir
tute et perfeccione que
iuxta descripcionem ewangelistam
pullulauit et germinauit in ipsius
beate virginis verbis et operibus sicud
virga flos erumpens et se ori
dens in fructibus. Sciendum
certo quod ad puritatem et perfectam
virginitatis exigitur tria. Vnum
quod est materiale in virginitate scilicet
incorrupcio corporis. Aliud vero
quod est formale videlicet inma
culatio mentis que duo tangit
Apostolus. I. Cor. vii. dicens quod mu
lier innupta et virgo sancta cogi
tat que domini sunt vt sit casta
mente et corpore. Tercium autem
quod est vt finale bonum virginitatis
scilicet disciplina virginalis. Iuxta
id prouerbiorum xi. Mulier graciosa
sit inueniet gloriam. Sapie
vi. Inicium sapientie est verissima
concupiscentia discipline disciplie
quia in disciplina tenere virgines
fatue in ewangelio reprobantur
Math. xxv. Singulorum trium ex
ewangelista narracione resultat
excellentia laudanda in bea
ta virgine. Primo summa in
corrupcio corporis quia lucas
expresse expellat eam virgi
nem dicens Missus est an
gelus gabriel a deo in ci
uitatem gallilee cui nomen
Nazareth ad virginem despon
satam viro cui Ioseph etcetera
Cui subditur et nomen virginis
maria etcetera. Ex quo colligitur
quod ipsa fuit virgo ante concep
tum et partum. Quod eciam
virgo mansit in conceptu et

ptu pz mathi i° ubi dicit quod inventum est in utero huius de spiritu sancto. Opus autem factum est in utero huius de spiritu sancto. Opus autem factum est non est virginitatis violator sed custos et consultor. Quod etiam patet per virgo permansit patet luc. i° ex verbis ipsius cum dixit Quo fiet istud quoniam virum non cognosco glosa i. non cognoscere propono. Maria ipsa prima inter mulieres sine precepto sine consilio et instinctum obtulit munus virginitatis. Nec obstat huic voto virginitatis ipsius quod fuit desponsata Joseph quia illud votum fuit conditionale itaque si placeret voluntati divine sic dicit Bernardus. Ne si absolute voverit videretur de se presumere sed potius voluit se divine dispositioni submittere. Secundo resultat in beata virgine laudanda summa immaculata mentis que ostenditur ex eo quod angelus eam plenam plenam gratiam vocavit ergo consequenter intus summe immaculata fuit que secundum Anselmum ea puritate nitebat qua sub deo maior nequit intelligi per quam fiat cor meum immaculatum in iustificationibus tuis. Tertio resultat laudanda in beata virgine

necessaria virtus discipline virginalis que in virgine disciplinata pendit et consistit in duobus. Primo in retinendo se regendo et habendo ad se ipsam in hiis que pertinent ad virginalem disciplinam.

De quinque virtutibus ipsius manifestatis circa ipsam in annunciatione

Primo itaque beata virgo in regendo et habendo se ad angelicam salutationem ut scribit lucas primo manifestavit in se virtutem discipline virginalis quinque modis. Primo quia mansuete audiuit et recepit angelicam salutationem non temere recusando nec superbe recusando sicut faciunt fatue virgines. Sed se humiliando et inclinando iuxta id psalmi Audi filia et vide et inclina aurem tuam. Judith xi° Que sum ego ut contradicam domino meo. Quod innuit lucas dicens Que cum audisset etc. Ecclesiastici v° Esto mansuetus ad audiendum verbum dei. Jacobi i° Cum mansuetudine suscipite insitum verbum etc. Hec autem est virtus et opus virginis prudentis. Prima ut dicitur proverbiorum xviij° Qui prius respondet quam audiet stultum se esse demonstrat. Secundo

va resultat in bta virgine lauda-
da summa i maculatis ment
que ondit ex eo quod angelus
aut eam plenam gratia vocavit
quia non clamose sed secrete
apud se turbata fuit in ser-
mone angeli s. de salvatoris
novitate de nativitatis dignitate
decoratu dei dignitate tunc turbatio
causa fuit. Quia perpendebat
in se singularitate nature hu-
militatem persone insufficientiam
virtutis et gratie. Et propterea repu-
tabat se indignam et insuf-
ficientem ad salutationem tam
honorabilem tam amabilem
et tam consolabilem. Iuxta illud
ps. Quis est homo quod me-
mor es eius aut filius hominis
quoniam reputas eum. Tercio quod
districte et prudenter cogitavit
qualis esset ista salutacio propter
quam sui sexus et infirmi-
tas nature confortabatur et hu-
militas persone sic exaltabatur
et virtutum insufficientia supple-
batur. Insinuando virginem sa-
lutantis et salutationis vir-
ginitatem in eo quod dixit Ave
gratia plena et summa familia-
ritatem cum singulis. Dominus tecum
Et sua super omnes mulieres sin-
gularitatem cum addit. Benedicta
tu in mulieribus. Cogitavit
itaque qualis esset ista salutatio

non dubitando nec diffidendo
sed credendo consenciendo et con-
fidendo de divina bonitate et
angelicorum verborum veritate et
divinorum promissorum fidelitate a
finitate. Iuxta illud ps. Fidelis do-
minus in omnibus verbis suis.
Et sanctus in omnibus operibus suis
Prov. xxv. Aqua frigida
aque sicienti nuncius bonus
de terra longinqua etc. Quar-
ta quia salutatione audita ma-
ture et se turbata secrete cum
deum cogitasset discrete et racionabi-
liter qualis esset ista salutatio
cuius suscepta annunciatione
divini oraculi et secrete singula-
riter interrogavit racionabiliter
Quomodo inquit fiet istud s.
ut filium concipi sciencia et pariam
quomodo inquit fiet salvo voto
castitatis ut scilicet reddam deo vo-
ta mea que distinxerunt la-
bia mea. Quomodo fiet ad im-
pleto desiderio consumando virginitatis
Quia ut dicitur Proverbiorum
xiii. Desiderium si impleatur
delectat animam quomodo fiet
completo proposito dominum volui
Iuxta illud Ysaie xlvi. Ego dominus
consilium meum stabit et omnis vo-
luntas mea fiet etc. Interrogavit
aut non defectu quod utique red-
didit et in quod consensit. Sed
de ordine sive modo quomodo non
quesivit utrum fiet istud sed

quod fiet uniti tenendo et ar-
dendo secundum scripturam sacram quam
noverat rectissime futurum esse
ut virgo conciperet et pareret. Quarto
quia mox per angelum infor-
mata de modo quo ipsa di-
vina virtute mater fieret ma-
nente virgo credidit fideliter et
sic conclusit Ecce et consensit hu-
militer cum addidit ancilla
domini. Exhibuit in se impleta op-
tinuit desiderabiliter cum subiungit
fiat michi secundum verbum tuum. Proverbiorum
x°. desiderium suum iustis dabitur
Psalmus desiderium cordis eius tribuisti ei

De virtutibus ipsius ostensis ad ignatos et notos

Manifesta est igitur ipsius
circa beatam virginem in ista an-
gelica salutacione et annuncia-
cione et allocucione et ipsius
interrogacione et responsione. Primo
virtus virginalis benignitatis
quia angelum audivit et verba
eius suscepit mansuete. Psalmus
propter veritatem mansuetudinem
et iusticiam et deducet te mirabiliter
dextera tua. Secundo virtus profunde re-
cognicionis quantum ad ipsius
simplicitatem quia non clamo-
rose sed apud se verba est humi-
liter et secrete sed non con-
tendo nec resistendo verbis
angeli. Luc. 1°. Quia re-
spexit humilitatem ancille sue
ecce enim ex hoc beatam me dicent

omnes generaciones. Tercio virtus
summe discrecionis quantum ad vir-
ginalem prudenciam quia co-
gitabat discrete qualis esset
ista salutacio. 1 Cor. 7. Vir-
go sancta cogitat que domini sunt
ut sit sancta mente et corpore.
Quarto virtus diligencie
quantum ad votum ob servacionem
virginalis custodie provide-
ciam. Quia interrogavit et
inquisivit diligenter de modo
dicens Quomodo fiet istud etc.
Job xxix. Causam quam nescie-
bam diligenter investigabam.
Beda. Quomodo fiet istud ut fiat
ipse deus testis conscientie mee votum
esse ancille sue non contrahere
virum. Quia instituit legem quo or-
dine placebit sibi ut fiat
istud. Si oportuerit me fran-
gere votum ut pariam talem
filium gaudebo de filio et
doleo de voto et proposito fiat
tamen voluntas eius. Si vero con-
cipiam virgo et pariam virgo quod
utique si deo placuit impossibile
non erit. Hec sancta tunc vere
sciam quia respexit dominus humilitatem
ancille sue. Quinto virtus per-
fecte fidei et obediencie quia con-
sensit fideliter et exhibuit se
humiliter et submisit se totaliter
voluntati dei cum dixit Ecce
ancilla domini fiat michi secundum verbum
tuum. Ecce est verbum summe fidei

et credulitati que debebatur no-
vitati operis incarnacionis Jere-
mie xxxi Novum faciet do-
minus in terra femina circumdabit
virum etc. Hec magnitudo fidei
ipsam virginem summe bea-
tificavit Luce i Et beata que
credidit quoniam perficientur que
dicta sunt ei a domino Ancil-
la est verbum summe humilitatis
que debebatur dignitati di-
vine dignacionis Luce i
Quia respexit humilitatem
ancille sue ecce enim ex hoc
beatam me dicent omnes
generaciones Hec humilitas beatam
virginem ad summum exalta-
vit Luce xviii etc. Omnis
qui se exaltat humiliabitur etc.
Fiat michi secundum verbum tuum etc.
Hec erat verbum summe obediencie
et optabilitatis quod datur caritati di-
vine dispensacionis Johannis
iii Sic deus dilexit mundum
ut filium suum unigenitum
daret pro mundo etc. Hec
obediencia et optacio omne desi-
derium patrum consummavit eius
ipso verbo expressum dei filium
incarnavit, et ipsam virginem
matrem dei fecit Canticorum xv
Obviavit illi quasi mater ho-
norificata De virtutibus ipsius
ostensis in familiares et vici-
nos etc.

Secundo beata virgo in haben-
do et gerendo se ad co-
gnatos et notos ostendit vir-
tutem oppositam quia virgi-
nis decet in hiis que eius con-
petunt facienda non esse o-
ciosas sed operosas Juxta id
Proverbiorum ultimo Panem ocio-
sa non comedit Quod
beata virgo expressit et ostendit in
eo quod cum percepisset ab an-
gelo Elizabeth cognatam
suam in senectute concepis-
se filium mox post discensum
angeli ut dicit Ambrosius quasi
festina pre desiderio et leta pro
obsequio ut hylaris pro officio
exurgens abiit in monta-
na cum festinacione quia iam
deo plena non nisi ad superio-
ra tendebat et contendebat ac con-
scendebat Luce primo Vadam
ad montem mirre et ad collem
thuris etc. Ubi ostendit virtutem
familiaritatis quia intravit in
domum Zacharie cognati sui
non in domum alicuius extra-
nei Quia ut dicit super pri-
mo Vita nequam est hospita-
ri de domo in domum Ambrosius
Discite virgines marie in
publico diu conversari et notari
quia maxima cum festinacione
in domum Zacharie intravit eo
quod diu videri in publico dis-
plicebat et nos tamen et tunc
casali domos alienas quia

maria intrat solum domum cognati non extranei. Tercio ostendit virtutem officiositatis quia salutavit elyzabeth cognatam suam. Iuxta illud Eccl. xxii. Amicum salutare non confundar et a facie illius me non abscondam etc. Salutavit igitur hec est salutem ei optavit angelo nunciante didicit esse in pregnatam factam. Iuxta illud Judith 13. Benedicat te dominus in omni virtute tua qui in omni gente que audierit nomen tuum magnificabit dominus deus israel super te etc. Unde zacharias in prophecia prorupit dicens Benedictus dominus deus israel quia visitavit et fecit redempcionem plebis sue etc. Quarto extitit commendans virtutem obsequiose sedulitatis seu stabilitatis. Sap. viii°. Non habet amaritudinem conversacio illius nec tedium convictus eius sed leticiam et gaudium etc. Ita mansit apud cognatam mensibus tribus videlicet usque ad ipsius partum quia iam vi menses transierunt a concepcione Johannis iuxta verbum angeli dicentis Et hic mensis est sextus illi que vocatur sterilis etc. Et in mense nono instabat ei partus quia a concepcione Johannis que facta fuit septima die exeunte septembri usque in die nativitatis que facta est viii kalendas

Julii invenitur xxxiii ebdomade et unus dies Ita quod ut narrat Epyphanius Beata virgo nativitati Johannis interfuit ipsumque puerum natum prima suis sanctissimis manibus suscepit quo inter natos mulierum nemo maior surrexit. Ambrosius. Discite virgines quia sedulitatem exemplo marie debitis cognatis pregnantibus exhibere. Invitatur cristus matrem suam virginem mulierem et in nupciis quibus fuit

Tercio beata virgo vocavit ergo ad familiares et vicinos exhibuit commendans virtutem benignitatis ut scribitur Johannis ii°. Cum nupcie facte sunt in chana galilee et quod mater ihesu erat ibi scilicet non tamquam vocata ut aliena vel ignota sed prius veniens tamquam familiaris et cognata sponsi id est iohannis ewangeliste ut quidam expositores volunt propter quod erat ibi tamquam ex congruo et debito familiares et notos propter cognatam. Benignitas autem beate virginis in eo quod ipsa interfuit illis nupciis propter excutiendum tristitias ibidem existencia propria substanciis propter quas ibidem credit interponit interfuisse primo ut bonum imperaret sua presencia

approbaret et honoraret iuxta
illud ad hebr. xiii. Honorabile
est coniugium in omnibus et tho-
rus immaculatus. Secundo ut nuptia-
rum ipsarum defectum sua clemen-
cia revelaret propter quod insi-
nuando dixit filio vinum non
habent. Tercio ut convivantes
sua provisione et impetracione
letificaret et convivium consua-
ret. Psalmus Et vinum letificat cor
hominis etc. Quia igitur in nup-
ciis illis tam hystorice quam
allegorice acceptis deficiebat
triplex vinum. Primo vinum ne-
cessarie provisionis de quo
dicitur proverbiorum ix. Bibite vinum
quod miscui vobis de quo vino
intelligendum sit adiungens
et ambulate in vias prudencie
vero est necessarius providencie. Secundo vi-
no optato consolacionis de quo
dicitur proverbiorum penultimo Da-
te vinum hiis qui amaro sunt
animo. Tercio vino comode et
congrue socialis de quo
dicitur psalmus Calix meus inebrians
quam preclarus est etc. Isto nempe
triplici vino deficiente dicit
mater ihesu ad eum etc. vinum
non habent non rogat sed insi-
nuat. Super quo verbo dicit hu-
go de sancto victore in tractatu de
modis et speciebus oracionis quod
nobilissima species oracionis est
insinuacio qua solent uti filii

ad parentes et amici ad amicos
et ministri ad procuratores vel
dominos. scilicet non petendo sed
insinuando cum filius ad patrem
non habeo calceos vel tunicam
ad amicum non habeo semen ad
seminandum vel minister ad pro-
curatorem vel famulus ad dominum
non habeo tunicam vel equum
confidens solam insinuacionem
sufficere loco peticionis. Que
insinuacio hic in beata virgine
innuit confidenciam petentis
secundum illud Spera in domino et fac bonitatem
psalmus Revela domino viam tuam
et spera in eo et ipse faciet etc.
Et concedat benivolenciam
concedentis iii. R. ii. Petere
mi neque enim phas est ut aver-
tam faciem tuam etc. Et condit
complacenciam obtinentis hester
v. Quid vis regina hester
que est peticio tua etiam si di-
midiam partem regni mei pe-
tieris dabit tibi. Dicat ergo
ei ihesus Quid michi et tibi est
mulier. Nondum venit hora
mea etc. Nota quod non respondit
directe ad hoc quod mater dixit vi-
num non habent sed ad hoc quod intra
voluit et intendit circa defectus
vini insinuacionem videlicet sua
benigna compassionem et auxi-
lii imploracionem et miraculi
exhibicionem. Credebat enim quod
filius non haberet vinum in pote-

te vel in vase materiali sed
in voluntate et potestate sua habetur
superualiter unde vini fiendi et
naturaliter defectum supplet. et matris
desiderium adimplet. Dixit ergo
quid michi et tibi est mulier et cetera
quasi diceret. Quid michi tamquam filio
tuo et tibi tamquam matri mee
secundum humanitatem est quantum secundum
divinitatem per quam possum miracula
facere et vini defectum vel de nichilo
creando quam de aqua faciendo
supplere. hoc est dicere. Nichil tibi
tamquam matri mee secundum humanitatem
debeo secundum deitatem per quam pos-
sum miracula facere. Sed quod est
debeo ex filio debito reffero
tamquam matri secundum humanitatem
ad hoc exhibendum. Nondum
venit hora id est passionis mee
instancia quando te per mortem
meam destituendam solacij
mei tamquam filij vite mee com-
mendabo Johanni. Et secundum Augustinum
in hoc dominus non intendebat
matris peticionem declinare vel
denegare. Sed distinguit di-
vinitatem quam habet a patre tamquam
potestate miracula faciendi ab
humanitate quam assumpsit de ma-
tre tamquam necessitate paciendi et com-
paciendi et cetera. Quod intendit
Christus in eo quod matrem suam
nominavit mulierem et cetera.

Nondum autem quod non
est dispensacionis vel
parvipensionis vel
honoracionis votabilia quod
Christus matrem suam in hoc loco et
in alijs quibusdam locis no-
minavit mulierem quia non
congruebat eam virginis nomine
appellari. Cuius virginitatem
voluit ad tempus occultari et sic
ber filius reputari. Nec ma-
trem eam debuit nomina-
ri quia secundum divinitatem non
habet matrem in terris sed non est
quam ad matrem virginem eam
applicavit. Quia sic omnis
mater est mulier ita et omnis vir-
go est mulier. Sed non ergo
quod sit nomen mulieris nec virgi-
nem nec matrem innuit. Ita
nec concluditur mulieris ergo non
hic non innuit mulierem
corruptam quia ipsa ab omni
corrupcione in anima et in corpore
libera et immunis fuit. Juxta
illud Sapiencie iiij. Felix mulier
coinquinata que nescivit
thorum in delicto et cetera. Nec mu-
lierem defectionem quia ipsa
fuit illa de qua loquitur proverbiorum
vltimo. Mulierem fortem
quis inveniet procul et de vl-
timis finibus precium eius. Nec mulie-
rem despectam quia ad sum-
mam gloriam et honorem a
filio exultanda fuit primo. Tem-

isti manum dexteram meam et
in voluntate tua deduxisti me
et cum gloria suscepisti me etc.
Sed mulieris nomen hic innuit
sexus veritatem quia non de vi-
ro sed de muliere Christus homo
fieri voluit propter causas que
de hoc alibi assignantur illud
ad Galath. iiii. Misit deus
filium suum factum ex muliere etc.
Et sexus ac nominis conta-
tem quia tamen virgo quam non
virgo est et dicitur mulier Et no-
tam sexus divinitatis quasi exclu-
sa in ipsa beata virgine sexus
mulieris culpa et pena est
in ipsius persona nova benedic-
tione reformatus et ab antiqua
maledictione liberatus et novo
fecunditatis et virginitatis simul
privilegio honoratus et ad su-
ma patris Christi genitrix
exaltatus ut ipsa de se merito
gratulatur dicens Quia fecit michi
magna qui potens est et
sanctum nomen eius Tunc dicit mi-
nistris etc. Dicit statim
tamen voluntas filii constanter et non
dubitans de ipsius gratia Dicit in-
quam ministris videlicet ne ipsi mini-
stri non dum prius et cognitis
Christi miraculis illud quod eis pre-
ceptus erat frivolum reputarent
sic tamen precepti nescientes et
propriis nescientes et principiis ta-

quam diffidentes et negligentes
non obedirent precipienti et
dicenti Implete inquit ydri-
as aqua etc. Dicit ergo ministris
Quod cumque dixerit vobis fa-
cite etc. O admonicio et doctrina
gloriosa qua monuit et docuit
illa que sola est gratia plena.
Proverbiorum ultimo Lex clemencie
et lingua eius Cap. iii. Doctrix
enim est discipline dei Est enim
ista admonicio et doctrina com-
pendiosa quia continet quidquid
est necessarium ad salutem Ysaie
x. Verbum consummatum et
abbreviatum faciet dominus in
terra Est etiam virtuosa quia
admonet quidquid est hone-
stum ad virtutem Sapientie viii.
Sobrietatem et prudenciam et virtutem
docet sapientia quibus nichil utilius
est homini in vita Est etiam fru-
ctuosa quia docet quidquid est
ad virtutis et salutis plenitudinem
Ecclesiastici xxiiii. In plenitudine
sanctorum detentio mea Omnia ergo
ad virtutem et salutem credibilia
et predicabilia et scribilia brevi
verbo conclusit que dixit Quod
cumque dixerit vobis facite etc.
Ista ergo sunt ipse de virginis
et virginali disciplina et virtute
beate virginis evangelice hysto-
rie describit Et quibus lau-
des virtutes eius secundum quod deus

omniu͂q͂ inspirare dignatus
fuit exhi͂ri assumi p͂ut q͂
mille laudes simp͂r valeat
v̄tuti ip̄ius ⁊ gr̄ay plenitu-
dini ⁊ multitudini ⁊ mag-
tudini adequari Quod ad

Ad r̄one ut r̄one vere
vere et mr̄is octo exi-
p̄fite nutritatis et giuntur
officiu͂ pie mr̄is p̄tinent ⁊
req̄runt͂ Octo p̄ma p̄fca ge-
neraco Sc̄a materna gestacio.
Tercio p̄sonalis lactaco Q̄r-
to sedula sollicitudo Q̄nta
sollicita educa° Sexto fidel'
allocuco et admonico Sep̄-
tim̄ cōpassio Octauo blan-
da ↄsolaco Primo igit͂ ad
i r̄om v̄e mr̄is p̄tinet p̄fca
gn̄aco q̄ue duob͂ p̄ficit͂ co-
ceptu͂ sc̄ ⁊ p̄tu mulieris Iux
illud Gn̄. iiii° Adā v̄o ↄgnou͂t
eā vxorem suā que ↄcepit
⁊ peperit Cayn dicens p̄p̄us
possedi hoīe p̄ deū etc̄ Ad con-
ceptu͂ v̄o materne req̄rit͂
duo videl͂ p̄p̄us locꝰ ⁊ p̄p̄a
materia gn̄acōnis est virtꝰ
mr̄is p̄p̄a v̄o ⁊ naturalis ma-
teria est sanguis menstruus
vn͂ ad veram gn̄acōm hūa͂
req̄rit͂ vt fiat in m̄re tanq͂
in p̄p̄o ⁊ n̄ali loco Secunda lo-
cus est de substancia n̄alis
gn̄acōis et vt fiat de p̄p̄a
m̄re tanq͂ de p̄p̄o ⁊ n̄ali m̄ia

vn͂ v̄mes ⁊ lumbrici ⁊ si q̄ua
similia nascunt͂ de corpore
hūano non dicunt͂ geniti
de homine q̄uia nō fiunt ex
eo tanq͂ p̄ naturalem
gn̄acōm q̄uia non nascunt͂
in loco p̄p̄o ⁊ ↄn̄ali neq͂ de
materia p̄p̄a ↄn̄ali hūane gn̄a-
cōis Lucas ergo c͂ra x͂ ge-
n̄acōm de materia tanq͂
de vera m̄re īnuit p̄mo illi͂
natum eē de v̄gine p̄mo
in v̄ginis vtero tanq͂ in
p̄p̄o ⁊ n̄ali loco dicens vt
innuat actum p̄ncipiu͂ hꝰ
ↄcepcōis fuisse mater
⁊ non ab extra vt ↄuit͂ pa-
teat istam ↄcepcōm fuisse
esse sine viri semine solum
ↄcipiente v̄gine etc̄ Sc̄o in-
nuit eē etiam natum de
v̄gine .s. ex purissimis car-
nibus ⁊ sanguinibus ip̄ius
v̄ginis tanq͂ de p̄p̄a ⁊ n̄a-
li materia gn̄acōis hūa͂ vt
dicit Damascenus Et sic eu-
vangelista expresse īnuit
ↄcepcōm istam fuisse esse
in v̄gine dicens Ecce con-
cipies in vtero etc̄ Q̄d post-
modū plenꝰ exponit cum
d͂t Sp̄us sc̄us superueniet
in te Etiam īnuit eam fuisse
esse v̄ginem postea subiun-
gens Ideoq͂ ⁊ quod nascet͂
ex te sc̄m etc̄ Hec aūt tria

p euangelista congruum et
necessarium fuit propter obuiandum
futurum errori heticorum maniche
chei et valentini et eorum sequa-
cium finxerunt xpm in virgi-
ne et de virgine corpus acce-
pisse Sed de celesti materia as-
sumptum corpus secum in vir-
gine corpus secum attulis-
se et illud secum ex virgine
eduxisse Absit de eo quod ipsa
assumptum esset vt dicit Aug
in libro de heresibus etc

Quod autem vere ac perfecte
maternitati beate virginis
Et vere perfecte generationem humane
in xpo non obstet nec de-
rogat sed potius perfectioni et
virtuti ipsius addat quod in ista
conceptione causa efficiens
fuit agens supernaturale
scilicet spiritus sanctus sicut patet per
Et vna ad perfectionem humane nature
in suo supposito cum sit generatio
non solum requiritur ipsius nature
virtus sed etiam sinceritas
Sinceram autem secundum philosophum in
libro de coloribus dicitur illud
quod sue nature perfectionem secundum
speciem accipit ab vno prin-
cipio impermixto vnde munda
in quo natura humana fuit vera
sed etiam sincera ex eo quod necessario
a pluribus dissimilis sit hominibus
vtputa a patre et matre conmu-
nicata non solum est in filio
vt vera sed etiam vt sincera
in eo quod genitus est de pa-
tre sine matre Ita etiam xpus
in natiuitate sua de virgine
matre sine patre non solum ac-
cepit naturam humanam vt
perfectam et veram sed etiam
sinceram propter quod ipse solus fuit
filius vnius vnice matris sine
matris simillimus quia sicut et
corporaliter ipsa fuit speciosa
inter filias hominum Ita et etiam
ipse corporaliter fuit forma spe-
ciosus forma pre filiis vt scri-
bit Epiphanius et Johannes
damascenus libro 4o capitu-
lo 12 dicens quod ihesus xpus
secundum formam et naturam humane
faciei sic habuit vultum ob-
longum frontem medio-
crem eleuatam supercilia
nigra bene magna et iuncta
Nasum equalem Aquilinum o-
culos magnos lucentes Me-
tum mediocrem inter longum
et breue Barbam nigram
et modicum prolixam Crines
capitis fuscos Intuitum et
aspectum placidum et benignum
Qualem etiam fuisse suo
modo faciem et vultum beate
virginis scribit Epiphanius
sine ex scripturis antiquis hec
ita peruenit ad eos vt scribit

ipse damascenus. Tercia secundum dei
tatem filius est similibus pri
co quod cum omnes vnice matris filii
secundum humanitatem filius fuit
matri sic vnicus vnice matris fi
lius. vnde gregorius super Ezech
omelia iii. dicit Nam secundum quod xpus
humanitatis ipse dixit se esse filium
hominis ex secundum humanitatem est
filius vnicus filii est ceteri
alii homines quia de patre
et matre nascuntur. vnde in
scriptura filii hominum pro filii
hominum vsque quo graui corde estis
Item filii autem hominum integu
mine alarum tuarum sperabunt

Nunc ad officium matris pertinet
pueri tractatio et contrectatio :

Secundo ad officium et affectum
sponse et pie matris respectu
filii pertinet materna tractatio
et contrectatio scilicet vt eadem que ge
nuit ipsum genitum prima ipsa
tractaret et contrectaret in hiis que
teneritudo etatis se humanitatis trac
tanda et facienda requirit,
quod ita alias mulieres in partu
solent facere obstetrices. licet
quedam mulieres siue pau
pertate subditi partus necessitate
vrgente non valentes habere
vel expectare obstetrices per se
sunt contente circa se sciam ob
stetrandi sic legitur Exo. primo
Nam mulieres hebree non sunt
sicut egyptie vt querant et
expectent vt obstetrices quia ipse
habent scientiam obstetrandi.
Ista virgo vero obstetricem necessario
non habuit nec expectauit cum
sine pitura esset et peperit sine omni
muliebre defectu et dolore sine
omni periculo et dolore iuxta id
Ysa. vltimo Quis audiuit
vmquam tale et quis audiuit
huic simile etc. Primo obstet
trices vice fustibant eam a
nge gliam deo vnde ipsum
prima et sola puerum natum ipsa
mox suis manibus sanctissimis
contrectauit et sic dicit Lucas
ii. pannis eum inuoluit et re
clinauit in presepio bouis et
asini super fenum Tercia Io
seph ascendens de nazareth
versus bethleem Ciuitatem dauid
ad professionem sensus secum
adduxit boue vt dicit Epy
phanius ad vendendum pro ex
pensis et processu professio
nis et asinum profectura iu
di virginis que partu iam vi
cina erat licet grauida non gra
uaretur que si portuit por
tabat sic corpus suum por
tantem non grauat Quod
ad matrem pertinet filii lactatio

Tertio ad predictum officium ve
re pie matris pertinet per
sonalis lactatio quia p

prim̃ et psonale ac nãle of-
ficiũ m̃ris est vt quem ge-
nuit lac et pbeat eumq̃
pprio lacte nutriat Multi em̃
pũi ex h' defitiat et sepius
moriunt' qr non eodem et ge-
nali sibi cibo et lacte pascu-
tur in vtero et ex̃ vtero sz di-
uiso ppt' quod d' phus in
libro de sopno et vigilia qr
multum contrium et nociuum est
pue diuiso cibo nutriri extra
vterum q̃m illo quo est nutrit'
in vtero et maxime si aliene
nutrices vtunt' vino qr vi-
nu fac' lac tenue et aquosu
et non' defferet vel pueri difft'
q̃m ad nocumentu vterum nu-
trix vel ipse puer bibat vi-
nu Beata vtiq; v'go que vera
et pia ac diligens mr nutri-
uit filiu que genuit etia
suo lacte pauit cuius btitu-
dinem ex hoc ipse xc̃ appba-
uit luc. xi. Cum extolleret
vocem quedam mulier de
turba dixit ad eum Beatus ve-
ter qui te portauit et vbera
que suxisti Ipse rndens ait
Qũij .i. etia ipa est Beatissi-
mo etiam illi etia bti sut
qui v'bum di .i. me qui sum
v'bum dei audiut et custodi-
unt i° Un̄ Beda i glo ibide
Pulcre saluator attestatoi
huius mulieris annuit non

eam tm̃modo que v'bum
di meruerat generare corpa-
lit' Sed et omnes qui v'bu
di audientes spũ fide co-
ncipiunt asseuans eo btos
etc Augus in sermone.
lacta omaria creatorem
creatura lacte tuo illu pas-
ce qui nudum pascit lac-
tei pane tuu lacta nudi
sciatum pbe lambenti ma-
millam vt ipse pro nobis
pturienti pbeat maxilla.
lacta enim qui te talem fecit
vt ipe fiet in te qd fecit lac-
ta enim qui fecundit' fructu
tibi conceptus attulit et vir-
ginitatis florem non abstu-
lit Quod ad m̃rem ptinet
filii ablactatio c. vij

Quanto ad officium pie
et diligentis m̃ris q° filium
ptinet oportuna ablactatio
et sollicita educatio Oportu-
nitas aut ablactationis con-
sistit in eo vt fiat ablactatio
no nimis cito sz an q̃m in-
fans possit fortiori cibo vi-
vti Un̄ huius oportunitatis si-
militudine secutus aplus
dt' j. Corinth iij. Tanq̃m
puulus in xpo tibi di vob'
potum no escam Nondu
enim poteratis sz nec nunc qdē
potestis etc Et ad heb° .v°.
facti sumus quibus ad huc
lacte opus sit no solido cibo

de tempore ablactacionis

Vnde quia oportunum tempus ab
lactandi est postquam puer
cepit vivere post duos annos
teste dicitur de ysaac Gen
xxi. Crevit igitur puer et
ablactatus est et fecit pater ei
eius scilicet xpi gaudium de pro
fectu etate pueri quod poterat
iam forciorem cibo uti Istud
optimum tempus ablactacionis et
deinceps cure et educacionis
filii sui virgo per omnia ob
servasse Luce innuit dicens
Et puer ihesus sub cura
parentum suorum crescebat et
confortabatur etc. Nam ipsa vir
go mater puero ex suas ma
nus et oculos non dimisit
ut legitur luc ij. Et ibant parentes
ihesu omni anno in veniente
iter ad diem pasche Ma
ria puerum ihesum secum duxit
Nec post se domi reliquit
Job xxiij Vestigia eius
secuta est pes meus Quod
ad uxorem pertinet de filio

Quantum ad curam et sollicitudinem
officium pie matris perti
net sedula sollicitudo
de filii profectu presenti preterito
et futuro Hanc sollicitudinem
beata virgo erga filium suum di
ligentem adhibuit ut scribitur
luce ij. Erant Joseph
et maria mater ihesu mirantes
super hiis que dicebantur de
illo videlicet que implebetur

populo dimulgata Hec autem
ista sermo oraculum angelorum
...ta revelaciones et admoni
ciones sompniorum que fe
fuerunt Joseph de sponsa sua
virgine in domum suam tra
ducenda ut uxore Noli in
quit angelus timere accipere
mariam coniugem suam Et de
virginali concepcione ipsius
de spiritu sancto Quod enim natum
est de spiritu sancto est etc. Et de
virginis partu et xpi nativitate
et populi dei salvacione per ipsum
futura Pariet inquit filium
et vocabis nomen eius ihesum ipse
enim salvum faciet populum suum
a peccatis eorum etc. Eius spectacula
pastorum quia ut legitur luc
ij. Pastoribus nocte vigilantibus
super custodiam gregis
sui sub ipsa hora nativitatis pueri
ut dicit origenes Angelus
domini astitit et claritas dei cir
cumfulsit illos et dixit angelus
ad eos Nolite timere Ecce ei
evangelizo vobis gaudium
magnum quod erit omni populo quia
natus est nobis salvator qui
est xpus dominus in civitate david
etc. Tercio miraculo maiori
quia ut scribitur math. secundo
Magi divino et celesti miraculo
stella previa et ducente venerunt
ab oriente Jerosolima dicentes

vbi est qui natus est rex iudeo-
rum vidimus enim stellam eius
in oriente et venimus cum mu-
neribus adorare eum etc. Sexto
Symeonis susceptio que sus-
cepit puerum in vlnas presen-
tatum in templo reus con-
gratulacio et prophetica exul-
tacio Et anne confessio et
benediccio vt dicitur luc. ij. Hec igitur
omnia de puero ihesu diuulga-
ta faciebant de ipso admiracionem
pluribus et maxime parenti-
bus Nondum ergo q̄ ad mi-
raccio huiusmodi potuit
surgere ex vna trium causarum
Primo ex metu et veneracione
pro magnitudine misterij
Joseph mirabatur de puero
ihesu nato primo propter signum
datum pastoribus de presepio
quod indicabat eum puerum
natum humanitatis precipue pau-
pertate et humilitatem quia licet
forte alij aliqui pueri illa
nocte in bethleem pote-
rant esse nati Nullus tamen
eorum statim natus fuisset in
presepio positus quod secundum verbum
angeli Invenietis inquit
infantem pannis involutum
et positum in presepio etc. Erat
istius pueri singulare signum
et priuilegium Iuxta illud psalmi pau-
per sum ego et in laboribus
meis a iuuentute mea Job

v. homo nascitur ad laborem
Secundo propter signum datum magis
de celo quod indicabat eum pue-
rum natum diuinitate eius
claritate et maiestatem quia
non puro homini sed deo celes-
tia et celum psalmus Tui sunt
celi et tua est terra orbem terre
et plenitudinem eius tu fun-
dasti etc. Tercio propter signum
datum matri de malorum
ruina et bonorum resurreccio-
ne et de nouo accidencium con-
dicione et pertransitu gladij per
pertransiens gladij in filij passio-
ne et de cogitacionum et cordium
reuelacionum in primis ibi ratione
luce ij. Ecce positus est hic
in ruinam Secundo per causam
ex metu et hesitacione animi
dubij quia ad mīraco̅ē est
quidam stupor mentis ex
insolito affatu apparenti cuius
causa ignoratur et ita de christo
mirabantur pharisei et iudei luc.
ij. Stupebant autem omnes
et mirabantur super doctrinam
et responsis eius et maxime ex eo
quod faceret litteras cum non
didicisset vt legitur Johannis
viij. Tercio per causam admi-
racio ex magnitudine exul-
tacionis et gaudij et ita mira-
batur mater ihesu de ipso videlicet
non motu alicuius dubij
sed incarnacionis misterium per-
fectissime credidit et cognouit

de quo angelo nunciante et
spiritu sancto revelante plenissime
docta fuit quod ut dicit Bernardus
Sol illi datum fuit scire cui
solum datum fuit experire Ne
que metu magnitudinis mi-
sterii que in ipso opere incarna-
tionis fuit summam humilitatem
et summam dei dignacionem erga
se proxima recognovit Luce
i Quia respexit humilitatem
ancille sue etc. Et inhabuit
in exultatione gaudii pro
super certitudine divine promis-
sionis quam deus fecit ut pro
miserat ipse recordatus est mise-
ricordie domini israel etc. super ple-
nitudinem adimpletionis
quam ut dicitur Luce i Sus-
cepit israhel puerum suum re
cordatus misericordie sue Sicut locu
tus est ad patres nostros etc.
Tercio super magnitudinem
et multitudinem letificationis
et gaudii videns omnia ad
impleri que de ipso erant
promissa et prophetata Ysaias lx
Tunc videbis et affluens et
mirabitur et dilatabitur cor tuum etc.
Adimplebis me leticia cum
vultu tuo etc. Quod ad matrem

Sexto ad pertinet ad filium
officium pia compassio-
bone matris respectu filii per-
tinet pia compassio Hanc vero
virgo erga filium senciret habuit
et ondit quod ut legitur Luce ii

Cum factus esset ihesus annorum xii
ascendentibus parentibus eius ihe-
rusalem et ibi cum eis manentibus re-
mansit puer ihesus in iherusalem
parentibus eius nescientibus et
existimantibus eum redeundo co-
mitatu esse cognatos et no-
tos Et eo quesito et non in
vento inter eos Reversi sunt in
iherusalem et dolentes in iherusalem Iuxta
illud Cant. iii Quesivi illum quem
diligit anima mea quesivi et
non inveni illum Surgam
et circuibo civitatem per vicos et
plateas querens quem diligit
anima mea etc. Et per triduum
querentes tandem invenerunt eum
in medio doctorum audientem
et interrogantem illos Cant. iii
Paululum cum pertransissem illos
inveni quem diligit anima mea
etc. Et dixit pia mater de filio
de sua absencia compaciendo
Fili quid fecisti nobis sic te
nobis sed tibi de tua absencia
compacientibus et te querentibus
Quid fecisti sic sed te a nobis
absentando tua visione et
consolatione nos sibi frustrando
et metu ac merore pro te
angustiando Iuxta illud
Ysaias xlix Numquid oblivisci potest
mater ut non misereatur filio
uteri sui etc. Fuerunt autem Io-
seph et maria pro absencia

pueri angustiati et dolentes
maxime ppt̃ incarnatum filium
hodie tuc regnante timen-
tes vt dicit Glosa ne fieri mor-
tes pueri si apprehensus fuisset
et in custodiendo et saluando
puero negligentes essent
et diligenciam habuissent Et
ihesus respondens dixit Quid
est quod me querebatis Nesci-
ebatis in hiis que patris mei
sunt oportet me esse Non quidem
in Anno xii. Incepit xpus
suis parentibus insinuare suam
deitatem quia numerus duodenarius
secundum glosam Insinuat inicium
perfeccionis ewangelice et a-
postolice predicacionis Est ergo
sensus et intencio huius inter-
rogacionis Quid est etc.
quasi dicat et exploret vtrum
cum quesiuerit quasi ignorantes
et non attendentes suam deitatem
quia ipsum tamquam a patre
missum oportet esse in hiis
occupatus ad que et propter que
pater misit eum etc. Aut vtrum
quesiuerit eum vt curantes
et custodientes suam solam
humanitatem Vnde subdit Nes-
ciebatis .i. scire et recordare
debuistis quia cum non sum pu-
rus homo sed deus et homo o-
portet secundum voluntatem patris mei
igitur et in hiis esse et opta patris
mei facere ad que pater me
misit facere Et cum in hoc verso
aliquo modo ascendisset ad in-
sinuandam parentibus altitudinem
sue diuinitatis Mox descendit
ad ostendendam nichilominus
parentibus mansuetudinem sue
humilitatis Et subdit ewangelista
Quod descendit cum parentibus
in Nazareth et erat subditus
tamquam filius iuxta debitum
et officium assumpte humanitatis
et statim crescentis ad huc eta-
tis Que vero xpus de mercipis
ab anno xii vsque in annum
tricesimum sue etatis per illos inter
medios xviii. annos fecerit
vel que circa ipsum facta et acta
sunt hec ewangelista obmittendo in-
sinuat quod non alia fecerit
nisi que ad debitum subieccionis
et humilitatis assumpte
humanitatis quo ad parentes et
ad negocium parentum voluntatis
ad quam faciendam missus
venerat pertinebat secundum incre-
mentum proficientis in xpo
gracie et etatis sic luc subiungit
et ihesus proficiebat sapiencia
et etate et gracia apud deum
et homines Sapiencia scilicet et gracia
quantum ad ostensionem et effectum
meo in quo alys proficit
Etate vero quantum ad corporis
statum et profectum Quod ad
matrem pertinet filii cemonico

Septimo ad officium pre
minence ad filium pertinet fi
delis admonicio et allocucio sicut
legitur Gen. xxvij. Quod dixit
rebecca filio suo Jacob Audi
in patrem tuum loquentem ad
esau fratrem tuum etc. Et subiungit
Nunc ergo fili acquiesce con
silijs meis et pergens cito va
de ad gregem et affer michi
duos edos optimos et cetera
Confidelem vero et nimia amo
ricom et allocucionem huisse
Alio quociens Tercium virginei
ad filium patet ex eo quod legitur
Math. xij. Quod ihesu loque
te ad turbas in templo dixit
ei quidam Ecce mater tua et
fratres tui foris stant querentes
tes loqui tibi Quod autem
beata virgo intendit alloqui
filium de re aliqua sue allocu
cioni digna et optima patet per
glosam ubi dicitur quod iste non
simplici intencione nunciant
ihesu quod mater et fratres eius quo
rerent loqui sibi Sed ut explo
raret si ihesus matrem et fratres
suos secundum carnem proferre
officio predicacionis cum tunc
instabat in templo docens
ut illo obmisso vel interrupto
exiret ad alloquendum matrem
et fratres de re familiari aliqua

et spirituali Nam dominus super
Math. dicit quod ihesus voluit
exire ad eos de templo ad
alloquendum ipsis vel audiendum
eos non quasi matrem abnueret
vel abnegaret vel fratres de
spiceret secundum carnem Sed
ut nunciantem et insidiantem ob
viaret et insinuaret se ma
trem et fratres secundum carnem non
quidem in tempore vel nega
re sed matrem et fratres secundum deum non
preferre. quasi diceret Non solum ista
est mater mea et isti fratres mei secundum
carnem Sed eciam secundum spiritum et
secundum fidem in deum Isti sunt
mater mea qui me cottidie
in suis et in mentibus cordium
per fidem concipiunt et generant
Unde ad Galath. iiij. Fi
lioli mei quos iterum parturio
donec formetur christus in vobis
etc. Et isti sunt fratres mei qui
faciunt voluntatem patris mei
tamquam filij ipsius et per hoc
fratres mei. De quibus fiat disci
pulorum allocucio etc.

Quid autem et de quo mater
ihesu et fratres sui inten
debant ei tunc loqui ewangelista
vero exprimit quia ipse ad eos
non exeunte de templo locum
sibi loquendi non habebant

n intendebant. A simili vero
sm contrariz discipt[i] q[uod] sic apli
legit[ur] non aliam aliq[ua]m conu[er]sa-
c[i]o[n]em simonis ad x[pist]m habuisse
nisi de hiis que ipse x[pist]o dix[it]
r eor[um] saluti necia vel congrua
poterunt heu. Ita & bta virgie
cca hanc materia e tenendum
cu ipa sm quod dicit. Dimisit
remis. Ex o[m]nib[us] que ad g[ra]-
ciam virtute ac salute p[er]tinet
u nullo illustr[a]ta sup[er]et. Sci-
endu itaq[ue] q[uod] apli sm eua-
geliorum continenciam no legu[n]t
cum dno ihu xpo aliquam
aliam conu[er]sac[i]o[n]em simonis ha-
buisse nisi de hiis que p[er]ti-
nere videbant[ur] vel ad me-
l[ior]ac[i]o[n]em de ducendis r discen-
dis ab eo in doctrina verbo
sic legit[ur] luc xi°. Dne doce
nos orare sic r iohes docuit
discipulos suos vel de verbis
r parabolis suis exponendis
in misterio Math xiii. Edisse
nob[is] parabolam zyzaniorum a-
gri. Et luc viii. Interrogabat
enim discipuli ei[us] que esset
hec parabola vel de obs[er]uandis
r faciendis in precepto Math
xviii°. Dne si peccauit in me
frat[er] me[us] quociens dimittam
ei vel de exhibendis r facien-
dis in obsequio luc ix. Dne
vis dicamus vt ignis descendat
de celo r consumat eos. Item

Math xxvi. vbi vis paremus
t[ibi] comedere pascha. Et luce xxii.
Dne si percutim[us] in gladio vel
de petendis tibis eo in auxilio
Math ix. Suscitauerunt ihm dis-
cipuli dicentes. Dne salua nos
perimus vel de sufficiendis curis r
businis in populo Math xv°.
Dne dimitte eam q[uia] clamat
post nos. Et math xiiii. Di-
mitte turbas vt euntes in
castella emant s[ibi] escas vel de
sp[er]andis r expectandis ab ipso
in premio Math xix. Ecce nos
reliquimus omnia r secuti sumus
te. Quid ergo erit nobis l[ege]
de modorum p[er]secucionib[us] r in
sidiis euadendis vel declinandis
in populo Math xv. Scis quia
phariseii audito h[oc] v[er]bo scan-
dalizati sunt. Item Johis xi.
Nunc querebant te iudei lapi-
dare r iterum vadis illuc vel de
reuelandis e[ius] secretis in occul-
to Math xxiiii. Dic nob[is] q[ua]n-
do erunt r quod signum erit aduen-
tus tui r assumpcionis seculi.
Item Johis xiiii°. Domine
nescimus quo vadis r quomo-
possumus viam scire. Et ibidem
Dne onde nob[is] patrem r sufficit
nob[is]. Item Joh xiii. Cum re-
cubuisset discipulus que dilige-
bat ihus sup[ra] pect[us] dicit ei ihs
Dne quis e[st] qui tradet te vere

igitur omne confirmacio simonid
quam legitur apostoli in ewangelio
husse ad xpm ad aliqua pre
dictorum materiarum et modorum du
ci posse videtur que materie non
contineant nisi ea que ad graciam
xpi et virtutem doctrine et factorum
eius ad nostram salutem et salua
cionem pertinere videntur Iuxta illud
luce xix Venit filius hominis
querere et saluum facere quod perierat
Vnde omnia dicta et opera xpi ad
querendam et efficiendam sa
lutem humanam dirigebantur

De quibus fuerit allocucio .4.

Cum igitur breviter dictis ad
sic dicit proverbiorum filium
xxii Nunc modo dat simones
suos doctus et prudens est etc.
modicus vero simonum consistit
in eo quod videat Quis tamen quo
quando et quid loquatur et quare
Iuxta illud proverbiorum v prude
tie inclina aurem tuam quid
loquatur ut custodias cogita
tiones tuas et disciplinam la
bia tua conservet etc. Beata autem
virgo cum homine doctissima
et prudentissima fuit propter
quod etiam libros sapientie spiritua
liter de ipsa exponit Vnde de ipsa
Sapientie vii Omnium artifex do
cuit me sapientiam etc. Ergo in
alloquendo filium oportuit pre
dictarum materiarum et modorum allo-
cucionis personam observauit
Vnde allocucio eius in se modu
ta cordinata et filio accepta
bilis extitit Iuxta illud Sap viii
proposui hanc educere michi
ad conuiuendum sciens quod mecum
communicabit sermone de bonis et
erit allocucio cogitacionis et
tedii mei etc. quia ut dicitur
ibidem viii Iustitia loquele
eius est sapiencia et perfectius in com
municatione sermoni eius Sa
me perigens et pre credendum
et credendum est quod suppo
sito quod xpc vult dixit qui ei inc
timauit dicens Ecce mater tua
et fratres tui foris stant quere
tes loqui tibi etc. Nam quid
erat quod ihesus tunc in templo predi
cacione publica occupato ei
loqui intendebat non fuit
ociosum et officiosum ac o
ptimum pro loco et causa et
tempore ac persona cordinatum
et moderatum ac filio accep
tabile extitit Iuxta illud Cant
viii Ego dilecto meo et ad me
conuersio eius Ibidem ii Vnde in
facie tua sonet vox tua in au
ribus meis vox enim tua dul
cis et facies tua decora etc.
Vnde non ad despectum et repul
sionem desiderii matris xpi
defendendum est quod xpc tunc respo
dit Que est mater mea et qui

fuit fres mei etc. Et cum ipse xpus esset deus et homo voluit insinuare quod alio et alio intellectu et prospectu pensandus esset affectus sibi impensus a propinquis secundum carnem et propinquantibus sibi secundum fidem et alis affectus ... et pro ... refundendus Beda super lucam Ipsa dei genitrix virgo maria inde vere ... beata quia verbi incarnati ministra ... carne est facta ad quod tamen ministerium non nisi sancta et immaculata super omnes ... assumeda Sed multo beatior quia ipsius verbi incarnati custos et servatrix secundum fidem in corde suo immobiliter permanebant Iuxta ... luc. 2o Maria autem conservabat omnia verba hec conferens in corde suo Unde ipsa ... et principaliter in tantum ... ecclesie dicitur virgo fidelis Maria verbi incarnati fidem et ... ipsa sola et prima mente et ventre a spiritu sancto concepit et accepit et conservavit et sola ... in passione et morte filii alijs dubitantibus et ... retinuit ... quod in triduo mortis filij sui ... et fides ecclesie de xpo in ipsa sola stetit et permansit usque dum post resurrectionem in

apostolis resuscitata et per eos dilatata fuit Et propterea venerabilis traditio et opinio est multorum quod dies sabbati potissime est beate virginis specialiter ad devocionem et ieiunium ab ecclesie consuetudine in pluribus ... deputata quia post passionem dominicam passionis toto sabbato sequenti et nocte proxime precedente ... fides ecclesie de xpo in ipsa sola stetit et suscitata fuit Ecclesiastici xxiiii In me gratia omnis vie et veritatis in me omnis spes vite et virtutis etc. Gratia enim omnis vie et veritatis est gratia ... fidei que est via demonstrans veritatem et spem vite beatitudinis et hec que fides in ipsa sola ... permansit etc. Quod ad officium matris

Ad filium pertinet blanda

Continuo ad officium consolationis pie matris ad filium pertinet blanda consolacio Iuxta ysaie ultimo Sicut mater consolatur filios suos ita et ego consolabor vos etc. Est autem consolacio mitigacio turbationis vel solamen desolationis quo turbati vel desolati accipiunt turbationis vel desolationis remedium Christus in passione fuit turbatus in corpore ex ipsa passione per

quia omnia membra sua in-
teriora et exteriora fuerunt a sua
complexione et naturali ordine pertur-
bata et dissoluta. Psalmus: Contur-
bata sunt omnia ossa mea etc.
et anima mea turbata est val-
de. Secundo fuit desolatus in sua
ex compassione de naturali horrore
mortis et ex compassione per
tristitiam matris de incredulitate
Iudeorum et dampnatione incredu-
lorum et dubitatione ac fuga ac
scandalo apostolorum. Unde in Math.
xxvi: Tristis est anima mea
usque ad mortem etc. Cuius tristitie
causam premisit dicens:
Omnes vos scandalum patie-
mini in me in hac nocte.
Scriptum est enim: percutiam pas-
torem et dispergentur oves gre-
gis etc. Est autem secundum philosophum
quedam mitigatio et per consequens
consolatio tristicie et doloris
quando homo in tribulatione
videt se habere aliquos ami-
cos parentes et ipse cognatos et
sibi vere credentes et compati-
entes. Prima autem quantum sit
ad patientes tunc habetur de
compassione quantum credit
vel intelligit illos dignius
aut indignius pati. Unde ad
presens sciendum est quod in passione
Christi fuit quadruplex diver-
sitas astancium et intuencium

eius passionem. Quidam enim
huius passionis habuerunt fidem
sed non compassionem, ut angeli
qui mysterium incarnationis et
passionis cognoverunt. Isti
habebant fidem de passione
sed non de compassione, quia tri-
cia locum non habeat aliqua
passio per consequens nec compassio. Qui-
dam vero habuerunt compas-
sionem sed non fidem, ut dis-
cipuli fugientes et dolentes
implorantes pro Christi passione
et morte; et mulieres sequentes
et lamentantes, ut dicitur Luc. xxiii:
Filie Ierusalem nolite flere super
me etc. Nec obstat quod dicit
Gregorius super Iob xix: Pel-
li mee consumptis carnibus
adhesit os meum. Quod
in passione Christi ossa, id est
ipsi Christo consumptis carnibus,
id est discipulis fugientibus, qui
erant Christo propinquiores secundum
carnes ossibus, sole pelles,
id est mulieres sequentes, ad-
heserunt ossi, id est ipsi Christo. Que
adheserunt sequendo solum et
compatiendo sed non plene cre-
dendo, quod patet. Quia Maria
Magdalena que in devotione
et amore inter illas mulieres
precipua ad Christum fuit post
ipsam resurrectionem adhuc
non plene credidit, sic dicit

glo sup io Johis xx°. Noli
me tangere quia nondum as-
cendi ad patrem meum et cetera
Quidam vero nec fidem
nec compassionem habuerunt ut iudei
et alii xpo exprobrantes et
insultantes ut habetur Math
xxvii°. Transeuntes autem blas-
phemabant eum moventes
capita sua et dicentes vach
qui destruit templum dei
et in triduo reedificat et cetera. Sed
autem latro in cruce fidem ha-
buit. qui dixit Memento mei
domine dum veneris in regnum
tuum Luce xxiii. Et cen-
turio sub cruce qui viso
terre motu et signis que
fiebant dixit vere filius
dei erat iste Math xxvii.
Illorum tamen fides et compassio
longe impar fuit fidei et
compassioni illi quam sola beata
virgo in morte et de morte
filii habebat quia ex sum-
ma fide qua misterium in-
carnationis et passionis ob
excellentius credidit et cog-
nota novit habuit in morte
filii summum gaudium et exul-
tationem pro altitudine redemp-
tionis generis humani. Et ex sum-
ma compassione ad quam
natura et gratia instigabit ha-
buit summum dolorem pro acer-
bitudine passionis et mortis
filii. Psalmus Ubi dolores ut parturi-
entis et cetera. Prima ut dicit Da-
mascenus dolores quos in
partu filii effugit in mor-
te filii sustinuit. Secunda in-
tuens et perpendens in passio-
ne filii et morte nature de se
assumpte nobilitatem quantum
ad corpus in quo patiebatur.
Quia ut dicitur y. Ti. xxxiii Ipse
erat quasi tenerrimus ligni ver-
miculus et cetera et quantum ad mentem
qua motus et miseratus pa-
tiebatur. Tercia ut dicitur ad Ro-
manos viii°. Proprio filio suo deus pater non
pepercit sed pro nobis omnibus
tradidit eum. Et cause redemptionis
propter quam patiebatur quia pro
redemptione generis humani et
totius mundi Joh iii°. Sic
deus dilexit mundum ut filium
suum unigenitum daret ut
omnis qui credit ipsum non
pereat sed habeat vitam eter-
nam. Illa triplici exultatione
et compassione simul movebatur
de qua dicitur proverb xxxi. Quid
dilecte mi quid dilecte voto-
rum meorum et cetera. Primum dicat quid
sit patris dilecte mi quantum
de assumpte de me nature no-
bilitatem et tollerare passio-
nis acerbitatem. Secundum dilecte uteri
mei quantum ad gratiam in me

sitatem quia utero meo con
tulisti fecunditatem et non abs-
tulisti virginitatem. Gaudium
dulce votorum meorum consecutum
ad tanse credulitate propter
quem de me nasci et pro omnibus
pati et mori voluisti ut tua
summam ondes caritate Zach
xiii. Quid sunt plage iste
in medio manuum tuarum
Unde quia Christus in sua pas-
sione cum credentibus et cum
compacientibus nulla compassio
vicaria recepit pro quorum
infidelitate vel infirmitate fi-
dei vel compassionis trepida-
tate se usque ad mortem cesta-
ri dixit illud Osee xiii. Con-
solatio abscondita est ab oculis
meis etc. Patet quia a sola vir-
gine matre sua que summa fide
et amore et dolore compaciente
Christus tunc consolacionem habuit.
Secundum multitudinem dolorum
meorum in corde meo consola-
ciones tue letificaverunt animam
meam. Unde et Christus in morte
sua matris sue desolacionem
versa vice consolando matrem
virgine Johanni virgini et sub ma-
tris et filij titulo et fide et
amore commendavit de qua
commendacione ipsius ulterius ia
dicendum. De mulieribus que
Astabant cum beata virgine as-
tabant passioni Christi
Ante

iuxta crucem Jhesu mater eius et
soror matris eius Maria cleo-
phe etc. Innuit hic evangelista
ex plicacionem quandam mulierum que se-
cute sunt dominum ad crucem
et ad compassionem summo matrem
que ut precipua et potior ex
debitu et affectu materno ibidem
prius astitit. Idem numerum Ma-
terterarum et cognatarum scilicet Sororum
beate virginis ipsi assistencium ex
quibus hic exprimitur Maria
cleophe id est filia quondam Anna ma-
tris beate virginis habuit post Joachym
ex cleopha que postmodum
duxit. Ista maria fuit copu-
lata alpheo fratri Joseph nutri-
cij domini et genuit ex eo Symonem
et Judam et Jacobum minorem
fratrem domini nominatum et Joseph
cognominatum Barsabaan qui
fuit in sortem positus cum
mathia. Tercio innuit numerum
aliarum que secute fuerant do-
minum a galilea inter quas ma-
ria magdalena hic a Johanne
tercia amato spiritualiter exprimitur.
Unde marci xv. Erant autem
mulieres de longe aspicientes
inter quas erat maria magdalena
et Maria jacobi minoris scilicet et
Joseph iusti mater et predictam esse
quam Johannes vocat hic mariam
cleophe scilicet filiam anne ex cleo-
pha. Et maria Salome scilicet filia
tercia ipsius anne ex tercio

viro suo .s. Saloma que nup-
serat zebedeo et genuit ex eo
Johannem ewangelistam et Jacobum
maiorem. Matthei quoque xx-
vii. dicitur. Quod erant ibi mu-
lieres multe a longe videntes
hec que secute fuerant ihesum
a galilea ministrantes ei inter
quas erat maria magdalena
et maria Jacobi et Joseph mater
videlicet ista quam Johannes vocat
mariam cleophe .s. filiam
et mater filiorum zebedei .s. tercia
maria que fuit filia Salome
tercii viri Anne. Luc. v. xxiii.
capitulo. Nullam illarum mulierum
ex nomine exprimit. Sed
in generali dicit quod stabant omnes
noti eius a longe et mulieres
que secute erant eum a galilea
hec videntes. Omnis igitur predicti
tres ewangeliste concorditer
exprimunt. Mariam magdalenam
scilicet tamquam in omnibus magis
famosam et devocione et
pietate in christum preparatam
ibi astitisse. Solus Johannes
exprimit beatam virginem
tamquam consolacionis et re-
missionis ipsius privilegium
et testimonium filialis affec-
tionis christi ad ipsam in mor-
te sua specialiter descriptus cui
ipsius virginis commissio facta
fuit. Et quia beata Anna ma-

ter beate virginis tres viros habuit
scilicet Joachim patrem ipsius beate
virginis. Et post illum Cleopham
patrem istius marie Cleophe.
Et deinde tercium Salomam pa-
trem tercie marie que vocatur salomee.
Marcus xvi. cum marie mag-
dalene et marie Jacobi sed
maioris michi emerunt aro-
mata ut venientes ungerent
ihesum que convocacione istarum
trium sororum solent aliqui parum
distinccionem et diciam aliquo modo.
Sed templum generare Sciendum quod
occasio sive causa istius con-
vocacionis fuit ut legitur
in ewangelio Nazarene. Anna
angelus Joachim et Anne uxo-
ri sue diu sterili permanenti
apparuit et Anna conceptura et
paritura filiam predixit ipsa
debet maria vocare et quod
de ista filia nasciturus esset re-
demptor qui salvaturus erat
israel. Beata igitur Regina virgine
nata de Joachim et Anna ad
huc infantula existente
mortuus est Joachim pater
beate virginis et Anne duxit
virum Cleopham postea angeli
annunciacionem et admonicionem predictam fili-
am mariam nominavit. Que
simillimo infantula adhuc
existente mortuus est Cleophas

et Anna duxit viz tertiu Salo
mam ex quo genuit tertiam
filiam etiam mariam vocata
videlicet sub spe veritatis an
gelice annunciationis reliquis
dine dispensacionis que maria
ria ex hijs tribus esset mater
salvatoris futura dummodo
ipsa anna obediens oraculo
angelico nomen marie sibi
nunciatum non mutasset vn
de etiam quod ille cleophas
cui euntes in emaus in die
resurrectionis cum alio suo socio
dominus in via apparuit vt legitur
luc. xxiiij. Non fuit iste sed
maritus anne cuius filia
fuit ista maria cleophe h
nominata a iohe Quia post
illam cleopham iam primo mor
tuum Anna duxit Salama
prem terciae marie que fuit
mater Jacobi maioris et Johannis
evangeliste quia iam tempore pas
sionis christi predictis que scripsit
ipse presens astitit Et vidit.
Juxta id Johannis. xix. Et qui
vidit testimonium perhibuit etc.
Expositio ambrosij super illum
Stabat iuxta crucem
Et vt desponsionis predicte
evangelice sensus et sima ad
litteram lucidius ostenderet et co
sequenter aliquid ad laudem

beate virginis exinde elicere di
ligens possit verba ambrosij
super lucam circa finem de hoc et
Johannis ibidem imposita non
sicut verbum ipsius ordinem sed
secundum expositionis et secundum littere po
namus Stabant autem iuxta
crucem Jhesu mater eius etc. Am
brosius Alij evangeliste con
cutiendum et venerandum
misterium passionis scripserunt
in morte christi mundi esse co
cussum celum tenebris obduc
tum Solem fugisse et mun
do lucem subtraxisse mo
numenta aperta mortuos re
disse petras scissas velum
templo fuisse Magna ista
que hec sunt omnia et mirandaa
Solus vero Johes me docuit
quod alij evangeliste non docuerunt
videlicet quemadmodum christus in
cruce positus appellavit ma
trem quam cum vocavit mulie
rem Nam qui plus propter op
tunitatem loci et negotij predi
cacionis et conversionis pec
catorum dixerat in templo Que
est mater mea qui sunt fratres
mei satisfaciens officio quo
venerat vocare non iustos
sed peccatores Nunc postremum latroni
in in cruce veniam et gratiam
donavat Postremo eadem pie
tatis officia matri se filium etc

matrem suam dimittebat non
minoris estimabis ut cum filio
honoraretur quam ut latroni veniam
et paradysum donaret. Ergo quia
venerat hora eius de qua dixe-
rat: Quid michi et tibi est
mulier nondum venit hora
mea, iam in cruce positus
instante sua hora mortis fi-
lialis affectus non mediocriter
nominat eam matrem dicens
Ecce filius tuus. Et deinde
Joh. Ecce mater tua. Mater sue
novissime affectum testamentaria
disposicione referens in Johannem
ut in filium cuius testamentum ad
vitandas testibus ipse Johannes scrip-
sit et signavit dignus utique
testis tanto testatore. Ex quo
utique evangelii loco obviam
pervenire virginitatis nomine tes-
timonium adhibetur. neque enim
cum desponsata esset Maria
Joseph vel uxor viro huius
testamenti disposicione abro-
gatur. uxor marito cum scriptum
sit quos deus coniunxit homo
non separat. sed ut pateat quod
virgo que pro ministerio illius tempo-
ris coniugium pretendebat iam
completo isto ministerio coniugio non
egebat. Et ut Mariam matrem
quam matrem Christi docebat ad
filium affectus urgebat. fugien-
tibus enim discipulis cum cruce
stabat et piis spectabat oculis
vulnera pignoris quia exspec-
tabat non filii dolorem sed
mundi redemptionem. Hec nos igi-
tur Christum etiam in cruce pietatis
magistrum et Mariam matrem af-
fectus exemplar. Unde evangelium
nos doceat Quid matrum
affectus erga filios debeat
imitari quid reverencia filiorum
subsequi ut merens matres
si phas sit cum filiis et pro
filiis se offerant in filiorum
periculis et ut filius amplius
incubat sollicitudo materna
quam dolori fiat proprie mortis
mesticia tum etc. opus sol-
licitus fuerat in morte de matre
post sua mortem etc. De
diversitate astancium et videncium

Stabat quoque Christi passioni
iuxta crucem Jesu mater eius
etc. Prima itaque passio et morte
crucis in dominum nostrum Jhesum Christum
perpetrata fuit tamquam in
virum iustum veraciter. Luce .c.
XXIII. Vere hic homo
iustus erat etc. Et in virum
famosum apud omnes quoniam
Marci .I. processit rumor
eius in universam regionem
Galilee etc. Et in virum invidio-
sum phariseis specialiter. Mathei
XI. Sciebat enim Pylatus quod
per invidiam tradidissent eum

sacerdotes. Ideo passio Christi
quibusdam videntibus et aspici-
entibus fuit quoddam fuit spec-
taculum Luce xxiij. Omnis turba
qui simul aderant ad specta-
culum istud. j. Corinth. iiij°. Spec-
taculum facti sumus mundo et an-
gelis et hominibus. Quibusdam vero
fuit notabile miraculum Mt.
xxvj. Non respondit ei ad
unum verbum ita ut miraretur
preses vehementer. Quibusdam vero
fuit lamentabile scandalum Luce
xxiij°. Sequebatur eum multa
turba populi et multitudo que plan-
gebant et lamentabant eum.
Homines perditam itaque diversitatem
in passione Christi et exitu eius
de civitate Jerusalem ad crucem
et locum crucifixionis. Quidam
fugiebant Marci x°. Adolescens
autem quidam sequebatur eum
amictus super sindone super nu-
do et tenuerunt eum at ille reli-
cta sindone nudus profugit
ab eis Mt. xxvj. Tunc disci-
puli omnes relicto eo fugierunt.
Quidam vero secreto remane-
bant. Inter quos alii crucem et
crucifixum contristabant Marci
xv. Et quidam de circumstantibus
dixerunt: Ecce Heliam vocat.
Alii vero pretereuntes contristabant Mat.
xxvij. Transeuntes autem blas-
phemabant eum moventes ca-
pita sua etc. Alii vero stabant
et quidam stabant a longe
Mt. xxvij. Erant autem ibi
mulieres multe a longe vi-
dentes. Unde psalmista: Qui iux-
ta me erant de longe steterunt.
Maria vero mater ipsius stabat
iuxta crucem ab initio usque in
finem. Et soror eius et Maria
Magdalena. Que etiam stantes
a longe circa finem appropinquaverunt
cruci. Stabat igitur experta
de filii dolorem in summa cor-
dis et anime in passione Luce
ij°. Tuam ipsius animam pertran-
sibit gladius acutus etc. Gladius
scilicet doloris propter amoris quem
summus amor filii causabat in
ipsa summum dolorem anime et
animi. Cantica v. Vulnerata caritate
ego sum. Gladius vero iste do-
loris beate virginis in passione
non solum ipsius animam sed
etiam omnia viscera sui sen-
sum corporis et anime non solum
acriter penetravit sed etiam ultra per-
transivit ut affectu interne co-
passionis et motu mortis et
merito amoris ac excessu do-
loris expiraret omnem sensum
corporalis passionis Christi sicut
dicit Bernardus. Plusquam martir mi-
to conseruatur etc. Alii non dilec-
tus dilecti filii clara clade unice
unica intime penetrationis et

divisionis gladius fuerunt
vincula innocentis verbera
patientis flagella delicati
iniurie et maledicti blasphemie dei
collaphi filii regis summi.
Demum crux puniens por
tante et distendens pendens ac
sustinens morientem Certe
cum filius suus passionem multis
modis et generibus tot mater dulcis
sima dolorum affectibus filio com
mortua extitit et compassa Sta
bat igitur infixa in fide et con
fixa in passione et affixa cru
cifixo in sue passionis et
humane salvationis imitatione
et associatione illi mater eius
individua socia passionis
tue predestinata erat et electa
ministra incarnationis et asse
cla totius operis mee redemptionis
et summe consorte future prosperitatis
consolationis Sic ergo stabat
et iuxta crucem propinquius vi
dendo et astabat fidelius com
patiendo et perstabat firmius
perseverando. Nam in quibus
defecit fides passionis et
affectus compassionis per quos de
fecit imitatio et associatio christi
in opere redemptionis et non
stabant iuxta crucem cum ma
ria matre eius sed a longe ex op

posito quidem aliqui non
plane credendo et tepide com
patiendo ex adverso vero alii
offendendo Alii deridendo psalmus
Qui videbant me deride
bant me locuti sunt labiis
et moverunt caput Speravit in
domino eripiat eum etc. De mulie
ribus que cum beata virgine …
Secundum iuxta crucem con
stabat quod non iuxta crucem
latronis que crux erat cri
minis indicium culpe opprobrium
et pene supplicium iuxta illud
Malach dicens omnis qui pen
det in ligno Sed iuxta crucem
ihesu que crux erat mundane
admirationis spectaculum luce
xxiii Omnis turba eorum qui si
mul aderant ad spectaculum
istud et videbant que fiebant
percutientes pectora sua rever
tebantur Item erat divine dis
pensationis miraculum. i. Cor
ii. loquimur sapientiam dei abscondi
tam in misterio quam nemo huius
seculi cognovit Si enim cogno
vissent numquam dominum glorie
crucifixissent Item erat huma
ne salvationis signaculum Sap
xiiii Exiguo ligno credunt
homines animas suas et transeun
tes per mare liberati sunt Idem
ibidem Benedictum lignum per quod
fit iusticia iustitia mater eius

scz ihu salvatoris mundi quem scz
corporaliter gestavat in ven-
tre Luc xi Beatus venter
qui te portavit et ubera que suxis-
ti et fide conservavit in corde Luc
ii Maria autem conservabat omnia
verba hec conferens in corde suo et
memoria confovebat in mente
ys. l. Nunquid oblivisci potest
mulier ut non misereatur filio ute-
ri sui etc. Tren iii Memoria me-
mor ero et tabescet in me anima
mea Et soror matris eius Maria
Cleophe et Marie magdalene
etc. Iste simul stabant iuxta
crucem ihu ad xpi passionem
pariter lamentandam ad matris eius
tristiciam mitigandam et af-
flictionem et desolacionem ipsius con-
solandam Iuxta illud Eccli vii
Non desis plorantibus in con-
solacione et cum lugentibus am-
bula etc. De ordinacione testa-
menti xpi ad discipulos etc.

Cum vidisset ergo ihus
matrem et discipulum quem
diligebat etc. Maria xpus in
cruce erat mortuus non nes-
ciens et invitus sed sciens et
voluntarius iuxta illud Joh xiii
Ante diem pasche sciens ihus
quia venit eius hora ut transe-
at ex hoc mundo ad patrem
etc. Ipse hec tamquam volens se
expedire ad transitum cum
dilexisset suos qui erant in mun-
do s. discipulos quibus multa
dileccionis signa et insignia
ostendit scz ipsos de toto mun-
do eligendo Joh xv Non
vos me elegistis sed ego ele-
gi vos etc. et sibi eis ca-thegori-
um et officium committendo unde
subdit et posui vos ut eatis
et fructum afferatis et amicos suos
eos constituendo Ibidem vos autem
dixi amicos quia omnia que-
cumque audivi a patre meo nota
feci vobis et petitiones eorum ad-
implendo Ibidem Quodcumque
pecieritis patrem in nomine meo
det vobis etc. Nunc in fine i.
finaliter dilexit eos i. finale
ultimum et signum dileccionis eis on-
dit. Triplicat primo per summam
humilitatem quia cum esset do-
minus et magister omnium ipse domi-
nus et magister discipulis se humi-
liavit dum potenciam et magis-
terii reverenciam ad eorum obsequium
inclinando et pedes eorum
lavando et ad eorum pedes se
inclinando Secundo per liberalitatem
scz carnem suam in cibum
et sanguinem in potum ministran-
do et se totum in redempcionis
precium et salvacionis remedium
eis dando Tercio per summam
cordialitatem ipsos de suo re-
cessu consolando Jo xiiii
Non turbetur cor vestrum neque

formidet. Item iohannis xvi. Vos autem contristabimini sed tristicia vestra vertetur in gaudium. Caritatis preceptum eius dando. Joh. xv. Hoc est preceptum meum ut diligatis invicem et pro eis fiducialiter et fideliter commendando. Johannis xvii. Pater sancte conserva eos in nomine tuo quos dedisti mihi etc. Hiis signis et sermonibus dilectionis omnibus ultimo testamentum disposuit quod tamen tempore immutabile et firmum per mortem suam confirmavit. Nam post mortem testatoris testamentum mutari non potest cum sit disposicio ultime et optime voluntatis ipsius testatoris. Christus itaque per mortem transiturus ad patrem in suo testamento tria legata disposuit et legavit. Quorum primum processit ex motu summe caritatis quo disposuit discipulis regnum et regni convivium. Luce xxii. Dispono vobis sicut disposuit mihi pater meus regnum ut bibatis et edatis super mensam meam in regno meo. Secundum processit ex impetu divine liberalitatis quo disposuit latroni paradysum. Luce xxiii. Amen dico vobis tibi hodie mecum eris in paradyso. Psalmus. Fluminis impetus letificat civitatem dei. Tercium vero processit ex affectu summe pietatis quo disposuit et commendavit matrem Johanni ut filio et Johannem matri ut filium. Johannis xix. Mulier ecce filius tuus. Deinde dicit discipulo Ecce mater tua. Et istud erat verbum preordinatissimum legatum testamenti Jhesu Christi in cruce quod inveniens Johannes ibidem subiungens Postea sciens Jhesus quia iam omnia consummata sunt etc. scilicet omnia que circa passionem et in passione facere et pati voluit etc.

De ordinatione testamenti Christi quo ad matrem commissi Johanni

Ergo Christus mortuus in cruce et testamenti sui post quam ordinavit et testatus est quod pertinebat ad affinitatem civitatis quo ad discipulos quibus disposuit paradysum Non immemor fuit matris in eo quod pertinebat ad officium et affectum filialis pietatis ad ipsam quam se filio destituendam et desolandam per mortem suam commendavit Johanni ut eam curet sua filium heret. Bernardus. O commutacio Johannis tibi traditur pro Jhesu filius zebedei pro filio dei discipulus pro magistro homo purus pro domino homo puro pro deo vero. Cum ergo in cruce ad mortem esset Jhesus spiritu anxiatus. Psalmus. Anxiatus est in me spiritus meus in me turbatum

batum est cor meum libro tu
c passionibus doloribus nimie
impeditus vigebat et vive
bat in ipso filialis pietatis
affectus. Nunc cum vidisset ma
trem iam in proximo filii
solacio et tripudio desolandam
et medullitus perturbandam re
cognovit filialis consolanda
et commendandam et dixit
matri sue tamquam in ingres
titoria ordinatione et testa
mentoria dispositione ac gra
tuita commissione mulier ecce
filius tuus etc. Hanc itaque
commissionem et commendacionem matris
Johanni tamen exigebat primo debi
tum pietatis. Est enim pietas
virtus ex natura et ratione et mo
re ac lege filios obligans
et inducens ad honorem et
honorem parentum et genitricis
matris tue. Exo. xx. Honora
patrem et matrem etc. Eccli. vii.
Honora patrem tuum et gemitus
matris tue non obliviscaris
et retribue illis quomodo et illi tibi
etc. Ergo sunt parentes ex virtute
et affectu pietatis tenentur nutri
re et procurare filios. Ita econver
so filii ad idem tenentur
parentibus cum exigit causa et
tempus. Secundo suffragium necessitatis
quia beata virgo iam permortua
Joseph custode et teste castitatis

et curatore nutritus et honnes
tatis ipsius virginis sub filii
cura et custodia mansisset se
cura ipsum Christum cum sororibus
suis et mulieribus que ipsi Christo
ministrabant ut habetur Marc.
xv. Aliquin nisi Joseph mor
tuus iam esset iniuria ei facta
fuisset si sponsa vel uxor habi
ta in ipso in eius custodia
non mansisset ut dicit glosa super
Johannem. Nunc ergo Joseph mor
tuo et Christo morituro suffra
gium necessitatis exigebat ut al
teri cure eius et custodia commit
teretur. Tercio testimonium casti
tatis quia exigebatur ut non
solum curatorem et custodem
sed etiam testem sue castitatis
et vite haberet quam ille verax tes
tis est potuit quia vitam
et conversationem eius quam custos
et observator observabit et vidit
Juxta illud Johannis xix. Qui vi
dit testimonium eius verum est et
ille quia verum est etc.

D

De forma commissionis quam
commisit matrem Johanni discipulo

Dixit ergo Ihesus matri sue mu
lier ecce filius tuus etc. Non
in nomine mulieris tamen matrem
suam tamen innuit primo dis
tincti sexus veritatem quia ipsa
cum servata integritate mentis
et corporis vera mater Christi secundum mu
lieris generationis veritatem

fuit quia vt dicit Ambrosius
super lucam xpi natiuitas de
muliere fuit secundum naturam sed mo
dus super naturam. Vnde apostolus hoc
insinuare volens dicit Galat
iiii°. Misit deus filium suum
factum ex muliere etc. scilicet secundum
muliebrem concepcionem et hoc
necessarium fuit ad reprimendum errorem he
reticos illos qui dicebant ma
riam non hominem sed angelum
fuisse in specie hominis. Secundo
insinuat muliebrem affectum
pietatis quia naturaliter pietas
huic sexui est innata et contra
propter quod ad aggrauandam ob
sessorum iudeorum a caldeis mi
seriam Jeremias Mulierum
naturalem pietatem consequitur vsi
tatem fuisse in naturalem crudeli
tatem Tren iiii°. Manus mu
lierum misericordium coxerunt
filios suos Et subdit facta
est filia populi mei crudelis quasi stru
cio in deserto. Tercio innuit
sub mulieris vocabulo integritatem
occultam matris virginitatem
Nulla vt supius dicebatur.
Cum omnis corrupta siue cor
rupta sit et dicatur mulier
Ideo nomen mulieris sic cor
ruptam per se non includit
ita virginem non excludit et
propterea conscripturis xpc matrem suam fre
quenter nominando mulierem
sic prius virginitatem hoc nomine
quam expressionem hominum occultauit
Ita et matrem virginitatem posse et debere
subintelligi insinuauit dicens
matri Mulier scilicet tu virgo tam
quam et virgo et mater est mulier
Cum inquit mater me filio de
solanda Tu virgo custode et
teste non seruanda Tu mulier
postquam seruandam muliebrem
virili cura et procuracione me
mortuo non frustranda
Ecce filius tuus Johannes
Pro ihesu tibi suscipiendus
matris et filii mutua caritate
virginis concordi custodia et
caritate commissi et commisse ad in
vicem communium cura et pie
tate Eccli vi°. Amicus qui per
manserit fidus erit tibi quasi
coequalis et in domesticis tuis
fiducialiter aget etc. David dicit
in psalmo Ecce mater tua Ecce ad
verbum demonstrandum sepius in
sacra scriptura ponitur ps. Ecce
concupiui mandata ps. Ecce
elongaui fugiens ps. Ecce
enim deus adiuuet me Jer.
luc. i°. Ecce ancilla domini etc.
Innuit autem ea videlicet interio
ris concepcionis in separatum et
excitacionem significacionem.
Malach iii°. Ecce ego mitto
angelum meum qui preparabit viam
ante faciem meam vel occul
ti alicuius subditam manifes
tacionem luc. ii°. Et ecce elizabeth

beth cognata tua et ipsa concepit
filium in senectute sua etc. Vel
sponte cum promissi alicuius
actualem et spiritualem exhibi-
tionem et adimpletionem ut hic
Mulier ecce filius tuus. Et
ad discipulum Ecce mater tua. Non
dicit quod aliquis prerogativa pro
posse et certitudinaliter promis-
si dicens Iohannis ii° Quid mihi
et tibi est mulier. Nondum
venit hora mea scilicet passionis
et mortis mee instancia hoc
nunc adveniente et instante
ipsa hora spiritualiter et effectualiter
id implere et exhibere volo
ut scilicet filius tuus Iohannes
pollens precipua pietate flo-
rens virginea puritate et mihi
adherens proxima familiaritate
testis et custos et curator tibi
detur. Iuxta quod dicitur Ecclesiastici vi° A-
mico fideli nulla est comparatio
et non est digna ponderatio
auri et argenti contra bonitatem
fidei illius. Deinde dicit discipu-
lo Ecce mater tua scilicet tibi fi-
liali affectu et officio prosequenda
familiari obsequio custo-
dienda et fideli suffragio con-
fovenda. Ecclesiastici vi Qui timet
deum eque habebit amici-
ciam bonam quoniam secundum deum erit
amicus illius. Et ex illa hora scilicet
instantie passionis et dilecte

ac compassionis et mutue ac
fidelis connexionis nomine filii
et nomine matris accepit eam
discipulus in sua etc. Disci-
pulus ille scilicet precipue ad hoc
dilectus electus et diligens et
magistro obediens ac matri
tenerum ut matrem alteram
recognoscens et amplectens
quia ut dicitur Ecclesiastici vi° Dextor
vite est illa et vincula eius sunt
sunt alligatura salutaris. Ille
in quem ille et tamquam discipulus
accepit et suscepit excepit
eam ut matrem cum gaudio
ut dominam cum obsequio ut
fidei commissam cum fideli suf-
fragio. Unde de ipsa vere fuit
quod dicitur Sapientie viii° Non habet
amaritudinem conversatio illius
nec tedium convictus eius sed
leticiam et gaudium. Accepit
eam itaque in suam id est in sua
curam et custodiam tamquam
filius custos et testis ipsius
vite et castitatis et tamquam sub-
secutor et assecutor et provisor
temporis necessitatis. Unde sciebat Iohannes
quod causa vite sibi sic debetur
Sapientie iii° Dabitur a domino fi-
dei donum electum et sors accep-
tissima in templo dei. Quia
bonorum laborum gloriosus est
fructus etc. De Iohanne virgine co-
misse procuramenti

Sed quia tam textus glo
e ewangelij hic videtur
dicere et intendere quod Johannes ex
tunc in curam christi beatam virginem
accepit vt sibi cummissam
et procuratam et pro visionem
temporalis necessariis eius virginis
dubitari solet vnde eam procurauit
et prouidiuit et procurare po
tuerit cum ipse sic ceteri apostoli
omnia reliquit vnde dicitur matthei
xix Ecce nos relinquimus
omnia et cetera Et nichil proprium ha
buit sicut nec ceteri apostoli Secundum
quod dicitur actuum iiij Quod nullus quid
quam eorum possidebat ad suum
esse dicebat ad hoc dicendum quod
apostoli post acceptionem spiritus sancti
ad huc simul Jerosolimis per
manentes nichil proprium ha
bebant nec aliquis quicquam suorum
et credencium sed habebant omnia
communia et diuidebant singulis
prout cuique opus erat vel
prose vel pro suis in communem
apostoli de quibus vnicuique diui
debant vt dicitur actuum iiij et actuum
vi Et quod mulieres fide
les apostolis ministrabant per de
uotas et fideles viduas ad
mensas singulas cottidie dis
pensabatur donec vt legitur
actuum vi factum est murmur grecorum
aduersus hebreos pro eo quod
vidue eorum in ministerio huiusmodi
cottidiano despiciebantur i. vi
tabantur vt dicit glosa tamquam
quibus extreme gentes non
essent ab hebreis contempnendi propter
quod apostoli dixerunt vt habetur
actuum vj Non est equum nos
i. apostolos derelinquere verbum dei
i. ministrare mensis et cetera Unde con
silio sancto elegerunt septem dya
conos scilicet Stephanum et reliquos
sex ad hoc opus vnde dicit glo
super Johannem quod apostoli de quibus
diuidebat Johannes prose et pro
beata virgine sicut erat cummissa
quod opus erat Apostolis vero per
orbem diuisis et predicantibus
licebat ab eis victum accipere
quibus predicabant sicut dicitur i.
Cor ix. Ita dominus ordinauit
hijs qui ewangelium annunciant
viuere de ewangelio. Et preter hoc eciam
licebat eis sumptus tamen non per
ciperent ipsi sed permitteretur eorum
voluntati vt mulieres sequen
tes et recipientes apostolorum graciam
videre et per ipse et doctrina audire
ministrarent eis necessaria sicut et
dominum sequentes mulieres
a galilea in Judeam ministra
bant ei de qua pecunia Ju
das habebat loculos domini et re
posita custodiebat in quibus
ad vsum domini et apostolorum et pau
perum victui illa pecunia serua
batur deficiente autem ministra
cione et collacione maiorum ex
parte eorum quibus apostoli predicabant

licebat eis martibus temporibus
licitis laborare manibus unde
vivent sicut de seipso dicit
apostolus .j. Cor. iiij° videlicet
in hanc horam esurimus
sitimus et nudi sumus et
laboramus operantes manibus
nostris. Et vii ipse apostolus ii°
Thess. iij°. dicit: Denuntiamus
vobis quoniam siquis non vult
operari nec manducet. Et ubi
etiam qui est in lra otiosita-
tem et curiositatem aliorum de-
quendam victu reprobat et
condempnavit. Incipit pro-
hemium Secundi tractatus de
vita et virtutibus beate virginis

368

Habitemus igitur
expositionem et de-
clarationem evangelice
hystorie de condi-
cione et conversacione et vita
et virtutibus beate virginis ab
initio domini nostri ihesu christi annun-
ciacione et nativitate et conversa-
cione et predicacione et passione
videlicet ad mortem ihesu christi spiri-
tum ipsa dignante et dona-
te potui et scivi ab initio secutus
evangelicam hystoriam pro-
secutus. Deinceps itaque que
post mortem christi in resurrectione eius
et apparicione per xl dies et ascen-
sione ad celos et spiritus sancti missione
et apostolorum predicacione us-
que ad ipsorum divisionem ad sin-
gulas singulorum provincias in

in sortem predicacionis acceptas
et usque ad beatum ipsius virginis
transitum de hoc mundo circa
ipsam et ab ipsa divinitus sunt
gesta in vita et virtutibus et
generalis beneficiis ipsius tamquam
aliquid quod deus inspira-
verit est dicendum. Primo ergo quando
vel post resurrectionem suam
sue vel primo quale magis
apparuit. Secundo ubi et qualiter
post eius resurrectionem conversati sunt
usque ad ascensionem cum ipsa vel
luctus mirum premium fuit.
Tercio qualiter et cum quibus post
ascensionem conversata fuit. Quar-
to quanto tempore secum cum Johannes
evangeliste mansit. Quinto utrum
signa aliqua de intempestivi
vita ista videlicet mirabiles fecit.
Sexto querere vita et virtutes
et signa eius per aliqua scriptura
autentica pro illo tempore de-
clarate et scripte non fuerint.
Septimo quid de ipsius transi-
tu et assumptione in anima et
corpore senciendum et tenendum
sit secundum sobriam et piam
fidem ecclesie et doctrinam.

Utrum christus post resurrectionem primo
apparuit beate virgini
Sed quoniam ad dubia talia
ondenda convenientibus princip... ijs
et supposicionibus notoriis o-
portet uti. Ex quibus secundum

cossispta media opz ad con-
clusiones que ex illis pro-
babilr vel nctio evenire po-
tuerunt inspicientes atten-
de' vide' xpi' h' ad pdictas
questiones distinendas
quedam pncipia z suppoicoes
ex textu sacre scripture et ex dict'
scor z doctor ppone est utile
z nctiu Primu pncipiu itaq
convenient et nctio ab angeli-
ce salutacionis verbo ad ar-
gumentu e sumendu videlz
quod scdm verbu angli Ave
gra plena opz concede qd
in bta vgine fuit hic est
omnis gre plenitudo Scdo
qd scdm Anselmu ex omib
que gre attribui possunt
nichil ei convenient z condign
defuit que plena gra fuit
Tercio qd scdm Damascenu
in omib que gre virtutis ee
possunt a nobis illustrium
excellentium scor supat
iuxta il'd Cant vi videri
eam filie syon z btissimam
pdicaverunt z regine lauda-
verunt eam His igit pnci-
piis psuppositis ad pma
questionem Utrz post resurr
xpus pmo ad omib matri
sue virgini apparuerit Respo-
deo dicendo qd xpi resur-
gentis apparicio tribus de causis
fiebat Primo xpi plangenciu
lugenciu consolacione z leti-
ficacionem Et sic scribit appru-
se pmo marie magdalene
que plus aliis mortem sui
luxerat z intelligendu e plus
aliis pter sola btam vginem
que plus incompabiliter
omib doluit inquantum ma-
gis ppinquas z arduas et
urgentes causas doloris ha-
buit ut supra dictu fuit Scdo
xpi fugiencium z in fide diffi-
dencium reductionem z confortacionem
z sic apparuit petro an ali-
os aplos quia plus aliis
videbatur defecisse ad omnio
in passione Ideo qd aliis so-
lummo fugientibus ipse inter
alios no solu fugit sed eciam
negavit Unde sup id Marci
ult Ite cito z dicite cito dis-
cipulis eius z petro quia sur-
rexit dns etc dicit Gregorius
Nisi nomine expssus in-
ter alios Petrus eum in gali-
leam pcedentem se quia ausus
se equi no erat qui solus inter
alios non negaverat Tercio
xpi resurrectionis manifesta-
cionem z testium advocacionem et
sic appruit Nunc illis nunc istis
singulariter z deinde simul
et ultimo videntibus aplis sil
congregatis z recumbentibus ad

cenam ut dicitur Marci ultimo.
Cum quibus etiam tunc ali-
quamdiu in celum ascenderet cibum
sumpsit ut dicitur Actuum i. Quod
convescens precepit eis ab Iero-
solimis ne descenderent.

Quod Christus resurgens primas apparuit Beate virgini.

Licet igitur non fuit ne-
cessarium beate virgini propter
ipsius reductionem et confortationem
in fide que nunquam diffusa fuit
plena credendum fuit et consola-
tionem ipsius ab initio sue
nativitatis usque ad finem passio-
nis et mortis ut dicit Anselmus.
Nec etiam propter sue resurrectionis
manifestationem quia ipsa tam-
quam mater Christi innata filii testis
induci non debuit nec etiam
attestandi et predicandi eius
resurrectionem per mundum eam discurrere
decuit sicut apostolos quibus dictum
fuit Actuum i. Eritis mihi tes-
tes in omni Iudea et Samaria
et usque ad ultimum terre. Nichil-
ominus tamen propter eius letificationem
et consolationem que de sua pas-
sione et morte plus pluribus o-
mnibus inestimabiliter doluit pre ceteris
potius prius omnibus resurgentis
filii apparitione et visione con-
solari debuit pre ceteris potius
prius omnibus. Et hoc etiam sedu-
lius etiam in suo paschali ope-
re scribit. Quod matri cum omne
primo apparuit sicut dignum
fuit et que super omnes fide-
lius et firmius resurrecturum
crediderat prior omnibus resurgen-
tem videret in veritate illius
corporis quod de ipsa assumpsit.
Cum evangeliste ideo non ex-
presserunt ut dictum est. Quia pre-
dicatio et attestatio resurrectionis ad
eam non pertinuit. Item quia
secundum Anselmum nulla ei gracia
defuit que gratia plena fuit.
Item secundum Damascenum a nullo
sanctorum et illustrium in aliquam gra-
tiam superatur in eo sue quod digni-
tati est conveniens et condignum.
Bene credendum est et tenendum
est quod non gratia apparitionis et con-
solationis nostri Christi pre omnibus
conveniens et condigna ipsi defuit
et ea frustrata exstitit licet
Augustinus in sermone quodam
de resurrectione qui incipit
Pascha Christi qui incipit videatur
dicere quod nunc Magdalene
sanctum prius ceteris scribere
voluerit. Quia Maria Mag-
dalena proferventi amore
et frequenti visitatione sepulture
domini hoc precipue pre aliis me-
ruit quod ipsius resurrectionis omnibus apostolis
publica apostola facta fuit
quod matre Christi tamquam domine

ipsorum apostolorum cremente et con
dignum non fuit ut domina ad
suos minime extitit. Quare
et ubi et cum quibus Beata virgo post
resurrectionem conversata fuit

Ad secundam questionem videlicet
quare et ubi et cum quibus
post resurrectionem conversata fuit usque
ad ascensionem cui ipsa luce re
ferit interfuit sane et plane
dici potest. Nam cum Christus in
cruce ipsam Johanni commenda
uit et eum eciam dicat quod ex illa
hora accepit eam discipulus
in sua. Ipsa Beata virgo iuxta
ipsius testamentariam disposicionem
sub eius custodia et obsequio
et ministerio Johannis ex illa hora
deinceps mansit in Jerusalem
sic asserit Jeronimus in sermone
Cogitis me o paula etc. et etiam
cum mulieribus que dominum secute
fuerant ad locum passionis Christi et
sepulcri ipsius pio desiderio et
amore ac devocionis studio
et fervore una cum ipsa fre
quenter visitabat et apostolos
in galileam euntes et redeun
tes et redeuntes in Jerusalem et appa
ricionis domini post resurrectionem eius fac
tis varie et in variis locis nar
rantes et attestantes expec
tabat et cum diligencia obser
vabat usque ad ascensionem Christi

postquam apostoli deinceps usque
ad ipsorum divisionem et dispersionem
simul in Jerusalem permanserunt
scilicet post lapidacionem Stephani
illi qui in persecucione orta tunc
dispersi erant per diversa loca tran
sierunt predicando verbum dei /
Inter quos et phylippus descen
dens in Samaria ibi predica
bat et multum proficiebat. Cum
apostoli qui Jerosolimis audientes
quod a civibus predicacionem Samaria
recepisset verbum dei miserunt
illuc petrum et Johannem ad quorum
manuum imposicionem qui credide
rant recipiebant spiritum sanctum
ut habetur Actuum viii. Non enim
cottidie in Jerusalem habitabant sed
per totam Judeam et Samariam transe
untes predicabant et populum conver
tebant sic scribitur Actuum ix.
Nam ecclesia per totam galileam
et samariam habebat pacem et edi
ficabatur crescens et ambu
lans in timore dei et quod
petrus pertransibat universos
donec perveniret ad eos qui
habitabant lidde. Petrus tamen
caput et sedes ecclesie primitiue
tunc erat in Jerusalem unde mitte
bantur ad vicinas etiam provin
cias ad predicandum quoniam etiam
sedem in causis et questionibus

Placebunt et apostolus de iudeis
recrebuntur. Beata virgine et ceteris
mulieribus sanctis in Ierusalem commo-
rantibus quas ad iudeam
discedere non licebat. Unde in
Actibus Apostolorum xiii. In iudea o-
portebat predicari primum evangelium
secundum preceptum Christi ut habetur Matthei
x°. In viam gentium ne abi-
eritis et in civitates Sama-
ritanorum ne intraveritis sed potius
ite ad oves que perierunt
domus israel. Nam licet pe-
trus cornelium primum de gentibus
baptizavit ut habetur Actuum x.
Et philippus eunuchum ut
habetur ibidem ix. Publice tamen
et generaliter extra terminos Iudee
non dum fuerat evangelium gen-
tibus predicatum usque ad mis-
sionem apostolorum per orbem univer-
sum. Iuxta quod barnabas
et paulus dixerunt contestando
Iudeis Actuum xiii. Vobis opor-
tebat primum predicari evangelium
sed quoniam repulistis id et indig-
nos vos iudicastis eterne vi-
te. Ecce convertimur ad gentes
et cetera. Licet autem beata virgo in
Ierusalem cum sanctis mulieribus
predictis manserit circa illa loca
vallis Iosaphat. Nichilominus
tamen ille venerabilis cetus
apostolorum cum in Ierusalem adhuc
consisteret ipsam devota et condigna
visitacione frequentabat. Et ita

singuli contendentes de eius
sanctissimo ore misteria fidei con-
secuti Christi quorum super omnes
conscia fuit audire discere et te-
nere. Iuxta illud Eccli. xxiiii°.
In ecclesiis altissimi aperiet os
suum Et in multitudine electo-
rum habebit laudem et inter
benedictos benedicetur et cetera. Beata vir-
go itaque in Ierusalem mansit usque
ad beatum transitum suum de hoc
mundo sicut patet exemplis Ig-
natii quas misit in Ierusalem
beate virgini unam et Iohanni evan-
gelista duas in quibus rogat
et optat venire in Ierusalem
ad videndam ipsam beatam vir-
ginem et Iacobum et Iohannem cum
discipulis innuerat sicut infra pate-
bit in eisdem epistolis de verbo
ad verbum subscriptis. Epistola prima
Ignatii ad sanctum Iohannem evangelistam

Iohanni sancto seniori suus igna-
tius. Si licitum est michi aput
te ad ierosolime partes ascen-
dere volo videre fideles et sanctos qui-
bus sunt et precipue matrem Ihesu
quam predicant universi admi-
randam et cunctis desiderabilem
Quem enim non delectet eam
videre que deum verum et hominem
de se genuit. Sed et eum sit fidei
religionis amicus. Similiter
et illum venerabilem Iacobum
qui cognominatur iustus quem

referunt simillimum faciei et vita et modo conversationis ac si eiusdem uteri esset gemellus qui dicunt si video video ipsum Ihesum secundum omnia corporis eius lineamenta. Preterea ceteros sanctos et sanctas. Heu quid moror quid detineor. Bone preceptor properare me facias iubeas et valeas.

Epistola secunda eiusdem ad eundem

Iohanni sancto seniori suus Ignatius et qui cum eo sunt fratres. De tua mora dolemus conuiter tuis allocutionibus et consolationibus roborandi. Si tua absentia protendatur multos de nostris destituet. Properes igitur venire quia credimus expedire. Sunt et hic multe de nostris mulieribus Mariam Ihesu videre cupientes et cotidie a nobis discurrere valentes ut eam contingant et ubera eius tractent que dominum Ihesum aluerunt et ut quedam secretiora eius percunctentur. Ipsam quoque etiam Maria Salome quam diligis filiam Anne multum commendat Ierosolimis quinque mensibus apud eam commorata. Et alii quoque quidam referunt eam omnium graciarum habundantem omnium virtutum fecundam que in persecucionibus hilaris in penuriis et indigenciis non querula. Iniuriantibus ista grata et molesta letatur miseris et afflictis coafflicta condolet et eis subvenire non pigrescit. Contra viciorum servitores pestiferos in pugna fidei disceptans enitescit. Nostre nove religionis et penitentie est magistra et apud fideles omnium operum pietatis est ministra. Humilibus quidem devota devotis devocior habetur et mirum ab omnibus magnificatur licet a scribis et phariseis ei detrahatur. Preterea multi multa de ea referunt que tamen omnibus per omnia non audemus fidem concedere et nec tibi dicere. Sed sicut nobis a fide dignis narratur in Maria Ihesu humane nature natura sanctitatis angelice sociatur. Et hec talia excitaverunt viscera nostra et cogunt valde desiderare aspectum eius tamquam si phas est fari celestis prodigii et sacratissimi thesauri gaudeamus nobis monstrari. Tu autem diligenti modo sic dispone tuo desiderio et valeas. Amen.

Epistola Ignatii ad beatam virginem

Xpifere Marie Ignatius

Menophitu Johis q tuu disci
pulum confortari et consolari de-
bueras de ihu enim tuus multa
dicta p(re)cepi et stupefactus sum
exaudiens. A te aut que sp(eci)al(ite)r
fuisti ei familiaris et que
ta et secretorum eius consciam de-
sidero ex animo certior fieri de
auditis. Propsi etiam tibi uas
et rogaui de eisdem valeas
et neophitu ipu meum sic
ex te et p te et in te conforteris

Ep(isto)la b(ea)te virginis ad ignacium

Ignacio dil(e)c(t)o discipulo hu-
lis ancilla ihu xpi de ihu
que a iohe audisti et didiasti
vera sunt. Illa credas illis in
hereas et caritatis votum fir-
miter teneas. et mores et vitam
voto conformes. veniam aute
vna cum iohanne meo te et
quo tecum sunt videre. Sta
igitur et viriliter age in fide. Nec
te moueat persecucionis austi-
tas s(ed) valeat et exultet sp(irit)us
tuus in deo salutari tuo. Qd'

B(ea)te virginis vita actiuum ad ac-
tiuam et contemplatiua p(er)fecta fuit

Ex p(re)dictis ep(isto)lis ignacij dis-
cipuli Johis euangeliste p(at)z
euidenter vbi et qualiter tem-
poribus b(ea)ta virgo post filij resurrec-
tionem ascensionem d(omi)ni fuerit conuer-
sata. Cum ignacio vtique fides
indubia est adhibenda. Na(m)
Jeronimus in libro virorum illustrium

et Eusebius in hystoria ecclesiastica
ipsum tamquam scriptorem et doc-
torem autenticum commendat
cum mori commendo super ma-
theum Jeronimus introducit
eum. et eius sententiam de spon-
satione b(ea)te virginis appro-
bat. fuit enim post sanctum petrum
tercius qui antiochenam rex(it)
eciam et doctrina et miraculis
duxit tam multos ad fidem
xpi conuertisse. captus et Roma(m)
ductus fuit. Sub traiano im-
peratore et ibi multis suppliciis
cruciatus martirium consuma-
uit. Ad maiorem aut(em) de-
claracionem vite et conuersacionis
b(ea)te virginis Notandum est q(uod)
sic dicit glosa super id luc
x Intrauit ihus in quoddam
castellum

De duplici vita Beate virginis.

Due sunt
vite quibus in presenti sca
ecclesia conuenienter et vtiliter fideles et
sancta anima singulariter exercetur.
vt ad sanctitatis et iuste p(er)fectionem
veniat in qua et per quam
ad future vite b(ea)titudinem
tendat et p(er)ueniat. videlicet vita
actiua et vita contemplatiua.
Cons(tat) B(ea)ta virgo que gr(aci)a
plena fuit in vtraque vita p(er)-
ducta summum gradum perfectio-
nis attigit et obtinuit. Iux(ta)
ecc(lesiasticum) xxiiii. In plenitudine

sto[rum] de tenebris mea ps[alm]o Caritas
et magnificencia institutione
eius vij Anselmus causam
conuenienter assignans quare
illa lectio euangelii Intrauit ihesus
in quoddam castellum etc.
legatur In assumpcione beate vir-
ginis ad missam dicit quod illa
duplex vita scilicet actiua que
significatur per martham et con-
templatiua que significatur
per Mariam sororem marthe
beata virgo omnes alios sanctos ex-
cellebat quia martha nunquam
sic domino ministrauit nunquam
maria contemplacione sic verbum
et christo adhesit sic beata vir-
go a natiuitate christi vsque ad
tempus passionis et post passio-
nem et resurrectionem et ascen-
sionem deinceps sibi fecit Vnde
sicut dicit glosa ibidem expo-
nens vita scilicet actiua et conte-
platiua radicatur et proficit et
perficitur in caritate dei et proximi In
caritatem quidem dei et proximi Vnde
Richardus super vitam actiuam con-
tinuum ad opus esse ordina-
tum ad vtilitatem proximi
Sed in contemplatiuam autem con-
tinuum admentis esse ordi-
natum in dilectione dei quia
vt ait Augustinus in libro de quarendo
deo contemplacio facta est in eo vt
deum cognoscamus et cognitum
diligamus quem diligentes ipsi

adherentes vt adherendo beati
simus ps[almus] Michi autem adhe-
rere bonum est etc. Adhesit anima
mea post te me suscepit
dextera tua de positione beate
Actiua virginis quantum
agitur vita ad actiuam
consistit in sex operibus misericordie et in
aliis exerciciis eorum que ad ipsa
reducuntur que operacione merentur Matthei
xxv Esuriui et dedistis michi
manducare etc. Ad videndum
autem qualiter beata virgo in illis
sex operibus misericordie omnes iustos
et sanctos excellebat Sciendum quod in
ipsis operibus vnus alium ex
vna duarum causarum excellere
potest vel quia a digniori et
meliori persona opus impen-
ditur ita personam digniore
et meliorem vel quia ex ma-
iori caritate impendit Beata
autem virgo omnibus dignior et
melior fuit Iuxta illud prouerbiorum
vltimo Tu supergressa es vni-
uersas et dignissime persone scilicet
christo ihesu christo dei filio et ex sum-
ma caritate omnia et singula
predicta opera misericordie impendit
Ergo in officio et operibus vite
actiue omnes ante alios ante-
cessit Primogenito filio dei de sy-
nu patris a regalibus sedibus
in vallem miserie huius mun-
di peregrinanti Iuxta illud Iohannis
xiiij Quasi colonus futurus

ce in terra et quasi viator decli-
nans ad manendum etc. Ipsa pre-
buit hospicium suum sanctissimi cor-
poris et anime ad ipsum recipi-
endum et se inhabitandum. Ps. In
sole posuit thabernaculum suum
i. in virgine posuit carnis de
ipsa assumpte obumbraculum
Secundo ipsum filium dei quo digne
persona non erat nec esse po-
terit de suo sanctissimo corpore
assumpte carnis tegmine ves-
tiuit incarnandum et carnis in-
uolutum incarnatum de se
natum Luc. ii. Et pannis
eum inuoluit etc. Ysa. lxi.
Induit me vestimento sa-
lutis et indumento iusticie circumdedit
me quasi sponsum decoratum
corona. Tercio ipsum dei filium
esurientem et sicientem lacte
suo cibauit et potauit. Luc.
xi. Beatus venter qui te por-
tauit et ubera que suxisti. Ruth
ultimo. Susceptum neomi
puerum posuit in sinu suo et
nutricis ac gerule officio fun-
gebatur. Beata enim virgo que
vere neomi fuit i. pulchra
tota intus et extra. Iuxta illud
Cant. iiii. Tota pulcra es et
macula non est in te. Puerum
ihesum de se natum non quesita
nec habita obstetrice et gerula
vel nutrice sola per se in sinu
suo posuit et tractauit et lac-
tauit et cibauit et potauit.

Prouerbiorum v. Ubera eius in-
ebrient te et in amore illius
delectare iugiter. Cant. primo.
Meliora sunt ubera eius vi-
no etc. Quarto ipsum dei fi-
lium dei virtutem et sapientiam in
assumpta humana carne inf-
irmatum. Iuxta id Ps. Infirma-
ta est in paupertate virtus mea
etc. Cottidiana cum custodia
visitauit infirmum et confortauit.
Eccli. iiii. Non auertas faciem
tuam ab egeno et inope ne a-
uertas oculos etc. Ipse enim fuit
egenus et pauper in hac vita.
Ps. Ego vero egenus et pau-
per sum etc. Unde sic dicitur ii.
Cor. viii. Propter nos egenus
factus est cum esset diues ut
illius inopia nos diuites
essemus. Quinto ipsum dei fi-
lium in templi atrio positum
visitauit et ad eum venit
et sibi affuit. Cum enim car-
cer sit ad concludendum et pre-
cludendum incarcerato liberum
motum et processum corporis
et membrorum. Cuius ergo h'i
conclusio et preclusio carceris no-
mine appellatur. Primo igitur
beata virgo christum positum in
carcere nostre carnis quam de ipsa
assumpsit et sibi affuit visitando
procurando et consolando et
compaciendo. Eccli. iiii. Animam
esurientem ne despexeris et

non prothas domum angustia-
tum et cogitacionum contribulari ne
obicias. Ego positum in arcte
presepe quia ut dicit aug(ustinus)
presepia angustia Christum por-
tauit infantem. Cum tamen
[illegible] vagit infans inter arta
positus presepia etc. Luce ij. Et
pannis eum involuit etc. et
reclinauit in presepio vbi xliii
Cum videris nudum operi
eum et carnem tuam ne despex-
eris. Tertio positum in arc-
to crucis cui erat affixus
ad quem carcerem tum secuta
fuit et dolens et condolens
secum ibi stetit et in finem
perstitit. Christus ihesus et maria ama-
biles et decori valde in vi-
ta sua in morte quoque non
sunt diuisi etc. Sicut dicit [illegible] ij
i de saule et Jonatha etc. Na-
sic filio patienti fuit compas-
sa ita mortuo fuit commortua
quia anima eius liquefacta est
vt dilectus meus in cruce locu-
tus est illa verba Mulier ecce
filius tuus quia sic mortuus
homo non est homo ita mor-
tuus filius non est filius sed
Johannes amodo erit filius tuus
te filiali affectu loco mei ha-
biturus et tractaturus. Sic ergo
patet qualiter beata virgo in sex
operibus misericordie filio impensis fu-
mi gaudium officiorum vite active
attigit et possedit etc.

De duodecim operibus et laboribus huius

De operibus vero misericordie vite
impensis hactenus tota
ecclesie militanti et filijs et fi-
delibus ipsius in miraculis et
graciis et beneficijs sicut legitur
in diuersis libris de miraculis
Beate virginis et quo ipsa ad-
huc cottidie impendit et in per-
petuum intendere non cessa-
bit Jesus [illegible] Eccli xxiiii. Non
desinam in progenies in eternum
vsque in seculum sanctum etc. Requi-
ratur in propriis scriptis et libris
miraculorum ipsius Beate virginis
super quibus sicut minus et maius
ingenue considerandis et com-
mendandis ad fidelium et
salutem presentem et futuram
impetrandam. Nonne quod
inter ceteras misterias et magni-
ficas significationes quibus
Beate virginis gratie et virtu-
tes ipsarum sunt prefigurate
creaturis prefigurate in figuris
et prophetante in scripturis Beata
virgo est illud lignum vite de
quo dicitur Prouerb. iii. Lignum
vite est hiis qui apprehende-
runt eam et qui tenuerunt
eam beatus. Anima per eam gra-
ter vitam et beatitudinem vi-
te presentis et future qui apprehe-
dit eam per specialem deuotionem

et tenuerut eam p devoco-
nis ostmulacom Debz ligno
dicitur Apoc. xxiij. qd an-
gelus ondit Johani flu
splendidu tamqm cristallu
apud portam vite rex.
vtraqz pte flumis ligna vi-
te afferens fructus xij. per
meses singulos reddens
fructu suu Isti xij. fruct
sut xij effectus vite quas
regina vite siue deuotes
se invocantibz impendit p
singulos menses. i. in duo
cum tribulacoibz r laboribus
quibz pns tota vita homin
variatur r mutatur sic annus
xij. mensiu mutacoibz
variatur r mutatur tpa r dies
suos pns qr vita homi q
non e aliud nisi milicia si-
tiam r labor militandi r
pugnandi contra inseciam
vale r diuse temptatur
r tribulatur vt in summa gne
dicitur istis xij. teptacoibz
r tribulacoibz Prima temp
tacio est tribulacio e indige-
cia necessariorz quia cum
homo nudus egressus sit
de vtero matris sue vt dicit
Job. i. Et hoc sit dt phus
Cum no heat arma vt vir-
tum a na totus natus et
datus e prudente r labore
sibi vitam sua sustentet

r defendat Sca instancia ne-
gociorz quibz necia adquirit
Prbiorz vi. vade ad formi
o piger r cosidera vias ei
r disce sapiam Tercia immi-
nencia piculorz Hester xiiij
Ecce piculum meum i ma-
nibz meis e Quarto an-
gustia pplexorz Daniel vlt
Angustie michi sunt undi-
qz r quid eligam ignoro
Quinta consciencia delictorz ps
Iniquitates mee supgresse
sut caput meu. i. consciam
meam Sexta corpis lang-
uor ps Non e sanitas in
carne mea a facie tua.
Septima mentis meror
Tren. i. Multi eni sunt ge-
mitus mei r cor meu me-
rens Octtaua casus timor
Ad Roma. xi. Noli altum
sapere s; time Ad Ephe. viij
Videte quo caute ambuletis
Nona malorz oppsio Eccs q
Vidi lacrimas innocentu et
consolatorem neminem nec
posse resiste violencie eo-
rum auxilio destitutos Do-
cima desolator desperacio ps
Perijt fuga a me r no est
qui requirat aiam meam
Undecima miserie tuntao
r consumacio ps Miser factus
sum r curuatus sum vsqz i

finem tota die contristatus in
incedebam. Duodecima pre
cum et ad uitam frustratio
Treni iii. Cum clamauero et
rogauero exclusit orationem meam
Ps. Ut quidquid domine re
pellis orationem meam auertis
faciem tuam a me. De duo
decim beneficiis beate virginis
contra duodecim tribulationes
huius vite etc.

Si quis igitur diligens
lector sollicite prospexerit
et notificauerit effectus gratie et
mutationes quos beata virgo se devo
te invocantibus in suis signis
et miraculis legitur impen
disse inveniet et videbit quod
ipsa regina nunc est primo
in necessitatibus largissima provisatrix.
Johannis ii. Vinum non habent
dixit ministris. Quodcum
que dixerit vobis facite et im
pleverunt ydrias aqua usque
ad summum que glosa est in
mun vii de ipsa dicitur Sapie
vi. Dignos se ipsa querens
circuit in viis suis ostendit se
illis hylariter. Sap. vii. Vene
runt mihi omnia bona pa
riter cum illa. Secundo ipsa est
in negociis diligentissima
coadiutrix. Sap. viii. In operi
bus manuum illius est hones
tas sine defectione. Sap. x.

In fraude circumuenientium illum affu
it et honestum fecit eum et custo
diuit illum ab inimicis et a se
ductoribus tutauit eum. Tercio
ipsa est in perplexis pruden
tissima consiliatrix. Unde virgo dicit
Sap. viii. Scit versucias sermo
num et dissoluciones argumentorum
et euentus temporum et seculorum. Unde
ipsa dicit Proverbiorum viii. Me
um est consilium meum et equi
tas mea est fortitudo et pru
dencia. Quarto ipsa est in
periculis promptissima au
xiliatrix. Unde mater filium
interponit in mediis periculis
manus et partes suas. Hest.
xiiii. Confugit itaque Hester
ad dominum pavens periculum quod
imminebat. Judith xiii.
Subvenisti ruine gentis
nostre ante conspectum dei nostri. Quin
to ipsa est pro peccatoribus effi
cacissima apud filium pro
reatibus impetratrix sic dicit
mater Salomonis in Reg. ii.
Bene ego loquor pro te re
gi. Cui respondit filius
Pete mater mi neque enim
fas est ut avertam faciem
tuam. Sexto ipsa est me
rentium benignissima conso
latrix. Ysaie lxvi. Sicut mater
consolatur filios suos ita et
ego consolabor vos. Ps. Secundum
multitudinem dolorum meorum

in corde meo consolaciones
tue letificauerunt animam
meam. Septimo ipsa est
languencium leuissima me
diatrix. Eccli xxiiij. Ego quasi
fluuius dorix egressa sum
de paradyso etc. Dorix int
pretatur medicamentum generacionis
quod medicamentum sanat
generacionem ipsa hundant quasi
fluuius secum attulit et affert
cottidie de paradyso delicias
regum anime. Eccli xxxviij.
De terra creauit altissimus
medicinam i. de virgine ma
riam de ipsa sub nomine Sap
ix. quia per eam sanati sunt
quicunque placuerunt domino a
principio. Octauo ipsa est
cadencium tutissima reuela
trix. Ps. Cadent a latere tuo
mille et decem milia a dex
tris tuis tibi autem approxima
bit. Pro Vb. iij. Erit in latere
tuo et custodiet pedem
tuum ne cades et capieris.
Nono ipsa est oppressorum po
tentissima liberatrix. Sapie x.
Hec populum iustum et semen
sine querela liberauit a naci
onibus que illum opprimebant
Ibidem x. Iuuencius non dere
liquit iustum donec afferret
illi sceptrum regni et potestatem
aduersus eos qui eum depri
mebant. Decima ipsa de

precatorum clementissima reco
nciliatrix. Daniel ix. Auertatur
furor tuus obsecro et ira
tua a populo tuo. Exaudi
domine placare domine atte
nde domine et fac. Iheremie xviij.
Recordare quod steterim in con
spectu tuo ut loquerer pro
eis bonum et auerterem indignacionem
tuam ab eis. Undecima ipsa
miserorum piissima misera
trix iuxta illud Iob xvi. Ab infa
ncia mecum creuit miseracio
et de vtero egressa est mecum
de qua eciam mea infra di
cetur. Duodecimo ipsa est
peccatorum gratissima accepta
trix et optinendi gracie fide
lissima mediatrix. Mistice
possunt esse verba filij ad matrem
misericordiam implorantem
j. R. xxv. Benedictum eloquium
tuum et benedicta tu que pro
hibuisti me ne vlciscerer in
manu mea. Ecce audiui
vocem tuam et honorificaui
faciem tuam etc. De duode
cim virtutibus et graciis beate virginis.

Quod autem beata virgo sinus
deuocionis omnia predicta
beneficia graciarum et in vita pre
senti adhuc manens fer
uentius et excellencius impendit
et ecia semper et ecia alios in
actibus et effectibus ipsarum graciarum
et virtutibus excreuit. Iuxta quod

gra plena fuit p3 euidenter
ex v'tutibus et laudibus virtu
ipsius q'ntum ad vitam
actiua spiualem ex quibus
sctus ignacius in predicta epla
sua ad sctm Johem ewan
gelistam ipsam commendat
et extollit Prima itaq3 circa
ipsam et in ipsa commendat
et extollit gracie habundancia
cum dicit ipsi sancti et sancte que eam
corporaliter viderunt et tum ipsa
presencialiter manserunt referunt
eam fuisse omnis gracie ha
bundancia Eccli xxiiii In
ebriabo partus mei fructu
ecce factus est in trames
habundans et fluuius meus
appropinquauit ad mare Se
cundo commendat in ipsa v'
tutum redundanciam cum
asserit eam fuisse omnium
virtutum fecundam ps Mul
tiplicabis in anima mea
virtutem ps visitasti terram
et inebriasti eam multipli
casti locupletare eam etc
videlicet beatam et benedictam v'
ginem mariam de qua tunc
dicit ps Benedixisti domine
terram tuam etc Quia ex
plenitudine et habundancia
gracie causabatur in ea redu
dancia virtutum in actibus
et effectibus eius Quia omnes
eius actus conformita et victoria
fuit Tercio commendat circa
quo ad dominum religionis et
vite eius magisterium et quod contra
viciosos et pestiferos ac fi
deles in pugna fidei dis
ceptans emicuit Juxta id
ps Et respondebo exprobrantibus
michi verbum
et spabo in sermonibus eius
Vnde in suo cantico ipsa exultando
et iubilando dixit
Fecit potenciam in brachio
suo dispersit superbos mente
sui cordis Deposuit po
tentes de sede et exaltauit
humiles Quod qualiter de in
deis et incredulis intelligen
dum sic infra dicetur in ex
posicione cantici ipsius Quar
to commendat in ipsa quo
ad proximos pietatis feruorem
cum dicit quod ipsa apostolis
fideles fuit omnium operum pie
tatis ministra Juxta id i Tymo
th iiii Exercete ad pie
tatem Nam corporalis
exercitatio ad modicum vtilis
est Pyetas autem ad omnia
vtilis est promissionem habens
vite que nunc est et future
Quinto commendat in ipsa pas
sionem ad afflictos cum dicit
ex ipsa afflictis conafflicta co
dolet etc Hanc compassionem

causauit mea summa dilecto
ad proximum qua effluxit ex
summa dilectione in deum Sic
enim in tempore naturali quando unum
membrum ceteris membris cor
poris est unitum tunc dolente
uno membro cetera sibi coniun
cta condolent diuisum uero
et separatum membrum ab alijs
membris illorum membrorum do
lorem non sentit et per consequens non
condolet Itam corpore spirituali
siue mistico quanta magis membra
fuit dilecta tanta etiam est
compassio quia dilectio est medi
um vinculum unitiuum membro
rum adinuicem unio autem
est causa compassionis Iuxta
illud .1. Cor .xij. Ecce in
pulere dilectionis Pro uberi
um. Ergo diligentes me di
ligo etc. Ergo ad omnes fi
deles filios suos et fidelibus uero
tamen habet signum compassionis
Sexto commendat in ipsa sub
uentione ad miseros cum
dicit Miseris et afflictis
subuenire non pigrescit
etc. Ista virtus et eius actus
et defectus semper fuit in hac
vita et adhuc in propria ma
net in beata virgine Duo enim
sunt que pertinent ad eorum
unionem videlicet affectus compassio

nis et voluntas subuentionis
Unde licet in ista iam glorificata
in celo non sit affectus com
passionis Tamen ut dicit Gregorius
Nos celestis patria letitia
iam suscepit nullius afflic
tionis passio permittit etc. Iuxta
illud Luc. xv. Dico vobis gau
dium erit angelis dei super
uno peccatore penitentiam agente
Septimo commendat in ca
hylaritatem in persecutionibus
cum dicit In persecutionibus e
hylaris etc. Nam initio nas
centis ecclesie post ascensionem
eius et sancti spiritus missionem
et apostolorum confortationem et attes
tationem et predicationem surrexe
runt persecutiones contra ecclesiam
ad fidem christi sic legitur Actuum
quinto Unde ipsa beata virgo in
sua epistola ad Ignatium que
superius posita est de verbo
ad verbum Ita scribit Ignatio
Ne te moueat inquit per
secutionis austitas sed va
leant et exultat spiritus tuus
in deo salutari tuo Math.
v. Beati eritis cum persecuti
fuerint vos homines et expro
brauerint et dixerint omne
malum aduersum vos men
tientes etc. Octauo commen
dat in ipsa humilitatem in tri
bulationibus cum dicit est hu-

lis in quos saturabit etc. Luc. i°
Quia respexit humilitatem an-
cille sue etc. Summa enim hu-
militas in scriptura et adderi etc. ex
xiiii probatur et patet exemplis
summa exultatione Quia
sicut dicitur Luc. xviii Omnis qui
se humiliat exaltabitur Sed
ipsa est super omnes homines
et angelos usque ad thronum
celsitudinem ad dexteram
filii exaltata ergo in fu-
scriptam et omnes angelos et ho-
mines fuit hec causa et propter
se humiliata. Nono commen-
dat in ea In indigentiis con-
tinenciam cum dicit in pe-
nuriis et indigentiis non est
querela etc. Nondum autem quod
inter continenciam et castitatem
in communi sunt species temperan-
tie est differentia quia castitas
est temperantie abstinens
abstinens vel parte utens
etiam licitis et concessis Unde in
glosa super illud Math. v. Beati
pauperes spiritu quoniam ipsorum est
regnum celorum etc. distinguitur
paupertas spiritus in duobus ac-
tus et officia ipsius quorum
unus est rerum abdicatio Alius
est spiritus contritio fidelis cum
spiritus subiugatur divino sic contritur
conspicitur idem quod in abdicatione
rerum non solum leditur sed etiam
letatur quia est beatitudo paup-
tatis Iuxta illud Eccli. xxxi°
Sompnus sanitatis est in
homine parco dormiet enim
usque mane et anima eius
delectabitur cum ipso. Decimo
commendat in ipsa in iniuriis
patienciam cum dicit In iniuri-
antibus est caritas etc. Hic claritu-
do sine gratia intelligitur
Benivolentiam vel beneficenciam
ad benivolos et maleficos
videlicet Benivolentia quantum
ad affectum vel beneficencia
quantum ad effectum de quibus
actibus huius virtutis dicitur Math.
v°. Diligite inimicos vestros be-
nefacite hiis qui oderunt
vos etc. quia ut dicit Gregorius
super Ezechielem Vera pa-
tientia est enim amare quem
quis tolleraverit quia tollera-
re et odisse non est virtus
sed velamen furoris Undecimo
commendat in ea in molestiis
leticiam cum dicit molestata
autem letatur etc. Super quo no-
tandum quod aliquando letari magis
est meritum est non contristari.
Tristari enim in agendo vel
patiendo aliquid contristabile
vel adversum est infirmorum
ut dicit Math. xix de illo cui dixit
Ihesus Si vis perfectus esse vade

z vende omnia que habes etc.
Quod cum audisset verba h
abiit tristis etc. Non estare
vero in adv'sis est perfectum
Jeremie xvij Non sum turba-
tus te pastorem sequens
Ps Passus sum z non sum
turbatus ut custodiam man
data tua Letari vero sive
gaude' in adv'sis est perfecto
rum Actuum v. Ibant apostoli
gaudentes in conspectu concilij
quoniam digni habiti sunt
pro nomine ihesu pro contumelia
pati etc. Ita ergo itaque quia
omnium sanctorum perfectionem transcen-
dit pro penis i molestijs et
adversis pro nomine z amore
filij sui gaudens et le
ta fuit Ad Ro xij Spe
gaudentes in tribulatione pa-
tientes Ps In tribulatione di-
latasti m' etc. Duodecimo
commendatur in beata virgine generali-
te perfectionis vel eius excellentia
quam habuit respectu angelorum
z hominum cum d' ecclesia in ma
ria ihesu humane nature sancti-
tas angelice sociatur Exce
dit enim vel perfectionis omnium
simpliciter vitam generaliter z singula-
riter z dignitate primo quidem
generaliter quia gratia que per
partes alijs hominibus vel an
gelis est distributa Marie
simul tota est infusa Luce
primo Ave gratia plena etc.

Anselmus Ille spiritus qui in
alijs sanctis singulis singula
sua dona dedit dividens
singula prout voluit
michil tibi dimisit michil
excepte dedit Secundo excellit
singulariter quia soli marie
singulari dono respectu omnium
hominum etiam angelorum ma-
trem dei fieri z esse contulit
in quo privilegio b' multis
gratiis singulariter hanc gratiam
conscriptas infudit Bernardus
Cui soli deus pater vitam suam filium
suum dedit quo non tam
illo omnia z simul donavit
Tercio excellit dignitate ip-
sum primum quicquid e' magis
in magno est inter omnia
magna maximum Ipsa vero
beata virgo excellit omnes
dignitate que digna fuit
mater dei esse quod est omnibus
donis dignissimum Quarto p
fectio z plenitudo gratie z vir
tutum ipsius excedit indigne
perfectiones omnium angelorum et
hominum Bernardus super id Ecclesiastici xx
iiij In plenitudine sanctorum
detentio mea etc. Merito in
plenitudine sanctorum eius erat
detentio cui nec puritas an
gelorum nec constantia martirum nec so
brietas confessorum Nec casti-
tas virginum nec fecunditas
coniugatorum defuit etc.

Incipit Tractatus tercius de oc-
to Officijs z actibus vite con
templative.

Postquam iam dicta sunt
aliqua licet pauca
de perfectione contemplati-
va virtute beate virginis
quantum ad vitam activam
spiritualiter sit ignarus in-
cipiens sumus de vita et conversatio-
ne eius scribit inducens et
testimonia sanctorum et scripturarum qui
eam corporaliter viderent vide-
runt et ei spiritualiter adhese-
runt de quibus modo dicit psalmista
id est Psalmus xliiij vte sunt qui-
te inducunt et in annunciata
tua decorati sunt Cantica vi
Viderunt eam filie Syon et
beatissimam predicaverunt et regi-
ne laudaverunt eam etc. Nunc
de perfectione contemplativa et vir-
tutum ipsius cum actibus
earum quantum ad vitam
contemplativam spiritualiter agitur
in quantum ipsa dignata
et donata facultas si obtu-
lerit esse dicendum primo itaque dicendum
in genere de actibus et offi-
ciis contemplationis ut ex
distinctione actuum et officio-
rum ipsius venire possimus
ad distinctionem in gradum contempla-
tionis et diversitate modorum
perfectionis singulorum graduum
Secundo de distinctione et diversitate
perfectionum Tercio de diversitate
et distinctione contemplationis gra-
duum ipsius et perfectionum ipsorum
Ostendit itaque ergo Beda super
illud Luce x. Intravit Ihesus in
quoddam castellum etc. enu-
merat octo actus et officia
contemplationis Primum officium ipsius
est caritatem dei et proximi toto
mente retinere Secundum ab
exteriora actione quiescere
Tercium soli desiderio conditoris
toto animo inardescere Quintum
carnis corruptibilis pondus
cum merore portare Sex-
tum toto desiderio appetere in
mundicys angelorum choris
interesse Septimum celestis ci-
vibus per desideria admisceri
Octavum de eterna incorrup-
tione in conspectu dei gaudere
Predictorum officiorum et actuum
contemplationis sufficientia
et ordo sumi et assignari
potest in hunc modum Nam
cum inchoatione et profectu
et perfectione contemplationis
sit quedam elevatio et
ascensus anime ad deum summum ad
finem ultimum ut ei coniungatur
per visionem et fruitionem Iuxta
id Psalmus Ascensiones in corde
suo disposuit in valle la-
crimarum in loco quem po-
suit Elevatio autem et ascen-
sus anime fiat quandoque ab inferiori-
bus ad superiora per visionem
et cognitionem et per affectionem et
delectationem donec per gradus sin-
gulos perveniat ad coniunctionem

sit cum summo cognoscibili
ad videndum et cum suo de-
lectabili ad omnia dum ad
delectandum et felicitandum que est
ipsa visio et fruicio dei Illud
ait quod est elevans animam
in hoc ascensu sicut dicit glosa
super illud luce xix. de zacheo
quod querebat videre ihesum et non
poterat pre turba quia statura
pusillus erat etc. Animam
quam natura non potuit ascen-
sus arboris supplevit id est ad
iutorio gratie elevantis Hec
autem gracia est ipsa caritas
et dilectio dei quia sicut in natura-
libus ipse forme sunt prin-
cipia et fines quos intendit
natura Ita in divinis formis virtuti-
bus et actibus ipsa caritas sive
dilectio dei est quasi fundamentum
et principium inchoacionis et
finis perfectionis propter hoc recte
dicitur primus actus et tactus et offi-
cium contemplacionis mariae dicitur
quod in primo fundamento et
principio moveat et elevat
te Ergo vero quia ascensus
in contemplacione ab inferio-
ribus ad superiora est primo
per consideracionem divinorum operum
ut considerando videat et cognos-
cat Secundo ultimo proficiat
et proficiat in creatorem ad
mirandum et amandum Iuxta illud
ysaie xl Levate in excelsum

sursum oculos vestros et videte
quis creavit hec etc. Illam
vero consideracionem exterior actio im-
pediat vel avertat vel
ad inferiora a superioribus retra-
hendo propter hoc recte dicitur est
quod secundum officium et actus contem-
placionis est ab exteriori
actione quiescere Iuxta illud
psalmi Vacate et videte quoniam
ego sum deus quia non potest
videre aliquid intus nisi va-
cando et quiescendo ab ex-
terioribus sicut dicitur de Marthe
luce x Martha martha
sollicita es et turbaris erga
plurima Tercio autem quia
cessantibus vel sopitis impe-
dimentis exterioribus iam ex
consideracione divinorum operum mens
contemplantis consurgit et ad
miracionem conditoris sicut dicitur
Sap. xiii. A multitudine speci-
ei creature cognoscibiliter poterit
creator eorum videri quorum
virtutem et opera mirati in-
tellexerunt ex ipsis quoniam qui
hec facit fortior est illis etc.
propter hoc bene dicitur est quod
tercium officium et actus contem-
placionis est soli desiderio
conditoris inherere videlicet ut
non sit status in consideracione
et admiracione huiusmodi mens
elevetur ad amatum deside-

rij inhendo sibi creata vnde
dicit Bilh⁹ in smone de pecth.
In mundi ope tu csidrare dem
videlz quid sit quo z qlis
sit z ad quid constitut⁹
sit vt rer spectc qnende
conditorꝭ tam in estimalis
potencia in modo z forma
tam in scrutablis sapia in
ordine z fine tam tam vti
lis benignitatꝭ z tam in beng
ne vtilitatꝭ gra que etiaz
negtissimos multitudine
z magnitudine bnficoꝝ pos
sit obruere zc Quanto vo
quia ex csidracone diuinoꝝ
opm z ex iniacone dine po
tencie z sapie z clemencie ac
bonitatis relucentꝭ in spe z
modo z ordine creature sur
git mentis quedam medi
taco z meditacionis delectio
Juxta id psalmista Medi
tabor in omnib⁹ mandatꝭ tuis
z ad inextgabil⁹ tuis exerce
bor zc Item ps Memor fui
dei z delectat⁹ sum zc In qua
tam meditacone z delecta
tone ad huc non est beatitu
dinis pfecto ß aliqualis in
choaco quia in solis essentia
lib⁹ attentꝭ csiderꝭ i opib
creacionis vt in oim pote
cia z sapia z bonitate dina
no ex pfecto ditatꝭ cgnicon
ß inuitante venie z trinitate
psonaz facie ad faciez con
templata in qua visione co
sistit beatitudo z vita etna
Juxta id Johis xvij. hec est
autem vita etna vt cgnoscant
te solum verum deum et que
misisti ihm xpm zc ppt
hoc cgruc dum est qm qsi
tu offstitu tacit⁹ ctemplaco
nis e advidendum facie con
ditorꝭ toto animo inardes
ce ps Concaluit cor meu
intra me z in meditacone
mea exardescet ignis ß
desidery z amorꝭ videndi
faciem creatorꝭ In visione
enim aliarum hominis facie ad
faciem attendut tria videlz
immediata visio quia videz
eum in se non in alio et
spei cgnitio quia videt ho
minem ee non aliud aial
quod eciam z psone distic
tio quia vidz ee petrum non
paulum vel Johem vo pe
trum vel paulum ita est in vi
sione dei facie ad faciem qa
ibi est immediata visio qr
ctemplans in ppria videt
dm pse non i alio neqz p
aliud z videt oim⁹ nature
dine cmunicacom ad tres per
sonas dinas z tu psonaz
distinccom Quanto aut qr
ctemplaco que est ad huc
nra non ppria no pot
esse cotinua nec pfca quia
pondus carnis corruptibilis

214

animam in contemplacionem ele-
uatam deorsum ad se retrahit
et auertit et contemplacionem in-
mutat et interrumpit. Iuxta illud
Sapiencie nono. Corpus quod cor-
rumpitur aggrauat animam et
deprimit terrena inhabitacio
sensum multa cogitantem.
Unde et dicit Augustinus in libro
Soliloquiorum. Tamen in hoc cor-
pore adhuc est anima tua
si plenissime videat, hoc
est intelligat, deum quia tamen
sensus corporis adhuc utuntur
suo opere si nichil valeant
ad fallendum tamen non nichil
ad ambigendum, ut magis
possit adhuc visio tua dici
fides de deo quam sciencia vel co-
gnicio. Propter hoc racione dictum est quod
quartum officium et actus con-
templacionis est carnis cor-
ruptibilis pondus cum me-
rore portare. Propter quod dice-
bat apostolus ad Philippenses i°. Cu-
pio dissolui et esse cum Christo.
Quintum vero quia consideracio
diuinorum operum exquisita in con-
templacione surgit ad miraci-
onem et meditacionem et delectacionem et
magnitudine diuine potestatis
et pulchritudine sapiencie et multi-
tudine bonitatis et clemencie
in vestigiis relucentibus crea-
ture. Ad hunc consurgat ita exterio-
ra quedam corporalia et sen-
sibilia que in illis in corporali-
bus et intelligibilibus sunt creata
ut certa magnitudine et pul-
critudine et multitudine in
creature et certa specie modo
et ordine rerum creaturarum in quibus
relucet deus in vestigio non
in ymagine et eis que pertinent
ad ymaginem dei in anima et
in ipsius memoria et intelli-
gencia et voluntate et ad yma-
ginem dei in substanciis spirituali-
bus ut in euangelicis spiritibus
et eorum virtutibus et perfectionibus et
operacionibus et premiis et gaudiis
eorum in celestibus quibus tamen
nostras animas et corporibus as-
sociata esse credimus et
speramus et desideramus. Propter hoc
hic dictum est quod sextum of-
ficium et actus contemplacionis
est toto desiderio appetere pre-
minentibus choris angelorum inter-
esse et cetera videlicet Nunc spiritu
et mente, in futuro vero spiritu et
mente et corpore in resur-
reccione electi nec nubentur
sed erunt sicut angeli in celis
Mathei xxii. Septimo
autem quia toto desiderio ap-
petere ymmo preminentibus angelorum
choris interesse nichil est nisi
desiderare angelorum premiis et
gaudiis in futuro associari.
Primum vero contingit sine pre-
cedente merito adipisci. Propter

quod dns reprehendit apostolos Jacobum et iohannem filios zebedei et matrem eorum qui conabantur ad premium non sua mencione deprimendo merito quibus dixit Nescitis quid petatis etc. Math. xx. Ubi dns peticionem eorum ostendendo ad rectum ordinem insinuavit eis meritorium opus prius esse exequendum et postmodum qualitatem et quantitatem premii divino beneplacito relinquenda. Potestis inquit calicem bibere quem ego bibiturus sum etc. Quarter gradus dictum est quod septimum officium et actus contemplacionis est celestibus civibus per desiderium adunari et conformari .i. sanctitati et puritati angelice per mundam vitam et laudes et preces continuas ad deum fusas assistare quia hec est vita beatitudo angelorum deum contemplando et videndo continue venerari et laudare et adorare et gratias referre. Iuxta illud ysaie vi. Clamabant seraphym alter ad alterum Sanctus sanctus sanctus dominus deus exercituum plena est omnis terra gloria eius. Et ysa. lxii. Tota die et tota nocte non tacebunt laudare imperpetuum Qui ergo reminiscimini dominum ne taceatis et ne detis ei silencium etc. Octavum vero officium et actus contemplacionis illius quod est in patria

sum veni. In via adhuc sum solum spem et desiderium est videndo deum de eterna in corrupcione in conspectu dei gaudere. Iste actus iam non est gradus aliquis quo quis ascendat sed finis et terminus et status eterne iocunditatis et securitatis qui consistit in ultima perfectione caritatis qua tunc deo inseparabiliter coniungimur ipsum sine medio videndo et ex tota mente et ex omnibus viribus diligendo et ipso fruendo. Quia sic dicit Aug. super Gen. Istud preceptum diligere dominum deum tuum ex toto corde tuo et ex tota anima tua et ex omnibus viribus tuis non potest impleri in via sed solum in patria. Gaudere vero in isto statu de incorrupcione est gaudere primo de mea transformacione et liberacione a penitus corrupcione. Quia ut dicit Ro. viii. Omnis creatura ingemiscit et parturit usque adhuc expectans liberacionem in servitute corrupcionis in libertatem glorie filiorum. Secundo de claritate corporis conformacionem. Ad philipp. iii. Salvatorem expectamus dominum nostrum ihesum christum qui reformabit corpus humilitatis nostre configuratum corpori claritatis sue. Tercio de summa [illegible] approximacione

qm omni impeditus et corrup-
tione deposita in anima et
corpe proximi erimus summe
in corrupcione glorie Sapie
vi. Incorrupcio facit esse proxi-
mum deo Infima g° recolli-
gendo predicta dici pt quod qu-
tum ad diversificacionem actuum
contemplacionis est dei et proximi
dilectio Secundus est amor co-
siderato Tercius abextioribus
vacacio Quartus cordis me-
ditacio Quintus cordis depssio
Sextus in corporalia et spiritualia
mentis elevacio Septimus an-
gelice vite conformacio Octa-
vus totius anime conatus i
deum et exultacio Iuxta id ps
Cor meum et caro mea exul-
taverunt in deum vivum etc De
triplici pfectione scilicet in hac vita
Ad videndum autem de pfec-
tione que attenditur circa
contemplacionem secundum ad diver-
sum statum contemplantem
Notandum quod triplex est pfectio
scilicet pfectio sufficiencie pfectio ha-
bundancie et pfectio excellencie
pfectio sufficiencie attenditur
in hiis actibus et operibus vite con-
templative et active que
sufficiunt ad salutem que
pfectio est esse in gra et per-
consequens in via ad premium su-
mitur credendo et sperando et
optando in ipa gra pseve-
rare et crescere et pficere ut in ea
vivitur huius vite ad premium
debeat pervenire Unde quia gra
et mortale peccatum se simul
compatiuntur Nullus qui est
in mortali peccato constituti qui ni-
chilominus credunt fidem in
deum et per eius aliquam spem
et aliquam caritatem Numquam ca-
ritas sufficit ad salutem
tamen est informis quia non
habet caritatem que est forma
et finis omnium virtutum et non
est nisi tamquam signum caritatis
et aliquod memoriale sue vo-
cationis et est idem quod non
negare solum quod sit possi-
bile ut a mortali peccato a-
liquis revocetur peccatum et
revertatur ad viam quem actum
fidei informis non potest
habere omnino infidelis quia
nullam fidem habet nec for-
matam nec informem Equale
autem et quantam unusquisque habet
fidem talem et tantam habet
spem que in eo qui est i
mortali constitutus non est
aliud nisi de deo diffidere
et talem et tantam habet etiam
caritatem que nec est aliud
in ipso nisi deum non odisse
quia proprium dampnatorum
est odisse deum Iuxta illud
ps Superbia eorum qui te ode-
runt ascendit semper Ista p

fectionem sufficientie cum scilicet
gratie sunt tales laborantes.
Baptizatos a malo culpe et
pene ynaquaque gratia suo
modo et virtutum habitus indu-
centes et inducentes animam
in esse gratuito perficientes
et habitus ipsos in actu in virtute
exire facientes rite credendo et
vivendo quamdiu in baptizatis
iam adultis sine lapsu et
macula consumantur. Perfectio ha-
bundancie est quando in eo qui habet
virtutem gratia cum perseverancia et con-
fortatur gratiam continuam ad sta-
tum vie contra perfectionem vite ac-
tive et contemplative. Secundum quod
contemplativa non solum ad
superiora ascendit sed pro loco te-
pore et causa inferioribus secundum
superiorum regulam intendit.
Sicut in tamen angelis in sca-
la Jacob descendit et ascen-
dit ut dicitur Genesis xxviij. Istam
perfectionem habundancie super per-
fectionem sufficientie addunt
et perficiunt septem dona spiritus
sancti virtutibus addita et adiuncta
que enumerantur Ysaie xj. Requi-
escent super eum spiritus domini
spiritus sapientie et intellectus etc. Que
dona virtutesque gratia informa-
tas dirigunt et addignioresque
ferociores actus elevant et adiu-

Nō

vant et sunt ac ultime perfec-
tionem magis approximant de qui-
bus donis superadditis dicitur
Luce xix. Cuilibet habenti om-
nia dabitur etc. Cuilibet habenti et
bene utenti ac dispensanti ad sa-
lutem gratias et virtutes in sacra-
mentis infusas addentur
dona spiritualia / Perfectio excel-
lentie est in virtutibus et donis
animam elevantibus ad actus
qui sunt super statum vie con-
tinuum ad contemplacionis perfecte
et perfectionem meliorem pro dulce-
dinis patrie pregustacionem que
tamen in hac vita non potest
esse adhuc continua et perfecta propter
id quod carne corruptibili ag-
gravatur ipsa actione et passione
de qua pregustacione eterne
dulcedinis dicitur in psalmo. Gustate
et videte quoniam suavis est do-
minus psalmo. Suavis est dominus uni-
versis Hanc perfectionem excellen-
tie in viatoribus post actus
effectus donorum perficiunt et
decorant fructus illi xij quos
enumerat apostolus ad Gallathas
v. Fructus autem spiritus est
caritas gaudium pax patien-
cia longanimitas Bonitas Be-
nignitas mansuetudo fi-
des modestia continentia
castitas etc. Caritas enim in v-

·ij·

nitatem

virtutibus gratuitis et actibus
ea ut in via reficiant et delectent
vt in eis odorem et saporem
dulcedinis patrie presentiscant et
contra fatigacionem et tedium
vie eam consolentur et sustinen-
tent. Istius duabus perfectionibus
habundancie et excellencie
adiuuando et confortando in de-
siderio et spe patrie contra tedium
et labores vie gratuitis cooperan-
tur caritate. Octo beatitudines que
ponuntur Math. v(to) Beati pau-
peres spiritu etc. Ut itaque via-
tores in fine huius vite bra-
uium patrie attingant et com-
prehendant. Per istos passus
et gradus procedunt. Primo enim
gradibus sacramentalibus ad ima
insti tuuntur. Secundo virtutibus
constitutum habitibus induuntur.
Tercio donis eciam actibus virtutum
diriguntur. Quarto fructibus
ne deficiant in via reficiuntur
et sine timore tedii huius vite
et sine periculo et sine errore
diuerticula et sine labore com
obstacula in via transeunt et bra-
uium attingunt et premium ac
gaudium patrie comprehendant et
percipiant. De octo gradibus contem-
placionis et duplici modo ip-
Est autem contemplacio finis
purgate et illuminate anime

eleuacio ab inferioribus ad superio-
ra. Per mentis intuitum ad viden-
dum et delectandum in ipso. Unde
patet quod ad contemplacionem
perficiendam requiruntur ista sex
videlicet primo anime purgacio.
Secundo purgate anime illuminacio.
Tercio illuminate anime eleuacio.
Quarto eleuate anime in-
tuitus siue intuicio. Quinto
intuentis et potentie anime vi-
sio. Sexto visionis delectacio.
Et ista sunt sex gradus quibus
anime complete disposita et per-
fecta de inferioribus ascendit per
media superius quibus addun-
tur insuper duo gradus vt fiant
octo videlicet primus ex quo est
inicium inchoacionis huius
motus ascensionis et eleua-
cionis que est sensus siue per
ymaginacio siue ipsorum appre-
hensio. Unde Augustinus in libro de quan-
titate anime inter sensum et ymagi-
nacionem ponunt duos gradus
pro eo quod primo anima res con-
sideradas per sensum apprehendit
in materia. Deinde ymaginacione
a sensu abstrahit considerando
formam sensibilem preter materiam.
Sed quia siue formis rerum per
sensum apprehendat in materia
siue per ymaginacionem preter
materiam sensibilem. Unde quasi
fundamentum Unde anima procedit

consideracionis leuatur ad ascen-
sum contemplacionis est operatiuum rerum non qualitercumque sed
certarum diuinorum operum propter
hoc ut ad certo gradus conte-
placionis ascensus perueniat
dicere possumus non in genere
quia primus gradus est consideracio
secundus attente consideracio Tercius
illuminacio Quartus eleuacio
Quintus intuitus siue intencio
Sextus visio Septimus vi-
sionis fixio Quibus septem
gradibus per quos est progre-
diendum motus siue ascensionis
in contemplacione additur Oc-
tauus qui non est proprie gradus
sed finis et terminus in quo
est status qui est scilicet visionis
fruicio in ipsum conscepe? de-
lectacio de qua dicit psalmista Memor
fui dei et delectatus sum et
exercitatus sum et defecit spiritus
meus id est perfecit quia ut dicit
Greg super illud ibi videbimus quantum
tenendo et intendendo octo
gradus portam atrii interioris
per quos ad virum orientalem
est ascensus ut dicit Ezech
xl°. Et notandum quod contemplacio
accipitur dupliciter scilicet large
et stricte large dicitur contem-
placio totus ascensus siue e-
leuacio mentis incipiens a con-
sideracione diuinorum operum et per
omnes medios gradus predic-
dictos ascendens usque ad con-
templandum deum Stricte vero
accipitur contemplacio pro ultimo
illo actu in quo mens in e-
iam stat fixa per intuitum in
deo et visionis dei fruicione
et delectacione Est eciam contempla-
cio una continua et perfecta talis
est sola contemplacio in patria
qua nullo impedimento inter-
rumpitur quod nullo tempore au-
fertur sed est continua id est perpetua
et perfecta de qua dicitur Sapie v°
Iusti in perpetuum viuent et a-
pud deum est merces eorum et
cogitacio eorum apud altissi-
mum Alia vero est vel interrup-
ta propter corrupcionem et alligacionem
contemplancium cum impedimentis
interrumpentibus et contrariis auita-
tibus ut non perueniat ad sum-
mum gradum vel ut postquam per-
venit in eo stare et perma-
nere non possit ut est contem-
placio se habens per modum medium?
de illis contrariis et impedimentis
et sopicione et ablucione eorum
ad breuitatem ad se videndam
ut de illa contemplacione quam
beata virgo habuit in hac vita
qua fruebatur et gaudebat
impnti? de visione dei quantum
aliquid dici possit per quod
predicta omnia de vita contempla-

tum et gradibus contemplatorum
sunt hic introducta. De tri-
plici impedimento perfecte contem-
plationis in hac vita
Sciendum quod illa gratia qua
anima a perfectione contemplationis
retrahitur et arcetur et impe-
dimenta quibus gravatur
et retardatur in hac vita triplici-
ter assignando sunt scilicet primum
est peccatorum infectio. Secundum est
temporalium affectio. Tertium mentis
ipsius et virtutum eius extra
se divisio et dispersio. Prima ut
dicitur Sapientie 1°. Spiritus sanctus
fugit fictum et auferet se a
cogitationibus que sunt sine
intellectu neque habitabit in
corpore subdito peccatis etc. Secundum
ut anima complete disponatur
et aptetur ad perfectionem contempla-
tionis oportet eam primo a peccatorum fecibus
mundari. Secundo a temporalibus
affectionibus separari. Tertio ab
hiis que extra se divisa
et dispersa ad se et in se recol-
ligi et uniri. Primum istorum im-
pedimentorum videlicet peccatorum in-
fectio removetur per generalem sacramen-
talis participationem in quantum
sacramenta ordinata sunt ad
peccati originalis et actualis di-
lectionem et consciencie emundationem
et fomitis compressionem. Secundum vide-
licet temporalium affectio removetur
et impletur primo propter carnalis
castigationis de quibus dicitur

Exodi xxx. Vigilia honestatis
tabefacit carnes id est carnalis
delectationes. Eccli. xxvi. Frequens
meditatio est carnis afflictio.
Secundo propter spiritualis exercitationis
perfectionem. Thimotheo iiii. Exerce te ipsum
ad pietatem. Corporalis enim
exercitatio ad modicum utilis est
pietas autem ad omnia valet
etc. Tertio propter supererogationis
insequendis consiliis et exterp-
dis votis. Math. xix. Si vis
perfectus esse vade et vende omnia
que habes et da pauperibus.
Luc. ix. Si quis vult post me
venire abneget semetipsum et
tollat crucem suam cottidie et
sequatur me. Eccli. v. Si quid
vovisti redde deo displicet enim
ei stulta et infidelis promissio.
Tertium vero scilicet mentis anime et
virtutis et operationum eius extra se
divisio et dispersio removetur
triplicit secundum triplicem divisionem
et dispersionem anime extra se ob-
ligata enim et alligata est cum
ex unione sui cum corruptibili
corpore. Primo ad vanas et
vagas rerum sensibilium apprehen-
siones et ymaginationes. Job
xvii. Cogitationes mee varie
sibi succedunt et mens in di-
versa rapitur. Idem xvii.
Cogitationes mee dissipate
sunt torquentes cor meum.
Secundo ad diversas operationes et
corporis administrationes. Augustinus

de spiritu et anima. Anima secundum diuersas sui operaciones in corpore variis eciam nominibus nuncupatur. dicitur enim anima dum vegetat, spiritus dum viuificat, dum sentit sensus, dum sapit animus, dum intelligit mens, dum discernit racio, dum recordatur memoria, dum intelligit voluntas. Tercio ad diuersas corporis passiones. Augustinus de anima et spiritu. Omnibus quodammodo affectibus et quadam amicicia cum corpori coniungitur vt amet corpus comitem suum cuius donis afficitur et delectacionibus compascitur licet illud ipsam se non vtatur etc. Ad Ephe. v. Nemo carnem suam odio habuit. Primum itaque predictorum impedimentorum scilicet obligacio et alligacio anime ad ymagines et vagas rerum sensibilium apprehensiones et ymaginaciones remouetur per ymaginabilium a sensibilibus et intelligibilium specierum ab ymaginabilibus perfectam abstraccionem. Augustinus x de trinitate. Obuiat in anima error de decaus dum rerum sensibilium ymagines se cernere esse non potest vt se solam sine hiis videat vnde oportet vt eas a se se auertat dum se solam velit cogitare quod tamen est valde difficile. Boecius de trinitate. Si a duobus corporibus diuersis omnia accidencia animo seperemus locus tamen eorum est diuersus quem vnum fingere nullatenus possumus. Secundum impedimentum videlicet diuisio anime ad diuersas operaciones corporis administraciones remouetur per actum ipsius actiuum vnionem et in superiorem partem reduccionem et collectionem de qua dicit Augustinus in libro de quantitate anime. Sensus vertetur in ymaginacionem ymaginacio in racionem racio in intellectum intellectus in intelligenciam intelligencia in deum etc. Hoc autem est difficillimum in hac vita nisi forte ad modicum momentum illius contemplacionis que in hac vita potest esse super statum vie similia statui patrie per quam cessacionem virium inferiorum ab administracione corporis et recollectionem ipsarum in vnum necesse est istum vires indiuisum diuidi et ad singulas suas operaciones reuti sicut factum fuit de Paulo per raptum reuelatum ad sensus. Tercium impedimentum scilicet diuisio virium anime ad diuersas corporis passiones remouetur per priuacionem sensitiuarum cessacionem que consequitur predictarum virium in vnum recollectionem et vnionem

propter quam cessacionem paulus in
raptu et post raptum nesciuit
vtrum in corpore vel extra
corpus fuit vt dicitur 2a
Cor. xii. Et notandum quod cum
ad altissimum perfecte contemplacio-
nis requiritur in summo po-
tencius anime disposicio et passi-
sio gratie eleuacio tercio dei con-
descensio et attraccio iuxta
id Cant. i. Trahe me post te
Joh. vi. Nemo potest venire
ad me nisi pater qui misit
eum etc. christus hic quidam con-
templatiuus sopitur scilicet inferio-
ribus viribus et corporis motibus
quasi sopitis et clausis corporis sen-
sibus ideo quod nulla est in eis dis-
posicio nisi solus visus sensus
corporalis absque omni contractu a
infectione sic fuit in sopore
ade in paradyso de quo legitur
Gen. ii. Immisit dominus deus
soporem in adam scilicet soporem
contemplacionis vt dicit glosa
vt intrans in sanctuarium dei ma-
eius particeps fieret angelice
curie et intelligeret nouissima
secretorum dei vnde in prophecia pro-
rupit dicens hic nunc os ex os-
sibus meis etc. Quidam vero sunt
huius perfectia quod in eis est mo-
dica resistencia ad gratie e-
leuacionem et ad diuinam condescen-
sionem et attraccionem propter corporum

familiarem munditiam et spiritualitatem
et dei summam familiaritatem et co-
formitatem sicut Johannes in vnde
ipse dicit Apok. i. Fui in spiritu in domi-
nica die etc. et non dicit quod fuit sopi-
tus neque raptus. Quidam autem
non sopiuntur neque tamen sed ra-
piuntur inproporcionalitatem lucis et
claritatis sue visionis quasi
gratia violenter eleuante et
deo attrahente sicut paulus
dicitur raptus in visione dicit glosa
ad Cor. Quod vidit deum sicut
sunt in patria et sub tanta claritate
sicut illi angeli vident qui
sunt in ierarchie. Quod beata
virgo consistit ad perfectionem suffi-
ciencie habuit ob virtutes et
gratias sacramentales etc.

Cum itaque ut patet ex predic-
tis ad perfectionem vite contempla-
tiue et actus contemplacionis com-
pleta disposicio que consistit in
perfectione et excellencie que
sibi presupponit perfectionem suffi-
ciencie et habundancie. Ad osten-
dendum ergo in beata virgine per-
fectionem vite contemplatiue ex-
cellente in ipsa contemplacione
sua statum cum maiorum vi-
dendum est primo de perfectione suf-
ficiencie que in viatoribus com-
muniter consistit et consistit in sep-
tem gratiis sacramentalibus de in
septem virtutibus hec est ille tres
Theologice fides spes et caritas
et quattuor cardinales scilicet iusticia
prudencia temperancia fortitudo. S. 599

De gratiis utique sacramentalibus
Sciendum quod beata virgo in sua
plenitudine gratie propter quam angelus
ei annunciavit dicendo Ave
gratia plena etc. Invenitur omnes
gratie sacramentales perfectius aliis
recepisse vel in se virtualiter
et vel in equipollenti aut ex
cellenti. Cum sic dicit Anshelmus
Nulla ei gratia deficere debuit que
gratia plena fuit cum etiam gra
tie sacramentales sint quasi funda
menta et prime omnium subse
quentium gratiarum. Hoc autem sic patet quia
cum sacramenta sint instituta propter
tres causas ut dicitur iiij Senten
tiarum videlicet primo propter hominis
humilitatem ut homo distat a
eis se deo humiliare dum ex
divina institutione querit et
percipit gratiam in rebus et
operibus se inferioribus per naturam
ut baptismi gratiam in aqua
confirmationis in crismate et ex
trema unctionis in oleo et
de aliis similiter propter quod
dicitur i Petri ii Subditi estote
omni humane creature propter deum
etc. Item ibidem v Humiliamini
sub potenti manu dei ut vos
exaltet etc. Secundo propter eruditionem
ut homo in eis et ex eis do
ceatur per experientiam credere et
sentire quod deus potest si voluerit
et quibus et per que vult gratiam
conferre et sanare. Iuxta illud Psalmi

Statuit aquas maris in utrem
id est gratias in vasa sacramentalia
Tertio propter exercitationem ut cum
homo ad salutem et gloriam con
scendam debeat esse operosus
non ociosus proposita est ei et prepa
rata in sacramentorum usu exercitatio
utilis et salubris qua operantibus
et non vacantibus redditur ultima
merces salutis iuxta illud Math.
xx Voca operarios et redde illis
mercedem etc. Beata ergo virgo
recepit sacramenta eo modo sicut
infra dicetur et hoc propter primo suam
profundam humiliationem qua deus
se semper studuit in omnibus
humiliare. Luc. primo Quia
respexit humilitatem ancille sue etc.
Secundo ad suam salutare exercitationem
Quia ab evo et sancto ope nun
quam ociosa fuit que quolibet
motu et opere meruit. Proverbiorum
ult. Consideravit semitas do
mus sue et panem ociosa
non comedit. Tertio ad eru
ditionem non suam sed nostram
ut ipsa esset nobis in sacramentorum
perceptione religionis et sancti
tatis et humilitatis exemplum per
cipiendo sacramentorum remedia
et sanctificationem quibus non indi
gebat qui in utero et ab utero
de incepto sanctificata et sancta et omni
gratia plena erat. Unde sciendum
quod cum baptismum et que
dam alia sacramenta duas

habeat et conferunt utilitates et ef-
ficacias percipientibus videlicet
vel remedium contra malum cul-
pe vel pene vel auxilium ad
bonum gratie Beata virgo percepit
sacramenta prout sunt instituta
in signum vel auxilium ad bonum
gratie et non quantum ad remedi-
um contra malum et maxime contra
malum culpe cum ipsa omni
culpa caruerit et peccato Et
ut clarius patet videndum est quid
in singulis et ex singulis sacra-
mentis percepit Quid gratie
Beata virgo percepit in sacramentis

Primo igitur cum ecclesie
601 baptismus sit institutus
ad tollendum reatum originalis
culpe que beate virgini omnino dele-
ta fuit et sublata in ipsius sanc-
tificatione in utero percepit tamen
in baptismo caracteris impres-
sionem virtutum excitationem et
meritorum augmentationem in eo quod
quanto maior et dignior erat
quod fuit omnibus tanto magis
se humiliavit in omnibus Unde
sicut legalium sacramentorum subiit
et suscepit et purificationem post
partum quod nichil in se purgandum
habuit Ita et ecclesiastica sacramenta
ut baptismum et alia suscepit
quamvis nichil in se per baptismum
delendum et abluendum habuit sicut
et Christus fuit ita ut baptismo
sanctificaretur sed ut baptismum sanc-
tificaret ut dicit Ambrosius

continentiam sive mundissime car-
nis virum regnaturam ita confirmet
aquis licet autem non inveniatur ex scrip-
tura canonica quod baptizata
fuerit et secundum eo a quo sit
nunc de apostolis invenitur scrip-
tum et a quo fuerint baptizati
preter idem Johannis iii Nisi quis rena-
tus fuerit ex aqua et Secun-
do vero in sacramento confirmacionis
recepit sibi caracteris impressio-
nem et amplioris meritorum augmen-
tationem et virtutum confortationem et
manifestationem Tercio in sacramento
Eukaristie percepit dominice pas-
sionis precordialem recordationem
et actualis devocionis excita-
tionem et de corporali absentia filii
spiritualem et specialem consolationem
Quarto in sacramento penitentie confes-
sionis quia nichil mortale et
veniale committendum habuit nichilominus
confitenti est in magis potenti et
excellenti pro collatione maio-
re conservationem et recognovit
pro delictorum confessione sua insuf-
ficiencie et meritorum diminucione et de super-
habundanti gratia sibi collata
gratiarum actione et pro satisfactione
exhibuit bonorum operum et meritorum
super erogationem et talem confessio-
nem fecit sancto Johanni evangeliste
Dato sibi in matrem a Christo curatore et
custodi ac confessori Quinto in

sacramento matrimonii percepit recte
intelligenti omnia illa tria bona
que in xpiano doctore attendunt
que sunt fides proles et sacra-
mentum. Potest autem non in-
congrue distingui duplex ma-
trimonium beate virginis unum inter
ipsam et spiritum sanctum mediante
Gabriele archangelo tracta-
tum et contractum quod fuit matrimonium
verum et castum ac perfectum. Unde Aug(ustinus)
in i° coniunctio virginis matris
dei prolem verissimam legi-
tissima ipsum xpum et fidem
purissimam quia ibi nullum ad-
ulterium et sacratissimum quia nullus
ibi defectus vel divorcium habet
locum. Aliud vero matrimonium
inter ipsam et Joseph quod contractum
ad carnalem copulam fuit so-
lummodo pertinens ad fidem contrac-
tum et sacramentum fuit verum tamen
et sanctissimum. Unde Aug(ustinus): Cum
coniugium fuit sanctiora pari
voto contractum vos Maria
et Joseph tanta sanctitate et sacr-
amentis coniuges manebatis
quanto sanctiora castitatis pla-
cita concorditer servabatis etc. Ex
quo patet Joseph quoque virginem
fuisse et virginem permansis-
se quoniam si aliquod contractum ma-
trimonium tunc adulter fuisset
quod absit suspicari de tam
tanto mitti viro cui tamquam

custodi et ministro et testi sacra-
mentum et lilium paradysi et thezaurus
divinitatis committitur altissimi
fuerat commendandus. Sexto sa-
cramentum extreme unctionis
quod est institutum morientibus
ad venialium remissionem et cor-
poralis infirmitatis alleviationem
ad vincendam ultimam temp-
tationem et adquisitus sanitatis
sic non fuit necesse quibusdam
confessis quales dico sine infirmi-
tate corporali et dolore mortis
ab hac vita exierunt ut Johannes
ewangelista de quo legitur quod do-
mino vocante descendit in
defossum sepulture sue locum
et dormivit in pace tam a
dolore quam a corrupcione car-
nis extitit alienus etc. Etiam
beata virgo ipsum non habuit neces-
sarium videtur tamen quod propter
consummationem summe humilitatis quam
in vita tenuit in obitu suo
etiam istud sacramentum ex humili-
tate suscepit et in ipso conse-
cuta fuit statum vite sue
consummationem corporalis doloris
mortis amotionis et future glori-
ficationis sue plenam significa-
tionem et inchoationem. Quod
beata virgo sacramentum ordinis
non percepit ipsa sed in excel-
lenti etc.
Sacramentum vero or-
dinis beata virgo non suscepit extra-

bus ciuis communio propter mulie-
bris sexus hanc conformitatem
que obstat sacramento removen-
tur propter sexus inhabilitatem
et nature fragilitatem et placen-
tiam [illegible]. Secundo propter sui sta-
tus minoritatem quia licet sac-
ramentum ordinis preferat ex-
terius quandam dignitatem et maio-
ritatem. Interius tamen habet sic sum-
mi quandam servitutem et minorita-
tem. Juxta illud Luc. xxii. Qui
maior est in vobis fiat sicut mi-
nor et qui precessor est sicut
ministrator. Unde omnes ordines
ecclesiastici sunt introducti in
ministerium non in dominium sed
sicut soror dei beata virgo sic
exterius preferebat coram ho-
minibus summam humilitatem sic
habuit interius apud deum sum-
mam dignitatem. Unde non
decuit eam ponere in statu
ministerii que erat consors domini
et imperii in re publica sui filii
nec debuit servire aliis ut fa-
mula servorum que erat domina an-
gelorum regina celorum. Tertio
propter actus et officii ordinum dis-
paritatem cum ordinati in ec-
clesia pro suo officii executio-
ne necesse habent mutare loca et
per mundum discurrere et predica-
tiones et confessiones et visitationes
et alias ecclesiasticas ordinatio-
nes hec autem non congruebat
beatam virginem facere pro sue

persone dignitate et muliebris
sexus conformitate et sue vite
et actionis distinctione. Omnia in
[illegible] et officiis corporalibus circa
sunt que pertinent ad milites
et alia que viros sed non beata
virgo ex predictis causis non sus-
cepit sacrum alicuius ordinis
cuius tamen bonitatis et gra-
tie singulis ordinibus confertur
ipsa in eminentia vel excel-
lentia per spiritualem et specialem
unctionem spiritus sancti totum habuit
et possedit. Eccl. xxiiii. In ple-
nitudine sanctorum detentio mea.
Insuper vero ordinis tria consi-
derantur et commendantur scilicet potestas
spiritualis dignitas ministerialis
et executio actualis. Hec tria beata
virgo habuit in excellentia. Primo
quidem spiritualem potestatem quia
cum ministerii sit ista potestas
uno trium modorum vel ordina-
ria vel vicaria vel delegata
ipsa habuit spiritualem potestatem
altiorem videlicet hereditariam
a filio et cum filio in collatione et
distributione gratiarum et beneficiorum
spiritualium et temporalium et honorum
iuxta illud Eccl. xxiiii. Et sic in
Syon firmata sum et in civitate
sanctificata similiter requiem inveni
potestas mea. Secundo habuit excelle-
tiorem dignitatem ministerialem
Dignitatis enim ministerialis que
attenditur in ministeriis sacrorum
ex collatione ordinum consistit in
tribus in singulari separatione

decipua d' Nu̅ .iii.º Ego tu-
li leuitas a filijs isrl' p omi
pmogenito exuo qz mei sc
Item ibi applica tribu leui z
fac stare in aspectu aaron
sacerdotis vt ministrent ei sc
Bta aut vgo sepata e ab ori
gene humano z omni massa
pime dapnacionis humane
gnie z maledicone sexus
muliebris orignali emendacio-
ne z satissfactione z gracie in
fusione z virtutu instructione
et exercitacione in misterio incar
nacionis domine vbi summus
sacerdos z verus pontifex de
ipius virginali carne z san-
guine sui corpis z sanguinis
hostia deo patri pro nobis of-
ferendam assumpsit Iux' id Gn
xlix.º Ecce dt Iacob z Ioseph
i. pr ad filiu do tibi ptem
vnam extra fres tuos quam
tuli de manu amorrei in
gladio z arcu meo Ecc.º in
suo speciali electione z appli
catione Nu̅z xvi. Notu
faciet nob' dns mane qui
ad se ptineant z scos appli
cabit sibi z quos elegerit
appropinquabunt ei z c. Tria
hic insignat in ecclie ministr
ordinatis insinuantur vz
spialis approximaco z asso-
ciaco, eorz ad dnm ibi z quos
elegerit appropinquabunt ei z c.
Bta virgo vo quo ad hec et tri-
expressit, oms ordinatos in

ettia prio spiali et psonali ap-
paratione qua ipse ppue referre-
batur z ptinebat ad deu tan-
quam ad prem filia dilecta Iu-
dith xiii.º Benedicta es tu filia
a domino deo excelso p omi-
bus mulierib' sup terram z
ad tanquam sponsi sui sponsa
electa Can vi.º Vna e columba
mea pfecta mea electa matris sue
dilecta genitrici sue z tanquam
ad filiu mr pelata z pdilec-
ta R.iiº. Pete mr mi neqz
enim phas e vt auertam fac
meam a te Ecc.º familiari ap-
propinquacone Ministri enim et
pcipue sacerdotes dns fami-
liarius quam plebs z vulgus
in sacrorum ministerio z officio
appropinquabant ad hec p alijs p
pate marale z inmunitate vi-
te sancitate z opis sedulitate De
vtro. v. Nec e enim alia ita tam
grandis q' habeat deos s' appro-
pinquantes sic adest nobis de
m. z c. Bta aut vgo deo p
omnibus appropinquauit z hec
triplici causa videlz ex summa
sua puritate z mundicia Sap.
vii. H e speciosior sole z sup
omnem stellarum dispositionem luci
cpata prior inuenitur Sap v.º
Incorruptio facit p'ximum deo
z ex pcepta plena gracia Prob'
xi. Mulier graciosa inueniet

gliam et sup excellenti gra[illegible]
de qua d[icitur] apok[alipsis] xij. Sig[num]
magnum apparuit in celo mu[lie]r
amicta sole et luna sub pe-
dibus eius et in capite ei[us]
corona stellarum duodecim. Tercio
in sacerdotali corpali [illegible] erectione
[illegible] Num. xviij[o]. Dixit d[omi]n[u]s
ad aaron et filios ei[us]. Tu et
filij tui ministrabitis in thab[er]-
naculo testimonij. Leuite vero
et ceteri ad vasa s[an]ctuary et altare
non accedant. B[ea]ta v[ir]go aut[em]
sola int[er] om[n]es fuit digna ele-
cta et p[re]electa fuit ad h[oc] et [con]secrata
ut sup[er] omnem sacerdotalem
p[otes]tatem ip[s]a p[er] se non de pa-
ne et vino s[ed] de corpore virgineo
et sanguine suo corpus d[omi]ni
conciperet operante sp[irit]u s[an]c[t]o et [con]-
pigeret et forma et verbo indueret
et pareret et tractaret et pannis
involueret et foueret et nutriret
et sum[m]um [con]p[ar]atu[m] corpus et animam
[con]paciendo simul sup[er] adderet
[illegible] Luc. ij. Et tuam ip[s]i[us]
animam p[er]transibit gladius
[etc]. Ex hijs p[ate]t q[uod] nichil dig-
nitatis et p[otes]tatis g[rati]e et sp[irit]ualis
que [con]fert[ur] in ordinibus
ecclesiasticis sibi defuit q[ue] g[ra]-
cia plena fuit. Qualit[er] b[ea]ta
v[ir]go h[ab]uit v[ir]tutes theologi-
cas et cardinales
Inter septe[m]
vero v[ir]tutes videl[icet] tres
theologicas fidem spem et
caritatem et quatuor cardina-
les v[idelicet] prudenciam iusticiam
temp[er]anciam et fortitudinem que
integrant p[er]fectionem suffici[enter].
P[ri]mo videndu[m] est de fide
qualit[er] b[ea]ta v[ir]go in sua g[ra]-
cia plenitudine istam v[ir]t[u]te[m]
excellenti h[abe]re potuit quia
fides et certitudo s[ci]e[nti]e opponunt[ur]
que enim credim[us] illa nesci[mus]
et que scim[us] illa non credim[us].
Sci[r]e aut[em] sci[r]e o[mn]ia est aliq[uid]
g[ra]cia in p[re]senti v[e]l p[ro]p[ter] ... p[at]e[t]
ex eo quia int[er] septe[m] dona
[con]numerat[ur] sp[iritu]s s[an]c[t]e [scientie] g[ra]cie illius g[ra]-
cie. B[ea]ta v[ir]go plena fuit er[go]
si o[mn]ia sciuit [er]go nichil cre-
didit et ita no[n] h[ab]uit donu[m] fi-
dei. Si aut[em] aliqua credidit
ea p[ro]ut nesciuit et ita s[ci]e[ntia]
s[ci]e quo ad o[mn]ia scienda
non h[ab]uit [etc]. Id dubitat[ur]
et in du[bi]is de ceteris v[ir]tutib[us]
et donis et bonis que ad in-
vicem vident[ur] h[abe]re aliq[ua]m
repugnanciam quo min[us]
possint simul inesse eide[m]
ut de g[ra]cia ... que ut vi-
de[tur] excludit donu[m] timoris
quia p[er]fecta caritas foras mitti[t]
timorem et de v[ir]tute ius-
ticie que vide[tur] secu[m] no[n]
[con]pati v[ir]tutem mi[sericordi]e quia mi-
sericordia et v[er]itas obviant
sibi [etc]. Similit[er] v[ir]tutes q[ue]da[m]
ordinant[ur] p[ri]ncipalit[er] [con]t[ra] ma-
lum p[ro]pt[er] [con]t[ra]ria q[ui] motus
illicitos et [con]t[ra] sup[er]fluitez for-

titudo vero contra metum et
mentis infirmitatem In
beata autem virgine non videtur
fuisse aliquis motus illicitus
in qua fomes fuit omnino
extinctus Nec aliqua me
tis infirmitas quam virtus
altissimi totam obumbrauit
et spiritus fortitudinis in omnibus
et super omnia confortauit Et ita
videtur patet quod perfectas gratias
habuit in mundo plenius gratie
quam angelus ei annunciauit
Super hoc ergo sciendum est et
notandum quod virtutes et dona
ad diuersos fines respectiue
ordinantur Unde cum secundum
statum vie et secundum statum
patrie alii sunt viatores a
lii comprehensores propter hoc inter
dona et virtutes secundum quod habentur
hic in via quedam cessabunt
in patria quantum ad habitum
et actum ut scientia et fides et pro
phetia et hec in quantum secundum
exigentiam status vie im
portant imperfectionem Iuxta id
j. Cor. xiij Siue prophetie e
uacuabuntur siue lingue ces
sabunt siue scientia destruetur
etc. Et Lucas cum statum assig
nat dicens quia cum ve
nerit quod perfectum est euacuabitur
quod ex parte est etc. Vel in quantum
ordinantur contra aliquem defec
tum vel pugnam et resistentiam

ad contraria ut prudentia fortitudo
contra timorem iusticia contra
iniquitatem temperancia contra su
perfluitatem que virtutes et dona
cessabunt in patria non quantum
ad habitum sed quantum ad illos
actus actus ordinatos contra
vie defectum et adiunctis dicentem
Unde dicit Augustinus xiiij. de tri
nitate Sed quod in beatis in patria
Iusticie opus est rectitudinis
amore summe delectari forti
tudinis nichil aduerse timere
prudencie nichil sciendum
preponere ignorare Temperancie di
uine suauitatis quiete per
fecte gaudere Unde notandum quod pre
dictis dona et virtutes et
de insuper fructus et beatitudines
differunt habent viatores et com
prehensores siue quantum ad ha
bitum et actum Siue quantum
ad actum tamen quia viatores
eas tamen actuum in perfectione sub
mendi conditione Ut igitur ita
materia et excellenti perfectione
beate virginis aptum dispone
te et preparante in hac vita ad
summum gradum contemplationis
et intime degustationis eterne
beatitudinis generaliter conclu
datur sic debita virgine sen
tiendum et tenendum est quod in plenitudine
gratie quam angelus ei annunciat
omnes gratias sacramentales et pre
dictas virtutes et dona et fructus

& beatitudines statim in eo perfi-
cientes ex eo quod ipsa fuit
viator simpliciter & comprehensor
secundum quid medio & meliori
modo fuit inter viatores quam
& comprehensores quia cessante
actu in perfectione fuit omnes
submendi comitione tamen
actum perfectione in excellentia

Qualiter beata virgo super omnes excedat omnes alios perfectione sue contemplationis

Revertendo igitur ad perfi-
ciendum sermonem de perfectione et
excellentia contemplationis
Notandum quod tria hic primo vide-
dum est circa quid et secundum quid
et usque adquid beate virginis con-
templatio se extendit. Ad
cuius maiorem declarationem &
intelligentiam sciendum est
Quod cum beata virgo inter
christum deum & hominem & inter
puros homines ceteros non
solum secundum plenitudinem gratie sed etiam
secundum perfectionem nature medium
statum habuit. In ceteris vero homi-
nibus sic se habet quod actus et
operationes potentiarum seu vir-
tutum inferiorum cum prevalue-
runt impediunt actus & opera-
tiones superiorum sicut vehemens
affectus minuit vel magnificatur
& rationem. Patet quod actiones vel
passiones quibus est adiuncta
summa delectatio secundum sensum im-
pediunt rationem sicut fuit delectatio

carnis in opere veneris. Apparet
quod ut dicit philosophus ipse intel-
lectus quasi totaliter absorbetur. Et
e converso quando operationes et actus vir-
tutum superiorum fuerint ve-
hementes debilitant & obfus-
cant actiones & operationes inferio-
rum ut patet in eis qui patiun-
tur mentis extasim & ex-
cessum in quibus diminui-
tur vel impeditur operatio
sensus. In christo vero ex unio-
ne anime ad deitatem hoc fuit
speciale quod virtutes superiores et
inferiores ad perfectionem suorum
actuum se invicem non dimi-
nuebant quod virtutes esse appellant
Damascenus virtutem thean-
dricam in christo id est dei virile
secundum quam in passione habuit
simul summum gaudium et
summum dolorem licet non in eo
eodem & summam patientiam constan-
di cum summo honore nature
resurgentis animam a corpore
separari. Beata igitur virgo ex ple-
nitudine gratie hoc habuit cum
christo quod in ipsa virtutes
superiores non impediebant
nec diminuebant virtutes in-
feriores quo ad perfectionem suorum
actuum. Nec eius virtutes infe-
riores impediebant superiores
patet quod ipsa quolibet actu et
motu potuit mereri ita quod
quelibet eius actio & operatio continua

7 meritoria fuit 7 h° est qd'
d' Jeronimus in simone Co
gitetis me cc ep in macer
rucius gre plenitudo que
in ipo est descendit 7 dm
alit' et aliter quia in xpo
fuit plenitudo gre ex unio
ne deitatis In maria vero
7 infusione diuine largit'
quantum fuit possibile creature
pure creature xpi quod et
omnem passionum 7 actionem
sua actualr in deum vt in
finem retulit Juxta illud
ad Colos. iij Et j Cor x
Siue manducatis siue biba
tis Omne quodcumque facitis
in verbo 7 ope omnia in noie
dni nri ihu xpi facite 7c
Item j Cor x Siue man-
ducatis siue bibitis omnia
in gloriam dei facite. Unde cu
in certis viatoribus actio contem
placionem vel impediat vel
interrumpat 7 pfecta 7 pura co
templacio ab actione se abs
trahat 7 quiescat qr no pnt
continue simul esse 7 simul vi
tes Juxta i° ij Cor v. Siue
mente excedimus deo siue
sobrij sumus nobis caritas
xpi urget nos 7c xpi quoque
vtraque vita est meritoria scz ac-
tiua 7 contemplatiua simul con
curr' at inuicem siue p tpus
ab inuicem separentur vt
supra diceba' Caritas e vtriusque
fundamentum aqua manat
ta 7 virtus merendi Bta virgo
quoque impleni'ne sue gre hc
quoque huit qr eius actia
non impediebatur a contem
platiua nec ecouerso quantum ad
actus pfectionem 7 quantum ad me
rendi cpletam rom. De
dia cogitacionis 7 consideracionis
meditacionis 7 contemplacionis
Primo itaque videndum
est quis vel qualis contem
placio bte virginis in hac
vita sciendum ergo qd' cum sicut
prius diceba' duplex sit co
templacio Una in qua est des
census a scala iacob a co
templacione superiori 7 diui
nor ad consideracionem 7 dispo
sicionem inferiorum sicut dicit glo
sup' id Exo xxv. Inspice
7 fac scdm exemplar qr tibi
monstratum est in monte
Aliam qua fit ascensus a
consideracione inferiori ad con
templacionem superiorum que
scdm Richardum in primo libro
de contemplacione surgit
ab inferiori sensibili visione
7 ymaginacione quiescat 7
copulata cum mentis cogi
tacione 7 cogitacionis dis
cussione quam discussionem Bn'
vocat consideracionem Richardus
vero appellat simplr cogita
cionem videndum e primo de ista

diversitate et de via cogitationis
sive considerationis et meditationis
et contemplationis quantum ad nostrum
ad statum viatorum simpliciter
Non possumus convenienter videre
de eodem statu contemplationis
beate virginis in hac vita quia
fuit in statu viatoris simpliciter
et in statu secundum comprehensionis
secundum quod Ricardus in illa
contemplatione viatorum fuit
sit ascensus ab inferioribus ad
superiora Ideo cum omnis huma-
na cognitio secundum philosophum oritur
a sensibilibus et a sensu ~~ad superio~~
et a potentia sensitiva usque
secundum quam actus sit ipse ascen-
sus sunt in homine et humana
anima secundum ordinem superioris
et inferioris adinvicem copula-
te et conjuncte ita quod supremum in-
ferioris pertingit ad infimum
superioris et e converso Infimum
superioris attingit supremum
inferioris propter hoc quod sic in huma-
na anima sensus et imagi-
natio copulantur et conjunguntur
sursum cum cogitatione secundum
eundem Richardum sive consi-
deratione secundum Richardum et co-
gitatio sive consideratio cum
meditatione ita meditatio
copulatur et conjungitur sursum
cum contemplatione hoc modo
et ordine quod licet sepe cogitatio
meditationis per eam aliquam

attingat non tamen in ipsam
perfecte transeat et similiter me-
ditatio licet aliquid contem-
plationis apprehendat non tamen
in ipsa perficitur totaliter et qui-
escat quod secundum Gregorium Et re-
lapsus in contemplatione
quia dum mens propriis vi-
ribus non juvante nec ele-
vante gratia supra se conatur
suo pondere de pressa infra
se relabitur quod fit propter desti-
tutionem nature propter culpam
et indispositionem anime propter
penam et absentiam gra-
tie et amorum carentia et sic
fuit contemplatio philosophorum qui
dum solo conatu nature ascen-
derent usque ad abyssos et
anima eorum in malis tha-
bescebat quia turbati sunt
et moti sunt sicut ebrius et
omnis sapientia eorum devora-
ta est Et ergo verso sic natu-
ra manente et operante sensus exteriores
et sensus et imaginatio Ista
gratia juvante et elevante
ymaginatio totaliter transit in
considerationem et meditationem
donec meditatio compleatur
et perficiatur tunc in contempla-
tione Juxta id psalmi Cogitatio
hominis confitebitur tibi et reli-
quie cogitationes diem
festum agent tibi De dif-
ferentiis et convenientiis sex gra-
duum contemplationis. ...

Ad maiorem itaque evi-
dentiam dictorum et dicendorum
et maxime ne errent a-
dvertentes innotabilis quomodo in-
ter singula quid sit sensus
quid ymaginatio quid co-
gitatio vel consideratio quid
ratio et racionatio quid est
meditatio quid intelligentia
quid contemplatio. **S**ensus
est virtus anime que ap-
prehendit et percipit rerum sen-
sibilium formas et figuras
colores et motus ut in mate-
ria existentes. Ymaginatio
est virtus anime que for-
mas sensibiles a sensu
acceptas a materia abstrac-
tas apprehendit et comprehendit
tenaciter quam apud se volut-
at diversimode et renovat ut vel in
suas imitando vel insib(?)
similes fingendo aut com-
ponendo. **C**ogitatio secundum Rich-
ardum est que nascitur
ex ymaginatione et est quo-
dam improvisus animi re-
spectus ad vagandum inter va-
ria et diversa pronus. **I**ux-
ta Iob xvii. **C**ogitationes mee
varie sibi succedunt et mens
in diversa rapitur. **C**onsideratio
vero est discursus cogita-
tionis de uno ad aliud
de eodem ad diversa et de u-
no oppositorum ad reliquum. Me-
ditatio vero est providus et

subtilis ac intuitus mentis
discussione et veritatis inquisitio-
ne distentus. **R**atio est vir-
tus mentis similia et dissimilia
discernens et similia similibus
iungens et dissimilia separans
et disiungens. **R**atiocinatio est
rationis actus de certis ad in-
certa de cognitis ad ignota
via inquisitionis tendens
et perducens. **I**ntelligentia
est vis anime in deum intus
et intendens et ei adherens.
Contemplatio vero est libera
mentis perspicacia in sapie-
ncie specula cum admiratione
et delectatione mentis suspe-
nsa. **C**ontemplatio itaque est contem-
plationi et meditationi con-
traria et utilia sapientie et sa-
[illegible] conservari. **C**ontemplatio quoque
est contemplatio et cogitatio
libero quodam motu in res
dividendas et prospicien-
das undique circumfert. Differt
autem meditatio a cogitatio-
ne quia cogitatio quasi [illegible]
circa exteriora rerum prospicien-
da meditatio vero circa in-
teriora perquirenda sub(?). Ita-
que secundum predicta ut dicit Rich-
ardus sex genera contemplatio-
num. **P**rimum est in ymaginatione
secundum ymaginationem videlicet
quod nihil argumentando
mentis aspectus circa rerum formas

ymaginacionis hinc et illinc ad
multitudo discurrit. Primum est in
ymaginacione secundum rerum quando
ad ea que in ymaginatione for-
mata conspicimus cum discus-
sione rationis et cum inquirimus
et inventam cum admiracione
in consideracionem adducimus. Tertium
est in racione secundum ymaginacionem
quando per rerum visibilium similitudinem
in consideracionem invisibilium ele-
vamur. Quartum est in racione secundum
racionem quando facta abstraccione ab
ymaginacione rerum sensibilium so-
lis illius animus intendit que
racionacione colligit in racione com-
prehendit. Quintum est in racione
supra racionem sed non contra racionem, ut
preter racionem quando fide vel inspi-
racione aut revelacione
mens illis acquiescit que
racione humana comprehendere
non sufficit, ut sunt ea que
de deo apprehendimus et divi-
nis, ut de omnipotencia et
sapiencia et providencia et
gracia divina et iudicio et iusticia.
Sextum et altissimum genus
contemplacionis est supra racionem
quando mens ex divini luminis ir-
radiacione talia apprehendit
quibus omnis humana racio
repugnando contradicit, ut
divine essencie unitate in
[illegible] personarum tri-
nitate et de partu virginis et de
conversione panis et vini in [illegible]

divini corporis et sanguinis et
similibus. De differencia contemplacionis
et alia opera creacionis reparacionis
et glorificacionis

Ex predictis
igitur patet quod cum ap-
prehensio rerum per ymaginacionem
absque eo quod coniungatur co-
gitacioni sit per omnia inutilis
et vana tamquam solis
irracionabilibus animalibus apparata.
Cogitacio vero sive meditacione
sit in racione laboriosa, ideo
quia versatur circa res exteriora non
ingrediens ad hoc ad interiora
ubi sunt summa veritatis vesti-
gia. Meditacio vero sine con-
templacione fit inperfecta et inqui-
eta tamquam fuerit rem
quem inquirit nondum
complete adeptus. Cum vero con-
templacionem beate virginis que
beatificabatur et delectabat in
hac vita hic dicere possum sane
et pie sine preiudicio sine me-
liori, quod scilicet ipsa ut dicit Iohannes
ad hunc in hac vita potuit
videre non corporalibus sed oc-
ulis sensibus preter carnem gra-
tia que plena erat ipsam du-
cente in omnibus et regente
ac perficiente ideo sensuum ipsius
apprehensio et ymaginacio
non erat ociosa sed officiosa:
non vaga sed fixa, non for-
tuita sed gratuita, non frus-
tratoria sed meritoria, munde et
sane et sancte cogitacioni et me-

dilectionem ac contemplationem
si innixa et infixa et vin-
culo summe caritatis filio affixa
eius ardore movebatur et
fovebatur et delectabatur nunc
in mirae reparationis operibus
nunc in se ipso ipsius pote-
ciam venerando sapientiam ad-
mirando et graciam amando
ac iusticiam et misericordiam
magnificando tota anima
tota mente et ex omnibus
viribus suis plenitudine gratie
informata et confortata ut
in eius meditatione iugiter
exardesceret ignis amoris
et in eius contemplatione sple-
desceret ipse fons divine lucis
omnia dei mistica ipsius as-
pectibus castissimis et purissimis
irradians et illustrans et ea
flumine divine largitatis ine-
brians secundum quod sanctis in pa-
tria post promisit dicens
Inebriabuntur in ubertate do-
mus tue et torrente volup-
tatis tue potabis eos quoniam
aput te est fons vite et
in lumine tuo videbimus lumen
Cum igitur contemplacio ab
inferioribus ad superiora ascen-
dere exigencia status vie in-
cipiat in sensibili visione
et interiori ymaginacione in operi-
bus divinis. Omnia dei in hac
vita primo querimus in rebus
et invenimus in eis ut primum

creatis velut in suis effectibus.
Opera autem divina alia sunt opera
creatoris quibus mundus et
homo in mundo primo est con-
stitutus. Alia vero opera re-
parationis quibus mundus in
homine et homo cum mundo
est restitutus et reparatus. Alia
denique sunt opera consumationis
et glorificationis quibus
mundus et homo in mundo
et cum mundo renovabitur ut
sit in eternum consumatus et perpe-
tuatus. Opera quidem condi-
tionis quibus omnia prius
nondum ex nichilo fecit spec-
landa primo ad se ipsum proposita
sunt incipientibus iuxta
illud Ysaie xl°. Levate oculos
vestros in excelsum et vide-
te quis creavit hec etc. Opera
vero reparationis quibus di-
vina manus omnia destruc-
ta refecit speculanda pro-
posita sunt proficientibus iuxta
illud psalmi Noli oblivisci omnes
retributiones eius qui pro-
piciatur omnibus iniquitatibus
tuis qui redemit de interi-
tu vitam tuam etc. Opera vero con-
sumationis et glorificationis
quibus divine largitatis ha-
bundancia omnia restituta
et refecta perficiet in ultimo
et in optimo statu et perpe-
tuavit proposita sunt specu-
landa et contemplanda clec-

tis et pfetus Iuxta illud Qui co-
mit te in uita et innfirmitati-
bus Qui replet in bonis
desiderium tuum Quia igitur
beata virgo fuit in statu via-
toris simul et comprehensoris
secundum quod proinde in sua con-
templatione tria opera prime
conditionis ex eo quod omnia
sciuit que ipsam scire decuit
et licuit et sic plene cognouit
qualiter: secundum quid mun-
dus sit et fuit et omnia in
mundo attendens tamen in hoc
genere contemplationis consuba-
cius intendo ad quid et prop-
ter quid mundus constitutus sit
et omnia in mundo plus habet cu-
riositatis Quia querere et in-
venire qualiter et secundum quid
mundus constitutus sit et que
in mundo plus habet curiosi-
tatis quam utilitatis et voluntas
non tendentibus occurrit cer-
ta hec plus vanitatis quam
virtutis sic dicit pro hac contempla-
tione studium fuit quia in illa
contemplatione plus scrutatur
ingenium In ista vero plus
obtinet et percipit meritum

Quod beata virgo contemplatione
consuba precipue tria opera re-
parationis et glorificationis

Tercia opera vero reparationis
et glorificationis sume et
precipue consuba intuitus
contemplationis [illegible] gratula-
do et exultando de incarnato
mysterio et de collatione beneficio-
rum mediante exhibito et
oblato filio humane redemp-
tionis et salvationis quam deus
ex ipsa et in ipsa et per ipsam
humano generi fecisse contu-
lisse texuisse certissime et
plenissime praesciuit et expe-
rtum recognouit praesertim vero
de excellencia sue meditationis
et altissime consideracionis et
contemplationis beate virginis
sua magnificentia [illegible] et
gloriam mistici incarnacionis
[illegible] opera humane repara-
tionis singulariter tamen largitatis et liba-
litatis diuine dignationis sibi
exhibitam consumit in gratia
sue electionis et assumptionis in
matrem dei et mediatricem et
cooperatricem humane redemptionis
et reconciliationis et restaura-
tionis omnium que sunt in celo
et in terra precipue excellenter in can-
tico seu hymno illo quem
in exultatione et iubilo sui
cordis decantauit vt legitur
luc. 1° Magnificat anima mea do-
minum etc. Huius autem cantici
beate virginis occasionem sine cau-
sam gloriam et efficaciam lucas i-
nuit acceptam et subsecutam
esse ex eo quod angelus virgini

salutationis et revelavit con-
ceptionem Elyzabeth que ob
senilis etatis verecundiam ut
dicit Ambrosius occultaverat
suum conceptum quinque mensibus
videlicet per octobrem in quo Iohannes
fuit conceptus et per novembrem
et decembrem et per ianuarium
et februarium usque ad mensem
martii qui fuit sextus
ab octobri in quo missus est
angelus Gabriel ad virginem
iuxta id. Et hic mensis est sex-
tus illi que vocatur sterilis etc.
Cum enim beata virgo post annun-
ciationem et conceptum filii dei ia-
nua facta, etiam secundum auctorem
omnis gratie deo plena pro ca-
ritatis officio et firmitatis
obsequio et humilitatis exemplo
abiisset in montana et
salutasset ipsa prior et pre-
veniens Elyzabeth [illegible]
vicinam domesticam et cognatam
propinquam et iuniorem seniorem
et virgo uxorem plenitudo gra-
tie qua repleta erat in anima
et corpore in mente et in ventre
se intra eam non potuit conti-
nere sed in ictu vocis et vocis ver-
bo erupit et prorupit et irru-
pit in spiritus Elyzabeth animam
et mentem et ventrem In au-
rem eius per oracionem revela-
do In ventre prophetico spiritu eam
illustrando in ventre filium eius in
concepti missionem et motum gaudii
suscitando. Propterea et ipsa Elyzabeth
innuit angelica oracula esse prophetica
fuisse sicut revelacionem ideo ipsa ex-
clamavit Benedicta tu inter mulieres
et benedictus fructus ventris tui et
expressit de quo et quali fructu
diceret Et unde hoc michi inquit ut
veniat mater domini mei ad me etc.
Ubi innuit quod iste fructus erat deus et
homo scilicet filius virginis potuit
dicere Benedicta virgo adhuc verba
Elyzabeth Quis tibi indicavit
me matrem domini mei fore unde me
nosti Et ipsa ex quo inquit facta
est vox salutationis tue in auri-
bus meis exultavit infans in
gaudio in utero meo etc. Ergo
vox matris tue in voce verbum signi-
ficavit et operatur virtute ubi ipsa ipsa
gerebat in corde et in corpore et in mente
et in ventre ideo et ex eo ipsa in ventre Ely-
zabeth spiritum propheticum inspira-
vit et in ventre ipsius sonum illum in sensum
et motum gaudii suscitavit. Iam
matrem dei iam factam esse decla-
ravit et hoc merito et virtute fidei et
obediencie qua se voto et volunta-
ti dei et oraculo angeli humiliavit
angelo sic respondendo. Ecce ancil-
la domini. Fiat mihi secundum verbum tuum etc. Ut
enim Elyzabeth exprimit dicens
Et beata que credidit etc. Mater beata
virgo meditando hec omnia ita esse et
factum fuisse et se sancti spiritus gra-
cia et virtute qua plena erat merito
et [illegible] laudem anima mea et
divinorum misteriorum revelacionem per-
cipit ita incipiens Magnificat
anima mea dominum etc. Et ut ali-
quis cupiens et devotus beate
virgini huius cantici exposicionem
exempla huius tractatus conti-
nencia et contextum per se et spiritualiter
hic possit ipsius exposicionem quam
deus inspiravit duxi tamen adiunc-
to sed spirituali prohemio ponendam

IIII

...ibus Circumspectis et dis-
...cretis patribus ac personis
... domino Ornia de ...
...ibus et dispositori nostre ...
...ngna Stanislai de ...
...plebani possessoris ...
...condicionibus et tenore
... et egregiorum ...
... fratrum ad quos
... incorporacionibus per
...spectat et per manus nostre
...t instituimus ac investimus
... specialiter et generaliter sibi
... obediencie et ...
... aut personis ...
... et ab aliis recipi
... in plenitudine ...
... parte sua ad hoc ...
... corporali faciant sibi
... redditibus proventibus
... per eos ad quos spectat
... provisionis ...
... infrascriptis sub
... communis ...
... ibidem ... fratrum
... fratrum
... in Christo patribus et
... fratri ...
... hora ...
... Johanne de ...
... fratre ...
... ... notarii

... de dobra ...
... imperiali auctoritate notarius
... pace et
... aliisque ... dum sic
... testibus ...
... et audivi ...
... per alium
... manum et nomine meis
... appensione sigilli ...
... et ... mandato ...
... in fidem et testimonium

IV

[illegible] sext vo xxx3o [illegible]
[illegible] a plecti [illegible]
[illegible] reputate [illegible] ad [illegible] nos [illegible]
[illegible]
[illegible] quod [illegible] ad
[illegible]
[illegible]
[illegible] quod [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible] ... ? micht non promisit frumenta

... ibi apud vos de quo [illegible]

... iudicasti cum Zetanowski [illegible]

... factu cum voluntate vestra [illegible]

non deberet fieri Ideo si videt[ur] [illegible]

... libere et [illegible]

... deq novit q non propter aliud

... et def responsum pena [illegible]

... lia ... occurrunt dati in terris [illegible]

... Marie frumenta [illegible]

[illegible]

VII

Capitulum ecclesie Cracoviensis. Honorabilibus et discretis viris Rectori et Vicario ad sanctam [...]
Cracovia pontibus qui requirentur salutem in domino. Vobis et vestrum cuilibet sub pena excom[municationis]
quatenus accedentes personaliter providum Nicolaum Tharcoth de Cracovia si primo
tute potuerit, alias in domo sue habitationis Cracovie coram familia dom[estica]
moneatis et requiratis, quatenus infra Novem dies coram huiusmodi monitio[nem]
quos ipsi pro omnibus dilationibus et peremptorio termino prefigimus et assigna[mus]
Magistro Paulo de Zathor. Decretorum doctori. Magistro Cracovien[sis] [...]
generali decem [...] quibus personis prout se obligavit ad tempus iam [...] defalca[...]
census Ecclesiastici d[...] per Magnificum dominum Serapheim [...]
Salis utriusque [...] assignet cum effectu alio[quin]
[...] prout [...] Novem ~~quindecim~~ lapsis di[ebus]
Tharkoth [...] quem talem [...]
vris in [...]
in mod[...] [...]
[...]ro [...] do[...]

Ego Joh(ann)es vicarius ad sanctam Mariam
[illegible] introscriptum monui personaliter in die sancti
francisci confessoris gloriosi

Ego Johannes Vicarius ad sanctam Mariam
In Erac scripsi introscriptum in librum [illegible]
[illegible] comminatione [illegible] pridecem [illegible]
[illegible]

Introscripti non sunt [illegible]
ad festum solucionis [illegible]
[illegible]

[illegible]

Scaqarum

tegule xxv. p q d re

Item p sex agrestia de tegulis

Item p septingenta / de tegul

Pecto ol . sex [illegible]

Item p una vice p clavis

It p pane / Item latrinali

Item [illegible] p octo

Item [illegible] [illegible]

Item [illegible] p clavis

Item latrinali [illegible]

Item [illegible] p pane

Item [illegible] [illegible]

Item [illegible] p pane [illegible]

Ol / Item / [illegible]

publico et Notario

reddens fr[atr]i [illegible] [illegible]

suis bonis et possessionibus

nunc Rochan . nunc adsu[illegible]

[illegible]bonis aliis sui mansi

VII r

fontem baptismalem [illegible] alia [illegible]

parochialem ecclesiam p[illegible] [illegible]

tempore existentem [illegible] [illegible] lata

amplam parochiam [illegible] distincta

a qualibet alia parochia [illegible] [illegible]

Item ex premissis rationibus singulis [illegible] prob[illegible]

